

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ Θ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Διδάκτορος καὶ καθηγητοῦ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ

ΙΕΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗΣ

ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ΤΗΣ

ΣΟΥΜΕΛΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Βιβλιοπώλης ἐν Τραπεζοῦντι.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τύποις ΝΕΟΛΟΓΟΥ Κωνσταντινουπόλεως

1898

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ Θ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ
ΙΕΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗΣ
ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΗΣ
ΣΟΥΜΕΛΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ ΕΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ „ΝΕΟΛΟΓΟΥ“ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

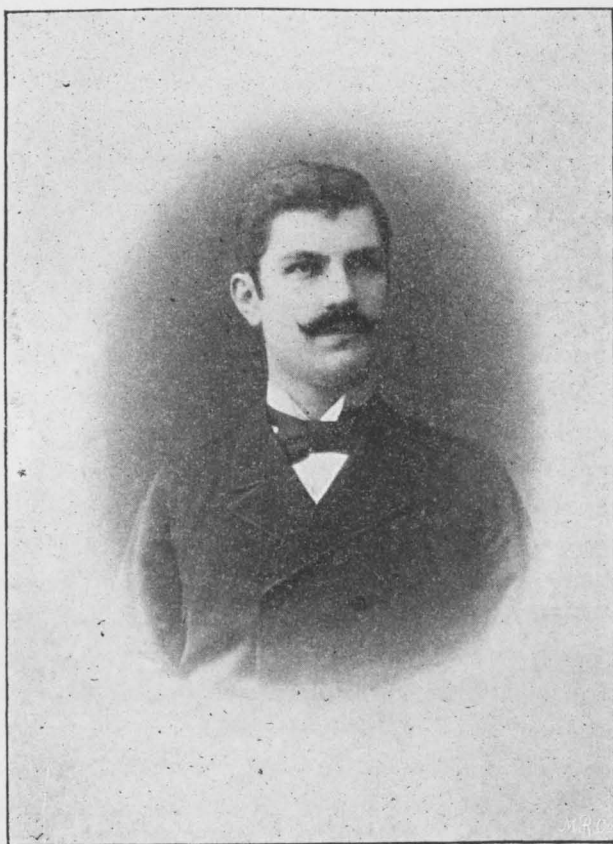
1898

125154

Ἐγαράχθη παρὰ τῷ Meisenbach (München) κατὰ φωτογραφίαν
Κ. Ε. Κακούλη (Τραπεζοῦς).

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ ΕΚΔΟΤΟΥ

Ἐνομίσαμεν ἡμέτερον καθήκον νὰ παράσχωμεν τοῖς φίλοις καὶ ἀξιότιμοις συνδρομηταῖς ἡμῶν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐλλογίμου συγγραφέως κ. **Ἐπαμεινώνδα Α. Κυριακίδου**, παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀντίστασιν, μὴ ἐπιτρέποντος ἐκ μετριοφροσύνης τὴν δημοσίευσιν ταύτην. Οὕτω, φρονούμεν, ἀποτίνομεν αὐτῷ εὐγνωμοσύνης φόρον διὰ τὸν πολὺν αὐτοῦ καὶ τὰ μάλα ἀξίεπαινον ζῆλον ὑπὲρ τῆς προγονικῆς ἱστορίας.

Ἐν Τραπεζοῦντι τῇ 5 Ὀκτωβρίου 1898

Ὁ ἐκδότης

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ Π. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Τὸ παρὸν πόνημα ἐγράφη ἐντολῇ τῶν Πτετέρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σουμελαῖ, δαπάναις τῆς ὁποίας καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἐκδοθῆ, ὡς ἀνήγγελλεν ἡ σχετικὴ ἀγγελία, ἡ ἀπὸ 5 Ὀκτωβρίου 1897 ἐκδοθεῖσα καὶ ὑπογραφεῖσα ὑπὸ τῶν τὸ τότε ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Μονῆς ἀποτελούντων Ἀρχιμανδρίτου Γερσίου ἡγουμένου καὶ ἐξάρχου, Ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου, προηγουμένου, Ἱερομονάχου Γερβασίου, ἐπιτρόπου, καὶ ἱερομονάχου Γρηγορίου Οἰκονόμου. Αἱ ἀπὸ ἔτους ἐν τούτοις διαταράξασαι τὴν ἱερὰν αὐτῶν μετάνοιαν ἀναστατώσεις, πλὴν ἄλλων κακῶν ἐπακολούθημάτων ἐπιδράσασαι καὶ ἐπὶ τὴν οἰκονομικὴν τῆς Μονῆς θέσιν, κατέστησαν ἀδύνατον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς προθέσεως αὐτῶν τῆς σχετικῆς πρὸς τὴν ἔλδοσιν τοῦ ἡμετέρου πονήματος. Καὶ ἤθελεν ἴσως μείνῃ τοῦτο διὰ παντός τύποις ἀνέκδοτον, τοῦ συγγραφέως ἠναγκασμένου περὶ ἄλλα νὰ ἐπασχολῆ τὴν ἑαυτοῦ ἐνέργειαν καὶ δρᾶσιν, ἐὰν μὴ ὁ ἐν Τραπεζοῦντι φιλοτιμώτατος βιβλιοπώλης κ. Εὐκλείδης Π. Γεωργιάδης ἀνελάμβανε τὴν δι' ἴδιον λογαριασμόν ἔλδοσιν τοῦ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη κατηρητισμένου ἱστορικοῦ τούτου περὶ τῆς Μονῆς Σουμελαῖ σχεδιάσματος. Ἐφ' ᾧ καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῷ δημοσίᾳ.

Ἐν Μονάχῳ, τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1898.

ΕΠΗΜΕΙΝΩΝΔΑΣ Θ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

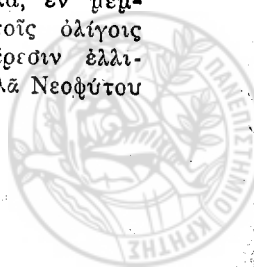

πάντων τῶν περὶ αὐτῆς πραγματευθέντων. Ἦρκει καὶ μόνον τὸ γεγονός τοῦτο τῆς ἀρχαιότητος τοῦ Ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὸ τόσον σεβάσιμον καὶ ὀνομαστὸν μεταξὺ τῶν ἐνδοξοτέρων καὶ μᾶλλον περμιτισμένων Μοναστηρίων τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας. Τὴν παράδοσιν τῆς ὑπὸ τῶν ἐξ Ἀθηνῶν πατέρων Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου καθιδρύσεως αὐτοῦ ἐσπέυσαν γραφῆ νὰ παραδώσωσιν ἀρχαιότεροι ἤδη συγγραφεῖς, εἶον ὁ Σαββαΐτης μοναχὸς Ἀκάκιος κατὰ τὸ 680 καὶ ὁ ἐκ Τραπεζοῦντος καταγόμενος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης ὁ Εὐφιλιῖνος κατὰ τὰ μέσα τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι κώδικες, εἰς χρόνους προγενεστέρους ἀκόμη γραφέντες, διεσώζοντο ἄχρι τῶν μέσων τῆς περελθούσης ἑκατονταετηρίδος, (1) ἀφηγούμενοι τὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς Μονῆς συμφώνως πρὸς τὰ ὑπὸ νεωτέρων συγγραφέων ἐκτιθέμενα. Ἡ παλαιότης οὕτω τῆς Μονῆς Σουμελᾶ κοινῇ ὠμολογῆται, καὶ αὕτη ἀποτελεῖ ἓνα τῶν σπουδαιότερων λόγων τῆς φήμης καὶ ὑπολήψεως αὐτῆς εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους καὶ τοῦ ἄκρου σεβασμοῦ, τὸν ὅποιον πρὸς αὐτὴν οἱ Κομνηνοὶ Αὐτοκράτορες τῆς Τραπεζοῦντος ἔτρεπον.

Ἄλλ' οὐκ ὀλίγον συνεβάλλετο πρὸς κραταίωσιν τῆς φήμης ταύτης ἡ εὐεργετικωτάτη δράσις, ἣν ἐξήσκησεν ἡ Μονὴ Σουμελᾶ ἐν ἄλλοις χρόνοις ἐπὶ τῶν πέριξ οἰκούντων. Ἐν ἐποχῇ σκοτούς ζοφεροῦ ἀπαιδεύσεως ὑπῆρξε πολύτιμον κέντρον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐμορφούντο ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου τῆς παιδείας ἡ δᾶς, ἀμυδρὰ μὲν καὶ μόλις φέγγουσα, ἀλλὰ φῶς ὅπωςδῆποτε ἐκπέμπουσα, μετέδιδεν εἰς τὰ πέριξ τὸν πόθον τῶν γραμμάτων. Ὅτε ταῦτα εἶχον ἐκδιωχθῆ ἐκ τῆς βασιλικῆς πόλεως τῶν Τραπεζοῦντων, ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σουμελᾶ καὶ ἐν ταῖς περὶ αὐτὴν τοῦ Περι-

τῆς Παναγίας οὐχὶ Λουκᾶ τῷ εὐαγγελιστῇ, ἀλλὰ Λουκᾶ τῷ ἐν Στείριδι. Ἄλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος εἶνε προφανῶς παρακεκινδυνευμένος, ἀφοῦ ἀναφέρεται κατὰ τὴν ἐβδόμην ἤδη ἑκατονταετηρίδα συγγραφεὺς ὁ Ἀκάκιος Σαββαΐτης (680) γράψας περὶ τῆς Μονῆς Σουμελᾶ.

(1) Ἄνωνύμου τινὸς Κώδινξ, παλαιότατος καὶ πολυχρόνιος, περιέχων τὰ περὶ τῆς σεβασμίας Μονῆς τοῦ Σουμελᾶ, ἐν μεμβράναις ἄνευ προσφιδίων γεγραμμένος καὶ αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις δυσαναγινωσκόμενος καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐν ἄλλοις μέρεσιν ἐλλιπής, ἐκ τῆς πολυκαρίας καὶ σήψεως (Κιτωρικὸν Σουμελᾶ Νεοφύτου Κausοκαλυβίτου, σμ. 7 τοῦ Προλόγου).

στερᾶ καὶ Βαζελῶνος εὖρον καταφύγιον ἀσφαλές, καὶ μόνον ἐν ταῖς Μοναῖς μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Κομνηνῶν κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ τὴν ἄλωσιν αἰῶνας συναντῶμεν ἄνδρας λογίους, ἐξ ὧν ἐξελέγοντο οἱ ἄρχιερεῖς καὶ ποιμένες τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν. Ὅτε δὲ ἡ λατρεία τοῦ Χριστοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν ἐλευθέρως καὶ ἐν φανερῷ νὰ ἐξασκῆται, ἡ Μονὴ τῆς Σουμελᾶ ὑπῆρξε λιμὴν σωτήριος, προσδεχόμενος τοὺς ἐκεῖ καταφεύγοντας, παρηγορῶν αὐτοὺς ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ διαθερμάλων τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν Υἱὸν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἐλπίδα. Σῶος καὶ ἀλώθητος ὅλως διεσώθη περὶ τὰς Μονὰς ὁ χριστιανισμὸς, ἐνῶ ἐξ ἐναντίας ὅπου Μοναὶ ἐν τῇ χώρᾳ δὲν ὑπῆρχον ἐντελῶς κατεστράφη. Τοιοῦτον προορισμὸν ἐπεφύλασεν ἡ Θεῖα Πρόνοια εἰς τὴν Ἱερὰν ταύτην τῆς Σουμελᾶ Μονήν, πρὸς ἣν διὰ τοῦτο ἐθνικὴ ὀφείλεται εὐγνωμοσύνη.

Ὁ σεβασμὸς οὗτος πρὸς τὴν πανάρχαιον ταύτην Μονήν ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον ἐτι ἀναλλοίωτος, πλείστοι δὲ κατ' ἔτος ἀπὸ πάντων τῶν σημείων τῆς χώρας προσκυνηταὶ εὐσεβεῖς προσέρχονται εἰς προσκύνῃσιν τῆς ἱερᾶς εἰκόνης τῆς Πανάγου Μητρός τοῦ Κυρίου, ἣν δεκάδες πολλαὶ αἰῶνων ἐσεβάσθησαν καὶ τὴν ὅποιαν ἡ παράδοσις ἀποδίδει εἰς τὸν εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν. Τὸ ὄνομα τῆς Μονῆς Σουμελᾶ χαίρει ὑπολήψεως εὐρυτάτης ἀπὸ τῶν Καυκασίων τῆς ὀρθοδόξου Ρωσσίας ἠὲ ἄχρι τῶν παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐναπολειφθέντων ὀλίγων Χριστιανῶν, ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πάντου ἄχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐν τοῖς Κώδιξι τῆς Μονῆς δύναται τις νὰ εὕρῃ τὰ ὀνόματα ὄλων τῶν πρὸ δύο αἰῶνων βιωσάντων ἐν Σινώπῃ ⁽¹⁾ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ὄλων τῶν ἐν Τραπεζοῦντι ⁽²⁾ καὶ τῶν πέριξ κατοίκων. Ἐκ Σινώπης, ἐξ Ἀγκύρας, ἐκ Καισαρείας, ἐκ πόλεων ἀκόμη πλείοτερον ἀπομεμακρυσμένων, καθ' ὁμάδας σπεύδουσιν οἱ προσκυνηταὶ τῆς Μονῆς Σουμελᾶ νὰ καταθέσωσι τὸν φόρον τοῦ σεβασμοῦ τῶν πρὸς τὴν ἐν αὐτῇ ἀποκειμένην εἰκόνα τῆς Θεοτόκου.⁽³⁾

Καὶ ὑπὸ μίαν ἐτι ἄλλην ἔποψιν εἶε ἀξία μελέτης ἡ Ἱστορία τοῦ Ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου. Τιμώμενον διὰ προνομίου σταυροπηγιακῷ

(1) Ἴδε ἀριθμ. 38 τοῦ ἐν τέλει δημοσιευμένου Καταλόγου τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Σουμελᾶ ἐλληνικῶν χειρογράφων Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

(2) Αὐτόθι ἀριθμ. 44.

(3) J. Fallmerayer, Fragmente aus dem Orient (σελ. 18—129).

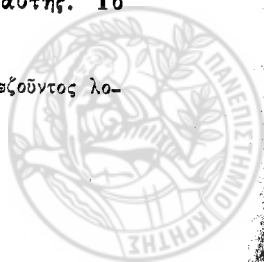

καὶ ἐξαρχιακοῦ ἔχει ὑπὸ τὴν πνευματικὴν του διοίκησιν τὰ περὶ αὐτὸν χαρία, ἀναγνωρίζοντα τὸν ἡγούμενον αὐτοῦ ὡς ἀνωτέραν πνευματικὴν ἀρχήν. Ἡ ἔρευνα τῆς ἀρχῆς τοῦ προνομίου τούτου φέρει εἰς φῶς πληθὺν ὕλης ἱστορικῆς καὶ τοπογραφικῆς, ἀξίας ἐπισταμένης μελέτης καὶ σπουδῆς, καθ' ὅσον πολλὰ τῶν περὶ τούτου ἐγγράφων ἀνέρχονται εἰς τὴν δεκάτην τετάρτην μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδα. Ἦλθ' οὖν αὕτη ἀποθησαυρίζεται ἱκανῆ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἔργῳ, ὡς δημοσιευομένων ἐν αὐτῷ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων, οὕτως ὥστε εἰάν ποτε εὐρεθῆ ὁ μέλλων νὰ ἐρευνήσῃ τὴν λεπτομερῆ τοπογραφίαν τῆς χώρας καὶ ἀντιπαράβαλλο αὐτὴν πρὸς τὴν τῶν προγενεστέρων χρόνων, θέλει ἔχῃ τὸ περὶ τῆς Μονῆς Σουμελά τοῦτο ἔργον βοήθημα πολύτιμον.

Περὶ τῆς Μονῆς Σουμελά, εἴτε δι' ἔργων ἰδιαιτέρων, εἴτε παρέργως ἐνησχολήθησαν ἱκανοί, οὐδὲν ὅμως τῶν περὶ αὐτῆς γραφέντων παρουσιάζει τι αὐτοτελές, οὐδ' ὅλα ὁμοῦ συγκεντρούμενα δύνανται νὰ δώσωσιν εἰκόνα τῆς δράσεως τῆς Μονῆς. Πάντες σχεδὸν κατέγειναν νὰ διηγηθῶσιν ἡμῖν πῶς αὕτη τὸ πρῶτον ἰδιόθῃ ὑπὸ τῶν ἐξ Ἀθηνῶν πατέρων Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου, ἐν παρόδῳ δὲ τινες ἀναφέρουσι τὰς πρὸς τὴν Μονὴν εὐεργεσίας τῶν Κομνηνῶν Αὐτοκρατόρων καὶ τῶν Σουλτάνων. Ἡ διὰ τοιούτων μόνον βοηθημάτων σύνταξις ἱστορίας αὐτοτελοῦς καὶ συνεχοῦς ἦτο ἔργον ἐντελῶς ἀκατόρθωτον. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τῇ Μονῇ περισωθέντα ἔγγραφα, καίτοι παρέχουσιν ἱκανὰς πληροφορίας ἱστορικὰς, δὲν συμπληροῦσι τὴν ὅλην σειρὰν τῶν γεγονότων ἐκείνων, ἅτινα ὁ ἱστορικὸν γράφων ἀπλῶς νὰ συδέσῃ ὀφείλει. Οἱ κρίκοι τῆς ἀλύσεως ἢ ἕλειπον ἢ διετέλουν ἐν καταστάσει φθορᾶς καὶ σκωριάσεως, ὡς ἐκ τούτου δὲ τὸ περὶ τῆς Μονῆς Σουμελά ἔργον ἐκ τῶν προτέρων ἦν καταδεδικασμένον νὰ ἐνέχῃ πλείστας ἀτελείας, τὰς ὁποίας ὁ χρόνος μόνον καὶ ἡ ἀνακάλυψις ἐν τῷ μέλλοντι ἄλλων πηγῶν δύνανται νὰ ἐλαττώσωσι.

Τὸ κυριώτατον βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις τῆς ἡμετέρας ἐργασίας, ἤθελεν εἶσθαι ἀναμφισβότως τὸ ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου Νεοφύτου τοῦ Καυσοκαλυβίτου συνταχθέν καὶ ὑπὸ τοῦ Σουμελιώτου Ἀρχιμανδρίτου Παρθενίου Μεταξοπούλου ἐκδοθέν (!) Κτιτορικὸν τῆς Μονῆς Σουμελά, εἰάν μὴ καὶ τοῦτο περιωρίζετο εἰς τὰ τῆς πρώτης καθιδρύσεως αὐτῆς. Τὸ

(!) Ἰδε Ἐπαμ. Θ. Κυριακίδου, Βιογραφίαι τῶν ἐκ Τραπεζοῦντος λογίων τῶν ἀπὸ τῆς ἀλύσεως μέχρις ἡμῶν ἀκμασάντων σελ. 129.

βιβλίον τοῦτο φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: Ἡ θεία καὶ ἱερὰ ἀκολουθία τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου τῶν ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ τοῦ ἱεροῦ Χριστοφόρου τῶν ἐν Μελαῖ ὄρει ἀσκησάντων, ψαλλομένη τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν φθοροποιῶν ἀκρίδων. Ἐν ἣ καὶ ἱερὰ ἱστορία τῆς βασιλικῆς Μονῆς τοῦ Σουμελαῖ, βίος τε καὶ πολιτεία τῶν ἄνωθεν ὁσίων πατέρων καὶ περὶ ἧς ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκάς ἱστόρησε σεβασμίας τρίτης εἰκόνας τῆς Θεοτόκου, ὅθεν τε καὶ ὅπως εἰς τὸ τοῦ Μελαῖ ὄρος μετνήχθη· συντεθεῖσα μὲν παρὰ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου κυρίου Νεοφύτου ἱεροδιακόνου Πελοποννησίου τοῦ Καυσοκαλυβίτου εἰς Ἑλληνικὴν διάλεκτον, τύποις δὲ πρῶτον ἐκδοθεῖσα ἠγουμενεύοντος τοῦ Πανοσιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου πατρὸς ἀγίου καθηγουμένου τῆς ἐν τῷ Μελαῖ ὄρει κειμένης ἱεράς, σεβασμίας, βασιλικῆς τε καὶ πατριαρχικῆς μεγίστης Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Παναγίας τοῦ Σουμελαῖ κυρίου Χριστοφόρου καὶ ἀγίου σκευοφύλακος κυρίου Δαμιανοῦ· ἐμμελεῖ δὲ καὶ σπουδῇ καὶ συνδρομῇ τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς Μονῆς Παρθενίου Ἀρχιμανδρίτου Τραπεζουντίου τοῦ Μεταξοπούλου, παρ' οὗ συντεθεῖσα καὶ ἡ ἐν συνόψει ἱστορία τοῦ βασιλείου τῆς περιφήμου Τραπεζοῦντος. Ἐν Λειψία τῆς Σαξωνίας, ἐν ἔτει αἴφωε, 1775, ἐν τυπογραφίᾳ Βιλγιέλμου Γόττλωβ Σόμμερ. Ὡς ἐκ τοῦ προλόγου τοῦ βιβλίου τούτου δέικνυται ὁ περίφημος τῶν χρόνων ἐκείνων γραμμικὸς Νεόφυτος ὁ Καυσοκαλυβίτης,⁽¹⁾ διαμένων ἐν Στεφανουπόλει⁽²⁾ τῆς Τρανσυλβανίας, παρεκινήθη ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ Μονῇ Σουμελαῖ ἀσκητέοντος Ἀρχιμανδρίτου Παρθενίου τοῦ Μεταξοπούλου, ὅπως συντάξῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προγενεστέρων συγγραφῶν, ὧν τὰ χειρόγραφα τῷ ἀπεστάλησαν, ἱστορίαν τῆς Μονῆς καὶ ἀκολουθίαν τῶν ὁσίων πατέρων Βαρνάβα, Σωφρονίου καὶ Χριστοφόρου. Τὰ τότε ἐκδοθέντα βιβλία κυρίως ὑπῆρξαν τρία· τὸ πρῶτον περιέλαβε τὴν ἀκολουθίαν, συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Καυσοκαλυβίτου, ἐν ἣ ὅμως ἀπαν-

(1) Ἴδε Σάβα Νεοελληνικὴν φιλολογίαν, σελ. 510.

(2) Κρονστάνδη, Πρασόβ.

τῶσι καὶ τινὰ τρεπάρια Παρθενίου τοῦ Μεταξοπούλου καὶ Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Χαλδίας (σελ. 1—36), ἀντίγραφον τῆς διαθήκης τῶν ὁσίων πατέρων Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου (σελ. 37—38) καὶ μικρά τινὰ σημειώματα περὶ τῆς Μονῆς (σελ. 39—40) προγεθέντων πλὴν τοῦ προλόγου καὶ τινῶν ἰαμβικῶν στίχων Νικολάου τοῦ Βελαρά, Παρθενίου τοῦ Μεταξοπούλου καὶ Εὐγενίου ἱερομονάχου Σοιμελιώτου (1). Τὸ δεῦτερον περιλαμβάνει τὴν ἱερὰν ἱστορίαν τῆς Μονῆς, συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Καυσοκαλυβίτου, ἐν εἴδει λόγου ἀποδεικτικῶ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς παλαῆς γραφῆς περὶ τῆς τῶν σεπτῶν εἰκόνων σχετικῆς προσκυνήσεως, ἐν ᾧ προσετίθη ἡ ἱστορία τῶν ἰδρυτῶν τῆς Μονῆς καὶ ἡ διήγησις περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκά ἱστορηθεῖσα σεβασμία εἰκὼν τῆς Θεοτόκου μετηνέχθη εἰς τὸ τοῦ Μελά ὄρος (σελ. 1—32)· τὰ κατὰ τὸν ὅσιον εἶτα Χριστοφόρον (33—39)· διήγησις μετὰ ταῦτα περὶ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὅστις, διασωθεὶς ἐκ θαλασσοῦ κλύδωνος ὑπὸ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀνεκάλυψε τὸν ἐν ὄρει Μελά ναὸν αὐτῆς (40—42)· ἀφήγησις εἶτα περὶ τῶν εἰς τὴν Μοῆν δωριῶν τῶν Σουλτάνων Σελῆμ καὶ Μουράτ (43—44)· τὸ σιγίλλιον ἔπειτα Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (45—52) καὶ δύο ἕτερα σιγίλλια τοῦ Σκαρλάτου Γκίκα Βοεβόδα τῆς Μολδοβλαχίας καὶ Στεφάνου Ρακοβίτσα Βοεβόδα τῆς Οὐγγροβλαχίας (53—54)· εἶτα τὸ ὑπὸ τοῦ Παρθενίου Μεταξοπούλου γραφέν ἱστορικὸν τῆς πόλεως Τραπεζοῦντος καὶ τῶν βασιλέων αὐτῆς (55—68)· καὶ τέλος χριστιανικὴν διδασκαλίαν Εὐφραῖμ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων (69—71). Τὸ τρίτον δὲ βιβλίον περιλαμβάνει μεταπεφρασμένα εἰς τὴν χυδικὴν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ ἱστορικὸν τῆς Μονῆς τοῦ Καυσοκαλυβίτου (σελ. 1—34), ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ἱστορικὸν τῆς Τραπεζοῦντος καὶ τῶν βασιλέων αὐτῆς τοῦ Παρθενίου (35—48), συνδημοσιευομένου ἐν τέλει καὶ καταλόγου γενεαλογικοῦ καὶ χρονολογικοῦ τοῦ οἴκου τῶν Κομνηνῶν, τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι

(1) Τὸ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Βαρνάβα, Σωφρονίου καὶ Χριστοφόρου περιέχον βιβλίον μετετυπώθη ἐν Βενετίᾳ τῷ 1801 παρὰ Πάνω Θεοδοσίου. (Ἰδε Βρετοῦ Κατάλογος τῶν ἐκδοθέντων ἑλληνικῶν βιβλίων, τόμ. Α' σελ. 96, σημείως. ἐν ἀριθμ. 271). Φαίνεται δὲ οὗτο τὸ ἔργον τοῦτο ἀπὸ ἐνωρίως ἤδη εἶχεν ἐξαντληθῆ, καθ' ὅσον ὁ Fallmerayer (Original-Fragmente, Chroniken, Inschriften und anderes Materiale zur Geschichte des Kaiserthums Trapezunt, σελ. 50) ὀλίγιστα μόνον ἐν τῇ Μοῆῃ ἀντίτυπα κατὰ τὸν χρόνον τῆς εἰς αὐτὴν ἐπισκέψεώς του εἶρε.

βασιλεύσαντος. Τὸ ὅλον ἔργον εἶνε πεπλουτισμένον διὰ πληθὺς σημειώσεων, δι' ὧν δεικνύονται αἱ πηγαί, ἐξ ὧν τὰ ἱστορούμενα ἐλήφθησαν, ἐξηγοῦνται διάφοροι ὅροι καὶ προσδιορίζεται ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῶν ἀναφερομένων χωρῶν. Αἱ σημειώσεις αὗται πᾶσαι συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ ἐπίσης εὐρυμαθοῦς Μεταξοπούλου καὶ καταδεικνύουσιν αὐτὸν γνώστην τέλειον τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς ἔσω παιδείας. Μεταξὺ τῶν σημειώσεων τούτων μᾶλλον ἄξιοπαρατήρητοι τυγχάνουσιν αἱ ἀφορῶσαι τοὺς περὶ τῆς Μοιῆς Σουμελᾶ γράψαντας, περὶ τῶν ὁποίων μάλιστα εὐθύς μετὰ τὸν πρόλογον ἀπαντῶσι καὶ στίχοι ἱαμβικοί. (1) Ἀκολου-

(1) Τίνες τε καὶ ὅσοι περὶ τοῦ ὅρους Μελᾶ διηγῆσαντο
Διὰ στίχων ἱαμβικῶν.

Πρὶν ἢ διέλθης συγγραφὴν τοῦ βιβλίου
Γίνωσκε, πρῶτον τοῦ Μελᾶ συνιστόρων
Τὸν Ξιφιλῖνον εὐαγῆ Ἀρχιούτην,
Πότ' ὄντα Ρώμης τῆς νέας Ἰωάννην,
Σοφὸν τε Δουσίθειον Ἰεροσολύμων,
Τὸν Ἱεράρχην εἴτα Τραπεζουντίων
Ἀθανάσιον Δαιμόνων καταλύτην,
Τὸν Χαλδίας τε Διονύσιον γ' ἅμα
Ἀκάκιόν τε Ἱερὸν Σαβδαίτην,
Ἐκτον γε Νικόδημον ἐκ τῆς Κολχίδος,
Πάντας σποράδην συγγεγραφότας Λόγους,
Μελᾶ τε χάριν ἠγιασμένου ὄρους.
Νεόφυτον δὲ τὸν Καυσοκαλυδίτην
Ἰσοῦ ἑβδομὸν μοι, ἔσχατον τ' ἐξ Ἀπίας
Σοφὸν Φιλεργὸν Ἱερὸν Διάκονον.
Τὸν ἐκκαθάραντ' ἐκ προεσκιασμένης,
Τρανσυλβανίας ἐς Κορώνην τὴν πόλιν,
Παλαιότητι κάμαθία Γραφῶν,
Ἐκδόντα θ' ἡμῖν προσκεκαλωπισμένην.
Ἐπὶ Χριστοφόρου τε Καθηγουμένου
Θεόφρονος Φωστῆρος ἐν Λαύρᾳ Μελᾶ
Ἄορος ἀπόπτου Τραπεζουντίας πέλας
Ἄο θεϊοπαῖς Μαρία ἡρετίδατο.
Ἄο δ' αὖ συνεργὸς εὐστόχως παντὶ σθένει
Σπουδῇ Δαπάνη καὶ συναγωνίσμασι,
Τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι Ἀρχιμανδρίτης
Ἦν Παρθένιος, Σουμελιωτῶν χοροῦ
Μεταξόπουλος ἐκ Τραπεζουντος κλυτῆς.
Ἄπο Χριστοῦ δέ, ἑβδομηκοστῶ ἔτει

θήσωμεν τὴν τάξιν τῶν σημειώσεων τούτων τὴν ἐν τῷ Κτιτορικῷ τοῦ Καυσοκαλυβίτου ἀπαντῶσαν προκειμένου περὶ τῶν συγγραφέων τούτων.

Ὁ ἐκ Τραπεζούντος Πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Ξιφιλίνος συνέγραψε καὶ περὶ τῆς πρὸς Τραπεζούντι βασιλικῆς Μονῆς τοῦ Σουμελᾶ καὶ τῶν βασιλέων τῆς Τραπεζούντος, κώδηξ δὲ χειρόγραφος ἐσώζετο ἐν τῇ Μονῇ καθ' ὃν χρόνον συνέγραφε τὸ Κτιτορικὸν αὐτοῦ ὁ Καυσοκαλυβίτης, εἰς ὃν καὶ ἀπεστάλη μετὰ τῶν ἐπιλοίπων. Δυστυχῶς τὰ χειρόγραφα ἐκεῖνα δὲν ἐπεστράφησαν ἔκτοτε, εἶνε δὲ ἄγνωστον ποῦ σήμερον ταῦτα κατὰκεινται (1). Τὸ ἔργον τοῦ Ξιφιλίνου θὰ περιεστρέφето ἀναμφιβόλως εἰς τὰ περὶ τῆς καθιδρύσεως τῆς Μονῆς ὑπὸ τῶν ὁσίων πατέρων Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου. (2) Ὁ Δοσίθεος πατριάρχης Ἱεροσολύμων (3) ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσο-

Ἑπτακοσίους τοῖς δε πρὸς καὶ χιλίους.

Ταῦτα προγνοῦς ἥδιστα τὴν Βίβλον δέχου,

Καὶ πρὸς Θεὸν μὲμνησο τῶν κεκμηκότων.

(1) Ἴδε ὅπισθεν Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως κατάλογον τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ Σουμελᾶ ἑλλ. χειρογράφων ἐν προλόγῳ.

(2) Περὶ Ἰωάννου Ξιφιλίνου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως δὲν ὑπάρχουσι πολλοὶ καὶ σαφεῖς πληροφορίες. Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐγένετο τῷ 1064 ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα ὑπῆρξε δὲ κατὰ τὸν Ζωναρᾶν (ἱστορ. βιβλ. ΙΗ' σελ. 217) ἀνήρ ἄγαν πεπαιδευμένος· συνέταξε κατ' ἐντολὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παραπινάκη τὴν Βιβλιοθήκην (Μ. Γεδεών Πατρ Πίνακ. σελ. 333). Ἐπίσης συνέταξε πλὴν τῆς ἱστορίας τῆς Μονῆς Σουμελᾶ καὶ τοῦ βασιλείου Τραπεζούντος καὶ Μαρτύριον τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ Εὐγενίου, Κανιδίου, Οὐαλεριανοῦ καὶ Ἀκύλα τῶν ἐν Τραπεζούντι μαρτυρησάντων, διασωθὲν μετ' ἄλλων ἐν χειρογράφῳ παρὰ Λαζάρῳ Σκριδά (ἴδε ἡμετέρας Βιογραφίας ἁγίων Τραπεζουντίων σελ. 107) καὶ ἐκείθεν ἀντιγραφὴν παρὰ τοῦ τούτου ἀνεψιῦ Ἰωάννου ἱερέως Οἰκονόμου τοῦ ἐκ Καθαρῶν (αὐτόθι σελ. 118) ἢ περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου τοῦ Τραπεζουντίου διήγησις συγγραφεῖσα παρὰ Ἰωάννου τοῦ γεγονότος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ξιφιλίνου ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως (Fontes historiae imperii Trapezuntini, tom. I, σελ. 33—51), παραλαβόντος αὐτὴν μετ' ἄλλων περὶ τῶν τοῦ ἁγίου Εὐγενίου θαυμάτων διηγήσεων ἄλλων συγγραφέων ἐκ χειρογράφου κώδικος τῆς ἐν Ἀθῆναις Μονῆς τοῦ ἁγίου Διονυσίου. Περὶ δὲ τῆς οἰκογενείας τῶν Ὑψηλάντων μετονομασθέντων κατόπιν Ξιφιλίνων καὶ εἶτα ἀναλαβόντων τὸ παλαιὸν ὄνομα Ὑψηλάνται, ἴδε Σάββα Ἰωαννίδου Ἱστορ καὶ Στατιστ. Τραπεζούντος σελ. 136—140 καὶ ἡμετέρας Βιογραφίας σελ. 88—89 ἐν σημειώσ. 105.

(3) Ἴδε περὶ τοῦ σοφοῦ τούτου καὶ ζηλωτοῦ Πατριάρχου Κ. Σάβα Νεοελλ. Φιλολ. σελ. 379—383 καὶ μονογραφίαν Κυρίλλου Ἀθανασιάδου τοῦ Σαμίου.

λύμοις πατριαρχευσάντων διηγείται (1) τὴν παράδοσιν περὶ τοῦ Σουλτὰν Σελήμ καὶ ἀναφέρει ὅτι ταξειδεύων δι' Ἀργυρούπολιν διήλθε καὶ διὰ τοῦ περιφήμου τῆς Σουμελαῆς Μοναστηρίου, τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου ἐν ὀλίγοις περιγράφει. Ὁ ἐν ἁγίοις Ἀθανάσιος, μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, τοῦτίκλην Δαιμονοκαταλύτης, ἔγραψεν ἐπίσης κατὰ τὸ 1600 περιγραφὴν τῆς Μονῆς Σουμελαῆ, τὸ χειρόγραφον τῆς ὁποίας ἐσώζετο κατὰ τὸ 1775 ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μονῆς καὶ ἀπεστάλη μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὸν Καυσοκαλυβίτην, ἄγνωστον ὅμως σήμερον ποῦ κατὰκειται· ἐκ τῶν παραπομπῶν τὰς ὁποίας εἰς τὸν χειρόγραφον τοῦτον κώδικα ὁ Μεταξόπουλος ποιεῖται κρίνων τις ἐξάγει ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Δαιμονοκαταλύτου γενομένη περιγραφή τῆς Μονῆς Σουμελαῆ δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὰ τῆς ἀνιδρύσεως αὐτῆς, ἀλλ' ἐκτείνεται καὶ εἰς τὸν μετὰ ταῦτα βίον τῆς, ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Κομνηνῶν. (2)

(1) Ἐν Βιβλίῳ ΙΑ' Κεφ. 4, καὶ ἐν Βιβλ. ΙΒ'.

(2) Τὴν παρατήρησιν ταύτην ἐποιησάμεθα ἐνταῦθα ἐπιτήδες, διότι μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως γενομένην ἔκδοσιν τοῦ πρώτου τόμου Πηγῶν ἱστορικῶν τῆς Τραπεζουντιακῆς Αὐτοκρατορίας (ἐν Πετροπόλει 1897) ἡ τοῦ ἀρχιερέως τούτου χρονολογικὴ ἐποχὴ δύναιται νὰ καταστή ζήτημα ἀξιῶν ἐρεῦνης καὶ συζητήσεως. Ὡς γνωστὸν πάντες οἱ περὶ Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Τραπεζοῦντος τοῦ Δαιμονοκαταλύτου γράψαντες (Π. Μεταξόπουλος σημ. 3 προλόγου τοῦ Κιτ. Σουμ.—Κ. Σάθας Νεοελλ. Φιλολ. 403—Ἐπαμ. Θ. Κυριακίδης Βιογραφίαι, σελ. 58—J. Fallmerayer, Fragmente aus Orient, 65) λέγουσιν αὐτὸν ἀκμάσαντα κατὰ τὸ 1600· ἀλλ' ὁ κ. Α. Π. Κεραμεὺς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος ἔργου του θέλει αὐτὸν ἀκμάσαντα κατὰ τὸ 870 μ. Χ· διότι ἐν τῷ ὅπ' αὐτοῦ δημοσιευομένῳ ἔργῳ τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Ἰωσήφ περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου τοῦ Τραπεζουντίου ρητῶς λέγεται ὅτι Ἀθανάσιος ὁ Δαιμονοκαταλύτης ἦν ἀρχιερεὺς ἐν Τραπεζοῦντι ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοιο: α' Ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς τῶν Ρωμαίων ἀρχῆς Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοιο ἀνάσδοντος, ἐν δὲ τῇ Τραπεζοῦντι τοῦ ἐν ἁγίοις Ἀθανασίου τοπνικαῦτα καιροῦ ἀρχιερατεύοντος, τοῦ Δαιμονοκαταλύτου. Καὶ ἠδύνατο μὲν τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ αἱ λέξεις τοῦ Δαιμονοκαταλύτου εἰσι παρέμβλητοι, μὴ γραφεῖσαι ὅπῃ Ἰωσήφ τοῦ Λαζαροπούλου (ἀρχιερατεύσαντος τῷ 1364—1367), ἀλλὰ προσθεῖσαι κατόπιν ὑπὸ τοῦ καλλιγραφήσαντος τὸν κώδικα τοῦ ἐν Ἀθῶν Μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Διονυσίου, ἐξ οὗ παρέλαβεν ὁ κ. Α. Π. Κεραμεὺς τὴν διήγησιν τοῦ Λαζαροπούλου· ἀλλ' ἐν τῷ προλόγῳ ὁ κ. Κεραμεὺς ἀποδεικνύει ὅτι ἡ καλλιγραφία τοῦ προκειμένου κώδικος ἐγένετο κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος, ἐντολῇ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τοῦ ιδρύσαντος τὸ ἐν λόγῳ Μοναστήριον βασιλέως τῆς Τραπεζοῦντος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἐὰν ὅμως ὁ Δαιμονοκαταλύτης ἤκμασε κατὰ τὸ 870 μ. Χ., πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἔγραψεν ἐν τῷ περὶ Σουμελαῆς ἔργῳ του γεγονότα αἰῶνας

Διονύσιος, ἀρχιεπίσκοπος Χαλδίας, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, συνέγραψε κατὰ τὸ 1760 ἐν συνόψει τὸ ἱστορικὸν τῆς Μονῆς ταύτης καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ὀρίων πατέρων, ἧτις, τυπωθεῖσα ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας τῷ 1769, ἤρηνισθη παρὰ τῶν πολεμίων. Κατήγето ἐκ τῆς ἐν Χαλδίᾳ Γσίτης καὶ ἀρχιερεὺς Ἀργυρουπόλεως προχειρίσθη τῷ 1765 φέρων τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Κουζάνος.⁽¹⁾ Ἰδιόμελὰ τινα ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντα εἰς τοὺς ἁγίους Βαρνάβαν καὶ Σωφρόνιον συνεξεδοθήσαν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ Καυσοκαλυβίτου.⁽²⁾ Περὶ τοῦ Ἀκακίου μοναχοῦ Σαββαΐτου τοῦ ἐκ τῆς σεβασμίας Μονῆς τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ὀσίου Σάββη, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου κατὰ τὸ 680 ἀπὸ Χριστοῦ ἀκμάσαντος, συντάξαντος δέ, κατὰ τὸν Μεταξόπουλον, ἱστορίαν τῆς Μονῆς Σουμελᾶ καὶ ἀκολουθίαν τῶν ὀρίων πατέρων, εὐδεμίαν ἄλλοθεν εἶδῃσιν κατέχομεν. Καὶ τούτου κώδῃξ χειρόγραφος ἐσώζετο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Κριτορικῆς τῆς Μονῆς Σουμελᾶ, ἀλλ' οὔτε οὗτος, οὔτε ὁ τοῦ ἐκ Φάσιδος τῆς Κολχίδος Νικοδήμου ἱερομοναχοῦ.⁽³⁾ οὔτε τρίτου τινὸς ἀνωνύμου πολυχρόνιος καὶ παλαιότατος γινώσκειται σήμερον. Φαίνεται πιθανὸν ὅτι τὰ χειρόγραφα ταῦτα ἀποστειλέντα πρὸς τὸν Καυσοκαλυβίτην δὲν ἐπεστράφησαν ἔκτοτε, ὅπερ ἀποτελεῖ ἀπώλειαν μεγάλην διὰ τε τὴν Μονὴν καὶ διὰ τὴν καθόλου νεοελληνικὴν φιλολογίαν.

ἔλους μεταγενέστερα; Οὕτω, προκειμένου περὶ ἀναθημάτων καὶ κειμηλίων, τὰ ὅποια οἱ Κομνηνοὶ ἀφίερῶσαν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σουμελᾶ (σελ. 40), προκειμένου περὶ τῆς βοηθείας τῆς Θεοτόκου πρὸς καταπολέμησιν τῶν ληϊζομένων τὴν Τραπεζουνατικὴν Ἀδτοκρατορίαν βαρβάρων ἐπὶ Ἀλεξίου (41), προκειμένου περὶ τῆς ὑπὸ Ἀλεξίου τοῦ μεγάλου Κομνηνοῦ ἀνακαινίσεως τῆς ἐν Τραπεζοῦντι Μονῆς τῆς Θεοσεπάστου (42), προκειμένου περὶ ἄλλων βασιλείων τῆς Τραπεζοῦντος ἀναφερομένων ἐν τῷ ἱστορικῷ τοῦ Μεταξοπούλου (σελ. 60, στίχ. 6—σελ. 61, στίχ. 11—σελ. 62, στίχ. 10—σελ. 63, στίχ. 26, ἔνθα μάλιστα πρόκειται περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου Δαβὶδ τοῦ Κομνηνοῦ, τοῦ τελευταίου Ἀδτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος, ἧτις περὶ γεγονότος συμβάντος μετὰ τὸ 1462), προκειμένου, λέγω, περὶ γεγονότων ἧτις δεκάτης πέμπτης μ. Χ. ἑκατοστατηρίδος, ὑπάρχουσι παραπομπαὶ εἰς τὸ ἔργον Ἀθανασίου τοῦ Δαιμονοκαταλύτου. Ἀκόμη ἄς σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ φιλοτραπεζοῦντιος ἱστορικὸς Fallmerayer (Fragmente aus Orient, σελ. 65) φαίνεται ἀναγνώσας τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Δαιμονοκαταλύτου, καθ' ὅσον ἀναφέρει αὐτὸν ὡς ἀνάγοντα εἰς Κωνσταντίνον τὸν Μέγαν τὴν Ἱθρυσιν τοῦ ναοῦ καὶ τῆς Μονῆς τῆς Χρσοκεφάλου Παναγίας ἐν Τραπεζοῦντι.

(1) Ἴδε ἡμῆτέρας Βιογραφίας σελ. 113.

(2) Σελ. 7,8.

(3) Ἐπαμ. Κυριακίδου, Βιογραφίαι σελ. 60.

Σποράδην δὲ γράψαντας ἄλλους περὶ τῆς Μονῆς Σουμελαῖ ἀναφέρει ὁ Μεταξόπουλος τὸν ὀνομαστὸν Τραπεζούντιον σοφὸν Σεβαστὸν τὸν Κυμνίτην⁽¹⁾ καὶ Γεώργιον τὸν Τραπεζούντιον,⁽²⁾ ὧν τὰς σημειώσεις παραλαβὼν ὁ ἐκ τῶν παροίκων τῆς Μονῆς Λάζαρος ὁ Σκριβας⁽³⁾ συνέταξεν ὑπόμνημα ἴδιον. Ἱστορίαν τῆς Μονῆς Σουμελαῖ ἐν συνόψει καὶ ἀκολουθίαν τῶν ὁσίων πατέρων συνέταξε καὶ Ἰωάννης ὁ Πουτπούτας ἢ Δομνηνός⁽⁴⁾ καὶ τέλος ὁ Νικόλαος Βελαράς, γραμματεὺς τῶν ἡγεμόνων τῆς Οὐγγροβλαχίας Νικολάου καὶ Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτων, συνέθετο κατὰ τὸ 1768 περιγραφὴν συνοπτικὴν τῆς Μονῆς, μὴ διασωθεῖσαν καὶ ταύτην· τοῦ ἴδιου πέντε ἐπιγράμματα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Κτιτορικῷ τοῦ Καυσοκαλυβίτου.

Τῶν ἀρχαιοτέρων τούτων συγγραφέων τὰ ἔργα, ὡς παρετήρησεν ὁ ἀναγνώστης, δὲν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, ἀλλ' ἀμφιβάλλομεν ἐὰν ἦδύνατο κανέν ἐξ αὐτῶν νὰ προσφέρῃ πληροφoρίας ἄλλας πλὴν τῶν ὑπὸ τοῦ Καυσοκαλυβίτου καὶ Μεταξοπούλου παρεχομένων. Περὶ τῶν συγχρόνων αὐτῶν σπανιώτατα ἐνησχολοῦντο οἱ προγενέστεροι λόγιοι· καὶ ὁμως ὀλίγας σημειώσεις ἐὰν ἔδιδον περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν των καταστάσεως τῆς Μονῆς, θὰ ἦσαν αὐταὶ σήμερον δι' ἡμᾶς πληροφoρίας πολυτιμότεραι. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν πηγαὶ τινες ἄλλαι ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μονῆς καὶ ἰδίᾳ δύο κώδικες καὶ τινα χρυσόβουλα καὶ σιγίλλια, ἐκ τῶν ὁποίων οὐκ ὀλίγας δύναται τις ν' ἀρυσθῆ εἰδήσεις, ἀλλ' ἡ σύνταξις ἐκ τούτων καὶ μόνων ἱστορίας πλήρους τῆς ὄντως ἐνδόξου τῆς Σουμελαῖ Μονῆς εἶνε ἀναμφιβόλως ἀδύνατος. Ἡ ἡμετέρα διὰ τοῦτο ἐργασία καθίστατο δυσχερεστάτη καὶ τὸ ἡμέτερον πόνημα διὰ πόνων ἀληθῶν ὤφριε νὰ καταρτισθῆ. Πρὸς τοῦτο περιήλθομεν ἐπανειλημένως τὴν χώραν, ἀνηρευνήσαμεν βιβλιοθήκας ἐπιμελῶς, διετρέξαμεν πληθύν βιβλίων καὶ χειρογράφων, ἀνεγνώσαμεν πληθύν ἐπιστολῶν καὶ ἐγγράφων, ἀνεζητήσαμεν ἐπιγραφάς, ἐξεθάσαμεν χαρτῖα ἄχρηστα καὶ ἐσχισμένα ἐν ὑπογείοις κατακείμενα, πολλὰκις προσεπαθήσαμεν ν' ἀνγνώσωμεν ὀπισθεν πεκολλημένων ἐπὶ βιβλίων σελίδων καὶ ἐν γένει προσεπαθήσαμεν νὰ μὴ παραμελήσωμεν τινος ἐξ οὗ ἠδυνάμεθα ν' ἀρυσθῶμεν εἰδήσιν τινα.

(1) Ἀδτόθι σελ. 62-76.

(2) Ἀδτόθι σελ. 98.

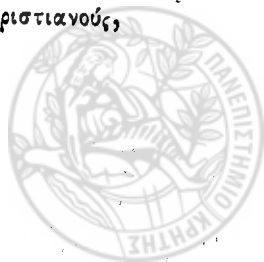
(3) Ἀδτόθι σελ. 107.

(4) Ἀδτόθι σελ. 138.

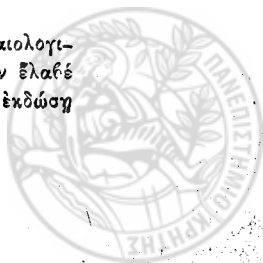
Ἡ Μονὴ κέκτηται ἤδη δύο κώδικας μὴ ἀνερχομένους εἰς ἐποχὴν πολὺ ἀρχαίαν. Ὁ μὲν τῶν κωδίκων τούτων κατηρτίσθη ὑπὸ Γερασίου Δομνηνοῦ τῷ 1811, καθ' ὅσον ἐπὶ τῆς πρώτης τοῦ κώδικος τούτου σελίδος ἀναγινώσκομεν: «1811 Αὐγούστου 1 ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐπιτροπίας ἐμοῦ Γερασίου ἱερομονάχου· ἐμπεριέχονται εἰς τὸν παρόντα κώδικα φύλλα τετρακόσια εἴκοσι καὶ τρία ὁμοῦ μὲ τὸ παρὸν καὶ τελευταῖον φύλλον τὸ σεσημειωμένα ἔχον μὲ χονδρὰ τὰ γράμματα τὸν ἀριθμὸν τῶν φύλλων, ὡς φαίνεται, μετὰ δὲ τὴν ἀπαρίθμωσιν καὶ τὴν διαπερασίν καὶ τὴν ἐνσφράγισιν τῶν γαιτανίων, ὅπου φαίνονται εἰς πλείονα ἀσφάλειαν, ἐτέθη ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ ἡ τετραμελὴς σφραγὶς καὶ αἱ ἐξῆς ὑπογραφαὶ καὶ σφραγίδες». Ἐν τῇ σελίδι ταύτῃ ἔπονται διάφοροι σφραγίδες: μετὰ χρονολογιῶν τῶν συγχρόνων τότε ἱερομονάχων. Ἐν τούτοις, καίτοι ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς δηλοῦται ὅτι ὁ κώδιξ συνετάχθη τῷ 1811, πολλαὶ τῶν ἐπομένων αὐτοῦ σελίδων ἀναγράφουσι γεγονότα ἀνερχόμενα μέχρι τοῦ 1650. Οὕτω αἱ διάφοροι τοῦ κώδικος τούτου σελίδες φέρουσι χρονολογίας πολὺ συγκεχυμένας καὶ ὅλως διαφόρους. Τοῦτο, κατ' ἐμὴν ἰδέαν, προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Γεράσιμος Δομνηνός, ἐν τῷ κώδικι τὸν ὁποῖον κατήρτισε, συμπεριέλαβε καὶ τὰ διασωθέντα φύλλα ἐκ προηγουμένου κώδικος, κατεστραμμένου κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἐκ τοῦ κώδικος τούτου ἱκανὰς ἐλάβομεν πληροφορίας, ἑνιαχοῦ δὲ καὶ ὀλοκλήρους ὁμολογίας καὶ ἀποφάσεις τῶν πατέρων τῆς Μονῆς. Κυριώτερα περιεχόμενα τοῦ κώδικος τούτου εἶνε ἀναγραφή ταξειδίων διαφόρων μοναχῶν γενομένων πρὸς ὄφελος τῆς Μονῆς, κατάλογοι διαφόρων ἀφιερωμάτων ἐκ τῶν ταξειδίων τούτων προελθόντων, ὁμολογίαι τινὲς τῶν πατέρων ἐκ κοινῆς ἀπόφσεως καταγραφεῖσαι, πατριαρχικά τινα ἔγγραφα εἰς τὴν Μονὴν ἀποσταλέντα, ὄψεαι νεώτεραι καὶ λογαριασμοὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκριβεῖς ἐτησίως κλειόμενοι. Ὁ ἕτερος δὲ τῶν κωδίκων εἶνε κυρίως βιβλίον παρρησιῶν, ἐν ᾧ κατεχωρίσθησαν νεώτερά τινα ἔγγραφα καὶ σημειώματα. Δύο ἕτεροι λειτουργικοὶ καὶ τοπογραφικοὶ κώδικες περιγράφονται ἐφ' ἐξῆς ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν χειρογράφων τῆς Μονῆς Σουμελᾶ τοῦ κ. Α. Π. Κεραμέως,⁽¹⁾ ἐξ ὧν ὁ εἰς μὲν διὰ τοὺς ἐν Σινώπῃ Χριστιανούς, ὁ δ' ἕτερος διὰ τοὺς ἐν Τραπεζοῦντι.

(1) Ἀριθ. 38 καὶ ἀριθ. 44.

Τοῦ περιφήμου χρυσοβούλου, τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελαῖ ἐκδοθέντος, τὸ πρωτότυπον δὲν διασώζεται ἐν τῇ Μονῇ, ἀντίγραφα δὲ μὴ τούτου, γενόμενα ἐπίσης ἐν χρόνοις παλαιότεροις, ὑπάρχουσι πλείονα τοῦ ἐνός, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν λοιπῶν Κομνηνῶν ἐκδοθέντων χρυσοβούλων ὑπὲρ τῆς αὐτῆς Μονῆς οὐδ' ἀντίγραφα ὑπάρχουσι. Διεσώθησαν προσέτι μέχρι τῆς σήμερον δύο χρυσοβουλα ἐκδοθέντα ὑπὸ τῶν Αὐθεντῶν τῶν Παριστρίων ἡγεμονιῶν, καίτοι τοιαῦτα ἐξεδόθησαν πλείοτερα. Ἐπίσης δὲν διεσώθησαν πάντα τὰ ἐν μεμβράναις σιγιλιώδη γράμματα τῶν διαφόρων Πατριαρχῶν, δι' ὧν ἐπεβραβεύετο τῇ Μονῇ ἡ σταυροπηγιακὴ ἀξία, καθ' ὅσον ἔστιν ἰδεῖν ἐν τισιν αὐτῶν ἀναφερόμενα προγενέστερα πατριαρχικὰ τιγίλλια Πατριαρχῶν προγενεστέρων. Λεπτομερῆ κατάλογον τῶν ἐλλειπόντων τούτων σιγιλλίων θέλει ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης ἐν τοῖς περαιτέρω, ἔθα θέλουσι δημοσιεῦθαι καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα. Τῶν ἐγγράφων τούτων τινὰ εἶνε πολλοῦ λόγου ἀξία, πάντα δὲ σχεδὸν ἀδημοσίεута.⁽¹⁾ Πρῶτος ἐπιχειρήσας τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν τυγχάνει ὁ γνωστός καὶ διακεκριμένος παλαιολογράφος Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς, ὑφηγητὴς τανῦν ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πετροπόλεως. Ἐπισκεφθεὶς οὗτος κατὰ τὸ 1884 τὰς κατὰ τὸν Πόντον βιβλιοθήκας πρὸς σύνταξιν τῆς Μαυρογορδατείου βιβλιοθήκης, ἣν ἐδημοσίευσεν δαπάναις τοῦ φιλομούσου ὁμογενοῦς κ. Θεοδώρου Μαυρογορδάτου ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλ. Φιλολογικὸς Σύλλογος, οὐ μόνον συνέταξε τότε πλήρη ἀναλυτικὸν κατάλογον τῶν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σουμελαῖ χειρογράφων, ἀλλὰ κατήρτισε καὶ συλλογὴν τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις αὐτῆς ὑπολειφθέντων ἐγγράφων. Δυστυχῶς ἡ συγγραφή τῆς Μαυρογορδατείου βιβλιοθήκης ἔληξεν ἐνωρίς, ὡς ἐκ τῆς πολλῆς δὲ ὕλης τὴν ὁποῖαν ὁ ἀκαταπόνητος συλλογεὺς συνήθροισεν, δὲν κατώρθωσεν ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσι τότε τὰ περιλάβῃ καὶ ταῦτα, οὕτω δὲ μένουσιν ἔτι τύποις ἀνεκδοτοὶ πάντες οἱ τῶν ποντικῶν χειρογράφων κατάλογοι καὶ μετ' αὐτῶν πληθὺς εἰδήσεων ἱστορικῶν, φιλολογικῶν, τοπογραφικῶν καὶ παλαιολογικῶν. Ἐχομεν δι' ἐλπίδος ὅτι θέλουσιν ἐξευρεθῆ τὰ παλαιότερα μέσα ὅπως ἔλθῃ εἰς φῶς ὅλη αὐτὴ ἡ τόσον εὐσυνείδητος ὅσον καὶ πο-

(1) Πρὸ τινῶν ἐτῶν καὶ ὁ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου διεσυντητῆς κ. Θ. Οὐσπένσκιος ἐπισκεφθεὶς τὴν Μονὴν ἔλαβεν τινῶν ἐγγράφων ἀντίγραφα· ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ἐπρόλαβεν ἄχρι σήμερον τὰ ἐκδώσῃ αὐτά.

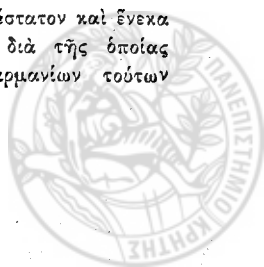

λύτιμος ἐργασία τοῦ κυρίου Κεραμέως. Ὅσον ἀφορᾷ ἐν τούτοις τὴν Σουμελιωτικὴν ὕλην του, ὁ ἐλλόγιμος ὑψηγῆτης ἔσχε τὴν πρόθυμον καλωσύνην νὰ παρχωρήσῃ αὐτὴν ἡμῖν, ὅπως παραδώσωμεν διὰ τοῦ ἡμετέρου ἔργου εἰς τὸ δημόσιον. Καὶ τὴν μὲν περιγραφὴν τῶν τῆς Μονῆς Σουμελᾶ χειρογράφων δημοσιεύομεν ἐν τέλει αὐτοτελῆ, ὅπως κατήρτισε καὶ ὑπεμνημάτισεν αὐτὴν ὁ κύριος Κεραμεύς· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀντιγραφή τῶν ἀποσταλέντων μοι ὑπ' αὐτοῦ ἐγγράφων ἐγένετο καὶ ὑπ' ἐμοῦ ὅλως ἰδιαιτέρως, ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ παρόντος ἔργου, πάντα δὲ ταῦτα καταχωρίζονται ἐν τοῖς περὶ κείνῳ, ἐθεώρησα καθήκον μου νὰ ὑποσημειῶ ἐκάστοτε ἐάν τὸ δημοσιευόμενον ἔγγραφον ἐμπεριείχετο καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ κ. Κεραμέως. Ἐνταῦθα ὀφείλω θερμὰς νὰ ἐκφράσω εὐχαριστίας αὐτῷ καὶ ἐξ ὀνόματός μου καὶ ἐξ ὀνόματος τῆς Μονῆς διὰ τὴν προθυμίαν αὐτοῦ, ὅπως ὑποβοηθήσῃ τὸ τόσον ἐπιπλέον ἔργον τῆς συγγραφῆς ἱστορίας τοῦ Ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου ἐπὶ τῇ βάσει πηγῶν οὕτως ἀνεπαρκῶν.

Λυπηρὸν ἀληθῶς ὑπῆρξεν ὅτι οὐδέποτε ἐν τοῖς προγενεστέροις χρόνοις ἐτηρήθη τάξις τις πρὸς τήρησιν ἀρχείων· οὕτω δὲ καὶ ἐν τοῖς νεωτάτοις ἀκόμη χρόνοις ἐλλείπει καὶ αὐτὴ ἡ σειρὰ τῶν ἡγουμενευσάντων. Ἐν ἄρθρῳ τινὶ τοῦ τελευταίου κανονισμοῦ τῆς Μονῆς ὀρίζεται ὅπως κρατῆται βιβλίον ἴδιον μοναχολογίου·⁽¹⁾ ἐάν τὸ τοιοῦτον μοναχολόγιον ἐτηρεῖτο ἐκπαλαι, ὁποῖων εἰδήσεων ἱστορικῶν δὲν θὰ ἦτο μεστὸν καὶ ὁποῖαν λαμπρὰν συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μονῆς δὲν θὰ παρεῖχε! Καὶ διὰ τοῦς ἀρχαιότερους μὲν χρόνους σποράδην μόνον ἀναφέρονται ὀνόματά τινα ἡγουμένων καὶ μοναχῶν· πιθανὸν νὰ ἐγινώσκομεν πλείοτερον ἀριθμὸν τοιούτων ὀνομάτων ἐάν εἴχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν μετάφρασιν τῶν πολλῶν αὐτοκρατορικῶν φερμανίων τὰ ὁποῖα κέκτηται ἡ Μονή·⁽²⁾ Ἀπὸ τοῦ 1650 ὁμως καὶ ἐφεξῆς γινώσκομεν καὶ ὀνόματα μο-

(1) Ἄρθρον 30ον. Ὁ Γραμματεὺς κρατεῖ καὶ τὸ μοναχολόγιον, ἐν ᾧ σημεῖοι τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμον ἐκάστου τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς, τὴν πατρίδα αὐτοῦ, πότε κατετάχθη εἰς τὴν Ἀδελφότητα, ποῖον τινὰ ἔχει βαθμὸν, ποῖαν ἡλικίαν καὶ εἴ τι τοιοῦτον. Ἀποθανόντος δὲ τινος ἐκ τῶν ἀδελφῶν σημεῖοι τὰ κυριώτερα τοῦ βίου αὐτοῦ.

(2) Ἡ μετάφρασις τῶν φερμανίων τούτων εἶνε ἔργον δυσχερέστατον καὶ ἕνεκα τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ αὐτῶν καὶ ἕνεκα τῆς παλαιότερας γραφῆς διὰ τῆς ὁποίας ταῦτα εἶνε γεγραμμένα. Τῶν κυριωτέρων ἐν τούτοις ἐκ τῶν φερμανίων τούτων ποιούμεθα μνηεῖαν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

νασάντων πλείονα και σειράν ὅπωςδῆποτε ἔχομεν σχεδὸν τελείαν τῶν ἡγουμενευσάντων, ἦν μετὰ πολλῶν κόπων κατορθώσαμεν νὰ καταρτίσωμεν ἐξ ἐγγράφων, ἐπιστολῶν, ἐπιγραφῶν και εἴ τινος ἄλλου. Ἡ ἀταξία περὶ τὴν τήρησιν ἀρχείων εἶνε ἀκόμη καταφανεστέρα διὰ τὰ ἐξεληθόντα ἐκ τῆς Μονῆς ἔγγραφα, περὶ ὧν οὐδεμίαν εἶδησιν ἔχομεν, και περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ὁποίων ἐκ τῶν ἀπαντητικῶν ἐνίοτε πληροφοροῦμεθα τι. Ἀλλὰ τί ἐγένοντο πάντα ταῦτα τὰ ἔγγραφα, ἀτινα σήμερον ἐλλείπουσιν ἐκ τῆς Μονῆς; Βεβαίως πολλά ἐχάθησαν ἐκ τῆς ἀκηδείας τῶν παλαιότερων πατέρων, μὴ δυναμένων πιθανῶς νὰ ἐκτιμήσωσιν ὅποιαν ἀξίαν διὰ τὴν Μονὴν αὐτῶν τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα κατεῖχον.⁽¹⁾ Ἐν τούτοις τὰ πατριαρχικά σιγίλλια δι' αὐτοὺς ἦσαν προφικνοὺς χρησιμότητος· διότι πρὸ τῆς ἀλώσεως μὲν τῆς Τραπεζοῦντος ἡ Μονὴ δὲν ἐφάνετο ἔχουσα στενοτάτην συνάφειαν μετὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει κέντρου, ἃ τε ἱκανῶς προστατευομένη ὑπὸ τῶν ἐν Τραπεζοῦντι βσιλιέων, ἀληθῆς βσιλικῆ Μονὴ διατελέσασα και μὲ δαψιλῆ προνόμια πλουτισθεῖσα· μετὰ τὴν κατάλυσιν ὁμως τῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Κομνηνῶν πίεσις διττῆ ἤρξατο ἐξασκουμένη κατὰ τῆς Μονῆς, ἡ μὲν ἐκ τῶν περικυκλούντων αὐτὴν τιμαριωτῶν, ἡ δὲ ἐκ τῶν γειτόνων ἀρχιερέων. Οἱ πρῶτοι· συχνάκις ἐλεηλάτουσιν τὰ κτήματα τῆς Μονῆς, ἡγγάρευον τοὺς ἀνθρώπους αὐτῆς, ἐλάμβανον βίβλ. χρήματα και πολλακίς ἠπέλουν διὰ πυρὸς και μαχαίρας· οἱ δεῦτεροι ἐπέβλεπον ἐπὶ τὰ χωρία τῆς ἐξαρχίας τῆς Μονῆς, ζητοῦντες εἰς βάρος αὐτῆς ν' αὐξήτωσι τὰς ἐπαρχίας των. Πρὸς ὑπεράσπισιν ἀπὸ τῶν πρώτων οἱ πατέρες προσεπάθουν νὰ διασωθῶσι δι' αὐτοκρατορικῶν φερμανίων, πρὸς διάσωσιν δὲ τῆς ἐξαρχίας των ἐκ τῶν δευτέρων ἐφρόντιζον νὰ ὀπλισθῶσι διὰ πατριαρχικῶν σιγιλλίων. Οὕτω τὰ μὲν αὐτοκρατορικὰ φερμάνια ἐπεβράβευον τὴ Μονὴν διάφορα προνόμια και ἰδίᾳ τὴν ἀσυδοσίαν αὐτῆς, τὰ δὲ πατριαρχικά σιγίλλια ἐπέβεβαίουν τῇ Μονῇ τὴν σταυροπηγιακὴν και ἐξαρχικὴν αὐτῆς ἀξίαν, ρητῶς και ὀνομαστί ὀρίζοντα τὰ ἐξαρχιακά αὐτῆς χωρία. Ἐγγραφα τοιαῦτα ὅθεν ἦσαν διὰ τὴν Μονὴν τοῦ Σουμελᾶ πολυτιμότερα, και τὴν ἀξίαν αὐτῶν βεβαίως ἐγίνωσκον ἐκεῖνοι ἀκριβῶς, οἵτινες προὔκάλουν τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν και διὰ τοῦτο διεσώθησαν ἱκανὰ ἐκ τούτων ἄλλως, μὲ

(1) O Fallmeayer (Original Fragmente κτλ., σελ. 50) ἐπληροφόρηθη ἐπὶ τῶν πατέρων, ὅτε ἐπεσκέφθη τὴν Μονὴν (ὀλίγον πρὸ τοῦ 1840), ἐπὶ πρὸ 70 περίπου ἐτῶν πορκαῖα κατέστρεψε πάντα τὰ πολυτίμα τῆς Μονῆς ἔγγραφα, πλην ὀλίγων τιῶν.

τὰς ἐπανελημμένας καταστροφὰς τὰς ὁποίας ἡ Μονὴ ἔπαθε, μὲ τὰς συχνάς ἔριδας, αἰτινες ἐν αὐτῇ ἀνεφαίνοντο, μὲ τὰς οὐχὶ ἀσυνήθεις κατ' αὐτῆς ἐφόδους τῶν περίξ τιμαριωτῶν, μὲ τὴν ἀρπακτικότητα πολλῶν ἐπισκεπτῶν αὐτῆς, ἕνεκα τῆς ὁποίας πλείστα πολύτιμα χειρόγραφα καὶ ἔγγραφα ἀπεμπολήθησαν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν, μὲ τοιαύτην κατάστασιν, ἀξιοθρηνήτως ἐλεινήν, καὶ τὰ διασωθέντα δὲν ἤθελον ἀποφύγη τὴν μοιραίαν τύχην τῶν ἄλλων.

Τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ ἡμετέρου ἔργου περιγράφει τὰ κατὰ τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς ὅπως ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ Καυσοκαλυβίτου, ἀποτελοῦν, οὕτως εἶπειν, παράφρασιν τοῦ ἔργου ἐκείνου, γραφέντος εἰς ἀρχαίζουσαν καὶ εἰς χυδαίζουσαν γλῶσσαν. Ἐπίσης καὶ τὸ δευτέρον κεφάλαιον, τὸ ἀφηγούμενον τὰ κατὰ τὸν ἱερὸν Χριστόφορον ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ Καυσοκαλυβίτου. Οὕτω ἀποδίδομεν πιστῶς τὴν παράδοσιν τῆς ὑπὸ τῶν ἐξ Ἀθηνῶν πατέρων Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου ἰδρύσεως τῆς Μονῆς, τὴν ἀπὸ αἰῶνων διασωθεῖσαν καὶ ἀποτελοῦσαν τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς συγγραφῆς τοῦ Καυσοκαλυβίτου. Ἐπετάξαμεν τὰ κατὰ τὴν Μονὴν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Κομνηνῶν, συμπεριλαβόντες ἐν τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ ὅ,τι περὶ αὐτῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Σουμελά περιεσώθη. Ἐξιστοροῦμεν συντόμως εἴτα τὴν κατὰ τὰ πρῶτα διακόσια ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Τραπεζοῦντος ἔτη ἱστορίαν τῆς Μονῆς, τὴν δρᾶσιν κατόπιν αὐτῆς μέχρι τέλους τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος, τὴν ἱστορίαν μετὰ ταῦτα αὐτῆς κατὰ τὴν δεκάτην ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα καὶ εἴτα τὰ κατὰ τὸν λήγοντα αἰῶνα συμβάντα. Ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ περιελάβομεν τὰ κατὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐξαρχίας τῆς Μονῆς, ὅπερ ἀπὸ τοῦ 1863 τὸ πρῶτον ἀνακινήθην τρις διετάραξε τὴν εἰρήνην αὐτῆς. Ἐκθέντες εἴτα συντόμως τὰ κατὰ τὴν παροῦσαν τῆς Μονῆς κατάστασιν καταλήγομεν τὸ ἡμέτερον ἔργον διὰ περιγραφῆς τῶν ἐξαρχικῶν χωρῶν τῶν ὑπαγομένων ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν αὐτῆς. Διὰ τὰ καταστήσωμεν δὲ τὸ ἡμέτερον ἔργον χρησιμώτερον τοῖς περὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου ἀσχολουμένοις παρεθέσαμεν ἐν τέλει πίνακα ἀλφαβητικὸν ἀναπαριστῶντα πᾶσαν τὴν δημοσιευομένην ὕλην. Ἐν τέλει δὲ παρετίθη ἡ περὶ τῶν χειρογράφων τῆς Μονῆς Σουμελά⁽¹⁾ πραγματεία τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμῆως.

(1) Πόθεν τὸ ὄνομα Σουμελά; Ὁ Μεταξόπουλος (Κτιτορ. σημ. 3 σελ. 7) λέγει: «Μελά ὄρος ἐλέγετο παρὰ τὸ εἶναι αὐτὸ μέλαν τὸ χρῶμα. Τὸ

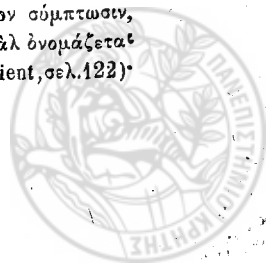
Θὰ ὤμεν λίαν εὐγνώμονες πρὸς πάντα, ὅστις ἤθελεν εὐαρεστηθῆ νά-
νακοινώσῃ, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἔργου ἡμῶν τούτου, οἷανδήποτε
σχετικὴν πληροφορίαν, συμπλήρωσιν ἢ διορθώσιν. Διότι μόνον διὰ ται-
αύτης συνεχοῦς ἐργασίας καὶ συμβολῆς πολλῶν ἔσται δυνατόν νά συμ-
πληρωθῇ ἡ ἱστορία τῆς Ἰεραῆς Μονῆς τοῦ Σουμελά, εἰς τὴν ὁποίαν διὰ
τοῦ ἔργου τούτου δίδεται ἡ πρώτη πλάσις καὶ μορφή.

Ἐν Τραπεζοῦντι τῇ 21ῃ Ἰανουαρίου 1898.

ΕΠΑΜ. Θ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

αὐτὸ καὶ Σουμελά ὕστερον παρὰ τὸ λέγειν τοὺς πιστοὺς πρὸς τὸ
ὄρος τοῦτο τῆς Θεομήτορος εἰκόνας ἕνεκα οὖν ὃ Μελά χαῖρε, ὅθεν
κατὰ μετάθεσιν στοιχείων Σωῦμελά καὶ τροπῆ τοῦ ω εἰς ο καὶ κρά-
σει Σουμελά». Ὁ φίλος Κερασσοῦντιος καθηγητῆς καὶ φιλόλογος Ἰωάννης
Βαλαφάνης, τῆς ἐγχωρίου διαλέκτου ἐρευνητῆς δόκιμος, (ἐν Εὐξείνῳ Πόντῳ,
τόμ. Β', φύλλ. 3, σελ. 37-38) ἐτυμολογεῖ τὸ ὄνομα Σουμελά ὡς προελθὸν ἐκ
τοῦ ὄσοῦ Μελά (ἦτοι εἰς τοῦ Μελά), ὅπερ κατήντησεν εἰτα κύριον ὄνομα.
Ἄλλ' ὁ Φαλλμεράνερ (ἐν ὑποσημειώσει τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Παναρέτου, § 29)
συγκρίνων τὴν ὑπαρξίν τῶν δύο λέξεων Μελάς καὶ Σουμελάς πρὸς τὰς δύο
ὀνομασίας τοῦ θείου ὄρους τῶν Ἰνδῶν Μεροῦ καὶ Σουμεροῦ δὲν παρέχει σημα-
σίαν τινὰ εἰς τὴν συλλαβὴν Σοῦ. Ὁ αὐτὸς σημειοῖ τὴν παράδοξον σύμπτωσιν,
ὅτι ἐν Τυρόλῳ, παρὰ τὸ Ἰνσπουργ, τὸ ἐνδόξατον ὄρος ἐν τῷ Σελλραϊντάλ ὀνομάζεται
ἐπίσης Μελάς (Original-Fragmente, σελ.55 καὶ Fragmente aus dem Orient, σελ.122)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

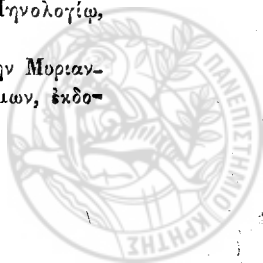
Τὰ κατὰ τοὺς ὁπίους πατέρας Βαρνάβαν καὶ Σωφρόνιον.—Ἰδρυθῆς ὑπ' αὐτῶν τῆς ἐν τῷ ὄρει Μελά Μονῆς.—Βίος καὶ πολιτεία τῶν πατέρων.—Ἡ διαθήκη τοῦ θείου Βαρνάβα.—Θάνατος τῶν ἰδρυτῶν τῆς Μονῆς Βαρνάβα καὶ Σωφρόνιου.—Ἐορμῶδης τῆς Μονῆς.

Πρῶτος ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκάς, κατὰ τὴν παράδοσιν,⁽¹⁾ ἐζωγράφησε τὸν Ἰησοῦν βασταζόμενον ἐν ταῖς ἀγκάλαις ὑπὸ τῆς Παρθένου. Καὶ ἀποδίδονται μὲν αὐτῷ εἰκόνες πλείονες, ἀλλὰ τρεῖς λέγονται διασωθῆναι, ἐξ ὧν, κατὰ τὰς ἱστορικὰς μαρτυρίας, τὰς ἐν χρυσοβούλοις καὶ σιγίλιωδεσι πατριαρχικοῖς γράμμασι περιληφθείσας, μία μὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ἐν Πελοποννήσῳ, δευτέρα ἐν τῇ ἐν Κύπρῳ Μονῇ τοῦ Κόκκου ⁽²⁾ καὶ τρίτη ἐν τῇ Μονῇ τοῦ ὄρους Μελά, περὶ ἧς ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι μεθ' ἑαυτοῦ πάντοτε ὁ ἱερός Λουκάς ἔφερε. Ἰδοῦ δὲ πῶς αὕτη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Σουμελά περιήλθε.

Τοῦ ἀποστολοῦ Λουκά ἐν Θήβαις ἀποθανόντος ἀνέλαβε τὴν εἰκόνα, ἣν οὗτος ἐξ Ἀθηῶν εἰς Θήβας μετέφερεν, ἐκ τῶν χριστιανῶν τις Ἀνανίας ὀνομαζόμενος, διὰ τὰ πολλὰ δὲ θαύματα, τὰ ὅποια ἡ ἱερὰ εἰκὼν καθ' ἑκάστην ἐπετελεῖ, ναὸν οἱ Θηβαῖοι περικαλλῆ ἀνήγειραν, ἐν ᾧ ἀνεστήλωσαν τὴν ἱερὰν εἰκόνα, ἐπονομάσαντες αὐτὴν ἔκτοτε Ἀθηναίαν· καὶ ἐκεῖ διέμενον αὕτη ἄχρι Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

(1) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Λόγος πρὸς τὸν βασιλέα Θεόφιλον, περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων, τόμ. α' σελ 631—Συμεῶν Μεταφραστοῦ ἐν Μηνολογίῳ, 8ῆβριου 18 καὶ Ἰουνίου 30.

(2) Μονὴ ὀνομαστῆ τῆς Ἐλσεούσης ἐν τῷ ὄρει τοῦ Κόκκου παρὰ τὴν Μυριανοθαῦσαν. Περιγραφὴν τῆς Μονῆς ταύτης ἔγραψεν Ἐφραίμ ὁ Ἱεροσολύμων, ἐκδοθεῖσαν ἐν Βενετίᾳ τὸ 1751.

Κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς ἔζη ἐν Ἀθήναις Βασιλείος τις ἐξ εὐσεβῶν γονέων Κωνσταντίνου καὶ Ἄννης γεννηθείς, ἀνὴρ εὐπεθῆς μὲν τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εὐλαβῆς δὲ πρὸς τὴν Θεοτόκον καὶ ὑπήκοος τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου. Οὗτος τριακοντούτης γενόμενος ἰδίᾳ προαιρέσει τοῦ μοναχικοῦ βίου πρεσβύτερος προχειρίσθη. Συγκατῶκει δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, Σωτήριχος ἐπινομαζόμενος, ὅστις εἰς ἡλικίαν δέκα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν διάκονος τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν ἐγένετο. Κατὰ νύκτα δὲ τινὰ ἐφάνη κατ' ὄναρ εἰς τὸν Βασιλείον ἐνῶ τὴν ἱεράν ἐτέλει μυσταγωγίαν, δεξιᾶ τοῦ θυσιαστηρίου, νεᾶνις εὐειδεστάτη καὶ ὑπέραλαμπρος, μέσῳ πλήθους ἀπέριου λευχειμονούντων νέων, ἧτις ἀτενίσασα πρὸς τὸν Βασιλείον εἶπε: «Βασιλεῖ, ἐγέρθητι ἀμέσως μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ σου Σωτηρίχου καί, ἀποταξάμενοι πάντα, ἐνδύθητε τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ σὺ μὲν ὀνομάσθητι Βαρνάβας, ἐκεῖνος δὲ Σωφρόνιος». Ταῦτα μετ' ἐκπλήξεως ἰδὼν καὶ ἀκούσας ὁ Βασιλείος, ἠρώτησε ποῖα τις ἦτο ἡ φανείσα καὶ ταῦτα διατάξασα· καὶ ἐκείνη μὲ γαλήνιον πάλιν τὸ πρόσωπον ἀπεκρίθη, ὅτι ἦτο ἡ Ἄνασσα τῶν ἀγγέλων, καὶ τὸν ἐνεθάρρυνε καὶ πάλιν ὥστε εὐθὺς καὶ ἄνευ δισταγμοῦ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγὴν τῆς· ὑπεσχέθη δὲ νὰ εἶνε μετ' αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του.

Ἀφυπνισθεὶς περιχαρῆς ὁ Βασιλείος διηγῆθη ἀμέσως εἰς τὸν Σωτήριχον τὸ ὄραμα, μηδαμῶς δὲ πλέον ἀμφιβάλλοντες, ἀλλ' ὀλοψύχως πεισθέντες, διαμοιράζουσιν εἰς τοὺς πένητας τῆς πόλεως πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν χωρὶς τις νὰ γνωρίζῃ τοῦτο καὶ χαίροντες ἀναχωροῦσι.

Καθ' ὁδὸν δὲ εὐρισκόμενοι, ὑπομνήσει τοῦ Σωτηρίχου, ἢ μᾶλλον ἐπινεύσει τῆς Θεοτόκου, εἰσέρχονται εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηναίας, ἐν τῷ ὀποίῳ, ὡς εἴρηται, ἡ ἱερά αὐτῆς εἰκὼν ἦτο ἀνεστηλωμένη, καὶ ρίψαντες ἑαυτοὺς χαμαὶ ἐνώπιον αὐτῆς, τοιαῦτα μετὰ θερμῶν δακρῶν ἐδέοντο: «Ἀειπάρθενε Μαρία, εἰὰν κατ' εὐδοκίαν ὄλωσ συνεφάπτεται διὰ σοῦ μετ' ἡμῶν τῶν ἀναξίων ἢ χάρις τοῦ Υἱοῦ σου καὶ Θεοῦ ἡμῶν διὰ τὸ προκείμενον ἔργον, βοήθησόν μας, σὲ παρακαλοῦμεν, ὅπως μᾶς ὑπεσχίθης, ὀδηγοῦσα ἡμᾶς μέχρι τοῦ τόπου ἐκείνου ἐν τῷ ὀποίῳ σὺ ἠθέλησας ὅπως ἡμεῖς καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα εὐαρεστήσωμεν καὶ ἀξιωθῶμεν διὰ σοῦ νὰ παρασταθῶμεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ». Καὶ παρευθὺς ἀκούουσι φωνὴν ἐκ τῆς ἀγίας εἰκόνας λέγουσαν: «Ἀκολουθήσατέ μοι ἀδιστακτικῶς καὶ ἀφόβως πρὸς Ἀνατολάς· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ προπορεύομαι, τέκνα, ὅπως προεῖπον, εἰς τὸ ὑπερ ἐξελεξάμενη ὄρος τοῦ Μελαῖ μετ' ὑμῶν οὔσα». Καὶ σὺν τῇ φωνῇ ὀρώσι τὴν ἀγίαν εἰκόνα ἐξερχομένην τοῦ ναοῦ

καὶ πρὸς Ἀνατολὰς μετεωροποροῦσαν, ὥστε μέχρι τῶν νεφελῶν μετεωρισθεῖσα νὰ μὴ ὁρᾶται πλέον. Καὶ ἐνῶ φόβος συνάμα καὶ χαρὰ διακράτει αὐτούς, βλέπει καὶ πάλιν κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ὁ Βασιλεῖος καθ' ὕπνον ὅτι ἀνῆλθεν εἰς τι οὐρανόμηκες καὶ συνηραφές ὄρος, ὅπου ἔβλεπε πάλιν ἐκ δεξιῶν ὑπὲρ τὸν ἥλιον λάμπουσιν τὴν ἁγίαν εἰκόνα, μέσῳ πλήθους ἀμυθῆτου περὶ αὐτὴν λευχειμονούντων νέων. Καὶ ἤκουεν αὐτὴν λέγουσαν τοιαῦτα τινὰ : « Μὴ πτοηθῆς, Βασιλεῖ, διότι εἶμαι ἐγὼ· ἐνδυθεὶς λοιπὸν ὡς σοὶ προεῖπον τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ σου, μετέβηθι διὰ τῆς ἐμῆς ὁδηγίας εἰς τὸ ὄρος, τὸ ὅποιον ἐντεῦθεν βλέπεις, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναπαύομαι. "Ὅταν δὲ ἐκεῖ οἶκον μοὶ ἀνοικοδομήσης, πολλοὶ διὰ θεῖαν ἀγάπην θὰ συνέλθωσι καὶ θὰ εὕρωσιν ἀνάπαυσιν τῶν ψυχῶν αὐτῶν». Καὶ ταῦτα ἀφοῦ εἶπεν, ἐγένετο ἀφανής, ὁ δὲ Βασιλεῖος ἀφωπνισθεὶς ἐξηκολούθησε, τοῦ ἡλίου ἀνατείλαντος, χαίρων τὴν ὁδὸν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Σωτηρίχου.

Φθάσαντες δὲ κατ' ὁδὸν ἐν τινι Μοναστηρίῳ ἐγένοντο μετὰ πλείστης φιλοφροσύνης δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ προῖσταμένου Θεοδούλου, ἀνδρὸς διαπρέποντος ἐν ἀρετῇ καὶ ἐξ ἀποκαλύψεως τὴν ἀφίξιν αὐτῶν προγνωρίσαντος, εἰς τὸν ὅποιον ὁ Βασιλεῖος ἀνεκοίνωσεν ἐν λεπτομερείᾳ τὴν ὀπτασίαν, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ ὄρος εἶδε, καθὼς καὶ ὅσα προσετάχθη ὑπὸ τῆς Παρθένου. Εὐθύς τότε ὁ Θεόδουλος ἀποκίρει αὐτοὺς καὶ τὰ μοναχικὰ ἐνδύει ἄμφια, μετονομάσας Βαρνάβαν τὸν Βασιλεῖον καὶ Σωφρόνιον τὸν Σωτηρίχον. Κατηχήσας δὲ αὐτοὺς τὰ τῆς μοναδικῆς πολιτείας ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας, κατὰ τὸ ἔθος, ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ, κλαίοντας καὶ ὀδυρομένους διὰ τὴν στέρησιν καὶ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τῆς ἀδελφότητος τῶν πατέρων καὶ μάλιστα τοῦ καλλίστου ἐκείνου ποιμένου.

Ἀναχωρήσαντες λοιπὸν ἐκείθεν πρὸς Ἀνατολὰς, βλέπουσι πάλιν προσευχόμενοι τὴν ἐπομένην νύκτα ἐιστατικοὶ ἐν υπερλάμπρῳ φωτὶ τὴν υπερύμνητον Θεοτόκον, περικυκλουμένην ὑπ' ἀγγέλων καὶ ὀνομαστί προσφωνοῦσαν καὶ τοὺς δύο καὶ λέγουσαν : « Εἰρήνη ὑμῖν, διότι ἐγὼ εἶμαι, μὴ φοβεῖσθε, ἀλλὰ περιπατεῖτε χαίροντες ἐν Κυρίῳ τὴν ὁδόν, ἥτις φέρει ὑμᾶς μετὰ τὴν ὁδηγίαν μου εἰς τὸ ὄρος». Ἐγερθέντες περιχαρεῖς φθάνουσι μετὰ ἡμέρας τρεῖς εἰς τὴν πόλιν τῆς Κορίνθου Κολώνιαν, τῆς ὁποίας ἐπίσκοπος ἦτο Πέτρος, ὁ θεὸς τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἀναχωρητοῦ Κυριακοῦ, ὅστις, ὑποδεχθεὶς αὐτοὺς ἀσμένως, ἀφοῦ ἔμαθε τὰ κατ' αὐτοὺς ἐχειροτόνησε τὸν Σωφρόνιον ἱερέα καὶ φιλοξενήσας αὐτοὺς

ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ ἐκεῖθεν διελθόντες διὰ τῆς ἐν τῷ Στηρίῳ (1) τῆς Ἑλλάδος Μονῆς, ἔφθασαν τὴν ὀγδόην ἡμέραν εἰς Λάρισσαν πρὸς προσκύνησιν τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἀχιλλεῖου, ἐνὸς τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων. Καὶ ἐκεῖθεν τὴν τρίτην ἡμέραν παραγίνονται εἰς τὸ ὄρος τῶν Κελλῶν, ὅπου, περιερχόμενοι τὰ καταγῶγια τῶν ἀσκητῶν, συναντῶσι καὶ τινὰ τῶν διαπρεπόντων ἀνδρῶν ἐπὶ ἱερωσύνῃ καὶ προγνώσει τῶν μελλόντων. Κατασπασάμενοι δὲ καὶ τὴν λάρνακα μυροβλήτου τινὸς Βαρβάρου, ὅστις ἀπὸ ληστάρχου εὐηρέστησεν ἄκρωσ τῷ Θεῷ διὰ μετανοίας, ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ὄρους καὶ περιῆλθον πρὸς μεσημβρίαν πύλεις καὶ χώρας, ἕως οὗ ἔφθασαν εἰς τινὰ Μονὴν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

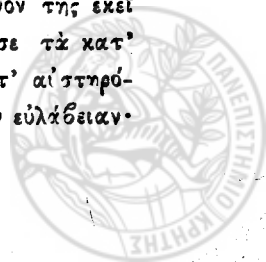
Ἐπαναστρέφοντες δὲ ἀκείθεν πρὸς τὴν Μακεδονίαν ἔρχονται εἰς Θεσσαλονικίην, ἔνθα κατασπασάμενοι τὴν σορὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου, ἀπαντῶσιν ἐξεληθόντες ρακενδύτην τινὰ μοναχόν, Λάζαρον ὀνομαζόμενον, ὅστις ἐξ ἀποκαλύψεως τῆς Θεοτόκου μαθὼν ὅτι τῇ συνεργίᾳ τοῦ φθονεροῦ δαίμονος ἐπλανήθησεν ἀπὸ τῆς εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ὁδοῦ, προὔπηντησεν αὐτοὺς καὶ ὀδηγήσας εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ, μὲν ἀφῆκεν εἰς τι παρὰ τὴν ὑπώρειαν Μοναστήριον ὅπως κατηχηθῶσι παρὰ τοῦ προϊσταμένου τῆς Μονῆς τὰ τῆς μοναχικῆς τάξεως καὶ ἴδωσι τὰ λοιπὰ Μοναστήρια, ὁ ἴδιος δὲ εἰς τὴν ἰδίαν Μονὴν τῆς Θεοτόκου τοῦ Βατοπεδίου, τὴν μεγίστην ἐν Ἄθῳ, ἀναχωρήσας, ὑπεδέχθη μετὰ τρεῖς μῆνας ἐλθόντας αὐτοὺς ἐκεῖ. Ὁ δὲ τῆς Μονῆς ἡγούμενος μαθὼν προηγουμένως παρὰ τοῦ εἰρημένου Λαζάρου πάντα τὰ κατ' αὐτοὺς καὶ ὅτι τῆς Θεοτόκου ἦσαν θεράποντες, ἠύλογησε τὸν Θεὸν ἐν κατανύξει καρδίας καὶ προσκαλέσας αὐτοὺς ἔμπροσθεν ὅλης τῆς ἀδελφότητος εὐλαβῶς, ἔδωκε μετ' αὐτῆς τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ φιλοξενήσας, κατὰ τὸ ἔθος, συνέγραψε κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην κατήχησιν πρὸς ὠφέλειαν τῆς ἀδελφότητος τῆς ὁποίας προϊστατο, διδάσκων αὐτῇ νὰ εἶνε φιλόξενοι, νὰ μὴ καταφρονῶσιν οὐδένα ἐκ τῶν εὐτελῶν μοναχῶν, ἀλλὰ νὰ κατασπάζωνται αὐτοὺς εὐπροσηγῶς καὶ νὰ θεωρῶσιν αὐτοὺς ἁγίους καὶ νὰ ὑποδέχωνται ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ προθύμῳ νὰ ξενίζωσι καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Μετὰ δὲ τὴν ἐβδομάδα τῆς φιλοξενίας ὑπενθυμίζει τῷ ἡγουμένῳ ὁ Λάζαρος διὰ τοὺς ξένους ὅτι ὠρεῖλε νὰ πολῦσῃ αὐτοὺς ὡς προσκεκλημένους ὑπὸ τῆς Θεοτόκου εἰς ὃν τόπον

(1) Τὰ σήμερον Μετέωρα, ἐν Θεσσαλίᾳ.

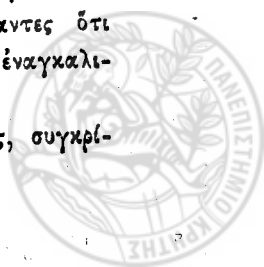
αὐτὴ ἐξελέξατο· ἐκεῖνος δὲ δι' ὠφέλειαν μᾶλλον τῆς ἀδελφότητος δὲν συγκατετίθετο· ἀλλ' ὁ Λάζαρος τῷ παρέστησεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ παραμείνωσιν οὗτοι ἐκεῖ καὶ ὅτι αὐτὸς καίτοι πολὺ τὴν Θεοτόκον παρακάλεσε δὲν εἰσηκούσθη καὶ ἵνα ἀποδείξῃ αὐτῷ τῆς Θεοτόκου τὴν θέλησιν κατῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ νεώριον, ὅπου βλέπουσι πλοῖον πλησιάζον εἰς τὴν ἀκτὴν. Τοῦ δὲ πλοίου τούτου οἱ περὶ τὸν ναύκληρον ἐξεληθόντες ἔλεγον εἰς τοὺς ἐρωτῶντας αὐτοὺς ὅτι ἦλθον νὰ παραλάβωσι τοὺς δύο ξένους μοιαχοὺς, ἀναφέροντες αὐτοὺς ὀνομαστί· ἔλεγον δὲ ὅτι ἐν τῷ πελάγει δι' ἔλλειψιν ὕδατος λιποψυχήσαντες ἐκ δίψης παρεκάλεσαν τὸν Θεὸν νὰ πέμψῃ εἰς αὐτοὺς οὐριον ἄνεμον ὅπως εἰς Κύπρον εὐθὺς διαπλεύσωσι· καθ' ὕπνον δὲ ἐφάνη τῷ ναυκλήρῳ γυνὴ μὲ ἐνδυμασίαν βασιλικὴν ὑπὲρ τὸν ἥλιον λάμπουσα καὶ ἔχουσα περὶ αὐτὴν νεανίας περικαλλεῖς καὶ λευχειμονοῦντας καὶ πρὸς τὸν κατατετρομαγμένον ναύκληρον προσεφώνησεν ἡ βασιλὶς ὀνομαστί ταῦτα : « Δέν σοι εἶνε ὁ πλοῦς, ναύκληρε Θωμᾶ, διὰ τὴν Κύπρον. Σπεῦσε ἀνακρούσας πρῦμναν εἰς τὸ νεώριον τοῦ Ἄθω ν' ἀναζητήσῃς δύο ἄνδρας Ἀθηναίους, τὸν Βαρνάβαν καὶ Σωφρόνιον, παραλαβὼν δὲ αὐτοὺς φέρε εἰς τὴν πόλιν Μαρώνειαν ». Ταῦτα δὲ εἰπούσα ἐγένετο ἀφανὴς. Δοξάσαντες ἐπὶ τούτοις οἱ περὶ τὸν ἡγούμενον τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ ἀποχαιρετήσαντες μετὰ δακρύων τοὺς ξένους ἀπέλυσαν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ.

Ἐπιβάντες λοιπὸν εἰς τὸ πλοῖον προσωρμίσθησαν τὴν τετάρτην ἡμέραν εἰς Μαρώνειαν, διότι ἦτο ὁ ἄνεμος οὐριος, καὶ ἐκεῖ συντυχόντες τὸν ἐπίσκοπον ἀνεκοίνωσαν εἰς αὐτὸν ἐρωτήσαντα τὰ κατ' αὐτοὺς, ὅτι ἤρχοντο ἀπὸ τὸν Ἄθω καὶ ὅτι ἐπορεύοντο δῆθεν εἰς Ἱεροσόλυμα χάριν προσκυνήσεως. Καὶ ἐκεῖνος ἐλέγχων αὐτοὺς διὰ τὴν προσποίησιν, πῶς, τοῖς λέγει, ἐνῶ μεταβαίνετε εἰς Ἱεροσόλυμα, πρὸς Ἀνατολάς, καθὼς βλέπω, πλέετε· ἐκεῖνοι δὲ ζητήσαντες ἐπὶ τούτῳ συγγνώμην καὶ παρακάλεσαν αὐτὸν νὰ μὴ εἴπῃ εἰς τινα τὰ κατ' αὐτοὺς, ἀλλὰ ταχέως νὰ τοὺς ἐξαποστείλῃ, ἔτυχον παρ' αὐτοῦ τῆς συγγνώμης ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ὄρος Παππίκιον χάριν τῶν ἐκεῖ πολλῶν καὶ περιφανῶν μοναστηρίων καὶ μοναστῶν καὶ κατοπιν ἐκείθεν τὴν ὁδὸν αὐτῶν νὰ πορευθῶσι. Καὶ ὑποσχεθέντας ταῦτα προπέμπει ὁ ἐπίσκοπος παρὰ αὐτοῖς καὶ ὁδηγὸν καὶ γράμματα πρὸς τὸν προϊστάμενον τῆς ἐκεῖ προεξεχούσης Μονῆς, ἐκεῖνος δὲ καταμαθὼν ἐξ ὧσων ἀνέγνωσε τὰ κατ' αὐτοὺς καὶ θέλων νὰ δοκιμάσῃ αὐτοὺς, τοὺς ἠρώτησε μετ' αἰτηρητότητος πόθεν εἶνε, διότι βλέπω, ἔλεγε, ὅτι ὑποκρίνεσθε τὴν εὐλάβειαν·

στραφείς δὲ πρὸς τὸν ὁδηγὸν αὐτῶν Βησσαρίωνα εἶπε : « Διὰ τί τοὺς πλάνους τούτους καὶ σκανδάλων εἰς τοὺς ἀδελφούς παραϊτίους ἤγαγες ἐδῶ ; δὲν ἤκουσες τὸν μακάριον πατέρα ἡμῶν Βαρσανούφιον παραγγέλλοντα νὰ μὴ δεχόμεθα κατ' οὐδένα τρόπον ἐντὸς τῆς Μονῆς τοὺς ἀστάτους μοναχοὺς, ἀλλὰ νὰ δίδωμεν αὐτοῖς τὰ πρὸς χρεῖαν ἐκτὸς τῆς πύλης καὶ ν' ἀπαλλαττώμεθα αὐτῶν ὅπως μὴ πλανήσωσι καὶ τοὺς ἀδελφούς εἰσερχόμενοι ; » Καὶ λαβὼν αὐτοὺς ἐκ τῆς χειρὸς ἐξέβαλεν ἔξω· ἔπραξε δὲ τοῦτο ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἵνα γνωρίσῃ ἂν πράγματι εἶχον τὴν θεοσέβειαν, τὴν ὅποίαν δι' αὐτοὺς τὰ γράμματα ἐπεμαρτύρουν· οὐδ' ἐπέτρεψε νὰ δοθῇ τι εἰς αὐτοὺς νὰ φάγωσιν ἢ νὰ πίωσιν, οὔτε νὰ συλλαλήσωσι μὲ τινα ἐν τῇ Μονῇ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Οἱ δὲ τοῦ Θεοῦ τῷ ὄντι θεράποντες ἀσκανδαλίστως καὶ ἀγογγύστως ὑπέμενον παρὰ τὸν πυλῶνα ἐπιζητοῦντες παρὰ τῆς Θεοτόκου ὅσα συνέφερον αὐτοῖς. Καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν φαίνεται ἡ Θεοτόκος καθ' ὕπνον τῷ προσεστώτι καὶ λέγει αὐτῷ : « Ἴδου ἰδοκίμασας τοὺς θεράποντάς μου καὶ κατέμαθες ὅποιοι εἶνε ἐξ ὅσης ἐπέδειξαν ὑπομονῆς, διακαρτερήσαντες ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἄσιτοι πρὸ τοῦ πυλῶνος τῆς Μονῆς· ἤδη λοιπὸν, εἰσάγων αὐτοὺς εἰς τὴν Μονὴν καὶ παραμυθίας τινὸς ἀξιῶν αὐτούς, ἀπόλυσον διὰ νὰ πορευθῶσι τὴν ὁδὸν αὐτῶν πρὸς Ἀνατολάς, ἐμποδιζῶν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν περιτήγησιν τοῦ ὄρους ». Ἀφυπνισθεὶς λοιπὸν ὁ ἡγούμενος στέλλει καὶ προσκαλεῖ αὐτοὺς διὰ τοῦ εἰρημένου Βησσαρίωνος καὶ ἐλθόντας μετ' αὐστηρότητος πάλιν ἐρωτᾷ, ὅποιοι ἦσαν καὶ πόθεν καὶ ποῦ πορεύονται, οὕτω ἀφόβως ἑαυτοὺς διοικούντες· καὶ ἐκεῖνοι μετὰ θερμῶν δακρῶν νεύοντες κάτω τῷ ἡγυμνωμένῳ διότι οὐδέποτε ἄλλοτε ὅπως τότε παρ' αὐτοῦ ὠφελήθησαν καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ πράξῃ ὅτι ὁ Θεὸς τῷ ὑποβάλλει, ἀφοῦ ἤδη εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἦσαν. Κρύπτων οὕτως τῆς Θεοτόκου τὴν διαταγὴν, τοῖς λέγει ὅτι δὲν ἤθελε νὰ περιέλθωσι τὸ ὄρος, ἀλλὰ νὰ πορευθῶσι τὴν ὁδὸν αὐτῶν. Καὶ ἐπειδὴ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ παραμείνωσιν ἐν τῇ Μονῇ ἐπὶ τριετίαν ὅπως τελειοποιηθῶσιν εἰς τὰ τῆς μοναδικῆς πολιτείας, φανεροὶ ἐκεῖνος τότε τῆς Παρθένου τὴν θέλησιν καὶ τοῖς λέγει ὅτι ἐφάνη εὐλογον εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Πανάχραντον Αὐτοῦ Μητέρα νὰ πορευθῶσι μᾶλλον τὴν ὁδὸν πρὸς Ἀνατολάς, δι' ἣν καὶ ἐξῆλθον. Στοχασθέντες λοιπὸν καὶ κρίναντες ὅτι θεάρεστα ἦσαν τὰ εἰρημένα, ἀπεχαιρέτησαν τὸν ἡγούμενον ἐναγκαλισθέντα αὐτοὺς καὶ ἀνεχώρησαν.

Ἐνῶ δὲ ὦδιον ἐπήνουν ὄσους εἶδον ἐν τῇ Μονῇ μοναστάς, συγκρί-

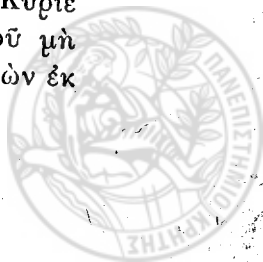

νοντες αὐτοῦ; κατὰ τι μὲ τοῦ; ἀγγέλους καὶ ἔφαλλον τὰ τοῦ Δαβὶδ ἐκεῖνα : « Ἴδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνὸν ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἅμα ; ἠλλάττωσας αὐτὸν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλοις » .⁽¹⁾ Ἐλεγε δὲ ὁ ἱερεὺς Βαρνάβας εἰς τὸν σοφὸν Σωφρόνιον : « Ἄς μὴ φοβηθῶμεν, τέκνον, τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, μῆτε ἄς νομισῶμεν ἑαυτούς ὡς ὄρεα περιπλανώμενα, ἀλλ' ἄς βοήσωμεν ὡς λογικοὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ : Κύριος φωτισμὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν τίνα φοβηθησόμεθα ; Κύριος ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἀπὸ τίνος δειλιάσωμεν ; »⁽²⁾ Καὶ ἐνῶ ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον ἀμιλλώμενοι διὰ τὴν ἀρετὴν, ὁ ἱερεὺς Βαρνάβας, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν παντοεινὴν τῆς καρδίας του κατάνυξιν καὶ τὴν ἀδιάκοπον ροὴν τῶν δακρῶν του ἦτο ἄλλος υἱὸς παρακλήσεως, ἐκάνονισε καθ' ἑκάστην ἡμέραν κατὰ τὴν εἰθισμένην ὥραν νὰ τελειώνωσι τὸ ἡμῖου τοῦ ψαλτηρίου, κατὰ δὲ τὴν νύκτα τὸ ὑπόλοιπον, μαυθάνοντες αὐτὸ καθ' ὁδὸν φιλοπόνως.

Ἐν ψαλμοῖς οὕτω καὶ ἀγαλλιᾶσαι καρδίας ὀδεύοντες, ἔφθασαν εἰς τὸν ποταμὸν Ἐβρον, ὅστις ὑπερεξεχειλίζει, διότι ἦτο Σεπτέμβριος. Καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐγγχώριοι ἔλεγον ὅτι ἦτο ἀδύνατος ἡ διάβασις μέχρις οὗ καταβῆ ὁ ποταμὸς, ἔμεινον μέχρι τῆς ἐσπέρας ἀποροῦντες καὶ προσευχόμενοι εἰς τὸν Θεόν. Καὶ τὴν πρωτὴν—ὦ τῶν θαυμασίων σου Χριστέ Βασιλεῦ !—ὁ ποταμὸς εἶχε καταβῆ καὶ ἀβρόχοις ποσὶ διήλθον αὐτόν. Μόλις δὲ οἱ περιμένοντες ὅπως καταβῆ ὁ ποταμὸς διὰ νὰ περάσωσι εἶδον τὸ θαῦμα, ἔσπευταν ν' ἀναγγεῖλωσι τὸ γεγονός εἰς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ, οἱ ὁποῖοι δραματικῶς σπεύσαντες πρὸς τοὺς ξένους προσεκάλουν τοὺς ἀγίους εἰς τὴν χώραν των διὰ νὰ εὐλογήσωσι τὴν γῆν των, τὴν ὁποῖαν ἐπὶ τρία ἔτη ἡ ἀκρις κατέστρεφε. Ἄλλ' ἐκεῖνοι ἠρνοῦντο λέγοντες ὅτι ἦσαν ἀνάξιοι εἰς τοῦτο καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ἐγγχώριοι ἄπρακτοι μεθ' ὅλας τὰς παρακλήσεις των. Ὅταν ὅμως ἐν τῇ ἐπιστροφῇ των ἔλθόντες νὰ διαπεράσωσι τὸν ποταμὸν εὗρον αὐτὸν περισσότερον παρὰ πρότερον πεπληρωμένον ἐπέστρεψαν καὶ πάλιν εἰς τοὺς ὁσίους μετὰ δακρῶν ἱκετεύοντες αὐτούς, καθ' ὅσον ὡς νέφος ἡ ἀκρις ἔδραπε τὰ γεννήματα αὐτῶν. Συγκινηθέντες δὲ διὰ τὰ δάκρυα αὐτῶν οἱ βῆσαι καὶ γονυπετήσαντες τῷ Κυρίῳ οὕτω προσηυχῆθησαν : « Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ρήματί σου ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα, ὁ χροῦν λαβὼν ἐκ

(1) Ψαλμ. ρλβ', 1—η, 6.

2) Ψαλμ. κστ', 7.

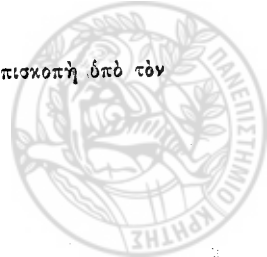

τῆς γῆς καὶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον, καὶ λογικῆ ψυχῆ καὶ εἰκόνι σου τιήσας αὐτόν, ὁ εἰπὼν αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, ὁ διδούς τοῖς κτήνεσι τροφὴν καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων, ὁ καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ σωτηρίῳ σου διὰ σαρκὸς ἐπιδημία ὀλίγοις ἄρτοις πολλὰς χιλιάδας χορτάσας, αὐτὸς πανάγαθε Δέσποτα καὶ τούτους τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ πανάγιόν σου ὄνομα τῇ παντουργῳῳ καὶ μεγαλοδώρῳ σου δεξιᾷ διάθρεψον καὶ οἰκτείρησον πάντας αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς. Ναί, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ εἰπὼν αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε καὶ εὐρήσετε· δὸς καὶ ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς καὶ ἀναξίοις δούλοις σου, τοῖς μετὰ πίστεως αἰτοῦσι, Δέσποτα, τὸ παρὰ σοῦ μέγα ἔλεος καὶ λύτρωσαι αὐτοὺς ἐκ τῆς πανωλέθρου ταύτης ἀκρίδος τῆς ἐπινεμομένης τοὺς στάχυας καὶ τὴν τροφὴν τῶν δούλων σου, χάριτι τοῦ Ἀνάρχου σου Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου καὶ Προσκυνητοῦ σου Πνεύματος διὰ πρεσβειῶν τῆς Παναχράντου σου Μητρὸς. Ἀμήν».

Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν ταύτην εὐθύς ἐλθοῦσα νεφελία ἡ ἀκρις ἀπεπνίγη καταπεσοῦσα εἰς τὸν ποταμόν. Καὶ οὕτω ἐκεῖ ἐδοξάσθη ὁ Θεὸς διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Περιοχόμενοι πόλεις καὶ κώμας ἔφθασαν καὶ εἰς Κύμψαλλον,⁽¹⁾ φιλοξενούμενοι δὲ ἐν τῇ ἐκεῖ Μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, μοναχὸν τινα πολλὰ ἔτη παράλυτον ἐν τῇ κλίνῃ τυγχάνοντα, ὑγιᾶ ἀνῶρθωσαν, λούσαντες δι' ὕδατος ὑπ' αὐτῶν ἁγιασθέντος· καθ' ὅσον καὶ καθ' ὕπνον εἰς τὸν νοσοῦντα ἐπιφανείς ὁ Τίμιος Πρόδρομος διέταξεν αὐτῷ νὰ αἰτήσῃ τοῦτο· δι' ὑπερβολὴν δὲ ταπεινοφροσύνης ὤκνουν οἱ ὄσιοι νὰ εὐχηθῶσιν ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ νοσοῦντος πρὸς ὃ ἐβίαζεν αὐτοῦ· ὁ ἡγούμενος· ἀλλὰ βιασθεὶς ὁ θεὸς Βαρνάβας ἐπευλόγησε τὸ παρὰ τοῦ ἡγουμένου προσκομισθέν ὕδωρ ἐπευξάμενος ὡς ἐξῆς : « Ὁ Θεὸς ὁ ἀόρατος καὶ ἀκατάληπτος, ὁ τὸν παράλυτον ἐν τῇ προβατικῇ κολυμβήθρῃ τῇ παρουσίᾳ σου ἰασάμενος, αὐτὸς πάρεσο καὶ νῦν ἀοράτως ἐνθάδε καὶ ἴασε τὸν δούλόν σου τοῦτον Αὐξέντιον μοναχὸν ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτὸν ἀσθενείας διὰ τῆς Πα-

(1) Κύψελλα ἢ νέα Ἰουστινιανή, ὑπάρξασα ἄλλοτε ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὸν Τραϊνουπόλεως.

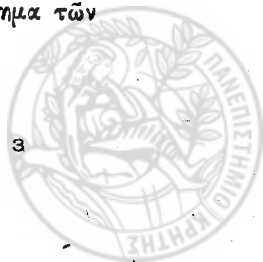

ναχράντου σου Μπρός· ὅτι σὺ εἶ ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ Ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ Ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην».

Καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν εὐχὴν λαθόντες τὴν ἀδελφότητα τῶν μοναχῶν, ἐκθειάζουσαν αὐτοὺς διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ νοσοῦντος, κρυφίως εἰς τὸ δάσος τοῦ ὄρους δρομαῖοι εἰσέβησαν καὶ ἐκεῖθεν μετὰ δύο ἡμέρας φθάσαντες εἰς τὴν πόλιν τῆς Θράκης Ρούσιον⁽¹⁾ ἔσπευσαν εἰς τι τῶν πλησίον τοῦ ὄρους Μοναστηρίων δίκην διψώσης ἐλάφου καὶ κρούσαντες τὴν πύλην—ἐπειδὴ ἦτο συνθήκεια νὰ φυλάττηται κεκλεισμένη τὰς πέντε ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος κατὰ τὴν τεσσαρακονθήμερον—διετάχθησαν μέχρι τοῦ Σαββάτου ἔξω νὰ παραμείνωσι· τὸ δὲ Σάββατον προσκαλέσας αὐτοὺς ὁ ἡγούμενος ἠρώτησε τίνες ἦσαν καὶ πόθεν καὶ ποῦ ἔπορευόντο. Μαθῶν δὲ ὅτι χάριν ὠφελείας περιήρχοντο τὰς Μονὰς ἐπευχθήη καὶ αὐτὸς εἰς αὐτοὺς καταθύμια. Ἐμειναν λοιπὸν ἐκεῖ φιλοξενούμενοι Σάββατον καὶ Κυριακὴν μεταλαβόντες καὶ τῶν Θεῶν Μυστηρίων. Καὶ μετὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν συναντήσαντες ἐκεῖ ἀδελφὸν ἐναρετώτατον Λάτρου,⁽²⁾ Ἀμβρόσιον ὀνομαζόμενον, ὅστις ἐξεθείαζε τὰς ἐν τῷ Λάτρῳ Μονὰς καὶ τοὺς μοναστάς, ἀπεχαιρέτησαν τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τὴν ἐσπέραν καὶ ἀνεχώρησαν ἔχοντες συνοδὸν τὸν Ἀμβρόσιον, ὅστις διεθέριμανεν αὐτοὺς διὰ τῶν διηγήσεών του περὶ Λάτρου. Καὶ ἐξ Ἀνκτολῶν πρὸς Μεσημβρίαν ἀποκλίναντες ἔρχονται ἐντὸς δέκα ἡμερῶν εἰς Ἐφέσον. Φθάσαντες δ' ἐκεῖ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸν ναὸν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ εὐαγγελιστοῦ εὔρον κεκλεισμένας τὰς πύλας αὐτοῦ. Ἀλλὰ προβαλόντες αὐτοὶ τὴν κλειδα τῆς προσευχῆς αὐτομάτως ἠνέφξαν τὰς θύρας αὐτοῦ. Εἰσελθόντες δὲ καὶ προσευχηθέντες ἐξῆλθον πορευόμενοι εὐθὺς πρὸς τὸ Λάτρον ἀφήσαντες ἀνοικτὰς τὰς πύλας τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος τῆς Ἐφέσου εὐθὺς ὡς ἀνηγγέλθη εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸν νεωκόρον ὅτι εὔρε πρὸς τὸ ἐσπέραν τὰς θύρας αὐτοῦ ἀνοικτὰς καὶ τὰς κλεις ἐκεῖ που ἐναποθεθειμένας, χωρὶς κανέν τῶν ἐντὸς τοῦ ναοῦ νὰ φαιρεθῆ ἢ νὰ μετακινήθῃ, εἶπεν ὅτι ἐκ τῶν θεραπόντων τοῦ Θεοῦ τις ἀγνοούμενος ἑτερατούργησε τὸ παράδοξον τοῦτο, διότι ὁ Θεὸς κἀμνεὶ τὸ θέλημα τῶν

(1) Σήμερον Ραιδεστός.

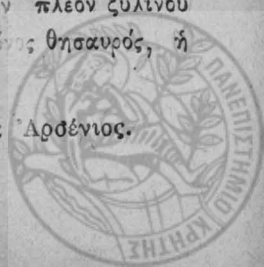
(2) Καὶ Λάτμον, παρὰ τὸν Μείανδρον.

φοβουμένων αὐτὸν καὶ εἰσακούει τὰς δεήσεις των. Φθάσαντες δὲ οἱ ὄσιοι τὴν πέμπτην ἡμέραν εἰς τὸ ὄρος (ὅπου λέγεται ὅτι οἱ ἀσκούμενοι ἦσαν ἄποικοι τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Μοναστηρίων μετοικισθέντες ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἕνεκα τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐκάστοτε ἐπιδρομῶν τῶν Βλεμμύων) συναντῶσι ἐκ τῆς Μονῆς τῶν Κελλιβάρων⁽¹⁾ ἐξερχόμενον πνευματοφόρον τινα καὶ προφητικὸν ἄνδρα, ὅστις καὶ ἐξέπληξεν αὐτοὺς ὀνομαστί ἕκαστον αὐτῶν προσαγορεύσας καὶ περὶ τοῦ ὁδηγοῦ Ἀμβροσίου ἐρωτήσας ποῦ ἦτο καὶ διατί ἔμεινεν ὀπίσω ἀπὸ τῆν καλὴν συντροφίαν των. Μεθ' ὃ προσεκάλεσε τοὺς ξένους εἰς τὴν τράπεζαν τὴν ὁποίαν κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ ὁ μαθητὴς παρέθηκεν, ἐκ δὲ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ἐλησμώνησε τὴν ἐπιτραπέζιον εὐχὴν, ὅπερ ἐννοήσας κατόπιν ἐπέπληξε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ διατί δὲν ὑπέμνησεν αὐτῷ τὴν εὐχὴν τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἕνεκα τῆς χαρᾶς του διὰ τοὺς ξένους ἐλησμώνησε καὶ παρ' ὀλίγον νὰ ἐκλίπωσιν οἱ ἐν τῷ κοφίνῳ θεσπέσιοι ἄρτοι μὴ εὐλογηθέντες. Ἐγεροθέντες δὲ εὐθὺς ἐπηυλόγησαν τὰ συνήθη ἐπὶ τῷ κοφίνῳ, μεθ' ὃ διετάχθη ὁ μαθητὴς νὰ ἄρῃ ἀπὸ τῆς τραπέζης τὰ ἀνευλόγητα τοῦ ἄρτου κλάσματα καὶ νὰ παραθέσῃ ἐξ ὧων πρὸ ὀλίγου ηὐλογήθησαν. πορευθεὶς δὲ διὰ νὰ λάβῃ αὐτὰ εὐρίσκει τὸν κόφινον πλήρη προσφάτων καὶ καθαρῶν ἄρτων καὶ ἐκπλαγεὶς ἀνέκραξε τὸ Δόξα σοι Χριστέ ὁ Θεός, ὁ δὲ γέρων, βλέπεις, λέγει, τέκνον, ποίας ἐγκαταλείψως παραίτιος ἢ λησμοσύνη σου σήμερον θὰ ἐγίνετο, ὁποῖαν δὲ δύναμιν ἔχει ἡ φωνὴ τοῦ Τρισαγίου ἐπὶ παρουσίᾳ μάλιστα τούτων τῶν θεραπόντων τοῦ Θεοῦ; Φαγόντες δὲ εὐχαρίστως διήλθον ὀλόκληρον τὴν νύκτα συνομιλοῦντες λόγους οἰκοδομητικὸς τῆς ψυχῆς. Τὴν δὲ πρωΐαν ἀφοῦ προεῖπεν εἰς αὐτοὺς ὁ γέρων ὅσα καθ' ὁδὸν αὐτοὺς θὰ συναντήσωσι καθὼς καὶ ὅτι εἰς ληστὰς θέλουσι περιπέσῃ ἀπέδυσεν αὐτοὺς.

Ἐνῶ διαπλεύσαντες οἱ ὄσιοι τὸν Μεάνδρον εἶχον πλησιάζῃ αἷ τινα λόφον, κλέπται, περὶ τὴν ὑπώρειαν αὐτοῦ φυλάσσοντες, ἐπετέθησαν αἰφνιδίως κατὰ τὴν νύκτα ἐναντίον αὐτῶν κοιμωμένων καὶ ἐπειδὴ διερευνήσαντες αὐτοὺς πρὸς εὔρεσιν χρημάτων δὲν εὗρον περισσώτερόν τι τῶν τριχίνων ραιῶν αὐτῶν, ἅτινα ἔφερον, ἠπέλθον αὐτοὺς νὰ κατασφάξωσιν, ἐὰν δὲν ἐπανέρουσιν ὅσα χρήματα κτώρουζαν. Καὶ ἐκεῖνοι, ἐπιμαρτυρόμενοι τὸν Θεόν, ἔλεγον ὅτι οὐδὲν ἕτερον εἶχον πλέον ξυλίνου Σταυροῦ, ὅστις ἦτο δὲ αὐτοῦ; ὁ πᾶς πλοῦτος, ὁ μόνος θησαυρός, ἡ

(1) Καὶ Κελλιβάρον. ἐν ἣ ἤσκησε μετὰ ταῦτα καὶ ὁ ὄσιος Ἀρσένιος.

μόνη ἔλπις τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Καὶ ἐν τῷ ἅμα μολὶς ταῦτα εἶπον ἔλαμψεν ὁ Τίμιος Σταυρὸς πρὸς ἑκπληξιν τῶν ληστῶν μεγάλην, οἱ ὅποιοι, ρίψαντες εὐθὺς τὰ ὄπλα, προσέπεσον εἰς τοὺς πόδας τῶν πατέρων καὶ ἐζήτησαν συγγνώμην οὐ μόνον διὰ τὰ πρόσφατα, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλα αὐτῶν τὰ πρότερον πεπραγμένα.

Καὶ ὁ ἱερός Βαρνάβας, εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ὁποίου ἐπήνθει ἡ πνευματικὴ χάρις, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπέμνησεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἄφρευκτον κρίσιν κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἡμέραν καὶ τὴν αἰώνιον καταδίκην, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρεκίνησεν αὐτοὺς νὰ μιμηθῶσι τὴν ψυχὴν τοῦ ληστοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ Κύριος τὴν μετάνοιαν ὄχι μόνον ἐδέχθη, ἀλλὰ καὶ ἐδικαίωσε· τελευτατον δὲ ἐπευχθεὶς εἰς αὐτοὺς τὰ πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν, κατῴρθωσε νὰ φέρῃ εἰς κατένουξιν τὰ ἀνθρωπόμορφα ταῦτα θηρία, οἵτινες ἐν ἐνὶ στόματι ἔλεγον : « Πάτερ, τίμιε, ἰδοὺ εἰς σὲ ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμεῖς παρακαταθέτομεν καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰ σώματα, διὰ νὰ πράξῃς ὅπως γνωρίζῃς ». Ὁ δὲ θεὸς Βαρνάβας ἀνέκρινεν ἕνα ἕκαστον ἰδιαιτέρως ὁποῖός τις ἦτο πρὸ τῆς ληστείας καὶ διατί εἰς ταύτην περιέπεσε. Καὶ ὁ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐξομολογούμενος εἶπεν ὅτι ἦτο δούλος κακοτρόπου τινὸς δεσπότη, ὅτι δὲ ἀποδράσας ἕνεκα τῆς δυστροπίας ἐκείνου, δὲν ἠνέσχετο ἄλλον τινὰ νὰ δουλεύσῃ, ἀλλ' ἀπελθὼν ἐγένετο τῇ συνεργίᾳ τοῦ δαίμονος ληστής. Καὶ ὁ ἄλλος εἶπεν ὅτι φονεύσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι δὲν συγκατετίθετο νὰ διαμοιράσῃ μετ' αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντά του, ἠνώθη μὲ τὸν πρῶτον γενόμενος καὶ αὐτὸς ληστής. Καὶ ὁ τρίτος εἶπεν ὅτι ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἶχε συντραφῆ μὲ τὴν ληστείαν καὶ ὅτι μαθῶν ποτε ὅτι θὰ διεκομίζετο εἰς Κωνσταντινούπολιν βασιλικὸς θησαυρὸς, κατέλαβεν ὀχύρωμά τι, ἐφόνευσε τοὺς πλειοτέρους τῆς συνοδίας, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν κατῴρθωσε νὰ γείνη κύριος τοῦ θησαυροῦ, φεύγων τοὺς ἀναζητοῦντας αὐτόν, συνηριθμίσθη καὶ αὐτὸς τρίτος μετὰ τῶν δύο πρῶτων. Καὶ οὕτω ἐπὶ δεκαετίαν ἐν φόνῳ μαχαίρας ἐλήστευον τοὺς εἰς αὐτοὺς ἐπιπίπτοντας ἐκ τῶν ὀμοπίστων. Ἄλλ' ἰδοὺ ἤδη τῇ συνεργίᾳ τοῦ Θεοῦ, μὴ θέλοντος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ μέχρις οὗ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς μετανοίας, συνέτυχον τοὺς ἁγίους πατέρας, τοὺς ὁποίους καὶ παρεκάλουν ἤδη νὰ μὴ ἀμελήσωσι τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Ὁ δὲ ἱερός Βαρνάβας, ἀκούσας αὐτοὺς, ἀτέκνα, εἶπεν, ἐὰν γνησίαν καὶ ἀνυπόκριτον εἰς ἐμὲ τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν μετάνοιαν ἐπιδεικνύετε δι' ὅσα ἐτολμήσατε, δεῦτε καὶ ὑμεῖς λάβετε τὸ μοναχικὸν σχῆμα, διότι οὗτος εἶνε ὁ τρόπος καὶ ἡ μόνη ὁδὸς τῆς σωτηρίας σας ». Καὶ ἐκείνοι, μολὶς

ταῦτα ἤκουσαν, οὐδὲ ν' ἀτενίσωσι πλέον εἰς τὰ ὄπλα ἠθέλησαν, ἀλλὰ καταλιπόντες αὐτὰ ἐκεῖ, ὅπου εἶχον ριφθῆ, ἄσμενοι ἠκολούθησαν τοὺς πατέρας, διατεινόμενοι ὅτι οὐδόλως ἤθελον ἀποχωρισθῆ αὐτῶν μέχρι τοῦ θανάτου.

Ἐπανελθόντες τὴν τρίτην ἡμέραν εἰς τὴν Ἐφεσον, μετέβησαν εἰς τὴν λειτουργίαν, ὅπου ἠσπάσθησαν τὰς θείας εἰκόνας καὶ τὸν ἱερὸν τύμβον τοῦ Θεολόγου καὶ προσεκύνησαν τὸν ἀρχιερέα, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν συνακολούθους καὶ τοὺς εἰρημένους ληστὰς, οἵτινες ὡς πρόβατα συνείποντο αὐτοῖς. Ἀνακοινώσαντες δὲ κρυφίως εἰς τὸν ἀρχιερέα ὅποιοι τινὲς ἦσαν καὶ ὅποια καθ' ὁδὸν ἔπαθον καὶ ἔδρασαν, ὑπέμνησαν αὐτῷ καὶ περὶ τῆς μεταμφίσεως τῆς ὁποίας ἔχρηζον οἱ νέοι ἐκεῖνοι μοναχοί. Καὶ αὐτοὺς μὲν παραλαβὼν ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ τὴν λειτουργίαν ἀπέκειρε καὶ μετημφίσεε, καλογήρους αὐτοὺς ἀπλῶς ἀναδείξας, οὐχὶ δὲ καὶ μεγαλοσχήμεους· τοὺς δὲ πατέρας φιλοξενήσας, οἰκίσκον ἰδιαιτέρον εἰς αὐτοὺς διὰ κατάλυμα διώρισε. Ἀλλὰ φανεῖς αὐτῷ τὴν νύκτα καθ' ὕπνον Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἐφανέρωσεν αὐτῷ ὅτι οἱ δύο μοναχοὶ ἦσαν ἐκεῖνοι εἰς οὓς αὐτὸς πρό τινας τὰς πύλας τοῦ ναοῦ διήνοιξε, διέταξε δὲ αὐτὸν ν' ἀποστείλῃ πάντας εἰς τὸ πλησίον ὄρος Γαλήσιον ⁽¹⁾ καὶ νὰ γράψῃ τῷ ἐκείσε ἡγουμένῳ ὅπως τοὺς μὲν μετανοήσαντας ληστὰς συναριθμῆσῃ εἰς τὴν ἀδελφότητα, τὸν δὲ Βαρνάβαν καὶ Σωφρόνιον νὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως ἐξακολουθήσωσι τὴν ὁδὸν αὐτῶν.

Ἀφυπνισθεὶς λοιπὸν ὁ ἀρχιερεὺς προσεκάλεσε κατ' ἰδίαν τοὺς εἰρημένους δύο μοναχοὺς καὶ ἠρώτα αὐτοὺς τὰ κατ' αὐτοὺς, διαβεβαιῶν ὅτι ἦτο πολὺ ἐχέμυθος. Ἐκεῖνοι δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐδίσταζον νὰ εἰπωσίν τι, οὐδὲν ἄλλο ἢ ἁμαρτωλοὺς ἑαυτοὺς καλοῦντες, εἶτα ὁμως εὐλαβηθέντες τὸν ὀρκισμὸν τοῦ ἀρχιερέως διηγήθησαν εἰς αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς πάντα. Περιβαλὼν τότε ὁ ἀρχιερεὺς ἀμφοτέρους διὰ τῶν χειρῶν του κατησπάρθη αὐτοὺς ἐν ἀγίῳ φιλήματι καὶ εἶπεν : « Ἐπειδὴ, τέκνα μου, μοὶ ἀνεκοινώσατε τὰ μυστικά σας δὲν θ' ἀποκρύψω καὶ ἐγὼ ὅσα ὁ θεὸς Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστῆς, ἐν ὁράματι τὴν νύκτα ταύτην ἐπιφανεῖς εἰς ἐμέ, εἶπεν ὑπὲρ ὑμῶν διότι ἔνεκα τούτου σᾶς ὠρκισα διὰ νὰ ἐνοήσω ἐκ τοῦ ἰδικοῦ σας μυστηρίου ἔαν τὸ ἰδικόν μου ἀπατηλὸν ἦτο ἢ ἀληθινόν. Καὶ ἤδη ἐνοήσας καὶ τὸ ἰδικόν σας καὶ τὸ ἰδικόν μου μυστήριον ἐμπιστεύομαι καὶ ἐγὼ εἰς ὑμᾶς τὰ κρυφία μου ». Ἀποκαλύψας λοιπὸν καὶ αὐτὸς

(1) Ὁδὸ μακρὰν τῆς Κολοφῶνος.

εἰς αὐτοὺς ὅσα τῷ ἀπεκαλύφθησαν ἀποστέλλει αὐτοὺς μετὰ τινος κληρικοῦ εἰς τὸ Γαλήσιον ὄρος, ἐπιδώσας καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἐκεῖ ἡγούμενον παραγγέλλουσαν ὅποια ἔπρεπε νὰ πράξῃ διὰ τοὺς ἐπιδημοῦντας πατέρας. Καὶ ὅτε ἤλθον εἰς τὸ ὄρος ὑπεδέχθη αὐτοὺς φιλοφρόνως ὁ ἡγούμενος, συμμορφούμενος πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς μὲν νέους μοναχοὺς κρατήσας κατέταξεν εἰς τὴν ποίμνην αὐτοῦ, τὸν Βαρνάβαν δὲ καὶ Σωφρόνιον μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐν εἰρήνῃ ἀπέλυσε θαυμάζων τὸ ἀπέριττον αὐτῶν.

Ἐπορεύοντο δὲ χαίροντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεὸν διὰ πάντα ὅσα μετ' αὐτῶν ἔπραττε, καὶ ἐλθόντες μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰς Σμύρνην διεπέρασαν ἐκείθεν τὴν πέμπτην ἡμέραν ἀντικρὺ εἰς τὴν νῆσον Λέσβον εἰς τὸ ἀκρωτήριο τὸ ὀνομαζόμενον Λεκτὸν⁽¹⁾ καὶ τὴν ἐπομένην διέβησαν εἰς τὴν κατὰ τὸν Ἑλλησποντον Καλλιούπολιν⁽²⁾ καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν ἀντικρὺ Λάμψακον, ὅπου κεῖται τὸ ἱερόν λείψανον τοῦ ἐν ἱεράρχαις θαυματουργοῦ Παρθενίου. Κατασπασάμενοι δὲ αὐτὸ ἐκθύμως ἐκτάκτου ἔτυχον καὶ φιλόφρονος ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ τότε ἀρχιερέως, ὅστις ἐθαύμαζε καὶ κατὰ τὰ ἄλλα μὲν τοὺς ἄνδρας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀνυπόδητον δι' οὗ ἐξεπληροῦτο τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην.

Μεταβάντες δὲ κάκειθεν μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὴν Κύζικον ἀνῆλθον ἐπὶ τὸν λεγόμενον Μέγαν Ἄγρον, ἧτοι τὸ ὄρος τῆς Συγκριανῆς,⁽³⁾ τοῦ ὀποῦ ἐθαύμαζον καὶ τὴν χαριστάτην θέσιν καὶ τὴν περιώνυμον Μονὴν ὥστε νὰ ἐπιθυμήσωσιν ἐκεῖ νὰ παραμείνωσιν ἐὰν δὲν ἦναντιοῦτο εἰς τὴν θείαν βούλησιν. Ἄλλ' ὁ τῆς Μονῆς ἡγούμενος, ἀσπασθεὶς αὐτοὺς, ἠρώτησε διατί οἱ τοιοῦτοι διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, καθ' ὅσον καὶ διὰ τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος ἦτο πεπροικισμένος οὗτος—δὲν εἶνε δυνατόν, εἶπεν αὐτοῖς, νὰ παραμείνητε ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρέπει, ἀφοῦ ἐπὶ μικρὸν ἀναπαυθῆτε εἰς Κωνσταντινούπολιν, ν' ἀποπλεύσητε, ὅπου θέλει δηλωθῇ ὑμῖν τὸ ποιητέον. Μόλις δὲ ἤκουσαν παρὰ τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς οἱ ὅσοι ταῦτα, μεταβαλόντες ἐπιθυμίαν ἀπεχαιρέτησαν αὐτὸν καὶ ἀπέπλευσαν ἐκείθεν διὰ πλοίου καὶ ἀφίχθησαν ἐν διαστήματι ἕξ ἡμερῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

(1) Εἰς τὰς ὀψεις τῆς Ἰδης, ἀντικρὺ τῆς Τρωάδος.

(2) Καὶ Καλλιόπολις.

(3) Σίγγριον καὶ Καβοσίγρι.

Ἐνῶ δὲ ἠπόρουσαν ἀποβαίνοντες ἐκ τοῦ πλοίου ποῦ ἔπρεπε πρὸς καιρὸν νὰ καταλύσωσιν, ἐπλησίασέ τις ἐκ τῶν μοναχῶν τῆς Μονῆς τοῦ Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου (1) καὶ μαθὼν ὅτι ἦσαν παρεπίδημοι καὶ ὅτι δὲν ἔχουσιν ἢ μᾶλλον δὲν γνωρίζουσι ποῦ τὴν κεφαλὴν νὰ κλίνουσι, προσέλαβεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν Μονὴν καὶ φιλοφρόνως ἐφιλοξένησεν αὐτοὺς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, περιάγων αὐτοὺς εἰς θέαν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀξιολόγων μονῶν καὶ ναῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀποχαιρετήσαντες τὸν ἀδελφὸν κατῆλθον εἰς τὸν λιμένα ἀναζητοῦντες πλοῖον· καὶ εὐδοκίᾳ τῆς Θεοτόκου, τὴν ὁποῖαν παρεκάλουν πρὸς τοῦτο, ἐπιτυχάνουσι πλοῖον, ὅπερ ἐκ Τραπεζοῦντος ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου χάριν ἐμπορίας κατέπλευσε καὶ ἠτοιμάζετο ὅπως ἐκπλεύσῃ. Ἐπιβάντες δὲ αὐτοῦ μετὰ δέκα καὶ τρεῖς ἡμέρας ἔφθασαν εἰς Τραπεζοῦντα, ὅπου ἀποβάντες μετέβησαν κατὰ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Παντανάσσης Θεοτόκου τῆς Χρυσοκεφάλου. (2) Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν φιλοφρόνως ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τῆς πόλεως καὶ τὴν ἐπομένην εἰσήλθον εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰαματικῆς Εὐγενίου (3) εἰς προσκύνῃσιν τῆς ἱεράς αὐτοῦ Κάρας, ἔπειτα ἐξεληθόντες τῆς πόλεως κατεκλίθησαν τὸ ἑσπέρας ἐν τινὶ μικρῷ μοναστηρίῳ τῆς Θεομήτορος. Καὶ ἰδοὺ θεῖον πάλιν ἐπῆλθεν εἰς αὐτοὺς ἐνύπνιον ἐπὶ ραστώνῃ κατηγοροῦν αὐτούς. Καὶ ἐπειδὴ διετάθησαν ὅτι τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦσι, παρηγγέλθη αὐτοῖς τὸν Πυξίτην (4) ποταμὸν ν' ἀναζητήσωσι καὶ ἀναβαίνοντες αὐτὸν νὰ πορευθῶσι μέχρι τῶν πηγῶν αὐτοῦ.

Ἄφου λοιπὸν ἀφυπνίσθησαν ἤρξαντο νὰ πορεύωνται παρὰ τὸν Πυξίτην ποταμὸν, τὸν ὁποῖον διερωτήσαντες εὗρον. Καὶ ἐν τούτῳ λέγει πρὸς τὸν Βαρνάβαν ὁ Σωφρόνιος : «Εἰς δυσβάτους τόπους ἔχομεν, ὅπως βλέπω, νὰ περιπατήσωμεν, πάτερ, ἄρτους δὲ δὲν ἐλάβομεν· θὰ ἐπιστρέψω λοιπὸν, εἴν ἐγκρίνης, εἰς τὴν πόλιν διὰ ν' ἀγοράσω ἄρτους». Καίτοι δὲ ὁ Βαρνάβας ὑπέμνησεν εἰς αὐτὸν ὅσα ὁ Κύριος εἶπε καὶ ἔπραξε πρὸς τὸν ἐπίσης διαπορήσαντα καὶ παρεκίνει αὐτὸν νὰ εἶνε ἀμέριμος περὶ αὐτοῦ, ὁ Σωφρόνιος ἐν τούτοις δὲν ὑπήκουσεν, ἀλλ' ἐπιστρέψας

(1) Θεοδώρου τοῦ Κλαυδίου, μονὴ κτισθεῖσα παρὰ τῆς Ἁγίας Ἐλένης (Γεώργ. Κωδιν, 30).

(2) Νῦν τζαμίον, ἔναντι τοῦ διοικητηρίου.

(3) Ἐπίσης καὶ ὁ τοῦ Πολιοῦχου Εὐγενίου ναὸς εἶνε μεταβεβλημένος εἰς τέμενος ὀθωμανικόν.

(4) Σήμερον Δεσμὲ-Δερέ, ἕτοι ποταμὸς τῶν μύλων.

τροχάδην πρὸς ἀγορὰν ἄρτων, μόλις μικρὸν προὔχωρησα, καὶ προσέκοψε πρὸς λίθον τὸν πόδα αὐτοῦ, ὥστε καὶ ὁ ὄνυξ τοῦ ἀντίποδος αὐτοῦ δακτύλου νὰ ἐκπέσῃ καὶ αὐτὸς χαμαὶ ἐκ τοῦ πόνου νὰ ριφθῇ. Σπεύσας τότε ὁ Βαρνάβας πρὸς αὐτόν: «Βλέπεις, εἶπε, τέκνον τῆς παρακοῆς, τὰ ἐπίχειρα; Ἐνῶ τοσαύτας ὁδοιπορίας διηκύνσαμεν, οὐδὲν ποτε κακὸν διεπάθομεν, τώρα, διότι σὺ παρήκουσας, ἰδοὺ ἐπειράσθημεν». Ἄλλ' ὠμολόγησεν ὁ Σωφρόνιος ὅτι ἤμαρτεν, ὁ δὲ Βαρνάβας κατασκευάσας κατάπλαστον ἐκ τοῦ παρατυχόντος χόρτου καὶ ἐκ τῶν ἰδίων δακρύων ἔδεσε τὸ τραῦμα· ἦτο δὲ ὥρα ἕκτη. Ἐνῶ δὲ αὐτῷ διώδευον ἐν δυσβάτοις τόποις ἠρώτα ὁ Σωφρόνιος τὴν ἐπιπέμπην, ἰαθεὶς ἀπὸ πρῶτας τὸν πόδα, περὶ τοῦ καταπλάσματος τὸν Βαρνάβαν ἐκ ποίας βοτάνης ἦτο· καὶ ἐκεῖνος ὑπομειδιῶν ἀπήντησεν ὅτι ἡ ὑγεία οὐχὶ ἐκ τῆς βοτάνης, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ τῷ ἔδόθη. Καὶ ἐνῶ ἐπορεύοντο καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἄσιτοι δοξολογοῦντες ἐν ἀγαλλιάσει τὸν Κύριον, συναντῶσι μοναχὸν τινα κομιζοντα κατὰ διαταγὴν τῆς Θεοτόκου ἄρτους τρεῖς καὶ τυρὸν καὶ ὠά. Εὐχαριστήσαντες ὅθεν ἐπὶ τούτοις τὸν Θεὸν καὶ ἀναπαυθέντες μικρὸν ἐκ τῆς τροφῆς, ἦν ἔλαβον, κατέλυσαν κατὰ τὸ ἑσπέρας ἐν τινὶ κώμῃ Κουσπιδᾶ (1) πλησίον τοῦ ποταμοῦ, παρά τινι κατοίκῳ φιλοξέμφ. Μόλις δὲ ἤκουσαν ἀπὸ τὰ πλησίον τοῦ ὄρους, οὔτινος τὸ ὄνομα Μελά, νὰ καταβαίνει ὁ Πυξίτης ποταμὸς, ἐκ τοῦ ὀποίου καὶ ἠλιεύθησαν οἱ παρατεθέντες εἰς αὐτοὺς ἰχθύς, ἐξώρκιζον τὸν ἀλιέα νὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο· καὶ ἐπειδὴ οὗτος ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ ποταμὸς εἶνε ὀδηγὸς ἀναμάρτητος, ἐγεθθέντες ἅμα τῇ πρῶτᾳ ἐπορεύοντο παρά τὸν ποταμὸν, ἐλπίζοντες ὅτι τὸ ἑσπέρας ἢ τὴν ἐπιούσαν θὰ ἔβλεπον τὸ ποθούμενον σπήλαιον. Ὅπερ καὶ γέγονεν.

Τὴν ἐπομένην, ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου, ὡς συνήθως, προσευχόμενοι, βλέπουσι, τοῦ ἡλίου ἀνατελλαντος, τὸ ὄρος καὶ ἐν αὐτῷ πρὸς Δυσμᾶς πλῆθος χελιδόνων εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων· ἐνόησαντες λοιπὸν ἐκ τούτου ὅτι πλησίον ἢ μᾶλλον πρὸ ὀφθαλμῶν εἶχον τὸ ζητούμενον διέβησαν τὸν ποταμὸν καὶ ἀνήρχοντο πρὸς τὸ ὄρος δυσκώως, διότι συνεχίετο μὲ δάση καὶ ἦτο ἀδιαπέραστον. Καὶ μόλις τὸ σπήλαιον ἐπλησίασαν ἠπόρουσαν πῶς ν' ἀνέλθωσι, διότι χάσμα βαθύκρημον μεταξὺ ἐνουπήρχε· καὶ ἐνῶ ἐν ἀμηχανίᾳ εὐρίσκοντο, ἰδοὺ ἐν τῶν ὑψικόμων δένδρων αὐτομάτως καταπεσὸν πρὸ τοῦ σπηλαίου τοῖς ἐχρησίμωσεν ὡς

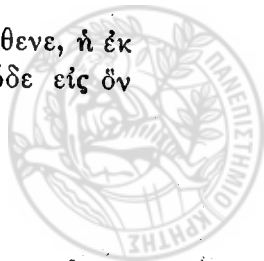
(1) Σήμερον Κουσπιδῆ.

κλίμαξ. Καὶ οὕτω ἀνελθόντες εἰς τὸ σπήλαιον ἠυλόγουν ἔκθαμβοι τὸν Κύριον, ἀλλ' αἱ ἀπειροπληθεῖς χελιδόνες, ἀσυνήθιστοι ἀπὸ ἀνθρώπους, συνεργοῦντος ἰσως καὶ τοῦ διαβόλου, ἐφορμῶσι μεθ' ὀρμῆς κατ' αὐτῶν καὶ πλήττουσι τὰς κεφαλὰς τῶν ὀσίων, ὥστε περιαλήσας ὁ ἱερός Βαρνάβας εἶπε πρὸς αὐτάς: «Διατί λοιπὸν τοῦτο; μήπως ἀνήλθομεν νὰ λάβωμεν τοὺς νεοσσούς ὑμῶν; χωρεῖ καὶ ὑμᾶς, ἂν θέλετε, τὸ σπήλαιον· ἄλλως ἀποχωρήσατε, διότι ἡμεῖς κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐγείναμεν». Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ τούτῳ, καταλιποῦσαι αἱ χελιδόνες τὰς φωλεὰς αὐτῶν, ἀνεχώρησαν πᾶσαι ὁμοῦ, πῶς δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ἀπήστραψε. Καὶ ἰδοὺ βλέπουσιν ἐφ' ὑψηλῆς τινοῦ πέτρας τὴν προρρηθείσαν σεβασμίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, ἀφάτου δὲ πλησθέντες χαρᾶς καὶ δόξης εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Θεομήτορα ἀναπέμφαντες ἤρξαντο νὰ ἐκκαθαίρωσι ἀπὸ τῶν ὑλῶν τὸ σπήλαιον. Διηπόρουں ὁμοῦ πῶς τὸν ναὸν τῆς Θεομήτορος θ' ἀνήγειρον, ἀφοῦ ὁ τόπος ἦτο ἀνυδρος. Ἐνθυμηθέντες δὲ ὅτι ὁ Κύριος ὕδωρ ἐξ ἀνύδρου πέτρας ἐπήγαγε τῷ ἁγίῳ του τῶν Ἑβραίων λαῶ καὶ ἔχοντες καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα πίστεως (ἐπίστευσα δι' ὃ ἐλάλησα) καταφεύγουσι διὰ ἠσυχίας καὶ προσευχῆς πρὸς τὸν ἐν ἀπόροις εὐπορον καὶ ἐν ἀμηχάνοις εὐμήχανον Θεόν, εἰπόντες: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν Ἰσραηλίτην πάσαι λαὸν διὰ Μωϋσέως τῆς πικρᾶς τοῦ Φαραὼ δουλείας τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ ἐλευθερώσας καὶ ἐν ἐρήμῳ ἐκ πέτρας ὕδωρ διψῶντι πηγᾶσας, ὁ Ἥλιου τὸν Θεσβίτην ἐκ τοῦ ξηροῦ χειμάρρου ποτίσας, αὐτὸς καὶ ἡμᾶς διὰ τῆς Παναχράντου σου Μητρὸς τῶν αἰγυπτίων τοῦ κόσμου θορυβῶν διασωθέντας, ὡς οἶδας, διάθρεψον. Ναί, Δέσποτα Χριστέ Βασιλεῦ, μὴ παρίδῃς τοὺς δούλους σου, ἀλλ' ὡς ποτε ἐπὶ Ἥλιου τοὺς καταρράκτας τοῦ οὐρανοῦ διανοίξας, ὕδωρ κατέπεμψας, οὕτω καὶ νῦν διὰ τῆς Παναχράντου σου Μητρὸς ὕδωρ πιεῖν διψῶσιν ἡμῖν ἐπίδος, δεόμεθα, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ δοξασθῇ σου τὸ πανάγιον ὄνομα, σὺν τῷ Ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ Παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ Ζωοποιῷ σου Πνεύματι νῦν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

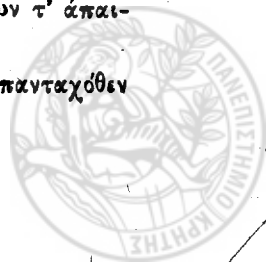
Στραφέντες δὲ καὶ πρὸς τὴν σεβασμίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος ταῦτα ἐδέοντο:

«Δέσποινα Θεοτόκε, παναμώμητε καὶ ἀειπάρθενε, ἡ ἐκ τῶν κοσμικῶν παγίδων ἡμᾶς διασώσασα ἕως ὧδε εἰς ὄν

αὐτὴ ἡρετίσω τόπον, ἐπιδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου ὑπερύμνητε Θεομῆτορ, καὶ μνήσθητι ὧν ἡμῖν ἐπηγγείλω. Ἔχεις καὶ γὰρ τῇ βουλήσει τὴν δύναμιν σύνδρομον, ὡς μητρικὴν κεκτημένη τὴν παροψίαν πρὸς τὸν πάντα δυνάμενον. Πήγασον οὖν ἡμῖν ὕδωρ ἐν τῷδε τῷ τόπῳ καὶ πρὸς ἀναψυχὴν τῆς ἡμῶν ἀσθενείας καὶ πρὸς ἀναδόμησιν τοῦ ἱεροῦ σου Ναοῦ, ἵνα ἐν τούτῳ δοξάζοντες σέ τε καὶ τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἐν Πατρὶ καὶ Πνεύματι προσκυνούμενον, καὶ τὰ εὐάρεστα αὐτῷ ποιήσαντες, καταξιωθῶμεν διὰ σοῦ καὶ τῆς τῶν Οὐρανῶν βασιλείας». Καὶ εὐθὺς φωνῇ γίνεται ἐκ τῆς σεβασμίας εἰκόνας, ἰδοῦ, λέγουσα, ἀγαπητοί, δίδεται ὑμῖν ὕδωρ ἐκ πέτρας ἀνίκμου ἀένναον οὐ μόνον ἐκ τῆς σωματικῆς δίψης, ἀλλὰ καὶ ἐκ παντὸς πάθους ἱαματικόν, δι' ὅσους ἐν πίστει μεταλαμβάνουσιν αὐτοῦ. Καὶ σὺν τῇ φωνῇ ἐρράγη ἡ ὑπὲρ τὸ σπήλαιον ὑπὸ τὴν ἀγίαν εἰκόνα πέτρα καὶ ἤρξατο νὰ σταλάζη σταγόνας ψεκᾶδων καθὼς καὶ μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἔπαυσεν ὁ σταλαγμὸς οὗτος. Εὐχαριστήσαντες λοιπὸν τὸν Κύριον διὰ τὴν παράδοξον καὶ ὑπερφᾶ τοῦ ὕδατος παράδοσιν οὐδὲ μίαν ἔκτοτε μικροψυχίαν ἠσθάνθησαν δι' ὅσα ἡ Θεομήτωρ εἰς αὐτοὺς ὑπεσχέθη. Καὶ σχεδιάσαντες κελλίον ἐν ἀποκρύφῳ τινὶ τοῦ σπηλαίου μέρει ἐνεκαρτέρουν ἐπὶ δέκα ἑπτὰ ἡμέρας ἄσιτοι, διατρεφόμενοι μὲ τὰς παραφυομένας βοτάνας. Ἄλλ' ὁ Κύριος, ὁ καὶ τὸν Ἡλιοῦ ποτε δι' ὀρνέων διαθρέψας, ἀπέστειλεν αὐτοῖς ἄρτον, καθ' ὅσον ὁ ἡγούμενος τῆς πρὸς Δυσμᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίλου Προδρόμου, τῆς ἐν τῷ ὄρει Ζαβουλῶνος ἢ Βαζελῶνος, διέπεμψεν εἰς αὐτοὺς κατὰ διαταγὴν τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἐπισκήψαντος αὐτῷ καθ' ὕπνου, τρεῖς τῶν πατέρων τῆς Μονῆς κομίζοντας ἐπὶ ἡμίνου τρόφιμα, οἵτινες καὶ ἀνήγγειλαν αὐτοῖς καὶ τὴν διαταγὴν τοῦ Τιμίλου Προδρόμου. Ἄλλὰ καὶ ἐκ τῶν φιλοχρίστων τινὲς ἐπιδημήσαντες καθ' ὃν καιρὸν ἔκτιζον εὐκτήριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, ἔφερον αὐτοῖς τὰ πρὸς χρεῖαν, ἐπειδὴ εἶχον διαφημισθῆ τὰ κατ' αὐτοὺς ἐκ τῆς πλησίον κειμένης Κουσιῆδα. Ἀφοῦ δὲ καθιέρωσαν οἱ πατέρες τὸ εἰρημένον εὐκτήριον οἶκον διὰ τοὺς κληρικούς τοὺς ὁποίους ἀπέστειλεν ὁ τῆς Τραπεζοῦντος ἐπίσκοπος, ἤρξαντο ν' ἀνοικοδομῶσι καὶ τὸν θεῖον ναὸν τῆς ὑπερυμνήτου Θεοτόκου, προθύμως τῶν περίξ φιλοχρίστων προσφερόντων τ' ἀπαιτούμενα.

Ἀφοῦ δὲ ὁ θεὸς ναὸς ὠκοδομήθη ἀνῆλθε μετὰ τῶν ἀπανταχῶθεν

συρρεόντων και ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Τραπεζοῦντος Κολχίδος, Λαζικῆς, Ζανίκων και Περαιτίας, ὅστις εἶχε προσφάτως σταφθῆ ἡγεμῶν Τραπεζοῦντος ὑπὸ τοῦ τότε ἐν Περσίᾳ βασιλεύοντος, και ὅστις κρυφίως ἦτο Χριστιανὸς και οὐχὶ Πέρτης τὸ θρησκαιμα. Θαυμάσας οὗτος και τὸ περικαλλές τοῦ ναοῦ και τὸ ἀπέριττον τῶν ὁσίων και τὴν χάριν τὴν ὁποίαν ἀπήστραπτεν ὁ λαμπρὸς αὐτῶν βίος και ὁ λόγος, δίδει αὐτοῖς δύο λίτρας χρυσοῦ, ἀλλ' οὔτοι μὴ δεχθέντες αὐτάς ὡς μὴ χρησίμους τοῖς πολιτευομένοις τὸν πολῦτιμον ἐκείνον μαργαρίτην, παρεκάλεσαν αὐτὸν ἀντὶ τούτου νὰ ὑπεθυμίση τῷ ἐπίσκοπῳ ὅτι ἔχρηζεν ὁ ναὸς καθιέρωσης. Καὶ ἐκείνος λυπηθεὶς διότι δὲν ἐγένετο δεκτὴ ἡ προσφορὰ αὐτοῦ, βλέπων δ' ἀπ' ἐτέρου ὅτι δύσκολος και ἐπικίνδυνος ἦτο ἡ εἰς τὸ σπήλαιον ἀνάβασις, ἀφῆκε, κρυφίως ἀπερχόμενος, δέμα νομισμάτων, παρακαλῶν τοὺς ὁσίους διὰ γραμματίου, ὅπως, ἀποδεχόμενοι τὴν εὐτελεῆ αὐτοῦ δωρεάν, εὐθετήσωσι τὴν ἀνάβασιν τοῦ σπηλαιῶ ἵνα ἦ τοῖς πᾶσιν εὐδιάβατος. Καὶ ὁ μὲν ἐπίσκοπος τῆς Τραπεζοῦντος ἀνελθὼν μετὰ τοῦ βασιλέως καθιέρωσε τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου τὸ 386 ἀπὸ Χριστοῦ, ἀπὸ Ἀδάμ δὲ 5894, οἱ δὲ ὅσιοι ἀπὸ τῶν νομισμάτων τοῦ βασιλέως ὠκοδόμησαν ὑπὸ τὸ βῆμα τοῦ ναοῦ κοιμητήριον.

Ἐκτοτε ἤρξαντο διαθρυλούμενα ὅσα ἡ ἱερὰ εἰκὼν ἑτερατούργει, πᾶν πάθος και πᾶσαν νόσον τοῦ σώματος και ψυχῆς θεραπεύουσα εἰς τοὺς μετὰ πίστεως προσερχομένους· ταῦτα δὲ καθὼς και ὁ ἀγγελικὸς βίος τῶν ὁσίων ἐπλήθυνον ὁσημέραι τοὺς προσερχομένους μοναχοὺς και προσκυνητάς, ὥστε οἱ περὶ τὸν ἱερὸν Βαρνάβαν ἔκτισαν Ξενοδοχεῖον εἰς τὴν ὑποκειμένην πεδιάδα, οὐχὶ μακρὰν τοῦ σπηλαιῶ, ἵνα οἱ ἐκ μακρᾶς ὁδοπορίας κειμηκότες ἀνακτῶντες δυνάμεις ἀνέρχωνται εὐκολώτερον πρὸς τὸ σπήλαιον. Ἀλλὰ και ναοὺς ἀνήγειραν ὁ μὲν θεὸς Βαρνάβας εἰς τοὺς ἐν βασιλεῦσιν ἰσαποστόλους Κωνσταντῖνον και Ἑλένην,⁽¹⁾ ὁ δὲ ἱερὸς Σωφρόνιος ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Βαρβάρας,⁽²⁾ οἵτινες και διασώζονται ἄχρι τῆς σήμερον, ὕδατος ποσίμου και ζῶντος εὐμοιροῦντες· και τοιουτοτρόπως, τοῦ χρόνου προϊόντος, βατὸς ὁ ἄβατος ἐκείνος τόπος ἐγένετο και κατὰ κλίση.

Κατὰ μίμησιν δὲ τῶν πάλαι πατέρων Ἀντωνίου, Παχωμίου και

(1) Μετόχιον εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ, μεταξὺ Δικαιοσύμου (Τζεβισλοῦκ) και Μονῆς.

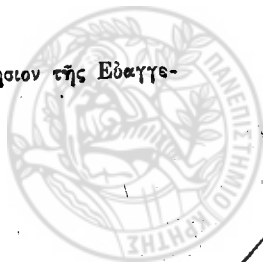
(2) Πλαγίως ὀλίγον τῆς Μονῆς.

Ἰλαρίωνος ὁ θεῖος Βαρνάβας κατὰ τὰς νενομισμένας νηστείας ἀνεχώρει τῆς Μονῆς εἰς τὴν ὑπερκειμένην ἔρημον⁽¹⁾ βίον μονήρη ἄγων καὶ βοτάναις μόνον συντηρούμενος, ἀντ' αὐτοῦ τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς ἀναλαμβάνωντος τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Σωφρονίου. Καὶ ποτε, κατὰ μῆνα Αὐγουστον, προσευχόμενος ἐν τῇ σκῆτῃ καὶ ἐξ ἀτροφίας μικροῦ δεῖν ἀποθνήσκων, φῶς βλέπει θαυμαστὸν περιαστράψαν περὶ αὐτόν, ἄφοδος δὲ ἔμενε καὶ ἀπτόητος διότι ὑπωπτεύετο μήπως τοῦ σκοτεινοῦ πνεύματος ἦτο τὸ φῶς ἐκεῖνο. Ἄλλ' ἦτο τῆς Θεοτόκου προάγγελος, διότι μετὰ τὸ φῶς ἐνεφανίσθη αὐτῷ ἡ τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς μήτηρ εἰς μὲν τὴν δεξιὰν χεῖρα κρατοῦσα σταυρόν, εἰς δὲ τὴν ἄλλην κλάδον ἐλαίας καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν δώσασα εἰς αὐτόν ὅσα ἐκράτει καὶ εἰπούσα: «Λάβε τὸν ἀρραβῶνα ὑπὲρ τῶν πολλῶν καὶ ἀσκητικῶν κόπων καὶ ἐτοιμάσθητι διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου ἀναχώρησιν, διότι τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν ἑορτὴν μου θέλεις ἀναχωρῆσαι μὲ εἰρήνην καὶ θέλεις προστεθῆ εἰς τοὺς πατέρας σου. Καὶ ἐκεῖνος παρεκάλει αὐτὴν διὰ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ γονυπετῆς, ἡ δὲ μήτηρ τοῦ Θεοῦ, μὴ σοι μελέτω περὶ ἐκείνου, εἶπε, διότι εἰς ἀμφοτέρους ὁ αὐτὸς τύμβος θὰ ὑπάρξῃ. Ταῦτα δὲ εἰπούσα ἀφανὴς ἐγένετο. Μεθ' ὃ ἠλλοιωμένος ὄλωσ κατῆλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου καὶ χαρὰν μεγάλην πάντες ἠσθάνθησαν, αὐτὸς μὲν διότι εὔρε τοὺς ἀδελφοὺς εἰρηνικῶς διάγοντας, ἐκεῖνοι δὲ διότι ὑγιᾶ ἀπῆλαυσαν τὸν πατέρα αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν παννουχίδα τῆς Κυριακῆς καὶ τὴν λειτουργίαν τὴν ὅποιαν ὁ ἱερός Βαρνάβας μετὰ τοῦ Σωφρονίου ἐτέλεσε, διηγῆθη οὗτος παραβολὴν τινα ἐν καιρῷ τῆς τραπέζης:

Μοὶ διηγῆθη τις ἐκ τῶν πατέρων ὅτι προϊστάμενος ὢν τῆς Μονῆς προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως διὰ γραμματοκομιστοῦ, αὐτὸς δὲ μὴ δυνάμενος ν' ἀντεῖπῃ τῷ βασιλεὶ προσεκάλεσε τὴν ἀδελφότητα καὶ εἶπεν αὐτῇ: «Βλέπετε, ὦ τέκνα, ὅτι ὁ βασιλεὺς, ἀγνοῶ διατί, ἐνθυμηθεὶς τὴν ταπεινότητά μου μὲ προσκαλεῖ διὰ γραμμάτων· καὶ ἐγὼ μὲν θὰ πορευθῶ πρὸς αὐτόν μὴ γνωρίζων τί θέλει μοὶ συμβῆ καὶ τί ἡ ἐπιούσα διορίζει, σεῖς δὲ μὴ λησμονήσητε ὅτι νύκτα καὶ ἡμέραν δὲν ἔπαυσα νὰ νουθετῶ ὑμᾶς· καθὼς λοιπὸν παρελάβετε τὸν κανόνα τῆς Μονῆς τοιοῦτον διατηρήσατε αὐτόν.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπεχαιρίτησεν αὐτοὺς καὶ ἀνεχώρησε. Φθάσας δὲ ἐγένετο δεκτὸς ἀσμένως ὑπὸ

(1) Ἡ σκῆτῃ σώζεται ἄχρι τῆς σήμερον· ἐνθα τὸ παρεκλήσιον τῆς Ἐδαγγελιστρίας.

τοῦ βασιλέως καὶ παρεκάλεσε τὴν μητέρα τοῦ βασιλέως νὰ προστα-
ταί τῆς Μονῆς καὶ τῶν ἀδελφῶν τοὺς ὁποίους κατέλιπε· καὶ κατέστη
αὕτη τοῦ βασιλέως ἔφορος, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ τολμᾷ νὰ βλάψῃ τὴν
βασιλικὴν ἐκείνην Μονήν· καὶ ἄλλον δὲ ἐκ τῶν ἐν τῇ Μονῇ ἀδελφῶν
προσέλαβεν ἐν τῇ θεραπείᾳ του.

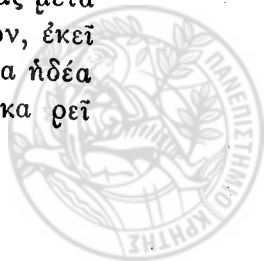
Καὶ τῶρα ἐννοήσατε, ὦ τέκνα, τὴν παραβολὴν ; ἠρώτησεν ὁ θεὸς
Βαρνάβας. Καὶ ἐπειδὴ ἐκείνοι ἀπήντησαν ὅτι δὲν ἐννόησαν αὐτὴν καὶ
παρεκάλουν αὐτὸν ν' ἀναπτύξῃ αὐτὴν, μετὰ μικρὸν θὰ ἐννοήσητε αὐτὴν,
τοῖς εἶπε, τοῦ Κυρίου φωτίζοντος ὑμᾶς. Σὺ δὲ τέκνον ἐμὸν Σωφρόνιε,
ἐπειδὴ, ὡς βλέπεις, ἔχω γηράσῃ καὶ δὲν γνωρίζω τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου,
φέρε μοι χάρτην, ὅπως εἰς τὰ πνευματικὰ μου τέκνα καθολικὸν τινα τύ-
πον καὶ κανόνα ἕνεκα πρηγορίας εἰς ὑμᾶς καταστρώσω. Ταῦτα ἀκούσας
ὁ ἱερός Σωφρόνιος ἤρξατο ὀδυρόμενος καὶ λέγων : Ὁἱμοι, πάτερ, σὺ,
ὁ πρόξενος τῆς σωτηρίας μου, ἀπέρχεσαι ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθ-
μῶνος τούτου, ἦν σεαυτῷ προητοίμασας. Ἐμὲ δὲ τὸν ἀγαπητόν σου ποῦ
ἀφίεις ; Καὶ ἐκεῖνος, παῦσε, εἶπε, τέκνον, νὰ κλαίῃς καὶ νὰ συντριβῆς
τὴν καρδίαν μου· διότι ἂν ἐγὼ ἐν Χριστῷ εὖρω παρηρησίαν, καὶ σὲ
ἀμίσεως θὰ παραλάβω καὶ τὴν ἡμέραν δὲ αὐτὴν θὰ σοὶ ἐφανέρωνα
ἐὰν δὲν ἤθελον νὰ σοὶ προσξενήσω· θλίψιν· γράφε λοιπὸν λαβὼν τὸν χάρ-
την. Τοιουτοτρόπως ἐκεῖνος μὲν ὑπηγόρευσεν, ὁ δὲ Σωφρόνιος ἔγραψε
ταῦτα :

Ἐν ὀνόματι

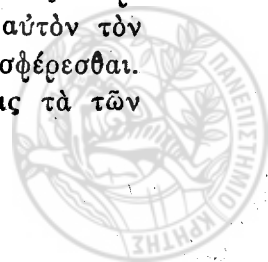
τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Ἀμήν.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐν Τριάδι ἁγία ὑπὸ πάντων
προσκυνούμενός τε καὶ δοξαζόμενος, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς καὶ
τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οὗ τῇ χάριτι διὰ τῆς Θεοτόκου διασωθεί-
μεν εἰρηνικοὶ καὶ ἐκ τοῦ ἀντιπάλου ἀνεπηρέαστοι. Ἐγὼ
μὲν ἦδη, ὦ τέκνα, πρὸς Θεὸν ἐπέιγομαι καὶ ὁ καιρὸς τῆς
ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκεν. Ὑμῖν δὲ ἔως ἐστὶ καιρὸς τῶν
ὑμετέρων προνοητέον ψυχῶν, εὖ εἰδότας ὡς μετανοίας μετὰ
ταῦτα οὐδεμία ἰσχὺς, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν τῶν ἀγώνων, ἐκεῖ
δὲ τῶν ἀντιδόσεων ὁ καιρὸς. Καὶ ὅτι τὰ μὲν ἐνταῦθα ἡδέα
τὴν αἴσθησιν μόνον πρὸς βραχὺ τέρποντα παραυτικά ρεῖ

εἰς τὸ μὴ ὄν χωροῦντα, τῶν δὲ μελλόντων καὶ τὸ εὐφραῖνον καὶ τὸ ἀλγεῖνδον ὡσαύτως αἰώνιον. Ἐπεὶ οὖν ἐκ ραθυμίας καὶ μόνον ἐκπίπτομεν, ἥς ἐφίεμεθα σωτηρίας, τηρητέον ἡμῖν ἐκ παντὸς τρόπου καὶ παντὶ σθένει, συνεργοῦντος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀειπαρθένου αὐτοῦ Μητρός, τὰς σωτηρίους αὐτοῦ ἐντολάς, πίστιν, λέγω, καὶ ἐλπίδα, τὰς δι' ἀγάπης μάλιστα ἐνεργουμένας, τῆς τε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον. Καθ' ὅτι ὁ Θεός, κατὰ τὸν ἡγαπημένον Ἰωάννην, ἀγάπη ἐστὶ καὶ ὁ μένων, φησὶν, ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ καὶ ὁ Κύριος δὲ ἐν τούτῳ, φησὶ, γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος, ἐὰν, φησὶ, πάντα ἔχω, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἐν δὲ τῇ ἀγάπῃ καὶ τὸν ἀγιασμόν τοῦ ἰδίου σώματος διωκτέον, ἵνα ἡ τοῦ πνεύματος χάρις, ἐνοκίσασα τοῖς ἐμψύχοις ἡμῖν ἑαυτοῦ ναοῖς, τοῦ ἰδίου ἀγιασμοῦ καὶ τῆς εὐωδίας πληρώσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Φευκτέον τὰς κοσμικὰς ὀμιλίας καὶ τὸ ἐν βρώμασι φιλήδονον, ἔτι μὴν καὶ τῶν παθῶν τὰ τε ἄλλα καὶ ὅσα μάλιστα τὸ φιλάδελφον βλάπτει, τοῦ εἰρηνικοῦ πάντα τρόπου καὶ προσηνοῦς ἀντιποιουμένους ὥστε καὶ συμβάν ποτε παροξυνθῆναι πρὸς ἀλλήλους μὴ ἐπιδύειν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, τὸν ἥλιον ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, ἀλλ' αὐθιμερὸν ἀνακαλεῖν τὸ τῆς ἀγάπης καλόν, ὡς μὴ ἐνδὸν χωρὶς τούτου τὸν νοπτὸν ἰδεῖν Ἥλιον. Φυλακτέον τῶν αἰσθητηρίων τὰς θυρίδας, δι' ὧν εἰσέρχεται ὁ θάνατος, κατὰ τὴν Γραφήν. Τὰς δὲ τῶν λογισμῶν προσβολὰς μηδὲ τὴν ἀρχὴν παραδέχεσθαι, ἵνα μὴ, παρειαφρήσασαι, πράγματα ἔχωσι, δυσμαχώτεραι γιγνόμεναι, ἀλλ' ἀπωθεῖσθαι τοῖς τῆς νηστείας καὶ προσευχῆς καὶ τοῖς τῶν δακρύων ὄπλοις, καὶ μάλιστα τῇ τοῦ θανάτου καὶ τῆς γεένης μνήμῃ, ἐτοιμαζομένους καθ' ἐκάστην εἰς ἀπάντησιν τοῦ Χριστοῦ. Μὴ θαρρεῖν τῇ σαρκί, θύραν τοῖς πάθεσι διὰ τοῦ ὑβριστοῦ κόρου ὑπανοίγοντας, ἀλλ' ἀτάκτως σκιρτῶσαν ἄγχειν πόνοις τε καὶ νηστεία, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ἐν σταθμῷ καὶ κρίθινον προσφέρεσθαι. Τοῦ οἴνου φευκτέον τὴν κατ' ἄχρησιν. Ζηλοῦντας τὰ τῶν

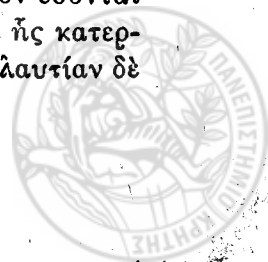

μακαρίων πατέρων ἡμῶν κατορθώματα, ἐν ἧ ἐκλήθημεν ἐρήμῳ, ἐν ταύτῃ καὶ μένειν εἰς τέλος, γρηγοροῦντας καὶ προσευχομένους, ἵνα μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμόν. Πλουτεῖν τὸν τῆς μακαρίας ταπεινοφροσύνης καὶ ἀπροσπαθοῦς ἀκτημοσύνης ἀναφαίρετον καὶ τιμιώτατον πλοῦτον, ἀρκουμένους αἷς ἔχομεν διατροφαῖς καὶ σκεπάσμασι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Τὸν ἐστᾶναι δοκοῦντα, μὴ ὑψηλοφρονεῖν ἐπὶ πλούτῳ κατορθωμάτων, ἢ ἑαυτῷ ταῦτα ἐπιγράφοντα, ἢ τοὺς μὴ κατορθοῦντας φαρισαϊκῶς κρίνοντα, ἵνα μὴ χαλεπὸν ὑποστὰς τὸ ναυάγιον πέσῃ, ἀλλ' εἴ τῳ φίλον τὸ κρίνειν, ἑαυτὸν μᾶλλον ἀδιαλείπτως ἀνακρίνειν, εἰ τῶν μὲν ὀπισθεν ἐπιλανθάνεται, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεται. Τῆς φιλοξενίας οὐκ ἐπιλοστέον, τῶν ἐπιξενουμένων καὶ αὐτοὺς τοὺς πόδας κατὰ μίμναι, μᾶλλον δὲ καὶ ἐντολήν, Χριστοῦ, ταπεινοφρόνως νίπτοντας, ἵνα ἐν τῇ τῶν ἀλλοτρίων ποδῶν νίψει καὶ τὸ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς χαλεπώτατον νόσημα, τὴν οἴησιν, θεραπεύσαντες συναπονίψωμεν. Τῶν τῆς μετανοίας πολυτρόπως ἐξευρημένων παρὰ τοῦ Σωτῆρος ὁδῶν, καὶ τῶν τῆς πολυμόρφου ἀμαρτίας ρυπτικῶν τρόπων τὸν εὐχερέστερον καὶ ἀπονώτερον μεταδιωκτέον. Εἴ γε δάκρυα μὲν συντετριμμένης καρδίας, νηστεία τε καὶ προσευχὴ καὶ χαμενία καὶ εἴ τι ἄλλο τῆς μετανοίας ἐπωφελὲς φάρμακον, ἐμπόνως. Τὸ δὲ ἀφιέναι τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν καὶ ἀπραγματεύτως ἡμῖν τὴν ἄφεσιν προμνηστεύεται καὶ τοῦ λελυπηκότος ἡμᾶς δριμύτερον καθάπτεται, καὶ ἑαυτοῦ ἐπιγνώμονα καὶ τῷ συγγόντι εὐγνώμονα τὸν τέως ἀγνώμονα ἀπεργαζόμενον. Ταῦτα ὑμῖν, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ὑπομνήσεως χάριν, ἐκ πολλῶν ὀλίγα τελευτῶν διεθέμην ἐγώ, ὑμεῖς δὲ ὡς συνετοὶ καὶ τὰ πλείω προσθέντες, μὴ κατοκνεῖτε νουθετεῖν τοὺς νέους τὰ βέλτιστα καὶ σωτήρια, τῷ καθ' ἑαυτοὺς μάλιστα ὑποδείγματι πρὸς τὸν τῆς ἀρετῆς ἀγῶνα αὐτοὺς ὑπαλείφοντες, ὡς ἐκ τῶν ἰδίων χειρῶν τὰς ἐκείνων ψυχὰς ἐν ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ ἀπαιτηθῆσόμενοι. Ἀλλὰ γὰρ καὶ οἱ νέοι ὀφείλετε, κατὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Ἀποστόλου, πείθεσθαι τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέκειν κατὰ πάντα τοῖς ἐν τῇ Ἀδελφότητι προΐσταμένοις. Καθ' ὅτι αὐτοὶ ἀγρυπνοῦσιν

ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες. Καὶ οὕτως ἐν Κυρίῳ, οἱ μὲν ἠγούμενοι, οἱ δὲ ἐπόμενοι, ἔχετε πάντως καὶ τὴν Ὑπέραγνον Θεοτόκον διὰ τῆς θείας αὐτῆς εἰκόνας καὶ προστάτιν καὶ πρύτανιν, καὶ συνεφαπτομένην ὑμῖν ἐν πᾶσι τοῖς πρὸς σωτηρίαν».

Ταῦτα δὴ ὑπαγορεύσας ὁ ἱερός Βαρνάβας καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ Σωφρονίου τὸν κάλαμον καὶ ἑτέραν ὑποτύπωσιν ἰδιοχείρως συνέθετο γράψας οὕτως :

“Ὅς ἄν, ὦ τέκνα, ἀποκαρεῖς παραμείνη εἰς τέλος ἐν τῷδε τῷ τῆς στενώσεως ἐρημικῷ καὶ ἀπαρακλήτῳ τόπῳ, συντηρῶν τὰ τῆς μοναδικῆς ἀκριβείας, ἐγγύας οἱ δίδωμι αὐτὴν ταύτην τὴν Θεοτόκον, ἥ μὲν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως συγχωρήσεως τεύξεσθαι παρὰ τοῦ δικαίου Κριτοῦ, ὧν ἐν τῷδε τῷ βίῳ ὡς ἄνθρωπος ἤμαρτεν. Οὐ γὰρ ἀδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι, ὧν ἕκαστος ὧδε πρὸς δύναμιν ἐκοπίασε, καὶ μὴ ἐπιμετρήσῃ οἱ τὴν σωτηρίαν, εἰ μόνον τῆς μοναδικῆς ὡς εἴρηται ἀκριβείας τὰ τε ἄλλα εἶη διατηρῶν, ἔτι μὴν καὶ τὸν ὑπ’ ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ τετυπωμένον τῆς προσευχῆς Κανόνα, ἐπτάκις, ὡς γέγραπται, τῆς ἡμέρας αἰνῶν τὸν Κύριον, Ὁρθροῦ φημί, Τρίτην τε καὶ Ἑκτὴν, Ἐννάτην τε καὶ Ἑσπέρας, Ὁψίας τε καὶ Μεσονυκτίου. Καὶ τῆς ἱερᾶς συνάξεως μὴ ἀπολιμπανόμενος. Τὸν δὲ γράμματα ἐπιστάμενον, καὶ τὸ ἱερὸν ἀποστηθίζειν ψαλτήριον εἰδότα ὡς καὶ ὁ μοναχὸς τῇ τῶν παθῶν ἀπονεκρώσει ψαλτήριον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κιθάρα τυγχάνει καὶ τύμπανον, τὸ τριμελὲς τῆς ψυχῆς καθελὼν τῇ μαχαίρᾳ τοῦ Πνεύματος, θυμὸν λέγω καὶ ἐπιθυμίαν καὶ οἴησιν. Οἱ γοῦν ταῦτα φυλάττοντες οὐ μακρὰν εἰσι τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐγὼ γὰρ οἶδα, ὅτι μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὸν τόπον τοῦτον τῇ τῶν ἐθνῶν συνοχῇ ἀνάστατον ἄχρι καιροῦ γεγονότα, δοξάσει μὲν πάλιν ἢ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Μήτηρ τὸ ἑαυτῆς ἀνάκτορον, μονοτρόπων ὡσαύτως πληρώσασα, οἱ γε μὴν τὸ τνικαῦτα συνεληλυθότες, φίλαυτοι μᾶλλον ἔσονται καὶ φιλοκτήμονες ἢ περ ἀκτῆμονες καὶ φιλήσυχοι ἥς κατεργάζονται ἀρετῆς τέλος οὐκ αὐτὸ τὸ καλὸν τὴν φιλαυτίαν δὲ

μαλλον τιθέμενοι. Ἐπισφραγίζων οὖν τὴν ἐμὴν Διαθήκην ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν οὕτω γράφω :

Ὁ ἐλάχιστος τῶν ἱερομονάχων καὶ προεστὼς τῆς ἐν τῷ Μελεῖ σεβασμίας Μονῆς τῆς Θεοτόκου

Βαρνάβας ἐξ Ἀθηνῶν

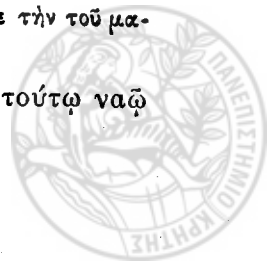
Βοηδρομιῶνος ὀγδόη Μεσοῦντος

κατὰ τὸ ,εϛκ'.

Ἀφοῦ δὲ ταῦτα ἐγγράφως διέταξε καὶ ἀφοῦ ἄλλα πολλὰ τοὺς παρόντας μαθητὰς προφορικῶς ἐδίδαξε καὶ ἐπηυχῆθη αὐτοῖς, δώσας καὶ λαβῶν συγχώρησιν, πάντας μὲν τοὺς ἄλλους εἰς ὑπηρεσίαν ἀπέστειλε, προσποηθεὶς δὲ ὅτι ἐδίψησεν, ἀπέστειλε τὸν Σωφρόνιον νὰ φέρῃ αὐτῷ ὕδωρ ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἁγίαν Βαρβάραν πηγῆς, ἵνα πίῃ καὶ εὐλογήσῃ αὐτὸν ἢ ψυχὴν του καὶ εἶναι εὐλογημένος. Μόλις δὲ ἐκεῖνος εἰς τὸ ὕδωρ ἀπῆλθεν, ἔσπευσε τάχιστα ὁ ἱερός Βαρνάβας εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν νὰ ἐνδυθῇ τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ ν' ἀσπασθῇ τὴν ἱερὰν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου· θέσας δὲ τὴν διαθήκην ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Τραπεζῆς καὶ ἐπὶ πολὺ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν προσευχηθεὶς, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὑπὸ τὸ βῆμα κοιμητήριον καὶ ἀφῆκεν ἐν αὐτῷ τὸ ἱερόν αὐτοῦ πνεῦμα εἰς τὸν Θεόν, ὅπου ἦχος καθαρὸς ἑορταζόντων καὶ φωνὴ ἀφράστου ἀγαλλιᾶσεως.

Ὁ δὲ Σωφρόνιος, δρομαίως ἐπανελθὼν, διότι προεμάντευσεν ἐκ τῆς διαθήκης τὰ ὅσα ἐμελλον νὰ τελεσθῶσιν, ἀνηρέυνθη πανταχοῦ τὸ σπῆλαιον καὶ τελευταῖον παρὰ προσδοκίαν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ εὔρεν αὐτὸν ὑπνώττοντα εὐσχημόνως τὸν τοῖς μακαρίοις πρέποντα ὕπνον. Καὶ περιπτυσσόμενος τὸν νεκρὸν μετὰ δακρῶν καὶ οἰμωγῶν, τοιαῦτα ὠδύρετο : « Ἀνεχώρησες λοιπόν, ὦ πάτερ, τῆς ἐμῆς σωτηρίας ὁδηγέ, ἐγκαταλιπὼν ἐμὲ τὸν δυστυχῆ· ἦτο λοιπόν προσποίησις ἢ αἵτησις τοῦ ὕδατος διὰ νὰ μὴ ἦμαι παρὼν ὅπως ἀπολαύσω τὰς εὐχὰς σου, διψήσαντος οὐχὶ δίψαν ὕδατος, ἀλλὰ τὴν εἰς Χριστὸν μετὰστασιν ; » Καὶ κυλιόμενος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀγίου ἑβόα λέγων : « Παράλαβε καὶ ἐμέ, πάτερ, ὅπως μὲ ὑπεσχέθης ». Ἐθους δ' αἴφνης γενόμενος, ἔδραμεν εἰς τὸν ναόν, ἤσπασθη τὴν ἁγίαν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, ἔλαβε τὴν τοῦ μακαρίου πατρὸς διαθήκην καὶ προσέθηκε καὶ αὐτὸς ταῦτα :

« Αἰεπάρθενε Θεοτόκε, τοὺς ἐν τῷ θείῳ σου τούτῳ ναῶ

μετὰ πίστεως προσερχομένους ἀδελφοὺς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα διαφύλαξον, διδοῦσα αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζῶν τὴν αἰώνιον διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ σου πατρὸς ἡμῶν Βαρνάβα. Ὑμεῖς δὲ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τὰ διατετυπωμένα ἐν ταῦθα παρὰ τοῦ κοινοῦ πατρὸς ἡμῶν Βαρνάβα σπουδαίως φυλάξατε κατ' ἴχνος αὐτῷ τὸν ἐνόντα τρόπον ἐπόμενοι. Καὶ μὴ λυπεῖσθε· ἡ γὰρ ὑπέραγνος Θεοτόκος οὐ διαλείπει, ταῖς πρεσβείαις τοῦ πιστοῦ αὐτῆς θεράποντος καὶ καθηγητοῦ ἡμῶν, διαφυλάττουσα καὶ σκέπουσα ὑμᾶς, ὥστε ἀξίους παραστῆναι ἐν τῇ μελλούσῃ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἐκ δεξιῶν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος μετὰ πάντων ἡμῶν. Ἀμήν».

Γράψας δὲ ταῦτα τὸν μὲν χάρτην ἔθηκεν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τραπέζης, αὐτὸς δ' ἐνδυθεὶς ἄπασαν τὴν ἱερατικὴν αὐτοῦ στολὴν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κοιμητήριον καὶ λαβὼν τὸ σύνθηδες σχῆμα ἐξέπνευσεν εἰς Κύριον, εἰπὼν τὸ εἰς χειρὰς σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου. Οἱ δὲ εἰς διακονίαν ἀποσταλέντες ἀδελφοί, ἐπανελθόντες τὸ ἑσπέρας, ἀνίχνευσαν πάντα τοῦ σπηλαίου τὰ μέρη, ἀλλὰ δὲν εὔρον τοὺς πατέρας. Καὶ ἠλυπήθησαν μὲν, ἀλλ' ἐνόμισαν ὅτι περιώδευον εἰς τὴν ὑπερκειμένην ἔρημον, καθὼς συνείθιζον. Ἄλλ' ἀφοῦ καὶ ἐκεῖ δίκην δορκάδος ἐπὶ πολὺ ζητήσαντες δὲν ἀνεύρισκον αὐτούς, ἤρξαιτο νὰ οὐδῶνται διὰ τὴν ὄρφανίαν αὐτῶν, προσκαλοῦντες τοὺς φωστῆρας, τοὺς προστάτας, τοὺς φιλοστόργους πατέρας καὶ ἀποροῦντες μήπως ἄρα γε προὔτιμησαν ν' ἀνταλλάξωσι τὴν κατοικίαν μὲ τὴν τῶν θηρίων ἢ μήπως εἰς Θεὸν τὸ πνεῦμα παρέδωκαν, ὅπως πρὸ ὀλίγου ὁ θεὸς πατὴρ ὑπὸ ἡγίχθη διὰ τῆς παραβολῆς. Μαθόντες δὲ πάντα ἔκ τινος ἀναγνώστου καὶ εὐρόντες αὐτούς εἰς τὸ κοιμητήριον, ὅπου δρομαῖοι εἰσῆλθον, ἀνεστῆναζον διαρκῶς μετὰ κλαυθμῶν, ἀπαρηγορήτως κατακοπτόμενοι δι' ὅσα ἀνεπίστως ἔβλεπον. Εἰσελθόντες μετὰ ταῦτα εἰς τὸν ναὸν παρεπονοῦντο πρὸς τὴν Πάναγγον τοῦ Θεοῦ Μητέρα διὰ τὸ γεγονός, ἔκφρονες σχεδὸν γενομένοι δι' ὅ,τι ἔπαθον. Καὶ μόνον παρηγορήθησαν μικρὸν ὅταν, λαβόντες τὸν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τραπέζης χάρτην, ἀνέγνωσαν αὐτόν. Καὶ τοῦτον μὲν προσδιώρισαν καθ' ἐκάστην εἰς τὸν ὄρθρον ν' ἀναγινώσκωσιν εἰς ἐνθύμιον καὶ τῶν διαταχθέντων καὶ τῶν διαταζάντων, ἀφοῦ

δ' ἐπιτέλεσαν εἰς τοὺς θεοὺς πατέρας τὰ νενομισμένα μετὰ τὸ τεσσαρακονθήμερον μνημόσυνον αὐτῶν ἕνα ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἐψήφισαν προεστῶτα κατ' ἐκλογὴν. Καὶ οὕτω διετέλεσαν ἑνασκούμενοι κατὰ τὴν ὑποτύπωσιν τῶν θεῶν πατέρων προκόπτοντες καθ' ἐκάστην εἰς τὸ ἔργον.

Ἀπανταχόθεν δὲ συνέρρεον πολλοὶ καθ' ἐκάστην, φέροντες οὐ μόνον τοὺς κατεχομένους ὑπὸ νοσημάτων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνοχλουμένους καθ' ἐκάστην ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, θεραπευόμενοι δὲ παραχρῆμα ἅπαντες ἐπέστρεφον οἰκαδὲ δοξάζοντες τὸν Θεὸν καὶ μεγαλύνοντες τὴν ἀειπάρθενον Θεοτόκον.

Ἐφ' ὅσον μὲν ἦνθουν τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα καὶ ἡ σεβασμία Μονὴ ἠτύχει προοδεύουσα καὶ ἀύξανόμενη· ἀλλὰ τῆς τύχης μεταλλαγείσης ἤρξαντο ν' ἀπανθῶσι καὶ τὰ τῆς Μονῆς, ἀδυνάτου καθισταμένης ὁσημέραι τῆς προσελεύσεως εἰς προσκύνησιν τῶν προαιρουμένων ἕως οὗ παντελῶς ἠρημώθη, κατὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ Βαρνάβα πρόγνωσιν. Διότι οἱ ληϊζόμενοι τὰ περίξ βάρβαροι μόλις ἤκουσαν τὰ περὶ τῆς Μονῆς ταύτης ἀνῆλθον εἰς τὸ ὄρος, διήρπασαν τὰ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου καταγωγίου καὶ ἐφόνευσαν ἀφοῦ κατετυράνησαν τοὺς μοναχοὺς, ὅπως διαρπάσωσι τὰ κεκρυμμένα δῆθεν ἐν τῇ Μονῇ. Λαβόντες δὲ καὶ τὴν ἱερὰν εἰκόνα μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὸ ὄρος διεννοοῦντο καὶ τχύτην νὰ συντρέψωσιν ἵνα τὸν χρυσοῦν στολισμὸν αὐτῆς παραλάβωσι. Εἰς δὲ τῶν τριῶν προσεπάθησε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τοιούτου, λέγων ὅτι ἀντὶ μεγαλειτέρας τιμῆς θὰ πωλήσωσιν αὐτὴν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ὅπως ἔχει. Ἐκεῖνοι ὁμως δὲν ἐπέειθοντο, ἀλλὰ θέσαντες αὐτὴν κατὰ γῆς ἐκτύπησαν αὐτὴν δι' ἀξίνης ἐξ ὀπισθεν. Τότε ὁμως αὐθωρεὶ φλόξ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς εἰκόνης, ἣτις κχτέκαυσε τοὺς δύο τολμητίας καὶ ἣτις διαδοθεῖσα περαιτέρω εἰς τὸ ὄρος κατέκαυσεν ἅπαν τὸ δασὺ καὶ κατάσκιον αὐτοῦ δάσος, ἀμαυρωθὲν ὅλως εἰς διάστημα τριῶν ὥρων ὥστε καὶ αὐτοῦ τοῦ χλωροῦ χόρτου νάποστερηθῇ. Ὡνομάσθη δὲ ἔκτοτε ὁ τόπος οὗτος Κεκαυμένα.⁽¹⁾ Οἱ δὲ ἄλλοι λησταί, οἱ ἀρπάσαντες τὴν ἱερὰν Κάραν τοῦ θεοῦ Βαρνάβα μετὰ τῆς περικλειούσης αὐτὴν ἀργυρᾶς θήκης, ἐκράτησαν μὲν ταύτην, τὴν δὲ Κάραν εἰς τὸν παραρρέοντα Πυξίτην κατέρριψαν. Ὅτε δὲ οἱ διὰ τῆς φυγῆς διασωθέντες πατέρες ἐπανῆλθον κατὰ τὴν νύκτα ἡλγουν δεινοπαθοῦντες, ἰδίᾳ διὰ τὴν τῶν σεβασμίων

(1) Καμμένα, ἐν τῷ ὄρειδῳ τῷ ἄνωθεν τοῦ βουνοῦ Μελά.

ἐκείνων κειμηλίων διαρπαγήν, ἀποροῦντες δὲ τί νὰ πράξωσιν ἐν μεγάλῃ ἐκοιμήθησαν λύπη. Εἰσελθόντες ὁμως τὴν πρῶταν εἰς τὸν ναὸν βλέπουσιν, ὧ τοῦ θαύματος, τὴν ἀγίαν εἰκόνα ἐν τῷ ἰδίῳ ἀνεστηλωμένην τόπῳ μετὰ τῶν κοσμημάτων αὐτῆς· βλέποντες δὲ τὰ ὄπισθεν αὐτῆς, ὑπὸ ἀξίνης πληγέντα ἠπόρουσαν, ὅτε ὁ ἐκ τῆς φλογὸς διασωθεὶς ἐξήγγειλεν αὐτοῖς τὰ γενόμενα. Διὸ καὶ ἐδόξασαν τὴν Ὑψιστον καὶ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, μετατρέψαντες εἰς εὐφροσύνην τὴν λύπην αὐτῶν, διότι ἐπληρώθη καὶ ἐπ' αὐτῶν τὸ «ἐσπέρας αὐλισθίσειται κλαυθμὸς καὶ εἰς τὸ πρῶτὸ ἀγαλλίασις».

Ἄλλὰ καὶ τὴν ἱεράν τοῦ θείου Βαρνάβα Κάραν ἀμέσως ἀνεκτήσαντο. Ὁ δὲ τῆς εὐρέσεως αὐτῆς τρόπος ἦν παράδοξος. Διότι πολλάκις ἔβλεπον κατὰ τῆς νύκτα εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην στήλην πυρὸς οὐρανομήκη, ἀποροῦντες περὶ τοῦ ὄραματος, ἀλλ' ὀκνοῦντες νὰ μεταβῶσιν ἐπὶ τόπου ὅπως ἐξακριβώσωσιν αὐτό. Βουκόλος δὲ τις τῆς Μονῆς παραλαβὼν τὰς βοῦς ὅπως ποτίσῃ διῆλθε τὸν ποταμὸν, ἐπανελθὼν δὲ ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς πατέρας ὅτι ἔχει ἰδῆ Κάραν τινὰ ἐν ρήγματι λίθου⁽¹⁾ εὐωδιάζουσαν, καὶ ἐκείνοι, συμπεράναντες ὅτι ἐκεῖ ἦν ἡ πυρὶνὴ στήλη, κατελθόντες μετὰ λαμπάδων καὶ ὕμnologiῶν παρέλαβον τὴν ἱεράν Κάραν καὶ ἐναπέθεσαν ἐν τῇ Μονῇ εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ τῇ Θεομητορί.

Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐξηκολούθουν εἰς τὴν Μονὴν πληθυνόμενοι οἱ ἀδελφοί, μέχρις οὗ ὑπὸ τῶν ληστευόντων τὴν χώραν ἠρημώθη ἐντελῶς ἡ Μονή, ὥστε οὔτε ἕχνος κἄν νὰ εὐρίσκηται ὅτι ὑπῆρχε ποτὲ ἐκεῖ μοναχῶν ἀσκητήριον.

(1) Ἐνθα σήμερον ἱδρύται παρεκκλήσιον τοῦ ἀγίου Βασιλείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Τὰ κατὰ τὸν ὄδιον Χριστοφόρον. — Ἀνοικίδις τῆς Μονῆς. —
Ἡ διαθήκη τοῦ ὁδίου Χριστοφόρου.

Ἄλλ' ἡ Πανάχραντος τοῦ Θεοῦ Μήτηρ δὲν ἠνέχθη ὁ οἶκος αὐτῆς διὰ παντὸς νὰ μένη ἠρημωμένος, διὸ καὶ ἠυδόκησε ν' ἀνγκαινοσθῆ καὶ εἰς καλλίτερον σημεῖον νὰ ἐπανέλθῃ, τοῦτο μὲν κατοικίζουσα εἰς αὐτὸν ἄνδρας ἐναρέτους, τοῦτο δὲ καθιστῶσα καὶ τοὺς ἐθνικοὺς ἀκόμη βασιλεῖς δωροφόρους τῆς Μονῆς ὡς ἐκ τῶν χαρίτων τὰς ὁποίας αὐτοῖς ἐπεδαψίλευσεν.

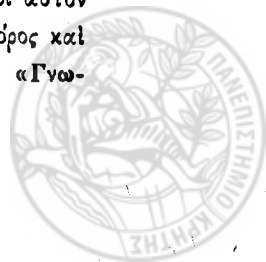
Ἦν τις Χριστοφόρος ἐκ κώμης Γαζαρῆ,⁽¹⁾ ἀγροῖκος μὲν τὴν τύχην, τῷ Ἐλισσαίῃ δὲ ὁμότροπος, σκευὸς ὁμως τῆς ἐκλογῆς διὰ τὸν εἰδῶτα πάντα πρὶν τῆς γενέσεως αὐτῶν. Τοῦτον ἐκ τοῦ ἐν ᾧ ἡροτρία ἀγροῦ εἰς τὴν Μονὴν μετέστησεν ἡ Παρθένος, ἀνοικιστὴν αὐτῆς καὶ γεωργὸν καὶ προστάτην ἀναδείξασα, ἐπὶ τῆς βασιλείας Κώνστα,⁽²⁾ ἐγγόνου τοῦ Ἡρακλείου, ὥστε νὰ πληθυνθῶσι πάλιν δι' αὐτοῦ τὰ σπουδαῖα τῆς ἀρετῆς γεννήματα. Ἐνῶ ἡροτρία μετὰ τῶν βοῶν τοῦ τὴν γῆν ἐπέστη ἐν ὑπερλάμπρῳ φωτοφάνειῳ καὶ προσεφώνησεν αὐτῷ ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ: «Τέκνον Χριστοφόρε, ἀνάστα ἐν τάχει καὶ στήθι εἰς τοὺς πόδας σου» — διότι ἔντρομος εἶχε καταπίσῃ ἐπὶ τῆς γῆς πληγεῖς τὴν ὄψιν ἐκ τῆς περιαστραψάσης ἀνυπερβλήτου λαμπρότητος. — Καὶ λαβοῦσα αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς ἀνώρθωσεν αὐτὸν καὶ τὸν ἐνεθάρρυνε λέγουσα: «Ἐνώησον τί σοι λέγω, Χριστοφόρε, καὶ θέσον εἰς τὴν καρδίαν σου τὰ ῥήματά μου καὶ γνώρισον ποία εἶναι ἡ λαλοῦσά σοι. Εἶσαι βεβαίως Χριστιανὸς καὶ ὁμολογεῖς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Πανάχραντον

(1) Ἄλλοτε ἀνήκεν εἰς τὴν Μονὴν· σήμερον κατοικεῖται τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ὁθωμανῶν.

(2) 644 μ. Χ.

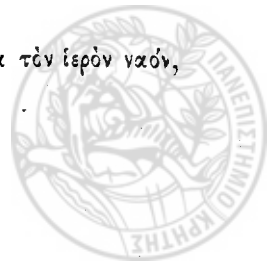

αὐτοῦ Μητέρα ;» Ἐκεῖνος δὲ ἀπήντησε : «Καὶ πολὺ μάλιστα, Δέσποινά μου, ὁμολογῶ καὶ προσκυνῶ τὸν Χριστὸν καὶ σὲ τὴν Κυρίαν Θεοτόκον». Ἐκείνη δὲ πάλιν τῷ λέγει : «Γνωρίζε ὅτι ἀφιερῶθης ἐκ γεννησεως ἐμοί, καθὼς καὶ ἡ ἐπωνυμία σου μαρτυρεῖ. Διότι Χριστοφόρος λέγεται, διότι τὸν Χριστὸν εἶται ἐνδεδυμένος. Αὐτὸ δὲ σοὶ ἀποδεικνύει καὶ ὁ τῆς δεξιᾶς χειρὸς σου ἕκτος δάκτυλος, ὅστις εἰς ἐμὲ εἶναι ἀνάθημα. Θέλω λοιπὸν νὰ καταλίπῃς τὸν ἀγρότην τοῦτον βίον, νὰ γίνῃς ἐμός, νὰ μεταβῆς εἰς τὸ ὄρος Μελαῖ καὶ ν' ἀνοικίσῃς τὸ ἐκεῖ Ἀνάκτορόν μου. Ἄφαισον τοὺς βόας σου μετὰ τοῦ ἀρότρου καὶ χωρὶς νὰ στραφῆς πρὸς τὴν οἰκίαν σου σπεῦσε εἰς τὴν Τραπεζοῦντα, ἐμφανίσου εἰς τὸν Ἀρχιερεῖα αὐτῆς, ἀνακοίνωσον αὐτῷ τὰς διαταγὰς μου καὶ ζήτησε νὰ σε καταστήσῃ πρεσβύτερον». Ἐκεῖνος ἀκούσας ταῦτα μόλις ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ, διότι ἦν ἀγράμματος, λέγων ὅτι δὲν εἶνε τοῦτο δυνατόν καὶ διὰ τὴν ὄλην ἐν γένει αὐτοῦ ἀναξιότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτοῦ καὶ ἀμάθειαν. Ἄλλ' εἶπεν αὐτῷ ἡ Κυρία : «Μὴ εἶσαι ἀπειθῆς καὶ μὴ ἀντιλέγῃς εἰς τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ ποιήσον ὅ,τι σὲ διατάσσω. Ἐγὼ δὲ θὰ φροντίσω διὰ τὰ γράμματα τὰ ὅποια δὲν γνωρίζεις». Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ τούτῳ ἐγένετο ἀφνήης. Ἐκεῖνος δὲ κατὰ πρῶτον ἐσκέπετο καθ' ἑαυτὸν τί ἄρα γε νὰ ἦσαν τὰ συμβάντα· ἀλλ' ἔπειτα αἰσθανθεὶς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀναθερμαινομένην πρὸς τὰ διαταγέντα, ἔδραμε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καταλιπὼν καὶ βοῦς καὶ ἄροτρον. Τὸ δὲ ἐσπέρας, ὅτε ἦν οὗτος ἀκόμη ἐν τῇ ὁδῷ, ἐπιστάσα ἡ Θεοτόκος τῷ Ἀρχιερεῖ, «γνωρίζεις, τῷ λέγει, τίς εἰμαι ἐγώ ;» ἐκεῖνος δὲ — διότι ἦτο πνευματοφόρος ὁ ἀνὴρ — «σὲ γνωρίζω, λέγει, τὴν Μητέρα τῆς Ζωῆς, τοῦ Κυρίου φημί καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Καὶ ἡ Θεοτόκος τῷ λέγει : «λοιπὸν σπεῦσε νὰ ἐκτελέσῃς τὰς διαταγὰς μου. Ἴδου σήμερον ἔρχεται πρὸς σε ἀνὴρ τις, τοῦ ὁποίου σημεῖον ἰδιαιτέρον θὰ ἴδῃς ἕξ εἰς τὴν δεξιᾶν δακτύλους. Τοῦτον κατάστησε πρεσβύτερον τοῦ ἐν τῷ ὄρει Μελαῖ οἰκήματός μου, καὶ ὅσον ἔνεστι τάχιον ἀπόστειλον αὐτὸν ἐκείσε». Καὶ ἀμέσως ἡ θεωρία ἀπέπτη. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, ἀνακοινώσας ἀπὸ πρῶτας ταύτην εἰς τοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, περιέμενε τὴν ἡμέραν διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ἐνύπνιον. Καὶ ἰδοὺ μετὰ τὴν λειτουργίαν, ἐνῶ συνωμίλει ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς ἐκκλησίας μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν κληρικῶν, φθάνει μὲ χωρικά φορέματα ἐνδεδυμένος ὁ Χριστοφόρος καὶ προσπεσὼν, ὡς ἔθος, τῷ ἀρχιερεῖ, ἐκτείνει τὴν δεξιᾶν λέγων : «Γνω-

ρίζεις, δέσποτα, τὴν χεῖρα ταύτην ;» Ἐκείνος δέ, ἐνοήσας ἐκ τῆς χειρὸς ὅτι εἶνε αὐτὸς περὶ οὗ ἐν τῷ ἐνυπνίῳ τῷ ἐδηλώθη, στραφεὶς πρὸς τὸν λαὸν εἶπεν : « Ἰδοῦ, τέκνα, οὗτος εἶνε ἐκείνος περὶ τοῦ ὁποίου καθ' ὕπνον ἡ τῶν ἀγγέλων Ἄνασσα μοὶ προεῖπεν ». Ἀποταθεὶς εἶτα πρὸς τὸν Χριστοφόρον λέγει αὐτῷ : « Πόθεν εἶσαι σύ, Ἀδελφέ ; » Καὶ ἐκείνος ἀρξάμενος ἐξέθεκε μὲ τρόπον χωρικοῦ πάντα τὰ κατ' αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς, ὅτι, δηλοῖ ὅτι, ἦν ἀγρότης ἐκ τῆς κώμης Γαζαρῆ, καὶ ὅτι ἐνῶ ἡγοτρία διὰ τῶν βιῶν ἐφάνη ἡ Θεοτόκος ἐν ἀπλήτῳ φωτοφανίᾳ, ἡ ὁποία τὸν διέταξε νὰ καταλίπη πάντα καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ καταστῆ πρεσβύτερος, χωρὶς οὐδαμῶς νὰ φροντίσῃ περὶ τῶν γραμμάτων τὰ ὁποία δὲν ἐπίσταται ὅτι δὲ μὴ δυνάμενος ν' ἀντιστῆ ἀφίκετο. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς, ἀκούσας ταῦτα, κηλόγησε τὸν Θεὸν καὶ τὴν μὲν δευτέραν προσχειρίσατο τὸν Χριστοφόρον διάκονον, τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν πρεσβύτερον. Δώσας δ' αὐτῷ ἱερατικὰ ἄμφια καὶ τὰς εὐχὰς τῆς ἱερουργίας μετὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐξαπέστειλεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ. Φθάσας ὁ Χριστοφόρος εἰς τὸν ἀγρὸν του, ὃν ἀφῆκεν, εὔρε τούτους βοῦς ἰσταμένους ἐκεῖ εὐτραφεὶς καὶ ἐθιμάζον ἀπορῶν πῶς ὑπέμειναν ἐπὶ ἑξ ἡμέρας οὗτοι ἄσιτοι καὶ σῶρι ἀπὸ τὰ θηρία, ἐνῶ οὐδεὶς αὐτούς ἐπετελέθη καὶ οὐδεὶς τοὺς ἀπήγαγεν οἴκαδε. Καὶ ἐνῶ τοιαῦτα διελογίζετο, ἰδοῦ καὶ πάλιν φῶς ἔλαμψε περὶ αὐτόν, ὅστις περὶ τῶν χαμῶν τοιαῦτα ἤκουσε : « Καλῶς ἦλθες, τέκνον Χριστοφόρε· ἐξεπλήρωσας τὰ διαταγέντα ; » Καὶ ἐκείνος « ὡς διέταξες, Δέσποινά μου, ἀπεκρίθη, καὶ ἡ δεξιὰ σου εὐώδωσεν, ἰδοῦ γέ γόνκασιν ». Ἡ δὲ πάλιν, « δός μοι νὰ ἴδω ὅσα μεθ' ἑαυτοῦ φέρεις ». Οὗτος δὲ ὑπέδειξε πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν σιολὴν καὶ τὴν τῶν ἱεροτελεστικῶν εὐχῶν βίβλον καὶ τὸ ἱερόν Εὐαγγέλιον. Καὶ τότε διατάσσει αὐτόν ἡ Θεοτόκος ν' ἀπαγάγῃ οἴκαδε τοὺς βοῦς καὶ χωρὶς ν' ἀνακοινώσῃ τινὶ ποῦ τὰς ἡμέρας ταύτας ἦτο νὰ μεταβῆ, τὸν ποταμὸν ἀκολουθῶν, εἰς τὴν Κουσπιδῆ καὶ ν' ἀνέλθῃ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Οἶκημά της, ὅπου ὑπεσχέθη αὐτῷ νὰ ὑποδείξῃ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ. Καὶ οὕτω διὰ τῆς ὁδηγίας τῆς Θεοτόκου εἰσέδουσε χωρὶς νὰ πλανηθῆ εἰς τὸ Σπήλαιον, ὅπου, εὐρῶν τὸ ὕδωρ σταλάζον, κατὰ τὸ σύνθημα, καὶ τὸν ναὸν σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον καὶ πλήρη εὐωδίας, ἰδόξασε τὸν Θεὸν ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς καὶ κατησπᾶσθη τὴν ἀγίαν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου.

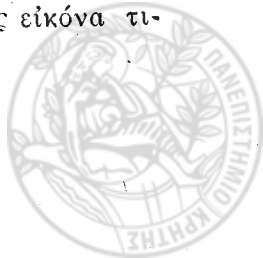
Ἐνδυθεὶς δὲ τὸ ἑσπέρας τὰ ἱερατικὰ ἄμφια ἐθύμια τὸν ἱερόν ναόν,

ἐξελθῶν δὲ παρὰ τὸ ὕδωρ ἔλυπείτο σφόδρα διότι δὲν ἐγνώριζε γράμματα. Καὶ ἰδοὺ ἐμφανίζεται πάλιν ἡ μακαρία ἐκείνη ὄπτασια, ἐν φαίδρῳ τῷ προσώπῳ, λέγουσα αὐτῷ : «Καλῶς ἦλθες, ἱερέ Χριστοφόρε, ἐργάτα τῆς ὑπακοῆς», καὶ ἐπιδοῦσα αὐτῷ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, «ἀνάγνωθι, λέγει, ἱερέ Χριστοφόρε». Καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος δὲν ἠδύνατο ν' ἀναγνώσῃ λέγει πάλιν πρὸς αὐτόν : «Ἡ χάρις τοῦ ἐξ ἐμοῦ τεχθέντος θά σε φωτίσῃ». Καὶ ὦ τῶν θαυμασιῶν σου, Δέσποινα, ἀνοίξας τὸ στόμα ὁ τέως ἀναλφάβητος ἀνεγίνωσκεν ὀρθῶς καὶ ἀπροσκόπτως· λέγει λοιπὸν αὐτῷ : «ἐνόησας, τέκνον, ὅτι πάντα δυνατὰ εἰσι τῷ Θεῷ; Ἰδοὺ ὅτι ἔχει πληρωθῆ ἡ πρὸς σὲ ὑπόσχεσίς μου». Ἐκεῖνος δὲ πεσὼν προσεκύνησε, λέγων ὅτι πάντα ἡ τοῦ Θεοῦ Μήτηρ δύναται. «Λοιπὸν, λέγει καὶ πάλιν αὐτῷ ἡ Παρθένος, χωρὶς μηδαμῶς νὰ διστάσῃς, λειτούργει μοι τὸ κατὰ δύναμιν ἐν τῷ ἱερῷ μου Οἴκῳ, ψάλλε δὲ τρισάχιον πρῶτ' τε καὶ ἐσπέρας εἰς τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν θεραπόντων μου, ἵνα καὶ σὺ μετ' αὐτῶν καταταχθῆς. Καὶ μὴ μικροψυχῆσῃς εἰς κόπους ὑποκύπτων, διότι θά ἦμαι μετὰ σοῦ, βοηθοῦσα σε εἰς πάντα μέχρι τέλους». Καὶ ἡ μὲν Κυρία, ταῦτα εἰπούσα, ἐγένετο ἀφανής, ὁ δὲ ἱερός Χριστοφόρος ἐνεκαρτέρησε χαίρων ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, διότι ἐπέδαψίλευεν αὐτῷ ἡ Θεομήτωρ τσαῦτα χαρίσματα, ὥστε πᾶσαν τὴν Ἱερὰν Γραφὴν ἐκ στήθους κατέμαθε καὶ ὁσημέραι ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνασκουμένων ἀδελφῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὅταν ἐμελλεν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ν' ἀπέλθῃ, προσκαλέσας ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τὴν περὶ αὐτὸν ἀδελφότητα, ὡς ἐξῆς ἤρξατο νὰ κατηγῆ αὐτήν :

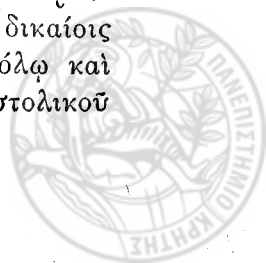
«Ἐμοὶ μὲν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ὁ καιρὸς τῆς εἰς Χριστὸν ἀναλύσεως ἐφέστηκεν, ὑμεῖς δὲ γινώσκετε, ὡς οὐδέποτε ἐπαυσάμην νουθετῶν ὑμᾶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὰ πρὸς σωτηρίαν, καὶ νῦν δὲ ἀξιῶ ὑμᾶς τὴν τῶν Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, Βαρνάβα, Φημί, καὶ Σωφρονίου, κατήχησιν ἀκριβῶς κατέχοντας, ἀναμιμνήσκεσθε ὧν ὑμῖν ἐν αὐτῇ διέθεντο. Πρεσβεύοντες γὰρ ἐκεῖνοι ὑπὲρ ἡμῶν μετὰ τῆς Παναχράντου Θεομήτορος, οὐ διαλείπουσιν ὡς τῷ δεσποτικῷ Θρόνῳ παρεστικότες. Ἐνθεν τοι καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν λείψανα αἰδοῖτε καὶ εὐλαβεῖα τιμητέον. Καὶ τῇ μὲν Ὑπεραγίᾳ Θεοτόκῳ ὀλοψύχως δουλεύειν, τὴν δὲ ἀγίαν αὐτῆς εἰκόνα τι-

μαῖς ταῖς ἐξαιρέτοις γεραίρειν, ἀνθ' ὧν ἡ τοῦ παντός βασιλῆς ἐπιτελεῖ δι' αὐτῆς καθ' ἐκάστην θαυμάτων, καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν θείων πατέρων διατεταγμένοις παντὶ σθένει στειχεῖν, εἰδότας ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδός, ἢ εἰς τὴν Βασιλείαν ἀπάγουσα. Ὅθεν προσῆκε κατὰ τὸν Μέγαν Βασιλεῖον ἀκτημοσύνη συζῆν. Τὸ σῶμα ἡρεμεῖν. Εὐσχήμονας εἶναι. Συμμέτρως φωνεῖν. Εὐτάκτως λέγειν. Ἀθορύβως καὶ εὐσταθῶς διαιτᾶσθαι. Ἐπὶ πρεσβυτέρων ἢ σοφωτέρων σιωπῇ ἀκροᾶσθαι. Τοῖς ἐλάττωσιν ἐν ἀγάπῃ συμβουλεύειν. Τοῖς φαύλους καὶ σαρκικούς καὶ φιλοπράγμονας φεύγειν. Πλειῶ νοοῦντας ὀλίγα φθέγγεσθαι. Μὴ εἶναι θρασυλόγους ἢ ἀντιλόγους καὶ πολυλόγους, μηδὲ γελοιαστάς, ἀλλ' αἰδήμονάς τε καὶ εὐπειθεῖς, κάτω μὲν βλέποντας, τὰ ἄνω δὲ κατὰ τὸν ἀπόστολον φρονοῦντας. Ταῖς χερσὶ κοπιᾶν. Ἐν θλίψει ὑπομένοντας χαίρειν τῇ ἐλπίδι. Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι. Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖν. Τοῖς πᾶσι ταπεινοῦσθαι, στυγοῦντας τὴν οἴσιν. Προσέχειν ἑαυτοῖς, ἀνακρίνοντας ἑαυτοὺς περὶ τῶν μεθ' ἡμερῶν καὶ λογισμῶν καὶ πράξεων. Μὴ ἐμπλέκεσθαι ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις, ἀλλ' ἐργαζομένους τὰς ἐντολὰς ἀποταμιεύειν ἐν οὐρανῷ. Μὴ περιεργάζεσθαι τῶν ραθύμων τὸν βίον, ἀλλὰ τὸν τῶν πατέρων ζηλοῦν. Τοῖς μὲν κατορθοῦσι συγχαίρειν ἀνεπιφθόνως, τοῖς δὲ πάσχουσι συμπάσχειν καὶ συναλγεῖν ἀκατακρίτως. Τῷ μετανοοῦντι μὴ ὀνειδίξειν τὰ πρότερα. Ἐαυτὸν οὐχ ὅπως ποτὲ δικαιοῦν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀμαρτωλὸν πρὸ πάντων ἐπὶ τε Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὁμολογεῖν. Νουθετεῖν τοὺς ἀτάκτους. Παραμυθεῖσθαι τοὺς ὀλιγοψύχους. Ὑπηρετεῖν τοῖς ἀρρώστοις. Ἁγίων πόδας νίπτειν. Ξενοδοχίας φιλαδέλφως ἐπιμελεῖσθαι. Μετὰ τῶν ὁμοπίστων εἰρνεύειν. Τοὺς ἑτεροδόξους ἀποτροπάζεσθαι. Τῶν βιβλίων τὰ κεκανονισμένα ἀναγινώσκειν. Τοῖς δὲ ἀποκρύφους μηδὲ ἐντυγχάνειν ὄλως. Περὶ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος μὴ συζητεῖν, ἀλλ' ἄκτιστον καὶ ὁμοούσιον Τριάδα καὶ φρονεῖν καὶ παρεσιάζεσθαι. Τοῖς ἐπερωτῶσι λέγοντα ὅτι δεῖ βαπτίζεσθαι μὲν ὡς παραλάβομεν, πιστεῦειν δὲ ὡς βεβαπίσμεθα, δοξάζειν δὲ ὡς

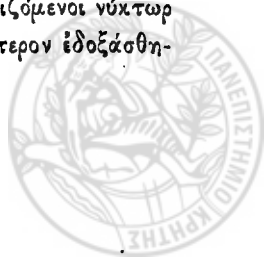
πεπιστεύκαμεν. Ἐν ἔργοις καὶ λόγοις καλοῖς ἀναστρέφεται. Ὁμνύειν μηδὲν ἔδοξεν. Μὴ ἐκτοκίζειν τὸ ἀργύριον, μηδὲ τι τῶν ἐδωδύμων ἢ ποτίμων ἐπὶ πλεονασμῶ διδόναι. Κραιπάλης καὶ μέθης καὶ μερίμνης βιωτικῶς ἀπέχεσθαι. Ἐν δόλῳ μηδὲν ἔδοξεν ὁμιλεῖν ἢ κατὰ τινος φθέγγεσθαι. Μῆτε αὐτὸν καταλαλεῖν, μῆτε ἄλλου καταλαλοῦντος ἠδέως ἀκούειν, μηδὲ ταχέως πιστεύειν κατὰ τινος. Μὴ κρατεῖσθαι ἐπιθυμίᾳ, μηδὲ τυραννεῖσθαι θυμῷ καὶ εἰκῇ ὀργίζεσθαι τῷ πλησίον. Μὴ μνησικακεῖν τινι ἢ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόναι, ἀλλὰ λοιδορεῖσθαι μᾶλλον ἢ λοιδορεῖν, τύπτεσθαι ἢ τύπτειν, ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν, ἀποστερεῖσθαι ἢ ἀποστερεῖν. Φυλάττεσθαι δὲ μάλιστα τὰς τῶν γυναικῶν συντυχίας καὶ τὴν τοῦ οἴνου κατάχρησιν, καθ' ὅτι οἶνος καὶ γυναῖκες ἀποστήσουσί φησι συνेतους. Ἐν δὲ τῇ τῶν ἐντολῶν ἐργασίᾳ μὴ ἐκκακεῖν, ἀλλὰ τὸν μισθὸν καὶ τὸν ἔπαινον παρ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἐκδέχεσθαι, τῆς αἰωνίου ζωῆς ποθοῦντα τὴν ἀπόλαυσιν. Καὶ τὸ τοῦ Δαβὶδ πρὸ ὀφθαλμῶν δεῖ ἔχοντα λέγειν. Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Καὶ ὡς μὲν Υἱὸς ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἰσχύος καὶ διανοίας ἀγαπᾶν τὸν Θεόν, ὡς δὲ δοῦλος εὐλαβεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι αὐτὸν καὶ ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ τὴν ἑαυτοῦ Σωτηρίαν κατεργάζεσθαι. Τῷ Πνεύματι ζέειν. Ἐνδεδυμένον εἶναι τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τρέχειν οὐκ ἀδίλως καὶ πυκτεύειν ὡς οὐκ ἀέρα δαίροντα. Καὶ καταγωνίζεσθαι τὸν ἐχθρὸν ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῆς σαρκὸς καὶ ἐν τῇ πτωχείᾳ τοῦ Πνεύματος. Πάντα δὲ τὰ διατεταγμένα ποιήσαντα ἀχρεῖον ἑαυτὸν λέγειν, καὶ εὐχαριστεῖν τῷ ἁγίῳ καὶ ἐνδόξῳ καὶ φοβερῷ Θεῷ, καὶ μηδὲν ἐρειστικῶς ἢ κενοδόξως καὶ ἐπιδεικτικῶς ποιεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἀρέσκειαν. Μὴ περιαιτολογεῖν καυχώμενον καὶ ἑαυτὸν ἐγκωμιάζοντα, μηδὲ ἄλλου ἐγκωμιάζοντος ἠδέως ἀκούειν, ἀλλ' ἐν κρυπτῷ δουλεύοντα τῷ Θεῷ τὸν παρ' αὐτοῦ ἔπαινον ζητεῖν, ἐννοοῦντα τὴν ἐνδοξὸν αὐτοῦ παρουσίαν, τὴν ἐντεῦθεν μετάβασιν, τὰ ἀποκείμενα τοῖς δικαίοις ἀγαθὰ, ὁμοίως καὶ τὸ ἠτοιμασμένον πῦρ τῷ Διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τοῦ ἀποστολικοῦ

ρητοῦ μνημονεύειν ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀποκαλύπτεσθαι δόξαν εἰς ἡμᾶς, καὶ σὺν τῷ Δαβὶδ λέγειν, τοῖς φυλάττουσι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ἀνταπόδοσις πολλή, μισθὸς πολὺς καὶ στέφανος δικαιοσύνης, αἰῶνιαι σκηναί, ζωὴ ἀτελεύτητος, χαρὰ ἀνεκλάλητος, μονὴ ἀκατάλυτος παρὰ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι τῷ ἐν Οὐρανοῖς ἀληθινῷ Θεῷ, ἐμφανισμὸς προσώπου πρὸς πρόσωπον, μετὰ ἀγγέλων χορεῖαι, Πατριαρχῶν, Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων, μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Θεῷ εὐαρεστησάντων. Μεθ' ὧν εὐρεθῆναι σπουδάσωμεν, χάριτι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Καὶ μετὰ ταῦτα λαβὼν συγχώρησιν παρὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κοιμητήριον παρέδωκεν εἰς τὸν Θεὸν τὸ πνεῦμα δεκάτην ἐνάτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς Αὐγούστου. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἔκλαυσαν διὰ τὴν στέρησιν αὐτοῦ, ὅχι ὀλιγώτερον ἄφ' ὅτι ἔκλαυσαν οἱ περὶ τὸν Ἰωσήφ διὰ τὸν Ἰακώβ, ὀδυρόμενοι διὰ τὴν ὄρφανίαν αὐτῶν. Καὶ ἀφοῦ ἐτέλεσαν τὰ νενομισμένα, διὰ κοινῆς ψήφου ἐξέλεξαν προστάτην τῆς Μονῆς ἓνα ἐκ τῶν ἀδελφῶν τὸν μᾶλλον διακεκριμένον, ὅστις, ζηλωτῆς τοῦ ἱεροῦ Χριστοφόρου ὑπάρχων, ᾠδήγει τὸ ποιμνιον κατὰ τὰ ἔχνη τῶν διατάξεων τὰς ὁποίας οἱ θεοφόροι ἐκείνοι πατέρες ἐπαφήκαν. Καὶ τοιοιουτρόπως ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ἀνῴρθωσε πάλιν τὸ Ἀνάκτορον αὐτῆς καὶ εἰς τὴν προτέραν εὐκλειαν ἀποκατέστησε, κατακοσμήσασα αὐτὸ μετὰ ἀνδρᾶς εὐσεβεῖς καὶ μετὰ χάριν θαυματουργόν, οἷον καὶ πρότερον, καὶ πλῆθος χωλῶν, τυφλῶν καὶ ὑπὸ πικρῆς πάθους κατεχομένων, οἵτινες μετὰ πίστεως προσήρχοντο πρὸς τὴν σεβασμίαν αὐτῆς εἰκόνα καὶ τὰ λείψανα τῶν θεραπόντων αὐτῆς, ἀπὸ πόσης ἀπήλασσαν ἀσθενείας.

Οὕτω οἱ μὲν τρισὺλδοι πατέρες Βαρνάβας καὶ Σωφρόνιος, ἀποταξάμενοι πάντα τὰ φθαρτὰ καὶ διανείμαντες εἰς τοὺς πένητας τὴν περιουσίαν αὐτῶν, ἀνώτεροι ἐγένοντο πάντων τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων, τὸν μονῆρη δὲ ἀποδεχθέντες βίον πλεῖστα ἀπειργάσαντο θαυμάσια καὶ μεγάλα ἔστησαν τρόπαια κατὰ τῶν ὀλεθρίων παθῶν, διὰ νηστειῶν, διὰ προσευχῶν ἀγρύπνων, πολλάκις δὲ καὶ παννυχίων, ἀγωνιζόμενοι νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν. Λαμπρῶς δὲ μεταστάντες, λαμπρότερον ἐδοξάσθη-

σαν μετὰ θάνατον, καὶ σήμερον τὰ λείψανα αὐτῶν τοσαύτης πνευματικῆς εὐωδίας καὶ χάριτος εἶνε πλήρη, ὥστε οἱ μετὰ πίστεως προσερχόμενοι σωτηριώδη λαμβάνουσιν αἰτήματα. Ὁ δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν ἀρετὴν ἐφάμιλλος ἱερός Χριστοφόρος, ἀγροίκος μὲν ἦτο καὶ ἄπλατος κατὰ τὰ ἦθη, ὑπὸ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ὀδηγηθεὶς ὁ ὅλος ἀγράμματος θεόπνευστος ἐγένετο καὶ γεωργὸς ὑπ' αὐτῆς ἀποκατέστη τοῦ πνευματικοῦ ἀμπελώνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἡ Μονὴ ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν. — Εὐεργεταὶ αὐτῶν πρὸς τὴν Μονήν. — Τὸ χρυσόβουλον Ἀλεξίου τοῦ Γ'. — Ἡγούμενοι καὶ μοναχοὶ ἐν τῇ Μονῇ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Κομνηνῶν.

Ἡ ἐν Τραπεζοῦντι ἰδρυσις τῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Κομνηνῶν ὑπῆρξε διὰ τὴν ἡμετέραν Μονήν εὐεργετικωτάτη. Πάντες οἱ Κομνηνοὶ διὰ μεγάλης στοργῆς καὶ πολλῆς ἀγάπης περιέβαλλον αὐτήν, δωρήσαντες αὐτῇ πλείστας κτήσεις, φρουρήσαντες αὐτὰς δι' ἰδιαιτέρων φρουρῶν, ἐκδόντες ὑπὲρ αὐτῶν ἴδια χρυσόβουλα καὶ μηδενὸς ἀμελήσαντες μέσου τὸ ὅποιον ἠδύνατο νὰ προστατεύσῃ αὐτὴν ἐνκνίον ποικίλων πιέσεων καὶ στενοχωριῶν. Πρῶτος ἐκδώσας χρυσόβουλον ὑπὲρ τῆς Μονῆς ἦν ὁ ἀπὸ τοῦ 1280 μέχρι τοῦ 1298 βασιλεύσας Ἰωάννης,⁽¹⁾ εἶτα ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξιος ὁ Β' (1298—1330)⁽²⁾ καὶ μετ' αὐτὸν ὁ τοῦτου υἱὸς Βασίλειος (1332—1338).⁽³⁾ Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ἀλληλοδιαδόχως παρεχώρουν τῇ Μονῇ τεσσαράκοντα φρουρούς, οὓς ἐκάλουν παροίκους· οἱ πάροικοι οὗτοι κατόικουν παρὰ τὴν Μονὴν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, φρουροῦντες τὰ περὶ αὐτὴν καὶ ὄντες ἔτοιμοι νὰ ἐκδιώξωσι δι' ὀπλων πάντα κατὰ τῆς Μονῆς ἐπιδρομέα. Οἱ τρεῖς οὗτοι Κομνηνοὶ ἐξέδωκαν ἕκαστος ἴδιον χρυσόβουλον ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελά· τὰ χρυσόβουλα ταῦτα, ὧν οὐδ' ἀντίγραφα σήμερον ἔχομεν, ἐφυλάττοντο ἐν τῇ Μονῇ ἄχρι τοῦ 1775 κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μεταξοπούλου.⁽⁴⁾

(1) Ἴδε περὶ τοῦ Κομνηνοῦ τούτου Σ. Ἰωαννίδου Ἱστορ. καὶ Στατιστ. Τραπεζοῦντος σελ. 77—82. Οἱ δυνάμενοι ἀνγνώστωσαν τὸ εἰδικὸν περὶ τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζοῦντος πόνημα τοῦ Φαλμεράδου.

(2) Ἀδότησι σελ. 82—85.

(3) Ἀδότησι σελ. 86—87.

(4) Κτιτορικὸν Σουμελά σελ. 40 σημ. 3. Οἱ μοναχοὶ ἔλεγον τῶ Φαλμεράδου,

περιείχον δὲ ὀνόμασι τὰ ὀνόματα τῶν παροίκων καὶ τὰ ὀνόματα εἴκοσι τεσσάρων ἐν ὄλῳ χωρῶν, τὰς ὁποίας οὗτοι εἶχον ἀφιερῶσι εἰς τὴν Μονὴν Σουμελᾶ μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀναθημάτων καὶ κειμηλίων. Τινὲς τῶν χωρῶν τούτων μνημονεύονται ἐν τῷ περαιτέρῳ δημοσιευμένῳ χρυσοβούλῳ 'Αλεξίου τοῦ Γ', ἧτοι τὰ ἐν τῷ Βάνδῳ⁽¹⁾ Γημωρᾶς καὶ ἐν ταῖς στάσεσι τοῦ Κοσμᾶ τῶν 'Αλεξάντων ἀφιερωθέντα ὑπὸ τοῦ Βασιλείου· ἐν τῇ στάσει τῶν Μοχλάντων τὰ Τζαχιανέσια, τὰ Πιτζελέσια καὶ Κονητέσια, τὰ 'Αλειτζέσια καὶ Βουεξικέσια, ὧν τὰ δύο τελευταῖα ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Βασιλείου· ἐν τῇ αὐτῇ στάσει Μοχλάντων καὶ ἐν τῷ χωρίῳ Χαρή τὸ χρυσοβούλον τοῦ 'Ιωάννου ὠρίζε τὴν νομὴν γονικῶν κτημάτων ἅτινα προκατεῖχεν ἡ Μονή, τῶν δὲ λοιπῶν κτημάτων, τῶν ἀφιερωθέντων ὑπὸ τῶν προμνησθέντων βασιλέων, δὲν ποιεῖται μνηεῖον τὸ χρυσοβούλον 'Αλεξίου τοῦ Γ', ἐλλὰ γενικῶς ἀναφέρει: «Ἐπεγκελεύεται δὲ ἡ βασιλεία μου διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλου λόγου αὐτῆς, ἵνα ὅσα μὲν γονικὰ προσήλθοσαν τῇ εἰρημένῃ Μονῇ, ὑδρομυλικά ἐργαστήρια, τόποι ἀκίνητοι, οἰκήματά τε καὶ ὄσπηταπάκια καὶ ἄλλοῖα τοιαῦτα ὑποστατικά ἐκ τε χρυσοβούλων καὶ λοιπῶν προσταγμάτων βασιλικῶν ἐκ τε φιλοχρίστων ἀνδρῶν χαριστικῶν τε ἅμα καὶ λεγατευτικῶν ἐγγράφων ἢ καὶ ἐξ ἰδίων ἀγοράσεων των καὶ προσενέξεων αὐτῆς· ναὶ μὴν καὶ διὰ ἀναγραφικῶν ἐκ στοιχείων, ἐν οἷσις Βάνδεσι καὶ χωρίοις καὶ στάσεσι διάκεινται· κἂν καὶ ἐν τῷ παρόντι χρυσοβούλῳ τῆς βασιλείας μου ρητῶς οὐκ ἐγράφησαν, ἀλλ' οὖν τῇ δυνάμει τούτου καὶ ἐμφανείᾳ κατέχει καὶ ταῦτα ἡ Μονὴ ὡς ἴδια αὐτῆς γονικὰ κτήματα ἀκωλύτως πάντη καὶ ἀδιασείστως κατὰ τὰς περιλήψεις τῶν προσόντων αὐτῇ χαρτίων δικαιωμάτων καὶ σιγγλλίων ὁμοῦ».

Πολλὰ πληροφορία περὶ τῆς Μονῆς κατὰ τοὺς χρόνους τούτους δὲν διεσώθησαν δυστυχῶς. Ἐν τούτοις κατὰ τὸ 1311 γινώσκωμεν ἡγού-

δο ἐν τῇ Μονῇ τῆς Σουμελᾶ ἐδρίσκειτο, ἐτι πάντα ταῦτα ἐκάησαν κατὰ τὴν πρὸ 70 ἐτῶν γενομένην πυρκαϊάν τῆς Μονῆς, διὸ καὶ ἐφύλασσαν τὸ ὑπολειφθὲν χρυσοβούλον τοῦ 'Αλεξίου ἐντὸς μεταλλίνου δοχείου περιεληγμένον εἰς τὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ ναὸν (παράβαλε J. Fallmerayer, Original-Fragmente u.s.w. σελ. 50).

(1) Κατὰ τὴν δημοσίευσιν ὀλοκλήρου τοῦ χρυσοβούλου ἐν τοῖς ἔπειτα θέλει ρεθῆ ἐξήγησις δλων τῶν ἀπαντῶντων ἀγνώστων ὄρων.

μενον τοῦ Σουμελά Λεόντιον καὶ ἱερομονάχον αὐτῆς Γερμανόν. Ἐπινομοκάνονος χαρτίνου⁽¹⁾ διασωθέντος ἐν τῇ Μονῇ Σουμελά ἀπαντᾷ ἡ ἐξῆς ἄγαν δυσανάγνωστος σημειώσις : « Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα καὶ ψυχόφελος βίβλος αὕτη μὲν Δεκεμβρ. β' Ἰνδικτ. ι' ἔτει στωκ' ἐξ ἐπιτροπῆς καὶ μόχθου τοῦ πανοσιωτάτου καθηγουμένου τῆς εὐαγοῦς Μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Σουμελιωτίσσης Λεοντίου ἱερομονάχου διὰ χειρὸς Γερμανοῦ ἱερομονάχου καὶ ἁμαρτωλοῦ καὶ οἱ ἐντυγχάνοντες εὐχεσθε αὐτοῖς διὰ τὸν Κύριον καὶ ὁ Κύριος συγχωρήσει τὰ ὀφειλήματα ὑμῶν ». Ἐν ἐτέρῳ μεμβρανίνῳ χειρογράφῳ τετραεσαγγελίου⁽²⁾ μετὰ τὸ ἑκατοστὸν ὀγδοηκοστὸν ὄγδοον φύλλον ἐν χαρτίνῳ φύλλῳ, ἀναπληροῦντι ἔλλειπον μεμβράνινον φύλλον, ὑπάρχουσιν ὀνόματα διαφόρων μοναχῶν, ὧν ἓν ἐστὶ καὶ τὸ Ἰωάννου ἱερομονάχου καὶ Δουκὸς τῆς Σουμελάς.

Ἄλλ' ὁ ἐπιφανέστερος τῶν Κομνηνῶν βασιλέων Ἀλέξιος ὁ Γ' (1349 — 1390)⁽³⁾ ὑπῆρξε καὶ ὁ μεγαλύτερος τῆς Μονῆς Σουμελά εὐεργέτης. Οἱ γράψαντες ἱστορίαν τῆς Μονῆς ταύτης⁽⁴⁾ ἀναφέρουσι τὸν σεβασμὸν τοῦτον τοῦ Ἀλεξίου εἰς θαῦμα τῆς Θεοτόκου, ὅπερ διηγείται ἐν τῷ ἱστορικῷ αὐτοῦ ὁ Καυσοκαλυβίτης.⁽⁵⁾ Ἐνῶ νέος ἔτι ἦτο, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀποθανόντος καὶ τοῦ θείου του Μιχαὴλ βασιλεύοντος, οἱ ἐπιτρέχοντες τὴν χώραν ἦσαν σχεδὸν τὸ βασιλεῖον μικροῦ δεῖν ἐδῆουν. Ἀκούσας οὗτος ὅτι καὶ ἡ Τραπεζοῦς αὐτῇ σχεδὸν ἐκυριεύετο ὑπ' αὐτῶν, ἔσπευεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου διετέλει ὑπὸ τοῦ θείου του ἐξόριστος, νὰ βοηθήσῃ τὴν κινδυνεύουσαν πατρίδα. Ἐνῶ δὲ παρέπλεεν ἐν Πλατάνοις κατελήφθη ὑπὸ δεινῆς τρικυμίας, καὶ ἐν κινδύνῳ εὐρισκόμενος ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τῆς Θεομήτορος. Καὶ ἰδοὺ κατ' ὄναρ ἐμφανίζεται αὐτῷ νεάνις βασιλικῶς ἐνδεδυμένη καὶ λέγει : « Ἴδου, Ἀλέξιε, σὲ ἔσωσα ἐκ τοῦ θαλασσοῦ κλύδωνος καὶ εἰς λιμένα γαλήνιον θά σε προσορμίσω καὶ νικητὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου θά σε ἀναδείξω. Σὺ δὲ

(1) Ἴδε ἀριθμ. 63 ἐν τῇ ὕψισθεν περιγραφῇ τῶν χειρογράφων Α. Π. Κεραμέως.

(2) Ἴδε περιγραφὴν χειρογράφων Α. Π. Κεραμέως ἀριθ. 1.

(3) Ἴδε Σάββ. Ἰωαννίδου Ἱστορ. Τραπεζοῦντος σελ. 91—96.

(4) Ὁ Μεταξόπουλος ἀναφέρει Ἀθανάσιον τὸν Δαιμονοκαταλύτην, Νικόδημον τὸν ἐκ Κολχίδος καὶ Σεβαστὸν τὸν Κυρηνίτην.

(5) Σελ. 40.

τὸ ἐν τῷ ὄρει Μελαΐ Ἀνάκτορόν μου νάκακίνισον καὶ χωρὶς νὰ ἐγγίσης τὸν ναόν μου τὸν ὑπὸ τῶν θεραπόντων μου ἀτρώτοις πόνοις ἀνεγερθέντα εὐρυον τὸ σπῆλαιον καὶ ὀχύρωσον αὐτὸ διὰ τείχους». Καὶ μόλις ταῦτα ἐλέχθησαν ἀφωπνίζεται ὁ βασιλεὺς καὶ βλέπει ὅτι εἰς τὸν λιμένα τῆς Τραπεζοῦντος γαληνίως εἶχε προσορμισθῆ. Ἀναπέμψας λοιπὸν εὐχαριστήρια εἰς τὴν Θεομήτορα ἀποβαίνει τοῦ πλοίου, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν καὶ γίνεται δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Θεοδοσίου, τῶν ἀρχόντων καὶ πάντων τῶν ἐγκρίτων. Προσκυνήσας δὲ τὴν Θεοτόκον ἐν τῷ ναῷ τῆς Χρυσοκεφάλου μετὰ χρόνον βραχὺν ἐπισκέπτεται μετὰ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν ἀρχόντων τὸ ὄρος Μελαΐ, ὅπου πατήσας τὸ περίπυστον τῆς Μονῆς δάπεδον ἐγκάρδιον σεβασμὸν πρὸς τὴν ὑπερύμνητον Δέσποιναν ἐξέχει, μεγαλύνων καὶ δοξάζων τὸ σωτήριον αὐτῆς ὄνομα, καὶ προσκυνήσας τὴν σεβασμίαν αὐτῆς εἰκόνα ἀμέσως εἰς πέρας ἤγαγεν ὅσα ἡ Θεοτόκος τῷ προσέταξε, διὰ τείχους ἱερυμοῦ καὶ πύργων ὀχυρώσας τὴν Μοῆν καὶ κελ্লা ἱκανά ἐντὸς αὐτῆς οἰκοδομήσας καὶ ἀτέλειαν παντελῆ αὐτῇ ἐπιβραβεύσας. Μέχρι δὲ τοῦ 1650 ἦταν ἐξῶθεν ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ ναοῦ⁽¹⁾ στίχοι ἱαμβικοί, τὴν ἀνακαίνισιν ταύτην τῆς Μονῆς βεβαιοῦντες.

«Κομνηνὸς Ἀλέξιος ἐν Χριστῷ σθένων,
 Πιστὸς Βασιλεὺς, Στερρός, Ἐνδοξος, Μέγας,
 Ἀεισέβαστος, Εὐσεβής, Αὐτοκράτωρ
 Πάσης Ἀνατολῆς τε καὶ Ἰβηρίας
 Κτίτωρ πέφυκε τῆς μονῆς ταύτης νέος
 Χ Ὡ . ΑΤΖ' (1360) Ἰνδ. ιγ'».

Ἐπικαλεσθεὶς ὁ Ἀλέξιος τὴν βοήθειαν τῆς Θεομήτορος κατέρχεται εἰς Τραπεζοῦντα, συναγείρει ἀμύθητον ἀριθμῷ στρατὸν πεζὸν καὶ νητήν, ὁρμᾷ κατὰ τῶν ἐναντίων καὶ λαμπρὰ στήνει νίκης τροπαια· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐναντίον τῶν Περσῶν ἐκστρατεύσας τροπαιοῦχος διὰ τῆς συμμαχίας τῆς Θεοτόκου ἐπανέρχεται, Μέγας ἐξ ἐκείνου τοῦ καιροῦ Κομνηνὸς ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς τε καὶ Αὐτοκράτωρ πάσης Ἀνατολῆς Ἰβηρων καὶ Περατείας.

Τοῦ Ἀλεξίου ὁ μέγας πρὸς τὴν Μοῆν Σουμελαΐ σεβασμὸς καταφαίνεται ἐκ τοῦ χρυσοβούλου αὐτοῦ λόγου, τὸν ὁποῖον κατὰ τὸ 1365

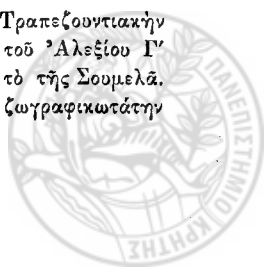
(1) Κατὰ τὸν Νικόδημον, Κτιτορ. Σουμελαΐ σελ. 40 σημ. 1.

ἐξέδωκεν ὑπὲρ τῆς Μονῆς. Ἐν αὐτῷ ἐν πρώτοις ὁμολογεῖ τὴν Παρθένον ὀχρώμαχ ἄρραγὴς καὶ φρούριον ἀνάλωτον κατὰ τῶν πολυμίων· εὐγνωμονεῖ δι' ὅσας δωρεὰς τῷ ἐπεδαψίλευσεν, ἀνθ' ὧν παρέχει τῷ ἐν Μαλαῖ Ἀνακτόρῳ αὐτῆς τὸν χρυσοβουλὸν τοῦ λόγον, δι' οὗ διατάσσει ὅπως τὰ τε ὑπὸ τῶν προκατόχων τοῦ βασιλείων ἀφιερωθέντα τῇ Μονῇ κτήματα καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ χαρισθέντα καὶ τὰ ἄλλως ἀνήκοντα αὐτῇ ὧσιν ἀκαταπίεστα καὶ ἀδούλευτα· ὅπως ἡ Δουβερᾶ μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ παροίκων καὶ οἱ ἐκ τοῦ Κουσιπιδίου καὶ περίξ ὧσι παροικίαι τῆς Μονῆς· ὅπως ἀνήκωσι τῇ Μονῇ τ' ἀρπαγέντα τέως ἐξ αὐτῆς χωρία καὶ μηδαίς τοῦ λοιποῦ τολμῆσῃ ἐκ τῶν Δουκῶν καὶ διοικητῶν καὶ πρακτόρων νὰ εἰσέλθῃ καὶ καταπατήσῃ τὰ τῇ Μονῇ ἀνήκοντα χωρία· ὅπως οἱ ὀνομαστί ἐν τῷ χρυσοβούλῳ ὀριζόμενοι τεσσαράκοντα πάροικοι πρὸς προφύλαξιν τῆς Μονῆς ὧσιν ἀσύδοτοι καὶ ἀνυποτελεῖς· ὅπως τῶν ἀκληρονομήτων ἀποθησκόντων μοναχῶν αἱ κληρονομίαι αὐτοδικαίως περιέρχονται εἰς τὴν Μονὴν· ὅπως τέλος τὰ διατεταγμένα τηρηθῶσιν ἀπαρασάλευτα παρὰ τῶν διαδόχων καὶ κληρονόμων τῆς βασιλείας. Τοιαῦτα ἐν συνόψει εἶναι τὰ περιεχόμενα τοῦ χρυσοβούλου τούτου, τοῦ ὁποῦο ἐξήγησας ἐν ἀπλῇ φράσει Ἰωάννου Πρωτονοταρίου ἐξεδόθη ἐν Λειψία τῆς Σαξωνίας κατὰ τὸ 1775. Ἡ ἀξιολογία, ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις, τοῦ ἐγγράφου τούτου εἶνε μεγίστη. Ὑπὸ ἔποψιν μὲν ἱστορικῆν, διότι ἀναφέρεται τὸ γεγονός τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διάπλου τοῦ· ὑπὸ ἔποψιν τοπογραφικῆν, διότι πλείστα ἀναφέρονται ὀνόματα χωρίων καὶ τοποθεσιῶν· ὑπὸ ἔποψιν ἐθνογραφικῆν, καθ' ὅσον ἐν αὐτῷ ἀναφέρονται ὀνομαστί οἱ ταχθέντες πάροικοι πρὸς φύλαξιν τῆς Μονῆς. Δηλοῦται ἐπίσης ἐν αὐτῷ ἡ ἀρχὴ τῆς ὑπαγωγῆς χωρίων ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν τῆς Μονῆς Σουμελαῖ· καὶ ἐν γένει τὸ ὅλον ἀποτελεῖ μνημεῖον ἱστορικὸν σπουδαιότατον τῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Κομνηνῶν.

Τὸ νῦν ἐν τῇ Μονῇ διασωζόμενον ὡς χρυσοβούλον τοῦ Ἀλεξίου ἐγγράφον φαίνεται μοι ὄν οὐχὶ αὐτὸ τὸ πρωτότυπον, ἀλλ' ἀντίγραφόν τι αὐτοῦ, γραφέν καὶ τοῦτο ἐν ἐποχῇ προγενεστέρῃ κατ' ἀπομίμησιν, οὕτως ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως ν' ἀπατᾷ τὸν ἀναγνώστην. Εἰς τοιαύτην ἀπάτην ὑπέπεσε, κατ' ἐμὴν γνώμην, καὶ ὁ Fallmerayer,⁽¹⁾ ὅστις,

(1) Ὁ J. Fallmerayer ἐδημοσίευσεν σὺν ἄλλοις τὴν Τραπεζουντιακὴν ἱστορίαν ἀφορῶσιν ἐγγράφοις (Original-Fragmente κτλ.) καὶ δύο τοῦ Ἀλεξίου Γ' χρυσοβούλα, τὸ τῆς ἐν Ἀθῶνι Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου καὶ τὸ τῆς Σουμελαῖ. Προτάσει δὲ οὐκ ὀλίγας περὶ τῆς Μονῆς σημειώσεις, καθὼς καὶ ζωγραφικωτάτην

ὑπολαμβάνων ὡς πρωτότυπον τὸ ἐν τῇ Μονῇ διασωθέν ἔγγραφον καὶ παραβάλλων αὐτὸ πρὸς ἕτερον χρυσόβουλον τοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου, δωρηθὲν τῇ ἐν Ἀθωνι Μονῇ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, εὐρίσκει τὸ τῆς Σουμελά κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν κομψότητα τῆς μορφῆς πολὺ ὑστεροῦν. «Ναὶ μὲν, προσθέτει, ἔχει ἐπίσης καὶ τοῦτο ὀλόκληρον τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀλεξίου καὶ τῆς συζύγου του εἰς τὸ ἄκρον, ἀλλὰ μόνον ὁ δακτύλων ὕψους, ἐν ἀπλῇ πορφύρᾳ, μετὰ σκήπτρου καὶ μετὰ διαδήματος πολυτίμοις λίθοις κεκοσμημένου, ἀλλ' ἄνευ ἄλλω ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν προσώπων τῶν δύο εἰκόνων εἶνε ὡραῖα, ἡ δὲ αὐτοκράτειρα φέρει καὶ ἐνταῦθα ἐνώτια ἐξ ἀδαμάντων· τὰ λοιπὰ ὅμως αὐτοκρατορικὰ σήματα ἐλλείπουσι, καθὼς καὶ ὁ Σωτήρ καὶ ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν κρατούμενος κύλινδρος, εἴτε διότι ὁ Αὐτοκράτωρ ἦτο τότε ὀλιγώτερον εὐσεβής, εἴτε διότι ὀλιγώτερον τότε ἠγάπα τὴν πολυτέλειαν, ὧν ἦττον κομπαστικός, εἴτε τέλος διότι προκειμένου περὶ ἐντοπίων δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ν' ἀναπτύξῃ ὅλην αὐτοῦ τὴν πολυτέλειαν. Ἐπίσης αἱ δύο χρυσαῖ σφραγίδες αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου του δὲν εὐρίσκονται πλέον ἐπὶ τοῦ ἔγγραφου, ὅπως εἰς τὸ χρυσόβουλον τῆς ἐν Ἀθωνι Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διονυσίου». Ἄλλ' ἀκριβῶς ἐκ τῶν γραμμῶν τούτων δὲν βραδύει τις νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τοῦ πρωτοτύπου· διότι καὶ εὐσεβέστατος ἦν ὁ Ἀλέξιος, ὡς μαρτυροῦσιν αὐτοὶ οἱ πρῶτοι στίχοι τοῦ ἔγγραφου του, «ἀντὶ ὀχυρώματος ἀρραγοῦς καὶ ὀπλων μαχίμων καὶ φαρμάκων ἰασίμων καὶ παντοίας ἀρωγῆς ἀνθρωπίνης τὴν πανύμνητον Θεόπαιδα» ἐπικαλουμένου, καὶ πολυτελέστατος καὶ μεγαλοπρεπής εἰς τὸ ἔπακρον εἰδείχθη διὰ τῶν πρὸς τὴν Μοῆν Σουμελά δωρεῶν του. Καὶ ὑπάρχοντος μὲν τοῦ πρωτοτύπου τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ἐχρησίμευεν ὅπως περιφίρῃται ὑπὸ τῶν εἰς ταξείδια ἀπερχομένων πατέρων, καέντος ὅμως ἐκείνου μετὰ τῶν ἐπιλοίπων χρυσοβούλων τῶν Κομνηνῶν διεφυλάσσετο τοῦ λοιποῦ μετὰ μείζονος ἐπιμελείας. Οὕτω δὲ πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν καὶ τὰς ἐπελθούσας εἰς διάφορα μέρη αὐτοῦ

περιγραφὴν τῆς ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Σουμελά ὁδοῦ, παρατιθεμένην ὀφ' ἡμῶν ἐν μεταφράσει περαιτέρω. Πλεσιότερα ὁμως περὶ αὐτῆς ἐδημοσίωσαν ἐν τοῖς Fragmente aus dem Orient (σελ. 89—129).

βλάβας, αἴτινες βεβαίως δὲν ὀφείλονται, ὅπως ὁ Φαλμεράϋερ διατείνεται, «εἰς τὴν ὀλιγωτέραν ἐπιμέλειαν πρὸς διαφύλαξιν τῶν τραχέα ἦθη ἔχόντων καὶ μᾶλλον ἀπαιδευτῶν κατοίκων τῆς ρωμαντικῆς καὶ ὀρεινῆς ταύτης ἐρηνίας τῆς Κολχίδος, ἢ εἰς τὴν ὑλὴν τοῦ ἐγγράφου μὴ δυνηθέντος ν' ἀντιστῆ εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ χρόνου».

Ἐνταῦθα παραθέτομεν ὁλόκληρον τὸ χρυσόβουλον τοῦ Ἀλεξίου, ὡς τοῦτο ἐδημοσιεύθη παρὰ τε τοῦ Μεταξοπούλου καὶ τοῦ Φαλμεράϋερ :

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ

ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΑΜΗΝ.

ΑΛΕΞΙΟΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ, ΤΩ ΘΕΩ,

ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ, ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΠΑΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ, ΙΒΗΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΑΤΕΙΑΣ

Ο ΜΕΓΑΣ

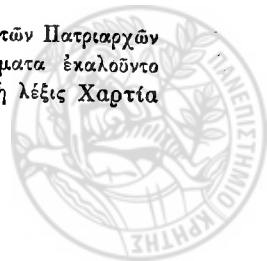
ΚΟΜΗΝΟΣ

ΠΑΣΙΝ, ΟΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΗΜΩΝ ΕΥΣΕΒΕΣ ΕΠΙΔΕΙΚΝΥΤΑΙ

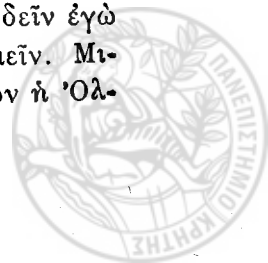
ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ.⁽¹⁾

- Α'. Εἰ τεῖχος ἄρα ἑαυτοῖς οἱ πολεμίων ἔφοδον ἐνωτιζόμενοι διεγείρουσιν ἀπερικλόνητον καὶ τάφρον σφίσιν εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἐναντίων ἐκεῖθεν ὀρύττουσιν,
- Β'. Εἰ ὄπλα ἐνιοὶ πολεμητήρια εἰς φυλακὴν σφῶν περιζώννυνται,
- Γ'. Καὶ κατὰ παθῶν τινες ἀλεξιτήρια ἐπιτίθενται φάρμακα,
- Δ'. Καὶ ἄλλος ἄλλο τὸ βοηθοῦν αὐτῷ ἐκ τῶν ἐνύλων διαχειρίζεται·

(1) Ἡ λέξις ἐπεκράτησεν ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις διὰ τὰ τῶν Πατριαρχῶν Γράμματα, τὰ θεσπίζοντα διάταξιν τινὰ τὰ τῶν βασιλέων θεσπίσματα ἐκαλοῦντο καὶ Χαρτία, Δικαιώματα καὶ Διπλώματα. Ἐκ τούτων ἡ λέξις Χαρτία παρέμεινεν ἐν τῇ ἐγχωρίῳ διαλέκτῳ εἰς δῆλωσιν τῶν βιβλίων.

- Ε'. Ἄλλ' οὐχ οὕτως ἡ Βασιλεία ἡμῶν.
- Ϛ'. Ἀντὶ οὐδενὸς γὰρ ταῦτα λογίζεται καὶ σχολὴν ἐπὶ τούτοις παντάπασι καταψηφίζεται φθαρτοῖς οὔσι καὶ ἐπικήροις.
- Ζ'. Ἀντὶ δ' ὀχυρώματος ἀρραγοῦς, καὶ ὄπλων μαχίμων, καὶ φαρμάκων ἰασίμων, καὶ παντοίας ἀρωγῆς ἀνθρωπίνης, τὴν Πανύμνητον ἐπικαλεῖται Θεόπαιδα, τὴν τὸν Λόγον ὑπὲρ λόγον ἀρρήτως ἡμῖν ἐνώσασαν, καὶ τὸ τῆς σαρκὸς γεῶδες ὑψώσασαν, καὶ ἡμῖν τὸν Θεὸν εὐδιάλλακτον Κριτὴν ἀναδείξασαν.
- Η'. Αὕτη γὰρ καὶ φρούριον τυγχάνει ἀνάλωτον καὶ τάφρος καὶ πόλις ἀπολιόρκητος καὶ ὄπλον κατ' ἐχθρῶν πλῆκτικὸν κἂν ταῖς ἀσθενείαις ἀνάρρωσις καὶ ἀπαλλαγὴ παντοίων ἀλγεινῶν τε καὶ συμφορῶν καὶ κινδύνων καὶ περιστάσεων.
- Θ'. Καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν ὅτι καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπικήρῳ Ζωῇ ἀναζώωσις τε καὶ βοήθεια κἂν τῇ μονιμωτέρα καὶ μελλούσῃ ἀνάδοχος τῶν Εὐσεβῶν καὶ Μεσίτρια.
- Ι'. Ἦς τὰς δωρεὰς καὶ τὰς ἀντιδόσεις δαψιλεῖς πλουτήσασα ἡ Βασιλεία μου, οὐ διαλείπει ἐπαινοῦσα καὶ εὐχαριστοῦσα τὸ ταύτης δεδοξασμένον καὶ Σωτήριον Ὄνομα.
- ΙΑ'. Εἰ δὲ καὶ ἀντιμετρεῖν βουλευθῆνμεν ἀνθ' ὧν Αὕτη ἡμῖν ἐπεμέτρησεν ἐν τε ἐκστρατείαις κατ' ἡπειρον ἅμα καὶ θάλατταν, ἐν τε ξυμφοραῖς καὶ περιστάσεσι καὶ λοιπαῖς συναναστροφαῖς αἷς ὑπέστην, ἀφ' ἧς ἐκ τῆς Βασιλίδος τῶν Πόλεων διεπλώϊσθην τῶν ὄδε καὶ τὴν βασιλείον ταύτην καὶ προπατορικὴν εἴληφεν Ἀρχήν, τί ἂν τις εἶποι, ἢ ἀνταποδοίη, ἢ λόγῳ συγγράφειν ἱστορικῶ δυνήσεται, κἂν ὅλην αὐτὴν τὴν καθ' ἡμᾶς ἀνελίξη Γραφὴν;
- ΙΒ'. Τοίνυν καὶ μὴ ἔχουσα εἰς τοσοῦτον ἀνείκαστον πέλαγος τῶν ταύτης θαυμασιῶν ὄραν ἢ ἐς τηλικὸν οὐράνιον καὶ ἑναστρὸν λειμῶνα ἀποσκοπεῖν δεῖν ἐγὼ τιμᾶν σιωπῇ, ἢ τὰς δυναστείας αὐτῆς ἀριθμεῖν. Μικρὰ δὲ τίνα ἀφοσιοῦσθαι προθυμεῖται, ἀφ' ὧν ἡ Ὀλ-

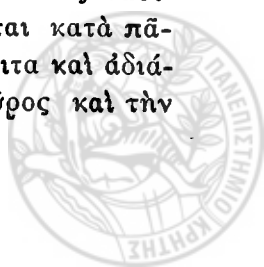

βιόδωρος αὐτῆ ἡμῖν παρέσχε καὶ τεταμίευκεν, εἰ-
δυῖα, ὡς οὐ τῆ ἀξία τοῦ διδομένου, τῆ δὲ διαθέσει
καὶ προθυμίᾳ τοῦ καρποφοροῦντος μετρεῖ Θεὸς τὴν
ἐπίδοσιν.

ΙΓ'. Ἐπεὶ δὲ πόθον ἐγκάρδιον κέκτηται ἡ Βασιλεία μου
εἰς τὴν Πανύμνητον ταύτην καὶ Κυριώνυμον Θεοτό-
κον, τὴν ἐγκοσμίως μὲν καὶ ὑπερκοσμίως ἐξυμνου-
μένην, ἐν δὲ τῷ τοῦ Μελαῶ ὄρει ἐξόχως σεμννομέ-
νην, ἣν πολλάκις καὶ διαλύρως ἀνιούσα προσεκύ-
νησε τὴν ταύτης ψυχοσώτειραν ἀσπασαμένη εἰκόνα
καὶ τὸ τῆς Μονῆς περίπυστον πατήσασα δάπεδον,
καὶ τὴν θέσιν τοῦ τόπου ὡς ψυχοφελῆ καὶ ἀξιοσέ-
δαστον ἐκθύμως ποθήσασα, κατὰ νοῦν ἔσχε μικράν
τινα, ὡς ἂν προσῆκον, ἀντίδοσιν ἐκ προαιρέσεως
ποιῆσαι καὶ τὰ προανατεθέντα ἐλικυρῶσαι, καὶ τοὺς
εἰσερχομένους καὶ ἐμπρεάζοντας ἐν τῇ Παροίκῳ αὐ-
τῆς κατοχῇ πόρρω ἀπελαύνειν καὶ ἀποσοβεῖν. Καθὰ
δὴ καὶ ὁ ἐν αὐτῇ τὴν σήμερον τὴν προστασίαν ἀνε-
ζωσμένος Τιμιώτατος Καθοδηγούμενος Κύρ Γαλα-
κτίων Ἱερομόναχος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν Ἱερομο-
νάχων καὶ Μοναχῶν πρεσβείαν πολλάκις πεποίηκεν.

ΙΔ'. Ὅθεν καὶ ἅμα μὲν διὰ τε τὸ ταύτης Ὑψηλὸν καὶ με-
τέωρον καὶ ὄντως Βασιλικόν τε καὶ Δεσποτικόν
καὶ καινότατον ἄκουσμα, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν ἐπίμο-
νον τῶν τοιούτων ἀσκητῶν καὶ εὐλαβῶν ἀνδρῶν δέη-
σιν, τὸν παρόντα αὐτῆς ἡ Βασιλεία μου ἀπολύει λό-
γον Χρυσόβουλον, ὥσπερ τι ἐδραῖωμα ὄχυρότατον
ἢ τεῖχος ἀπερικλόνητον.

ΙΕ'. Ὡς ἂν τῆ ἰσχύι τούτου καὶ ἐμφανείᾳ προηγουμένως
μὲν ἡ τοιαύτη Μονὴ ἐλευθέρα τηρηθῆσεται καὶ ἀκα-
ταδούλωτος, αὐτοδέσποτός τε καὶ αὐτεξούσιος καὶ
μὴ τινι ὑποκειμένη βασιλικῷ λειτουργήματι, ἢ ὑπάρ-
χη δεδουλωμένη ὑπὸ τινος, ἀλλὰ παρὰ τῆς Βασι-
λείας μου τηρηθῆσεται καὶ διοικηθῆσεται κατὰ πᾶ-
σαν αὐτῆς ὑπόθεσιν καὶ διένεξιν· ἔπειτα καὶ ἀδιά-
σειστον καὶ ἀμεταποίητον σχοίη τὸ κύρος καὶ τὴν

νομήν ἐπὶ πᾶσι τοῖς προανατεθειμένοις αὐτῇ γονικοῖς κτήμασι καὶ Παροίκοις παρὰ τῶν Ἀοιδίμων καὶ Μακαριστῶν Βασιλέων, τῶν γονέων καὶ γεννητόρων τῆς Βασιλείας μου, τῶν Μεγάλων Κομνηνῶν ἐκείνων· (ἦγουν ἐν τῷ Βάνδῳ⁽¹⁾ Γημωρᾶς⁽²⁾ κᾶν ταῖς στάσεσι⁽³⁾ τοῦ τε Κοσμᾶ τῶν Ἀλεξάντων καὶ ἐν ἑτέροις ἀλλαχοῦ τὰ ὀπωσδήποτε διαφέροντα αὐτῇ γονικά κτήματα, εὐλόγῳ αἰτία καὶ προφάσει, ἀγοραστικῇ δηλονότι καὶ δωρεαστικῇ παρὰ τοῦ Ἀοιδίμου Πατρός μου Κύρ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου Κομνηνοῦ· ἐν τῇ στάσει τῶν Μοχλάντων τὰ Τσαχανέσια,⁽⁴⁾ τὰ Πιτζελέσια⁽⁴⁾ καὶ Κοντητέσια,⁽⁴⁾ καὶ τὰ εἰς τὰ πυργοθέσια ἐν τῷ Λοκαινῷ, Ἀλειζέσια⁽⁴⁾ καὶ Βουεξικέσια,⁽⁴⁾ ἀμφότερα παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ πατρός μου δωρηθέντα. Αὐθις ἐν τῇ στάσει τῶν Μοχλάντων⁽⁵⁾ τὴν τοῦ Σωκάνου ἐκείνου γονικεῖαν σὺν τῇ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Γεωργίου ἱερέως, ἦν ἀνέθετο ἐν αὐτῷ ἡ Βασιλεία μου, δωρεαστικῶς· ἐν τῷ χωρίῳ Χαρᾶ⁽⁶⁾ τὰ γονικά κτήματα, ἅτινα προκατέχει ἡ Μονὴ καὶ νέμεται διὰ προσταγμάτων Βασιλικῶν, τοῦ τε Ἀοιδίμου Βασιλέως Κύρ Ἰωάννου τοῦ Μεγάλου Κομνηνοῦ ἐκείνου τοῦ Προπάππου μου καὶ τῆς Ἀοιδίμου Δεσποίνης τῆς Προμάμμης μου Κυρίας Εὐδοκίας Παλαιολογίνας τῆς Πορφυρογεννήτου, καὶ τὰ ἐκεῖσε συνήθη Βασιλικά. Ἐν τῷ χωρίῳ Κιντζικεραῖ⁽⁷⁾ τὴν ἀγο-

(1) Βάνδον, ἐπαρχία. Ἰωάννης ὁ Πρωτονοτάριος ἐξηγεῖ διὰ τοῦ κοινοῦ Φλάμπουλο καὶ τοῦ τουρκικοῦ Σαντζάκιον.

(2) Γεμουρᾶ σήμερον ἢ πρὸς Ἀνατολὰς παραλία ἔκτασις ἐπεκτεινομένη ἄχρι τῶν συνόρων τῶν Σουρμῶνων.

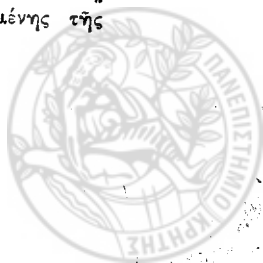
(3) Στάσις, μικροτέρα ὑποδιαιρέσις τοῦ Βάνδου.

(4) Τόποι ἀφισρωθέντες ἢ πωληθέντες τῇ Μονῇ καὶ φέροντες τὰ ὀνόματα τῶν ἰδιοκτητῶν. Αἱ πλείονες, ἄλλως τε, καὶ σήμερον ἀκόμη ὀνομασίαι τῶν τόπων ἐν τῇ χώρᾳ προσέρχονται ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προστιθεμένης τῆς καταλήξεως ἀντων.

(5) Ὀλιγώτερον γνωστὸς καὶ σήμερον τόπος.

(6) Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο σήμερον διασώζεται.

(7) Καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα διεσώθη ἄχρις ἡμῶν.

ραστικὴν γονικεῖαν τοῦ Μεγάλου Δουκὸς Ἰωάννου ἐκείνου τοῦ Εὐνούχου, ἦν ἀπεχαρίσατο ἡ Βασιλεία μου πρὸς τὴν τοιαύτην Μονὴν ψυχικῆς αὐτῆς σωτηρίας ἔνεκεν. Ἐν τῷ Βάνδῳ Γημωρᾶς Χαλδογεώργιον τὸν Βίγκην, Βασίλειον τὸν Καρούχην σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ ἑξαδέλφῳ. Ἀπεχαρίσθη καὶ ἀπὸ τοῦ Καπαλίου⁽¹⁾ τῆς Δουβερᾶς⁽²⁾ Ἄσπρα διακόσια, καὶ πάλιν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Καπαλίου ἕτερα Ἄσπρα τριακόσια πρὸς τὴν τοῦ Κάστρου φύλαξιν.

ΙΓ'. Ἐπεγκελεύεται δὲ ἡ Βασιλεία μου διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλου λόγου αὐτῆς ἵνα ὅσα μὲν γονικὰ προσήλθοσαν τῇ εἰρημένῃ Μονῇ, Ὑδρομυλικά Ἐργαστήρια,⁽³⁾ Τόποι Ἀκίνητοι, Οἰκήματα καὶ Ὀσπηταλῆα⁽⁴⁾ καὶ ἄλλοῖα τοιαῦτα Ὑποστατικά ἐκ τε χρυσοβούλων καὶ λοιπῶν προσταγμάτων Βασιλικῶν ἐκ τε Φιλοχρίστων Ἀνδρῶν χαριστικῶν τε ἅμα καὶ Λεγατευτικῶν ἐγγράφων,⁽⁵⁾ ἢ καὶ ἐξ ἰδίων ἀγοράσεων τε καὶ προσενέξεων αὐτῆς. Ναὶ μὴν καὶ δι' Ἀναγραφικῶν ἐκ στοιχείων,⁽⁶⁾ ἐν οἷσις Βάνδεσι καὶ Χωρίοις καὶ Στάσεσι διάκεινται, κἂν καὶ ἐν τῷ παρόντι χρυσοβούλῳ τῆς Βασιλείας μου ρητῶς οὐκ ἐγράφησαν, ἀλλ' οὖν τῇ δυνάμει τούτου καὶ ἐμφανείᾳ κατέχει καὶ ταῦτα ἡ Μονή, ὡς ἴδια αὐτῆς γονικὰ κτήματα, ἀκωλύτως πάντα καὶ ἀδιασείστως κατὰ τὰς περιλήψεις τῶν προσόντων αὐτῇ Χαρτίων, Δικαιωμάτων καὶ Σιγιλλίων ὁμοῦ.

ΙΖ'. Ἐπεὶ δὲ τὸ χωρίον ἡ Δουβερὰ μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ

(1) Καπαλίον νοεῖται ἐνταῦθα, ὁ δασμός, τὸ δόσιμον.

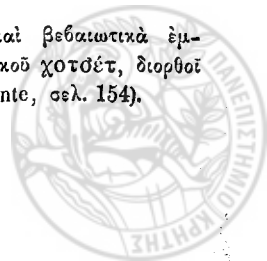
(2) Δουβερὰ ἐλέγετο ἡ Λειθερά.

(3) Μῆλοι.

(4) Οἰκίαι.

(5) Λεγατευτικά ἔγγραφα αἱ διαθήκαι.

(6) Ἀναγραφικά ἐκ στοιχείων εἶνε τ' ἀποδεικτικά καὶ βεβαιωτικά ἐμάρτυρα γράμματα. Ὁ Φαλμεράνερ ἐξηγεῖ διὰ τοῦ τουρκικοῦ χοτσέτ, διορθοῖ δὲ τὸ ἐκ στοιχείων μὲ τὸ διὰ στοιχείων (Original-Fragmente, σελ. 154).

προσκαθημένων Παροίκων⁽¹⁾ καὶ Γονικαρίων,⁽²⁾ ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ εἰς τοῦ Κουσπιδίου εὐρισκόμενοι καὶ πέριξ, ὁμοῦ ἀνετέθησαν εἰς παροικίαν καὶ διακράτησιν ταύτης τῆς Μονῆς τῆς Σο υ μ ε λ ᾱ ς παρὰ τοῦ Ἄειμνήστου Βασιλέως τοῦ Πάππου μου Κύρ Ἀλεξίου τοῦ Μεγάλου Κομνηνοῦ. Ἀκαταζήτητοι πάντη καὶ ἐλεύθεροι διὰ χρυσοβούλου προσκυνητοῦ τοῦ Κράτους αὐτοῦ, καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν καιρὸν πρὸς καιρὸν ἀδείας δραξάμενοι οἱ ἐνεργοῦντες τὰ τῆς χώρας Ματζουκάων⁽³⁾ φορολογήματά τε καὶ λοιπὰ δημοσιακὰ ζητήματα τὰ τοῦ χρυσοβούλου παρ' οὐδὲν θέμενοι εἰσῆλθον, ὥσπερ τινὲς θῆρες ἄγριοι, καὶ οἱ μὲν ἐλυμαίνοντο τούτοις καὶ ἐπηρεάζον κατὰ τε κρίσιν καὶ ἀγγαρίαν ἄκαιρον καὶ δυναστικὴν συζήτησιν, οἱ δὲ διαχωρίζοντες τῆς Παροικίας προεξένουν τούτους Ἄρχουσι καὶ Δυνασταῖς καὶ λοιποῖς τισι, οὐ καλὸν ἠγήθη τοῦτο τῇ Βασιλείᾳ μου οὐδ' εὐλογον. **III.** Διὸ καὶ βουλομένη τοὺς ἀρπαγέοντας ἀφοσιῶσαι καὶ αὔθις αὐτῇ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἀπαλλαγὴν δοῦναι καὶ ἐλευθερίαν ἐκ τῶν συνεχῶν ἐπηρεϊῶν καὶ ἀσχολήσεων, ὧν κατετρύχοντο πρὶν, καὶ ποιεῖν πάντας ὁμοῦ τοὺς τε καθαρπαγέοντας, τοὺς τε προανατεθέντας καὶ αὐτοὺς δὴ οὖς κατὰ καιρὸν ἐδωρήσατο ἡ Βασιλεία μου, ἥδη θεσπίζει τὸ Γαλίνιον αὐτῆς Κράτος, καὶ διορίζεται φανερώς, ὡς ἂν ὑποκείται καὶ αὔθις τὸ τοιοῦτον χωρίον ἡ Δουβερὰ τοῦ Κουσπιδίου, ἡ Κόρους⁽⁴⁾ καὶ ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος μετὰ τῶν μελλογραφησομένων παροίκων καὶ τὰ Ἀλληλέγγυα⁽⁵⁾ καὶ

(1) Πάροικοι οἱ ἐξ ἄλλων μερῶν παρὰ τῶν Βασιλέων προσηλωμένοι τῇ Μονῇ (Παράβαλε Φαλμεράυερ, ἐνθα ἀνωτέρω, σελ. 153).

(2) Γονικάριοι οἱ ἐκ τῶν ἐγχωρίων προσηλωμένοι τῇ Μονῇ.

(3) Τὸ ὄνομα Ματζούκα φέρει καὶ σήμερον ἡ χώρα.

(4) Πλησίον τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

(5) Φόρος ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐγίνοντο ἀλληλέγγυοι οἱ ὀφείλοντες αὐτόν. (Παρ. Φαλμεράυερ, σελ. 151—155).

Προνοιαστικά⁽¹⁾ δίκαια ὡστ' ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ τῆ ἐπι-
κρατεία καὶ ἐξουσία καὶ Κυριότητι τῆς εἰρημένῃς
Μονῆς τῆς Σοιμελᾶς κατὰ τὸ ἀδιάσειστον καὶ ἀνενό-
χλητον.

ΙΘ'. Καὶ ἐπαναστραφήσονται οἱ καθαρπαγέντες εἰς αὐτὴν
χωρὶς τῆς τυχοῦσης ἀποκρατήσεως.

Κ'. Καὶ μήτε τολμήσῃ καὶ πάλιν καθαρπάζειν ἐκ τούτων
τινὰ χάριν τῆς οἴασουσιν ἀφορμῆς.

ΚΑ'. Μὴδὲ ἐκ τῶν ἐνεργητῶν⁽²⁾ καὶ Δουκῶν καὶ Πριμμη-
κηρίων⁽³⁾ καὶ λοιπῶν ἐν τοῖς μετέπειτα καιροῖς
Πρακτόρων⁽⁴⁾ καὶ Καπιτάνων⁽⁵⁾ τῆς χώρας μου,
τῶν τὰς ἐνεργείας αὐτῆς ποιουμένων, κὰν βῆμα πο-
δὸς τολμήσῃ ἐμβαλεῖν ἐντὸς τῶν Δικαίων καὶ Παροί-
κων τῆς Μονῆς χάριν κρίσεως ἢ ἀπαιτήσεως ἢ ἐνερ-
γείας τινὸς καὶ συζητήσεως, ἀλλὰ δικαίῳ τῆς Βα-
σιλείας μου παρὰ τοῦ μέρους τῆς Μονῆς ὀφείλουσι
κρίνεσθαι καὶ ἀπαιτεῖσθαι καὶ διεξάγεσθαι.

ΚΒ'. Εἰσὶ δὲ οἱ Πάροικοι οὔτοι :

(α'.) Ἰωάννης ὁ Τσοῦσης· (β'.) Σαλαφούντης· (γ'.)
Ζεέτης· (δ'.) ὁ Ἐλαφᾶς· (ε'.) ὁ Πιτζάρης· (ς'.) ὁ
Ἰσαμᾶς· (ζ'.) ὁ Κούκουρος· (η'.) οἱ Ζευλάνται· (θ'.)
ὁ Τζερετένης· (ι'.) ὁ Λαυδός· (ια'.) ὁ Παπαπαῦλος·
(ιβ'.) ὁ Κοσσιφῆς· (ιγ'.) ὁ Μάζηλας· (ιδ') ὁ Σκύδρος⁽⁶⁾
(ιε'.) ὁ Μαβραίας· (ισ'.) ὁ Ρωμανός· (ιζ'.) ὁ Γουλζά-
πης· (ιη'.) ὁ Καραβᾶς· (ιθ'.) ὁ Ποδάρης· (κ'.) ὁ
Κόγκας· (κα'.) ὁ Παπαμάπας· (κβ'.) ὁ Δριμύκαλλος·
(κγ'.) ὁ Πελαμίδης· (κδ'.) ὁ Θεοδωρίνος ὁ Χαζούρης·
(κε'.) Κωνσταντῖνος ὁ Χαζούρης· (κς'.) Ἰωάννης ὁ

(1) Τὰ τουρκισεὶ σπλαχικά, Προνοιάρης δὲ ὁ σπλαχῆς, κατὰ Ἰωάννην
τὸν Πρωτονοτάριον.

(2) Ἐνεργηταὶ καὶ Δουκοὶ οἱ Διοικηταί. Ἐν τῷ δημοσιευμένῳ δὴπὸ τοῦ
Καυσοκαλυβίτου σιγλλίῳ κατὰ λάθος τετόπηται Εἰνεργητῶν.

(3) Πριμμηκήριοι οἱ Ἐπίτροποι.

(4) Πράκτορες οἱ φορολόγοι.

(5) Καπετάνοι οἱ προσεστώτες.

(6) Ἐκ τούτου κατήγετο ὁ γνωστός λόγιος Λάζαρος ὁ Σκριδάς κατὰ Με-
ταξόπουλον (ἐν Προλόγῳ τοῦ Κριτορικοῦ).

Μαίστωρ· (κζ΄.) Παπᾶ Ἀφουξένης ὁ Ζευλινός· (κη΄.)
Γεώργιος ὁ Χαλαμᾶνος· (κθ΄.) ὁ Χαβραίας· (λ΄.) Παπᾶ
Κωνσταντῖνος ὁ Κοντός· (λα΄) ὁ Χαλδογεώργιος· (λβ΄.)
ὁ Χαζούρης· (λγ΄.) ὁ Δόμνος σὺν τῷ Συμενῶ· (λδ΄.)
Σάββας ὁ Μακρός· (λε΄.) Ἰωάννης ὁ Ψωμᾶς· (λς΄)
Κωνσταντῖνος ὁ Μασκούθης· (λζ΄.) ὁ Χαλαμᾶνος·
(λη΄.) ὁ Χουμαίας· (λθ΄.) ἀπὸ τὰ Κούτουλα Κων-
σταντῖνος ὁ Θεόπεμπτος· (μ΄.) ὡσαύτως καὶ τὴν ἐν
τῷ Κομμερᾶ τῆς εἰς Κουταλοῦ οἰκίας τοῦ Χατζῆ ἱε-
ρέως, ἧτοι ὁ Χρῦσανθος.

ΚΓ΄. Οἷτινες καὶ ἐξκουσευθήσονται ⁽¹⁾ ἐκ πάντων τῶν
κατὰ χώραν ἐπερχομένων βασιλικῶν φορολογημά-
των καὶ ἀπαιτήσεων· νῦν τε ὄντων καὶ ἐς ὕστερον
ἐπινοηθησομένων μεγάλων τε καὶ μικρῶν καὶ ἀπ’
αὐτῶν δὴ τῶν δουκικῶν κρίσεων καὶ ἐνεργειῶν καὶ
λοιπῶν Πρακτορικῶν καὶ Καπιτανικῶν ἐπιηρειῶν καὶ
ἀπαιτητικῶν ζητημάτων, καὶ ἀλλοίων τοιούτων δια-
σείσεων κατὰ τὸ καθόλου τῆς ἐξκουσίας κεφάλαιον.

ΚΔ΄. Μόνα δὲ ἵνα τελέσωσιν εἰς τὸ Βεστιάριον ⁽²⁾ τῆς Βα-
σιλείας μου διὰ δύο τοῦ ἔτους καταβολῶν, ὅσα δ’ εἴτα
κατετέθησαν ἀπαλικῶς παρὰ τῶν Ἀρχόντων καὶ
Ἐξιωτῶν ⁽³⁾ αὐτοῖς καὶ οὐ πλέον.

ΚΕ΄. Καὶ ἐάν τινες ἐπέκεινα τῶν εἰρημένων παροίκων ἐλ-
θωσιν ἀλλαχόθεν ἀνεπίγνωστοι τοῦ βασιλικοῦ Κατα-
στίχου καὶ προσκαθήσωσιν ἐν τοῖς τόποις τῆς Μο-
νῆς καὶ αὐτοὶ τὸν ὅμοιον ἐξκουσευθήσονται τρόπον
καὶ ἐντὸς τοῦ τεταγμένου καταγραφῶσι Καπαλίου.

Κς΄. Ἐτι ἐπεγγελεύεται ἡ Βασιλεία μου ὡς ἂν ὅσοι ἐκ
τῶν ἀπληριθμημένων Παροίκων τῆς Μονῆς τῶν εἰς
Βασιλικά Ἀκρόστιχα προσκαθημένων ἢ κἂν τοῖς
ιδίοις γονικοῖς γονικαρχικῶς εὕρισκομένων τύχωσιν
ἀποδιῶναι ἀκληρονόμητοι, ἐντεῦθεν τὰ διαφέροντα

(1) Τοῦτέστι θὰ διαμείνωσιν ἀσώδοτοι.

(2) Ταμείον, θησαυροφυλάκιον.

(3) Ἐξιῶνται, οἱ ἐπόπται ἀναγραφεῖς.

αὐτοῖς γονικά πρὸς τὴν Μοῆν ἐπανέλθωσιν ἄνευ τῆς οἰασοῦν προφάσεως.

ΚΖ'. Ἐπεὶ δὲ τὸ Κάστρον τὸ εἰς τὸ ἡγιασμένον ὄρος καὶ Σπήλαιον τοῦ Μελά δέεται φυλάξεως ἰκανῆς διὰ τοὺς ἐχθρωδῶς διακειμένους ἡμῖν Ἀγαρηνοὺς.

ΚΗ'. Διορίζεται ἡ Βασιλεία μου πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς Καθηγούμενον καὶ τοὺς ἀσκητάς, ἵνα ἀποτάξωσιν ἐκ τῶν εἰρημένων παροίκων, οἷους ἔχουσι κρειττοτέρους καὶ εἰδήμονας, ὅπως δι' αὐτῶν ἐπιμελεστάτη καὶ προσεκτικὴ γένηται ἡ τοῦ Κάστρου φύλαξις καὶ συντήρησις.

ΚΘ'. Καὶ ταῦτα μὲν ἤδη διωρίσατο ἡ Βασιλεία μου, ἅτινα πάγια καὶ ἀρραγῆ καὶ ἀπαρασάλευτα τηρηθήσονται παρὰ τῶν παίδων καὶ Κληρονόμων καὶ Διαδόχων αὐτῆς καὶ παρὰ πάντων, Ἀρχόντων, Κεφαλάδων καὶ Ἐνεργητῶν (1) ὁμοῦ.

Λ'. Ὅστις δὲ τῶν ἀπάντων βουληθῆ παρασαλεῦσαι ἐκ τούτων ἕως μιᾶς κεραίας καὶ μόνης ἢ ἀθετῆσαι ἐκ τῶν ἀναγραφέντων μερικῶς ἢ καθόλου, οἷος καὶ ἂν ᾦ, αὐτὴν μὲν Θεοτόκον ἔξει ἀντίμαχον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως. Τὰς δὲ ἀρὰς καὶ ἀγανακτήσεις κληρονομήσει τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ τῶν Ἀοιδίμων Βασιλέων, ἀλλὰ δὴ καὶ ὡς Ἀπιστος τῆς Βασιλείας μου καὶ λογισθήσεται καὶ παιδευθήσεται τῇ ἐμφανείᾳ τοῦ παρόντος Χρυσοβούλου λόγου τῆς Βασιλείας μου.

Ἐν ᾧ καὶ τὸ ταύτης Εὐσεβὲς καὶ Θεοπρόβλητον Κράτος τὰ συνήθη συνήθως ἐπεσημύνατο.

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ τῆς γ' Ἰνδικτιῶνος

τοῦ ἑωογ' ἔτους.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Ἀλεξίου Γ'. τοῦ Κομνηνοῦ συνητησάμεν ἡγοούμενον Γαλακτίωνα τὸν καὶ ἐν τῷ Χρυσοβούλῳ ἀναφερόμενον. Ἐτερος ἡγοούμενος, πιθανῶς διάδοχος τοῦ Γαλακτίωνος, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶνε γνωστὸς Θεοφάνης ὁ ἐκ Λαζίας. Ὁ κατὰ τὸ 1500 μ. Χ. ἀκ-

(1) Κεφαλάδες καὶ Ἐνεργηταὶ οἱ ἄρχοντες ἐν γένει.

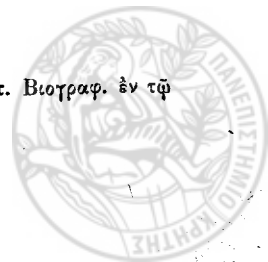

μάσας Ἀρχιερεὺς Τραπεζοῦντος Γεννάδιος⁽¹⁾ ἐν ἐκδοτηρίῳ αὐτοῦ γράμματι πρὸς τὴν Μονὴν Ἁγίου Γεωργίου Περιστερεῶτα, δι' οὐ οὐδας παραχωρεῖ τῇ Μονῇ τὰ χωρία τῆς Γαλιανῆς ὡς ἐξαρχίαν αὐτῆς, διασωθέντι ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μονῆς τοῦ Περιστερεῶτα καὶ δημοσιευθέντι ὑφ' ἡμῶν,⁽²⁾ προσεπιμαρτυρεῖ οὗτος ὅτι Θεοφάνης ὁ προηγούμενος τῆς Παναγίας Σουμελαῶς ἐγένετο νέος κτίτωρ καὶ οἰκῆτωρ τῆς Μονῆς τοῦ Περιστερεῶτα : « Ὁ γὰρ ὀσιώτατος κύρ Θεοφάνης, προηγούμενος ὢν τῆς Παναγίας τῆς Σουμελαῶς, ἀνὴρ πιστὸς καὶ θείων εὐκτηρίων οἰκοδόμος, εἰς μέγα ποθῶν τὸ τοῦ μεγαλομάρτυρος ζωπυρούμενος πνεύματι, ἧς εἶχε σπουδῆς, συνδρομῆς ἔνεκα τῆς ἱερᾶς μονῆς ταύτης, ἐπιλαβόμενος ἥσπερ καὶ τετύχηκε Θεοῦ προνοίᾳ καὶ διαδόσει τῶν Ὁρθοδόξων πλειίστης παρ' αὐτῶν ἠξίωται τῆς βοηθείας, μοναχοὺς καὶ ἱερομονάχους περιεποιήσατο πρὸς ὕμνον καὶ δοξολογίαν τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ καὶ δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ θεράποντος αὐτοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τοῦ ἐν μάρτυσιν ὑπὲρ ἥλιον λάμποντος καὶ δὴ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν τῇ ἀπῆκτίῳ δυνάμει φαιδρύνοντος καὶ νέος κτίτωρ καὶ οἰκῆτωρ γενόμενος ». Περὶ τοῦ Θεοφάνους τούτου, τοῦ προηγούμενου τῆς Μονῆς Σουμελαῶ, ἦτοι χρηματίσαντος τέως ἡγουμένου τῆς Μονῆς ταύτης, ἀπαντῶμεν τὰς ἐπομένους πληροφορίας ἐκ τοῦ κώδικος⁽³⁾ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Περιστερεῶτα. Ἡ κατὰ τὸ 1203 ἐρημωθεῖσα ὑπὸ τῶν Περσῶν μονὴ αὕτη κατωκίθη καὶ πάλιν τὸ 1398 χάρις εἰς τὸν ἐκ τῆς Μονῆς Σουμελαῶ ἱερομόναχον καὶ ἡγούμενον τέως αὐτῆς Θεοφάνην. Ὁ Θεοφάνης οὗτος κατήγετο ἐκ τῆς Λαζίας, ἐν τῇ Μονῇ δὲ τῆς Σουμελαῶς ἔτι διαμένων καὶ ζήλω θείῳ ὀρμώμενος καὶ ἀκούων τὴν πρεσβυγενῆ φήμην τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Περιστερεῶτα καὶ διὰ τὴν ἐπιγενομένην αὐτῇ ἐρήμωσιν λυπούμενος, παρεγένετο εἰς αὐτήν, προσκαλέσας δὲ μερικοὺς πατέρας καὶ διὰ πολλῶν κόπων καὶ θυσιῶν κελλία τινὰ ἀνακαινίσας καὶ τὴν σεσαθρωμένην ἐκκλησίαν καλλωπίσας, ἀνέλαβε τὴν ποιμαντορίαν τοῦ

(1) Ἑπαμ. Θ. Κυριακίδου, Βιογραφίαι σελ. 49.

(2) Ἀδτόθι.

(3) Πληροφορίας περὶ τοῦ κώδικος τούτου ἴδε ἐν ταῖς ἡμετ. Βιογραφ. ἐν τῇ βίῳ Μεθοδίου τοῦ ἐκ Περιστεραῶ, σελ. 48.

νέου του ποιμνίου, ἀνθιστάμενος πρὸς πᾶσαν δυσχέρειαν, καὶ θέμενος ἀρίστην σπουδὴν καὶ θεοφιλῆ ζῆλον τὴν ἀνεργεσίαν καὶ οἰκοδομὴν τῆς μονῆς· προσκαλέσας δὲ ἱκανοὺς μοναχοὺς καὶ περιποιούμενος αὐτοὺς πρὸς αὐξήσιν καὶ βελτίωσιν τῆς μονῆς, νέος κτίτωρ καὶ οἰκίτωρ αὐτῆς γενόμενος. Κατελθὼν δὲ εἰς Τραπεζοῦντα καὶ προσπεσὼν τῷ Βησσαρίωνι⁽¹⁾ κατώρθωσε δι' αὐτοῦ νὰ λάβῃ χρυσόβουλον τοῦ Ἀλεξίου εἰς διαιωνίζουσαν εὐκλειαν τῆς Μονῆς καὶ διαρκῆ πόρον τῶν συνοικούντων πατέρων. Ταῦτα δὲ πάντα καὶ ἄλλα πλεῖστα εὐεργετήσας τῇ Μονῇ καὶ ἠγουμενεύσας χρόνους τρεῖς καὶ τριάκοντα ἀνεπαύσατο τῷ Κυρίῳ ἑβδομηκοντούτης γενόμενος.

Ὁ Πανάρετος, ἱστορικὸς σύγχρονος τοῦ Ἀλεξίου, τρὶς ἐν τῷ Χρονικῷ αὐτοῦ ἀναφέρει τὴν Μονὴν Σουμελά. «Μηνὶ⁽²⁾ Μαΐω ε' ἡμέρα β' ἰνδικτίωνος ἰδ' τοῦ ᾠξθ' (1361) ἔτους ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου, οἷα οὐκ ἐγένετο ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γενεᾷ, ὥστε ἐφάνησαν καὶ ἀστέρες ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐκράτησεν ὥρας α' ρ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς κύρ Ἀλέξιος καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἡ κυρὰ Εἰρήνη, καὶ τινες τῶν ἀρχόντων, καὶ ἐγὼ σὺν αὐτοῖς, εὐρέθημεν κατὰ συγκυρίαν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ματσοῦκαν Μονῇ τῆς Σουμελάς, ποιήσαντες δεήσεις πολλὰς καὶ παρακλήσεις». Ὁμιλῶν ὁ Πανάρετος περὶ συνωμοσίας τινὸς τῶν Καβασιτῶν, τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου καὶ τοῦ Σχολάρι κατὰ τοῦ Ἀλεξίου, προσθέτει :⁽³⁾ «Ὅτε καὶ ὁ Μητροπολίτης Νίφων ὁ Πτερυγιωνίτα, κοινωδὸς ὢν τῆς βουλῆς, περιορίσθη ἐν τῇ μονῇ τῆς Σουμελάς ἐν Τραπεζοῦντι».⁽⁴⁾ Περὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ Νίφωνος λέγει περαιτέρω :⁽⁵⁾ «Τῷ αὐτῷ ἔτει ἦτοι ᾠσοβ'. (1364), ἰνδικτίωνος β', μηνὶ Μαρτίῳ ἰθ' ἐν ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ Τρίτῃ ἐκοιμήθη ὁ

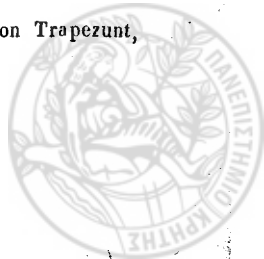
(1) Ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι ὁ Βησσαρίων παρεγένετο ἐν Τραπεζοῦντι. (Ἴδε ἡμετ. Βιογραφίας σελ. 12).

(2) § 29.

(3) § 34.

(4) Ἴδε καὶ J. Fallmerayer, Geschichte des Kaiserthums von Trapezunt, σελ. 342.

(5) § 35.

Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος κύρ Νίφων, νόσῳ προσπαλαί-
σας πλευρίτιδι, ἔτι ὢν ἐν τῇ Σουμελᾷ καὶ ἐνεταφιάσθη ἀρ-
χιερατικῶς ἐν τῇ χρυσοκεφάλῳ, εἰς τὸν τάφον τοῦ Μητρο-
πολίτου κύρ Βαρνάβα. Καὶ ἐψηφίσθη ὁ Σκευοφύλαξ Ἰωσήφ
ὁ Λαζαρόπουλος, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν».

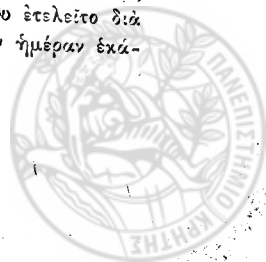
Τὴν αὐτὴν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Σουμελᾷ ἐπε-
δείξατο καὶ ὁ τὸν Ἀλέξιον Γ' διαδεχθεὶς υἱὸς τοῦ Μανουὴλ ὁ Γ' (1390
—1417). Οὗτος ἐκ τοῦ βασιλικοῦ θησαυροφυλακίου ἐδωρῆσατο τῇ ἱερᾷ
Μονῇ τοῦ Σουμελᾷ τὸ Τίμιον Ξύλον τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ὡς μαρτυ-
ροῦσιν οἱ ἱαμβικοὶ στίχοι οἱ ἐν τῷ κιβωτίῳ ἀναγεγραμμένοι :

Ἐνθάδε κεῖται τὸ τρισόλβιον Ξύλον,
ἐν ᾧ ὁ Χριστὸς ἠγίασε τὴν κτίσιν·
Ὁ Ἐμμανουὴλ τοῦ Ἀλεξίου γόνος
Κομνηνὸς Ἄναξ Εὐσεβῆς Αὐτοκράτωρ
Ὡς δῶρον ἀγνὸν τῇ Πανάγνῳ προσφέρει
Ἐν τῷδε ναῶ, Τοῦτο, τοῦ Μελᾷ ὄρους.

ΧΥ ατῆ' (1390).⁽¹⁾

Ἄλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι Κομνηνοὶ μέχρι τοῦ τελευταίου Δαβίδ δὲν ἔπαυ-
σαν παρέχοντες τῇ Μονῇ πᾶσαν ὑποστήριξιν, ἀπαλλάσσοντες αὐτὴν
ἀπὸ παντὸς φόρου καὶ διὰ πολλῶν προνομίων κοσμοῦντες αὐτήν. Καὶ
ἤτο ὄντως διὰ τὴν Μονὴν τοῦ Σουμελᾷ ἡ ἐποχὴ αὕτη ἢ μᾶλλον εὐτυ-
χῆς τοῦ βίου τῆς, καθ' ὅσον νῦμοίρῃ σκέπης καὶ προστασίας βασιλικῆς.
Πληροφορίαι ὅμως περὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἡγουμενευσάντων εἴτε ἄλλων γεγο-
νότων ἐλλείπουσι μέχρι τῆς ἀλώσεως. Ὄνόματα μοναχῶν γνωστὰ
κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶνε τὰ ἐπόμενα : Δαβίδ, ἱερομονάχου, ἀπο-
θανόντος τῇ 12ῃ Νοεμβρίου 1419, Γρηγορίου, ἱερομονάχου, ἀποθα-
νόντος τῷ 1437 καὶ Πατρικίου ἀποθανόντος τῇ 24ῃ Δεκεμβρίου,

(1) Τοὺς στίχους τούτους ἀναγράφει καὶ ὁ Φαλμεράιερ (Original Fragmente, κτλ. σελ. 57), ἀναφέρων, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπισκέψεώς του ἐτελείτο διὰ τοῦ τεμαχίου τούτου τοῦ Τιμίου Ξύλου ἁγιασμός κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν ἐκά-
στου νέου μηνός.

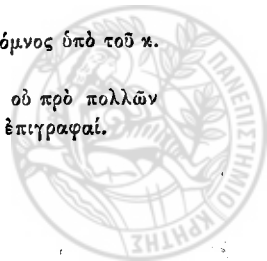

Παρασκευῆ, 1445, ὧν πάντων σημείωσιν εὑρομεν ἐπὶ νομοκάνονος.⁽¹⁾
Ἐπίσης ἐξ ἐπιγραφῆς ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας τῆς Τραπε-
ζοῦντος⁽²⁾ ἐγνώσθη καὶ τὸ ὄνομα Μηνᾶ, ἱερομονάχου, Σουμελιώτου,
ἐπισκεφθέντος τὸ 1443 τὴν Μονὴν τῆς Ἁγίας Σοφίας.

(1) Ὑποθέτω ὅτι οὗτος ὁ νομοκάνων εἶνε ὁ ὑπ' ἀρ. 5 περιγραφόμενος ὑπὸ τοῦ κ.
Α. Π. Κεραμέως.

(2) Τοῦ ναοῦ τούτου μεταβληθέντος, ὡς γνωστόν, εἰς τέμενος, οὐ πρό πολλῶν
εἰσὼν ἐγένετο ἐπίχρισις δι' ἧς ἐξηλείφθησαν πᾶσαι αἱ ὑπάρχουσαι ἐπιγραφαί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

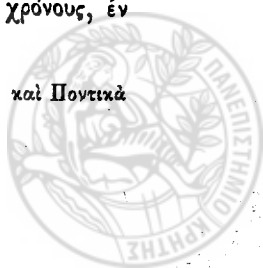
Ἡ Μονὴ εὐθὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν. — Οἱ Σουλτάνοι Σελῆμ Α΄, Σελῆμ Β΄, Μουράτ Γ΄ εὐεργετοῦσι τὴν Μονήν. — Πατρι-
αρχικὰ διγίλλια. — Γράμμα Ἱερειῶν. — Σιγίλ-
λιον Θεολόπτου. — Αὐτοκρατορικὰ φερμάνια.

Τῷ 1461 ἡ Αὐτοκρατορία τῶν Κομνηνῶν κατελύθη. Δαβὶδ ὁ ἔσχα-
τος τῶν βασιλέων τῆς Τραπεζοῦντος παραδίδει Μωάμεθ τῷ Β΄ τὴν
πόλιν, ἡ δὲ χώρα περιέρχεται τοῦ λοιποῦ εἰς χεῖρας τῶν Ὀθωμανῶν.

Τὰ ἐπακόλουθα τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου γεγονότος ἦσαν προω-
ρισμένα ν' ἀναδείξωσι τὴν Μονήν τοῦ Σουμελᾶ ἀξίαν μεγάλης εὐγνωμο-
σύνης, ἐπειδὴ, καὶ αἱ ἄλλαι μὲν περὶ αὐτὴν Μοναί, ἀλλ' ἰδίᾳ αὐτῇ,
μεγίστας παρέσχεν ὑπηρεσίας,⁽¹⁾ παρετηρήθη δὲ ὅτι ὅπου ἐν τῇ χώρᾳ
Μοναί δὲν ὑπῆρχον, ἐκεῖ τέλειον ὁ Χριστιανισμὸς ἐξέλιπεν· ἐνῶ περὶ τὴν
Μονὴν τοῦ Σουμελᾶ καὶ τὰς ἄλλας πλησίον αὐτῆς κειμένας διετηρήθη
οὗτος ἀμιγῆς καὶ ἀκμαῖος. Καθ' ὅσον οἱ Χριστιανοὶ εὕρισκον ἐν αὐτῇ πα-
ρηγορίαν, ἐλάμβανον θάρρος, διετήρουν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ προτέρου αὐτῶν
βίου, ἠρῶντο ἐλπίδα καὶ ὠπλίζοντο δι' ὑπομονῆς.

Ἄλλὰ πῶς, θὰ ἐρωτήσῃ τις, ἠδυνήθησαν αἱ Μοναί αἱ περὶ τὴν
Τραπεζοῦντα ν' ἀποφύγωσι τὴν γενικὴν καταστροφὴν; Εὐθὺς μὲν μετὰ
τὴν ἄλωσιν δὲν ἔκειντο τόσον πλησίον τοῦ κέντρου ἐξ οὗ τὰ γεγονότα
ἐκεῖνα ἀπέρρεον· ἄλλως τε οἱ κατακτηταί, κυριεύσαντες πόλιν μεγάλην
καὶ πλουσίαν, ἠρκοῦντο τὸ κατ' ἀρχάς ἐν αὐτῇ διαμένοντες καὶ τῶν ἐν
αὐτῇ ἀπολαύοντες. Εἰς ὅπως οὖν ἀπομειμακρυσμένας ἀπὸ τῆς πόλεως
ἀποστάσεις, ἰδίᾳ εἰς τὰ κατὰ τὴν Ματσοῦκαν χωρία, ἡσυχία καὶ ἀσφά-
λεια ὑπῆρχε πλεοτέρα εἰς τοὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν πρώτους χρόνους, ἐν

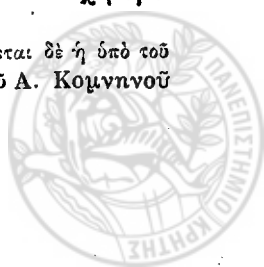
(1) Παράβαλε Π. Τριανταφυλλίδου Προλεγ. Φυγάδων σελ. 131 καὶ Ποντικά
σελ. 60.

αὐτοῖς δὲ παρόμοια γεγονότα συνέβησαν πολὺ βραδύτερον, μετὰ 200 ὄλα ἔτη. Ἄλλὰ καὶ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, μετὰ τὸν σάλον ὁ ὅποιος ἐπηκολούθησε τὴν ἄλωσιν, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ κατευνασμός καὶ σχετικὴ τάξις. Οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν πολλὰ χροῖς χρήσιμοι εἰς τοὺς κατακτητάς, καὶ ἀφοῦ παρήλθεν ἡ πρώτη ὄρμη ἤρχισαν οὗτοι ν' ἀνέχωνται τοὺς ἀρχαίους κατοίκους. Μὲ τὸν κατευνασμόν δὲ τοῦτον συνέπεσε διὰ τὴν Μοῆν Σουμελᾶ καὶ ἕτερον περιστατικόν, ὅπερ εὐεργετικώτατα ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς τύχης αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς τύχης ἐπομένως τῶν περὶ αὐτῆς οἰκούντων Χριστιανῶν. Τὸ γεγονός τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ πολὺς σεβασμός, τὸν ὅποιον πρὸς τὴν Μοῆν ταύτην εἶχον τινὲς τῶν Ὀθωμανῶν Αὐτοκρατόρων, καὶ ἰδίᾳ οἱ Σουλτάνοι Σελῆμ ὁ Α', Σελῆμ ὁ Β' καὶ Μουράτ ὁ Γ'. Χάρις εἰς τὸν σεβασμόν τοῦτον ἐπανειλημμένα φερμάνια αὐτοκρατορικὰ ἐξεδόθησαν ὑπὲρ τῆς Μοῆς τοῦ Σουμελᾶ, ἅτινα οὐ μόνον διέσωσαν αὐτὴν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, ἀλλὰ καὶ πλείστα προνόμια παρεχώρησαν αὐτῇ, δι' ὧν ἀσφαλῶς εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον ἐβίωσεν.

Ὅτε ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ Σουλτάν Βεγιαζίτ, διεμοίρασεν εἰς τοὺς πολλοὺς υἱοὺς τοῦ ἀνά μίαν ἐπαρχίαν· εἰς τὸν υἱόν αὐτοῦ Σελῆμ παρεχωρήθη ἡ Τραπεζοῦς. Καὶ ποτε κυνηγῶν οὕτως εἰς τὰ πλησίον τῆς Μοῆς Σουμελᾶ δάση, εἶδε μακρόθεν φῶς ἐξ αὐτῆς προερχόμενον. Ἐρωτήτας δὲ πόθεν τὸ φῶς ἐκεῖνο προήρχετο καὶ μαθῶν ὅτι ἐκεῖτό που ἐκεῖ μοναστήριον χριστιανικόν διέταξεν εὐθὺς νὰ κατασκάψωσιν αὐτό. Ἄλλ' ἐνῶ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡτοιμάζοντο νὰ ἐκτελέσωσι τὴν διαταγὴν του, εὐθὺς καταλαμβάνει αὐτὸν λιποθυμία. Καὶ μετὰ βραχὺ ἐπανελθὼν εἰς ἑαυτὸν ἤρξατο κλαίων. Τότε οἱ περὶ αὐτὸν προσεπάθουν ν' ἀποδιώξωσι τὴν ἀθυμίαν του ἀποδίδοντες τὴν αἰφνιδίαν αὐτοῦ ἀσθένειαν εἰς τὴν ὄργην τῆς Μητρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἥτις δύναμιν ἔχει τοὺς μὲν ἀπειθεῖς νὰ παιδεύῃ, τοὺς δὲ εὐλαβεῖς νὰ διασώζῃ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἡγεμονίδης μετενόησε διὰ τὴν διαταγὴν, τὴν ὅποιαν τέως κατὰ τῆς Μοῆς ἔδωκε, καὶ ὑπεσχέθη πολλὰ ν' ἀφιερῶσιν αὐτῇ χαρίσματα, ἐάν τὴν ὑγείαν αὐτοῦ τῇ βοηθείᾳ τῆς Μητρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀνελάμβανε καὶ ἐπὶ τὸν πατρικὸν θρόνον ἀποκαθίστατο. Καὶ ὄντως γενόμενος Σουλτάνος κατὰ τὸ 1512 πολλὰ παρέσχε τῇ Μοῇ προνόμια, ἐπικυρώσας διὰ Χρυσοβούλου (Χάττι Σερίφ) (1) τὰ παρὰ τῶν Κομνηνῶν κεχορηγη-

(1) Ὅπερ δυστυχῶς ἀπαλέσθη οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἀναφέρεται δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ Σελῆμ ἐκδοσις χρυσοβούλου καὶ παρὰ τοῦ Δοσιθέου καὶ παρὰ τοῦ Α. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου (Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν, σελ. 50).

θέντα, ὥστε ἐν παντελεῖ ἀσυνδοσία καὶ ἀτελεία νὰ διατελῇ καὶ τῶν αὐτῇ ἀνηκόντων χωρίων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς παροίκων νὰ δεσπόζῃ, καὶ κελλῖα νὰ κτιζῇ, καὶ εὐκτηρίους οἴκους ἐντός τε τῆς Μονῆς καὶ ἐν τοῖς ἰδίους ἀγροῖς νὰ οἰκοδομηῇ. Οὗτος καὶ τὸν ναὸν χαλκῷ ἐπεστέγασε καὶ πέντε λαμπάδας μεγάλας, γράμμασι χρυσοῖς κεκοσμημένας, ἐδώρησατο, ὧν τρεῖς διατώζονται ἔτι ἐν τῇ Μονῇ, ἀνάμνησις ὑπάρχουσαι τῆς ἀγαθῆς προθυμίας τοῦ Τούρκου μονάρχου.(1)

Καὶ ἕτερος Σουλτάν Σελήμ ὁ Β΄, ὁ τὴν ἐκ Λειβεράς Μαρίαν, τὴν ἐπινομασθεῖσαν Κιουλπαχάρ, συζευχθεὶς, κατὰ τὴν παράδοσιν,(2) εὐεργετικώτατος πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Σουμελᾶ ἐδείχθη, παραχωρήσας ἐπίσης

(1) Τὴν παράδοσιν ταύτην ἀναφέρουσι Δοσιθέος ἐν τῇ ἱστορίᾳ του περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχουσάντων (Bibl. IA'. κεφ. 4)—'Ο Κουδοκαλυβίτης ἐν τῷ Κιτωρ. τῆς Μονῆς Σουμελᾶ (σελ. 43), παραλαμβάνων αὐτὴν ἐκ τοῦ Δοσιθέου καὶ ἐκ τῶν περὶ Σουμελᾶ ἔργων τοῦ Νικοδήμου, Σεβαστοῦ τοῦ Κυμνίτου καὶ Γεωργίου Τραπεζοῦντιοῦ (Αδελφ. σημ. 1)—'Ἰδε καὶ Σ. Ἰωαννίδου Ἱστορ. Τραπεζοῦντος, σελ. 127, Ἑπαμ. Θ. Κυριακίδου Βιογραφ. σελ. 47, σημ. 44—Τρ. Εὐαγγελίδου, Ἱστορ. Τραπεζοῦντος σελ. 195.

(2) Ἰδε τὰ περὶ τοῦτου ἐν Σ. Ἰωαννίδου Ἱστορ. Τραπεζ. σελ. 128 καὶ ἡμετέρας Βιογραφίας σελ. 46 σημ. 43, ἔπου ὅμως ἐξ ἀδελφείας ἢ παράδοσις ἀπεδόθη Σελήμ τῷ Α' (1512), ἐνῶ κυρίως πρόκειται περὶ Σελήμ τοῦ Β' (1575). Ἡ περὶ τῆς Κιουλπαχάρ ὅμως παράδοσις, ἢ τόσον εὐρυτάτην ἐν τῇ χώρᾳ λαβοῦσα διάδοσιν, ἢ γειρεν ἀντιρρήσεις σπουδαίας. τὸ δὲ γεγονός δὲν εἶνε ἐντελεῶς διουκρινισμένον· ἐν τούτοις διηγοῦμεθα αὐτὴν ἐνταῦθα ἅτε χαριστάτην. Ἐπιστρατεύων ποτὲ ὁ Σελήμ κατὰ τῶν Περσῶν διὰ τῆς Τραπεζοῦντος καὶ διερχόμενος διὰ τοῦ χωρίου τῆς Λειβεράς ἐστάθμευσε παρὰ κρήνην ὅπως ἀναπαυθῇ. Ἰδὼν δὲ ἐκεῖ που κρήνην χριστιανὴν ὠραιότατην, Μαρίαν ὀνομαζομένην, καὶ θυγατέραν οὖσαν τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου, ἐζήτησε παρ' αὐτῆς ποτῆριον ὕδατος. Ἡ Μαρία σπεύδει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγὴν, καὶ κομίζει τὸ ζητηθὲν ποτῆριον, ἐντός τοῦ ὁποίου ὅμως ἢ ἀπρόσκετος εἶχεν ἐναποτεθειμένους τοὺς δακτύλους. Τοῦτο δὲν ἤρσεν εἰς τὸν Σουλτάνον, ζητήσαντα ἄλλο ὕδωρ καθαρώτερον. Πλήν καὶ ἐντός τοῦ δευτέρου ποτηρίου ἐπέπεσον τεμάχια χόρτου, τὸ ὅποιον παρώργισε τὸν ἡγεμόνα, σφοδρὰς εἰς τὴν κρήνην ποιήσαντα παρατηρήσεις. Ἄλλ' ἢ Μαρία ἀπήτηρσεν ἐπιχαριστικῶς εἰς αὐτόν, ὅτι οὐχὶ ἐξ ἀπροσεξίας, ἀλλ' ἐκ προνοίας καὶ τὰ δύο ποτήρια ὕδατος ἐκομίσθησαν τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ πῆγ, ἐπειδὴ ἰδρωμένος ὢν, πιθανὸν ἦτο νὰ ἐβλάπτετο εἰς τὴν ὕγειαν· καὶ ὅτε ἤδη ἱκανὸς παρήλθε χρόνος καὶ τοιοῦτος φόβος δὲν ὤφισται πλέον, προθύμως θὰ ἐκόμισε ποτῆριον καθαρὸν καθαρὸ ὕδατος. Ὁ Σουλτάνος, ὅστις καὶ ἐκ τῆς ὠραιότητος τῆς Μαρίας εἶχε μείνη καταμεμαγεμένος, ἐνθουσιάζσθη ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης καὶ ἔλαθεν αὐτὴν σύζυγον, μετονομάσας Κιουλ Παχάρ (ρόδον ἐαρινόν). Ἦτις, ἔπειτα, περιπεσοῦσα εἰς δυσμένειαν, ἐπανήλθεν εἰς Τραπεζοῦντα μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Μουράτ καὶ ἐνταῦθα ἐζήσε τὸ ἐπιλοιπον τῆς ζωῆς καὶ ἀποθανοῦσα ἐτάφη ἐν τῷ παρ' αὐτῆς ἀνεγερθέντι καὶ μέχρι σήμερον σωζομένῳ Ἱμαρετίῳ, πολλῶν τοῖς κατοικοῖς καλῶν

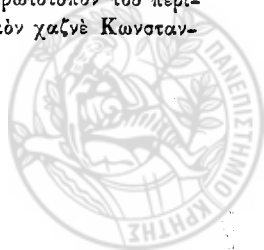
φιρμάνιον αὐτῆ, (1) δι' οὗ ἀνεγνωρίζεν ἀσύδοτα τὰ κτήματα αὐτῆς. Ἐπί-
της ὁ αὐτὸς ἐδωρήσατο τῇ Μονῇ ἀντίγραφον τοῦ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ εὐρεθέν-
τος καὶ ὑπὸ τοῦ προφήτου δωρηθέντος Ἀχίτ-ναμέ, ὅπερ σώζεται τανῦν
ἐν τῇ Μονῇ, ὡς μοι εἶπον, φέρον χρονολογίαν 981 ἀπὸ τῆς Ἐγείρας(2).
Καὶ ὑπὸ τινων μὲν(3) ἀποδίδεται αὐτῷ ἢ περὶ τοῦ προχοῦ παραδό-
σις, ὑπὸ τινων δὲ τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ διαδόχῳ Σουλτάν Μουράτ τῷ Γ'
(1586). Λέγεται δηλονότι περὶ αὐτοῦ ὅτι μεταβαίνων εἰς πόλεμον κατὰ
τοῦ Βαγδατίου καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Μονῆς ἐθαύμασε τὴν μεγάλην
τάξιν, τὴν ὅποیان παρετήρησεν εἰς τὰς γεωργικὰς αὐτῆς ἐργασίας.
Προσκαλέσας λοιπὸν τὸν ἡγούμενον ἠρώτησεν αὐτὸν πῶς κατώρθωνεν ἡ
Μονὴ ἐν τοιαύτῃ τάξει νὰ ἐκτελῇ τὰς ἐργασίας της· διότι, ἀπήντησεν
ὁ ἡγούμενος, δὲν ἀφίνομεν δι' αὐτὸν τὴν βραδυνὴν ἐργασίαν. Τόσον
πολὺ ἤρесе τῷ Σουλτάνῳ ἡ ρῆσις αὐτῆ, ὥστε διέταξε νὰ γραφῇ ἐπὶ προ-
χοῦ: «Τὴν βραδυνὴν ἐργασίαν μὴν ἀφίνης εἰς αὐριον». Φθάσας δὲ πρὸ
τοῦ Βαγδατίου ἐπολιόρκησεν αὐτὸ καὶ ἀνέμενε τὴν
παράδοσίν του. Οἱ ἐχθροὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸν πολιορκητὴν πρεσβείαν,
δι' ἧς ἐζήτηουν, ὅπως ἀναβληθῇ ἡ παράδοσις διὰ τὴν ἐπομένην. Ἐνῶ
ἐσυλλογίζετο ἀκόμη ὁ Σουλτάνος ποίαν ἀπάντησιν νὰ δώσῃ εἰς τὴν
αἴτησιν τῶν ἐχθρῶν του τυχαίως ἀνέγνωσε τὴν ἐπὶ τοῦ προχοῦ ἐπι-
γραφὴν. Κινεῖ τότε εὐθύς εἰς μάχην καὶ γίνεται κύριος αὐτῆς. Ὅτε δὲ
ἔμαθεν ὅτι σπουδαῖαι ἐπικουραὶ ἀνεμείνοντο τὴν ἐπομένην ὑπὸ τῶν ἐχ-
θρῶν, ἔνεκα τῶν ὀπίσθων ὄχι μόνον ἡ παράδοσις τῆς πόλεως ἦτο ἀδύνα-
τος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πιθανὸν θὰ ἐνικᾶτο, ἐνεθυμήθη ὅποیان εὐεργεσίαν
τῷ παρέσχεν ἢ συμβουλή, τὴν ὅποیان ἔλαβεν ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Σου-

πρόξενος γενομένη καὶ ἰδίᾳ τῇ πατρίδι αὐτῆς Λαϊθερᾶ, μέχρις ἐσχάτων ἔτι ἔνεκα
αὐτῆς ἀσυδῶτα τελοῦσα.

(1) Τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν φιρμάνιον Σελήμ, ὅπερ, ὡς εἶπομεν, ἀπωλέσθη,
μοι φαίνεται κακῶς ἀποδιδόμενον ὑπὸ τοῦ Μεταξοπούλου καὶ ἄλλων εἰς Σελήμ
τὸν Α'. Καθ' ὅσον ἡ κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν ἡμερολόγιον χρονολογία 981 ἀπὸ τῆς
Ἐγείρας, τὴν ὅποیان, ὡς μοι εἶπον, τοῦτο ἔφερον, ἀντιστοιχεῖ πρὸς Σελήμ τὸν
Β'. Ἐν τούτοις καὶ ὁ Φαλμεράβερ (Original-Fragmente κτλ σελ. 56) ἀποδίδει
αὐτὸ Σελήμ τῷ Α'. Ὁ αὐτὸς διηγεῖται ὅτι εἶδε τὸ φιρμάνιον τοῦτο φυλασσόμε-
νον παρὰ τὸ χρυσόθουλον τοῦ Ἀλεξίου.

(2) Γνωστὸν ὅτι ὁ Σουλτάν Σελήμ εἶδων ἐν τῷ Σινᾶ τὸ πρωτότυπον τοῦ περι-
φήμου τούτου ἐγγράφου, παρέλαβεν αὐτὸ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν χαζνὲ Κωνσταν-
τινουπόλεως, παραχωρήσας τῷ Σινᾶ ἀντίγραφον.

(3) Σ. Ἰωαννίδου Ἱστορ. Τραπεζούντος, σελ. 128.

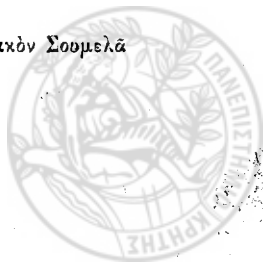

μελᾶ. Ἐπιστρέψας διὰ τοῦτο εἰς αὐτήν, πολλὰ προνόμια τῇ παρεχώρησεν, ἐξέδωκε φερμάνιον ὑπὲρ αὐτῆς, ὅπερ ὁμως ἀπωλέσθη, καὶ ἠθέλησε ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν χαλκὸν τῆς σκέπης τοῦ ναοῦ δι' ἀργύρου. Ἄλλ' εἰς τοῦτο ἠμποδίσθη ὑπὸ τῶν πατέρων, οἵτινες τῷ ὑπέδειξαν ὅτι τόσος ἀργυρος ἐν τῇ Μονῇ των θὰ εἴλκυε προθυμότερον κατ' αὐτῆς τοὺς ληστές.⁽¹⁾

Ἐξασφαλισθέντες οἱ ἐν Σουμελᾶ διὰ τοιούτων προνομίων ἐξ ἐπιδρομῶν ἔστρεψαν τὴν προσοχήν των καὶ πρὸς ἕτερον σημεῖον, προσπαθήσαντες νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν πνευματικὴν ἐξάρτησιν τῶν περὶ χωρίων, ἅτινα ὑπὸ τῶν Κομνηνῶν τοῖς εἶχον παραχωρηθῆ, καθ' ὅσον οἱ γείτονες ἀρχιερεῖς συχνότατα ἐπεζήτουν νὰ συμπεριλάβωσι ταῦτα εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας. Πρὸς τοῦτο ἐζήτησαν ἐκάστοτε οἱ ἐν Σουμελᾶ τὴν ἐκδοσὶν πατριαρχικῶν σιγιλλίων, ἐπικυρούντων τὰ ἀνέκαθεν αὐτοῖς κεχορηγημένα προνόμια. Πρῶτον τοιοῦτον σιγιλλιον πατριαρχικὸν ἀναφέρεται ἐκδοθὲν ὑπὸ Παχωμίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, (1505). Τοῦ σιγιλλίου τούτου μνεῖα γίνεται ἐν ἄλλοις μεταγενεστέροις σιγιλλίοις διασωθεῖσιν, ἐν οἷς ἐπίσης γίνεται μνεῖα καὶ ἐτέρου σιγιλλίου ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Τρανουῦ. Περιεργότατον ὁμως τυγχάνει τὸ ὅτι ὁ αὐτὸς Πατριάρχης, ὀλίγον βραδύτερον, τῇ αἰτήσει τοῦ ἀρχιερέως Τραπεζοῦντος Θεοφάνους, ἐξέδοτο ἕτερον γράμμα ὅπως ἀναιρετικὸν καὶ ἀντίθετον τοῦ προηγουμένου. Τὸ γράμμα τοῦτο ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Κ. Σάββας ἐν τῷ περὶ τοῦ Πατριάρχου τούτου σχεδιάσματί του, παραλαβὼν ἐκ κώδικος ἀνεκδότου καὶ ἀχρονολογήτου ἐν τέλει τοῦ γράμματος τούτου ρητῶς λέγεται: «ἀκύρου ὄντος καὶ τοῦ νεωστὶ ἐπιδοθέντος αὐτοῖς (τοῖς μοναχοῖς Σουμελᾶ) γράμματος».

Ὁ τότε τῆς Τραπεζοῦντος Μητροπολίτης Θεοφάνης ἐπεζήτησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Μονὴν ὡς κυριάρχης, ἀλλ' οἱ πατέρες αὐτῆς τὸν παρημποδίσαν. Θωρήσας οὗτος τοῦτο προσβολὴν καὶ ἀτιμίαν μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπὶ συνόδου ἐξέβηκε τὰ παρίπονά του, παραστήσας ὅτι πάντες οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ ἀρχιερεῖς τῆς Τραπεζοῦντος εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας εἰσόδου εἰς τὴν Μονήν. Καμφθεὶς ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας ὑπὸ τῶν παραπόνων τοῦ Θεοφάνους ἐξέδοτο

(1) Παράβαλε ἡμετέρας Βιογραφίας σελ. 47 σημ. 44 καὶ Κτιτορικὸν Σουμελᾶ σελ. 44.

γράμμα ἀναιρετικὸν ὅπως τοῦ προηγουμένως ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐκδοθέντος.
Ἔχει δὲ τοῦτο ὡς ἐξῆς :

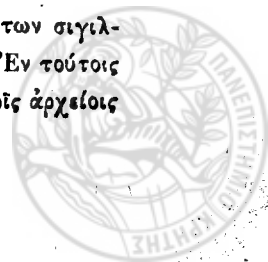
Ἰερεμίας κ. τ. λ.

Καὶ πᾶσι μὲν τοῖς προσερχομένοις δεῖ τὴν ἡμῶν μετριότητα συνοδικῶς προκαθημένῃν, καὶ ὑπέχειν τὰ ὅσα κατὰ τὸ δυνατόν καὶ πρὸς τὰς τούτων αἰτήσεις εὐλόγους οὔσας κάμπτεσθαι, οὐχ ἥκιστα δὲ τοῖς τὸν ἀρχιερατικὸν πληροῦσι κατάλογον, καὶ τούτων μάλιστα ὅσοι τὸ ἀλγοῦν τῆς στερήσεως τῆς ἰδίας τιμῆς ἔχουσιν, ὧν εἰς ἔστι ὁ ἱερώτατος Τραπεζοῦντος κύριος Θεοφάνης ὁ ἐν [ἀγίῳ Πνεύματι ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος]· καὶ γὰρ οὗτος παραστὰς ἐπὶ συνόδῳ ἀνήνεγκε τῇ ἡμῶν μετριότητι ὅτι ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐνορία καὶ ἐπαρχία εὐρίσκεται τι σεβάσιμον καὶ βασιλικὸν Μοναστήριον, Σουμελᾶ λεγόμενον, οὐ μόνον Θεοῦ χάριτι ὡς τῇ σήμερον συντηρούμενον καὶ φυλαττόμενον ταῖς τε δαψιλεστάταις βασιλικαῖς δωρεαῖς καὶ εὐεργεσίαις, δι' ὧν οἱ ἐκεῖσε ἐνασκούμενοι τὸ ἀνενδεῆς ἔχοντες τὸν ἀγῶνα τῶν καλῶν ἀγωνίζονται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν κατὰ καιροῦς ἐν ἀρετῇ διαλαμψάντων τοπικῶν ἀρχιερέων ἐπισκεπτόμενόν τε καὶ ἐπιμελούμενον· καὶ γὰρ οὗτοι ἔσθ' ὅτε, καιροῦ καλοῦντος, οὐχ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὴν εἰς τὸ θεῖον Μοναστήριον τοῦτο εἶσοδον, ἀλλὰ ἔργον μόνον ἦν αὐτοῖς τὸ θεοφιλῶς εἰσερχομένοις ἐπιστηρίζειν μὲν τοὺς ἐνασκούμενους καὶ πρὸς σύστασιν ὄντας τοῦ Μοναστηρίου, διευθετεῖν δὲ καὶ διορθοῦν τοὺς πρὸς σκάνδαλόν τι διακειμένους μοναχοὺς λόγοις παντοίοις διδακτικοῖς τε ἅμα καὶ ἐλεγκτικοῖς, ὡς ἔχοντες διηνεκῶς τὸ τούτων καὶ μόνον μνημόσυνον· εἰ καὶ τινες τῶ πάθει τῆς φιλαυτίας καὶ αὐτονομίας ἐαλωκότες καὶ ἀκεφάλως ζῆν βουλόμενοι σπουδάσαντες, τοῦτο παρημπόδισαν καὶ τὸ ἀγαθὸν διεκάλυσαν· ὅπερ ὁ παρὼν οὗτος ἀρχιερεὺς, ὡς ἀτιμίαν τὸ πρᾶγμα ἠγησάμενος, ἐζήτησε τὰ ἀρχαῖα τῇ μητροπόλει φυλάττεσθαι καὶ ἐπικουρίαν καὶ ἀντίληψιν παρὰ τῆς συνόδου ἠτήσατο· ἡ δὲ μετριότης ἡμῶν τὴν αἴτησιν αὐτοῦ εὐλόγον οὔσαν θεασαμένη, γνῶμη τῶν, παρακελεύεται

καὶ διὰ τοῦ παρόντος διακελεύεται, ἵνα ὁ προρρηθεὶς ἱερώ-
τατος [μνητροπολίτης] ἔχη ἐπ' ἀδείας εἰσερχεσθαι εἰς τὸ εἰ-
ρημένον τοῦ Σουμελᾶ Μοναστήριον χάριν προσκυνήσεως,
ὡς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ, ἐκτελεῖν καὶ τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης
πάντα, ποιεῖν τε χειροτονίας, εἰ δεήσει, ἐκείσε, καὶ τᾶλλα
πάντα θεωρεῖν καὶ ἐξετάζειν τὰ πρὸς σύστασιν αὐτοῦ, ἀλλὰ
καὶ εἴ τι ἂν εἴη ἀδιόρθωτον, ὑπερβαῖνον τὴν τῶν ἐκείσε μο-
ναχῶν δύναμιν, καὶ τοῦτο διορθοῦν, ὡς ἐφικτόν, μηδενὸς
ἐναντιουμένου τοῖς ἐπωφελέσι τούτου ἔργοις τε καὶ διδάγ-
μασι· καὶ γάρ, ὅστις τῶν σκανδαλοποιῶν καὶ ἀτάκτων μο-
ναχῶν εἰς ἀνατροπὴν χωρήσει, ὧν προεγράψαμεν, ἀφορι-
σθήσεται ἀσυγγνώστως καὶ τῆς Μονῆς ἐξωσθήσεται, ἀκύρου
ὄντος καὶ τοῦ νεωστὶ ἐπιδοθέντος αὐτοῖς γράμματος».

Πατριαρχικὰ σιγίλλια κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα ὑπὲρ τῆς Μο-
νῆς Σουμελᾶ ἐξεδόθησαν καὶ ἕτερα, τινὰ μὲν ὀνομαστικὰ ἀναφερόμενα,
οἷον Διονυσίου τοῦ Β' (1545) καὶ Ἰωάσαφ τοῦ Μεγαλοπρε-
ποῦς (1551) καὶ Θεολήπτου τοῦ Β' (1585)· τινὰ δὲ ἄγνωστον
ὑπὸ τίνων πατριαρχῶν χορηγηθέντα. Οὕτω ἐν τῷ διασωθέντι σιγίλλῳ
Διονυσίου τοῦ Βυζαντίου, ἐκδοθέντι κατὰ τὰ τέλη τῆς δεκάτης
ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος, ἀναγράφεται ὅτι οἱ προγενέστεροι αὐτοῦ
πατριάρχαι ἐξέδοντο σιγίλλια ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελᾶ, ἐπὶ τῇ βάσει
γραμμάτων καὶ ἄλλων μὲν πατριαρχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι ἀοιδί-
μων: «τοῦ τε μακαρίου κύρ Παχωμίου ἐκείνου, κύρ Ἱερε-
μίου, κύρ Διονυσίου, κύρ Ἰωάσαφ καὶ τῶν καθ' ἐξῆς». Τὸ
καθ' ἐξῆς ἐνταῦθα δὲν ἀναφέρεται εἰς πατριάρχας τῆς δεκάτης ἐβδό-
μης ἑκατονταετηρίδος, διότι ἐν τῷ αὐτῷ σιγίλλῳ τοῦ Διονυσίου
ἀναφέρονται ὡς ἐκδόντες ὑπὲρ τῆς Σουμελᾶ πατριαρχικὰ γράμματα ὁ
Ματθαῖος καὶ ὁ Νεόφυτος, οἵτινες ἤκμασαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς
δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος. Ἐπομένως πρόκειται περὶ γραμμά-
των πατριαρχῶν μεταγενεστέρων μὲν τοῦ Ἰωάσαφ, προγενεστέρων δὲ
τοῦ Ματθαίου, ἧτοι ἀκμασάντων ἐν τῷ χρονικῷ διαστήματι 1550
—1600.

Εἰπομεν ἀνωτέρω ὅτι εἶδθαι περὶ τῶν πατριαρχικῶν τούτων σιγι-
λίων ἔχομεν ἐκ τῆς μνείας, ἣν κάμνουσι περὶ αὐτῶν νεώτερα. Ἐν τούτοις
ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων διασώζεται ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἀρχείοις

τῆς Μονῆς τὸ ὑπὸ τοῦ Θεολήπτου τοῦ Β' κατὰ τὸ 1588⁽¹⁾ ἐκδοθέν. Δι' αὐτοῦ ἐπικυρῶνται τὰ προνόμια τῆς Μονῆς Σουμελᾶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ριζαίου χωρίων Κλιμοποτάμου, Φυλέσης καὶ τῶν δύο Ἄρπαλοῦ. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο, ὅπερ προσυπέγραψε καὶ ὁ Σιλβεστρος, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἔχων καὶ τὰς γνώμας τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, δημοσιεύομεν εὐθὺς ἀμέσως :

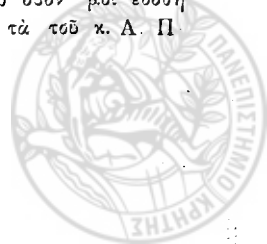
† ΘΕΟΛΗΠΤΟΣ ἐλέφ Θεοῦ

Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἐπειδὴ καὶ διὰ γραμμάτων τῶν πάλαι καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἱερωτάτων ἀρχιερέων τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ροιζαίου⁽²⁾ ἐδηλώθη καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας ταύτης εὐρέθησαν καὶ ἐπεδόθησαν ὑποκεισθαι τῷ ἐν Σουμελᾷ σεβασμιωτάτῳ μοναστηρίῳ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ Θεοτόκου καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὀνομασί, ἡ Κλιμο-

(1) Ὁ τῶν Πατριαρχείων Ἀρχαιοφύλαξ Πανοσιολογιώτατος καὶ εὐσεβεστάτης Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωακείμ Φοροπούλος ἐν Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ (ἔτος ις', φύλλον 19ον, σελ. 156) ἀνεῦρεν εἰδησιν περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ σιγιλίου τούτου ἐκ τοῦ ἀντιγράφου ἐτέρου σιγιλίου τοῦ 1845 ἐκδοθέντος ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελᾶ, ἐκ ταύτης δὲ τῆς χρονολογίας ἐποίησατο χρονολογικὴν διόρθωσιν τῶν περὶ Θεολήπτου Β' γραφέντων ὑπὸ τε Μαθᾶ καὶ Γεδεών. Θεωροῦμεν ἑαυτοὺς εὐτοχεῖς ὡς παρέχοντες ἀπὸ τοῦτο τὸ σιγίλλιον τοῦ Θεολήπτου, πιστοὺν εἶπερ τι καὶ ἄλλο τὴν παρατήρησιν τοῦ κ. Φοροπούλου. Σημειώτεον ἐνταῦθα ὅτι τὸ σιγίλλιον τοῦτο εἶνε τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἐν τῇ Μονῇ Σουμελᾶ διασωθέντων πατριαρχικῶν γραμμάτων, ἐπὶ χάριτος διαστάσεων 0,418 καὶ 0,350, γεγραμμένον διὰ γραφῆς τὰ μάλα δυσαναγνώστου. Ἀντίγραφον αὐτοῦ εἶχε ληφθῆ καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ἀποστείλαντός μοι αὐτὸ ἐκ Πετροπόλεως μεθ' ἐτέρων δέκα ἀντιγράφων, ἅτινα ὅμως πάντα εἶχον λάβῃ καὶ ἐγὼ ἰδιαιτέρως μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἔργῳ δημοσιευομένων ἐξ αὐτῶν τῶν πρωτοτύπων. Θεωρῶ ἐν τούτοις καθήκόν μου νὰ ἐκφράσω καὶ ἐνταῦθα τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας τῷ φίλῳ ὀφηγητῇ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον μοὶ ἐδόθη ἡ ἀφορμὴ ν' ἀντιπαραβάλω τὰ ἰδικά μου ἀντίγραφα πρὸς τὰ τοῦ κ. Α. Π. Κεραμέως.

(2) Ἡ λέξις Ροιζαίου ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ κ. Κεραμέως

ποτάμου,⁽¹⁾ ἡ Φυλέση⁽²⁾ καὶ τὰ δύο Ἄρπαλου,⁽³⁾ ὡς ἄνωθεν ἀνατεθειμένα καὶ ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς μητροπολιτῶν ὑπογραφαῖς ἰδίαις κυρωθέντα, οἷς ἀκολούθως καὶ εὐλόγως καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν πατριάρχαι συνήνεσαν καὶ ἀπεφάναντο τοῦ ἀπαρασαλεύτως διαμένειν καὶ ταῦτα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς αὐτῆς θείας μονῆς, ἐζητήθη δὲ καὶ παρ' ἡμῶν βεβαιωθῆναι τὰ τοιαῦτα τῇ μονῇ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον τούτου χάριν γράψουσα ἡ μετριότης ἡμῶν ἀποφαίνεται καὶ διορίζεται ἐν ἀγίῳ Πνεύματι, ἵνα πρῶτον μὲν κατὰ τὴν ἀνεκαθεν παράδοσιν τῶν χωρίων τούτων, ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τὰ γράμματα τῶν ἀρχιερατευσάντων ἐν τῇ τοιαύτῃ μητροπόλει καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῖς βεβαιωτήρια⁽⁴⁾ πατριαρχικὰ ὑπάρχωσιν ὑποκείμενα τὰ χωρία ταῦτα τὰ ρηθέντα τῇ δηλωθείσῃ μονῇ τῆς Παναγίας⁽⁵⁾ τοῦ Σουμελά, διοικούμενα καὶ κυβερνώμενα παρὰ τε τοῦ κατὰ καιροὺς ἡγουμένου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τιμίων γερόντων· οἱ καὶ ὀφείλουσι συναγεῖν τὰ ἐξ αὐτῶν εἰσοδήματα καὶ ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα τὰ ἀπὸ τε κανονικῶν τῶν ἱερέων, συνοικεσίων, πανηγύρεων, ζητίας καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ καρποῦσθαι καὶ ἔχειν αὐτὰ εἰς σύστασιν τῆς μονῆς ταύτης, κρίνειν δὲ καὶ ἀναθεωρεῖν τὰς τε ἐν αὐτοῖς ἐμπιπτούσας κρίσεις καὶ ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἔτι ὡσαύτως τὰ διαζύγια νομίμως καὶ εὐλόγως, μηδενὸς ἐναντιουμένου τὸ σύνολον ἢ ἀθετοῦντος τὰ κυρωθέντα καὶ βεβαιωθέντα ἄνωθεν. Καὶ γάρ, ὅστις ἂν τῶν ἀπανταχοῦ⁽⁶⁾ τολμήσῃ ἀνατρέψαι ταῦτα καὶ

(1) Ἐν ὀστέροις σιγίλλοις ἀποκαλεῖται τὸ χωρίον τοῦτο Τσαλι-Ποτάμι. Σήμερον οἶτε τοῦτο, οἶτε τὰ ἐθῆς ἀμέσως δημοσιευόμενα γινώσκουσιν οἱ ἐν τῇ Σουμελά, καθ' ὅσον πάντα ταῦτα, ἐξομόσαντα καὶ ἐδρισκόμενα πολὺ μακρὰν τῆς Μονῆς, κατοικοῦνται σήμερον ὑπὸ Μωαμεθανῶν.

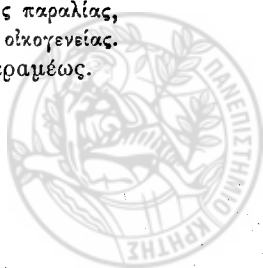
(2) Ἡ Φυλέση κεῖται δυτικῶς τοῦ Ρίζου, μᾶλλον πρὸς τὰ Σούρμενα, δύο ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, σχεδὸν ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, ὅστις διέρχεται διὰ τοῦ χωρίου Κύλιμος. Κατοικεῖται σήμερον μόνον ὑπὸ Μωαμεθανῶν, ἀριθμούντων 40 οἰκίας.

(3) Μεταξὺ Σουρμένων καὶ Ὀφειας, εἰς ἀπόστασιν 8 ὥρῶν ἀπὸ τῆς παραλίας, πρὸς τὰ ἐνδότερα, κατοικούμενον ὑπὸ Μωαμεθανῶν, ἀριθμούντων 50 οἰκογενείας.

(4) Ἡ λέξις βεβαιωτήρια ἐλλείπει ἀπὸ τοῦ ἀντίγραφου τοῦ κ. Κεραμέως.

(5) Ὁ κ. Κεραμεὺς ἀνέγνωσε Παναγίας μου.

(6) Ὁ κ. Κεραμεὺς ἀνέγνωσε τῶν ἰπάντων.

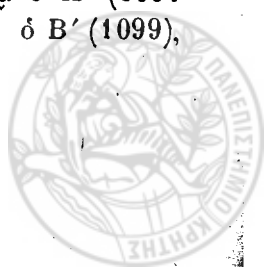
ἀλλοτριῶσαι τὰ χωρία ἀπὸ τῆς εἰρημένης θείας μονῆς, ὁ τοιοῦτος ὡς ἱερόσυλος καὶ παραβάτης καὶ ἀθετῶν τὰ πά-
λαι καὶ νῦν κυρωθέντα, ἱερωμένος μὲν ὢν, ἦτοι ἀρχιερεὺς,
ἦ καὶ ἱερεὺς, ὑποπεσεῖται ταῖς βαρυτάταις ἀραῖς ἐκείναις,
ἃς ἔγραψαν καὶ εἶπον οἱ ἐξ ἀρχῆς αὐτὰ βεβαιώσαντες, ἔσται
δὲ καὶ παρ' ἡμῶν ἀργὸς τελείως, καταφρονῶν δὲ καὶ ἀφω-
ρισμένος· λαϊκὸς δὲ ἀφωρισμένος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτο-
ρος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ
θάνατον αἰωνίως. Ἐπὶ τούτῳ δὲ⁽¹⁾ καὶ τὸ παρὸν βεβαιωτή-
ριον γράμμα ἐγένετο καὶ ἐπεδόθη τῇ ρηθείῳ σεβασμιά
μονῇ τῆς Παναγίας μου τοῦ Σουμελά εἰς μόνιμον καὶ διη-
νεκῆ τὴν ἀσφάλειαν. Ἐν ἔτει ΖϜΨϜϙ.

† **Θεόκλητος** ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταν-
τινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἴκουμενικὸς
Πατριάρχης.

† **Σίλβεστρος** ἐλέφ Θεοῦ Πάπας καὶ Πατριάρχης
τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, ἔχων καὶ
τὴν γνώμην τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τὴν γνώμην
τοῦ Ἱεροσολύμων».

Κατὰ δὲ τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἑκατονταετηρίδα ἐξέδωκαν ὑπὲρ
τῆς Μονῆς Σουμελά σιγίλλια, ἐπικυροῦντες τὰ παλαιγενῆ αὐτῆς προ-
νόμια, οἱ Πατριάρχαι Ματθαῖος (1600), Νεόφυτος (1607), Κύ-
ριλλος ὁ Λούκαρις (ἄγνωστον κατὰ ποίαν ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ
πατριαρχειῶν), Παρθένιος ὁ Γέρων (1640), ὧν ὅμως πάντων τὰ
σιγίλλια ἀπωλέσθησαν. Ἦσαν δὲ ταῦτα σχεδὸν ὁμοιομορφα, ὡς ἐστὶν
εἰκάσαι ἐκ τῶν μεταγενεστέρων Διονυσίου τοῦ Βυζαντίου (1672)
καὶ Ἰακώβου τοῦ Χίου (1680), ἅτινα περαιτέρω δημοσιεύομεν.
Κατὰ τὴν αὐτὴν ἑκατονταετηρίδα ἐξέδοντο ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελά
αὐτοκρατορικὰ φερμάνια οἱ ἐξῆς Σουλτάνοι: Ἰβραῖμ ὁ Α' (1051
ἀπὸ Ἐγείρας), Μεχμέτ ὁ Δ' (1080), Σουλεῖμάν ὁ Β' (1099),

(1) Κατὰ τὸν κ. Κεραμέα: ἐπὶ γὰρ τούτῳ.

Μουσταφᾶς ὁ Β΄ (1111) καὶ Ἀχμέτ ὁ Γ΄ (ἐν μὲν τῷ 1117 καὶ ἕτερον τῷ 1119). Πάντα ταῦτα σώζονται, φυλασσόμενα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μονῆς, παραχωροῦντα ἀσυδοσίας ἐκ διαφόρων φόρων, οἷον δεκάτης (ὀσσούρ), δασμοῦ ἐπὶ ζώων (ρουσσούμ), φόρου κτηματικοῦ (ἀβαρῆ, τοῦ ἀντικατασταθέντος κατόπιν ὑπὸ τοῦ βερκῆ) καὶ ἀγγαρειῶν (τεκιαλίφι ὀρφυγιέ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Ἡ Μονὴ Σουμελά ἐν σχέσει πρὸς τὸν περίξ Χριστιανισμόν.—
Σιγίλλια Διονυσίου καὶ Ἰακώβου.—Ἐγκύκλιος Κυρίλλου
Ἀντιοχείας.—Σιγίλλιον Δοσιθέου Ἱεροσολύμων.
—Τὸ ζήτημα τῆς ἐφημερείας.—Νεκτάριος
ὁ Τραπεζοῦντος.

Τὸ ἔτος 1665 τυγχάνει ἀξιοσημείωτος σταθμὸς διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Τραπεζουντιακῆς χώρας. Διότι τὰ μόλις λησμονηθέντα πάθη ἤρξαντο ἀναφαινόμενα μᾶλλον ἀδιάλλακτα. Ἐν αὐτῇ τῇ Τραπεζοῦντι δύο ἐκ τῶν ἐναπολειφθέντων ναῶν ἀπωλέσθησαν, ὁ τοῦ Ἀγίου Φιλίππου,⁽¹⁾ ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς ναὸς μητροπολιτικός, καὶ ὁ τῆς Ἀγίας Σοφίας.⁽²⁾ Δυνάσται ἐπιτόπιαι ἤρξαντο ἀναφαινόμενοι ὑπὸ

(1) Ἴδε τὰ περὶ τούτου παρὰ Π. Τριανταφυλλίδην Ποντικά (σελ. 56) καὶ Προλεγόμενα Φογάδων (σελ. 88)—Σ. Ἰωαννίδου Ἱστορ. Τραπεζοῦντος (σελ. 132)—Ε. Κυριακίδου Βιογραφίαι (σελ. 55 σημ. 55)—Α. Π. Κεραμέως Fontes Historiae τόμ. Α΄, σελ. 150—165, ἐνθα δημοσιεύεται ποίημα συγχρόνον ἀφηγησόμενον τὴν ἄλωσιν τοῦ ναοῦ τούτου.

(2) Παράβαλε ἡμετέρας Βιογραφίας σελ. 54. Ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς Θεοδοσκεπᾶ στοῦ Μονῆ τῶν καλογραϊῶν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους διαρπαγεῖσα ἡρημώθη Ἡ Μονὴ αὕτη, κειμένη ὑπὸ τὴν πρὸς δυσμὰς πλευρὰν τοῦ Μιθρίτου λόφου, ὑπέρκειται ὅλης τῆς πόλεως, ἀνωμάσθη δ' οὕτω διότι ὁ ναὸς αὐτῆς κείται ὑπὸ σπήλαιον. Φαίνεται ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐχρησίμευεν ὡς καταγώγιον τῶν Χριστιανῶν. Εἰς Μονὴν καλογραϊῶν μετεβλήθη ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Τῷ 380 ὁ Αὐγουστάλις Κυρτάκιος, ἄρχων τῆς χώρας, ὃς καὶ πρὸς τὴν Μονὴν τοῦ Σουμελά τόσον εδεργετικὸς ἐδείχθη ἔκτισεν ἱκανὸν μέρος αὐτῆς, ἀλλ' ἰδίᾳ οἱ Κομνηνοὶ ἀνήγειραν αὐτὴν καλλωπίσαντες καὶ πλουτίσαντες τὸν ναὸν αὐτῆς. Πολλοὶ κόραι τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ ἄλλαι νεάνιδες ἐκ τῶν εὐγενῶν τῆς πόλεως ἀναφέρονται ὡς μονάσασαι ἐν τῇ Μονῇ αὐτῇ. Ἀλέξιος Γ' ὁ Μέγας Κομνηνὸς ἀνοικοδόμησεν ὀλόκληρον τὴν Μονὴν, μέχρι δὲ πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ὀπῆρχεν ἐπιγραφή: "Ἀλέξιος ἐν

τὸ ὄνομα Τερεπέγιδες, οἵτινες ἐπὶ πολὺ διετάρασσον τὴν χώραν, ἄχρι ἀκόμη τῶν ἀρχῶν τοῦ λήγοντος αἰῶνος. Ἐξωμόσεις ἀθροαὶ ἐπεβλήθησαν καὶ ὁ βίος κατέστη δυσχερής. Τῶν ἀρχόντων ἡ ἀδυναμία εἰς τὸ νὰ περιστείλουν τὸν ἀναφανέντα ἐξερθεισμόν, καὶ τῶν τιμαριωτῶν ἀφ' ἑτέρου ἡ πλεονεξία, κατέφερον τραῦμα καιριώτατον κατὰ τοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις ἢ ἠναγκάζετο νὰ φύγη, ἐγκαταλείπων πάντα τὰ ὑπάρχοντά του διὰ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν, ἢ ἠναγκάζετο νὰ ἐξομώσῃ. Καὶ ἐβλεπέ τις τοὺς δυστυχεῖς ἀπομακρυνομένους εἰς μέρη δυσπρόσιτα, ὅπου στερούμενοι, θλιβόμενοι, τὰ πάντα πᾶσχοντες, μόλις ἔζων ἀπέλπιδες καὶ ἀπαρηγόρητοι. Ἀπὸ τῶν περίξ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν Πλατάνων ἐξεδιώχθησαν 8000 περίπου οἰκογένειαι καὶ ἤλθον εἰς τὰς ὄρεινὰς θέσεις τῆς Τόνιας (Θοανίας), ὅπου κατὰ μικρὸν ἅπαντες ἐδέχθησαν ἄλλην θρησκείαν καὶ μόνον τὴν γλῶσσάν των διετήρησαν. Οἱ περὶ τὴν Κρώμνην ἐφαίνοντο μὲν εἰς τὸ φανερὸν ἀποδεχθέντες τὸ νέον θρησκευμα, ἀλλὰ κρύφα ἐτέλουν τὴν ἀρχαίαν λατρείαν, πιστοὶ ἀπομειναντες εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Οἱ κατὰ τὸν Ὅφιν καὶ τὸν Ρίζον, πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν ὑπερκειμένων καὶ ὑπὸ τῶν γειτόνων αὐτῶν Λαζῶν, κοιμῆθῆ ἠναγκάσθησαν ν' ἀποδεχθῶσι τὸ νέον θρησκευμα, ὅπερ καὶ διετήρησαν, ἀποβαλόντες μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ προτέρου βίου καὶ μόνον τὴν πάτριον γλῶσσαν διασώσαντες.

Τότε τὰ Μοναστήρια ἐπετέλεσαν μεγάλα καὶ πολλοῦ λόγου ἄξια κατορθώματα, ἀναδειχθέντα σωτήρια καὶ παρήγορα κέντρα, ἐν οἷς οἱ

Χριστῷ τῷ Θεῷ Πιστὸς Αὐτοκράτωρ πάσης Ἀνατολῆς ὁ Μέγας Κομνηνὸς Κτίτωρ τῆς μονῆς ταύτης. „ Αἱ εἰκόνες δὲ τοῦ τε Ἀλεξίου καὶ τῆς Θεοδώρας σώζονται μόνον διαφανόμεναι ἐπὶ τοῦ τοίχου πρὸς τὸν ἀριστερὸν χορὸν τῶν ψαλτῶν. Πολλοὶ αὐτοκράτορες καὶ αὐτοκρατόρισαι ἐτάφησαν ἐν τῇ Μονῇ τῆς Θεοσκεπάστου, ὀνομαστὶ δ' ἀναφέρεται Ἀλέξιος ὁ Γ'. Μετὰ τὴν ἄλυσιν διετηρεῖτο ἄχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ 1660, ὅτε ἠρημώθη, ἀνεβίωσε δὲ τῷ 1700 ὑπὸ τὴν μοναχὴν Δόμνην. Τῷ 1780 καὶ πάλιν διηπάγη, ἀλλ' ἀμέσως ἀνέλαβε τὴν ὑπαρξίν της διὰ τῆς προστασίας τῶν Σατῆρογλου. Τῷ 1850 ὁ αὐδαίμων Κωνσταντῖος ἀνήγειρε τεῖχος καὶ ναῖσκον. Ἐτετρα παρεκλήθηται ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Μονῇ τὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου, δεξιᾶ τοῦ νάρθηκος, καὶ τὸ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ, ἀριστερόθεν. Πλὴν τῶν δύο εἰκόνων, τοῦ Ἀλεξίου καὶ τῆς Θεοδώρας σώζεται παρὰ τὸν παντοκράτορα σύμβολον αὐτοκρατορικόν, εἰκονίζον τράπεζαν ἐφ' ἧς ὑπάρχει συνδόνη καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας προσκεφάλαιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου σταυρὸς καὶ πρὸς τὸν σταυρὸν ἐπακουμβῶν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ὑπεράνω αὐτοῦ περιστέρα, περίξ δὲ ἐπιγραφή: Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται. (Παράβαλε καὶ J. Fallmerayer, Fragmente aus dem Orient, σελ. 77 καὶ ἐφεξῆς).

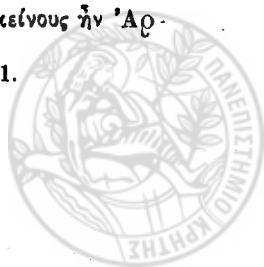
κρυφίως τὸν Χριστὸν λατρεύοντες ἐβαπτίζοντο καὶ ἐκοινωνοῦν καὶ πάσας τὰς θρησκευτικὰς τῶν τελετὰς ἐπετέλουν. Οἱ πατέρες τῶν Μοναστηρίων τούτων ἐπισκεπτόμενοι τὰ χωρία ηἰλόγουν καὶ ἠγίαζον αὐτά, ἔφερον παρηγορίαν εἰς τὰς θλίψεις τῶν καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὰς καρδίας τῶν. Ὑπὲρ πάντα δὲ τὸ τοῦ Σουμελᾶ διέλαμψεν ἐπὶ τοιαύτῃ εὐεργετικῇ δράσει. Ἄνευ αὐτοῦ ἀλλοῖα θὰ ἦτο τῶν περὶ τὰ χωρίων σήμερον ἡ ὄψις, ὅπως ἀλλοῖα εἶνε ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπῆρχον Μοναὶ καὶ μάλιστα ἐν Ὁφει καὶ Τόνιζ. Καὶ οὕτω προώριστο ὑπὸ τῆς θείας προνοίας τὸ διὰ τοσούτων αἰῶνων διασωθὲν ἱερὸν τοῦτο Μοναστήριον νὰ ἐκπληρώσῃ οὕτωσι μέγαν προορισμόν. Τὸ θρησκευτικὸν καὶ ἔθνικόν αἶσθημα δι' αὐτοῦ παρέμεινε ζωηρότατον, καὶ ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἀκόμη, ὅτε κατὰ τὰ μέσα τοῦ λήγοντος αἰῶνος οἱ πλείστοι τῶν ἐν κρυπτῷ Χριστιανῶν ἀπεφάσισαν νὰ φανερωθῶσιν, οἱ κώδικες τῆς Μονῆς ταύτης καθὼς καὶ τῶν ἄλλων παρακειμένων ἐχρησίμευσαν τὰ μέγιστα, καθ' ὅσον ἐν αὐτοῖς εὐρέθησαν ἀναγεγραμμένα τὰ χριστιανικὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια ἐλάμβανον βαπτιζόμενοι οἱ ἐν κρυπτῷ Χριστιανοί.

Ἄλλ' ἡ Μονὴ τοῦ Σουμελᾶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπῆρξε καὶ κέντρον τῆς παιδείας οὐκ ἀξιοκαταφρόνητον, λαμπτήρ ἀληθῆς σελαγίζων ἐν τῇ μακρᾷ καὶ ζοφερᾷ ἐκείνῃ νυκτί. (1) Ἐν ταῖς Μοναῖς ἡ παιδεία σκηνοὶ τοὺς χρόνους τούτους ἀκινδύνως ὅλως καὶ σταθερῶς. Ἀπηλλαγμένη ἐκεῖ φόβων καὶ πρόσφορον εὐροῦσα ἔδαφος ἀγλαοτάτους ἀποφέρει καρπούς. Οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐκκλησίας ἦσαν ὄδηγοὶ καὶ ποιμένες τοῦ ὅλως ἀγραμμάτου ποιμνίου, τὰ δὲ καταγώγια αὐτῶν ἐγένοντο φυτώρια τῶν γραμμάτων. Πλείστοι λόγιοι διέλαμψαν ἐν αὐταῖς καὶ μάλιστα ἐν τῇ τῆς Σουμελᾶ. Εἰδήσεις ἱκανὰς περὶ τούτου συλλέγομεν ἰδίᾳ ἐκ χειρογράφων διασωθέντων ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ. Οὕτω συναντῶμεν Γρηγόριον, (2) ἱερομόναχον τῆς Μονῆς Σουμελᾶ, συντάξαντα τῷ 1614 ἐκκλησιαστικὰς τινὰς ἀξίας λόγου εὐχὰς, τὸ χειρόγραφον τῶν ὁποίων εἶχε περιέλθῃ μετὰ πολλὰ ἔτη εἰς χεῖρας ἐτέρου ἱερομονάχου Εὐγενίου. Τὸ εὐχολόγιον τοῦτο, συνιστάμενον ἐκ 228 φύλλων, (3) φέρει τὴν δε τὴν σημείωσιν: « Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον ἐπὶ ἔτους ζρκβ' Ἰνδ. 16' ὑπὸ χειρὸς Γρηγορίου μοναχοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ τῶν πάντων. » Ἄλλος λόγιος ἐν τῇ Μονῇ Σουμελᾶ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἦν Ἄρ-

(1) Παράβαλε Π. Τριανταφυλλίδου Προλεγ. Φυγάδ. σελ. 61.

(2) Παράβαλε ἡμετέρας Βιογραφίας σελ. 59.

(3) Ἴδε ὄπισθεν κατάλογον Α. Π. Κεραμέως ἀριθ. 72.

σένιος, (1) ὅστις πλὴν διαφόρων μουσικῶν βιβλίων ἔγραψε νομοκάνονον (2) καὶ ἀντέγραψε τὰς θείας λειτουργίας. (3) Νικόδημος ὁ ἐκ Φάσιδος τῆς Κολχίδος, (4) ὁ συγγραφεὺς ἱστορίας τῆς Μονῆς Σουμελά, (5) ἐμόναζεν ἐν αὐτῇ κατὰ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος. Ἰερεμίας, ἱερομόναχος Σουμελιώτης, (6) Δαμιανός, (7) Ἐλευθέριος, (8) Μάξιμος (9) καὶ Μελέτιος (10) δαίκνυνται ἐκ διαφόρων σημειώσεων ἰκανῆς παιδείας κίτοχοι, συνασκητεύοντες ἐν τῇ Μονῇ κατὰ τὸ 1665.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην γινώσκομεν ἐκδοθέντα ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελά ἰκανὰ πατριαρχικὰ ἔγγραφα. Ἐκ τούτων διασώζεται μέχρι τῆς σήμερον τὸ κατὰ τὸ 1672 ἐκδοθὲν ἐπὶ τῇ βάσει προηγουμένως ἐκδοθέντων ὑπὸ προγενεστέρων πατριαρχῶν σιγίλλιον Διονυσίου τοῦ Βυζαντίου ἢ Μουσσουλίου, ἐπικυροῦν τὰ ὑπὸ τῶν χρυσοβούλων καὶ τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων κεχορηγημένα προνόμια τῆς Μονῆς καὶ ἀναγνωρίζον τὴν σταυροπηγιακὴν αὐτῆς ἀξίαν. Καὶ ἕτερον ἐπίσης τῷ 1880 ἐξεδόθη ὑπὸ Ἰακώβου τοῦ Χίου ἐπὶ μεμβράνης μετὰ μολυβδούλου, μικρότερον τοῦ προηγουμένου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐν τῇ Μονῇ ἀποκειμένῳ ὑπεγράφησαν κατόπιν πλείστοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀρχιερεῖς, οὐ μὴν καὶ δύο πατριάρχαι, εἰς Ἀντιοχείας ὁ Δοσίθεος καὶ εἰς Ἱεροσολύμων ὁ Χρῦσανθος, οἵτινες πάντες φαίνεται διεληθόντες διὰ τῆς Μονῆς, καθ' ὅσον τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀκμαζόντων τῶν ἐν Ἀργυρουπόλει μεταλλείων πολλοὶ πατριάρχαι καὶ ἀρχιερεῖς μετέβαινον χάριν ζητείας εἰς Ἀργυρούπολιν (11).

(1) Ε. Θ. Κυριακίδου Βιογραφίαι σελ. 60.

(2) Ἴδε κατάλογον Κεραμέως ἀριθ. 69 καὶ 79.

(3) Ἀδτόθι ἀριθ. 79.

(4) Ε. Θ. Κυριακίδου Βιογραφίαι σελ. 60.

(5) Κτιτορικὸν σημ. 5'. τοῦ προλόγου.

(6) Ἐπαμ. Θ. Κυριακίδου Βιογρ. σελ. 61.

(7) Ἀδτόθι.

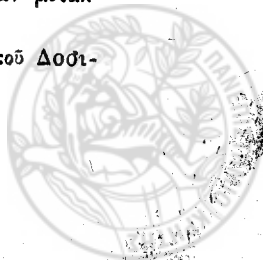
(8) Ἀδτόθι.

(9) Ἀδτόθι.

(10) Ἀδτόθι.

(11) Ἐν τῷ κώδικι τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ἀργυρουπόλεως διπάρχει σημείωσις τῶν ἐπισκεφθέντων τὴν Ἀργυρούπολιν ἐν καιρῷ τῆς ἀκμῆς τῶν μεταλλείων πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων, ἔχουσα ἐν συντόμῳ ὡς ἐξῆς:

1659 ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Παῖσιος μετὰ τοῦ ἱεραδικόνου αὐτοῦ Δοσί-

Τὰ δύο ταῦτα σιγίλλια δημοσιεύομεν παρὰ πόδας (1).

† ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἐλέω Θεοῦ

Ἄρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης

καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ἐπειδὴ ἡ μετριότης ἡμῶν ἐθεάσατο γράμμα συνοδικὸν τοῦ ποτὲ γέροντος Πατριάρχου Κύρ Κυρίλλου, ἐν ᾧ φησιν ὡς εἶδεν ἐκεῖνος γράμμα τοῦ πρὸ αὐτοῦ Κύρ Νεοφύτου διαλαμβάνον, ὡς οὐ μόνον χρυσόβουλα περικαλλῆ καὶ βασιλικά ἐνεφανίσθησαν τῷ πρὸ αὐτοῦ κύρ Ματθαίῳ, ἀλλὰ καὶ γράμματα τῶν πάλαι δοιδίμων πατριαρχῶν, τοῦ τε μακαρίου κύρ Παχωμίου ἐκείνου, κύρ Ἱερεμίου, κύρ Διονυσίου, κύρ Ἰωάσαφ καὶ τῶν καθ' ἐξῆς, καὶ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Ἀ-

θέου, τοῦ εἶτα πατριάρχου, ἀρχιερατεύοντος ἐν Χαλδίᾳ Εὐθυμίου Φυτιάνου.

1681 Δοσίθεος Πατριάρχης Ἀντιοχείας ἀρχιερατεύοντος ἐν Χαλδίᾳ Γρηγορίου Φυτιάνου.

1701 ὁ Θεοδοσιουπόλεως Εὐγένιος.

1705 ὁ Τραπεζοῦντος Νεκτάριος.

1710 ὁ Θεοδοσιουπόλεως Ἰάκωβος.

1711 ὁ Τραπεζοῦντος Παΐσιος.

1713 ὁ Θεοδοσιουπόλεως Ἀζαρίας.

1717 ὁ Τραπεζοῦντος Παΐσιος.

1718 ὁ Ἀμύδης Παρθένιος.

1720 ὁ Ἀμασειᾶς Διονύσιος.

1724 ὁ Τραπεζοῦντος Ἀνανίας ὡς ἑξαρχος.

1735 ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Σίλβεστρος.

1752 ὁ Ἀμασειᾶς Βενιαμίν.

1752 ὁ Πισιδίας Παΐσιος ὡς ἑξαρχος.

1728 ὁ Νεοκαισαρείας Μεθόδιος.

1728 ὁ Γοθθίας καὶ Καφᾶ Γεδεών.

1730 ὁ Φαναρίου Νεοχωρίου (;)

1754 ὁ Θεοδοσιουπόλεως Μακάριος.

1755 ὁ Τύρου καὶ Σιδῶνος (;)

(1) Ἀμρότερα ὑπάρχουσι καὶ ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Α. Π. Κεραμέως. Εἶνε δὲ τὸ τοῦ Διονυσίου ἐπὶ χάρτου (0,60 × 0,435), τὸ δὲ τοῦ Ἰακώβου ἐπὶ μεμβράνης μετὰ μολοδδούλου (0,81 × 0,61).

λεξανδρείας κύρ Σιλδέστρου (1) τοῦ καὶ τὰς γνώμας ἔχον-
τος τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων τῶν ὀρθοδόξων Πα-
τριαρχῶν καὶ τῶν καθευρεθέντων ἱερωτάτων μητροπολιτῶν
τῶν ὑπογεγραμμένων, ἐπιθεβαιοῦν καὶ ἐπικυροῦν τὴν ἀδου-
λωσίαν καὶ πάντῃ ἐλευθερίαν τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ὑ-
περαγίας μου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῆς πλη-
σίου τῆς ἐπαρχίας τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Τραπεζοῦν-
τος, τῆς ἐν τῷ ὄρει Σουμελᾷ ὑποκειμένης, τούτου χάριν καὶ
ἡμεῖς γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ τῶν παρατυχόντων ἱερωτάτων
μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπῆ-
τῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἀποφαινόμεθα καὶ
ἐν ἀγίῳ παρακελεύομεν πνεύματι, ἵνα ὅσα τὰ χρυσόβουλα
καὶ πατριαρχικὰ γράμματα καὶ ἄλλα πάντα τὰ περὶ τὴν μονὴν
αὐτὴν τὴν σεβασμιωτάτην τῆς Παναγίας μου τοῦ Σουμελᾷ
συνιστώσιν, ἔχωσι τὸ κύρος, τὸ βέβαιον καὶ ἀμετάτρεπτον,
ὡς κανονικῶς γραφέντα τε καὶ δοθέντα, καὶ ὧσι καὶ διαμέ-
νωσι ἀμετάτρεπτα, ὅσαι τε δωρεαὶ καὶ ἀφιερώσεις, χωρία τε
καὶ τοποθεσίαι, καὶ αἱ περὶ αὐτὴν ἐκκλησίαι καὶ τὰ λοιπὰ
πάντα ἐκπαλαὶ ἐδόθησαν καὶ ἀφιερώθησαν καὶ προσηλώθη-
σαν, ὑπάρχωσιν ἀνενόχλητα καὶ ἀκαταζήτητα παρ' οὐδενὸς
προσώπου, ἢ καὶ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερατεύοντος, ἢ ἄλλου
τινὸς ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ τολμήσοντος τὸ παράπαν ζητῆ-
σαι ἢ λαβεῖν τι ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ
μονὴ αὐτὴ τῆς ὑπεραγίας μου Θεοτόκου τοῦ Σουμελᾷ ἔχη
καὶ δεσπόζη καὶ νέμῃται καὶ καρποῦται ἅπαντα τὰ ἐκκλη-
σιαστικὰ δικαιώματα, τὰ ἀπὸ τε κανονικῶν τῶν ἱερέων, συν-
οικεσίων, πανηγύρεων, ζητίας καὶ τῶν λοιπῶν συνήθων
τῶν ἐκεῖ, ἐπ' ἐξουσία καὶ ἀδείᾳ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κρί-
νειν τε τὸν κατὰ καιροὺς ἡγούμενον τὰς παρεμπιπτούσας
ἐκκλησιαστικὰς κρίσεις καὶ ὑποθέσεις καὶ διδόναι διαζύγια
εὐλόγως ἐν τοῖς χωρίοις Ἑλμης (2), τοῦ Κοσπιδίου, Δουβε-

(1) Ἐπιγραφή μόνου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σιλδέστρου (ἔχοντος καὶ τὰς γνώμας τῶν Πατριαρχῶν Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων) ὑπάρχει ἐν τῷ σιγγλίφῳ τοῦ Θεολόγου.

(2) Σήμερον Σάντα.

ρᾶς καὶ Λαραχανῆς, ἅτινα ἐτάχθησαν καὶ ἀφιερῶθησαν τῷ
ναῶ ταύτης τῆς θεομήτορος μετὰ καὶ τῆς θείας μονῆς τοῦ
τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάν-
νου, μή τινος, ὡς δεδήλωται, ὑφαρπάζειν τολμήσοντος ἢ
φορολογεῖν ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πάντων δικαιωμάτων,
δικαιούμενον φημι καὶ κυβερνώμενον τὸ ἱερὸν μοναστήριον
τοῦ Σουμελᾶ αὐτὸ παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου καθηγουμένου καὶ
τῶν λοιπῶν ἐκεῖ θείως ἐνασκουμένων καὶ πάσης τῆς ἱερᾶς
συνάξεως. Ὁ γὰρ ἐναντιωθησόμενος τυχόν, ἢ ζημίαν καὶ
δουλείαν τινὰ ἐπάξων τῷ σεβασμίῳ αὐτῷ μοναστηρίῳ τῆς
Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τοῦ
Σουμελᾶ, ὁποῖου ἂν καὶ εἴη καταλόγου καὶ τάξεως, οὐ μό-
νον ἀργὸς ἔσται τῶν ἀρχιερέων ἢ ἱερέων ὑπάρχων, ἀλλὰ
καὶ παιδευθήσεται ὡς παρήκοος καὶ ἀντικρυς ἱερόσυλος,
ὡς κανονικόν τε καὶ δίκαιον, καὶ ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος
ἀφωρισμένος εἶη καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ὑ-
πόδικος ταῖς ἀραῖς τῶν ἀγίων πατέρων καὶ ἀειμνήστων πα-
τριαρχῶν, ταῖς ἐν τοῖς προεκδοθεῖσι γράμμασιν ἐμφερομέ-
ναις· ἐπὶ τούτοις γὰρ ἐγένετο τὸ παρὸν συνοδικὸν ἐλικυρω-
τικὸν ἡμέτερον γράμμα καὶ ἐπεδόθη αὐτοῖς εἰς ἀσφάλειαν
καὶ δήλωσιν ἐν ἔτει αἰοβ' (1672) ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ Ἰνδι-
κτιῶνος ι'.

Διονύδιος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

- † ὁ Κυζίκου **Μητροφάνης**
- † ὁ Δρύστας **Μελέτιος**
- † ὁ Φιλιππουπόλεως **Γαβριὴλ**
- † ὁ Ἀμασείας **Γεράσιμος**
- † ὁ Σμύρνης **Μακάριος**
- † ὁ Βερροίας **Ἰωακείμ**
- † ὁ Ἐλασσῶνος **Ἰωαννίκιος**
- † ὁ Γορθίας **Δαυὶδ**
- † ὁ Ἄνδρου **Ἰάκωβος**
- † ὁ Καρπάθου **Λεόντιος.**

† ΙΑΚΩΒΟΣ ἐλέφ Θεοῦ

Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης

καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Τῶν ὑπὸ χρόνον πραγμάτων ὡς μὴ αἰεὶ ὡσαύτως ἔχόντων (ἐν γὰρ καὶ μόνον αἰδίον, τὸ θεῖον, παρ' ᾧ οὐκ ἐνι παραλλαγῇ καὶ τροπῆς, φησὶν, ἀποσκίασμα), ἀλλ' ἀγχιστρόφοις τοῦ χρόνου περιφοραῖς ἀναγκαίως ἀμαυρουμένων καὶ τοῦ εἶναι ταχέως⁽¹⁾ ἀποπιπτόντων, ἢ περὶ πάντα τῶν ἀνθρώπων περινενομημένη προμύθεια, ⁽²⁾ τὴν τῶν τοιούτων ὡς ἐφικτὸν ἐπὶ πολὺ διαμονὴν θηρεύουσα καὶ παράτασιν ἀντισοφιζομένη τῷ χρόνῳ σοφῶς τοῖς κατὰ καιροὺς ἀμοιβαίαις ἀνακαινίσμασι τὸ τοιοῦτον ἐπραγματεύσατο· ταῦτα καὶ γὰρ πῶς πολυζῶϊαν οἶδε ποιεῖν τισίν, οἷς ὁ χρόνος βέων αἰετὸν φθορὰν κατὰ φύσιν ἐπάγει καὶ λήθης παραπέμπει βυθοῖς τὰ φθάσαντα. Διὸ καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὑπομνήμασιν, οἱ κατὰ καιροὺς πατριάρχαι τὰ τῶν πρὸ αὐτῶν διαπρεψάντων πατριαρχῶν ἐπὶ διαφόροις ὑποθέσεσι φιλοτιμηθέντα, γράμμασι, πατρικῆς ἀτε κηδεμονίας τυγχάνοντα, τοῖς χρῆζουσιν αὐτῆς, πρὸς ἐδραΐαν διαμονὴν τῶν σφῶν θεοφιλῶν κατορθωμάτων, μετ' εὐμενείας ἐπικυροῦσι καὶ ἰδίους ἐαυτῶν ἐπικρατύνουσι νεωτέροις γράμμασι, τῆς χρονικῆς καταστροφῆς ἀπαλάττοντες. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τὰ νῦν ἐνεφανίσθησαν ἡμῖν παλαιγενῆ τῶν ὀρθοδόξων βασιλέων εὐεργετήρια χρυσόβουλα καὶ γράμματα πατριαρχικὰ συνοδικὰ τῶν πρόπαλαι ἀοιδίμων πατριαρχῶν, ἅμα καὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν κύρ Διονυσίου, ἐν ᾧ φησὶν ὡς ἐθεάσατο γράμμα τοῦ ποτε πατριάρχου γέροντος κύρ Κυρίλλου, ὅστις ἀφ' ἑτέρου γράμματος τοῦ κύρ Νεοφύτου, τέως ἀναφανέντος ἐκείνῳ διέξεισιν, ὡς οὐ μόνον χρυσόβουλα σελτὰ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων ἐνεφανίσθησαν τῷ πρὸ αὐτοῦ κύρ Ματθαίῳ, ἀλλὰ

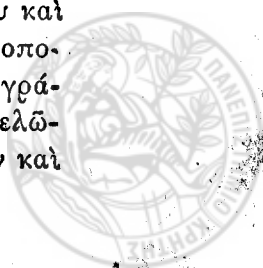
(1) Κατὰ τὸν κ. Κεραμέα τυχαίως.

(2) Διετηρήσαμεν τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ πρώτου τύπου.

καὶ γράμματα πατριαρχικὰ τῶν ἀρχαιοτέρων πατριαρχῶν, τοῦ μακαρίτου, φησί, κύρ Παχωμίου ἐκείνου, κύρ Ἱερεμίου τε καὶ κύρ Διονυσίου, κύρ Ἰωάσαφ καὶ τῶν καθ' ἑξῆς, καὶ τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κύρ Σιλδέστρου, τοῦ καὶ τὰς γνώμας ἐσχηκότος τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν καὶ τῶν καθευρεθέντων ἱερωτάτων μητροπολιτῶν τῶν ὑπογεγραμμένων, ἐπιθεδαιοῦν καὶ προσεπικυροῦν τὴν ἐξ αὐτῶν ἀπάντων διαμαρτυρουμένην ἐλευθερίαν καὶ ἀσυδοσίαν, τὴν ἀνέκαθεν ἐπιδαψιλευθεΐσαν, φημί, τῷ κατὰ τὴν μητρόπολιν Τραπεζοῦντος κειμένῳ ἱερῷ καὶ σεβασμίῳ μοναστηρίῳ, ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπερενδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῷ ἐλικεκλημένῳ τῆς Σουμελαῶς, ἦν περ οἱ κατὰ καιροὺς θεόφρονες Βασιλεῖς μεθ' ὅσης εὐλαβείας ἐφιλοτιμήσαντο πρὸς αὐτό, τὴν τελείαν ἐλευθερίαν δηλονότι, μετὰ πολλῶν προνομίων καὶ βασιλικῶν δώρεων, ὑποτάξαντες τόπους καὶ χωρία ἱκανά, ναοὺς τε ἱεροὺς καὶ τοιαῦτα τινὰ διάφορα τῇ ἐξουσίᾳ καὶ δεσποτείᾳ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, προσπερισμοῦ καὶ αὐταρκειᾶς ἔνεκεν αὐτοῦ, διὰ τὸ πρὸς τὴν θεομήτορα σέβας, ὑπὲρ ὧν ἐκέισε χαρίτων καὶ θαυμάτων αὐτῆς οἱ εὐσεβεῖς ἠξιώθησαν καὶ διηνεκῶς ἀπολαμβάνειν οὐκ ἐκλείπουσιν. Ἐφ' οἷς οὐ μικρὸν ἐδεήθησαν ἡμῶν οἱ προσκομισάμενοι ταῦτα πατέρες ἐκεῖθεν, μεθ' ὅσης ταπεινοφροσύνης καὶ εὐλαβείας προστιθεῖναι καὶ ἡμᾶς γράμμα πατριαρχικὸν ἕτερον ἡμέτερον πλείονος ἀσφαλείας ἔνεκεν ὧν περ τὴν αἴτησιν, ὡς εὐλόγον ἅμα καὶ δικαίαν ὑπάρχουσαν, ἀποδεξάμενοι εὐμένως τε καὶ φιλανθρωπῶς, ἅτε θεόθεν ἐγχειρισθέντες τὴν ἀπανταχοῦ τῶν ἐκκλησιῶν προστασίαν καὶ τῆς τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων καὶ θείων καταγωγῶν συστάσεως καὶ διαμονῆς καὶ ἐπαυξήσεως ὑπὲρ τι ἄλλο φροντίζειν κατὰ χρέος οὐκ ἀποναινόμενοι, κατενεύσαμεν τῇ αὐτῶν ἰκεσίᾳ. Τούτου χάριν, τῷ κανονικῷ ἔθει χρώμενοι τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῇ γνώμῃ καὶ τῶν μακαριωτάτων πατριαρχῶν, τοῦ Ἀλεξανδρείας κύρ Παρθενίου καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων κύρ Δοσιθέου

καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ὁμοῦ πάντων ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ διαληφθὲν ἱερὸν καὶ σεβάσιμον μοναστήριον, τὸ ἐπ' ὀνόματι σεμνυνόμενον τῆς ὑπὲρ λόγον τὸν Λόγον ἀφράστως κυψάσης ἀγνῆς θεομήτορος, ὅπερ ἐπωνομίαν φέρει τῆς Σουμελᾶ, κατὰ τὴν μητρόπολιν Τραπεζοῦντος, μετὰ πάντων τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, καὶ τῶν ἀρχαίων κατ' αὐτὸ βασιλικῶν ἅμα καὶ πατριαρχικῶν φιλοτιμιῶν καὶ προνομίων ἀπαξαιάντων, καθάπερ ἐλευθέραν τὴν κάταρξιν ἔσχηκεν, εἶη καὶ διαμένῃ εἰς αἶωνα τὸν ἅπαντα πάντη ἐλεύθερον καὶ ἀσύδοτον καὶ ἀδούλωτον καὶ ἀκαταπάτητον καὶ ὅλως ἀνεπηρέαστον καὶ ἀνενόχλητον παρὰ παντὸς προσώπου, μηδενὸς τῶν ἀπάντων μῦτε μὴν αὐτοῦ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερατεύοντος ἔχοντος ἐξουσίαν καὶ ἀδειάν ποτε κατεπεμβαίνειν αὐτοῦ καὶ διανοχλεῖν τοῖς ἐν αὐτῷ συνουμένοις πατράσι, καὶ ἀπαιτεῖν ὅλως τι λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ, τὸ οἰονοῦν μέχρι καὶ ὀβολοῦ παντάπασι, ἢ ἄλλως βιάζειν πρὸς δουλείαν αὐτό, καὶ τρόπον ὑποταγῆς καὶ ἀνελευθερίας αὐτοῦ καὶ καταφρονῆσαι ἀδεῶς τῆς πρεσβυγενοῦς ἐλευθερίας αὐτοῦ καὶ βασιλικῆς φιλοτιμίας· ὡσαύτως καὶ τὰ συνιστῶντα τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ σεπτὰ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων χρυσόβουλα καὶ τὰ τῶν ἀειμνήστων πατριαρχῶν σεβάσιμα γράμματα διὰ παντὸς ἀδιάπτωτον ἔχωσι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν κρατύνοντα καὶ δεφευδεύοντα καὶ ἰσχυροποιούντα τὸ ἱερὸν μοναστήριον καὶ τὰ κατ' αὐτὸ πρόνοια τῆς ἐλευθερίας ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως ὡς κανονικῶς καὶ νομίμως ἐκδοθέντα· προσέτι τὰ προσηλωθέντα τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ ἐκ τοῦ πάλαι ἀρχαίου χωρίου Ἄλμν, Κούσπιδι, Δουβερᾶ, Μαραχανῆ, Κούτουλα, Σκόπια, Ἄγουρβα καὶ τὰ κατὰ Ρίζαιοι, Τσαλιποτάμι, Φυλῆση καὶ τὰ δύο Ἀρπαλοῦ μετὰ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἐκκλησιῶν τε τῶν περὶ αὐτό, τοποθεσιῶν τε καὶ ὀρίων ἀπαξαιάντων τῶν φαινομένων ἐγγράφως τοῖς χρυσοβούλοις αὐτοῦ, διαμένωσιν ἀεὶ καὶ διατελώσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν, δεσποτείαν τε καὶ προστασίαν καὶ

κατακυρίευσιν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ἀμετακινήτως, ἀναφαιρέτως τε καὶ ἀναποσπάστως, καὶ ἔχει καρπούμενον καὶ νεμόμενον τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπικαρπλίαν αὐτεξουσίως ὡς ἰδιοκτητῶν κτημάτων, χωρὶς τινὸς ἐπικωλύματος καὶ παρεμποδίσματος· κάπιτούτοις προσεπινεμόμενον τὰ ἀπὸ τῶν διαληφθέντων χωρίων ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα, κανονικὰ δηλαδὴ συνοικέσια, πανηγύρεις, ζητίας καὶ εἴ τι ἄλλο σύνθητες τῷ τόπῳ, ἐπ' ἀδεία καὶ ἐξουσία τῆς ἡμῶν μετριότητος, κρίνειν τε τὸν κατὰ καιροῦς ἠγούμενον τὰς παρεμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς κρίσεις καὶ ὑποθέσεις προτρεπόμεθα καὶ διαζύγια διδόναι μετ' εὐλόγων αἰτίων. Διοικούμενόν τε καὶ διακυβερνώμενον εἶη τὸ εἰρημένον ἱερὸν μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Σουμελαῖ παρ' ὀσιωτάτου καθηγουμένου καὶ τῆς ἀγίας συνάξεως τῶν συμμοναστῶν, ὅσοι τοῦ κατὰ κόσμον ἀποδράντες κλύδωνος ἐν αὐτῷ φιλησυχῶς προσωρμίσθησαν, τῆς σῶν σωτηρίας φροντίζοντες, μετὰ πάσης τῆς καταρχᾶς ἐπιδραβευθείσης αὐτῷ ἐλευθερίας καὶ ἀσυδοσίας ἀναντιρρήτως, ἀπαρεμποδίστως τε καὶ ἀνεπιφεύκτως, φροντιζόντων τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως καὶ προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως τοῦ σῶν μοναστηρίου, καὶ ἀππλλαγμένως διαγόντων πάσης καὶ παντοίας καταδυναστείας καὶ κακοδουλώσεως, σωζομένης τε τῆς τελείας ἐλευθερίας τοῦ μοναστηρίου, ἀπαραθραύστου ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος εἰς μνημόσυνον ἀνεξάλειπτον τῶν δειμνήστων κτιτόρων αὐτοῦ τῶν εὐεργετησάντων αὐτῷ τὴν ἐλευθερίαν δοιδίμων εὐσεβῶν Βασιλέων. Ὅς δ' ἂν ὀψέποτε φιλοτάραχός τις ἀναφανεί, ἢ φιλόδοξος, ἢ αἰσχροκερδής, ἐπιχειρήσῃ διασεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, φιλονεικῶν τε καὶ ὄχλοκοπῶν καταδουλώσαι τρόπῳ τινὶ δοκιμάσῃ τὸ ἱερὸν αὐτὸ μοναστήριον, ἢ ἐξαρπάσαι αὐτοῦ τι, πολὺ ἢ ὀλίγον, καὶ παραβλάψαι κατὰ τι ἢ ζημιῶσαι αὐτῷ, ἢ ἀποξενῶσαι τι τῶν ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, ὁποίας ἂν εἶη τάξεως, ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν, καὶ ὁποίου τῶν βαθμῶν, ἀφωρισμένος ὑπάρχη ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλντος αἰωνίως, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ ταῖς

πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος, καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης καὶ εὖρη τὸν θεὸν ἀντίδικον ἐν τῇ φοβερῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. "Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν τῆς τούτου παντελοῦς ἐλευθεριότητος καὶ ἐπικυρώσεως πάντων τῶν προγεγενημένων περὶ ταύτης σεβασμίων γραμμάτων δοιδίμων τε Βασιλέων καὶ μακαρίων πατριαρχῶν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγγιλλιώδες ἐν μεμβράναις ἐπιβεβαιώσεως γράμμα, καὶ ἐξέδοτο τῷ ἱερῷ τούτῳ μοναστηρίῳ τῆς Σουμελαῆς ἀχ^{ης} (=1680) Φεβρουάριος ἰνδικτιῶνος γ^{ης}.

† **Ἰάκωβος** ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως. Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† **Παρθένιος** ἐλέφ Θεοῦ πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης Ἀλεξανδρείας καὶ κριτῆς τῆς οἰκουμένης.

(¹) † Τῶν ἄνω εἰρημένων πατριαρχῶν τὰ σιγγιλλιώδη γράμματα πάντα καὶ τὰ πάσης ἀληθείας καὶ ζήλου πληρεστάτης χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος εὐωδιάζοντα βασιλικά χρυσόβουλα τῶν τε ἀειμνήστων αὐτοκρατόρων τῶν Κομνηνῶν καὶ ἄλλων πολλῶν βασιλέων Ρωμαίων, ἐκεῖσε ἐν τῇ διαληφθείσῃ μονῇ Σουμελαῆ σωματικῶς ἡμεῖς ἐπιδημήσαντες (εἶδομέν τε καὶ ἀκριβῶς ἀναγνόντες ἐγνωμεν κατὰ πάντα σύμφωνον ἐκείνοις εἶνε τὸ παρὸν συνοδικὸν γράμμα. Διὰ τοῦτο δικαίως καὶ κανονικῶς καὶ νομίμως συναποφαινόμενοι τούτῳ, ὀρίζομεν μηδεμίαν ἐξουσίαν ἔχειν ἐν τῷ εἰρημένῳ σεβασμίῳ μοναστηρίῳ τῆς Θεοτόκου τοῦ Σουμελαῆ τὸν κατὰ καιροὺς ἱερώτατον μητροπολίτην Τραπεζοῦντος, οὔτε ἐν τοῖς ὀνομαστὶ λεχθεῖσι χωρίοις καὶ μετοχίοις τοῦ μοναστηρίου, οὔτε ζητεῖν ἐξ αὐτῶν χρήματα ἢ δωρήματα ὁποιοδήποτε τρόπῳ, ἄλλ' εἶναι αὐτὸ καὶ τὰ χωρία αὐτοῦ ἀδούλωτα, ἀκαταπάτητα, ἀκαινοτόμητα, ἀνεπηρέαστα καὶ

(1) Ἡ τε σημείωσις καὶ αἱ περαιτέρω δημοσιευόμεναι ὑπογραφαὶ εἶνε νεώτεραι, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέρομεν.

πάντη πάντως εἰς τὸν αἰῶνα ἀνενόχλητα. Ὅστις πώποτε ἢ κατὰ καιροὺς μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, ἢ ἕτερός τις ἱερωμένος, ἢ λαϊκός, μέγας ἢ μικρός, ἄρχων ἢ ἀρχόμενος, τολμήσῃ ὀπωσδήποτε καινοτομίαν τινὰ ἐμποιῆσαι ἢ ἀλλοιωῆσαι ἢ ἀθετῆσαι ἢ διασεῖσθαι ἢ ἀνατρέψαι ἢ πάντα ἢ μέρος ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων, ὡς παράνομος καὶ ἄδικος ἔστω ἀσυγχώρητος καὶ ἀφωρισμένος παρὰ Θεοῦ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος.

† ὁ ἐλέφ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως
Δοσίθεος ἀποφαίνεται.

† ὁ ἐλέφ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσα-
λῆμ **Χρύσανθος** συναποφαίνεται.

† ὁ Ἡρακλείας **Βαρθολομαῖος**.

† ὁ Νικομηδείας (ἢ Νικαίας);).

† ὁ Χαλκηδόνος **Ἱερεμίας**.

† ὁ Ἐφέσου (;) **Μελέτιος**.

† ὁ Προύσης **Ἱερεμίας** (;).

† ὁ Τυρνόβου **Δανιὴλ** (;).

† ὁ Ἀθηνῶν **Ἰάκωβος** (;).

† ὁ Νεοκαισαρείας **Ἀρσένιος**.

† ὁ Λιτίτζης **Δαυῖδ** (;).

† ὁ Ἰκονίου **Μελέτιος**.

† ὁ Μυτιλήνης **Γρηγόριος**.

† ὁ Ρόδου **Παρθένιος**.

† ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης **Βαρθολομαῖος**.

† ὁ Μηθύμνης **Μακάριος**.

† ὁ Ἰωαννίνων **Κλή**

† ὁ Γοτθίας καὶ Καφᾶ **Νεόφυτος**.

† ὁ Εὐρίπου **Νικηφόρος**.

† ὁ Καισαρείας **Γερμανός**.

† ὁ Ἀμασειας **Ἰωάσαφ**.

† ὁ Δέρκων **Κυπριανός**.

† ὁ Σοφίας **Αὐξέντιος**.

† ὁ Καρπάθου **Νεόφυτος**.

† ὁ Φιλίππων καὶ Δρίμας **Ἀντώνιος** (;).

- † ὁ (;) **Σεραφείμ.**
† ὁ Τραπεζοῦντος **Νεκτάριος.**
† ὁ Χαλδίας **Γρηγόριος.**
† ὁ Ἡρακλείας **Παρθένιος** (;).

Τῷ 1680 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Κυρίλλου ἐξεδόθη ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελά ἐγκύκλιος ἐπὶ μεμβράνης, παρακελεύουσα τοὺς Χριστιανούς εἰς βοήθειαν τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου, τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸς ἔτυχε, εἰς Ἀργυρούπολιν μεταβαίνων, νὰ ἐπισκεφθῇ, ἡγουμενεύοντος Εὐθυμίου ἱερομονάχου. Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη ἐνεχειρίσθη εἰς ταξιδιώτας μοναχοὺς τῆς Μονῆς Σουμελά, μεταβάντας πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν εἰς τὰς ὑπὸ τὸν Ἀντιοχικὸν θρόνον ὑποκειμένους ἐπαρχίας. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο διδάσκει ἱκανά περὶ τῆς Μονῆς ταύτης κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα, διὸ καὶ κρίνομεν ἄξιον δημοσιεύσεως ἐνταῦθα (1).

† ΚΥΡΙΛΛΟΣ ἐλέω Θεοῦ

Πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεοῦ πόλεως Ἀντιοχείας
καὶ πάσης Ἀνατολῆς.

Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς μεγάλης Θεοῦ πόλεως Ἀντιοχείας πανιερώτατοι καὶ ὑπέρτιμοι μητροπολίται, πανοσιώτατοι καθηγούμενοι, πανευλαβέστατοι καὶ θεοσεβέστατοι ἱερεῖς καὶ πρωτοϊερεῖς, ἐπλαβέστατοι ἱεροδιάκονοι, ἐντιμώτατοι κληρικοί, χρησιμώτατοι καὶ εὐγενέστατοι ἄρχοντες, τιμιώτατοι πραγματευταὶ καὶ ἅπας ὁ τοῦ Κυρίου Χριστῶνυμος καὶ περιούσιος λαός, ἔθνος ἅγιον καὶ κλῆρος ἐπιπόθητος, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις, ἔλεος καὶ εἰρήνη εἶη ὑμῖν ἅπασι παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρὰ δὲ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου βοήθεια καὶ ἐπίσκεψις, καὶ διὰ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου πανευφύμου, πρω-

(1) Διωρθώσαμεν μικρὸν τὴν στίξιν καὶ τινὰς τῶν ἀνορθογραφῶν.

τοκορυφαίου Πέτρου ιεράρχου και πρωτοθρόνου Ἀντιο-
 χείας, διὰ τῶν αὐτοῦ πρεσβειῶν, ἱκεσιῶν και πολλῶν δεή-
 σεων, λάβοιτε παρὰ τοῦ μεγαλοδώρου μόνου Θεοῦ ἄφεσιν
 τῶν ὑμῶν ἁμαρτιῶν, παρὰ δὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος χάριν,
 εὐχὴν, εὐλογίαν και συγχώρησιν. Ὁμως γνωστὸν ἔστω ἡμῖν,
 τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ και περιπόθητα, ὅτι ἡμεῖς πε-
 ριερχόμενοι τὰς πόλεις και χώρας τὸ μὲν δι' ἀγίους και ἱε-
 ροὺς τόπους και σεβασμῶν μοναστηρίων προσκυνήματα,
 και τὸ ἄλλο, ἐξαιτούμενοι τὴν παρὰ τῶν Χριστιανῶν βοή-
 θειαν και ἔλεος, ὅθεν περιερχόμενοι εἰς κάθε τόπον, ἤλθομεν
 εἰς τὴν Τραπεζοῦντα χώραν, κίκει μόνασαντες ἐν μετοχίῳ
 τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ὀνομαζομένης Σουμελᾶ· ὅθεν ἐκεῖ
 εὐρίσκοντες τὸν πανοσιώτατον και ἐν αἰδεσιμωτάτοις ἁγίον
 ἠγούμενον Κύριον Εὐθύμιον, ἄνδρα ἅγιον και ἐνάρετον και
 τῆς ἀγίας και σεβασμίας μονῆς ταύτης, και μᾶς ὑπεδέ-
 χθη εὐπειθῶς και εἰρηνικῶς και μὲ πᾶσαν πρέπουσαν τιμὴν·
 μᾶς ἐπροσκάλεσε και εἰς τὸ ἅγιον και ἱερὸν μοναστήριον
 τῆς Κυρίας Θεοτόκου Σουμελᾶ· ὅθεν ἐλθόντες ἡμεῖς (ὧ τῶν
 θαυμασιῶν σου Δέσποτα Κύριε) εὐρομεν τὸ ἅγιον μοναστή-
 ριον εἰς ἓνα σπηλαίον ἐκτισμένον, εἰς τόπον δύσκολον και
 ἄβατον και ἐρήμους τόπους και ἀβάτους και βουνὰ ὑψηλό-
 τατα κατὰ πολλὰ και ἀδιάβατα. Ὅθεν εὐρήκαμεν τοὺς ὀσιω-
 τάτους και ἀγίους πατέρας μονάζοντες εἰς τὸ ἐκεῖσε μοναστή-
 ριον, στενοχωρούμενοι και ταλαιπωρούμενοι, θλιδόμενοι
 και κακουχούμενοι (ὡς καθὼς λέγει και ὁ μακάριος Παῦλος,
 «ἐν ὄρεσι σπηλαίοις και ταῖς ὄραις τῆς γῆς») μὲ κόπον και
 μόχθον πολλὴν διάγοντες, τῷ Κυρίῳ εὐαρεστοῦντες και ἱκε-
 τεύοντες διὰ τὴν τῶν χριστιανῶν σωτηρίαν, και ἐπικαλού-
 μενοι μάλιστα και τὴν τούτων ὑπομονὴν και τὴν ἰπρὸς τὸν
 Θεὸν ἀγάπην, εἰρήνην και ὁμόνοιαν, τὴν εἰς ἀλλήλους ἔχου-
 σαν (κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ Εὐαγγελίου ἐκ στόματος Χριστοῦ
 λέγοντος «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ
 κληθήσονται»), ἀλλὰ και ἅγιοι δσκηταὶ και ὄσιοι εὐρίσκον-
 ται ἐν ἐκείνοις τοῖς ὄρεσι και σπηλαίοις, προσερχόμενοι νυ-
 κτὸς και ἡμέρας και τοῦ Κυρίου δεόμενοι διὰ τὴν τῶν ἁμαρ-
 τῶν σωτηρίαν ὡς καθὼς και ὀφθαλμοφανῶς εἶδαμεν και

μαρτυροῦμεν τὰ ἀξιόπιστα, σκεπόμενοι καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ τὴν ὑπεραγίαν εἰκόνα. Ἄλλα καὶ ἡ Κυρία Θεοτόκος καὶ ἡ γλυκυτάτη ἀειπάρθενος Μαρία, τοῦ τῶν ὄλων ποιητοῦ καὶ κτίστου ἡ μήτηρ, οὐ διαλείπει ἀείποτε ἐκ τῶν θαυμάτων. Ἐνεργεῖ θαύματα ἄπειρα, τῶν ἀσθενειῶν ἰατρεία, τῶν τυφλῶν ἀνάβλεψις, τῶν ὁδοιπόρων ἐπίσκεψις καὶ βοήθεια μεγίστη τὸ περισσότερον. Τὰ αὐτὰ θαύματα κάμνει καὶ εἰς τοὺς ἀπίστους καὶ ἀσεβεῖς—καὶ τί νὰ ἐξείπω—αἱ θειαὶ καὶ ἱερὰὶ γραφαὶ μαρτυροῦσι τὰ αὐτῆς θαυμάσια. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς θεωροῦντες ταῦτα ἐδώσαμεν ὕμνον καὶ εὐχαριστίας εἰς τὴν αὐτῆς μεγαλειότητα, ἐπαινοῦντες καὶ κηρύττοντες μεγαλοφώνως τὰ αὐτῆς θαυμάσια. Τὸ λοιπὸν ἀναθεωροῦντες τὴν τῶν πατέρων στενοχωρίαν καὶ σκληρότητα ἄκραν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ παλαιῶν συστατικῶν γράμματα καὶ μαρτύρια μαρτυροῦντες τὸ αὐτὸ μοναστήριον, ἔχοντος καὶ χρυσόβουλον ὑπὸ τοῦ αἰοδίδμου καὶ ἀειμνήστου βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, πλὴν ἐνοχλούμενοι καὶ πειραζόμενοι ὑπὸ τῶν ἀνιαρῶν καὶ τῶν τῆς πίστεως ἐχθρῶν ἡμῶν, ζητοῦντες ὑπ'αὐτῶν δῶρα καὶ δοσίσματα πολλὰ καθ' ἑκάστην, καὶ μὴ ὑποφέροντες τὰ αὐτὰ βάσανα καὶ τιμωρίας, ἔπεσε τὸ μοναστήριον εἰς χρέος βαρὺ, καὶ μὴ ἔχοντες νὰ δώσουν τὸ χρέος ἢ ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι, ἔτρεξαν εἰς τὴν βοήθειαν τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐλεημοσύνην. Ἐζήτησαν καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος συστατικὸν γράμμα, διὰ νὰ ἔχουσιν ἄδειαν καὶ νὰ γυρίζουσι καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μας ἐπαρχίαν διὰ ἔλεος καὶ βοήθειαν, τοὺς ἐδώσαμεν τὸ παρόν. Ὅθεν τέκνα ἀγαπητά, ἐρχόμενοι πρὸς ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πατέρες τοῦ ἀνωθι μοναστηρίου εἰρημένους, νὰ τοὺς δεχθῆτε εὐπειθῶς καὶ εἰρηνικῶς καὶ τοὺς ἀγαπᾶτε καὶ νὰ τοὺς τιμᾶτε, ὡς ὑπηκόους ὑπηρετάς τῆς Κυρίας Θεοτόκου καὶ τοὺς βοηθήσετε ἔργῳ καὶ λόγῳ ὃ μὲν πολὺ, ὃ δὲ ὀλίγον, ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν καὶ προαίρεσιν, γράφοντες προθέσεις καὶ Σαραντάρια· δότε ἐλεημοσύνην εἰς τὴν Κυρίαν τῶν ἀγγέλων, τὴν βασιλίτισσαν τῶν οὐρανῶν, διὰ νὰ τὴν εὕρητε βοηθὸν καὶ ρύστικν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Τιμᾶτε τοὺς αὐτὴν δοξάζοντας καὶ τιμῶντας. Καὶ ὁ Χριστὸς ὀρίζει ἐν Εὐαγγε-

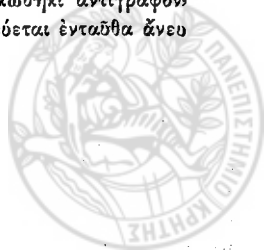
λίους, «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται», καὶ πάλιν «γίνεσθε ἐλεήμονες καθὼς καὶ ὁ πατήρ ἡμῶν ὁ ἅγιος οἰκτιρῶν καὶ ἐλεήμων ἐστίν.» καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ, «ὄλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανεῖζει ὁ δίκαιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαὶν ἔσται.» οὕτω ποιήσετε, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ὅπως ἀρέσκετε Θεῷ καὶ ἀνθρώποις καὶ εὐλογεῖ ὁ Θεὸς τοὺς κόπους σας καὶ τὰ πλοῦτη σας καὶ αὐξάνετε τὰ ὑπάρχοντα, ἵνα καὶ τὴν Κυρίαν Θεοτόκον εὐρῆτε πρέσβυν καὶ μεσίτριαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ.

Τὴν Μονὴν Σουμελαῖ ἐπεσκέφθη περὶ τοὺς χρόνους τούτους ὁ ἀκαταπόνητος τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχης Δοσίθεος, ὡς ὁ ἴδιος ἀναφέρει ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων ἔργῳ αὐτοῦ, ἔνθα καὶ περιγράφει δι' ὀλίγων τὴν θέσιν τῆς Μονῆς. Ὑπὸ τοῦ Δοσιθέου τούτου νομίζει συνταχθῆναι τὸ ἐπόμενον σιγίλλιον ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς. (1)

Θεὸς ἦν μὲν αἰεὶ καὶ ἔσται, ἐξ αἰδίου ἐν ἑαυτῷ ἀναπαυόμενος, ὑπερτελής καὶ παντέλειος. Ἐπεὶ δὲ φησὶν οὐκ ἤρκει τῇ θείᾳ Ἀγαθότητι τὸ κινεῖσθαι μόνον τῇ ἑαυτῆς θεωρίᾳ, ἀλλ' ἔδει χεθῆναι τὸ ἀγαθὸν καὶ ὀδεῦσαι ὡς πλείονα ἢ τὰ εὐεργετούμενα, πρῶτον μὲν ποιεῖ (;) τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις καὶ οὐρανίας (καὶ τὸ ποίημα (;) ἔργον ἦν, λόγῳ συμπληρούμενον καὶ πνεύματι τελειούμενον) ἔπειτα δεύτερον ποιεῖ (;) κόσμον ὑλικὸν καὶ ὀρώμενον, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ σύστημά τε καὶ σύγκραμα· τρίτον καὶ τελευταῖον ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβῶν ἐκ τῆς γῆς ἵνα οἰκείαν εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Ἐπεὶ δὲ παραβῆναι ἐμύλλα τὴν ἐντολὴν ὁ Ἄδὰμ καὶ θαγάτῳ καταδικασθῆναι, ἀφάρτῳ φιλανθρωπίᾳ Θεοῦ, ἵνα μὴ

(1) Ἴδε ὀπισθεν κατάλογον αὐτοῦ ἀρ.θ 84 λθ'.

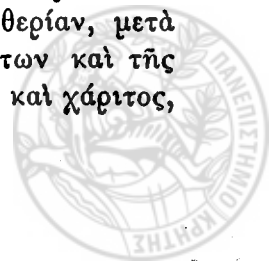
Ὁ κ. Κεραμεύς δὲν εἶρε τὸ πρωτότυπον ἐν τῇ Μονῇ ὅτε κατὰ τὸ 1884 ἐπεσκέφθη αὐτήν, τὸ δὲ ἀποσταλέν μοι ὑπ' αὐτοῦ ἀντίγραφον ἔλαβεν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 84 κώδικος τῆς Μονῆς. Δυστυχῶς ὁ κώδικς οὗτος, ἀνήκων τῷ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀποβιώσαντι Σουμελιῶτῳ ἱερομονάχῳ Νικοδήμῳ Μυριῖδῃ, δὲν εὑρίσκεται ταυτὴν ἐν τῇ Μονῇ, ἔνεκα τοῦ ὁποῖου δὲν ἤδονήθη ἡ ἀντικαταβάλλω τὸ ἀντίγραφον τοῦ κ. Κεραμεύς οὔτε πρὸς τὸ πρωτότυπον, οὔτε πρὸς τὸ ἐν τῷ κώδικι ἀντίγραφον ὅπως με παρεκλεύετο καὶ ὁ κ. Κεραμεύς. Διὸ καὶ δημοσιεύεται ἐνταῦθα ἄνευ τινὸς ἀντιβολῆς.

τὸ κακὸν συνδιαίωνισεν τῷ παραβίῳ, προλαβὼν ὁ ἀριστοτέλης Θεὸς κατάλληλον καὶ τὸ αὐτοῦ ἐποίησεν ἐνδιαίτημα, τρεπτὸν αὐτὸ καὶ ἀλλόνοτον (;) καταστήσας, τῇ φθορᾷ τούτου τὴν ἐκ διαδοχῆς ἀντισοφισάμενος γένεσιν, ἵνα μὴ κατὰ τάχος ἐκλείψῃ τῇ φθορᾷ καταμαινόμενον. Κηδόμενος δ' αὖ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας πρότερον μὲν νόμοις, προφήταις, σημείοις καὶ τέρασι, ἔσχατον δὲ διὰ τὸ τοῦ πάθους ἀνίατον, δι' ἀνείκαστον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν ἐνανθρωπήσας, ἔσωσεν, ὅσον τῷ ἐπ' αὐτῷ, τῶν σιείων χειρῶν τὸ πλαστούργημα· εἰδὼς δὲ τὸ τῆς φύσεως εὐόλισθον καὶ ὅτι ἔγκειται ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος, καὶ τούτου πολλὰ καὶ ἱκανὰ κατεμψυχάνησατο φάρμακα, ὧν πρῶτον καὶ μέγιστον ἦν εἰς δύο διελεῖν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, τὸ μὲν περὶ τὴν τῶν κατὰ σῶμα βιωφελῶν χρεῖαν καὶ φροντίδα ποιούμενον, τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν ψυχῶν σωτηρίαν ἐνασχολούμενον ὡς οὐκ ἐνὸν τὸν αὐτὸν ἀποχρώντως ἀμφοτέρων ἀντιποιεῖσθαι, ὅπως ἐκάτερος τὸ ἐπιβάλλον ἀλλήλοις κατὰ τὸ ἐγχωροῦν ἀφθονώτερον τὸ δὴ λεγόμενον ἀντιπελαργήσωσιν(;). Ταῦτησι τοίνυν τῆς τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμᾶς οἰκονομίας καὶ οἱ κατὰ καιροὺς τῶν Χριστιανῶν βασιλεῖς καὶ πατριάρχαι ἀντιποιούμενοι, ἔσπευσαν τὸν ἐνόητα τρόπον τῆς σφῶν αὐτῶν καὶ πάντων σωτηρίας φροντίζοντες ὡς ἐνῆν τοῖς τὸν πνευματικὸν ἐπανηρημένοις ἀγῶνα ἐλευθερίας περιποιήσασθαι τῶν σωματικῶν ἀπασῶν φροντίδων καὶ ἐνοχλήσεων ὡς ἂν ἐκκεχειρίαν ἄγοντες ἀπὸ τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν ἐπιμελέστερον ἑαυτῶν τε καὶ πάντων τῆς κατὰ ψυχὴν σωτηρίας φροντίσωσι. Ταύτη τοι καὶ ἱκανὰ τῶν ὑποκειμένων χωρίων πρὸς ζῶαρκειαν αὐτοῖς ἀπενείμαντο, καὶ δι' οἰκείων χρυσοβούλων ἐπεκυρώσαντο καὶ οἰασοῦν ἀρχικῆς ὑποτελείας ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐφιλοτιμήσαντο. Συνφδὰ τούτοις καὶ οἱ τῶν ἐκκλησιαστικῶν προϊστάμενοι κατὰ καιροὺς πατριάρχαι δι' οἰκείων ἐπεβεβαιώσαντο σιγίλλωδῶν γραμμάτων, πάσης ἀπολύσαντες αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῆς σκεδασίας καὶ ὑποφόρου δουλείας; ὡς ἂν πανταχάθεν τῶν σωματικῶν καὶ βιωτικῶν ἀπαλλαγέντες φροντίδων, ἐκτενέστερον τὰ περὶ ψυχὴν ἅμα καὶ ἐμμελέστερον διαπραξῶ-

σι. Τούτων δὴ τῶν ψυχικῶν εὐκτηρίων τε καὶ φροντιστηρίων ἐστὶ καὶ ἡ μεγαλόνυμος καὶ τῷ ὄντι πανευπλεῆς καὶ σωτήριος καὶ βασιλικὴ μονὴ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἡ τιμωμένη κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Τραπεζοῦντος, ἐν ὄρει κειμένη τὸ ἐπίκλην Σουμελαῖ, ὅπου καὶ ἡμεῖς σωματικῶς παραγεγονότες, χάριν εὐλαβείας καὶ προσκυνήσεως καὶ τὴν τοποθεσίαν αὐτοῦ ἡγασάμεθα, ὡς ἡσυχον καὶ σωτήριον, καὶ ἀνήκουσαν ἀνδράσι τὸν ἐπίπονον καὶ τῷ ὄντι ἐρημικὸν ἐπανηρημένοις βίον, καὶ τὰ θεοφιλεῖ καὶ ἐνθεα κατορθώματα τῶν θεοφιλῶν ἐκείνων ἀνδρῶν θεασάμενοι χαριστηρίους ᾧδὰς ἀνεπέψαμεν τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ κατιδεῖν εἰσέτι καὶ νῦν τὴν τῶν πάλαι μακαρίων ἐρημικῶν ἐκείνων ἀνδρῶν ἀγγελικὴν πολιτείαν σωζομένην τε καὶ ἐνεργουμένην. Ἐν ᾧ καὶ τὰ τῶν πάλαι δοιδίμων βασιλέων εὐεργετήρια χρυσόβουλα θεασάμενοι, τῶν Κομνηνῶν ἐκείνων, καὶ τὰ τῶν κατὰ καιροὺς μακαρίων πατριαρχῶν σιγίλλιδά τε γράμματα, ἐν οἷς ἅπασιν, ὡς ἐκ συμφώνου τὸ παντελεύθερον καὶ ἀκαταδούλωτον τοῦ σεβασμίου ἐκείνου μοναστηρίου διατρανοῦται, πάσης ἐκκλησιαστικῆς τε καὶ πολιτικῆς φορολογίας καὶ συδοσίας ἀνώτερον, καὶ τοσαῦτα τῶν ὑποκειμένων χωρίων ἀπονεμόμενον, ὡς ἐν ἐκείνοις κατ' ὄνομα τὰ πάντα γνωρίζεται, εὐλόγον ἅμα καὶ δίκαιον καὶ ὀφειλόμενον ἔδοξεν αἰτησάμενοις καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐκεῖσε ἐνασκουμένοις ἱεροῖς καὶ θείοις πατράσι προσμαρτυρεῖν καὶ ἡμᾶς δι' ἐγγραμμάτου φωνῆς ἅπερ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς (εἰ)ῖδομεν καὶ ὡσὶν ἀκηκόαμεν ἐπιβεβαιοῦντες αὐτά. Ὅθεν ἀποφαινόμεθα καὶ αὐτοί, τό γε εἰς ἡμᾶς ἦκον, κατὰ τὴν ἐκ Θεοῦ καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ δοιδίμων πατριαρχῶν εἰς ἡμᾶς φθάσασαν ἑλέφ' Θεοῦ χάριν καὶ ἐξουσίαν, ἵνα τὸ διαληφθὲν ἱερώτατον καὶ σεβασμιώτατον μοναστήριον, ἢ βέλτιον εἰπεῖν ἀσκητήριον, ἔχη καὶ ἀπολαύσῃ τὴν ἀνίκαθεν ἐπιχορηγηθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοσοῦτων δοιδίμων βασιλέων καὶ μακαρίων πατριαρχῶν ἐξουσίαν καὶ ἐλευθερίαν, μετὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ χωρίων καὶ ἀφιερωμάτων καὶ τῆς ἀπονεμηθείσης αὐτῷ ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας καὶ χάριτος,

παρ' οὐδενὸς εἰς τὸ παντελὲς ἐνοχλούμενον, ὁποίας ἂν εἴη τάξεως ἐκκλησιαστικῆς τε καὶ πολιτικῆς. Ὅς δ' ἂν ἀπειθῆς φανεῖν καὶ ὑπερόπτης τῶν τοσούτων βασιλικῶν τε καὶ πατριαρχικῶν προσταγμάτων, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν ἡμετέρων, ὁποίας ἂν εἴη τάξεως καὶ ἀξίας, ἀφωρισμένος εἶν ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος καὶ εὖροι ἀντίμαχον ἐν ἡμέρᾳ φοβερᾷ τοῦ παγκοσμίου ἐκείνου ἀπροσωπολήπτου δικαστηρίου αὐτὴν τὴν πανάχραντον Δέσποιναν καὶ κυρίαν ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ἀσπόρως σαρκωθέντα Θεὸν ἡμῶν, τὸν φοβερὸν κριτὴν καὶ ἀδέκαστον· οὐ χάριν καὶ τὸ παρὸν σιγγιλλιεπιβεβαιωτικὸν ἡμῶν ἐγράφη γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῇ ἱερᾷ ταύτῃ καὶ βασιλικῇ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς ἐπικαλουμένης Σουμελαῖς κατὰ τὸ ἀγλβον ἔτος ἀπὸ θεογονίας μαρτίου ἰνδικτιῶνος η'.

Ἄς στρέψωμεν μικρὸν τὴν προσοχὴν καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῆς Μονῆς κατάστασιν. Ἰσχυρόταται εἶναι καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀκόμη αἱ πληροφορίες περὶ τῶν ἡγουμένων καὶ μοναχῶν, καὶ μάλιστα κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τῆς 17ης ἑκατονταετηρίδος, ἐν ᾧ ἕνα μόνον γινώσκομεν ἡγούμενον Χριστοφόρον. (1)

Ἀξιομνημόνευτοι ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπῆρξαν αἱ ἱριδες καὶ ἀλληλομαχίαι διὰ τὴν ἐφημερίαν, ἧτις πλέον ἢ ἀπαξ ἰτάραξε τὴν ἡσυχίαν καὶ τὰς συνειδήσεις τῶν μοναχῶν, ἕως οὗ ἐπιπνεύσαν πνεῦμα συνέσεως ἦρεν ἐκ τοῦ μέσου τὴν αἰτίαν τοῦ σκανδάλου. Κατ' Αὐγούστου τοῦ 1686 συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτό, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἡγουμένου Εὐθυμίου, οἱ ἐν τῇ Μονῇ μονάζοντες περὶ τοὺς δέκα καὶ πέντε, ἀπεφάσισαν, ἐμπροσθεν τῆς ἁγίας εἰκόνας, ν' ἀντικαταστήσωσι τὰς ἐτησίαις ἐφημερίας διὰ μηνιαίων, ν' ἀποκαταστήσωσι δύο Ἐπιτρόπους, τὸν ἱερομόναχον Ἰωαννίκιον ὡς πρῶτον προεστὸν καὶ πρωτοσύγγελον καὶ τὸν μοναχὸν Παρθένιον ὡς ἐκκλησιάρχην καὶ κανδηλανάπτην, νὰ διαχειρίζωνται οἱ ὀρισθέντες προεστοὶ πάντα τὰ εἰσοδήματα

(1) Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι σπανιώτατα ἐπιθετα μοναχῶν εἶναι γνωστά, ἄξιον δὲ ἐξ ἄλλου παρατηρήσεως τυγχάνει ὅτι ἐπαναλαμβάνονται ἐν τοῖς ἐφεξῆς τὰ αὐτὰ ὀνόματα μοναχῶν, ὡς ἐκ τῆς συνθηλαίας τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ πατέρες νὰ παραίτων εἰς τοὺς ὑποτακτικοὺς αὐτῶν τὰ ἰδικὰ των ὀνόματα.

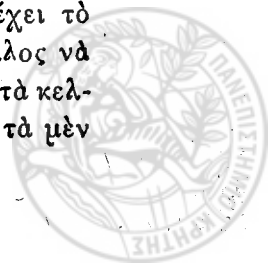

καὶ τὰ ἀφιερώματα τῆς Μονῆς ἐκτὸς τῶν ἐκ τῶν ταξειδίων προερχομένων χρημάτων, καὶ ἡ ἀπολαμβάνη ἕκαστος ἐφημέριος τὸν μῆνα γρόσια πέντε. Τὰς ἀποφάσεις ταύτας κατέστρωσαν ἐν ὁμολογίᾳ κοινῇ, τὴν ὅποیان κατέγραψαν ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς, τὰ σχετικὰ φύλλα τοῦ ὁποίου διεσώθησαν ἐν τῷ σημερινῷ κώδικι. Ἐκ τούτων παραλαμβάνοντες ἀναδημοσιεύομεν ὁλόκληρον τὴν ὁμολογίαν ταύτην ὡς ἔχει, ἀποτελοῦσαν εἶδος κανονισμοῦ ἐσωτερικοῦ. δι' οὗ ἐμελλον εἰς τὸ ἐξῆς ἡ ἀρθώσιν ὄλαι ἐκεῖναι αἱ αἰτίαι, αἵτινες ἐπέφερον ἀνησυχίας καὶ σκάνδαλα εἰς τὴν Μονήν. Ὁ ἀναγινώσκων τὰ πρωτότυπα τῶν ὑπογραφῶν τῶν διαφόρων πατέρων εὐκόλως δύναται νὰ ἐξαγάγῃ ὅτι οἱ πλείονες τούτων ἦσαν ἱκανῶν γραμμάτων κάτοχοι. Ἡ ὁμολογία αὕτη ἔχει ὡς ἐξῆς :

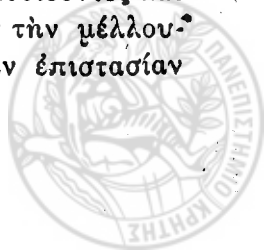
Ἐπειδὴ μὲ τὴν θείαν θέλησιν τοῦ παναγάθου Θεοῦ καὶ νόμισιν τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου θέλοντες καὶ ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ προεστοὶ τούτου τοῦ μοναστηρίου, ἐν πρώτοις ἐγὼ ὁ καθηγούμενος καὶ οἱ καθεξῆς ἱερομόναχοι, ἱεροδιάκονοι καὶ μοναχοί, βλέποντες τὴν ἐνεστῶσαν ἀκαταστασίαν τῆς ἐφημερίας τούτου τοῦ μοναστηρίου καὶ τὰ ἀλλεπάλληλα συγχύσεις καὶ τὴν ἐξῆς ἀλληλομαχίαν τὴν μέλλουσαν γενέσθαι εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὑπεκάμψαμεν εἰς τὸν κυριακὸν λόγον ὅπου λέγει, ἐὰν δύο ἢ τρεῖς συμφωνήσωσι περὶ παντὸς πράγματος ἐπὶ τῆς γῆς, γενήσεται ὑμῖν καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς μὲ τὸ νὰ ἐγνωρίσαμεν πῶς ἡ τωρινὴ κατάστασις ἔχει νὰ μᾶς συγχύσῃ πάντοτε, κατὰ πολλοὺς τρόπους, ἀνκαλὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐκράτησεν ἔτσι, ὅμως ἡ παλίνστροφος φθορὰ τοῦ καιροῦ οὐκ ἔσθαι τὰ εἰς ταυτότητα δεῖ διαμένειν, μάλιστα αἱ τωριναῖς γνώμαις εἶνε ἀνώμαλαις καὶ ἀνομόνοιασταῖς· ὅμως ἡμεῖς μὲ τὸ νὰ εἴμεθα λογικοὶ ἄνθρωποι ἐξαιρέτως ἀκούοντες «ἡ πίστις σου σέσωκέ σε, ἔγειρε καὶ σωθήσῃ» μάλιστα ἡμεῖς ὅπου ἀφήκαμεν τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐγκόσμια καὶ ἀκολουθήσαμεν τὴν ὁδὸν ταύτην τῆς μοναχικῆς πολιτείας καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ὑποταγὴν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν δούλευσιν, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον «ἐν ᾧ ἐκλήθη ἐκεῖ καὶ μενέτω» ὅθεν καὶ ἡμεῖς κατέμπροσθεν τῆς θείας καὶ ὁσίας εἰκόνοσ τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου ἐσυμφωνήσαμεν μὲ μίαν γνώμην καὶ θέλησιν, μὲ μίαν ψυχὴν καὶ καρ-

δίαν, καὶ ἀπαξάπαντες ὁμογνωμονήσαμεν ὁμόψυχοι καὶ ὁμόφυλοι ἀδελφοί, καὶ ἐσηκώσαμεν τὰς χρονικὰς ἐφημερίας καὶ τὰς ἐκάμαμεν μνηιακαῖς· καὶ μὲ κοινήν ψῆφον ἀπεκατεστήσαμεν δύο ἐπιτρόπους καθολικοὺς καὶ γνησίους, τὸν πανοσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κύριον Ἰωαννίκιον πρῶτον προεστὸν καὶ δεύτερον τὸν ὀσιώτατον ἐν μοναχοῖς κύριον Παρθένιον, ὁ ὁποῖος νὰ εἶνε ἐπάνω εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστάτης, ἵνα ἀνάψῃ τὰς κανδήλας, νὰ ὑπηρετῇ τὸν ἐφημέριον, νὰ ἔχη τὴν φροντίδα ἅπασαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως. Οἱ ὅλοιοι δύο προεστοὶ νὰ ἔχουν νὰ πάρουν κάθε λογῆς εἰσόδημα ἐκκλησιαστικὸν ὁποῦ νὰ ἔχη μέσα εἰς τὸ μοναστήριον ἀπὸ τοὺς εἰσερχομένους χάριν προσκυνήσεως, εἴτε παρρησίας, εἴτε σαρανταλείτουργα, εἴτε προθέσεις καὶ σαραντάρια, καὶ κάθε ἄλλο ἀφῆρωμα ὁποῦ ἔχει μέσα εἰς τὸ μοναστήριον, ἔξω ἀπὸ ταῖς ἔξω ζητήσασιν τῶν πατέρων. Καὶ ὁ μὲν τυχὼν ἐφημέριος νὰ λειτουργήσῃ καθημεροῦσιον ταῖς τριάντα ἡμέραις τοῦ μηνὸς καὶ νὰ μνημονεῖῃ καθημεροῦσιον παρρησίαις, προθέσεις καὶ σαραντάρια κατὰ τὴν τάξιν καὶ νὰ πάρῃ διὰ ἐνδυμασίαν τοῦ τὸν ἀριθμὸν γρόσια ε'. καὶ οὐχὶ πλέον· καὶ νὰ διαβάξῃ τετραευαγγέλια, παράκλησαις καὶ εὐχαίς, καὶ νὰ εἶνε ὄλωσ εἰς τὴν ὑποταγὴν τῶν δύο προεστῶν καὶ εἰς τὴν δούλευσιν τῆς ἐκκλησίας ἕναν μῆναν, καὶ μετὰ τὸν μῆναν νὰ ἔμπῃ ἄλλως, καὶ εἶνε μὲ τὸ σχῆμά του ἕως νὰ εὕγῃ ἀπὸ τὴν ἐφημερίαν του.

Ὅθεν ὑπὸ ἡμῶν ψηφίζόμενοι δύο προεστοί, Πανοσιώτατε Ἁγίε Πρωτοσύγγελε, ὀσιώτατε Ἁγίε Κανδηλανάπτα κύριον Παρθένιε, ἐπειδὴ ἡμεῖς μὲ τὴν θέλησίν μας καὶ ἡ αἰδεσιμότης σας μὲ τὸ θέλημά σας ἐδεχθήκατε τὴν κοινήν ἐπιστάσιαν ταύτην, ἰδὼν κατέμπροσθεν τῆς καθολικῆς εἰκόνης τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, τὴν ὁποῖαν ἐσεῖς μὲ τὸ ἰδίόν σας θέλημα καὶ μὲ τὰ ἴδια χέρια κρατεῖτε. Τὸ αἴτιον εἶνε τοῦτο κατὰ τὴν κοινήν ψῆφον, ὅτι εἰσόδημα ἔρχεται καὶ ἔχει τὸ μοναστήριον, ἐσεῖς οἱ δύο νὰ τὸ πάρητε, καὶ ὁ ἄλλος νὰ μὴ ἤξεύρῃ μέχρις καὶ βελόνην, οὔτε νὰ τὰ πᾶτε εἰς τὰ κελία σας, ἀλλὰ εἰς τὸ σκευοφυλάκιον νὰ τὰ πᾶτε· καὶ τὰ μὲν

ἄσπρα χρυσαφικά, τε καὶ δσήμια νὰ τὰ βάλλετε εἰς τὸ κοινὸν
κουτίον καὶ ὁπόταν χρειαθοῦμεν ἄσπρα διὰ τὴν χρεῖαν τοῦ
μοναστηρίου νὰ ξεβουλώσωμεν τὸ κουτίον, καὶ νὰ πάρω-
μεν ὅ,τι χρειαθοῦμεν καὶ μὲ τὸ κατάστιχον ὅσα εἶνε
μέσα στὸ κουτίον καὶ ταῖς ἄλλαις μαρδάσαις νὰ ταῖς ἔχω-
μεν πάλιν εἰς τὸ σκευοφυλίκιον καὶ νὰ τὰ φυλάξτε εἰς τὸν
χρόνον, καὶ μετὰ τὸν χρόνον νὰ τὰ φέρετε εἰς τὸν κοινὸν
λογαριασμόν· εἰ δὲ καὶ παραβλέτετε καὶ ἀθετεῖτε τὴν κοι-
νὴν ψῆφον καὶ ἀπὸ τὰ γεγραμμένα καὶ συμφωνημένα εἰς
τούτην τὴν γραμμὴν κοινὴν ὁμολογίαν καὶ ὑπόσχεσιν,
καὶ ἐάν ἴσως τινὰς ἐφημέριος δὲν κάμνει τὸν λόγον σας
νὰ ὑπηρετῇ τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ μνημονεύῃ μὲ τὴν καθη-
μερουσίαν λειτουργίαν τὰ συνηθισμένα ὀνόματα τῶν Χρι-
στιανῶν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ μοναστηρίου· ἢ καὶ ἂ ἴσως ἢ
αἰδεσιμότης σας κάμνετε χάριταν ἢ εἰς μικρὸν ἐφημέριον ἢ
εἰς μεγάλον ἢ εἰς συγγενῆ καὶ ξένον καὶ δὲν τὸν θεοτρύξετε
εἰς τὴν κοινὴν σύνοδον, τοῦτο νὰ εἶνε τὸ παιδευμὰ του, ὅτι
νὰ εἶνε ἐστερημένος τὸν μῆνα ὅπου θέλει νὰ ἐφημερεύῃ τοῦ
κόπου του· ἢ καὶ ἂν τὸν νοήσετε πῶς ἀρπάζει τίποτες καὶ πα-
ρασαλεύει ἀπὸ τοὺς ὄρους μίαν καὶ μόνην κεραίαν, ἢ καὶ
ἐάν δὲν τὰ ἀναφέρετε εἰς τὴν σύνοδον καὶ ἐπάνω εἰς ταῦτα
ὅλα τὰ γεγραμμένα, εὐλογητὸς ὁ Θεός, εἰ καὶ ἡμεῖς μείζο-
νες ἢ ἐλάττονες δὲν στέργομεν εἰς ταῦτα, καὶ ἐάν ποτε εἰς
καμίαν ὑπόθεσιν διὰ τὴν κοινὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ σταθοῦ-
μεν ὅλοι μας μικροὶ καὶ μεγάλοι διὰ τοῦτο νὰ τὸ στερεώσω-
μεν, ἂν εἶνε διὰ συμφέρον· εἰ δὲ καὶ δὲν εἶνε, νὰ εἶνε
κατὰ τὸ πρότερον, νὰ ἔξωμεν αὐτὴν τὴν Παναγίαν ἀντίδι-
κὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὑποκείμενοι εἰς τὰς ἀρὰς τῶν
πατέρων· εἰ δὲ καὶ σεῖς ἅγιε πρωτοσύγγελε καὶ ἅγιε κανδη-
λανάπτα ἂν ἴσως καὶ παραβλέπετε ἀπὸ τὰ συμφωνημένα καὶ
δὲν φυλάττετε τὰ πάντα τοῦ μοναστηρίου μέχρι βελονίου
καὶ χάνετε τίποτες ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν σας, νὰ ἔξετε ἀντίμα-
χον αὐτὴν τὴν κυρίαν Θεοτόκον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως
καὶ ὑποκείμενοι εἰς τὰς ἀρὰς τῶν πατέρων ἀποδίδοντες καὶ
λόγον διὰ ταῦτα εἰς τὸν ἀδέκαστον κριτὴν εἰς τὴν μέλλου-
σαν αὐτοῦ κρίσιν· ἕως νὰ ἐβγαίνετε ἀπὸ τὴν ἐπιστάσιαν

κατὰ τὴν θέλπισιν τῶν ἀπάντων ἀδελφῶν τοῦ μοναστηρίου. Καὶ διὰ τὴν ἀληθινὴν ὑπόσχασιν καὶ ὅλης ἀπαρασίλευτον ὑπογραφόμεθα ὑποκάτωθεν μετὰ τὰ ἴδιά μας χέρια κατὰ μῆνα Αὐγουστον ἔτος ἀπὸ βροτοθείας αχπς'.

Ὁ καθηγούμενος **Εὐθύμιος** ἱερομόναχος ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.

Ἐφραίμ ἱερομόναχος.
Καλλίνικος ἱερομόναχος.
Παρθένιος ἱερομόναχος.
Νεόφυτος ἱερομόναχος.
Λεόντιος ἱερομόναχος.
Νεκτάριος ἱερομόναχος.
Ματθαῖος ἱερομόναχος.
Ἰγνάτιος ἱερομόναχος.
Κοσμᾶς ἱερομόναχος.
Διονύσιος ἱερομόναχος.
Γρηγόριος ἱερομόναχος.
Ἀνανίας ἱερομόναχος.
Γερβάσιος ἱερομόναχος.
Δανιὴλ ἱερομόναχος.
Ἑλπίδιε ἱερομόναχος.
Κύριλλος ἱερομόναχος.

Ὑποσχόμεθα ἅπαντες τὰ ἄνωθεν.

Μετὰ τῶν ἄνωτέρω ὑπογραφῶν ὑπάρχει καὶ ἡ τοῦ Νεκταρίου, ὅστις κατόπιν ἐγένετο ἀρχιερεὺς Τραπεζοῦντος. (1) Καίτοι δὲ ὁ κώδιξ τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου Περιστερεῶτα ἀναγράφει αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἐκ τῆς Μονῆς ταύτης ἀναδειχθέντων ἐπισκόπων καὶ ἀρχιεπισκόπων, φαίνεται ἐν τούτοις Σουμελιώτης ἔστι τοῦ ἄνωτέρω δημοσιευομένου ἐγγράφου καὶ ἐκ τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ πράξεως, σωζομένης ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς μητροπόλεως Τραπεζοῦντος καὶ ὀνομαζούσης αὐτὸν προηγούμενον τῆς Μονῆς Σουμελᾶ. Ἔστι λοιπὸν εἰκάσαι ὅτι τὸν Νεκτάριον, ἱερομόναχον ἔτι διατελοῦντα ἐν τῇ Μονῇ Περιστερᾶ, προσεκάλεσαν ὡς ἡγούμενον οἱ Σουμελιῶται πρὸ τοῦ 1630, ἀφοῦ βλέπομεν κατὰ τὸ 1682 ἡγουμενεύοντα Εὐθύμιον. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο διακεκριμένος καὶ

(1) Ἴδε Ἑπαμ. Θ. Κυριακίδου, Βιογραφίαι σελ. 76.

πεπειραμένοι και πολλῆς ἀπλήκτου ὑπολήψεως, οἱ Τραπεζούντιοι, οἵτινες εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ ποιμένου των, ἐπροτίμησαν αὐτὸν κατὰ τὸ 1689 : «Προτετίμηται, λέγει ἡ τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ πράξις, ὁ ὀσιώτατος προηγούμενος τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ὑπεραγίας μου Θεοτόκου τῆς ἐπονομαζομένης Σουμελά, ἐν ἱερομονάχοις και πνευματικοῖς κύρ Νεκτάριος, ἁγνὸς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα ἡμφιεσμένος και τὸν μονήρη και μοναδικὸν βίον ὄση δύναμις μετερχόμενος, προκαταβολὰς ἐσχηκὸς ἐκ νεαρότητος ποδηγετούσας πρὸς ἐπιστάσιαν χριστεπωνύμου λαοῦ, ὅθεν και ἐν τῇ ρηθείῃ μονῆ ὀρθῶς και θεαρέστως διῆγε μετὰ τῶν ἐκεῖσε πατέρων, ὥστε και μείζονα βαθμὸν ἐνδείξεως προετεινέτο τοῖς εἰδόσι.»

Και ὄντως γενόμενος ὁ Νεκτάριος μητροπολίτης Τραπεζούντος (1689-1706) ἐκόσμησε τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν αὐτῆς θρόνον διὰ τῆς ἀρετῆς του, διὰ τοῦ ἐναρέτου παραδείγματός του και διὰ τῶν πολλῶν του γνώσεων. Σύγχρονος αὐτοῦ λόγιος, ἁγνὸς ἐν Βαζελῶν ἱερομόναχος Ἰωάσαφ, (1) λέγει περὶ τοῦ Νεκταρίου ὅτι «ἦν ἄνθρωπος θεοσεβῆς, σεμνός, ταπεινός, εὐλαβὴς πρὸς τὰ θεῖα και κατ' ἀλήθειαν πάση ἀρετῇ κεκοσμημένος, ὄντως ἱερὰ και ἁγία κεφαλὴ». Ἐπὶ τοῦ Νεκταρίου τούτου συνηρμόσθη τῇ ἐπρχίᾳ Τραπεζούντος ἡ Κερασσοῦς, ἥτις ἦν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐξαρχία πατριαρχικὴ. (2)

(1) Ἐπιμ. Θ. Κυριακίδου, Βιογραφίαι σελ. 80.

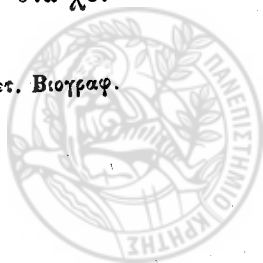
(2) Τὰ περὶ τούτου ἴδε διὰ μακρῶν ἐκθετόμενα ὑπὸ Π. Τριανταφυλλίδου ἐν Προλεγ. Φυγάδων σελ. 140 και ἐξῆς. Ἡ Κερασσοῦς, ἀποσπασθεῖσα ἐν προγενεστέροις χρόνοις ἐκ τοῦ θρόνου τῆς Νεοκαισαρείας, ἀπετέλει κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Κομνηνῶν ἰδίαν ἐπαρχίαν· ἀλλὰ κατόπι ἀπετέλεσε πατριαρχικὴν ἐξαρχίαν καρπούμενην ὑπὸ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικιοῦχων· ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Νεκταρίου ἀνήκε τῷ Πρωτεκδικῷ Σπανδωνῆ υἱῷ, ὅστις παρεχώρησεν αὐτῇ ἀνεὶ ἐτηρίου χορηγήματος τῷ Τραπεζούντος. Ἀλλὰ λαβὼν ὁ Νεκτάριος κατὰ τὸ 1698 τὴν ἐξαρχίαν Κερασσοῦτος διὰ σιγίλλιου τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου ὡς ἀντιστάσιμα τῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους μεγάλης πενίας και ὡς τόπου καταφυγῆς ἐν ὄρα κινδύνου, ἐπώλησε τῷ Χαλδίας τὴν περιφέρειαν Κουρτουνίου περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Χαρσιώτου ποταμοῦ. Ἐναντίον ὅμως τῆς παραχωρήσεως ταύτης κατεβάνεστησαν οἱ διάδοχοι αὐτοῦ μητροπολίται Τραπεζούντος, ἐπικαλούμενοι ἐκάστοτε τοῦ Πατριαρχεῖου τὴν ἐπέμβασιν και εἰς δίνας ἐν τέλει πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς Χαλδίας περιελθόντες. Πάντα τὰ σχετικὰ πατριαρχικὰ ἔγγραφα διασώζονται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς μητροπόλεως Τραπεζούντος. (Ἴδε καταγραφὴν αὐτῶν ἐν σημ. 94 σελ. 77—80 ἡμετέρ. Βιογραφιών)· τὰ πλεῖστα δὲ τούτων ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Π. Τριανταφυλλίδου ἐν Προλεγόμενοις τῶν Φυγάδων αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

Οἱ κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα ἡγούμενοι καὶ μοναχοί.—Σωφρόνιος, Χριστοφόρος, Δαμιανός, Μελέτιος, Παρθένιος, Χαρίτων καὶ λοιποί.—Πατριαρχικὰ γράμματα Σεραφείμ.—Χρυσοδόβουλα ἡγεμόνων.—Σιγίλλιον Γρηγορίου Ε'.

'Απὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος ἡ σειρά τῶν ἐν τῇ Μονῇ Σουμελά ἡγουμενευσάντων εἶνε σχεδὸν ὅλη γνωστὴ, ὅπως ἐπίσης εἶνε γνωστοὶ κατ' ὄνομα πλείστοι τῶν ἐν αὐτῇ ἀσκητευσάντων πατέρων. Οὕτω τὸν Εὐθύμιον, ὃν εὗρομεν ἡγούμενον κατὰ τὸ 1682, συναντῶμεν καὶ πάλιν κατὰ τὸ 1703 ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς, ἐν ᾧ σημειοῦται κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀρχιμανδρίτης ὁ Νεόφυτος, ἐκκλησιάρχης ὁ Ἐφραιμῖος, ὁ μετὰ ταῦτα ἀναδειχθεὶς ἡγούμενος, καὶ ταξειδιώτης ὑπὲρ τῆς Μονῆς ὁ Παΐσιος, ὅστις ἐπιστρέψας ἐκ Πρασιβὸδ ἔδωκε τὸ ἔτος ἐκεῖνο λογαριασμὸν τῶν κατὰ τὸ ταξειδιὸν του συλλεγέντων. Κατὰ δὲ τὸ 1706 εὕρισκομεν καὶ πνευματικὸν ἐν τῇ Μονῇ Καλλίνικον κτήτορα « Ἄμαρτωλῶν Σωτηρίας », καταγόμενον δὲ ἐκ Κουτούλων, χωρίου μικροῦ παρὰ τὴν Μονὴν κειμένου, καὶ ἕτερον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος Θεόκλητον. Τὸ δὲ 1712 εὕρισκομεν ἡγούμενον τῆς Μονῆς Ἐφραιμῖον καὶ ἱερομόναχον Ἰγνάτιον, δι' ἐξόδων τοῦ ὁποίου ἐξωγραφῆθη μέρος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ὡς ἐστὶν εἰκάσαι ἐκ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς, ἣν ἀνεγνώσαμεν ἀνωθεν καὶ εἰς τὸ ἔνδον τῆς ἀριστερᾶς τῆς καὶ κυρίως θύρας αὐτοῦ: « Εἰληφε πέρας ἡ ἱστορία δι' ἐξόδων τοῦ ἱερομονάχου Ἰγνατίου Σουμελιώτου, ἀρχιερατεύοντος ἐν Τραπεζοῦντι τοῦ λογιωτάτου Παΐσιου (1) καὶ ἡγουμενεύοντος Ἐφραιμῖου, διὰ χει-

(1) Ἴδε περὶ τοῦ λογίου τούτου Ἀρχιεπότου τῆς Τραπεζοῦντος ἡμετ. Βιογραφ. σελ. 93—96.

ρὸς Σάββα ἐξ Οἰνόης.» Τὴν ἐποχὴν περίπου ταύτην γινώσκουμεν ὅτι ἐξεδόθη ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελά σιγγίλιον τοῦ Πατριάρχου Γαβριήλ, (1) τὸ ὅποιον ὁμως δὲν διεσώθη. Λογίους δὲ ἐν αὐτῇ ζήσαντας εὕρομεν τὸν ἱεροδιάκονον Ἱερόθεον, κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος, (2) τὸν Φιλόθεον, ὅστις ἐκ Χίου καταγόμενος καὶ ἐν τῇ Μονῇ τῶν Ἰβήρων τὸ κατ' ἄρχάς διαμένων ἦλθεν εἰς τὴν Μονὴν Σουμελά, (3) ἔνθα καὶ ἔγραψε νομοκάνονα, (4) τὸν Ἀνανίαν, (5) τὸν Ἀζαρίαν (6) καὶ ἄλλους τινάς, περὶ ὧν εἶδησιν ἔχομεν ἐξ ἐπιγραφῶν ἐπὶ διαφορῶν βιβλίων καὶ χειρογράφων ἐν τῇ Μονῇ ἀποκειμένων.

Τῷ 1724 ἀναδεικνύεται ἡγούμενος τῆς Μονῆς ἀνὴρ ρέκτης καὶ ἐντιμότατος, ὁ ἐκ Τραπεζοῦντος ἱερομόναχος Σωφρόνιος ὁ Πιλπίλογλου. Συνεργαζόμενος οὗτος μετὰ τῶν γερόντων Ἀνανία, Παῖσιου, Ἱερεμίου καὶ Εὐθύμιου προσπαθεῖ νὰ θέσῃ εἰς τάξιν τὰ τῆς Μονῆς, ὅλως ἀκατάστατα διατελοῦντα. Καὶ ἐπειδὴ εἰς τὰς προσπαθείας του ἔβλεπεν ἀντιστρατευμένους τινάς τῶν πατέρων, εἰς οὓς συνέφερε, φρίνεται, ἡ κακοδιοίκησις καὶ ἀταξία, ἐπεκαλέσθη τὴν ἀντίληψιν τοῦ πατριάρχου Σεραφεῖμ, ὅστις καὶ ἐπανελημμένα ἐξέδοτο γράμματα διατάσων τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων. Σκανδάλων ἰδίᾳ πρόξενον ἐγένετο τὸ ζήτημα τοῦ νατ' ἔτος ἐπιτρόπου, καθ' ὅσον ἐπεκράτει συνήθεια ὁ ἐκλεγόμενος τοιοῦτος νὰ διαχειρίζεται τὰ τῆς Μονῆς ὅπως ἤθελεν, ὅλως ἀνεξελέγκτως, ἕνεκα τοῦ ὁποίου οἱ μὲν ἐπίτροποι ἐπλούτουσαν, τὸ δὲ Μοναστήριον ἐβυθίζετο εἰς χρέη. Ὁ Σωφρόνιος ἔσπευσε νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ πάντων τούτων τὸν πατριαρχεῦοντα τότε (1733) Σεραφεῖμ, ὅστις,

(1) Τοῦ πατριάρχου Γαβριήλ (1702-1707) ἕτερον σιγγίλιον ἐξεδόθη τῷ 1706 ὑπὲρ τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου Περιστερῶτα, ὁἷνος ἀντίγραφον διασώζεται ἐν κώδικι τῆς Ἀργυροπόλεως. Ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι ἀπληγήσαμεν καὶ ἀντίγραφα: Χρυσοβόλου Ρωμανοῦ δωροῦντος τῇ Μονῇ Ἐηροποτάμου τίμιον ξύλον (924), Ἀλεξίου καὶ Θεοδώρου ὑπὲρ τῆς Μονῆς Προδρόμου Βαζελάνος (1375), Ἀλεξίου ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελά, Ἐμμανουὴλ ὑπὲρ τῆς Μονῆς Βαζελάνος, Ἀλεξίου ὑπὲρ τῆς Μονῆς Βαζελάνος, Ἰωάννου καὶ Πέτρου Τζάρων τῆς Ρωσσίας ὑπὲρ τῆς Μονῆς Βαζελάνος (ἐν μεταρράσει). Ἐπίσης καὶ ἀντίγραφα τῶν ἐξῆς σιγγιλιῶν: Ἰακώβου ὑπὲρ τῆς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Χουτουρά, Γαβριήλ ὑπὲρ τῆς Μονῆς Περιστερῶτα, Γρηγορίου ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελά, Κυρίλλου ὑπὲρ τῆς Μονῆς Χουτουρά καὶ Σαμουὴλ κατὰ τὸ 1766 δι' ὃ προβάλλεται ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Χαλδίας εἰς μητρόπολιν.

(2) Ἴδε ἡμετ. Βιογραφίας σελ. 80. — (3) Ἀδτόθι σελ. 106. — (4) Ἴδε Κατάλ. Α. Π. Κεραμέως ἀριθ. 37. — (5) Ἡμετέρ. Βιογραφ. σελ. 106. — (6) Ἀδτόθι σελ. 107.

δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν Τραπεζοῦντος, πρὸς τὸν ἡγούμενον, πρὸς τοὺς πατέρας καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρῶτοντας τῶν χωρίων τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σουμελά, διέταξε τὴν κατάργησιν τῆς ἐπιτροπείας καὶ τὴν ἀνάδειξιν σκευοφύλακος, κοινῇ ἐκλεγομένου ὑπὸ τῶν πατέρων, κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἐν Ἐθῶν κοινοβιακῶν Μοναστηρίων. Ἡ ἐπιστολὴ (1) αὕτη ἔχει ὡς ἐξῆς :

Σ ε ρ α φ ε ἰ μ κ . τ . λ .

† Ἱερῶτατε μητροπολίτα Τραπεζοῦντος, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πάσης Λαζικῆς. ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφῆ καὶ συλλειτουργέ, καὶ ὀσιώτατε καθηγούμενε τοῦ αὐτόθι πατριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελά, καὶ λοιποὶ συνασκούμενοι πατέρες, ἐτιμώτατοι κληρικοί, εὐλαδέστατοι ἱερεῖς καὶ χρήσιμοι γέροντες τῆς ἐπαρχίας ταύτης, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ἐγνωμεν καὶ ἐβεβαιώθημεν καλῶς, ὅτι εἰς τὸ ρηθὲν αὐτόθι σταυροπηγιακὸν μοναστήριον τοῦ Σουμελά οὐκ οἶδαμεν ὅπως ἐπεκράτησε κακὴ συνήθεια καὶ πρὸς βλάβην ἀφορᾶσα καὶ ζημίαν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου· καὶ γὰρ καθ' ἕκαστον χρόνον γενόμενος εἰς τῶν μοναστηριακῶν καλογήρων ἐπίτροπος τοῦ μοναστηρίου καὶ παραλαμβάνων εἰς χεῖρας αὐτοῦ αὐτοτελεῖ ἐξουσίᾳ πάντα τὰ μοναστηριακὰ πράγματα φθείρει καὶ ἀφανίζει κακῶς αὐτὰ καὶ τὴν συναγομένην ἐλεημοσύνην κατακρατεῖ καὶ κλέπτει καὶ χαρίζεται ὅποι θέλει καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ χρόνου δίδωσι λογαριασμὸν καθὼς αὐτὸς θέλει ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρινόμενος καὶ ἐξεταζόμενος. Ἐἴτα εἰς τὸν τόπον ἐκείνου γίνεται ἄλλος καὶ ὄγηρος πάλιν ἐπίτροπος, κἀκεῖνο τὰ ὅμοια ποιεῖν καὶ κατὰ μίμησιν τοῦ προηγουμένου κλέπτων καὶ σφετερίζων καὶ φθεύρων καὶ ἀφανίζων τὰ μοναστηριακὰ πράγματα καὶ τὴν ἐλεημοσύνην ἐξέρχεται καὶ αὐτὸς μένων ἀνεξέταστος, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰς ὅσα καὶ ἂν ἐσφετέρησε καὶ

(1) Πᾶσαι αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Σωφρονίου περιέχονται καὶ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἀντιγράφων τοῦ κ. Κεραμέως.

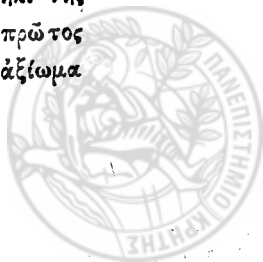
ἔφθειρε, καὶ προέρχεται τὸ πρᾶγμα τοῦτο κατὰ διαδοχὴν τῆς ἐπιτροπῆς, κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον μέλλουσαν περιελθεῖν εἰς αὐτούς, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ πλανεκτῆσαι καὶ ἀρπάσαι καὶ σφετερίσαι, οὐδόλως ἐξετάζουσι τὴν προηγησαμένην ἀδικίαν, ἀλλὰ βοηθοῦσιν ἀλλήλοις εἰς τὴν τοιαύτην κλοπὴν καὶ τὸν σφετερισμόν, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ κατὰ μικρὸν ἔρχεται εἰς φθορὰν τὸ αὐτὸ μοναστήριον καὶ εὐρίσκεται πάντοτε κατάχρεον, βυθιζόμενον συνεχῶς εἰς χρέη, μηδενὸς ὄντος τοῦ διεκδικούντος καὶ δεφευδεύοντος τὴν σύστασιν καὶ κυβέρνησιν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, ἀλλὰ πάντες ἐξ ἴσου ὁμολογοῦσιν εἰς τὸ κακὸν καὶ οὐδεμίαν ὑπόταγὴν καὶ εὐλείθειαν δεικνύουσι τῷ ἡγουμένῳ καὶ τῷ προεστῶτι αὐτῶν.— Τούτου χάριν προνοοῦντες ἡμεῖς τὴν σύστασιν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, δεῖν ἐγνωμεν κατὰ κοινὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν γενέσθαι εἰς αὐτὸ τὴν πρέπουσαν διόρθωσιν. Καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἢ μὲν ρηθεῖσα κετ' ἔτος ἐκ διαδοχῆς αὐτοδύναμος ἐπιτροπικὴ τῶν καλογήρων, ὡς τῆλικαύτης ζημίας καὶ βλάβης ἀταξίας τε καὶ ἀκαταστασίας καὶ ἀφανισμοῦ πρόξενος εἰς τὸ ρηθὲν μοναστήριον, καὶ ἀπ' ἐναντίας τῆ μοναστηριακῆ καὶ κοινοβιακῆ καταστάσει, παύσῃ καὶ λείψῃ τοῦ λοιποῦ εἰς τὸ παντελές, ἀντὶ δὲ τῶν ἐπιτρόπων τούτων ὀφείλουσιν ἐκλέγεσθαι ὁ ἡγούμενος μετὰ τῶν λοιπῶν πατέρων ἓνα ἐκ τῆς συνοδίας αὐτῶν, τὸν πιστὸν καὶ ἀξίον εἰς κυβέρνησιν τοῦ μοναστηρίου, γνωριζόμενον καὶ ὁμολογούμενον, καὶ τοῦτον καθιστᾶν κοινῇ γνώμῃ σκευοφύλακα τοῦ μοναστηρίου αὐτῶν, κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν καὶ τῶν ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ ὄρει σεβασμίων μοναστηρίων· καὶ τὸν γενόμενον σκευοφύλακα τοῦτον ἔχειν καὶ βαστάζειν εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὰ μοναστηριακὰ πάντα πράγματα καὶ λαμβάνειν τὰς προσόδους καὶ τὴν διδομένην ἐλεημοσύνην καὶ πο εἶσθαι τὰς χρειώδεις ἐξόδους καὶ δαπάνας μετὰ πάσης εὐθύτητος καὶ μετὰ τῆς γνώμης καὶ βουλῆς τοῦ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων καὶ μηδεμίαν ἔχειν ἄδειαν τοῦτον αὐτοτελεῖ καὶ αὐ-

τοδυνάμω ἐξουσία καὶ χωρὶς εἰδήσεως καὶ γνώμης τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν πατέρων ποιεῖν τι ἢ σφετερίζειν ἢ χαρίζεσθαι ὅπου θέλει καὶ φθείρειν καὶ ἀφανίζειν τὰ μοναστηριακὰ εἰσοδήματα καὶ πράγματα, καὶ κατ' ἔτος διδόναι λογαριασμόν ἀκριβῆ τῷ ἡγουμένῳ καὶ τῇ κοινότητι τῶν πατέρων περὶ πάντων τῶν προσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ μοναστηρίου μετὰ ἐξετάσεως καὶ ἐρεύνης ἀποδείξεως ἀκριβοῦς, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ κυβερναῖσθαι καὶ σώζεσθαι εὐτάκτως καὶ κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὸν ὅρον καὶ τὸν τύπον τοῦ κοινοβίου τὸ ρηθὲν μοναστήριον. Ὅστις δὲ καὶ ὁποῖος τολμήσῃ ἐναντιωθῆναι καὶ ἀντειπεῖν τῇ παρούσῃ ἐκκλησιαστικῇ καὶ συνοδικῇ ἡμῶν ἀποφάσει περὶ τῆς ἀναίρεσεως τῆς ρηθείσης φθαρτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ περὶ τῆς συστάσεως τοῦ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον ὀφείλοντος γενέσθαι σκευοφύλακος, διὰ τὴν σύστασιν καὶ κυβέρνησιν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, ἔτι δὲ καὶ ὅστις τῶν αὐτόθι ἐγχωρίων χριστιανῶν κοσμικῶν θελήσῃ ἀναμίγνυσθαι καὶ ἀνακατώνεσθαι εἰς τὰς ὑποθέσεις καὶ χρείας τοῦ μοναστηρίου τούτου καὶ σπεύδει εἰς ἀνατροπὴν τῆς συστάσεως καὶ κυβερνήσεως αὐτοῦ, ὁ τοιοῦτος, ἱερεὺς μὲν ὢν μοναστηριακός, ἀργὸς ἔστω πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἐστερημένος παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος, λαϊκὸς δὲ ἢ ἰδιώτης, ἀφωρισμένος εἶναι ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος· ὅστις δὲ τῶν πατέρων τοῦ μοναστηρίου ἐπιμένῃ τῇ ἀπειθείᾳ καὶ ἐναντιότητι ταύτῃ, ὑπάρχῃ ἀπόβλητος καὶ δεδιωγμένος τοῦ μοναστηρίου ἐξ ἀποφάσεως.

αψλγ^ω ἐν μνηί 'Ιουνίῳ 'Ινδικτιῶνος ια'.

(“Ἐξ ἀρχιερέων ὑπογραφαί.)

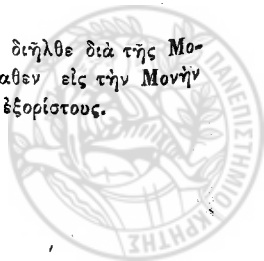
Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ πατριάρχου Σεραφεῖμ ἐπέφερε τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα. Οἱ πατέρες συνελθόντες ἀπεφάσισαν αὐθαρῆ νὰ θέσωσιν εἰς ἐνέργειαν τὰς παρακελεύσεις τῆς ἐκκλησίας, τὴν 22 δι' Αὐγούστου 1733 ἐξέδωκαν ὄρον, ὃν καὶ κατέγραψαν ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην ἀνεδέχθη σκευοφύλαξ πρῶτος τῆς Μονῆς ὁ ἱερομόναχος Γεράσιμος, ὁ εἶτα ἡγουμενεύσας. Τὸ ἀξίωμα

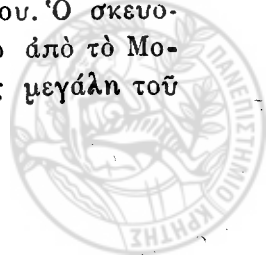
τοῦ σκευοφύλακος ἀντιτίθετο εἰς τὸν μετὰ τὸν ἡγούμενον καταλληλότερον καὶ ἐγερτότερον πατέρα, ἐχρησίμευε δ' οὕτως εἰπεῖν ὡς μέσον παρασκευαστικόν, καθ' ὅσον συνήθως τὸν ἡγούμενον ἀποθνήσκοντα ἢ παραιτούμενον διεδέχετο, διὰ ψήφου κινήσεως ἐννοεῖται ἐκλεγόμενος, ὁ ὑπάρχων Σκευοφύλαξ. Ὅτι δὲ τὸ σκευοφυλάκιον πλείστον ὠρέλησε τὴν Μονὴν κατοδεικνύεται ἐξ αὐτῶν τῶν πρακτικῶν τῆς Μονῆς, τὰ ὁποῖα παρακατιόντες θὰ ἴδωμεν καὶ ἐν εἰς ὁμολογεῖται ὅτι ἐν ὧν διετηρεῖτο τὸ σκευοφυλάκιον τὰ πράγματα τῆς Μονῆς ἤνθουν, μόλις δὲ κατηργήθη, ἡ καταστροφή ἐπῆλθε ταχεῖα, εἴματα τοῦ ὁποίου καὶ ἀνευστῆθη βραδύτερον ἐπὶ ἡγουμένου Χριστοφόρου (1753), ὁπότεν καὶ παρέμεινεν ὀριστικώτατα. Διὰ τῆς αὐτῆς πιάξεως ἀνεδείχθη καὶ ἐκκλησιαρχῆς τῆς Μονῆς ὁ ἱερομόναχος Γερβάσιος, ἐκανόνισθησαν δὲ καὶ πλείστα ἄλλα, εἰς τὸν ὁ χρόνος τῆς ἐφημερείας, ἡ ἀντιμισθία τοῦ σκευοφύλακος, τοῦ ἐκκλησιαρχοῦ, τῶν ἐφημεριῶν, τῶν διακόνων, τοῦ κελλάρου, τοῦ παρακελλάρου καὶ τοῦ πορτάρου. Εἰς τὴν συνεδρίαν ταύτην, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος πλὴν τοῦ ἡγουμένου καὶ 24 ἄλλοι πατέρες, παρῆν καὶ ὁ Πισιδίος Κοσμάς, ἀγνωστον πῶς εὑρεθεὶς ἐν τῇ Μονῇ. (1) Ἐκ τῶν ὑπογραφεμένων ἐν τῷ γενομένῳ τότε ὄντων ἀπαντῶμεν δύο διερχομένους, τὸν Δανιὴλ καὶ τὸν Κυπριανόν, γνωστάς, ὑποθέτω, τῆς τουρκικῆς, χαρτοφύλακα τὸν Σεραφεῖμ, πρωτοσύγγελλον τοῦ ἡγουμένου τὸν Ἱερεμίαν καὶ σύγγελλον τὸν Μελέτιον, ἐπίτροπον τοῦ τσιφλικίου τῶν Πλατάνων τὸν Νεκτάριον, καὶ ὑπομνηματογράφον τὸν Θεόδουλον, ὅστις βεβαίως θὰ εἶνε καὶ ὁ συντάκτης τοῦ ὄρου, ἔχοντος ὡς ἐξῆς :

Ἐπειδὴ θεῖω ἐλάει ὁ Παναγιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Κύριος Κύριος Σεραφεῖμ μᾶς ἔστειλε δύο συνοδικὰ γράμματα καὶ ἐπιστολάς διὰ τὸν καθηγούμενον τὸν Κύρ Σωφρόνιον καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς πατέρας, μικροὺς τε καὶ μεγάλους, γέροντας καὶ νέους, καὶ μᾶς συμβουλεύει ὅλους τοὺς πατέρας τοὺς κατοικοῦντας εἰς σὲ τοῦτο τὸ ἅγιον μοναστήριον τοῦ Σουμελά, προτράζοντάς μας μὲ συνοδικὰ ἀποφασιστικὰ γράμματα, ὅποι εἶναι ὑπο-

(1) Ἴσως μετέβαινεν εἰς Ἀργυροπούλιν χέριν ζητείας καὶ διήλθε διὰ τῆς Μονῆς ἀλλ' ἴσως διετέλει ἐν αὐτῇ ὑπερόριος, καθ' ὅσον ἀνέκαθεν εἰς τὴν Μονὴν Σουμελά ἀπέστειλεν ἡ ἐκκλησία ἱερωμένους πταισάντας ὡς ἐξορίστους.

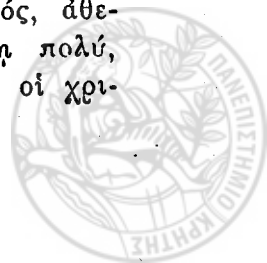
γεγραμμένοι ὅλοι οἱ ἐγκριτοὶ ἀρχιερεῖς. Ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ πατέρες εἶχαμεν συνήθειαν τὸν κάθε χρόνον νὰ γίνεται ἀπὸ ἀνάμεσά μας ἕνας ἐπίτροπος τὰ εἰσοδήματα τοῦ μοναστηρίου ἐκεῖνος ἔπερνε καὶ τὰ ἐξοδα ἐκεῖνος τὰ ἔκαμνε καὶ τελειόνοντας ὁ χρόνος ἐπέρναμε λογαριασμὸν καὶ ἔτσι ἐκάμναμε ἄλλον ἐπίτροπον· τοῦτο τὸ συνήθειον ὁποῦ εἶχαμεν ἡμεῖς, ἡ μεγάλη ἐκκλήσοια δὲν τὸ ἐδέχθη· εὐτελείως, καὶ μᾶς ἔστειλε συνοδικὰ καὶ ἀποφασιστικὰ γράμματα καὶ μᾶς ἐπρόσταξε ὅτι ἀνάμεσόν μας νὰ κάμωμε σκευοφύλακα παντοτεινὸν διὰ τὴν κυβέροννησιν καὶ σύστασιν τοῦ Μοναστηρίου μας· καὶ ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ πατέρες βλέποντες τὰ συνοδικὰ καὶ ἀποφασιστικὰ γράμματα ὑποτασσόμεθα ὅλοι καὶ κοινῇ γνώμῃ τῶν πατέρων μὲ φόβον Θεοῦ ἐδεχθῆκαμεν τὰ ὅσα μᾶς προστάζει ἡ ἀγία μας καὶ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ οἴκουμενικοῦ πατριάρχου, μὲ τὴν χάριν τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, μὲ γνώμην τοῦ καθηγουμένου μας κύρ Σωφρονίου καὶ μὲ γνώμην ἡμῶν ὄλων μας τῶν συναδέλφων τῶν εὐρισκομένων εἰς τὴν σεβασμίαν καὶ βασιλικὴν ταύτην Μονὴν τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελᾶ Εὐρήκαμεν εὐλογον μὲ κοινὴν γνώμην τὸν Πανοσιώτατον συνάδελφόν μας Παπᾶ κύρ Γεράσιμον, τὸν ἐκαταστήσαμεν σκευοφύλακα παντοτεινὸν τοῦ Μοναστηρίου μας. Ἐκαταστήσαμεν καὶ τὸν συνάδελφόν μας τὸν Παπᾶ Χατζῆ κύρ Γερβάσιον ἐκκλησιάρχην καὶ πνευματικὸν τοῦ Μοναστηρίου μας· ὅτι εἰσοδήματα ἔρχονται εἰς τὸ μοναστήριόν μας κινητὰ καὶ ἀκίνητα νὰ γράφῃ ὁ ἅγιος ἐκκλησιάρχης καὶ πνευματικὸς Παπᾶ Κύρ Γερβάσιος καὶ νὰ περιλάβῃ ὁ ἅγιος σκευοφύλακας καὶ νὰ τὰ φυλάττῃ μαζὺ μὲ τὸν ἐκκλησιάρχην καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἰσοδήματα νὰ κάμῃ τὰ ἐξοδα ὅτι εἶνε τῆς χρείας τοῦ Μοναστηρίου μὲ εἰδήσιν τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν πατέρων ἀκόμην· ὅτι χρειασθῆ ὁ ἅγιος καθηγούμενος διὰ χρείαν τοῦ Μοναστηρίου νὰ τῷ ἐδώσῃ ὁ ἅγιος σκευοφύλακας καὶ νὰ γράφῃ ὁ γραμματικὸς εἰς τὸ κατάστιχον τοῦ Μοναστηρίου. Ὁ σκευοφύλακας νὰ μὴ ἔχη ἐξουσίαν νὰ ἰβραίνῃ ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήριον — ἔξω ἐὰν τύχῃ ἀνάγκη, ὑπόθεσις μεγάλη τοῦ

Μοναστηρίου — ἕως τὸ ἀμπάρι τοῦ Κουδούα, ὁμοίως καὶ ὁ ἅγιος ἐκκλησιάρχης. Ὁ ἐκκλησιάρχης νὰ ἔχη ἐξουσίαν νὰ ὀρίξη ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄμφια τῆς ἐκκλησίας, νὰ εἶνε εἰς τὴν ἐξουσίαν του ἐφ' ὅρου ζωῆς. Ὅσοι ἱερομόναχοι εὐρίσκονται εἰς τὸ μοναστήριον ὁ καθεὶς νὰ ἐφημερεύῃ ἀπὸ ἓναν μῆναν, ὁμοίως καὶ οἱ διάκονοι τὸ αὐτό, νὰ ἐφημερεύῃ ὁ καθεὶς τὸν μῆνάν του.

Ἐπι διορίζομεν κοινῇ γνώμη διὰ τὸν κόπον του καὶ διὰ τὴν χρεῖαν του νὰ ἔχη νὰ λαμβάνῃ ὁ ἅγιος σκευοφύλακας ἀπὸ τὸ κοινὸν γρόσια ἐξήκοντα· ἡ δὲ καὶ ὅσων ἔλεημοσύνην ὅπου τοῦ δώσουν, κἂν τε πολὺ, κἂν τε ὀλίγον, ἕως ἓναν ἄσπρον, νὰ εἶνε τοῦ κοινοῦ· ὁμοίως καὶ τοῦ ἐκκλησιάρχου νὰ τὸν δώσῃ τὸ κοινὸν διὰ τὸν κόπον καὶ χρεῖαν του γρόσια εἴκοσι, καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, πολλήν, ὀλίγην, πάλιν νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸ κοινόν. Οἱ ἐφημέριοι πάλιν νὰ ἔχουν νὰ λαμβάνουν ὁ καθένας τὸν μῆναν ὅπου ἐφημερεύει γρόσια πέντε καὶ εἴ τι τὸν δώσουν οἱ χριστιανοὶ ἐλεημοσύνην, πολὺ, ὀλίγον, ὡς ἄνωθεν, νὰ τὴν δώσουν εἰς τὸ κοινόν· ὁμοίως καὶ οἱ διάκονοι νὰ ἔχουν νὰ λαμβάνουν ἀπὸ τὸ κοινὸν τὸν κάθε μῆναν ὅπου ἐφημερεύει ὁ κάθε ἓνας ἀπὸ δύο γρόσια, καὶ τὴν ἐλεημοσύνην ποῦ τὸν δώσουν, εἰς τὸ κοινόν νὰ τὴν δώσῃ. Ὁ κελάρης καὶ ὁ παρακελάρης νὰ λαμβάνουν ὁ κάθε ἓνας τὸν χρόνον ἀπὸ πέντε γρόσια καὶ τὴν φορεσιά τους. Ὁ πορτάρης νὰ τὸν δώσῃ τὸ κοινὸν γρόσια δώδεκα καὶ τὴν φορεσίαν του, καὶ ὅ,τι τὸν δώσουν ἐλεημοσύνην εἰς τὴν πόρταν νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸ κοινόν, τὸ κάθε μῆναν νὰ δώσῃ λογαριασμὸν εἰς τὸ μέσον.

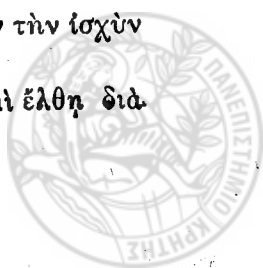
Αὐτὰ ἐδιορίσαμεν καὶ ἀπεφασίσαμεν κοινῇ γνώμῃ ὅλοι μας οἱ πατέρες, κατὰ τὰ συνοδικὰ καὶ ἀποφασιστικὰ γράμματα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κατέμπροσθεν τοῦ Παναγιωτάτου ἀγίου Πισιδίας κυρίου κύρ Κοσμᾶ καὶ τοῦ ἀγίου καθηγουμένου κύρ Σωφρονίου καὶ τῆς ἱερᾶς συντάξεως τῶν συναδέλφων πατέρων. Ὅψέ ποτε ἀπὸ τοὺς συναδέλφους πατέρας ἱερομόναχος, ἱεροδιάκονος ἢ μοναχός, ἀθετήσῃ ἢ ἐναντιωθῇ μὲ λόγον ἢ ἔργον ἢ κρατήσῃ πολὺ, ὀλίγον, ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην, ὅπου τὸν δώσουν οἱ χρι-

στιανοὶ καὶ δὲν παραδώσῃ ὅλον εἰς χεῖρας τοῦ σκευοφύλακος, ἀπὸ τὰ διορισθέντα ὅπου ἔχει νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸ κοινὸν παραπάνω ἐὰν κρατήσῃ τίποτε, ὁμοίως καὶ ὁ σκευοφύλαξ ἀπὸ τὰ διορισθέντα παραπάνω ἢ κρατήσῃ ἢ σκορπίσῃ, ὁμοίως καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης. Ἀπὸ τοὺς πατέρας πάλιν ὁποῖος ἐναντιωθῆ τὸν ἡγούμενον ἢ τοὺς προεστῶτας πατέρας καὶ γέροντας, ἢ πάλιν ὅστις ἐπιβουλευθῆ τὸν ἡγούμενον ἢ τὸν σκευοφύλακα μὲ λόγον ἢ μὲ ἔργον καὶ κατατρέξῃ ἢ συγχίσῃ διὰ νὰ γείνη ζημία εἰς τὸ ἅγιον Μοναστήριον, εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ τριάδι ὑμνούμενος καὶ ὑπὸ τῶν Σεραφεῖμ ἀνυμνούμενος· καθὼς εἶπαμεν ἄνωθεν ὁποῖος φανῆ ἀπειθῆς καὶ δὲν σταθῆ εἰς τὸν παρόντα ὄρον, ὅπου ἐκάμαμεν μὲ κοινὴν γνώμην, πρῶτον μὲν νὰ ἔχη τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ καὶ τῆς Ὑπεράγνου αὐτοῦ Μητρὸς κυρίας Θεοτόκου τὴν ὀργήν, ἔτι ἀφωρισμένος καὶ ἀσυγχώρητος ἀπὸ Κυρίου Θεοῦ Παντοκράτορος· προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοιεν πώποτε καὶ νὰ ἔχη καὶ ταῖς ἀραῖς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων κατὰ τὴν ἀπόφασιν καὶ ὀρισμὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἱερομόναχος, ἱεροδιάκονος μενέτω ἀργὸς πάσης ἱεροπραξίας. Ὅποιος φανῆ ἐναντίος καθὼς εἶπαμεν νὰ ἔχη ἐξουσίαν ὁ καθηγούμενος, ὁμοίως καὶ ὁ σκευοφύλακας ὁμοῦ μὲ τὴν ἱεράν μας σύναξιν, νὰ ξεγυμνώνουν τὸν αἴτιον τοῦ κακοῦ καὶ τὸν διώχνουν μὲ μεγάλην ἐντροπὴν ἀπὸ τοῦ Μοναστηρίου πρὸς σωφρονισμὸν τῶν ἄλλων, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Καὶ μὲ κοινὴν γνώμην ἐκάμαμεν τὸν παρόντα ὄρον καὶ ὑποσχόμεθα ὅλοι μας νὰ τὸν ἐφυλάττωμεν εἰς αἰῶνας· καὶ ὁποῖος γυρεύῃ νὰ τὸν χαλάσῃ νὰ εἶνε οὗτος ὑπόδικος τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ἀκόμη διορίζομεν ὅτι ἐὰν τύχῃ καμμία ἀναγκαῖα ὑπόθεσις τοῦ Μοναστηρίου μας μὲ ὀρισμὸν τοῦ ἁγίου καθηγουμένου καὶ μὲ εἰδῶσιν τῶν πατέρων, ὅπου προστάζει ὁ αὐθέντης μας ἅγιος καθηγούμενος, νὰ ἔχη ἄδειαν ὁ σκευοφύλαξ· εἰ δὲ τὰ ὅσα ἐγράφησαν ἄνωθεν νὰ ἔχουν τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἐνέργειαν εἰς ἀπεράντους αἰῶνας.

Καὶ πάλιν ὁποῖος τῶν χριστιανῶν εὐλαβηθῆ καὶ ἔλθῃ διὰ

να μινάση εἰς τὸ ἅγιόν μας Μοναστήριον πρῶτον νὰ γράψη καὶ νὰ στέρξη εἰς τὸν παρόντα ὄρον καὶ ἔτσι νὰ κοινοδιάση· εἰ δὲ καὶ δὲν στέρξη νὰ διώχνηται ἀπὸ τὸ ἅγιόν μας Μοναστήριον.

Ὁ Πισιδίας **Κοσμῆς**

Ὁ Καθηγούμενος **Σωφρόνιος**

Δανιὴλ ἱερομόναχος διερμηνευτής

Σεραφεῖμ ἱερομόναχος χαρτοφύλαξ

Εὐθύμιος ἱερομόναχος ἀρχιμανδρίτης

Γερβάσιος ἱερομόναχος ἐκκλησιάρχης

Γεράσιμος ἱερομόναχος σκευοφύλαξ

Ἱερεμίας ἱερομόναχος πρωτοσύγγελος τοῦ ἡγουμένου

Μελέτιος ἱερομόναχος σύγγελος τοῦ ἡγουμένου

Ἀνθιμος ἱερομόναχος

Νεκτάριος ἱερομόναχος ἐπίτροπος Τσιφλικίου Πλατάνων

Θεόδοιλος ἱερομόναχος ὑπομνηματογράφος

Κυπριανός ἱερομόναχος διερμηνευτής

Ἰωάσαφ ἱερομόναχος

Λουρέντιος ἱερομόναχος

Γρηγόριος ἱερομόναχος

Δαμιανός ἱεροδιάκονος

Ἀνανίας ἱεροδιάκονος

Λεόντιος ἱεροδιάκονος

Χριστόφορος ἱεροδιάκονος

Ἀνθιμος μοναχός

Παφνούτιος μοναχός

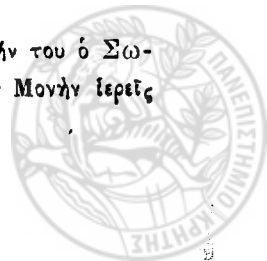
Γεννάδιος μάγειρος

Ἀνθιμος μοναχός πορτ'ρης

Διονύσιος μοναχός

Ἰορδάνης μοναχός

Ἄλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀταξιῶν ἐστρεψε τὴν προσοχὴν τοῦ Ὁ Σωφρόνιος. Οἱ ἐν τοῖς χωρίοις τοῖς ὑποκειμένοις εἰς τὴν Μονὴν ἱερεῖς

ὑπήγοντο καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ Μοναστήριον, ὅπερ ὤρειλον ν' ἀναγνωρίζω-
σιν ὡς ἀρχὴν τῶν πνευματικῆν ἐν τούτοις ἀντὶ νὰ περιμένωσιν ὅπως
διορισθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου εἰς ἐφημερίαν, ἔσπευδον ν' ἀρπάσωσι
τὴν πρώτην κενωθείταν θέσιν ἐφημερίου, ὅπως αὐθαίρετως καὶ αὐτο-
βούλως. Τὸ δὲ περιεργότερον εἶνε ὅτι ἡ ἀρπαγὴ αὕτη ἐγένετο διὰ με-
σιτείας καὶ βίας προσώπων ἀλλογενῶν, ὧ, λέγει τὸ ἐπιτίμιον,
ὅπερ κατ' αἴτησιν τοῦ Σωφρονίου ἐξέδοτο τὸ 1733 ὁ Πατριάρχης
Σεραφεῖμ καὶ τὸ ὅποιον ἔχει ὡς ἐξῆς.

Σεραφεῖμ κ. τ. λ.

† Ἰερώτατε μητροπολίτα Τραπεζοῦντος καὶ ἔξαρχε πά-
σης Λαζικῆς καὶ Θεοφιλέστατε ἀρχιεπίσκοπε Χαλδίας καὶ
Χερσιάνων ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλει-
τουργοί, καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ χρήσιμοι γέροντες τῶν
αὐτῶν ἐπαρχιῶν, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.
Ἄνυνέχθη ἡμῖν παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου καθηγουμένου τοῦ
αὐτόθι σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῆς Παναγίας τοῦ
Σουμελά, ὅτι ἐντὸς τῶν ὑποκειμένων χωρίων τῷ ῥηθέντι
μοναστηρίῳ εὐρίσκονται ἀνὰ δύο καὶ τρεῖς ἐκκλησίαι καὶ
ἐκάστην αὐτῶν ἐπισκέπτεται καὶ βασιτάζει ὁ καθὲς ἱερεὺς
ἐφ' ὄρω ζωῆς αὐτοῦ, γνώμη καὶ ἀδεία τοῦ ἡγουμένου.
μετὰ θάνατον δὲ τινος τῶν αὐτῶν ἱερέων, δέον καὶ ἐπάναγ-
κες ὄν τὸν αὐτὸν καθηγούμενον πάλιν ἀποκαθιστᾶν ἰδιο-
θελῶς καὶ εἰσάγειν ἕτερον ἱερέα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ, ἥς
ὁ προεστὼς ἐτελεύτησεν, εἰς ἐφημερίαν καὶ ἐπίσκεψιν αὐ-
τῆς, οὐκ ἔωσιν οἱ λοιποὶ ἱερεῖς τῶν ἐκκλησιῶν χρῆσθαι τὸν
ἡγούμενον τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ καὶ δοῦναι τὴν ἐκκλη-
σίαν ᾧ ἂν ἐέρω βούλεται ἱερεῖ, ἀλλ' αὐτοὶ καὶ παρέχον-
τες τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐκκλησίας, πλεονεξία κινούμενοι διὰ
μεσιτείας καὶ βίας προσώπων ἀλλογενῶν οἰκιοιοιοῦνται
καὶ λαμβάνουσι τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην καὶ γίνονται ζημίαι
καὶ βλάβης πρόξενοι τῷ ῥηθέντι καθηγουμένῳ ἔξω τοῦ δι-
καίου καὶ πρέποντος καὶ χωρὶς διακρίσεως. Τούτου χάριν
πρὸς διόρθωσιν τῆς ἐπιζημιῶν αὐτῆς ἀταξίας ἐδέξεν αὐτῷ
τοῦ παρόντος ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτιμίου. Καὶ δὴ γράφοντες

ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχόντων ἱερέων ἐκκλησίας ἰδίας εἰς τὰ ὑποκείμενα χωρία τῷ ἀνωτέρῳ μοναστηρίῳ, μήτε τις ἄλλος τολμήσῃ ἀπὸ τοῦ νῦν μετὰ θάνατον τῶν ἱερέων τινὸς δυναστικῶς καὶ βιαίως λαμβάνειν τι καὶ ἀρπάζειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ τελευτῶντος, παρὰ τὴν θέλπιν καὶ γνώμην τοῦ ἀνωτέρῳ καθηγουμένου, αὐτοῦ μόνου ἔχοντος ἄδειαν διδόναι καὶ ἐγχειρίζειν τὴν χηρεύσασαν ἐκκλησίαν ᾧ ἂν ἐθέλῃ ἐτέρῳ τῶν ἱερέων, καθ' ὃν τρόπον συμφωνήσῃ μετ' ἐκείνου διὰ τὸ συμφέρον καὶ τὴν ὠφέλειαν, κατὰ τὸ πρέπον καὶ δίκαιον. "Ὅς δ' ἂν τῶν ἱερέων αὐτῶν ἐναντίος φανῇ καὶ ποιήσῃ ἐξω τῆς ἡμετέρας ταύτης ἐπιταγῆς καὶ παραγγελίας, ὡς ἀπειθῆς καὶ ἀνυπότακτος καὶ παρήκοος, ἀργὸς μὲν ἢ πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἐστερημένος παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος καὶ δικαιώματος, παρ' οὐδενὸς συμφορούμενος ἢ συλλειτουργούμενος, ἢ εἰσόδημα ἐκκλησιαστικὸν πολὺ ἢ ὀλίγον παρεχόμενος, ἐν βάρει ἀργίας καὶ ἀφορισμοῦ ἐξ ἀποφάσεως, ἐν μὲν Ἰουνίῳ ἰνδικτιῶνος ια'. (=1733.)

(Ἐξ ὑπογραφῶν ἀρχιερέων.)

Ὁ Σωφρόνιος προῦκάλεσε καὶ ἄλλα τρία ἐπιτίμια τοῦ πατριάρχου Σεραφεῖμ. Πρῶτον ἐναντίον τῶν λαβόντων χρήματα παρὰ τῶν ἀποθανόντων Ἐφραιμίου ἡγουμένου καὶ Ἰωάσαφ καὶ Μακαρίου Ἱερομονάχων καὶ μὴ ἐννοούντων νὰ τὸ ἐπιστρέψωσι. Δεύτερον κατὰ τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν Μονὴν συγγενῶν τῶν μοναζόντων, παρ' ὧν συνήθως κρυφίως ἐλάμβανον πλεῖστα πράγματα ἀνήκοντα τῇ Μονῇ. Καὶ τρίτον κατὰ τῶν ἐπιζητούντων νὰ κληρονομήσωσι τοὺς ἀποθνήσκοντας συγγενεῖς αὐτῶν μοναχοὺς, ὧν αἱ περιουσίαι κατὰ τὰς μοναστηριακὰς διατάξεις ἀνήκουσιν ὅλως τῇ Μονῇ. Τὰ τρία ταῦτα ἐπιτίμια ἔχουσιν ὡς ἐξῆς.

Σεραφεῖμ κ. τ. λ.

† Ἱερώτατε μητροπολίτα Τραπεζοῦντος, ὑπέρτιμε καὶ ἐξαρχε πάσης Λαζικῆς, καὶ Θεοφιλέστατε ἀρχιεπίσκοπε

Χαλδίας καὶ Χερσιάνων, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπῆτοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί, καὶ ἐντιμώτατοὶ κληρικοί! καὶ εὐλαβέστατοὶ ἱερεῖς καὶ χρήσιμοι γέροντες τῶν αὐτῶν ἐπαρχιῶν, χάρις εἶν ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ὁ δσιώτατος καθηγούμενος τῆς αὐτόθι σεβασμίας σταυροπηγιακῆς μονῆς τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελά, ἐν ἱερομονάχοις Σωφρόνιος, ἀνέφερεν ἡμῖν, ὅτι τινὲς τῶν προτελευτησάντων πατέρων ἀπὸ τῆς μονῆς ταύτης, ὃ τε χρηματίσας ποτὲ ἡγούμενος ἐν ἱερομονάχοις Ἐφραίμ, ὁ παπᾶ Ἰωάσαφ Ταγλῆς καὶ ὁ παπᾶ Μακάριος, ἔδωκαν ἔτι ζῶντες πρὸς τινὰς τῶν χριστιανῶν, ἄλλα μὲν διὰ φύλαξιν, ἄλλα δὲ δανεικά, ἱκανῆς ποσότητος [ἄσπρα· οἱ δὲ λαβόντες ἐκεῖνα ἀρνούνται ἤδη, πλεονεξία νικώμενοι, καὶ οὐ προαιροῦνται φανερώσαι καὶ ἀποδοῦναι τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἱεροσυλίας προφανῶς ζημιοῦσι καὶ ἀδικοῦσι τὸ ρηθὲν μοναστήριον, ἐν ἀδιακρισίᾳ καὶ ἀθεοφοβίᾳ μεγίστῃ. Τούτου χάριν ἐδέηθη κατὰ τῶν τοιούτων τοῦ παρόντος ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτιμίου εἰς φανέρωσιν καὶ ἀποκατάστασιν τοῦ μοναστηριακοῦ] δικαίου καὶ μαρτυρίαν ἀληθείας. Καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπῆτῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἴνα, ὅσοι καὶ ὁποῖοι τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις χριστιανῶν ἔλαβον εἰς χεῖρας αὐτῶν παρὰ τῶν προειρημένων πατέρων τοῦ τε ἡγουμένου Παπᾶ Ἐφραίμ, τοῦ Παπᾶ Ἰωάσαφ Νταγλιῆ καὶ τοῦ παπᾶ Μακαρίου πολλὰ ἢ ὀλίγα ἄσπρα, εἴτε διὰ φύλαξιν, εἴτε λόγῳ δανείου, ἢ καθ' ἕτερον] οἰονδήποτε τρόπον, εἰ μὴ φεθθέντες τὸν Θεὸν καὶ διακριθέντες ὁμολογήσουσι χριστιανικῶς] καὶ διορθώσουσι τὸ πταῖσμα τῆς πλεονεξίας αὐτῶν καὶ φανερώσαντες ἐπιστρέψουσι καὶ ἀποδώσουσι τὰ ἅπερ ἐνεχειρίσθησαν ἄσπρα παρὰ τῶν εἰρημένων πατέρων, ἔτι ἐν τοῖς ζῶσι] διατελούντων, καὶ ἀποκαταστήσωσι χριστιανικῶς τὸ μοναστηριακὸν δίκαιον σῶον καὶ ἀνελλιπὲς εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, ἥδη καλόν· ἢ ἂν δ' ἄλλως ποιήσωσιν ἐπιμένοντες τῇ ἀρνήσει καὶ βουλόμενοι καταφαγεῖν πλεονεκτικῶς πολὺ ἢ ὀλίγον δίκαιον τοῦ μονα-

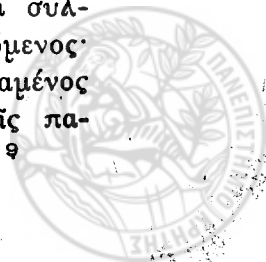
στηρίου, εύρισκόμενον ἐπάνω αὐτῶν, ὡς αἰσχροκερδεῖς καὶ πλεονέκται καὶ ἱερόσυλοι ἀφωρισμένοι εἶπσαν ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος, καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον· αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτοὶ δὲ οὐδαμῶς κληρονομήσειαν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζι καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα· στένοντες εἶπσαν καὶ τρέμοντες ἐπὶ γῆς, ὡς ὁ Κάϊν, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοιεν, ἔχοντες καὶ τὰς ἀρὰς πάντων τῶν ἀγίων καὶ θεοφόρων τῆς ἐκκλησίας πατέρων· ὑπάρχωσι δέ, ἱερεῖς μὲν ὄντες οἱ τοιοῦτοι, καὶ ἀργοὶ πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἐστερημένοι παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος, παρ' οὐδενὸς συμφορούμενοι, ἢ συλλειτουργοῦμενοι, ἢ εἰσόδημα ἐκκλησιαστικὸν παρεχόμενοι ἐν ἀργίᾳ καὶ ἀφορισμῷ· λαϊκοὶ δὲ καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας, μὴ ἐκκλησιαζόμενοι, ἢ ἀγιαζόμενοι, ἢ μετὰ θάνατον θαπτόμενοι, ἐν βίβρῃ ἀργίας καὶ ἀφορισμοῦ, ἕως οὗ φοβηθέντες τὸν Θεὸν ποιήσωσιν ὡς γράφομεν ἐξ ἀποφάσεως. Ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ Ἰνδικτιῶνος ια' (1733).

(Πέντε ὑπογραφαὶ ἀρχιερέων.)

† Σ ε ρ α φ ε ἰ μ κ. τ. λ.

† Ἐρωτάτε μητροπολίτα Τραπεζοῦντος, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πάσης Λαζικῆς καὶ Θεοφιλέστατε ἀρχιεπίσκοπε Χαλδίας καὶ Χερσιάνων, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί, καὶ ἐντιμότατο κληρικοὶ καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ χρήσιμοι γέροντες τῶν αὐτῶν ἐπαρχιῶν, χάρις εἶπ ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ἀνηέχθη καὶ ἐδηλοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς καὶ σταυροπνηγιακῆς μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Σουμελᾶ ἐπικεκλημένης ἐν ἱερομονάχοις κύρ Σωφρονίου, ὅτι ἀσυνήθεις καὶ ξένοι τινὲς εἰσερχόμενοι ἔξωθεν ἐν τῇ ρηθείῃ μονῇ ἐπὶ προφάσει δῆθεν ἥς ἔχουσι συγγενείας μετὰ τινῶν ἐνασκουμένων πατέρων, διάγουσι καὶ διατρίβουσιν ἐν αὐτῇ παρ' ὅσον βούλονται καὶ προαιροῦνται καιρὸν, χωρὶς τῆς ἀδείας καὶ γνώμης τοῦ ἡγουμένου αὐ-

τοῦ, καὶ πολλὰ μοναστηριακὰ πράγματα καὶ εἰσοδήματα καὶ γεννήματα ποτὲ μὲν φανερώς, ποτὲ δὲ κρυφίως λαμβάνουν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν λεγομένων αὐτῶν συγγενῶν, καὶ ἀμετόχως ἰδιοποιοῦνται καὶ ζημοῦσι τὸ μοναστήριον αὐτὸ πολυτρόπως, μὴ ὄντος τοῦ ἐξετάζοντος καὶ παρατηροῦντος αὐτούς, τούτου χάριν πρὸς διόρθωσιν τῆς ἐπιζημίου ταύτης ἀταξίας δεήσαντος τῇ μονῇ τοῦ παρόντος ἐλιτιμίου, γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συναλιουργῶν, ἵνα μηκέτι μηδεὶς τῶν συνασκουμένων πατέρων, ἱερωμένων τε καὶ ἰδιωτῶν, τολμήσῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δέχεσθαι καὶ λαμβάνειν ἐξωθεν ἐν τῇ ρηθείᾳ ταύτῃ μονῇ τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελά, κατὰ τινα πρόφασιν συγγενείας μηδένα ξένον καὶ ἀσυνήθη βουλόμενον εἰσελθεῖν καὶ διατρίψαι πολὺν ἢ ὀλίγον καιρὸν ἀνευ τῆς ἀδείας καὶ γνώμης τοῦ ἡγουμένου, μήτε ὅλως ἐπιχειρῆσαι ἀποκαταστῆσαι καὶ ποιῆσαι ἐκεῖνον πορτάρην, ἢ ζευγνλάτν ἢ κατιρτζῆν λεγόμενον τῆς μονῆς, ἀλλ' ἀποστῶσι καὶ ἀπέχωνται τοῦ λοιποῦ οἱ τοῦ μοναστηρίου πατέρες τῶν εἰρημένων ἐπιβλαδῶν αὐτῶν ἐπιχειρημάτων, τηροῦντες τὸ ἐπάγγελμα τῆς κανονικῆς τάξεως τῶν μοναστηρίων, ἵτις ἐστὶν ἡ διάστασις καὶ ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τῆς τῶν κοσμικῶν συγγενείας καὶ προσπαθείας, κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναδικοῦ βίου. "Ὅς δ' ἂν τῶν ἐνασκουμένων πατέρων ἀπειθῆς καὶ παρήκοος φανεῖς τῶν ἀνωτέρω παραγγελμάτων, βουληθῇ καὶ τολμήσῃ τὸ ἀπὸ τοῦδε δέξασθαι ἐντὸς τῆς μονῆς τινὰ συγγενῆ ἢ οἰκεῖον αὐτοῦ, παρὰ γνώμην τοῦ ἡγουμένου, ἢ πολὺ ἢ ὀλίγον μοναστηριακοῦ πράγματος εἶδος φανερώς ἢ κρυφίως ἐκεῖνῳ δοῦναι, ἢ ἐπιστασίαν πορτάρου, ἢ ζευγνλάτου ἢ κατιρτζῆ αὐτῷ ἐγχειρῆσαι, ὁ τοιοῦτος ἱερεὺς μὲν ὢν ἀργὸς μὲν πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἐστερημένος παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος, παρ' οὐδενὸς συμφορούμενος ἢ συναλιουργούμενος. ἢ εἰσόδημα ἐκκλησιαστικὸν παρεχόμενος ἰδιώτης δὲ ἀφωρισμένος εἶν ἀπὸ Θεοῦ καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον καὶ ταῖς πα-

τρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος καὶ παντελῶς τοῦ
μοναστηρίου ἀπόβλητος ἐξ ἀποφάσεως.

Ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ Ἰνδικτιῶνος ια'. (= 1733).

(Ἐξ ὑπογραφῶν ἀρχιερέων.)

† ΣΕΡΑΦΕΙΜ ἐλέω Θεοῦ

Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης.

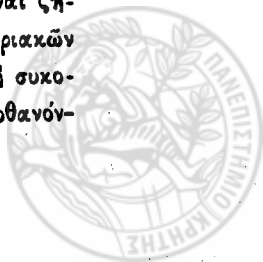
† Ἰερώτατε μητροπολίτα Τραπεζοῦντιος, ὑπέρτιμε καὶ
ἐξαρχε πάσης Λαζικῆς, καὶ Θεοφιλέστατε ἀρχιεπίσκοπε
Χαλδίας καὶ Χερσιάνων, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελ-
φοὶ καὶ συλλειτουργοί, καὶ ἐντιμότατοι γληρικοὶ καὶ εὐλα-
δέστατοι ἱερεῖς καὶ χρήσιμοι γέροντες τῶν αὐτῶν ἐπαρχιῶν,
χάρις εἶη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἀννέχθη ἡμῖν παρὰ
τοῦ ὀσιωτάτου καθηγουμένου τῆς αὐτόθι ἱερᾶς σταυροπη-
γιακῆς μονῆς τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελᾶ, ἐν ἱερομονάχοις
Κύρ Σωφρονίου, ὅτι μετὰ θάνατον τῶν ἐκεῖσε ἐνασκουμέ-
νων πατέρων ἐπανίστανται ἔξωθεν οἱ συγγενεῖς ἐκείνων
ἀλλοτριτρόπως, καὶ οὐ μόνον ζητοῦσι καὶ λαμβάνουσι
ἀμετόχως, λόγῳ δῆθεν κληρονομίας, πᾶσαν τὴν καταλει-
φθεῖσαν περιουσίαν τῶν τελευτώντων πατέρων, ἀλλὰ καὶ
συκοφαντίας τινὰς ἐφευρίσκοντες καὶ προσάπτοντες ὅτι
κατέλιπε δῆθεν ὁ τελευτήσας περισσοτέραν ποσότητα πε-
ριουσίας, διὰ τοιαύτης συκοφαντίας καὶ διαβολῆς ἐπιπλά-
στοις τρόποις ἀλλοτρίοις καὶ παραλόγοις ζημιοῦσι με-
γάλως τὸ μοναστήριον, μῆτε Θεὸν φοβούμενοι, μῆτε τὴν
αἰώνιον κόλασιν εἰς νοῦν θέμενοι. Τούτου χάριν ζητήσαν-
τος κατ' αὐτῶν τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον, γρά-
φοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερω-
τάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι
ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα μετὰ θά-
νατον τῶν πατέρων τῆς ρηθείσης μονῆς ταύτης τοῦ Σου-
μελᾶ μηδεὶς τῶν συγγενῶν ἐκείνων ἔχη ἀδειαν καὶ ἐξου-

σίαν ὅλως ζητεῖν καὶ λαμβάνειν τι πολὺ ἢ ὀλίγον ἐκ τῆς ἐκείνων περιουσίας, ἥτις ὀφείλει κατὰ πάντα δίκαιον καὶ εὐλογον τρόπον καταλιμπάνεσθαι καὶ ἐναπομένειν ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου ἀναποσπᾶστως καὶ ἀναφαιρέτως διὰ τὸ πορισθῆναι καὶ προστεθῆναι τοῖς εἰρημένοις πατράσι ἐπ' ὄνόματι τοῦ μοναστηρίου. Ἄν δ' ἄλλως θελήσῃ τις καὶ τολμήσῃ οἰκείος καὶ συγγενῆς τῶν τελευτώντων πατέρων ποιῆσαι κακοβούλως ἢ ἐπαναστῆναί τι καὶ ἐνοχλῆσαι ἢ ζημιῶσαι κατὰ τι τὴν ρηθεῖσαν μονήν, σπεύδων καὶ ζητῶν παραλόγως τὸ ὅπερ οὐκ ἔχει δίκαιον λαβεῖν ἀπὸ τῆς περιουσίας τῶν τελευτώντων, ὡς πλεονέκτης καὶ ἐπιζήμιος καὶ φιλάδικος, ἱερεὺς μὲν ὧν ὁ τοιοῦτος ἀργὸς ἔστω πάσης ἱεροπραξίας καὶ ἐστερημένος παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ εἰσοδήματος καὶ δικαιώματος, παρ' οὐδενὸς συμφορούμενος ἢ συλλειτουργούμενος, ἢ εἰσόδημα ἐκκλησιαστικὸν πολὺ ἢ ὀλίγον παρεχόμενος, ἐν ἀργίᾳ καὶ ἀφορισμῷ· λαϊκὸς δὲ ἀφωρισμένος εἶν ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος καὶ καταπραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον. Αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς κληρονομήσει τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰουδα καὶ εἶν στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ὁ Κάιν, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοι, ἔχων καὶ τὰς ἀρὰς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ Θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων συνόδων, καὶ ἔξω τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας· μηδεὶς ἐκκλησιάσῃ αὐτὸν ἢ θυμιάσῃ ἢ ἀντίδωρον δῶ, ἢ συμφάγῃ αὐτῷ, ἢ συμπῆλῃ, ἢ συναναστραφῆ, ἢ χαιρετήσῃ, ἢ μετὰ θάνατον θάψῃ, ἐν βάρει ἀργίας καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ ἐξ ἀποφάσεως.

Ἐν μηνί Ἰουνίῳ Ἰνδικτιῶνος ια'. (= 1733).

(Ἐξ ἀρχιερέων ὑπογραφαὶ δυσανάγνωστοι.)

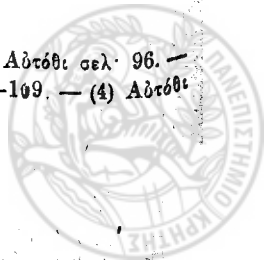
Αἱ διὰ τοῦ τελευταίου τῶν ἀνωτέρω ἐπιτιμιῶν ἀναφερόμεναι ζημίαι τοῦ Μοναστηρίου ἐπέδρων προφανῶς καὶ ἐπὶ τῶν μοναστηριακῶν πατέρων, ὧν πλεῖστοι ἠνωχλοῦντο κατηγορούμενοι ὡς κλέπται ἢ συκοφαντούμενοι ὑπὸ τῶν ἐπιζητούντων νὰ κληρονομήσωσι τοὺς ἀποθανόν-

τας συγγενείς των μοναχούς. Διὸ συνελθόντες κοινῇ οἱ πατέρες κατέστρωσαν ἐπὶ τούτῳ ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς πράξιν, ἣν ὑπέγραψαν ὁ τε ἡγούμενος Σωφρόνιος καὶ οἱ ἱερομόναχοι Γρηγόριος, Λεόντιος Μελέτιος, Νικόλαος, Μύρις, Χριστόφορος καὶ Δαμιανός. Τὸ κύριον μέρος τῆς πράξεως ταύτης ἔχει ὡς ἐξῆς: 'Αποφαινουσι καὶ φανερώνουσι καὶ ἀφορισμῶν βαρυτάτῳ καθυποβάλλουσιν ἐκείνους ὅπου συγγενεῖς τε καὶ ἀδελφοὺς ἔχουσιν ἐν τῇ ἡμετέρα μονῇ, οἱ ὅποιοι ἀφ' οὗ τὸ κοινὸν χρέος ἀποδώσωσιν, οἱ συγγενεῖς των ἀπαιτοῦσι καὶ ζητοῦσιν ἀδικως καὶ παραλόγως τὰ ἔχειν τῶν ἀποθανόντων ἀδελφῶν αὐτῶν ἢ συγγενῶν, ἥτοι διὰ νὰ λάβωσι μοιράσιον τὸ κοινῶς λεγόμενον, ὅπου οὐδεὶς τῶν φρονίμων ἀνδρῶν παλαιῶν τε καὶ νέων ἔκρινεν εὐλογον καὶ πρέπον νὰ γείνη τὸ τοιοῦτον ἀνόμημα καὶ ἄθεσμον ἔργον.

'Επὶ Σωφρονίου ἡγουμένου ἀνεκαινίσθη καὶ ἡ ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ ἀπεικόνισις διαφόρων ἁγίων, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς: 'Ανεκαινίσθη ἡ ἱστορία ἐπὶ ἀρχιερέως Τραπεζοῦντος 'Ανανίου, (1) Χαλδίας 'Ιγνατίου, (2) ἡγουμένου Σωφρονίου, ἐπιτροπεύοντος Σεραφεῖμ, ἱστοροῦντος ἱεροδιακόνου 'Ιεροθέου, δι' ἐξόδων Θεοδούλου ἱερομονάχου ἐκ Λιβεράς, 1732. Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τούτους ἀναφέρονται διάφοροι προσφοραὶ βιβλίων καὶ κειμηλίων εἰς τὴν Μονὴν, μεταξύ τῶν ὁποίων σημειοῦμεν τὰς ἐπομένας. Ὁ Λάζαρος Σκρίβας (3) ἐδωρῆσατο τῷ 1724 πολλά τῶν βιβλίων αὐτοῦ εἰς τὴν Μονὴν Σουμελά, ὧν τινα φέροντα τὴν ἰδιόχειρόν του ἀφιέρωσιν σώζονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Φροντιστηρίου τῆς Τραπεζοῦντος: Ὁ Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος (4) ἐδωρῆσατο τῷ 1726 τὴν περὶ καθηκόντων βίβλον 'Ιωάννου Νικολάου 'Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου Βοεβόδα. Ὑπὸ Νικηφόρου ἱερομονάχου ἐχαρίσθη τῷ 1736 τῇ Μονῇ εὐαγγέλιον χρυσοῦν Χρυσάνθου, περὶ οὗ ὁ 'Ιωάννης Ὑπομενάς (5) ἔγραψεν ὅτι ἦν θαυμάσιον καὶ ἐξαισίον, ἐκτιμηθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀντὶ γροσίων χιλίων τριακοσίων, ποσὸν δὲ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πλειστοῦ λόγου ἄξιον. Ἐπίσης ἐκ διαφόρων

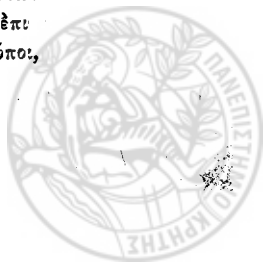
(1) Ἐπαμ. Θ. Κυριακίδου Βιογραφ. σελ. 112. — (2) Ἀδόθι: σελ. 96. — (3) Περὶ τοῦ λογίου τούτου ἴδε ἡμετ. Βιογραφίας σελ. 107—109. — (4) Ἀδόθι: σελ. 104, ἐν βίῳ Γεωργίου Ὑπομενά. — (5) Ἀδόθι: σελ. 104.

ταξειδίων τῶν μοναχῶν ἀναγράφονται ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς πολ-
λοι προσφοραὶ κειμηλίων, ὧν τινα φαίνονται πολυτιμότερα. Λόγιος δὲ
κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σωφρονίου, πλὴν τοῦ προμνησθέντος ἐκ Λιβεράς
Θεοδούλου τοῦ Ὑπομνηματογράφου, δι' ἐξόδων τοῦ ὁποίου καὶ
ἐξωγραφήθησαν οἱ τοῖχοι τῆς ἐκκλησίας, ἀναφέρεται καὶ τις Γαβριὴλ
γράφης νομοκάνονα. (1)

Ὁ Σωφρόνιος διετέλεσεν ἡγούμενος ἄχρι τοῦ 1740, ὁπότεν ἐξε-
λέγη ὁ Γερβάσιος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Χαλδίας Ἰγνάτιος ἀνεκαίνισε
τὸ προαύλιον καὶ τὸ ἅγιον βῆμα, ὡς ἐξάγειται ἐκ τῆς ἐπομένης ἐπι-
γραφῆς, ἣν ἀναγινώσκωμεν ἄνωθεν τῆς παλαιότερας θύρας τοῦ ναοῦ.
Ὁ Χαλδίας Ἰγνάτιος ἀνεκαίνισε τὸ προαύλιον καὶ τὸ ἅγιον
βῆμα, ἡγουμένου Γερβασίου, ἐπιτρόπου Ἰωάσαφ 1744.
Ὅλιγον ἄνωθεν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὑπάρχει ἐτέρα, δι' ἧς μαθηάνο-
μεν ὅτι τὸ ἅγιον βῆμα τρις ἱστορήθη· «ἰξεύρετε τὸ μέσα ἅγιον
βῆμα ἦτο τρεῖς φορές ἱστορισμένον· τὸ α'. ἔτος δὲν εὔρον·
τὸ δεύτερον στῆξεν'. καὶ τὸ τρίτον στῆψε'.» Καὶ ὄντως κάτω-
θεν τῶν ἐπιχρισμάτων ἀναγινώσκονται ἐπὶ τῶν τοίχων διάφοροι ἐπι-
γραφαὶ προσκυνητῶν φέρουσαι πολὺ ἀρχαιοτέρας χρονολογίας.

(1) Ἴδε ἀριθ. 27 τοῦ Καταλόγ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως. Ἐπὶ τοῦ
νομοκάνονος τούτου ἀνέγνωσα τὴν δε τὴν σημείωσιν : ἐπισκοπαὶ τῆς μη-
τροπόλεως Τραπεζοῦντος πῶς ὠνομάζοντο τὸ πρῶτον : ὁ Χαλαίου
τὸ νῦν λεγόμενον Κελέκι· ὁ Βυζάνων, Τερτζέν· ὁ Χανδίαρξ, Ἐρ-
ζευγκιάν· ὁ Σακάβου, Τζηνήπεξ· ὁ Φασιανῆς, Πεπεήνη· ὁ Πάϊπερ
Μπαϊπούρτ· ὁ Λερίου, Γκέναυης. Τῆς σημειώσεως ταύτης φαίνεται ἐχρή-
σατο ὁ κ. Σ. Ἰωαννίδης, ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐπισκοπῶν τῶν ἀνηκουσῶν τῆ Τρα-
πεζοῦντι. Ἐν τούτοις ἄχρι τοῦδε δὲν ἐγένετο ἀκριβῆς καθορισμὸς τῆς γεωγρα-
φικῆς τοποθεσίας τῶν ἐπισκοπῶν Τραπεζοῦντος. Ὁ κ. Σ. Ἰωαννίδης, ἄλλως τε
ὄδ' ἀναφέρει ὅλας τὰς γνωσθείσας ἐπισκοπὰς τῆς Τραπεζοῦντος. Ὅτω ἐκ τοῦ
Γεωργίου Κυπρίου (Ἴδε ἐκδοσὶν Henriens Gelzer Georgii Kyprii descriptio
orbis Roumani) μαθηάνομεν ὅτι εἰς τὴν Τραπεζοῦντα τῆς Λαζικῆς ὑπήγοντο,
ἐπίσκοποι (κατὰ τὴν 7 μ. χ. ἑκατονταετηρίδα) 1) Χεριάνων· 2) Χαματόζουρ·
3) Χαλ· 4) Πάϊπερ· 5) Κεραμέων· 6) Λερίου· 7) Βυζάνων. Ἐπίσης ἐκ τοῦ
καταλόγου τοῦ C. Parthey Ἄγγλου ἐκδότος Notitia episcopo-
rum : «Τῷ Τραπεζοῦντος Λαζικῆς ὁ Χερριανῶν, ὁ Χαμουζούρ, ὁ Χα-
λαίου, ὁ Πάϊπερ, ὁ Κεραμένων, ὁ Λερίου, ὁ Βυζάνων, ὁ Σακάβου, ὁ
Τοχαρτζιτζου, ὁ Τοχαντιέρτζι, ὁ τοῦ Συχοντοῦ, ὁ Φασιανῆς, ὁ τοῦ
Σερμάτζου, ὁ Ἀνδάκτων, ὁ Ζαριμάκων.» Ἡ ἐρμηνεῖα τῶν τόπων τούτων
δὲν μοι φαίνεται πολὺ δύσκολος. Ἀπαιτεῖται περιήγησις ἀνά τὴν χώραν ἐπι-
σαμένη, δι' ἧς ἀδύνατον νὰ μὴ γνωσθῶσι καὶ οἱ ὀλίγοι σχετικῶς ἄγνωστοι τόποι,
ἐν οἷς ἤδρεσον αἱ ἐπισκοπαὶ αὗται.

Φαίνεται ότι ἐν τῷ μεταξύ εἶχε καταργηθῆ ἡ θέσις τοῦ σκευοφύλακος, ἐπαναληφθέντος τοῦ ἀτόπου νὰ γίνωνται ἐπίτροποι καθ' ἕα-
στον ἔτος, ὅτι δὲ οἱ πατέρες ἰδόντες τὰ σκάνδαλα, ἅτινα ἐγίνοντο διὰ
τῆς οὐχὶ τιμίας διαχειρίσεως τῶν ἐπιτρόπων ἐπανάφερον τὸ σκευοφυ-
λάκιον ἐκλέξαντες σκευοφύλακα τὸν Ἰωάσαφ τὸ 1744, ὅτις παρέ-
μεινε τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1747 μόνον, ὅποταν ἐπανῆλθεν ἡ ἐπιτροπικὴ.
Τῷ 1744 ἡγουμενεύοντος τοῦ Γερασίμου καὶ σκευοφύλακος ὄντος
Ἰωάσαφ ἔδωκαν εἰς τὸ κοινὸν τῶν πατέρων τὸν λογαριασμὸν αὐτῶν
οἱ ἐκ Φιλιππουπόλεως ἐπανελθόντες ταξειδιῶται τῆς Μονῆς Δαμια-
νός, Χριστόφορος καὶ Ἰωαννίκιος, τῷ δὲ 1746 ἔδωκαν τὸν λο-
γαριασμὸν τῶν οἱ ἐξ Ἀγκύρας ἐπιστρέψαντες Ἰωαννίκιος καὶ Γερ-
βάσιος. Οἱ ἱερομόναχοι οὗτοι διέπρεψαν ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις μέχρις
αὐτῆς τῆς λήξεως τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ δε-
κάτου ἐνάτου. Διὰ δὲ τὸ 1746 εὔρομεν ἐνθύμισιν τῶν μαχου-
λίων, ἅτινα ἐλάμβανον ἐκ τῆς Μονῆς οἱ ἀγάδες εἰς βούτυρον, κηρὸν
καὶ χρήματα. Καθ' ὅσον ἔχουσα ἀνάγκη ἡ Μονὴ τῆς ἡσυχίας τῶν
πέριξ αὐτῆς, ἠναγκάζετο νὰ προσοικειοῦται τοὺς πλησιοχώρους Ὁθωμα-
νικοὺς σημαίνοντας, εἰς οὓς καὶ εἰδίδοντο ἱκανὰ δῶρα ἐτησίως. Τὴν
ἐποχὴν ἐκείνην τοιοῦτοι τιμαριῶται φορολογοῦντες τὴν Μονὴν ἀναφέ-
ρονται ὁ Μουτεβελῆς τῆς Λιβερᾶς, ὁ Ταβί' ογλου τοῦ Κουσιπιδῆ,
ὁ Ποσνάκ καὶ ὁ Γραζιτζάν. Θέλομεν ἰδῆ πραιτέρω ὅτι μικρὸν κατὰ
μικρὸν οὗτοι κατέστησαν ἐπιβλητικώτεροι τῇ Μονῇ, ἥτις οὐκ ὀλίγα
ὑπέφερον ἐκ τῶν οὐχὶ εὐμενῶν πάντοτε διαθέσεων αὐτῶν

Τὸν Γεράσιμον διεδέχθη ἐν τῇ ἡγουμενεῖα τῷ 1747 ὁ ἐκ τῶν
μᾶλλον ἐγγραμμάτων πατέρων τῆς Μονῆς Καλλίνικος, ¹ ἐφ' οὗ ἐπί-
τροπος ἐγένετο ὁ μετὰ ταῦτα ἡγουμενεύσας Χριστόφορος. Τὸ ἔτος
ἐκεῖνο ἐπανῆλθεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ ταξειδιώτης τῆς Μονῆς
Μελέτιος καὶ ἔδωκε λογαριασμὸν ἔμπροσθεν τῆς κοινότητος. Περιερ-
γείας χάριν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα αὐτόν, λαμβάνοντας ἐκ τοῦ κώδη-
κος τῆς Μονῆς. Περιττὸν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ ἀξία τῶν χρημά-
των ἢ κοσμημάτων ὑπολογιζομένων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρέ-
πει ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν νὰ δεκαπλασιασθῇ τοῦλά-
χιστον, διὰ τινὰ δὲ τῶν κειμηλίων καὶ νὰ εἰκοσαπλασιασθῇ. Τὸ Με-

(1) Ἡμετέρ, Βιογραφ. σελ. 125.

τόχιον Πόλεως ἐν Φαναρίῳ ἔδωκε 1325 γρόσια. Ἐκ δεσποτικῶν θρονίων (;) ἐλήφθησαν γρόσια 50. Ἐχαρίσθησαν μία παντέρα, τρεῖς κανδύλες, 1 δισκοπότηρον μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερῶν τακουμίων αὐτοῦ γρ. 150. 3 μπόγους ἐπάπλωμα διὰ τὸν ἐπιτάφιον, 1 ἐργαστηρίου γρ. 70. Χαλκόν, γρ. 66. Εὐαγγέλιον ἐκ τῆς Μοσχοβίας ὀλοάργυρον, δισκοπότηρον ἕτερον μετὰ τῶν λοιπῶν τακουμίων αὐτοῦ ἀργυρᾶ χρυσοκαπνισμένα καὶ μὲ θυμιατὸν ἐν καὶ σταυρὸν ἀργυροῦν μὲ μαργαριτάρια, γρ. 187. Ἔτερα τῆς Ἀγκύρας δισκοπότηρον μετὰ τῶν λοιπῶν τακουμίων αὐτοῦ ἀργυρᾶ. Σαμτάνια ἀργυρᾶ δύο. Ἐν ζῦγι ἱερὰ χρυσᾶ ἕτερον ἐπιτραχήλιον κεντητὸν καλλότατον γρ. 114. Καὶ ἐν σάκκον ἀρχιερατικὸν χρυσόν. ἕτερον σταυρὸν ἀργυροῦν. Ἐπιτραχήλια δύο. Ἐπιμάνικα ζιγιαῖς τρεῖς. Νόμον χειρόγραφον. Ἀπαντα ταῦτα γεγόνασι γρ. 64. Εἰκόνα τῆς Θεοτόκου διὰ γρόσια 25.

Τῷ 1750 ἀνεδέχθη τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως τῆς Μονῆς Σουμελᾶ ὁ ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων καὶ λογίων πατέρων τῆς Μονῆς Χριστόφορος. (1) Εἰς τὰς πολλὰς ἀταξίας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ συνέβαινον, οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ ἠδυνήθη νὰ θέσῃ φραγμὸν, καθ' ὅσον οἱ ἀνυπότακτοι ἐκ τῶν πατέρων τῆς Μονῆς, ἔχοντες τὴν ὑποστήριξιν τῶν περίε τιμαριωτῶν, πολλάκις δὲ καὶ οἱ ἴδιοι ὀπλοφοροῦντες, ἠπέιλουν τοὺς ἀντιπρονοῦνας καὶ ἐπεβάλλοντο αὐτοῖς βία. Ἐχρηάζετο ἔκτακτος δραστηριότης καὶ πολλὴ ἰκανότης διοικητικῆ, ὅπως τεθῆ ἐν τέρμα εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὅπως ἀπρεπῆ καὶ ἀνοικεῖαν διὰ τὸν προορισμὸν τοῦ ἱεροῦ τούτου καταγωγίου. Ἄλλ' ὁ Χριστόφορος οὐ μόνον τὰ προτερήματα ταῦτα κατεῖχεν εἰς βαθμὸν μέγαν, ἀλλ' ἐκέκτητο καὶ περισσὴν διορατικότητα καὶ φρόνησιν, ὥστε μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ συγκεντρώσῃ περὶ ἑαυτὸν πάντα τὰ καλὰ τῆς Μονῆς στοιχεῖα καὶ ἰδίᾳ τὸν ἱερομόναχον Δαμιανὸν καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην Παρθένιον, δύο ἄνδρας εὐεργετήσαντας ἐπίσης λαμπρῶς καὶ ἐξόχως τὴν Μονήν. Κατορθοὶ οὕτω τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1753 νὰ προσκαλέσῃ κοινήν συνεδρίαν πάντων τῶν ἀδελφῶν, εἰς ἣν ὑπεσχέθησαν οὗτοι ν' ἀποδεί-

(1) Ἐβιογραφήσαμεν αὐτὸν καὶ ἐν ταῖς ἡμετέρ. Βιογραφ. σελ. 126—128.

ξωσι τοῦ λοιποῦ ἄκραν ὑπακοὴν τῷ ἡγουμένῳ των. Κατεστρώθη μάλιστα ἐν τῷ κώδικι ὑπογραφείσα ὑπὸ πάντων κεινὴ ὁμολογία ἔχουσα ὡς ἐξῆς :

Διὰ τοῦ παρόντος ὁμολογητικοῦ γράμματος δῆλον γίνεται τὸ πῶς ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς πατέρες τῆς σεβασμίας Μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Σουμελαῆς καὶ ὅλοι οἱ προεστῶτες τῶν ἡμετέρων χωρίων ἔχομεν ποιμένα, καθηγούμενον, κυβερνήτην καὶ προεστῶτα, τὸν πανοσιώτατον κύρ Χριστόφορον, καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν καὶ ἐκεῖθες ὅποιος τὸν ἐναντιώνεται ἀπὸ τοὺς πατέρας καὶ ἀπὸ τοὺς χωριανούς, εἴτε μικρὸς εἶνε ἢ μεγάλος ἢ ἀπὸ τοὺς παραμικροτέρους ἱερομονίχους, ἂν ἴσως καὶ φυλάττωσιν ἐπάνω τους διὰ κακωσύνην ἢ μαχαίρια ἢ ἄλλο τίποτε ἄρματα διὰ νὰ σηκωθοῦν κατεπάνω κἂν τε εἰς τὸν ἡγούμενον, κἂν τε εἰς τοὺς προεστῶτας, τότε ὁ ἡγούμενος νὰ κάμῃ σύνοδον μετὰ τῶν προεστῶτων τῶν εὐρισκομένων χωρίων μας καὶ μετὰ τοὺς πατέρας καὶ νὰ τοὺς παιδεύῃ ἐσωτερικὰ ἥτοι νομικὰ καὶ ἐξωτερικὰ, μάλιστα καὶ νὰ δώσουν εἰς τὸν Ναζῖρην ἑκατὸν γρόσια καὶ ἀπὸ τοὺς προεστοὺς τοὺς πατέρας κανένας νὰ μὴ ἐβγαίνῃ ἀρχὰς καὶ οἰκειοποιηθῆ κανένα. Τὰ ὅσα κάμει ὁ ἡγούμενος νὰ εἶνε καμωμένα καὶ πρέπει καὶ ὁ ἡγούμενος καὶ οἱ προεστοὶ τοῦ Μοναστηρίου νὰ ἔχουν εἰς καλὴν ἐπίσκεψιν καὶ κυβέρνησιν τοὺς παραμικροτέρους καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσουν εἰς τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια ἔργα καὶ νὰ ἀνοίξουν τὸ κελάρι τὴν ἡμέραν δύο καὶ τρεῖς φοραῖς ὡς καθὼς ἦτον ἡ παλαιὰ συνήθεια καὶ νὰ τρώγουν τὸ ψωμί τους τακτικὰ καὶ φρόνιμα ὡς πνευματικοὶ πατέρες μετὰ εὐλάβειαν καὶ μετὰ φόβον. Εἰς ἐνδειξιν καὶ βεβαίωσιν ἐγγέγονει τὸ παρόν μας καὶ ἔμπροσθεν τῶν εὐρισκομένων χριστιανῶν καὶ ὑπογράφομεν κάτωθεν ἀφ' ἡγ. Ἀπριλίου.

Μελέτιος Ἱερομόναχος
Ἄζαρίας Ἱερομόναχος
Παρθένιος Ἱερομόναχος
Κοσμῆς Ἱερομόναχος

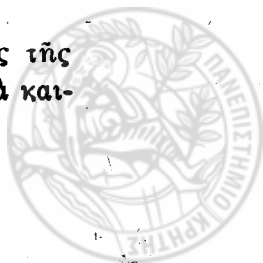

Χαρίτος Ἱερομόναχος
Εὐθύμιος Ἱερομόναχος
Μεθόδιος Ἱερομόναχος
Ἀνανίας Ἱερομόναχος
Μακάριος Ἱερομόναχος
Ἰωαννίκιος Ἱερομόναχος
Γεδεὼν Ἱερομόναχος
Ἰωακείμ Ἱερομόναχος
Γερβάσιος Ἱερομόναχος
Δαμιανὸς Ἱερομόναχος
Ἰγνάτιος Ἱερομόναχος
Παῖσιος Ἱερομόναχος
Φιλόθεος Ἱερομόναχος
Γαβριὴλ Ἱερομόναχος
Γρηγόριος Ἱερομόναχος
Δανιὴλ Μοναχός
Σωφρόνιος Μοναχός

(Ἵπογραφαὶ ἐπίσης τῶν προκρίτων τῶν ἐξαρχιακῶν χωρίων)

Ἄλλὰ καὶ τὰ σκάνδαλα τὰ ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐπιτρόπων κατώρθωσε νὰ καταπέσῃ ὁ Χριστόφορος. Πρὸς τοῦτο ἐσέφθη νὰ ἐπιναφέρῃ τὸ σκευοφυλάκιον καταργῶν τὴν ἐπιτροπικὴν, καλέσας δὲ καὶ πάλιν τοὺς πατέρας τῆς Μονῆς κατώρθωσε νὰ προκαλέσῃ ἑτέραν ὁμολογίαν αὐτῶν, ὑπογραφείταν καὶ ταύτην ὑπὸ πάντων τῶν ἀδελφῶν καὶ καταστρωθεῖσαν ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς. Ἡ ὁμολογία αὕτη ἀναφέρει ὅτι ἡ Μονὴ διήρχετο ἐν μεγάλῃ τάξει καθ' ἃς περιόδους ὑπῆρχε σκευοφύλαξ διαρκής, ἐνῶ οὐδέποτε ἐξέλειπον αἱ διενέξεις καὶ τὰ σκάνδαλα καθ' ἃς περιπτώσεις διεχειρίζοντο τὰς εἰσπράξεις ἐπίτροποι ἐτησίως μεταλασσόμενοι. Οὕτως ἐξελέγη σκευοφύλαξ ὁ Δαμιανός, ὅστις ἐπὶ μακρὸν διετήρησε τὸ ἀξίωμα τοῦτο, προαχθεὶς εἴτα εἰς ἡγουμένον. Καταχωρίζομεν ἐνταῦθα ὁλόκληρον τὴν ὁμολογίαν μετὰ τῶν ὑπογραφῶν τὰς ὁποίας φέρει :

Διὰ τοῦ παρόντος δηλοποιούμεν ἡμεῖς οἱ πατέρες τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, φημί, Σουμελαῶς, ὁ κατὰ και-

ρὸν εὐρεθεὶς ἡγούμενος Χριστόφορος ἱερομόναχος καὶ οἱ λοιποὶ συνάδελφοι τῆς ὀμηγύρευς μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, ἱερομόναχοί τε καὶ μοναχοί, πῶς ὅτι οἱ παλαιοὶ ἀξιόμνηστοὶ πατέρες ἔχοντες συνήθειαν νὰ μεταλλάξωσι τὸ κατ' ἔτος ἐπιτρόπους εἰς τὸ νὰ πύρουνσι καὶ νὰ δώσουσι τὰ συναλλαχθέντα τοῦ ἁγίου μοναστηρίου, καὶ βλέποντας οἱ μεταγενέστεροι ὡσάν ἀπρεπεῖς τὴν συνήθειαν ταύτην ἐκρίνασι νὰ κατασταθῇ σκευοφυλάκιον καὶ μὲ κοινὴν συμβουλήν καὶ γνώμην ἐκάμασι τὸν ἀξιομακάριστον ἱερομόναχον ἡγουμενεύοντος τοῦ μακαρίτου Σωφρονίου Ἱερομονάχου τὸ ἐπίκλην Πιλπίλογλου καὶ ἐπέρνα τὸ ἅγιον μοναστήριον μὲ ἡσυχίαν καὶ ἀγγελικὴν ζωὴν εἰς σὲ κάμποσους χρόνους· φθόνῳ τοῦ διαβόλου καὶ ἀφοβίᾳ τοῦ Θεοῦ τῶν χαιρεκάκων ἀνθρώπων ἀπέβαλον τὸ σκευοφυλάκιον καὶ πάλιν ἐλεστάθη ἡ ἐπιτροπικὴ καὶ περῶντας κακὴν κακῶς μὲ σύγχισαις καὶ ζημίαις τὸ ἅγιον Μοναστήριον ἐγινε δευτέρα σκέψις καὶ κρίνοντας τὸ καλλίτερον ἐκάμασι τὸν μακαρίτην Ἰωάσαφ ἱερομόναχον σκευοφύλακα, ἡγουμενεύοντος ἀνωθεν κύρ Γερασίου καὶ πάλιν ἐκαταστάθη τὸ ἅγιον Μοναστήριον εἰς σὲ μερικοὺς χρόνους κάλλιον ἀπὸ τὸ πρῶτον· καὶ φθόνῳ τοῦ πειρασμοῦ τὸν ἐβγάλισι καὶ αὐτὸν καὶ τὸ ἐκατάστησαν ἐπιτροπικὴν καθὼς τὸ πρῶτον καὶ ἐτρέξασι ζημίαι καὶ περιστατικὰ ἀπὸ τοὺς ἔξω κρατοῦντας, καὶ μὴν ἰποφέροντες ἡμεῖς οἱ ἀνωθεν γεγραμμένοι καὶ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ἀνακαινίσαμεν τὸ σκευοφυλάκιον μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἐκαταστήσαμεν σκευοφύλακα τὸν πανοσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κύριον κύρ Δαμιανόν, εἰς ὅσον καιρὸν κυβερνήσῃ κατὰ Θεὸν τὴν κοινότητα καὶ ἀδελφότητα, καὶ εἰς τοῦτο νὰ ἔχη ἀδειαν παρ' ἡμῶν τῶν εὐρεθέντων πατέρων καὶ τοῦ καθηγουμένου νὰ λάβῃ τὰ ὅσα εἰσοδήματα καὶ ἀφιερῶματα ἔρχονται εἰς τὸ ἅγιόν μας Μοναστήριον καὶ τὸ κατ' ἔτος νὰ μᾶς δώσῃ καθαρὸν λογαριασμὸν ἐν φόβῳ Θεοῦ, καὶ ἂν κάμῃ δόλον νὰ ἔχη ἀντίμαχον τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ εἰς τὴν ζωὴν του καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Καὶ διὰ τὰ ἔξοδα τὸν ἀφίνομεν νὰ πάρῃ κατ' ἔτος γρόσια πενήντα, ἀκόμην νὰ

πάρη ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν ἓνα παρεπίτροπον τὸν κάθε χρόνον
νὰ τὸν ἔχη εἰς τὴν ὑποταγὴν σου νὰ κυττάζῃ τὰ ἐξωθεν καὶ
ἂν κερδίσῃ ἢ ζημιωθῇ ἢ κοινότης νὰ εἶνε ὑπόχρεος νὰ
τὸν πληρῶσῃ ὁ σκευοφύλαξ γρόσια ἑκατὸν καὶ πενήντα
γρόσια μαρτόν (;) Καὶ ἄλλα φανερώνομεν ἡμεῖς ἡ ὀμήγυρις
τῶν πατέρων μετὰ τοῦ σκευοφύλαξ (!) ὡς νὰ ἔχωμεν τὴν
ὑποταγὴν καὶ ἀγάπην εἰς τὸν ἡγούμενόν μας, νὰ ἔχη παν-
τάπασι τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἐξουσίαν του καθὼς καὶ τὸ πρῶ-
τον καὶ καλλίτερον νὰ φιλοδωρῇ ὁ σκευοφύλαξ κατὰ τὴν
παλαιὰν συνήθειαν ὅπου ἔχει τὸ μοναστήριον νὰ ἔχη τὴν
προσταγὴν καὶ τὴν πρωτοκαθεδρίαν του μηδενὸς ἐναντιου-
μένου. Οἱ πορτάραι κἂν τε μάγειρος κἂν τε μυλωνᾶς νὰ τε-
λειωθοῦν κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν αἱ ὑπουργίαι τους.
Καὶ εἰς τοῦτο ἐδόθη τὸ παρὸν μας εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ἀγίου
μοναστηρίου καὶ ἐστρώθη εἰς τὸν παρόντα κώδικα εἰς τοὺς
χιλίους ἐπ' ακοσίους πενήκοντα τέσσαρα, ἐν μηνὶ Αὐγού-
στου ιη'. "Ὅς δ' ἂν τολμήσῃ διασεῖσαι ἢ διὰ φθόνον ἢ διὰ
πλεονεξίαν καὶ χαλαῶσαι τὴν παροῦσαν διαθήκην, ἐν πρῶ-
τοις μὲν ἐχέτω τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτώ θεο-
φόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων συνό-
δων καὶ δεύτερον ἐχέτω τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἑκδικον
ἰσχυρὰν ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἀμήν, ἀμήν, ἀμήν.

Ἄκόμη νὰ ἔχη ὁ ἡγούμενος καὶ αὐτὴν τὴν ἀδειαν καὶ
ἐξουσίαν νὰ πάρῃ τῶν κοιτίων τὰ ἄσπρα καὶ ὅσα μουλά-
ρια πολεῖ νὰ λάβῃ τὰ ἄσπρα καὶ εἰς τὸν διωρισμένον και-
ρὸν νὰ δώσῃ λογαριασμὸν τοὺς πατέρας καὶ ἀκόμη καὶ τῶν
ταξειδίων τὸν λογαριασμὸν ὁμοῦ μὲ τὴν ὀμήγυριν νὰ θεω-
ρηθοῦν καὶ νὰ βαλθοῦν εἰς τὸ σκευοφυλάκιον.

Καθηγούμενος Χριστόφορος

Ἰωαννίκιος Ἱερομόναχος

Μελέτιος Ἱερομόναχος

Ἰγνάτιος Ἱερομόναχος

Παρθένιος Ἱερομόναχος

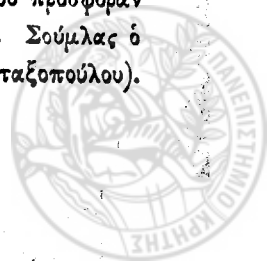
Γεδεῶν Ἱερομόναχος

Γρηγόριος Ἱερομόναχος

Χαρίτος Ἱερομόναχος
Γερβάσιος Ἱερομόναχος
Κοσμάς Ἱερομόναχος
Παῖσιος Ἱερομόναχος
Εὐθύμιος Ἱερομόναχος
Ἀνανίας Ἱερομόναχος
Γαβριήλ Ἱερομόναχος
Παρθένιος ἱεροδιάκονος
Διονύσιος ἱεροδιάκονος
Ἰωαννίκιος μοναχός
Δαυιδῆλ μοναχός
Σωφρόνιος μοναχός
Κύριλλος μοναχός
Παγκράτιος μοναχός
Παγκράτιος μοναχός
Ἀνανίας μοναχός
Βαρθολομαῖος μοναχός

Πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς τάξεως καὶ καλῆς τοῦ Μοναστηρίου διοικήσεως ὑπῆρξεν ἡ οἰκονομικὴ αὐτοῦ ἀνόρθωσις. Ἐκ διαφόρων τοῦ κώδικος σημειώσεων ἐξάγεται ὅτι οἱ ἐτήσιοι τοῦ σκευοφύλακος Δαμιανοῦ λογαριασμοὶ ἐκλείον μετὰ περισσευμάτων. Τῷ 1755 τὸ περισσεῦμα τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ ἀνῆλθεν εἰς 1120 γρόσια καὶ τὸ 1766 εἰς 1700, ὅτε καὶ ἠγοράσθησαν ὑπὸ τῆς Μονῆς κτήματα ἀξίας 2000 γροσίων. Ἀλλὰ καὶ αἱ ὑπὲρ τῆς Μονῆς δωρεαὶ ὑπῆρξαν ἀφθονοὶ καὶ πλουσιώταται. Τῷ 1751 ἐκ Φιλιππουπόλεως καὶ Βλαχίας ἔφερον πλούσια ἀναθήματα ὁ Μελέτιος, ὁ Δαμιανὸς (ἕτερος τοῦ σκευοφύλακος) καὶ ὁ Κοσμάς· τῷ 1753 ἐπέστρεψαν ἐκ Κριμαίας ὁ Ἰωακείμ καὶ ὁ Γερβάσιος· τῷ 1756 ἐπέστρεψαν ἐκ Φιλιππουπόλεως, Βλαχίας καὶ Σούμλας ὁ Ἀζαρίας, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Παρθένιος· τῷ 1763 ἤλθον ὡς ταξειδιῶται ἐκ Σκουθουπόλεως ὁ Γερβάσιος καὶ ὁ Εὐγένιος· τῷ 1768 ἐκ Ρούμελης καὶ Βλαχίας ἐπέστρεψαν ὁ Ἀζαρίας καὶ ὁ Παρθένιος, κομίζοντες πλὴν ἄλλων πλουσιωτάτων δώρων τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σούμλας καὶ Πρεσλάβας καὶ χρηματικὴν αὐτοῦ προσφορὰν ἐκ γροσίων 500· τῷ 1776 ἐπέστρεψαν ἐκ Ρούμελης καὶ Σούμλας ὁ Χαρίτος καὶ ὁ ἱεροδιάκονος Παρθένιος (ἕτερος τοῦ Μεταξοπούλου).

τῷ 1777 ἦλθον ἐκ Νεοκαισαρείας καὶ ἐξ Ἀμασίας ὁ Ἰάκωβος, ὁ Ἰλαρίων καὶ ὁ Ἰωάσαφ· τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπέστρεψεν ἐκ Κριμαίας ὁ Θεόκλητος.

Εἰς χρυσοῦς, οὕτως εἰπεῖν, αἰὼν διὰ τὴν Μονὴν τοῦ Σουμελᾶ ἀνέτει-
λεν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Χριστοφόρου. Ἀρχιερεῖς καὶ ἡγεμόνες μέγι-
στον ὑπὲρ αὐτῆς σεβασμὸν καὶ ἀγάπην πολλὴν αἰσθάνονται. Χριστιανοὶ
πολλαχόθεν συρρέουσιν εἰς προσκύνησιν αὐτῆς. Ἄνδρες λόγιοι καταγλαί-
ζουσιν αὐτήν. Χρυσόβουλα ἐπανελημμένα τῶν ἡγεμόνων ὑπὲρ αὐτῆς
ἐκδίδονται. Κειμήλια λαμπρὰ καὶ μεγίστης ἀξίας ἀποθησαυρίζονται.
Καὶ ἐπὶ πᾶσι διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Κτιτορικοῦ ἢ Μονῆ ἀπολαύει φή-
μης παγκοίνου καθ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος ὅπου ἡ ὀρθοδοξία
κρατεῖ. Τῷ 1755 ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδοβλαχίας Σκαρλάτος ἐκδίδει τὸ
ἔξῃς ὑπὲρ τῆς Μονῆς Χρυσόβουλον, οὕτινος τὸ πρωτότυπον, ρουμα-
νιστὶ συντεταγμένον, σώζεται ἐν τῇ Μονῇ καὶ τὸ ὅποιον ἐν μεταφράσει
ἰδιωμοσιεύθη ἐν τῷ Κτιτορικῷ τοῦ Καυσοκαλυβίτου.

Ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ὀδηγούμενοι οἱ
προτύτεροί μας Θεοφιλέστατοι ἡγεμόνες ὁμοῦ μὲ τὴν ἐπαρ-
χίαν ὅπου τὴν ἡγεμόνευαν δὲν ἔλειψαν νὰ φροντίζωσιν καὶ
διὰ τοὺς πιστοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, ὅπου σχεδὸν εἰς ὅλην
τὴν οὐκουμένην εὐρίσκονται, βοηθοῦντες τοὺς καθ' ὅσον
ἐνεδέχοντο εἰς ταῖς χρείαις των, διὰ τοῦτο καὶ προξενήσαντες
ἐκ τούτου εἰς τὸν ἑαυτὸν τοὺς τὰ Οὐράνια, κατοικοῦσι,
τώρα, ἀναχωρήσαντες ἀπ' ἐδῶ, ἐκεῖ ὅπου εἶνε ἦχος καθαρὸς
τῶν ἑορταζόντων, φωνὴ ἀδιηγήτου εὐφροσύνης. Τούτων
λοιπὸν τὰ ἴχνη ἀκολουθοῦντες καὶ ἡμεῖς οἱ ὅποιοι ἀπὸ τὸ
ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἐκείνων ἡγεμονικὸν θρόνον πατρο-
παραδότως ἐκκληρονομήσαμεν, ἐδωρισάμεθα μὲ τὸ Χρυσό-
βουλλον ὅπου σφραγίσαντες ἐδώσαμεν, ὥστε, καθὼς εἰς τὸν
καιρὸν τοῦ καθ' ἑνὸς τῶν προτέρων μας ἡγεμόνων, ἔτι καὶ
εἰς τὸν ἰδικὸν μας καιρὸν νὰ δίδεται ἀπὸ τὴν καμάραν τῶν
Ὀκνῶν τοῦ ἀλατος, καθ' ἕκαστον χρόνον ἔλεος ἀργύρια
ἑκατὸν εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου
ὅπου εἶνε πρὸς τὰ μέρη τῆς Τραπεζοῦντος εἰς τὸ ὄρος τοῦ
Σουμελᾶ. Ἐκεῖ λέγω, ὅπου καὶ ἡ ἀγία τῆς εἰκόνα ἡ ιστορι-
σμένη ἀπὸ τὸν εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν εὐρισκομένη, ἐπαρ-

κίνησεν Ἀλέξιον ἐκεῖνον, τὸν ἀείμνηστον Βασιλέα τὸν Μέγαν Κομνηνόν, νὰ ἀνακαινίσῃ ἐκ θεμελίων τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο μοναστήριον, καθὼς εἶνε φανερὸν καὶ ἀπὸ τὸ ἰδιόν του Χρυσόβουλλον.

Ἐκατὸν μὲν οὖν, καθὼς εἶπον, ἀργύρια εἰς τὴν Μονήν, εἴκοσι δὲ νὰ δίδωνται εἰς ἐκεῖνον ὅπου σταλθῇ νὰ πάρῃ τὸ Ἔλεος. Ταῦτα διορισάμενοι παρακαλοῦμεν ἀδελφικῶς καὶ τοὺς κατόπιν ἀπὸ ἡμᾶς ἀπὸ θεῖον ἔλεος ἡγεμόνας, νὰ ἐπιβεβαιώσουν καὶ αὐτοὶ ἀλληλοδιαδόχως τοῦτο ὅπου καὶ ἡμεῖς ἐδιαδεχθήκαμεν καὶ μὲ Χρυσόβουλλον μας τὸ ἐβεβαιώσαμεν ὁμοῦ μὲ τὰ ἰδικὰ μας φίλτατα τέκνα Ἀλέξανδρον, Μιχαήλ, Νικόλαον καὶ Γρηγόριον ἀκόμη καὶ μὲ τοὺς ἰδικούς μας ἐνδοξοτάτους ἄρχοντας.

Ἐλέω Θεοῦ

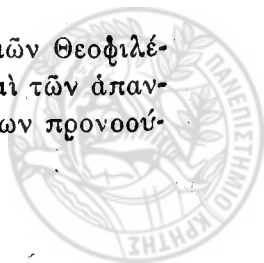
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΓΚΙΚΑΣ Βοεβόδας Αὐθέντης

καὶ ἡγεμῶν πάσης Μολδοβλαχίας.

Ἐκ τοῦ Χρυσοβούλου τούτου μανθάνομεν ὅτι καὶ πρότερον ἀκόμη ἰδίδοντο καθ' ἕκαστον ἔτος ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελά ἀργύρια ἑκατόν, ὅτι δὲ προσετέθησαν ἐπὶ τούτοις καὶ εἴκοσι ἀργύρια διὰ τὸν ταξειδιώτην, ὅστις θὰ μετέβαινε νὰ παραλάβῃ τὸ ἡγεμονικὸν τοῦτο ἔλεος, πληρωνόμενον ἀπὸ τὴν Καμάραν τῶν Ὀκιῶν, τουτέστι τῶν Ἀλῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἡγεμῶν τῆς Οὐγγροβλαχίας Στέφανος ἐξέδοτο τῆσιν Ἰ. Νοεμβρίου 1764 ἕτερον Χρυσόβουλλον, ρουμανιστὶ ἐπίσης συντεταγμένον καὶ διασωζόμενον ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μονῆς, οὗτινος μετάφρασις ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ κατὰ τὸ 1775 ἐκδοθέντι Κιτιτορικῷ τῆς Μονῆς. Διὰ τοῦ Χρυσοβούλου τούτου ἐπικυροῦται ἡ δωρεὰ 100 ἀργυρίων διὰ τὴν Μονὴν καὶ 20 ἀργυρίων ὑπὲρ τοῦ ταξειδιώτου αὐτῆς :

Πνεύματι Θεοῦ πάντες ἀγόμενοι οἱ πρὸ ἡμῶν Θεοφιλέστατοι ἡγεμόνες, μεθ' ἧς ἤρχον διοικήσεως καὶ τῶν ἀπανταχοῦ γῆς, ὡς ἔπος εἶπεῖν τοῦ Θεοῦ θεραπεύοντων προνοοῦ-

μενοι διετέλουν ταῖς ἐκείνων χρεῖαις ὀπωσοῦν ἐπαρκοῦν-
τες, ἀνθ' ὧν καὶ τὰ οὐράνια ἔαι τοῖς μνηστευσάμενοι, οἱ
κοῦσιν ἦδη μεταστάντες ἔνθα ἦχος καθαρὸς ἐορταζόντων,
φωνὴ ἀφράστου ἀγαλλιᾶσεως. Τούτων τοίνυν τοῖς ἴχνεσι
καὶ ἡμεῖς ἐπόμενοι, οἱ θεῖω ἔλπει καὶ τὸν ἐκείνων ἡγεμονι-
κὸν θρόνον πατροπαραδότως κληρωσάμενοι ὠρισάμεθα ἐν ᾧ
ἐπιδόντες ἐσφραγίσαμεν. Χρυσοβούλλω, ἴν' ὥσπερ ἐφ' ἐνὸς
ἐκάστου τῶν πρὸ ἡμῶν οὕτω τοι καὶ ἐφ' ἡμῶν χορηγῆται
ἀπὸ τῆς Καμάρας τῶν Ὀκνῶν εἴτε' οὖν τῶν Ἀλῶν κατ'
ἔτος, ἔλεος ἀργύρια ἑκατὸν τῇ πρὸς Τραπεζοῦντα ἐν τῷ τοῦ
Σουμελᾶ ὄρει Σεβασμίᾳ Μονῇ τῆς ὑπερυμνήτου Θεοτόκου,
ἐνθα, φημί, καὶ τὸ παρὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ιστορηθὲν
Ἱερὸν αὐτῆς Ἀπεικόνισμα κείμενον, διήγειρεν Ἀλέξιον
ἐκεῖνον τὸν ἐν Βασιλεῦσιν Ἀοίδιμον Μέγαν Κομνηνόν, ἀνε-
γεῖραι ἐκ βᾶθρων τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο Μοναστήριον ὡς καὶ ἐκ
τοῦ ἰδίου αὐτοῦ Χρυσοβούλλου δῆλον.

Ἐκατὸν μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, τῇ Μονῇ, δέκα δὲ τῷ ἐκεῖ-
θεν ἀποστελλομένῳ λαβεῖν τὸ ἔλεος ὀρισάμενοι, ἀξιοῦμεν
ἀδελφικῶς καὶ τοὺς μεθ' ἡμᾶς θεῖω ἔλπει Ἡγεμόνας, ἐπικυ-
ροῦν καὶ αὐτοὺς ἀλληλοδιαδόχως ὅπερ καὶ ἡμεῖς διαδεξά-
μενοι Χρυσοβούλλω ἐπισφραγίσαμεν, μετὰ τῶν ἡμετέρων
φιλιτάτων τέκνων Μιχαὴλ καὶ Κωνσταντίνου, ἔτι μὴν καὶ
τῶν περὶ ἡμᾶς ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων.

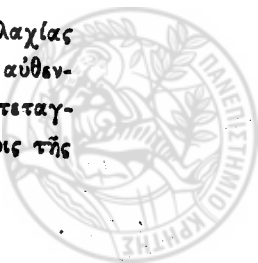
Ἐλέω Θεοῦ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΡΑΚΟΒΙΤΖΑΣ Βοεβόδας, Αὐθέντης

καὶ ἡγεμῶν πάσης Οὐγγροβλαχίας.

Χρυσόβουλον ὑπὲρ τῆς Μονῆς ἐξέδοτο καὶ ὁ ἡγεμὼν Οὐγγροβλαχίας
τὸ 1775 Ἰψηλάντης, ὅστις ἀνεβίβασε τὸ ὅλον τοῦ ἐτησίου αὐθεν-
τικοῦ ἔλεος εἰς ἀργύρια 160. Τὸ Χρυσόβουλον τοῦτο εἶνε συντεταγ-
μένον Ἑλληνιστί, διασώζεται δὲ ἄχρι τῆς σήμερον ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς

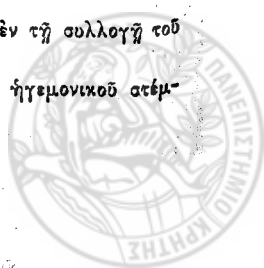
Μονῆς, φέρον τὰς ὑπογραφὰς ὄλων τῶν ἀρχόντων καὶ αὐλικῶν τοῦ Ὑψηλάντου. (1)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ Βοεβόδας (2) Ἐλέω Θεοῦ
Αὐθέντης πάσης Οὐγγροβλαχίας.

Πολλῶν ὄντων τῶν θεοφιλῶν καὶ σωτηριωδῶν ἔργων ἀναλόγως τῷ πλήθει τῶν παρὰ Θεῷ μονῶν, οὐδενὶ οὕτω τῶν πάντων Θεὸς θεραπεύεται, ἢ ἄνθρωπος σώζεται, ὡς ἔλέω εἶ γε Παύλῳ τῷ Ἀποστόλῳ καὶ Γρηγορίῳ τῷ πάνυ χρῆ πείθεσθαι. Ὁ μὲν γὰρ πρὸς Ἑβραίους γράφων διακελεύεται τῆς εὐποίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθαι· τοιαύτης γὰρ θυσίας εὐαρεστεῖται ὁ Θεός· ὁ δὲ τῶν ὄντων οὐκ ἄνευ πρὸς σωτηρίαν εἰδῶς ὄντα τὸν ἔλεον φθέγγεται, ἀμήχανον κἂν μυρία κατορθώσωμεν ἀγαθὰ τῆς ἐλεημοσύνης χωρὶς ἐπιδῆναι τῶν τῆς βασιλείας προθύρων. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ «ἀκαρπος, φησί, ἐστὶν ἡ ψυχὴ τῆς ἐλεημοσύνης χωριζομένη καὶ πάντα ἀκάθαρτα ταύτης χωρὶς καὶ ἀνόητα καὶ τὸ ὄλον νεκρὰ οὐχ ἦττον, ἢ ἡ πίστις δίχα τῶν ἔργων καὶ τὰ ἔργα δίχα τῆς πίστεως». Ἐπειδὴ οὖν ταῦθ' οὕτως ἔχει καὶ πλῆθος ἀμαρτιῶν, κατὰ τὸν αὐτόν, καλύπτει ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ψυχὴ ἐκ θανάτου ρύεται καὶ χρυσοῖ τις γέφυρα καὶ κλίμαξ καθέστηκε, δι' ἧς ὡς οἶόν τε εὐμαρῆστατα εἰς οὐρανοὺς ἀνερχόμεθα, δεῖ δὴ εἶπερ ἄλλου τοῦ ταύτης ἡμᾶς ἐπιλαμβάνεσθαι καὶ πάντας μὲν ἔλεεῖν τοὺς ἀτυχοῦντας, (οἶκτος μὲν γὰρ ἡμέρου ψυχῆς σημεῖον κατὰ τὸν φιλόσοφον, χαλεπότης δὲ ἀπαιδεύτου), πρὸ δὲ πάντων τοὺς φιλαρέτους (αἰσχρὸν γὰρ καὶ σχέτιον, κατὰ τὸν αὐτόν, ἀρετὴν ἀτυχοῦσαν περιορᾶν) οἴοι καὶ ἄλλως οἱ ἐν τῷ

(1) Τοῦ Χρυσοβοῦλου τοῦτου ἀντίγραφον εὑρίσκεται ἐπίσης ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ κ. Κεραμέως.

(2) Ταῦτα καὶ δι' ἀρχικῶν γραμμάτων περίξ τοῦ μετ' αὐτοῦ ἡγεμονικοῦ ἀπέμματος.

ἐπ' ὄροις τῆς Τραπεζοῦντος Σουμελᾶ τῆ ἐγχωρίῳ καλου-
μένου φωνῆ ἐνιδρυμένῳ ἐνασκούμενοι μοναστηρίῳ, τῷ καὶ
ῥοκοδομημένῳ μὲν τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκ βάθρων παρὰ τοῦ
ἐν βασιλεῦσιν ἀοιδίμου. **Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ**, σιμνυ-
νομένῳ δὲ ἐπὶ τῆ κοιμήσει καὶ συσσώμῳ μεταστάσει τῆς
ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν **θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου**
Μαρίας καὶ πλουτοῦντι τὴν τοῦ ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελι-
στοῦ Λουκᾶ ιδιόχειρον **θεομνηστικὴν** εἰκόνα, ἧς χάριν, ὡς
εἰκάσαι, καὶ οὐχ ἥκιστα τῆς εἰς τὸ πρωτότυπον αὐτῆς ἄκρα
αὐτῶν εὐλαβείᾳ ὃ τε προρρηθεὶς βασιλεὺς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν
ἡγεμόνες, οἷον ὁ ἐν μακαρίᾳ τῆ λήξει γεγωνὼς **ἐκλαμπρό-
τατος Γρηγόριος Γκίκα βοεβόδας** καὶ ὁ ἐκ τῆς ὁσφύος
αὐτοῦ **ἐκλαμπρότατος** καὶ ἀοιδίμος **Σκαρλάτος Γκίκα**
βοεβόδας ἐφιλοτιμήσαντο ὁ μὲν τὸν ἱερόν καὶ περικαλλῆ
ἐκεῖνον ἀνεγεῖραι σπικόν καὶ περιβολόν, οἱ δὲ τὴν τῆς τύ-
χης δυσχέρειαν τῶν ἐν αὐτῇ διαιτωμένων διὰ χρυσοβούλ-
λων **παραμυθῆσασθαι** λόγων· οὐς δὴ καὶ ἡμεῖς ἦδη ζηλώ-
σαντες καὶ τῆ περὶ τὴν ἐκεῖσε ἀποκειμένην **τε** καὶ τιμω-
μένην **θεομνηστικὴν** εἰκόνα καὶ τὸ ταύτης πρωτότυπον εὐ-
λαβείᾳ φερόμενοι τοὺς τε τῶν προσεχῶς ἀνωτέρῳ κατωνομα-
σμένων **ἡγεμόνων** χρυσοβούλλους ἀνεκαινίσαμεν λόγους,
τὴν αὐτοῦ που ἀτυχοῦσαν ἀρετὴν ἐλεήσαντες, κάπῃ τῷ
δέκα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἀργυρίοις τοῖς ὑπ' ἐκείνων ἐγγράφως
καθοσοιμένοις ἕτερα πεντήκοντα προσελεμετρήσαμεν, ὡς
εἶναι τὰ πάντα συμποσούμενα ἀργυρᾷ ταῦτὸν εἰπεῖν τουρ-
κιστὶ ἀσλάνια τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν ἐξήκοντα· ἃ δὴ καὶ θε-
σπίζομεν καὶ διακελευόμεθα ἐκ τῆς προσόδου τῶν ἐνταῦθα
γῆς ἀνορυττομένων ἀλῶν ἐπέτεια ἀπαρασημειώτᾳ τε καὶ ἀ-
διάλειπτα ἀποδιδόσθαι τοῖς ἐκ τοῦ προρρηθέντος μοναστη-
ρίου κατ' ἔτος ἐνθάδε ἐπίτηδες διήκουσι πράκτορσιν, ἵν' ὄπως
ἐντεῦθεν καὶ οἱ ἐκεῖσε ἐνασκούμενοι τοῖς ἀπὸ τῆς πενίας
δεινοῖς ἀντιπαλαίειν ὅμως γέ πως δύνωνται, καὶ ἡμεῖς σὺν
τοῖς ἡμετέροις ἀοιδίμοις προγόνοις ἔχωμεν παρὰ τε Θεῶ
μισθὸν καὶ παρὰ τοῖς ἐκεῖσε μονασταῖς καὶ μεγάλαις αἰώνιον
ὡς εἰπεῖν μνημόσυνον μετὰ τῶν κτιτόρων· οἷς τισιν εἴ γε
καὶ οἱ μεθ' ἡμᾶς οἰκογενεῖς ἢ ἑτεροθαλεῖς ἐνταῦθά ποτε

νοήσει (1) κρείττονι χρηματίζοντες ἀρμοσταὶ καὶ ἡγεμό-
νες βουλευθεῖεν καὶ εὐδοκίσειαν αἰωνίως συμνημονεῦ-
σθαι καὶ τὸν αὐτὸν ἡμῖν τε κάκεινοις ἐν τε τῷ νῦν αἰῶνι
κἂν τῷ μέλλοντι μισθὸν ἐκ Θεοῦ ἀντιφέρεισθαι, μὴ ἀνα-
τρεψάτωσαν, μηδ' ἐλαττωσάτωσαν τὴν ἡμετέραν ἀντίδο-
σιν (2), μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἐπαυξησάτωσαν αὐτὴν καὶ τὸν
περὶ αὐτῆς διαλαμβάνοντα ἡμέτερον χρυσοβούλλον λόγον
δι' ἑτέρων ἰδίων ἀπαραλλάκτων χρυσοβούλλων ἐπικυρω-
σάτωσαν λόγων. Οὕτως ἐκλιπαροῦμεν καὶ οὕτω θεσπίζο-
μεν καὶ εἰς πλείονα τῶν γραφομένων ἀσφάλειαν καὶ τῆς
τῶν περὶ ἡμᾶς ἀλλήλοις τε καὶ ἡμῖν εἰς τοῦτο συμπνοίας
καὶ εὐδοκίας ἀπόδειξιν ἡμεῖς τε αὐτοχειρίᾳ ὑπεγράψαμεν
καὶ ἐπεσφραγίσαμεν, κάκεινοι ἰδιοχείρως ὑπέγραψαν ὡς
πάρεστιν ἰδεῖν ὄψει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ Βοεβόδας, Ἐλέφ Θεοῦ

Αὐθέντης καὶ ἡγεμῶν πάσης Οὐγγροβλαχίας μετὰ καὶ
τῶν ἡμετέρων παμφιλτάτων τέκνων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Βοεβόδα

ΔΗΜΗΤΡΑΣΚΟΥ Βοεβόδα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ἐλέφ Θεοῦ

Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑὶ μέγας μάνος.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΟΥΔΕΣΚΟΥΛΟΣ

μέγας Βόρνικος τῆς ἄνω Τζάρας

ΡΑΔΟΥΛΟΣ ΒΑΚΑΡΕΣΚΟΥΛΟΣ

μέγας Βόρνικος τῆς κάτω Τζάρας.

ΠΑΝΟΣ ΦΙΛΙΠΠΕΣΚΟΥΛΟΣ

μέγας Λογοθέτης τῆς ἄνω Τζάρας.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΙΣΟΓΛΟΥΣ πρωτοσπαθάριος.

(1) Κατὰ τὸν κ. Κεραμέα: νεύσει.

(2) Κατὰ τὸν κ. Κεραμέα ἀναγνωστέον ἐπίδοσιν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΚΑΡΕΣΚΟΥΛΟΣ

μέγας Βεστιάρης.

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

μέγας Ποστέλνικος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΑΚΑΒΙΤΖΑΣ

μέγας κλουτζιάρης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΑΡΣΕΣΚΟΥΛΟΣ

μέγας Στόλνικος.

ΜΑΝΟΛΑΚΗΣ ΚΡΕΤΖΟΥΛΕΣΚΟΥΛΟΣ

μέγας κόμισσος.

ΡΑΔΟΥΛΟΣ ΧΕΡΕΣΚΟΥΛΟΣ

μέγας πλουτζιάρης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Μέγας ΠΙΤΑΡΗΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΡΑΣΚΟΒΑΝΟΣ

μέγας λογοθέτης τῆς κάτω Τζάρας.

Ἐγένετο μὲν οὖν ὁ παρῶν χρυσόβουλος λόγος ἐνταῦθα ἐν τῇ κωμοπόλει τῆς Οὐγγροβλαχίας Βουκουρεστίῳ κατὰ τὴν λεκτικὴν λεγομένην συνήθειαν δι' ἐπιστασίας τε καὶ ἐπιμελείας τοῦ προσεχῶς ἀνωτέρω εἰρημένου μεγάλου λογοθέτου κυρίου Πάνου Φιλιππέσκουλου καὶ τοῦ προειρημένου δευτέρου λογοθέτου κυρίου Γεωργίου τοῦ Μαυροκορδάτου· ἀντεγράφη δὲ παρὰ Δημητρίου τοῦ ἤδη λογοθέτου τοῦ Τάϊνας ἐν ἔτει σωτηρίῳ μὲν ,αψοεα' τῆς δὲ ἡμετέρας ἐνταῦθα ἡγεμονίας τῷ πρώτῳ, κατὰ μῆνα Ἰουλίον.

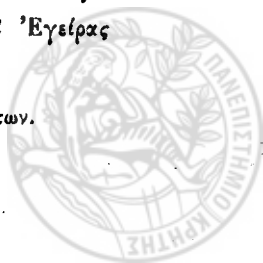
ΙΩ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

Βοεβόδας Ἐλέφ Θεοῦ

αὐθέντης πάσης (1) Οὐγγροβλαχίας.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ὁ Γ' ἐξέδοτο ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμειᾶ δύο φερμάνια, ἐν μὲν τῷ 1182 Ἐγείρας

(1) Τὸ Ἐλέφ Θεοῦ αὐθέντης πάσης καὶ διὰ σλαβικῶν γραμμάτων.

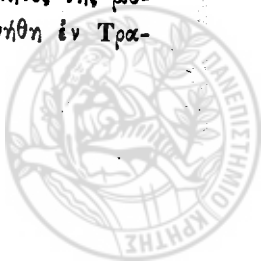

έτερον δὲ τῷ 1191 Ἐγείρας, ἅτινα καὶ ταῦτα διαφυλάσσονται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μονῆς.

Καὶ ἐνῶ ὁ μὲν ἡγούμενος Χριστόφορος διὰ συνετῆς διοικήσεως μικρὸν κατὰ μικρὸν ἔφερεν εἰς τάξιν τὰ τῆς μονῆς πράγματα, ὁ δὲ σκευφύλαξ Δαμιανὸς ἀνθρώπου διὰ τιμίας διαχειρίσεως τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς κατάστασιν, δύο ἕτεροι σύγχρονοι ἄνδρες περὶ δύο ἄλλα σημεῖα ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν των. Ὁ μὲν ἱερομόναχος Μελέτιος, ἀκαταπόνητος ταξειδιώτης, προῦκάλει ἄρθονα τὰ ὑπὲρ τῆς μονῆς ἀφιερῶματα, ὁ δὲ ἀρχιμανδρῆτης Παρθένιος Μεταξόπουλος εἰργάζετο ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἀναμορφώσεως τῶν πατέρων. Σπανίως ἠυκαίρει μένων ἐν τῇ Μονῇ ὁ Μελέτιος ἤτοσχεδὸν πάντοτε εἰς ταξειδία, μηδέποτε καταπονούμενος. ἄλλ' εὐθὺς ἐπαναρχίζων νέον ταξειδιὸν μόλις ἐτελείωνε τὸ προηγούμενον. Εἶδομεν ἀνωτέρω διάφορα ἀναθήματα καὶ ἀφιερῶματα, ἅπερ ἔφερε τῷ 1747 εἰς τὴν μονήν. Ὁ κώδιξ εἶνε πεπληρωμένος ἀπὸ ἀναγραφῆς καὶ ἄλλων τοιούτων. Οὕτω τῷ 1760 ἔφερεν εἰς τὴν Μονὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἀργυρᾶν μὲ λίθους πολυτίμους, σταυρὸν ἀργυροῦν μὲ τίμιον ξύλον καὶ μαργαρίτας, ἑτέραν εἰκόνα τῆς Παναγίας κεντητὴν διὰ μαργαριτῶν, ἐπιτραχήλια εἰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν κεντητῶν, ἐγκόλπια ἀργυρᾶ δύο χρυσοκαπνισμένα, δίσκον ἀργυροῦν, μανδήλια ἐξ ἄσπιδος δύο, κανδήλας ἀργυρᾶς τίσταρις, δισκοπέτηρον μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ ἀργυρῶν καὶ χρυσοκαπνισμένων, στεφάνιον ἀργυροῦν ἐπίσης χρυσοκαπνισμένον, καλύμματα καὶ ἄτρια 26 χρυσᾶ, ἐπιμανικίων χρυσῶν ζεύγη πέντε, ἐπάπλωμα ἐκ πανίου χρυσοκεντημένον κατὰ τὰ ἄκρα, ἕτερα μανδήλια καὶ πλείστα ἄλλα. Ὁ αὐτὸς εἰς ἄλλο ταξειδιὸν του κατὰ τὸ 1768 ἐκόμισε μίτρην, εἰκόνα τῆς Παναγίας χρυτῶ καὶ ἀργύρῳ κεκοσμημένην μετὰ μαργαριτῶν καὶ ἑτέραν μετὰ πολυτίμων λίθων, δύο ζεύγη κεντητῶν ὑπομανικίων, ἐπιτραχήλια χρυσᾶ εἰς, μπόγους καὶ ἄτρια ἑννέα, κανδήλαν μεγάλην καὶ λοιπά. Τῷ δὲ 1773 ὁ αὐτὸς Μελέτιος ἐκόμισεν ἕτερα πολυτιμώτατα κειμήλια, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ κιβώτιον ἀργυροῦν δι' ἄγια λείψανα.

Ὁ δὲ Παρθένιος Μεταξόπουλος (1) ἦν κόσμημα ἀληθὲς τῆς μονῆς διὰ τὴν μεγάλην παιδείαν ὑφ' ἧς ἐκοσμεῖτο. Ἐγεννήθη ἐν Τρα-

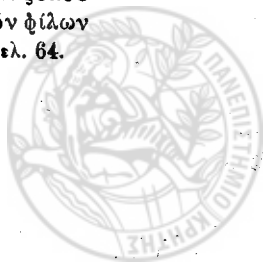
(1) Ἐπαμ. Θ. Κυριακίδου. Βιογρ. σελ. 129—131.

πειζούντι, νέος δ' ἔτι τὴν ἡλικίαν ἀποδημήσας εἰς Ταυρικὴν ἐξεπα-
 δεύθη ἐν Καφφᾶ ὑπὸ διδασκάλου τούτου ἱερεὺς Κυριαζῆν καὶ Δαβίδ,
 ὅστις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Μεταξοπούλου⁽¹⁾, ἐμαρτύ-
 ρησεν ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως μετὰ ἱερομονάχου Νικηφόρου.
 Πρὶν τὸ μοναχικὸν ὑποδύῃ σχῆμα ἐκλείτο Πύλος, φαίνεται δὲ ὅτι
 ἐσπούδασε καὶ ἐν τ.νι τῶν περιστρώων σχολῶν καθ' ὅσον καὶ τῆς Βλα-
 χικῆς ἦτο κάτοχος καὶ αἱ γνώσεις αὐτοῦ τσαυταί, ὥστε ἀδύνατον
 νὰ προήρχοντο ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἐν Καφφᾶ διδασκάλων. Ἐν
 χειρογράφῳ ⁽²⁾ μάλιστα «Συναγωγῆς καὶ ἐξηγήσεως ὧν ἐμνή-
 σθη ἱστοριῶν ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Γρηγόριος ὁ Θεολό-
 γος τῶν ἐν τῷ πρώτῳ στήλιτευτικῷ» ὑπὸ τοῦ Παρθενίου Μετα-
 ξοπούλου γραφέντι καὶ ἐν τῇ Μονῇ Σουμελά ἤδη ἀποκειμένη ἀναγι-
 νώσκωμεν ὅτι ἔδωκε πέρως εἰς τὴν ἀντιγραφήν ταύτην τὴν ἐς Ἴουλιου

(1) «Ἐν τῇ Θεοδοσίᾳ ἡ (Καφφᾶ τῆς Ταυρικῆς) ὁ τοῦ διδασκάλου μου
 Παπᾶ Κυριαζῆ διδασκάλος ὁ ἐν ἱερομονάχοις Νικηφόρος περὶ τὸ 1730
 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος συκοφαντούμενος ἕκ τινος Ἀρμενίου, μεγάλου
 πραγματευτοῦ τοῦ ὑψηλοτάτου Χάνη τοῦ Κριμίου, εἶτα παρακινη-
 θείς ἀρνηθῆναι τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ μὴ ὑπακούσας, μετὰ
 διαφόρους δεινὰς βασάνους, ἔλαβε τὸν τῆς μαρτυρίας στέφανον κρε-
 μασθεὶς ἐν ξύλῳ Μαρτίου ἰδ' καὶ θάπτεται ἔξω τῆς πόλεως ἐν τοῖς
 κοιμητηρίοις εἰς τόπον λεγόμενον Τζανδόν. Ὁμοίως καὶ ὁ φίλος
 μου εὐσταθῆς μάρτυς Εὐστάθιος ὧν ἐν τῷ ἰδ' ἔτει τῆς ἡλικίας αὐ-
 τοῦ ἐν τῷ δικαστηρίῳ τρανῶς καὶ θαρσαλέως Θεὸν ἀληθῆ καὶ ποιη-
 τὴν τοῦ παντός τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁμολογήσας, τύ-
 πεται σφοδρῶς καὶ ἐν ζοφερᾷ φυλακῇ βληθεὶς, τελευταῖον διὰ τὸ
 ἀμετάτρεπτον τῆς γνώμης αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνεται ἐνώπιόν
 μου εἰς τόπον λεγόμενον. Ὅτουν Παζάρι τοῦ Καφφᾶ ἐν ἔτει 1759
 Μαΐου 10ῆ ἡμέρα β', ὥρα 10ῆ, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ τῆς
 ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Μητροπόλεως καὶ ἐξωγραφίσθη παρ' ἐμοῦ
 ὁ τάφος αὐτοῦ χάριν εὐλαθείας τε καὶ φιλίας. Ὡσαύτως καὶ ὁ δεύ-
 τερος διδασκάλος μου Δαβίδ, ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος τοῦ Καφφᾶ, ἐν ἔτει
 1770 διὰ τὸ περιπόθητον καὶ γλυκύτατον ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ μου Χρι-
 στοῦ τὴν κεφαλὴν ἀπετεμάθη, ἀξιώθεις τοῦ στεφάνου τῆς μαρτυρίας.
 Καὶ πρὸ τούτων ἐν τῇ Πακτζεσαραγίῳ, καθέδρα τοῦ φοβεροῦ Χάνη,
 κατακριθέντος ἀδίκως τοῦ μητροπολίτου Γοθίας καὶ Καφφᾶ Γεδεὼν
 σὺν ἄλλοις χριστιανοῖς περὶ προδοσίας καὶ ἀποφασισθέντος ἐν ξύλῳ
 κρεμασθῆναι, διὰ δὲ τὴν ἀγάπην τῶν χριστιανῶν λαμβάνει τὴν κα-
 τάκρισιν ἐπάνω αὐτοῦ ὁ ἱερομόναχος Δανιὴλ καὶ κρεμάται ἐπὶ ξύλου
 ἀντ' ἐκείνων περὶ τῷ 1725 τιθεὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν φίλων
 καὶ ἀδελφῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν Γραφήν» (Καιτορ. Σουμελά, σημ. 3 σελ. 64.

(2) Ἴδε κατάλογον Α. Π. Κεραμέως ἀριθμ. 41.

1767 ἐν Βουκουρεστίῳ. Πλειστάκις δὲ ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Μονῆς εἰς τὰς περιστρίους ἡγεμονίας ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς πρὸς τοὺς ἡγεμόσιν, οἵτινες διὰ πολλῆς τιμῆς περιέβαλλον τὸν ἄνδρα, εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ ὁποίου πειθόμενοι οὐκ ἔπαυον εὐεργετοῦντες τὴν Μονήν. Συνέγραψεν Ἱστορίαν τοῦ βασιλείου τῆς Τραπεζοῦντος καὶ τῶν βασιλέων αὐτῆς συνεκδοθεῖσαν τῷ κτιτορικῷ τοῦ Κausοκαλυβίτου, ὅστις συνέγραψε τοῦτο τῇ προτροπῇ τοῦ Παρθενίου ἐπιστατήσαντος· καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ καὶ πλουτίσαντος τὸ βιβλίον διὰ πλήθους σημειώσεων, φιλολογικῶν, ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν καὶ θεολογικῶν. Αἱ σημειώσεις αὗται καθὼς καὶ αἱ πολλαὶ παραπομπαὶ εἰς διαφόρους συγγραφεῖς, ἃς ποιεῖται ἐν τῇ ἱστορίᾳ του περὶ τῆς Τραπεζοῦντος, ἀναδεικνύουσι τὸν ἄνδρα κάτοχον μεγάλης παιδείας καὶ τιμῶσιν οὐ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκθρέψασαν αὐτὸν ἱερὰν Μονήν. Ἐγραψεν ἐπίσης διάφορα τροπάρια εἰς τοὺς ὁσίους Βαρνάβαν καὶ Σωφρόνιον, συνδημοσιευθέντα καὶ ταῦτα ἐν τῷ Κτιτορικῷ τῆς Σουμελά, καθὼς καὶ στίχους ἱαμβικούς φέροντας ὡς ἀκροστιχίδα τὸ ὄνομα Παῦλος, ὅπερ εἶχε πρὶν τὸ μοναχικὸν σχῆμα ὑποδοθῆ. Τὸ 1769 ἐπεστάτησεν ἐν Βουκουρεστίῳ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ψαλτηρίου τοῦ Κausοκαλυβίτου. Τὸ 1765 ἔγραψε νομοκάνονα σωζόμενον ἐν τῇ Μονῇ (1), τὸ δὲ 1775 ἀντέγραψεν ἀκολουθίαν Ἁγιασμοῦ ἐπίσης διασωθεῖσαν ἐν τῇ Μονῇ (2).

Ἄλλὰ πλὴν τοῦ Παρθενίου ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοφόρου καὶ ἄλλοι λόγιοι πατέρες κατηγάειζον τὴν Μονήν Σουμελά. Αὐτός ὁ Χριστόφορος ἦν ἱκανῆς παιδείας κάτοχος. Ἀνέγνωμεν ἰδιόχειρον αὐτοῦ ἐπιστολὴν (3), ἣτις εἶχε χρησιμοποιοθῆ τῷ 1751 ὑπὸ Ἰωαννικίου ἱερομονάχου πρὸς ἀνακαίνισιν παρακλητικῆς ἢ ἐπιστολῆς αὐτῆς ἀπετεινέτο πρὸς τὸν Γερβάσιον ἐν ταξιδίῳ πιθανῶς εὐρισκόμενον, πρὸς ὃν ὁ Χριστόφορος ἀνήγγελλεν ὅτι ὁ Λάζαρος Σκριδάς ἀπέθανεν ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ τῷ εὐρέθη ἱκανὴ ποσότης, ἣν διὰ τὴν παραλάβη κατεστάθη ἐπίτροπος ἐκ μέρους τῶν συγγενῶν του μὲ τὴν σφραγίδα καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ μοναστηρίου ὃ ἐν Βουκουρεστίῳ εὐρισκόμενος Παρθέ-

(1) Αὐτόθι ἀριθ. 49.

(2) Αὐτόθι ἀριθ. 43.

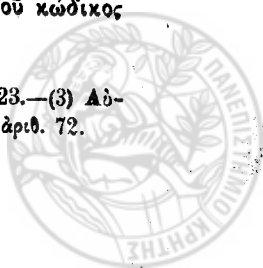
(3) Ἴδε ἡμετέραν Βιογρ. σελ. 109 ἐν βίῳ Σκριδά και σελ. 128.

νιος, σταλείσης και ιδιαίτερας πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Οὐγγροβλαχίας ἐπιστολῆς ὅπως βοηθήσῃ καὶ οὗτος τὸν Παρθένιον. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη συγχρόνως εἰδοποιεῖ τὸν Γερβάσιον ὅτι ὁ Μελέτιος ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅτι ὁ Ἀζαρίας ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ρούμελην, ὅτι ὁ Δαμιανὸς μετὰ τοῦ Εὐθυμίου καὶ Λαυρεντίου τῶ ἀποπέλλουσι τοὺς ἀσπάσμούς των, ὅτι ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ἱερεμίας μετὰ τοῦ Ἰλαρίωνος μετέβησαν εἰς τὰ μαντένια (μεταλλουργεῖα) καὶ ἄλλας περὶ τοῦ μοναστηρίου δίδει πληροφορίας. Εἶναι δὲ ἡ ἐπιστολὴ γεγραμμένη ἀπταιστως ὅλως ὑπὸ ἐποψίῳ ὀρθογραφίας καὶ συντάξεως, μὲ χαρακτῆρα δὲ ἄγαν εὐανάγνωστον καὶ καλλιγραφικόν.—Σύγχρονοι λόγιοι ἦσαν καὶ οἱ ἐξῆς ἱερομόναχοι, ὁ Κύριλλος (1), ὁ ἐξ Ἰβηρίας Γερβάσιος (2), ὁ ἐκ Πλατάνων Ἰωαννίκιος, περὶ οὗ θέλομεν ὁμιλήσῃ ἐν τοῖς ἔπειτα, ὁ ἐξ Ἰμέρας Ἀζαρίας, ὁ ἐκ Λιθεράς Ἱερεμίας (3), ὁ Μακάριος (4) καὶ ὁ Εὐγένιος (5), οὗτινος γινώσκομεν στίχους ἱαμβικούς συνεκδοθέντας ἐν τῶ Κτιτορικῶ τῆς Σουμελά καὶ φέροντας ἀκροστιχίδα τὸ ὄνομά του. Ἐπὶ χειρογράφου (6) περιέχοντος τὰς ὑπὸ Γρηγορίου Σουμελιώτου γραφείσας εὐχὰς καὶ ἀνήκοντος αὐτῶ ἐσημειώσατο: Εἰς τοὺς 1754 κἀγὼ ὁ Εὐγένιος ἐχειροτονήθην διάκος ὑπὸ τοῦ ἀγίου Τραπεζοῦντος κύρ Ἀνανίου διατρίβοντας ἱκανὸν καιρὸν εἰς τὴν Τραπεζοῦντα κοντά. Ὅμως ἡ μετάνοιά μου μὲ τὸ νὰ ἦταν παιδιόθεν εἰς τὸ μοναστήρι ὅπου ὀνομάζεται περίφημος Σουμελά, κείμενον ἐπὶ κρημνοῦ καὶ δυσβάτου τόπου, εἰς ὃ οἱ ἐπιδημοῦντες διὰ κλίμακος εἰσέρχονται, ἀνέβηκα εἰς τὸ μοναστήριον ὀλίγον καιρὸν μονάζοντας. Εἰς τοὺς 1758 ὁ παπᾶ Γερβάσιος ἔλαβε ταξίδι εἰς Κριμαίαν· ἔλαβε μαζύ του καὶ ἐμένα διάκον· καὶ εἰς τοὺς 1759 ἐχειροτονήθην παπᾶς ὑπὸ τοῦ ἀγίου Γοθίας κύρ Γεδεῶν 9 Μαΐου».

Τὸν Χριστόφορον ἀποθανόντα τῶ 1778 διεδέχθη ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ ὁ σκευοφύλαξ Δαμιανὸς, σκευοφύλακος κατασταθέντος τοῦ ἱερομονάχου Χαρίτωνος. Καὶ ἐπὶ τῶν δύο τούτων διοικητῶν τῆς Μονῆς τὰ πράγματα αὐτῆς ἐξηκολούθουν εὐδούμενα. Οὕτω ἐκ τοῦ κώδικος

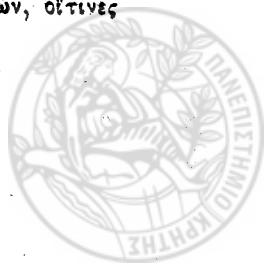
(1) Ἐπαμ. Θ. Κυριακίδου, Βιογραφίαι σελ. 114.—(2) Ἀδόθι: 123.—(3) Ἀδόθι.—(4) Ἀδόθι.—(5) Ἀδόθι: σελ. 132.—(6) Κατάλογος Κεραμείως, ἀριθ. 72.

τῆς Μονῆς μαθάνομεν ὅτι οἱ λογαριασμοὶ τοῦ σκευοφύλακος Χαρίτωνος ἐπικρουσίζον ἐφ' ἑκκλῆσια κατὰ σειρὰν ἔτη περὶ σεύματα· τῷ 1779 γρ. 1600· τῷ 1781 γρ. 700· τῷ 1782 γρ. 600· τῷ 1783 γρ. 500· τῷ 1786 γρ. 600· τῷ 1787 γρ. 1100· τῷ 1790 γρ. 650· τῷ 1791 γρ. 450· τῷ 1792 γρ. 800· τῷ 1793 γρ. 600· τῷ 1795 γρ. 700· τῷ 1796 γρ. 678· τῷ 1797 γρ. 700· τῷ 1798 γρ. 800 καὶ τῷ 1799 γρ. 600. Ταξείδια δὲ πατέρων ἀναγράφονται τὰ ἐξῆς : Τῷ 1781, τῷ 1786 καὶ τῷ 1791 εἰς Νεοκαισάρειαν καὶ Ἀμάσειαν τῶν ἱερομονάχων Ἰακώβου καὶ Ἰωάσαφ· τῷ 1779 εἰς Ταυρικὴν τοῦ Θεοκλήτου καὶ Εὐθυμίου· τῷ 1782 εἰς Ἄνω Ἰβήριαν τοῦ Ἰγνατίου καὶ Κοσμά· τῷ 1784 εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ Ἀνανίου· τῷ 1785 εἰς Ρούμελην τοῦ Ἰλαρίωνος καὶ τοῦ Ἰγνατίου· τῷ 1788 εἰς Ρούμελην τοῦ Εὐθυμίου· τῷ 1789 εἰς Λαφὰν τοῦ Ἰωαννικίου καὶ τοῦ Γερβασίου· τῷ 1793 εἰς Φιλιππούπολιν τοῦ Ἱερεμίου καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ Σεραφείμ· τῷ 1794 εἰς Κρμαίαν τοῦ Θεοκλήτου καὶ τοῦ Νικοδήμου· ἐπίσης τῷ 1794 εἰς Πάφρον καὶ Ἀμισσὸν τοῦ Χρυσάνθου· ἐπίσης τῷ 1794 εἰς Θεοδοσιούπολιν τοῦ Κυρίλλου· τῷ 1795 εἰς Βλαχοπογδανίαν καὶ Ρούμελην τοῦ Ἰλαρίωνος καὶ τοῦ Ἰγνατίου· τῷ 1796 εἰς Νεοκαισάρειαν καὶ Ἀμάσειαν τοῦ Ἰωάσαφ καὶ τοῦ Τιμοθέου καὶ τῷ 1797 εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ Γερβασίου.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐν τούτοις ἐπήρχετο χαλάρωσις αἰσθητὴ εἰς τὰ τῆς Μονῆς καὶ εἰς τοῦτο ἀφορμὴν ἔδωκεν ἀφ' ἑνὸς ἢ ἐπὶ πολλὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη μαστιζούσα τὸν τόπον πενία, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ὄλονεν ἐπαυξάνουσα ἐπιβολὴ τῶν πέριξ τῆς Μονῆς κατοικούντων τιμαριωτῶν. Ἐπὶ βιβλίου λατινοελληνικοῦ ἐν τῇ μονῇ ἀποκειμένου ἐσημειώθη ὑπὸ τινος τῶν μοναχῶν : τοσαύτη ἀκρίβεια ἐπισυνέβη εἰς τὴν οἰκουμένην ὥστε τὸ κότι τοῦ σιταρίου ἀνέβη εἰς 40 παράδες, τὸ δὲ λαζοῦδι (1) εἰς 34· εἰς ἐνθύμισιν Μαΐου 29, 1788 Αἰ ἐκ τῶν ταξειδίων εἰσπράξεις ὑπῆρχον πολὺ ἰσχνότεραι, αἱ ἀνάγκαι δ' ἐξ ἄλλου τῆς Μονῆς ὄλονεν ἐπληθύνοντο. Συγχρόνως ἡ βία τῶν πέριξ τιμαριωτῶν διττῶς ἐπέδρα ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Μονῆς, καὶ διότι διήσπαζον καὶ ἐλεηλάτουσαν συχνάκις αὐτὴν, καὶ διότι κατεστάθησαν ὁ τρόμος τῶν περὶοικούντων, οἵτινες

(1) Ἀραβόσιτος.

οὕτω ἐφοβῶντο νὰ μεταβῶσιν εἰς προσκύνῃσιν εἰς τὴν Μονὴν, στε-
 ρευμένην οὕτω τοῦ κυριωτάτου εἰσοδήματος ὅπερ ἦτο ἐκ τῶν προσφορῶν
 τῶν προσκυνητῶν. Οἱ τιμαριῶται ἐκφοβίσαντες προσωπικῶς τὸν ἡγού-
 μενον Δαμιανὸν καὶ τὸν σκαιοφύλακα Χαρίτωνα ἠΰξησαν τοὺς
 ἔτησίους κῦθαιρέτους φόρους, οὓς ὑπὸ τὸ ὄνομα μαχσούρια ἐλάμβαν-
 ον εἰς κηρὸν, βούτυρον καὶ χρήματα ἐκ τῆς Μονῆς. Ὁ Τζαναλίτζας
 μάλιστα ἀναφέρεται ὀνομαστί ὡς προξενήσας διαφόρους κακώσεις τῇ
 Μονῇ, ἥτις τὰ πάνθεινα ἔκτοτε ὑπέφερον ἐξ αὐτοῦ. Εἰσερχόμενοι βίβη
 εἰς τὴν Μονὴν οἱ τιμαριῶται οὗτοι διέτριψον νὰ προσαχθῶσι πρὸ
 αὐτῶν τὰ ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ αὐτῆς, ἐξ ὧν τὰ καλλίτερα καὶ τι-
 μιώτερα διήραζον. Κατήντησεν ὥστε αὐτοὶ νὰ διατάσσῃσι καὶ αὐτοὶ
 νὰ καρπῶνται τὰ εἰσοδήματα τοῦ Μοναστηρίου, τοῦ ὅποιου οὕτω ἡ
 οἰκονομικὴ κατὰστασις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπὶ πλεῖον ἐδεινούτο.
 Ἴδου τί ἔγραψεν ἐν ἐπιστολῇ ἣν ἀπέστειλε πρὸς τὸν μητροπολίτην
 Οὐγγροβλαχίας Εὐγένιον ὁ ἡγούμενος Δαμιανὸς, συνιστῶν τὸν
 κομιστὴν ταξειδιώτην τῆς Μονῆς Θεόκλητον :

«Τὴν ὑμετέραν Θεοπρόβλητον σοφολογιωτάτην πανιερό-
 τητα, θεοφρούρητε καὶ σεβασμιώτατε Δέσποτα, ἀπαξάπαν-
 τες οἱ ἐν τῇ Μονῇ τῇ ἐπονομαζομένη Σουμελᾷ ἀδελφοὶ γο-
 νυκλιτῶς προσκυνούμεν, τὴν πανίερον καὶ χαριτόδωρον
 εὐλαβῶς κατασπαζόμενοι δεξιάν. Δεόμενος ἐκτενῶς τοῦ
 ἑνὸς μὲν τῇ φύσει τρισὶ δὲ τοῖς προσώποις ὑπὸ πάντων
 ἡμῶν τε καὶ προσκυνουμένου τῶν ὄλων ἀγίου Θεοῦ
 ὅπως διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπερενδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεο-
 τόκου τῆς ἐπικαλουμένης Σουμελᾶς περιάπτῃ, τηρῇ καὶ
 διαφυλάττῃ τὴν αὐτῆς πανιερολογιότητα ὑγιᾶ, ἀνοσον καὶ
 πανεύθυμον μετὰ μακροζωίας καὶ εὐζωίας, ἐπιδαψιλεύων
 αὐτῇ πάντα τὰ ψυχικὰ καὶ σωτήρια ἐχόμενα ἀγαθὰ, ἡμῶν
 δὲ τῶν ταπεινῶν αὐτῆς δούλων πρὸς χαρὰν καὶ βοήθειαν,
 μετὰ τὴν ὀφειλομένην προσκύνῃσιν, δηλοποιοῦμέν τὴν θεο-
 πρόβλητόν της πανιερολογιότητα, ὅτι τὸ σταυροπλήγιακόν
 σεβάσμιον καὶ ἱερὸν μοναστήριον ἡμῶν τὸ Σουμελᾷ ἐπικα-
 λούμενον σώζεται ἄχρι σήμερον, πλὴν ἀπὸ τὰς τοῦ καιροῦ
 ἀνωμαλίας καὶ περιστάσεις εἰς πλείστην ἑνδειαν κατήντησε
 λεπματούμενον καθ' ἐκάστην ὑπὸ τῶν γειτνιαζόντων καὶ
 σχεδὸν κινδυνεύει ἐκ τούτων εἰς παντελῆ ἐρήμωσιν ἐλθεῖν

συκοφαντούμενον καὶ ζημιούμενον ὀσημῆραι· καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ οἱ προστρέχοντες εὐλαβεῖς χριστιανοὶ καὶ βοηθοῦντες ἐντελῶς ἔλθειν ἐμποδίσθησαν. Στενοχωρούμενοι τοιγαροῦν ἡμεῖς καὶ οἱ ἐν αὐτῷ οἰκοῦντες ταπεινοὶ δοῦλοι αὐτῆς καὶ μὴν ἔχοντες ἄλλην βοήθειαν μετὰ Θεὸν προστρέχομεν εἰς τὴν χριστομίμνητον αὐτῆς πρᾶσιτα ὡς εἰς λιμένα ἀχειμαστον· διὰ κοινῆ γνώμη πέμπομεν ἐκ μέρους τὸν παρόντα ὀσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις καὶ ἀδελφὸν ἡμῶν ἀγαπητὸν πατῆρ κὺρ Θεοκλῆτον χάριν ζῆτειας καὶ βοηθείας· καὶ δὴ θερμῶς δεόμεθα ἵνα ὑποδεχθῆ αὐτὸν φιλοφρόνως καὶ ἰλαρῶς χάριν τῆς Παναγίας Σουμελαῆς, δεικνύη εἰς αὐτὸν τὴν πρέπουσαν τιμὴν καὶ δεξῶσιν, ὅπως διὰ τῆς δυνατῆς αὐτῆς συνδρομῆς καὶ βοηθείας δυναθῆ συνάξει ἱερὰν ἐλενημοσύνην παρὰ τῶν φιλελενημόνων χριστιανῶν πρὸς ἀνακουφισμὸν καὶ ἐλάφρωσιν τῶν ἀπαραιτήτων ἐξόδων τοῦ μοναστηρίου ἡμῶν, καὶ παρ' ἡμῶν ἔξει τὸ μνημόσυνον ἀκατάπαυστον. Ταῦτα μὲν ἱκετικῶς, ἥς καὶ αἱ πανίεροὶ καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἶψαν μεθ' ἡμῶν διὰ βίου. Ἀμὴν. 1782 Ἰουλίου 10. Τῆς ὑμετέρας Θεοπροβλήτου Πανιερολογιότητος ταπεινὸς δοῦλος ὁ καθηγούμενος τῆς ἱερᾶς καὶ Σταυροπηγιακῆς μονῆς ἡμῶν Σουμελαῆ Δαμιανὸς ἱερομόναχος καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

Μεταξὺ τῶν διαπρεπεστέρων τῆς ἐποχῆς τούτης ἱερομονάχων ἦσαν ὁ Θεοκλῆτος, ὁ Ἰωαννίκιος, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Γερβάσιος. Ὁ Θεοκλῆτος (Κυριακίδης) κατήγετο ἐκ Τραπεζοῦντος, υἱὸς ὑπάρχων Χατζῆ Κυριακού, ἐνὸς τῶν προγόνων τῆς ἡμετέρας οἰκογενείας. Περὶ αὐτοῦ ὀλίγας τινὰς σημειώσεις ἔγραψεν ὁ ἡμέτερος πατὴρ ἐν αὐτογραφίᾳ αὐτοῦ (1). Εἶχε βαπτιστικὸν ὄνομα Θεόδωρος γενόμενος δὲ μοναχὸς ἀφιερώθη εἰς τὴν μονὴν Σουμελαῆ καὶ ὡς ταξειδιώτης ἐταξείδευσε πολλάκις εἰς Κριμαίαν. Ἀκοδόμησεν ἐν τῇ Μονῇ Σουμελαῆ δωμάτιον ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ὀποίου ἐπέγραψε: Θεοκλήτου Σουμελιώτου. Ἐγνώριζεν ἱκανὰ γράμματα ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ. Ἐχρημάτισε τὸ κατ' ἀρχὰς ὑποτακτικὸς τοῦ ἐξ Ἰθρηρίας Γερ-

(1) Ἐπαμ Κυριακίδου. Βιογραφίαι, σελ. 667—669.

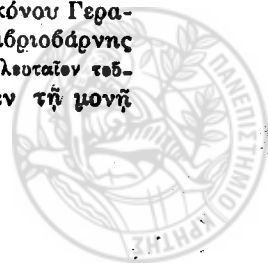
δασίου. Ἐς τοὺς ταξειδίους αὐτοῦ κατώρθου πάντοτε νὰ ἐπιτυγχάνη πλείον τῶν ἄλλων, διό και ἐκφράζεται αὐτῷ ἐν τῷ κώδικι ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς Μονῆς και τῶν πατέρων αὐτῆς. Κατὰ τὸ 1777 εὐρισκόμενος ἐν Καφφᾶ ἔπου εἶχεν ἀδελφὸν ἀποκατεστημένον εὐνοούμενον τοῦ Χάνου, ἀπῆλαυς πολλῆς ὑπολήψεως παρὰ τοῦ μητροπολίτου Γοθθίας Ἰγνατίου, ὅστις και πολὺ ἐβοήθησεν αὐτὸν εἰς τὴν συλλογὴν συνδρομῶν ὑπὲρ τῆς Μονῆς. Ἐζῆσεν ἔτη πολλὰ, διότι ὅτε κατὰ τὸ 1811 ὁ Γεράσιμος Δομνηνὸς κατήρτισε τὸν κώδικα τῆς Μονῆς, οἱ σημαίνοντες τῶν τότε πατέρων ἔθεσαν ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ σελίδος τὰς ὑπογραφὰς των και τὰς σφραγίδας και ὁ Θεόκλητος ἔθηκε τὴν ἰδικὴν του σφραγίδα φέρουσαν : Θεόκλητος ἱερομόναχος Σουμελιώτης.

Ὁ Ἰωαννίκιος κατήγετο ἐκ Πλατάνων γεννηθεὶς τῷ 1751. Ἄωδευσε τῷ 1763 ἠπάσθη τὸ μοναχικὸν ἐπάγγελμα καταταχθεὶς ἐν τῇ μονῇ Σουμελά. Ἐμαθήτευσεν ἐν τῇ ἐν Τραπεζοῦντι σχολῇ τοῦ Νικοδήμου Περιστερωτοῦ κατὰ τὸ 1774, ὡς ἐξάγειται ἐκ σημειώματος ἐπὶ μαθηματικῶν διασωζομένου ἐν τῇ μονῇ ⁽¹⁾ : πέρας περιποιήθη και γραφῇ παρεδόθη ἡ παρούσα χρηστοθήβεια ἐμοὶ Ἰωαννικίῳ ἱερομονάχῳ Σουμελιώτῃ, σχολῇ δὲ Νικοδήμῳ ἱερομονάχῳ Περιστερωτῇ. Ἐν τῷ κώδικι τῆς μονῆς Σουμελά ἔγραφε διάφορα περὶ αὐτῆς σημειώματα, ἐξ ὧν φαίνεται ἰκανῆς παιδείας ἐγκρατής. Ἀλλὰ και εὐχὰς εἰς τὴν καθωμιλημένων μετέφρασε και ἐρησιμοποιεῖτο ὡς διδάσκαλος ἐν τῇ Μονῇ. Ἐν τινι μάλιστα εὐχολογίῳ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Φροντιστηρίου ἀποκειμένῳ ὑπάρχει ἡ σημείωσις : αὕτη ἡ βιβλος εἶνε τοῦ διδασκάλου Ἰωαννικίου και ὁποιος τὴν πάρη νὰ ἔχη τῆς Παναγίας τὴν κατάραν. Ἐν Σουμελά 1792 ⁽²⁾. Θέλουμεν ἴδῃ περαιτέρω τὸν Ἰωαννικίον ἡγομμενεύοντα και ἐνεργότατον λαμβάνοντα μέρος ἐν τοῖς ἔπειτα εἰς τὰ τῆς Μονῆς πρᾶγματα.

Ὁ Ἰάκωβος ἦν Τραπεζοῦντιος προσεπικαλούμενος Καραφούλο-

(1) Ἴδε κατάλογον Α. Π. Κεραμέως Ἀρ. 20.

(2) Ἐπὶ τοῦ βιβλίου τούτου σημειοῦνται ὀνόματά τινα ὑπερορίων ἀποσταλέντων εἰς τὴν μονὴν Σουμελά, τοῦ Δέρκων Ἱερεμίου (1821), ἱεροδιακόνου Γερασίμου (1829), ἀρχιμανδρίτου, Νεοφύτου, (1831), Μεσημβριοδάρνης Καλλινίκου (1836), και Σαμακόβου Ἰγνατίου (1837). Τὸν τελευταῖον τούτον ἀναφέρει και ὁ Φαλμαράνιερ, ὡς διατελοῦντα ἐξορίστον ἐν τῇ μονῇ (Fragmente vus dem. Orient, σελ. 112 και ἐξῆς.

γλους. Ἐν τῇ μονῇ Σουμελά κατετάχθη μικρός, καθ' ὅσον ἡ σφραγίς αὐτοῦ ἔφερε χρονολογίαν 1775, αὐτὸς δ' ἔζησεν ἔλον τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος γινόμενος ἡγούμενος εἰτα τῆς Μονῆς καὶ δράσας οὐ μικρὸν ἐν αὐτῇ. Τῷ 1798 ἐγένετο κτίτωρ νομίμου γραφέντος τῷ 1786 ὑπὸ Γαβριὴλ υἱοῦ παπᾶ Γρηγορίου (1).

Ὁ δὲ Γερβάσιος κατήγετο ἐξ ἡμέρας γεννηθεὶς τῷ 1730. Ἦτο κα οὗτος ἱκανῶν γραμμάτων ἐγκρατής. Ἐχρημάτισε τὸ κατ' ἀρχὰς ὑποτακτικὸς τοῦ Σκυθουπόλεως, ἐξ οὗ λαθῶν ἐχάρισε κατὰ ιδιόχειρόν του σημείωσιν εἰς τὴν μονὴν τὸν Σουΐδαν. Τὸ ὄνομά του ἀπαντῶμεν κατὰ πρῶτον τῷ 1775, ὅτε συνεταξείδευτε μετὰ τοῦ ἱερομονάχου Ἰωακείμ. Ἐδιδάχθη παρὰ Ἀζαρία Περιστεριώτη, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ἐν χειρογράφῳ (2) τελετουργικῷ εἰς γλῶσσαν τουρκικὴν ἐλληνικοῖς γράμμασι γραφέντι ὑπ' αὐτοῦ τῷ 1782. Τῷ 1805 ἀντέγραψε πᾶν κομψῶς τὴν Ἀδολεσχίαν Φιλοθέου (3) τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως. Ἐζήσεν 115 ὅλα ἔτη ἀποθανὼν τῷ 1845, θέλομεν δὲ ἴδῃ καὶ τοῦτον δρώντα εἰς τὰ τῆς Μονῆς πράγματα.

Τῇ 8 Σεπτεμβρίου τοῦ 1800 ἀποθνήσκει ὁ ἡγούμενος Δαμιανός, ὁ ἐλόκληρον τὸ ἀπὸ τοῦ 1750 διάστημα ὡς τε σκευοφύλαξ καὶ ὡς ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοσοῦτον εὐεργετικῶς ὑπὲρ αὐτῆς ἐργασθεὶς. Ὁ ἀρχιερεὺς Τραπεζοῦντος Παρθένιος ἐκ Τριπόλεως καταγόμενος, ἐν τοῖς μοναχοῖς δὲ ἄλλοτε τῆς μονῆς Σουμελά συναριθμούμενος ἦλθεν ἐπίτηδες ὅπως κηδεύσῃ μεγαλοπρεπῶς τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἠγούμενος ἐξελέγη τότε ὁ ἐκ Πλατάνων Ἰωαννίκιος, ἐνῶ ὁ συνεργάτης τοῦ Δαμιανοῦ σκευοφύλαξ Χαρίτων, μεθ' ἔλον τὸ γῆρας αὐτοῦ, ἐξακολουθεῖ ἐπὶ τινα ἔτι χρόνον ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς Μονῆς. Τῷ 1801 πληρώνει ἱκανὰ τῶν χρεῶν τῆς μονῆς, ἐπίσης τῷ 1802 διαθέτει εἰς ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν πάντα τὰ περισσεύματα τῆς διαχειρίσεώς του, καὶ τῷ 1803 ἀκόμη δίδει λογαριασμὸν, ἀλλ' ἀτονήσας, ὡς λέγει που ὁ κῶδιξ, δίδει συγχρόνως τὴν παραίτησίν του, ἀναθέτων τὸ ἔργον του εἰς τὸν ἀνεψιὸν του Χριστόφορον, τὸν μετὰ ταῦτα ἡγούμενον. Μετ' οὐ πολὺ παραδίδει ὁ Χαρίτων καὶ τὸ πνεῦμα.

(1) Κατάλογος Α. Π. Κεραμέως ἀριθ. 27.

(2) Αὐτόθι ἀριθ. 34.

(3) Αὐτόθι ἀριθ. 17.

Τῷ 1798 ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ὁ Ε' ἐξέδοτο ὑπὲρ τῆς μοῆς τὸ ἐπόμενον αἰγίλλιον (1).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ἐλέω Θεοῦ

Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

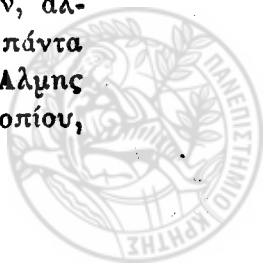
Ἔσα μὲν κατὰ τοὺς θείους θεσμοὺς καὶ ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας τυγχάνει διακυβερνώμενα, πολλὴν ἔχουσι τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ καὶ τὸ ἔλεος μέγιστον. Ἔσα δὲ τούναντίον παραβαίνει τῶν ὄρων ἐκτρέπόμενα, ἐν τούτοις προφανῆς ἡ ἀκοσμία, κατάδηλος ἡ φθορά, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ τῶν ψυχῶν ἀπώλεια· εἰ γὰρ καθ' ἅπερ οἱ τῶν καθ' ἕκαστα ἐκκλησιῶν νόμοι οὕτω καὶ οἱ περὶ τῶν Σταυροπηγιακῶν Μοναστηρίων τῶν ὑπὸ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἀπαράτρητοι διεφυλάκτοντο καὶ τῆς κατὰ νόμους ἐπιμελείας καὶ προστασίας κάκεινα ἠξιοῦντο παρὰ τῶν δει πατριαρχεόντων, οὐκ ἂν τοσαῦτα καὶ πηλικαῦτα τὰ δεινὰ τοῖς μοναστηρίοις συνέδαινον. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐκ οἶδαμεν ὅπως τῶν ἱερῶν παρνημελημένων νόμων εἰς τοσαύτην προῆλθον ἀκαταστασίαν καὶ ἐλεεινὴν ἀπώλειαν τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγώγια, διὰ ταῦτα εὐθύς ἀνειληφθῶσιν ἡμῖν τοὺς οἴακας τοῦ παγκοίνου τουτουῖ σ' ἀφους ἔδοξε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ παρνημελημένα αὐτὰ εὐαγῆ μοναστήρια διορθώσασθαι, ἀφορῶσι πρὸς τὸ ἐκείνων συμφέρον, ὡς μέλη γνήσια αὐτὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ ὄντα θρόνου καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τῷ σταυροπηγιακῷ καὶ πατριαρχιακῷ προνομίῳ τιμημένα, ἄλλως τε οὐ διὰ κοινούς τινας ἀφ' ἑαυτῶν νόμους φέρουσιν, ἀλλ' ἀρχαίους ἀνανευομένους καὶ γραπτούς. Τὴν γὰρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων προστασίαν τοῖς ἐπίσκοποις ἐπιτρέπουσιν οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι καὶ κανόνες, τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον προτίθεσθαι διακελευόμενοι, ἵνα εἰ γε δέ-

(1) Τὸ αἰγίλλιον τοῦτο δὲν εὑρίσκεται δημοσιευμένον ἐν τῷ περὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' διτόμῳ ἔργῳ τοῦ Γ. Παπαδοπούλου (ἐκδοθέντος ὑπὸ Ἀγγελουπόλου).

οιντο καὶ αὐτοὶ ἀπολαμβάνωσιν, ὃν τρόπον ὁ λη' τῶν ἀποστόλων κανὼν καὶ ὁ κε' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἱερᾶς συνόδου, καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ ὅτε ια' καὶ ὁ ιβ' καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ ὁ ιε', καὶ ὁ μθ' τῆς ἐν Τρούλλῳ καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ὅσοι σεπτοὶ νόμοι καὶ κανόνες σαφῶς φαίνονται τὴν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων ἐξουσίαν τοῖς ἐπισκόποις διδόντες, ὥστε μεταλαμβάνειν μὲν καὶ αὐτοὺς τῶν δεόντων, εἴ γε δεοῖντο εἰς τὰς ἑαυτῶν χρείας, καὶ τὴν περὶ ἐκεῖνα ἐπιμέλειαν μεγίστην τε καὶ ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος ποιεῖσθαι, ἵνα προστατεύωσιν αὐτὰ καὶ οἰκονόμους καὶ ἐπιτρόπους καὶ ἡγουμένους ἀποκαθιστῶσιν ἐν αὐτοῖς, καλῶς περὶ τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως τούτων ἐπιμελούμενοι, ἵνα μὴ δι' ἀμέλειαν ἐνοχοὶ γένωνται τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίαις. Οἱ δὲ οἰκονόμοι, ἡγούμενοί τε καὶ ἐπίτροποι διαμένωσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων, καὶ δίχα τῆς ἀδείας αὐτῶν μῆτε πωλῶσι μοναστηριακόν τι κτῆμα ἀλλ' οἰκονομῶσι καλῶς πρὸς τὴν ἐκείνων ὀδηγίαν καὶ ἀδειαν, ὅπως μὴ καὶ αὐτοὶ ὡς ἀνατρέποντες τοὺς ἐκκλησιαστικούς τούτους ὄρους καὶ κανόνας βαρυτάτοις ὑποπέσωσι τοῖς ἐπιτιμίαις καὶ τιμωρίαις.

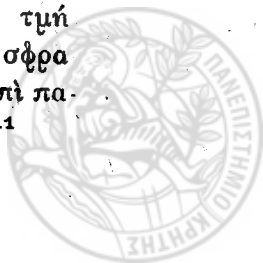
Ταῦτα μὲν οὖν οἱ θεῖοι νόμοι ἀποφαίνονται περὶ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων. Τούτων δὲ τὰ μὲν τοῖς κατὰ τόπον ἐπιτετραμμένοις ἐνοριακὰ τῆς προσκοῦσης ἀρχιερατικῆς, ὡς εἰκός, ἐπ' αὐξήσει τυγχάνει ἐπιμελείας, μόνον δὲ τὰ τῆ σταυροπηγιακῆ ἀξία τετιμημένα πρὸ χρόνων πολλῶν παρημέλνται, καὶ δεόν ὡς θεοῦ ἐφορῶντος διοικεῖσθαι αὐτὰ καὶ ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιμελείας τῆς ἀναλόγου ἀξιοῦσθαι, ὅπως αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ὑπάρχοντα διαμένη, περιποιῆται δὲ τὰ προσγενησόμενα, τῶν δὲ φαύλων τὰ μὲν προσόντα ἀποδιοπομπῆται, τὰ δὲ συμβησόμενα διακωλύονται. Τοιούτην οὖν κατὰ νόμους τὴν ὑπὲρ αὐτῶν πάντων τῶν σταυροπηγιακῶν ἡμῶν μοναστηρίων καθόλου φροντίδα κατεβάλομεν, ἐκθέμενοι κατὰ κοινὴν γνώμην καὶ συνοδικὴν διάγνωσιν **Ἱερῶν τόμον**, ἀποφαινόμενοι συνφθὰ τοῖς ἱεροῖς νόμοις καὶ τοῖς ᾧδε γραφομένοις περὶ τῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἀρίστης διοικήσεως ἐκάστου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου

καὶ εὐνομίας τῶν ἀσκουμένων ὁσιωτάτων πατέρων καὶ τῆς δυνατῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀμέσου προστασίας αὐτῶν παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἀνανεοῦντες τὰ παλαιγενῆ συνοδικὰ αὐτῶν σιγίλλια δωρεὰν καὶ ἐπικυροῦντες ἅπαξ τὰ σταυροπηγιακὰ αὐτῶν προνόμια, εἰς διπνεκῆ συντήρησιν αὐτῶν καὶ ἀσφάλειαν, μὴ δεόμενα ποτὲ ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως ὡς καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος ἱεροῦ καὶ σεβασμίου μοναστηρίου τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου κατὰ τὸ ὄρος Σουμελᾶ. Ἐνεφανίσθη γὰρ ἤδη τοῦ δοιδίμου ἐν πατριάρχαις Γαβριὴλ γράμμα περιέχον ὅτι ἡγούμενός τις Ἐφραὶμ καὶ ἄλλοι συγκοινοβιᾶται προσήνεγκον τότε περὶ τῆς ἀρχαίας σταυροπηγῆς ἀξίας παλαιγενὲς χρυσόβουλλον τοῦ δοιδίμου ἐν βασιλεῦσιν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ διηγοῦμενον τὴν παρὰ τῶν δειμνήστων προγόνων αὐτοῦ Βασιλέων τῶν Κομνηνῶν ἐκ βάθρων ἀνέγερσιν τοῦ μοναστηρίου τούτου, καὶ ὅτι ἐκεῖνοι χάριν εὐλαθείας ὑπέταξαν ὅλο τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ μοναστηρίου τούτου τόπους διαφόρους καὶ χωράφια ἱκανά, δηλαδὴ τὴν Ἄλμην τοῦ Κουσπεδίου, τὴν Δουβερὰ καὶ Λαραχανὴν, Κούταλά τε καὶ Σκόπια καὶ τὴν Ἀουλτσαν καὶ τὰ κατὰ τὸ Ρίζαιον τὸ Τσελί ποτάμι καὶ Φυλέση καὶ τὰ δύο Ἀρπαλοῦ μετὰ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Τιμίου Ἐνδόξου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν πᾶσιν ἐλεύθερα· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἕτερα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ ἐνεφανίσθησαν γράμματα δοιδίμων πατριαρχῶν Θεολήπτου καὶ τοῦ Κυρίλλου ἀναμνησκόμενον καὶ προγενεστέρων πατριαρχικῶν γραμμάτων, Παχωμίου, Ἰερεμίου, Ἰωάσαφ συνάμα τῷ Ματθαίῳ, Νεοφύτου, ἐτι δὲ καὶ μεταγενεστέρων πατριαρχῶν γράμματα, Παρθενίου τοῦ Γέροντος, Διονυσίου τοῦ Βυζαντίου, Ἰακώβου τοῦ Χίου, ἅτινα πάντα ἀλλεπαλλήλως ἐπεκύρουν τὴν ἀρχαίαν σταυροπηγιακὴν τοῦ μοναστηρίου ἀξίαν, περιέχοντα τινὰ καὶ ὑπογραφὰς δοιδίμων πατριαρχῶν, ἄλλων ἀγιωτάτων πατριαρχικῶν θρόνων καὶ συνάμα πάντα ἀποφαινόμενα ἵνα τὸ μοναστήριον τοῦτο μετὰ τῆς Ἄλμης τοῦ Κουσπεδίου, Τουβερᾶς, Λαραχανῆς, Κουτέλων, Σκοπίου,

Ἀούλτσης, καὶ τῶν κατὰ τὸ Ρίζαιον Τσελῆ ποταμίου Φυ-
 λέση καὶ τῶν δύο Ἀρπαλοῦ μετὰ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Τι-
 μίου Ἐνδόξου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ ἐτέ-
 ρων τοποθεσιῶν ἐκκλησιῶν καὶ ὁρίων τῶν ἐμπεριεχομένων
 τοῖς ἀρχαίοις χρυσοβούλλοις αὐτοῦ καὶ μετὰ πάντων τῶν
 ἄλλων πραγμάτων καὶ κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ
 ὑπάρχει σταυροπήγιον νεμόμενον αὐτεξουσίως πάντα τὰ
 ὀρθήντα κτήματα αὐτοῦ καὶ καρπούμενον τὰ ὑπὸ τῶν ἐν
 τοῖς χωρίοις αὐτοῦ κατοικούντων χριστιανῶν ἐκκλησια-
 στικά πράγματα καὶ δικαιώματα, κανονικὰ δὴλον ὅτι συνοι-
 κέσια, πανηγύρεις, ζητίας, καὶ εἴ τι ἄλλο σύννηθες τῷ τόπῳ,
 καὶ ὁ ἐν αὐτῇ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος ἔχη τὴν ἐκκλησια-
 στικὴν ἀδειαν κρίνειν τὰς παρεμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς
 κρίσεις καὶ ὑποθέσεις καὶ διαζύγια διδόναι μετ' εὐλόγων αἰ-
 τιῶν. Πρὸς ἀνακαίνισιν οὖν τούτου τοῦ ἐμφανισθέντος ἡμῖν
 ἀρχαίου σιγίλλου, καθὼς καὶ περὶ πάντων, γράφοντες
 διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ
 Σιγίλλιδους Γράμματος, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ
 τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν
 ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλει-
 τουργῶν τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἵνα τὸ ἱερὸν καὶ σεβά-
 σμιον μοναστήριον τοῦτο τὸ σεμνυνόμενον ἐπ' ὀνόματι
 τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, κατὰ τὸ ὄρος Σουμελά, τὸ ἐν
 τῇ ἐπιρχίᾳ Τραπεζοῦντος κείμενον, μετὰ πάντων τῶν κτη-
 μάτων καὶ πραγμάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ κινήτων
 καὶ ἀκινήτων, τῶν τε ἤδη ὄντων καὶ τῶν εἰσέπειτα προσγε-
 νησομένων, ἂν, ὡς ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς οὕτω καὶ εἰς
 τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον ὑπάρχει καὶ λέγεται καὶ παρὰ
 πάντων γινώσκεται ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ σταυροπη-
 γιακόν, ἀδούλωτον, ἀκαταπάτητον καὶ ὅλως ἀνενόχλητον
 παροτινοσοῦν προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, μνημονευο-
 μένου ἐν αὐτῷ τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ἡμῶν ὄνομα-
 τος, ἔχον καὶ τὸ προνόμιον κατὰ πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν,
 ὥστε τὸν κατὰ καιροὺς ἐν αὐτῷ ἡγούμενον ἐν ταῖς ἐορτα-
 σίμοις ἡμέραις φορεῖν ἐπ' ἐκκλησιαστικαῖς μανδύαν προχειρισ-
 μένον καὶ πατερίτσαν. Καὶ πρῶτον μὲν ὑπάρχει ἀπὸ πλάγ-

νον πάσης ἐξαρχιακῆς ἐξουσίας καὶ δεσποτείας. Δεύτερον δὲ λόγῳ ὑποταγῆς ἀποδιδῶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀπαραιτήτως πενήτηντα εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ λαμβανῆ ἐξοφλητικὴν ἀπόδειξιν κατὰ τὸ ὕψος τῶν ἐπαρχιῶν καὶ οὕτως ἀναλαβὸν τὸ ἀρχαῖον γεραρὸν τῆς σταυροπληγιακῆς ἀξίας προνόμιον καὶ καλῶς διοικούμενον ὡς μέλος γνήσιον τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐν αὐτῷ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος, ὡσπερ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, οὕτω καὶ αὐτὸς γραφῆ ἀμέσως πρὸς τὴν καθαρῶς ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ ἀξιοῦται τῆς προσήκουσας ὑπερασπίσεως ἐν ταῖς συμβαινούσαις χρείαις καὶ ὑποθέσεσι. Τρίτον διαφυλάττωνται καταγεγραμμένα ἐν τῷ διωρισμένῳ κώδικι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἅπαντα τὰ κτήματα καὶ τὰ ἀφιερώματα αὐτοῦ καὶ τὰ χρέη καὶ τὸ τοῦ ἡγουμένου ὄνομα. Τέταρτον δὲ τὸ σιγίλλιον αὐτὸ ἔχη μένειν ἀπαράτρεπτον καὶ ἀπαράδατον, μὴ δεόμενον ποτὲ ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως ἐκκλησιαστικῆς. Πέμπτον μὴδεις τοῦ λοιποῦ γίνονται ἐν αὐτῷ ἡγούμενος ἄνευ γράμματος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴν ἔλονται αὐτὸν γνώμη κοινῇ οἱ συγκοινοβιάται, τότε ὑποστέλλεται παρ' αὐτῶν καὶ ἐνυπόγραφος καὶ ἐνσφράγιστος ἀναφορὰ περὶ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς οἰκουμενικὸν πατριάρχην, καὶ οὕτω δι' ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος ἀποκαθιστᾶται ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου τούτου, σημειούμενου καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τῷ διωρισμένῳ κώδικι, ὀφείλων κατ' ἔτος ἐξαποστέλλειν ἀκριβῆ ἐνυπόγραφον καὶ ἐνσφράγιστον καταγραφὴν τῶν τοῦ ἔτους ἐκείνου μοναστηριακῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Ἐκτον ἡ σφραγὶς τοῦ μοναστηρίου δι' ἡρεθῆ εἰς τμήματα τέσσαρα, καὶ ἡ μὲν λαβὴς παρακατατεθειμένη ὑπάρχει τῷ ἡγουμένῳ, τὰ δὲ τέσσαρα τμήματα τέτταρσι συγκοινοβιάταις πατράσιν, ἐκλεγομένοις κοινῶς παρὰ πάντων τῶν συγκοινοβιατῶν πατέρων. Ἐβδομον οἱ ἐπιτετραμμένοι τὰ τέσσαρα τμήματα καὶ τὴν λαβὴν μὴ ἔχωσιν ἀδειαν καθ' ἑαυτοὺς σφραγίζειν μοναστηριακὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας, ἀλλ' ἐπὶ πα-

ρουσία τῶν προκριτοτέρων ἐν τοῖς συγκοινοβιάταις ὑπογραφομένων κάκεινων ἰδίαις χερσίν, αἱ δὲ μὴ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον γεγραμμένοι καὶ ἐσφραγισμένοι ὁμολογίῃ νομίζονται μὲν τοῦ μοναστηρίου ἀλλ' ἴδιαι τῶν κατ' ἴδιαν ἐνσφραγισάντων καὶ ἐκεῖνοι ἐξ ἰδίων ἀποπληρῶσι τὰς ἐμπεριεχομένας ἐν ταῖς τοιαύταις ὁμολογίαις χρηματικὰς ποσότητας. Οὗτοι δέ, δῆλον ὅτι ὁ ἡγούμενος μετὰ τῶν τεσσάρων τῶν ἐπιτετραμμένων τὰ τῆς σφραγίδος τμήματα, ἔχῃσι πᾶσαν πληρεξουσιότητα τῆς ἐξουσίας ἐπιτιμᾶν, σωφρονίζειν, ἀποβάλλειν ἐκ τῆς μονῆς τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ τοὺς ἐκνευροῦντας τοὺς μετερχομένους τὸν ἄθλον τῆς ὁκνήσεως καὶ μὴ πειθομένους τελευταῖον διὰ κοινῆς ἀναφορᾶς ἀνα γέλλειν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ὅθεν οὐ μὲν τῶν μοναστηρίου τούτου δύναται τοῦ λοιποῦ πωλεῖν μοναστηριακὸν ὑποστατικόν, ἄνευ τῆς νομίμου εἰδήσεως τοῦ κατὰ καθῆκον οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, εἰ μὴ μόνον τὰς κατ' ἔτος ἐπικαρπίαι καὶ τὰ γεννήματα καὶ τὰ μοναστηριακὰ θρέμματ' διὰ τὰς ἀναγκαίας αὐτῶν χρείας. Ἐπειδὴν δ' ἐν χερσὶ χειροτονίας γέγονται ἔχῃσιν ἄδειαν προσκαλεῖν εἰς τὸ σταυρολπηγιακὸν ἡμῶν τοῦτο μοναστήριον τὸν κατὰ τὸν τόπον ἀρχιερέα φέροντα ἄδειαν ἔγγραφον πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπὶ τὸ ἐκτελεῖν αὐτὴν μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως. Δέκατον δὲ καὶ τελευταῖον ὀφείλωσιν οἱ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι ὀσιώτατοι πατέρες φιλάττειν τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐκτεθέντα ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαράβατα διὰ παντός καὶ πείθεσθαι τῷ κατὰ καιροῦς ἡγουμένῳ καὶ διάγειν σεμνῶς, εἰρηνικῶς καὶ ἀμέμπτοι, κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναδικοῦ ἐπιγγέλματος, ἀφορῶντας πρὸς τὴν κοσμιότητα αὐτῶν καὶ τὴν κατὰ Θεὸν διαγωγὴν καὶ πολιτείαν καὶ πρὸς τὴν βελτίωσιν καὶ αὐξήσιν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τοῦτο σταυρολπηγιακοῦ μοναστηρίου, ἐπόμενοι τῷ θεοφιλεῖ σκοπῷ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἀγρύττως πονουούσης περὶ τῆς εὐσταθείας τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ σταυρολπηγιακῶν ἱερῶν μοναστηρίων, καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις διαφυλάττειν τὴν ἀρχαίαν διατύπωσιν ἀπαράτρεπτον. Ὅστις δὲ καὶ ὁποῖος τῶν χριστια-

νῶν, ἱερωμένος ἢ λαϊκός ὁποιασοῦν τάξεως καὶ βαθμοῦ, τολμήσει παραβῆναι ὅπως οὖν τὰ ἐν τῷ παρόντι νομίμως καὶ κανονικῶς ἐκτεθέντα καὶ ἀναρῆσαι τι τῶν ἀνωτέρω καταγεγραμμένων. ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος εἶη καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ὁραῖς ὑπεύθυνος καὶ ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τῷ αἰωνίῳ πυρὶ τῆς Γεέννης. Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμετερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλιον ἐν μεμβρανῶδει γράμματι καταστρωθὲν καὶ τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τῷ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ διορισθέντι καὶ ἐδόθη εἰς τὸ ρηθὲν μοναστήριον. Ἐν ἔτει σωτηριῶ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἐνενηκοστῷ ὀγδόῳ κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον ἐπινεμήσεως πρώτης.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἐν Χριστῷ εὐχέτης

Ἐφέσου ΣΑΜΟΥΗΛ

Ἡρακλείας ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Κυζίκου ΙΩΑΚΕΙΜ

Δέρκων ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Προῦσης ΕΥΘΥΜΙΟΣ

Νεοκαισαρείας ΙΩΑΣΑΦ

Λαρίσσης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Εὐρίπου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Δημητριάδος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

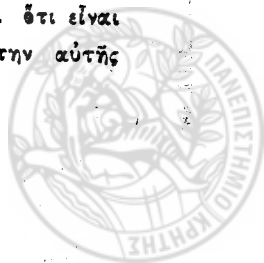
(Καὶ τρεῖς ἕτεροι ὑπογραφὰι δυσανάγνωστοι)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

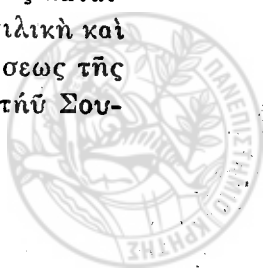
Ἡ Μονὴ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος. — Γράμματα Καλλινίκου. — Τὰ κατὰ τὸν Γεράσιμον Δουμνινόν. — Πεῶδες τῶν τιμαριωτῶν. Ἠγούμενοι καὶ πατέρες τῆς Μονῆς πρὸ τοῦ 1840. — Διονύσιος ὁ ἐξ ἡμέρας. — Σιγίλλιον Γερμανοῦ. — Κανονισμὸς τοῦ 1853 — Οἱ μέχρι σήμερον ἡγουμενεύσαντες.

Ἄτυχῆς ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν καὶ εἰς τὸ ἔπακρον ἀνίκανος ἐν τῇ διοικήσει τῆς Μονῆς ὑπῆρξεν ὁ ἄλλως ἐγγράμματος Ἰωαννίκιος. Στεροῦμενος τῆς ἀπαιτουμένης διοικητικῆς πείρας, περιστοιχοῦμενος ὑπὸ στοιχείων δυσαναγῶγων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἀρπικτικῶν, σίσθανόμενος τὴν βίαν τῶν περίξ τιμαριωτῶν βρυτέραν, ἄφινε μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ βάλῃ εἰς καταστροφὴν ἡ μονὴ ὑπὸ τε οἰκονομικὴν καὶ ἠθικὴν ἐποψίν. Τὰ ἐκ τῶν ταξειδίων εἰσπραττόμενα, ἐλάχιστα ἄλλως τε ὡς ἐκ τῆς μαστιζούσης τὸν κόσμον τότε συμφορᾶς, ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ τῶν ταξειδιωτῶν δι' ἰδίων των λογαριασμών. Οἱ προσκυνηταὶ τῆς μονῆς ἐξέλιπον ὅλως διὰ τὸν φόβον, ὅστις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ἐβασίλευεν εἰς τὴν χώραν. Οἱ τιμαριῶται ἐνηκολούθουν ἀποροφῶντες τὴν ἀπομείναντα ἱκμάδα. Τὰ χρέη τῆς μονῆς ἐπληθύνοντο. Τὰ κειμήλια αὐτῆς ἀπεμπολοῦντο ἐν πρὸς ἐν. Ἡ ἐπομένη ἐγκύκλιος, ἣν ἀνεύρομεν ἐν χειρογράφῳ τοῦ Φροντιστηρίου Τραπεζοῦντος καὶ τὴν ὅποιαν ἀπέττειλε κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡ Μονὴ ἐπικαλουμένη τὸ ἔλεος τῶν ἀπανταχοῦ Χριστιανῶν, δίδει ζωρὰν τὴν εἰκόνα τῆς δεινῆς θέσεως, εἰς ἣν τὸ ἱερόν τοῦτο καταγῶγιον εὐρέσκετο. Δυστυχῶς ὡς ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς κακῆς περιποιήσεως ἡ ἐγκύκλιος αὕτη εἶχε φθαρῆ εἰς τινὰ αὐτῆς μέρη, ἅτινα οὕτω δημοσιοῦνται ἑλλιπῆ. Ἄξιον ἐν τούτοις παρατηρήσεως τυγχάνει ὅτι εἶναι γεγραμμένη ἐν γλώσσῃ βρούση καὶ προδίδει τὸν συντάκτην αὐτῆς ἐντελῶς κάτοχον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

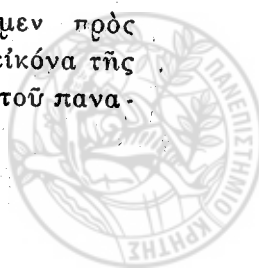

Ὅτι μὲν πᾶσαν τραγωδίας ὑπερβολὴν ἢ τῆς ἡμετέρας διαγωγῆς ἐλευνὴ πολυκίνδυνός τε καὶ πολὺδακρυς καταστασις καὶ αὐτοῦ πολλάκις τοῦ ζῆν ἀπογινώσκει τῇ τῶν δεινῶν κατατριχομένους ἐπαλληλία. ταῖς προσθήκαις τῶν θλίψεων, ταῖς κακώσεων κατανάγκαις καὶ ταῖς ἀνυποίστοις τῶν πειρασμῶν ἐπιφοραῖς οὐδένα λανθάνειν ἠγούμεθα. Ποία γὰρ πόλις, ποία χώρα, ὅσον μῆκιστον ἀπωκισμένη, ποία πιστῶν σύμπνοια, ποία χριστιονῶν ὁμήγυρις, συμπάσχειν εἰδυῖα καταπονουμένοις ἀδελφοῖς, πρὸς τὰς παγχαλεπούς τῶν βασάνων ἀπειρηκόσι, περὶ τὰ καίρια κινδυνεύουσι, πάντοθεν στενοχωρουμένοις, πρὸς τοιαύτην πραγμάτων κατώδυνον (;) φωνήν, ἀνεπαίσθητος μείναι καὶ μὴ πρὸς οἶκτον ἐπικαμφθεῖν καὶ διεγείραι ἑαυτὴν πρὸς ὀλοφυρμὸν καὶ συμπάθειαν; Ἐπεθύμει ποτὲ καὶ Ἱερεμίας ὕδωρ δοθῆναι τῇ κεφαλῇ καὶ πηγὴν δακρῶν τοῖς ὀφθαλμοῖς βαρναλιγύτως ἔχων ἐπὶ πόλει πιεζομένη συμφοραῖς.

περιπεσόντι τραυματῖα σπλαγχνισθεῖς, προσελθὼν τοῖς τραύμασιν ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, καὶ τοῖς ἐπιμεληθησομένοις αὐτοῦ μετὰ ταῦτα δαψιλεῖ καὶ οἶαν οὐκ ἂν τις εἴποι ὑπέσχετο ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι τὴν ἀπόδοσιν. Τοῦτων καὶ τῶν ἐτι μνημοευομένων οἰκτρὰ τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπερακοντίζει καὶ θρήνους ἱερεμιακοὺς καὶ πᾶν ὅτι παραλεληθὸς δεύτερον τίθησι ποθος καὶ παντοίαν ἀποκρύπτει γενομένην ποτὲ συμφορὰν. Ποῦ γὰρ ἢ περίβλεπτος ἐκείνη Ἑλλάς ἢ κατὰ λειμῶνα κομῶσα οὐχ ὅτι γε φύλλοις καὶ ἀνθεσιν, ἀλλὰ καὶ δροσὶ μεγάλαις καὶ δασοῖς (;) κυπαρίττοις καὶ παντοίῳ γένει φυτῶν; Οἰκτρὰ τὰ πάντα καὶ τραγωδίας ὑπόθεσις! Πνεῦμα γὰρ βαρῦθρον καὶ πονηρὸν ἐξ ἐφᾶς πνεῦσαν τὰς ὑψικόμους ἐκείνας προρρίζουσ ἀνέσπασε καὶ εἰς ἔδαφος τὰ πάντα κατέχωσι, γῆν δὲ ψυχῶν τῶν ὄλων κατέλιπε καὶ ὀρχήστραν θηρῶν ἀγρίων κατέστησεν. Εἰ δέ τι καὶ λείψανον τῆς βιαίας ἐκείνης καταγίδος παρελείπεται (οἶον ἐστὶ καὶ ἡ σεβασμία βασιλικὴ καὶ πατριαρχικὴ ἡμετέρα Μονὴ ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπερυμνήτου Θεοτόκου τιμωμένη, κλειζομένη δὲ τῇ Σου-

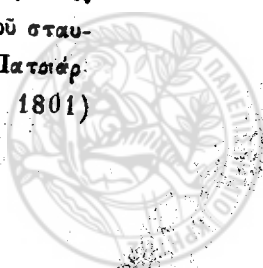

μελᾶ, καὶ παρὰ τῶν δειμνήστων ἐκείνων ἀνάκτων ἀνεγερθεῖσα καὶ καλλωπισθεῖσα, ἐν ἧ σῶζεται ἐξ Ἀθηνῶν παραδόξῳ τρόπῳ μετακομισθεῖσα ἢ ὑπὸ τοῦ πανευφήμου ἀποστόλου Λουκᾶ ἱστορηθεῖσα τρίτη εἰκὼν, ὡς ἡ ἱστορία τῆς Μονῆς κατὰ πλάτος διαλαμβάνει, ἐξ ἧς ὁσημέραι ἄρρητα καὶ παράδοξα βρῦει τὰ θαύματα καὶ ἰάματα τοῖς μετὰ πίστεως προσερχομένοις πιστοῖς καὶ ἀπίστοις, κατ' Ἀνατολὰς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος ἐπὶ ὄρους ὁμωνύμου καὶ ὑψηλοῦ καὶ βραχῶδους κειμένη), καὶ τοῦτο κατὰ κισσόν, τὸ τῶν φυτῶν ἀδρανέστατον, εἰ μὴ γέ τινος ἐπιτηδείου εἰς ἀναπλοκὴν ἐπιλάβηται δένδρου, αὐτοῦ που κατὰ γῆς ἔρπει καὶ τῷ πανδαμότορι χρόνῳ φθείρεται. Τοιαῦτα δὲ δεινὰ πάσχοντες πρὸς τίνα ἄλλον δέον καταφεύξασθαι καὶ παρὰ τίνος τὴν τούτων ἀπαλλαγὴν ἐκζητῆσαι; Ἐξ οὐδενὸς ἄλλου εἰ μὴ παρὰ τῆς ἀγλαοῦ ἀρπου ἐλαίας τῆς τὴν ὑψηλίον πᾶσαν μονοῦ τοῖς κλάδοις ἐπιχούσης. Ἀναλάβετε, οὖν θεϊότατοι καὶ ἀγιώτατοι πατέρες, ὑψίκομοι καὶ εὐσκιοὶ φοίνικες, ἐνδοξότατοι καὶ εὐγενέστατοι καὶ τιμιώτατοι ἄνδρες, σπλάγχνα οἰκτιρῶν, εἴ τις ἐν Χριστῷ ἀγάπῃ, εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμός! Ἀναβλέψατε συμπαθῶς πρὸς τοὺς ἡμετέρους ὄνειδισμούς, πρὸς τὰς ὑβρεῖς πρὸς τὰς ἀμετρήτους δαπάνας, ἐξ ὧν καταχρεωθέντες τὰ δεινὰ πάσχομεν ὑπὸ τῶν πικρῶν ὄνειδισμῶν, πρὸς τοὺς βιαίους ἐλκυσμούς, πρὸς τὴν παντελῆ ἡμῶν ἐξουδένωσιν. Μὴ ἐάσπε τὴν ἐκ τοσούτων αἰῶνων ἐρημωθῆναι μονήν, ἧς ἡ ἐρήμωσις πολλῶν ἐκ ταύτης πνευματικῶς ἐξαρτωμένων κατὰ τὴν ἀρχαίαν βασιλικὴν διάταξιν χριστιανῶν ψυχικῆς ἀπωλείας ἀφορμὴ γενήσεται. Δέχθητε φιλοφρόνως καὶ μεθ' ἡλαροῦ τοῦ προσώπου τὰ ἀγαπητὰ καὶ πιστὰ γνήσια τέκνα τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς τὰ ζήλω θείῳ κινούμενα πρὸς διαμονὴν τῆς μονῆς τοῦτον τὸν μακρὸν καὶ διαπόντιον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον διὰ τοὺς κρατοῦντας πλοῦν αὐθαιρέτως ἀποδεχθέντα τὸν πανοσιώτατον ἅγιον ἀρχιμανδρίτην..... οὓς τινὰς ἐκπέμπομεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀντίληψιν, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν εἰκόνα τῆς Παναγίας κεντητῆν, τίμιον σταυρὸν καὶ μέρος τοῦ πανα-

γίου καὶ ζωοφόρου σταυροῦ εἰς ἀγιασμόν ὑμῶν, καὶ ἀρχαῖον ἴσον καὶ ἀπαράλλακτον (ἐπιβεβαιωμένον καὶ ὑπογεγραμμένον πορὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερᾶς Συνόδου) βασιλικοῦ Χρυσοβούλλου τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Καὶ χεῖρα βοηθείας αὐτοῖς ὀρέξατε, καὶ δι' αὐτῶν τοὺς ἀπεγνωσμένους ἡμᾶς διασώσατε, τοὺς κεκακωμένους τοῖς μέλεσι τῇ ὑμετέρᾳ θεραπείᾳ θεραπεύσατε. Σπειράτε δαψιλῶς ἵνα ἐπ' εὐλογία θερίσητε, βάλατε ἐν χειρὶ πενήτων ἀδελφῶν, ἵνα εὕρητε ἐν τῇ παλάμῃ τοῦ Κριτοῦ. Δανείσατε μικρὰ ἵνα μεγάλα ἀνταπολαύσητε ἐν ἡμέρᾳ ἀνταποδόσεως, ἐλαχίστοις ἀδελφοῖς Χριστοῦ ἀντ' ἐκείνου προσιοῦσιν ὑμῖν. * Ὁ γὰρ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται καὶ ὁ,τι ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε». Σπλάγχχνα ἀνοίξατε ἡμῖν, ἵνα ἀνοιχθῇ ὑμῖν ὁ παράδεισος. Ποιήσατε φίλους ἐκ τῶν ἐνόντων ὑμῖν, ἵνα αἰώνια ὑμᾶς δέξωνται σκηναί. Ναὶ πρὸς τῆς εὐσεβείας, πρὸς τῆς εἰς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης! Ἐγχειρισθήτωσαν αὐτοῖς καὶ τὰ τῶν κοντίων ἄσπρα καὶ ἀφιερῶματα καὶ ὁ,τι ἄλλα ἀφιερῶθησαν ἐπ' ὀνόματι τῆς Μονῆς ἡμῶν Παναγίας τοῦ Σουμελά. Ἐγχειρισθήτωσαν ἅπαντα αὐτοῖς ὡς οἰκείοις καὶ πιστοῖς τῆς Μονῆς ἡμῶν. Τοιαύτας ἔχετε τὰς ἀντιδόσεις παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Πρὸς ὅν καὶ ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ ὑπὲρ ὑμῶν οἰκείας φωνὰς ἀναπέμπομεν. Ὅν ὑπὲρ ὑμῶν ἀδιαλείπτως ἐν ἱεραῖς τελεταῖς, ἐν προσευχαῖς ἐν γονάτων κλίσεσιν, ἐπικαλούμεθα, ἵνα ἐν τῷ παρόντι βιωπαντὸς ἀπάγῃ ἀνιανοῦ, παντὸς ἀποκαθάρσις ῥύπου ἁμαρτιῶν, πάσης ἀπαλλάττῃ ἐπιπρεΐας ὁρατῶν καὶ ἀορατῶν ἐχθρῶν καὶ κληρονόμους ἀλοκαταστήσῃ τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τῶν ἀρρήτων ἐκείνων ἐν τῷ μέλλοντι ἀγαθῶν, διὰ πρεσβειῶν τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Βαρνάβα, Σωφρονίου καὶ ἱεροῦ Χριστοφόρου τῶν ἐν τῷ ὄρει Μελά ἀσκησάντων. Εἶθε, γένοιτο. Ἀμήν.

Τοὺς χρόνους τούτους ἐπεζήτησεν ὁ Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος Παρθένιος ἵνα καταστῇ ἐπίτροπος τῶν ἐν τῇ ἐκείνῃ αὐτοῦ σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων, προῦκάλειε πρὸς τοῦτο γράμμα τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Καλλινίκου (κατὰ Μάρτιον τοῦ 1801)

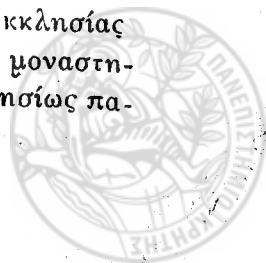

λι' οὐ παρέχεται αὐτῇ ἡ ἐξουσία αὕτη. Τὸ γράμμα τοῦτο ἀνευρόντες ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Μητροπόλεως Τραπεζούντος δημοσιεύομεν ὡς δόλοκληρον.

Καλλίνικος κ. τ. λ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι βουλόμενοι κατ' ὀφειλὴν ἀπαραίτητον τὸ εὐκατάστατον τῶν κατὰ μέρους κειμένων ἱερῶν καὶ σεβασμίων ἡμετέρων πατριαρχικῶν καὶ σταυροπληγιακῶν μοναστηρίων, ὡς τὴν σχέσιν ἐχόντων καὶ ἀναφορὰν πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, καὶ ἀγρύπνως φροντίζοντες τῆς εὐσταθείας αὐτῶν καὶ ἀρίστης διοικήσεως καὶ οἰκονομίας, διὰ τὴν διάστασιν τοῦ τόπου κατὰ κοινὴν γνώμην καὶ συνοδικὴν σύσκεψιν διωρισάμεθα ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἐφόρους καὶ ἐπιτρόπους τινὰς τῶν συναδελφῶν ἡμῶν ἀρχιερέων τῶν ἐχόντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν ἱερὰ καὶ σεβάσματα ἡμέτερα πατριαρχικὰ καὶ σταυροπληγιακὰ Μοναστήρια, ἐπὶ τῶν προσέχειν καὶ διατηρεῖν τὰ ἐπιχορηγηθέντα αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὰ προνόμια καὶ ἐπιστατεῖν ἐπιτροπικῶς καὶ ἐξετάζειν ἐπ' ἀκριβείας τοὺς κατ' ἔτος μοναστηριακοὺς λογαριασμοὺς πασῶν τῶν δοσοληψιῶν αὐτῶν καὶ θεωρεῖν τὰ κατάστιχα τῶν προσόδων αὐτῶν καὶ δαπανημάτων καὶ καταγραφόμενα καὶ ὑπογραφόμενα λαμβάνειν παρὰ τῶν ὁσιωτάτων προεστώτων καὶ λοιπῶν μοναστηριακῶν πατέρων μετὰ τῶν διωρισμένων ἐτησίων ἀνελλιπῶς καὶ ἀποστέλλειν εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον πρόνοιαν ποιούμενοι καὶ περὶ τῆς εὐσταθείας καὶ ἀρίστης διοικήσεως καὶ οἰκονομίας τῶν τῆ ἐπαρχία Τραπεζοῦντος κειμένων τριῶν ἱερῶν καὶ σεβασμίων ἡμετέρων πατριαρχικῶν καὶ σταυροπληγιακῶν μοναστηρίων τῆς Ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου Σουμελά ἐπιλεγομένης, τοῦ τιμίου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, διωρισάμεθα ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτροπὸν τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Τραπεζοῦντος, ὑπερτίμον καὶ ἔξαρχον πάσης Λαζικῆς, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγα-

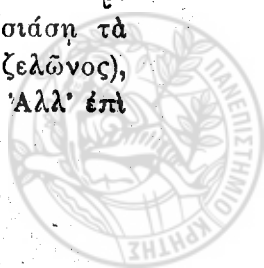
πητὸν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν κύρ Παρθένιον ἐπὶ τῷ ἐπιτροπεύειν καὶ προνοεῖν προσεχῶς καὶ διατηρεῖν τὰ ἐπιχορηγηθέντα αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὰ προνόμια καὶ κατ' ἔτος ἐξετάζειν καὶ θεωρεῖν ἐπ' ἀκριθείας πάσας τὰς μοναστηριακὰς δοσοληψίας καὶ τὰ κατάστιχα πάντων τῶν προσόδων αὐτῶν καὶ δαπανημάτων ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἡγουμένων, σκευοφυλάκων, προεστώτων καὶ προκρίτων καὶ λοιπῶν συνασκουμένων πατέρων καὶ μοναχῶν καὶ καταγράφει ἐπὶ λεπτοῦ καὶ τὰ καταγραφόμενα λαμβάνειν καὶ ἐπικυρῶν ἐπιτροπικῶς. ἀπαιτεῖν δὲ ἀφ' ἐκάστου Μοναστηρίου τὰ ὀροθητηθέντα καὶ διορισθέντα ἐτήσια σῶα καὶ ἀνελλιπῆ καὶ ἀποστέλλειν πάσῃ ἀσφαλείᾳ εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἵνα καὶ τὰς ἐκδιδομένας παρ' αὐτῆς κατ' ἔτος ἀποδείξεις λαμβάνωσιν ἀμέσως παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἱερότητας. Τοῦτου χάριν καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς ἐπὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὁ ρηθεὶς ἱερωτάτος μητροπολίτης Τραπεζούντος, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Λαζικῆς ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κύρ Παρθένιος, ὃς κατὰ κοινὴν γνώμην διορισθεὶς παρ' ἡμῶν ἐπίτροπος ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ ἀρίστης διοικήσεως τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ εἰρημένων τριῶν ἱερῶν καὶ σεβασμίων ἡμετέρων πατριαρχικῶν καὶ σταυροπηγιακῶν Μοναστηρίων ἔχη ἐπιτροπεύειν καὶ ἐπιστατεῖν καὶ διατηρεῖν ἀπαραδιάστως τὰ ἐπιχορηγηθέντα αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὰ προνόμια, ἐξετάζειν τε καὶ θεωρεῖν ἐπ' ἀκριθείας πάσας τὰς μοναστηριακὰς δοσοληψίας ἐτησίως καὶ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν προσόδων αὐτῶν, ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν μοναστηριακῶν πατέρων, καὶ τὰ γραφόμενα κατάστιχα καὶ ὑπογραφόμενα ἐπικυρῶν ἐπιτροπικῶς, ἀπαιτεῖν δὲ καὶ λαμβάνειν τὰ διορισθέντα ἐν ἐκάστῳ ἐτήσιᾳ καὶ ἀμέσως ἀποστέλλειν μετὰ τῶν καταστίχων σὺν πάσῃ ἀσφαλείᾳ εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τὸ λαμβάνειν διὰ τῆς αὐτοῦ Ἱερότητας τοὺς μοναστηριακοὺς προκρίτους πατέρας τὰς ἐκδιδομένας ἐτησίως πα-

τριαρχικὰς καὶ συνοδικὰς κοινὰς ἀποδείξεις. Εἴ γέ ποτε δὲ γενήτιι χρεῖα αὐτοῖς ἀποκαταστάσεως ἡγουμένου ἢ σκευοφύλακος, αἰρεῖσθαι αὐτοὺς καὶ ἐκλέγειν κατὰ κοινήν σύμπνοιαν καὶ φιλαδέλφειαν τὸν δόκιμον καὶ πιστὸν οἰονόμον καὶ ἄξιον καὶ τὸ ἐκείνου ὄνομα δηλοποιοῦν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῆς αὐτοῦ ἱερότητος, ἵνα γένηται ἡ ἐπικύρωσις τῆς ἀποκαταστάσεως ἐκείνου δι' ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων προχειριζομένου παρὰ τῆς αὐτοῦ ἱερότητος ἐπιτροπικῶς. Ὄταν δὲ ἐν χρεῖα γένωνται οἱ ὀσιώτατοι μοναστηριακοὶ πατέρες χειροτονητῶν καὶ ἄλλων ἀρχιερατικῶν ὑποργημάτων, ἔχη ἀπέρχεσθαι ἢ αὐτοῦ ἱερότης εἰς αὐτὰ τὰ ἱερά ἡμέτερα πατριαρχικὰ καὶ σταυροπηγιακὰ Μοναστήρια καὶ ποιεῖν τὰς χειροτονίας αὐτῶν νομίμως καὶ ἐπιτελεῖν ἱεράς λειτουργίας μετὰ πάσης μέντοι τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως· οἱ δὲ ὀσιώτατοι ἡγούμενοι καὶ λοιποὶ μοναστηριακοὶ πατέρες ὀφείλουσιν ἀποδέχεσθαι τὴν αὐτοῦ ἱερότητα μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας καὶ ἀπονέμειν τὸ σέβας καὶ τὴν εὐπίθειαν καὶ περιποιεῖσθαι διὰ παντὸς ὡς ἐπιφέρων τῆς Ἐκκλησίας πρόσωπον καὶ προσφέρειν ἐτοίμως τοὺς ἐτησίους μοναστηριακοὺς λογαριασμοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ τὰ διωρισμένα ἐτήσια ἀνελλιπῆ ἐπὶ τῷ λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ καὶ τὰς πατριαρχικὰς καὶ συνοδικὰς ἀποδείξεις, ὡς διεῖληπτοι.

Ἐπὶ τούτῳ οὖν ἀπελύθη τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἐπιτροπικὸν γράμμα καὶ ἐστάλη πρὸς τὴν αὐτοῦ ἱερότητα εἰς ἐνδειξίν.

Ἡ τοιαύτη ἐν τούτοις ἀπόρρησις τῆς Ἐκκλησίας ἦτο ὅλως ἀντίθετος πρὸς τὰ τόσα προηγουμένως ὑπ' αὐτῆς ἐκδοθέντα σιγίλλια, δι' ὧν ἐπιβραβεύοντο ταῖς μοναῖς τὰ σταυροπηγιακὰ αὐτῶν προῶνια. Αἱ τρεῖς περὶ τὴν Τραπεζοῦντι μοναὶ φυσικὸν ἦτο νὰ μὴ ἀποδεχθῶσι τοιαύτην ἀδικίαν, διό καὶ συνήνωσαν τῆς ἐνεργείας αὐτῶν πρὸς καταπολέμειν τῆς ἐποπτείας τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος. Ἐν τῇ μοῦῃ Βαζελῶνος εὐρομεν τὴν σημείωσιν ταύτην: 1802 Ἀπρ. 2. Ὁ Τραπεζοῦντος Παρθένιος ἠθέλησε νὰ ἐξουσιάσῃ τὰ τρία Μοναστήρια, ἐπὶ ἡγουμένων Ἱερεμίου (Βαζελῶνος), Ἰωαννικίου (Σουμελά) καὶ Κυριάκου (Περιστερᾶ). Ἄλλ' ἐπὶ

Καλλινίκου Πατριάρχου ἐξεδόθη τὸ ἐξῆς πατριαρχικόν. Καί
εἶνε ὄντως περιεργότατον ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ Καλλίνικος, ὁ πρὸ ἔτους
ἐκδούς τὴν ὑπὲρ τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος ἀπόφασιν περὶ τῆς
ἐποπτείας τῶν μονῶν, αὐτὸς οὗτος μετὰ ἐν ἔτος ἐκδίδει ἀντίθετον καὶ
ἀναιρετικὴν ὅλως ἀπόφασιν ὑπὲρ τῶν μονῶν καὶ κατὰ τοῦ Τραπεζοῦν-
τος. Ἴδου τὸ ἔγγραφον τοῦτο, ὡς ἀντεγράψαμεν αὐτὸ ἐκ τῆς Μονῆς Βα-
ζελῶνος.

Καλλίνικος κ. τ. λ.

Ὅσιώτατοι ἡγούμενοι τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος
κειμένων τριῶν Ἱερῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν ἡμῶν Πατριαρ-
χικῶν Μοναστηρίων, τῆς Ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεο-
τόκου Σουμελά τοῦ Τιμίου ἐνδόξου Προφήτη Προδρόμου
καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου Βαζελῶν, καὶ τοῦ Τιμίου ἐνδόξου
Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Περιστερεῶτα, ἐπ' αὐτοῖς ἡμε-
ρῶν, προεστῶτες καὶ προηγούμενοι καὶ λοιποὶ πρόκριτοι
πατέρες, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος
χάρις εἶη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή,
εὐλογία καὶ συγχώρησις. Τὸ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Μαρτίου
κατὰ τὴν ἕκτην αὐτοῦ γεγραμμένον σταλὲν ὑμῖν ἐνυπό-
γραφον καὶ ἐνσφράγιστον οἰκὸν μοναστηριακόν ἡμεῖς γράμμα
εὐμενῶς ἐλάβομεν, τὸ ὁποῖον ἰνεγνώθη ἐπ' ἰκυσήσει ἡμῶν
καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ εἶδομεν ἐν ταῖς ἐν αὐτῷ γραφόμενα
καὶ τὰς θλίψεις καὶ κακουχίας καὶ τὴν αἰτησίαν ἣν ποι-
εῖτε κοινῶς περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐπιχορηγηθέντος πα-
τριαρχικοῦ προνομίου εἰς αὐτὰ τὰ τρία Σταυροπηγιακὰ Μο-
ναστήρια. Διὸ καὶ ἐπινεύσαντες εἰς τὰς αἰτήσεις σας ἐγρά-
ψαμεν τῷ ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Τραπεζοῦντος, ἐπιτάττοντες
αὐτῷ ἐκκλησιαστικῶς ὅπως εἰς τὸ ἐξῆς μὴ ἔχη τὴν φροντίδα
νὰ θεωρῆ καὶ νὰ ἐξετάζη τὰς λογαριασμοὺς καὶ ἐτησίαν
ληψοδοσίας, προσόδους καὶ δαπάνας, οὔτε νὰ λαμβάνῃ τὰ
διωρισμένα ἐτήσια ἀλλὰ νὰ ἔχη φροντίδα τῆς ἐπαρχίας του.
Γράφομεν δὲ καὶ πρὸς τὴν ὁσιότητα σας καὶ ἐντελλόμεθα
καὶ παραγγέλλομεν ἐκκλησιαστικῶς ὅπως τοὺς μοναστηρια-
κοὺς σας λογαριασμοὺς καὶ τὰς προσόδους καὶ δαπάνας
θεωρῆτε κατ' ἔτος ἀναμεταξύ σας καὶ νὰ καταγράφετε ἐν
εὐθύτητι καὶ ἀμέσως νὰ ἐξαποστελέτε εὐθερῶς εἰς τὸ

κοινὸν τῆς ἐκκλησίας ὁμοῦ καὶ τὸ διωρισμένον ἐκάστῳ μοναστηρίῳ ἐτήσιον καὶ νὰ προφθάσῃτε αὐτὸ εὐγνωμόνως καὶ ἀνελλιπῶς ἐν τῷ τεταγμένῳ καιρῷ. Ὅταν ὅμως ἔχετε χρεῖαν, νὰ προσκαλέσῃτε τὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος κύρ Παρθένιον ὡς κυριόρχην τῆς ἐπαρχίας ταύτης διὰ νὰ ἐπιτελῇ ἐκεῖνος τὰς χειροτονίας νομίμως μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως καὶ νὰ δίδετε τὰ τοῦ κόπου αὐτοῦ εὐγνωμόνως κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν τοῖς αὐτόθι Σταυροπηγιακοῖς ἡμῶν Ἱεροῖς Μοναστηρίοις, χωρὶς νὰ προξενῆται εἰς τὴν ὀσιότητά σας ἐκ τούτου οὐδεμία ἐνόχλησις καὶ ζημία· οὔτε εἰς τὴν Ἱερότητα του κανὸν παράπονον, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ ἡ Ἱερότης αὐτοῦ οὐκ ἔχει νὰ ἔλθῃ κατ' ἄλλον καιρὸν εἰς τὰ αὐτόθι Σταυροπηγιακὰ ἡμῶν Μοναστήρια, εἰμὴ ὅταν προσκληθῇ παρ' ὑμῶν διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὰς ἀναγκαίας χειροτονίας μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως καὶ νὰ λάβῃ τὰ τοῦ κόπου αὐτοῦ εὐχαρίστως ἐκεῖνα ὅπου ἠθέλετε δώσει αὐτῷ χωρὶς νὰ ἀπαιτῆ πλείω τῶν νενομισμένων καὶ εἰθισμένων. Δέον νὰ ἔχητε ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις πειθόμενοι, καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν ταύτας εὐλόγουι διαιτήσεις καὶ ἀποφάσεις ποιεῖτε προθύμως καὶ εὐπειθῶς διὰ τὸ ἥσυχον καὶ εἰρηνικὸν καθὼς ὑμῖν γράφομεν βιοῦντες καὶ πολιτευόμενοι, κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος, ἐν ὁμοιοῖα καὶ συσπνοῖα καὶ τῇ κατὰ Χριστὸν ἀγάπῃ ἵνα ἔχητε καὶ τοὺς στεφάνους τῆς μισθαποδοσίας παρ' αὐτοῦ, οὐ ἢ γάρῃς καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἦγουμενεύοντος ἐν τῇ Μονῇ Σουμελᾶ τοῦ Ἰωαννικίου ἀπὸ τοῦ 1800 ἄχρι τοῦ 1809 σκευοφύλακες διετέλεσαν ἄχρι μὲν τοῦ 1803 ὁ Χαρίτων, ἀπὸ τοῦ 1803 - 1806 ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Χαρίτωνος Χριστόφορος καὶ ἀπὸ τοῦ 1806 - 1809 ὁ Κύριλλος. Ταξίδια μοναχῶν ὑπὲρ τῆς Μονῆς κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἀναφέρονται Ἀθανασίου καὶ Ἰωαννικίου εἰς Προῦσαν καὶ Σμύρνην τῷ 1801· ἐπίσης κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος Εὐθύμιου καὶ Τιμοθέου εἰς Καισάρειαν καὶ Ἄγκυραν· τῷ 1802 εἰς Ἀμάσειαν τοῦ Ἰακώβου καὶ τοῦ Ἰωάσαφ· τῷ 1803 — 1804 εἰς Βλαχοπογδανίαν τοῦ Γρηγορίου· τῷ 1805 εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ Γερβασίου, τοῦ Ἀθανασίου καὶ τοῦ Ἰακώ-

δου· τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς Βλαχοπογδανίαν τοῦ Εὐγενίου· τῷ 1808 εἰς Πάφραν τοῦ Γρηγορίου.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡγουμενίας τοῦ Ἰωαννικίου (1802) αἱ τρεῖς μοναὶ ἠνώθησαν κατ' ἐκείνων οἵτινες εἰς εἰσῆγον τὰ τέκνα των τὰς μονὰς ὅπως δῆθεν ἀσπασθῶσι τὸ μοναχικὸν σχῆμα, καὶ οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ ταῦτα ἐφ' ἱκανὰ ἔτη ἐτρέφοντο καὶ ἐξεπαιδεύοντο τὰ ἀπέσυρον κατόπιν. Ἐλήφθησαν ἔνεκα τούτου τὰ κατάλληλα μέτρα ὅπως ἐμποδισθῇ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ κατάχρησις αὐτῆ, ἥτις ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐγένετο πρόξενος μεγίστης ζημίας οικονομικῆς τῇ μονῇ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐστέρει αὐτὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἀσκητῶν. Ἐπίσης μαυθάνομεν ὅτι τῷ 1806 ὁ ἱερομόναχος Ἀθανάσιος χαρίσας τῇ Μονῇ πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἐγένετο μεγαλόσχημος μετονομασθεὶς Ἀντώνιος.

«Δι' αἰτίαν φθοροποιῶν ἀνθρώπων ὑπέπεσεν ἡ Μονὴ εἰς βαρύτερα χρέη, εἰς παντελεῖν σχεδὸν ἐρήμοσιν», σημειοῖ που ὁ κώδιξ διὰ τὸ ἔτος 1809. Ἀλλὰ τὰ μεγαλειτέρα δεινὰ ἐπέφερον οἱ ἐκ τῶν πατέρων ἀπειθαρχοῦντες, οἵτινες, πολλάκις αὐτοὶ οὔτοι προσεκάλου ὡς διαιτητὰς τῶν μεταξὺ αὐτῶν διαφορῶν τοὺς περίξ τιμαριώτας· ἐνοεῖται δὲ ὅτι οὔτοι τὸ πλεῖον ἐπιζητοῦτες καὶ τὸ πλεῖον λαμβάνοντες θελόντων καὶ μὴ τῶν μοναστηριακῶν πατέρων ἐγκαθίστων ἐκείνους πάλιν παρ' ὧν τὰ πλείονα θὰ ἐλάμβανον. Στιγμὴ σωφροσύνης διέλαμψε τὸ ἔτος 1809, ὅτε βλέποντες οἱ πατέρες τὴν κατάστασιν φθάσαν εἰς τὸ ἀπροχώρητον κατέστησαν «κοινῇ γνώμῃ καὶ προσκλήσει ἐπίτροπον καὶ σκευοφύλακα τῆς Μονῆς τὸν Γεράσιμον Δομνηνὸν πρωτοσύγγελον τοῦ ἀρχιερέως Τραπεζοῦντος Παρθενίου, δύναμιν ἔχοντα καὶ διοικητοῦ τῆς Μονῆς», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ κώδικος. Ὁ Γεράσιμος ἑ οὗτος ἦν υἱὸς Ἰωάννου Δομνηνοῦ ἢ Πουτπούτα γεννηθεὶς ἐν Τραπεζοῦντι τῷ 1770. Ἐσπούδασεν ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ Τραπεζοῦντος ὑπὸ Ἡλίου Κανδήλογλου, καθὼς καὶ παρὰ τῷ ἰδίῳ πατρὶ,² ἔγνωστον δὲ ἰὰν ἐφοίτησε καὶ ἐν τῇ ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀκαδημίᾳ. Ἐγένετο τῷ 1800 πρωτοσύγγελος τοῦ Τραπεζοῦντος Παρθενίου, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ οὐ μόνον τῷ ἀρχιερεὶ ἀλλὰ καὶ τῇ ἰδίᾳ πατρίδι παρέσχε πολλὰς ἐκδουλεύσεις, καθ' ὅσον ὑπῆρξεν εἰς τῶν θερμότερων ὑποστη-

² Ἴδε ἡμετ. Βιογραφίαις σελ. 153—159.

¹ Ἀκόθῃ σελ. 138.

ρικτῶν τοῦ Φροντιστηρίου τοῦ ὁποῦ καὶ ἔφορος ἐχρημάτισε¹ καὶ χάριν τοῦ ὁποῦ ταξείδια εἰς διαφόρους χώρας ἀνέλαβε καὶ μάλιστα εἰς τὰς παριστρίας ἡγεμονίας, προκαλέσας τὴν ἐκδοσιν δύο χρυσοβούλων ὑπὲρ τοῦ Φροντιστηρίου τοῦ Μουρούζη καὶ τοῦ Γκίκα.² Ἦν λοιπὸν ὁ Γεράσιμος καὶ παιδείας πολλῆς κάτοχος, καὶ πείρας διοικητικῆς οὐ τῆς τυχοῦσης καὶ θελήσεως καλῆς ἐμπλεως, κεκτημένος οὕτω πάντα ἐκεῖνα τὰ προσόντα, ἅτινα ἠδύναντο νὰ σώσῃσι τὴν Μοῦνην ἐκ τῆς τελείας καταστροφῆς, εἰ ἦν αὕτη ραγδαίως ἔβαινε. Ἀλλὰ «φθόγῳ τοῦ μισοκόλου» ἀπειβλήθη ἐντὸς μικροῦ ὁ ὡς σωτὴρ προσκληθείς, διότι δὲν ἠνείχοντο εἰ γερνότεροι πατέρες νὰ ἀπακούσωσιν εἰς τὴν αὐστηρότητα ἐνὸς νεωτέρου καὶ ἐπήλυδος ὡς τὸν ὠμόμαζον.

Καὶ ὁ μὲν Γεράσιμος ἀπομακρυνθείς ἀνέλαβε τὴν παρὰ τῷ Παρθενίῳ ὡς προτοσυγγέλου θέσιν· τῆς ἀλλ' ἐν τῇ Μοῦνῃ, ὅπου ἐγένετο καὶ πάλιν ὁ Ἰωαννίκιος ἡγούμενος ἡ καταστασις τῶν πραγμάτων ἐδεινώθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε παρὰ τὰ ριζοχικὰ γράμματα πλήρη ἐπιτιμιῶν ἐπανειλημμένως ὁ Πατριάρχης Ἰεμίας ἐξέδιδε κατὰ τῶν ἀφρόνων πατέρων. «Ζημίαι οὐκ ἴσμεθαίνουσιν ἐν αὐτῇ καὶ καταχρήσεις καὶ ἀταξίαι διάφοροι· πρῶτον μὲν ὅτι πολλοὶ ἐξ ὑμῶν τῶν ἐν αὐτῇ μοναζόντων διὰ τὰ δοκοῦντα καὶ ἴδια αὐτῶν τέλη ἀποστέλλουσιν ἐν μοναστηριακὰ πράγματα παρὰ πάντα λόγον καὶ ῥόπον δίκαιον διδόασιν καὶ χαρίζουσιν αὐτὰ εἰς τοὺς ἰδίου συγγενεῖς αὐτῶν καὶ φίλους, ἀπογυμνοῦντες ὁμοῦ τὸν μοναστήριον καὶ καταπλουτίζοντες αὐτοὺς ἀθεοφόβως καὶ ἱεροσύλως, ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς αἰτίας, ἀφοῦ ἐστερήθη τὸ ἱερὸν μοναστήριον ἰσοσύτων κειμηλίων καὶ ὑποστατικῶν, ὅπου νῦν ὄρει, ὑπέπεσεν εἰς χρέος βαρύντατον καὶ δυσοικονόμητον. Τὸ δὲ χεῖριστον ὁποῦ ἐξ ὀλιγωρίας καὶ ἀμελείας οὐκ ἐτέθησαν εἰς πρᾶξιν τὰ κεφαλαιωδῶς ἐντεταλμένα παρὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ προκατόχου ἡμῶν παναγιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου πρώην Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητοῦ καὶ

1 Ἀπόθεσις σελ. 212.

2 Ἀπόθεσις.

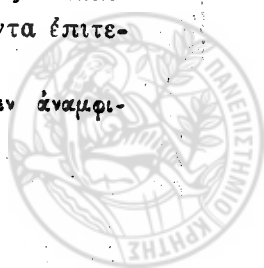
περιποθή-ου ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κυρίου Γρηγορίου καὶ περιεχόμενα ἐν τῷ ἐκδοθέντι τότε πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῷ σιγιλλιώδει ἐν μεμβράνας γράμματι, τὸ ὁποῖον καὶ ἀπεστάλη πρὸς ὑμᾶς διὰ τὴν ἐνεργήσετε ἀπαρράλλாக-ως τὰς ἐκκλησιαστικὰς διακρίσεις καὶ ἀποφάσεις τὰς ἀποκειμέ-νας προφανῶς εἰς ὠφέλειαν καὶ σύστασιν τοῦ ἱεροῦ μοναστη-ρίου». Ὁ αὐτὸς Πατριάρχης Ἱερεμίας δι' ἐπιστολῆς τοῦ ἀπὸ 13 Μαΐου 1810 πρὸς τὸν Τραπεζοῦντος Παρθένιον καὶ τὸν Χαλδίας Σωφρόνιον καθιστᾷ οὕτως ἐξάρχους καὶ ἐντέλλεται αὐτοῖς ὅπως μεταβάντες αὐτοπροσώπως εἰς τὴν Μονὴν ἐμποδίσωσι τέλος τὰς συμ-βαινούσας καταχρήσεις καὶ θέσωσιν εἰς ἐφαρμογὴν τὰ ὑπὸ τοῦ Γρηγο-ρίου τοῦ Β' διαταχθέντα, ἐγκαταστήσωσι δὲ τετραμελῆ ἐπιτροπὴν μετὰ σφραγίδος τετραμεροῦς. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦ, τῶν μοναστηριακῶν χωρίων ἔγραψεν ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας: « Ἄλλοι μὲν ἔχοντες καλογήρους συγγενεῖς μονάζοντας μετὰ θάνατον αὐτῶν ἐπανίστανται καὶ ἰδιορρυθμῶς καὶ αὐτοκεφάλως ἐπι-χειροῦσι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς κληρονομίαν τῶν πραγμάτων τοῦ ἀποθανόντος ὅποιοῦδήποτε αὐτῶν συγγενοῦς μονα-στηριακοῦ καὶ μὲ ἀφοβίαν πολλακίς ἰδιοποιοῦνται καὶ κλη-ρονομοῦσι παραλόγως καὶ παρανόμως τὴν περιουσίαν τῶν ἀποθανόντων ἐκείνων, μ' ὄλον ὅπου εἶνε γνωστὸν εἰς αὐτοὺς, ὅτι τὰ πράγματα καὶ ἡ περιουσία τῶν ἀποθανόντων τοιου-τοτρόπως μοναστηριακῶν περιέρχονται καὶ μένουσιν εἰς μετάνοιαν αὐτῶν καὶ τὸ μοναστήριον εἶνε ὁ μόνος αὐτῶν κληρονόμος. Ἔτεροι πάλιν αὐθάδεις καὶ ἀδιάκριτοι ἐπὶ προ-βλήματι ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ διδάσκωνται τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἱερὰ γράμματα εἰσάγουσιν αὐτὰ ἐνδον τοῦ ἱεροῦ μοναστη-ρίου ἀνήλικα ὄντα καὶ πολλακίς ἐπιφέρουσι καὶ βίαν ἐξω-τερικὴν εἰς τοὺς ὀσιωτάτους μοναστηριακοὺς πατέρας καὶ οὕτω συγχέουσι καὶ ἀνατρέπουσι τὰς νομίμους τάξεις τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου μὲ ἀνευλάβειαν καὶ ἀσυνειδησίαν ».

Οἱ ἐν τῇ Μονῇ ἐξακολουθοῦσι νὰ ἐπιμένωσιν ἀκόμη εἰς τὴν σφαλε-ρὴν πορείαν μετ' ὅλην τὴν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπιθεινωμένην ἀγαθὴν πρόνοιαν Ἀναγκάζεται διὰ τοῦτο ὁ Ἱερεμίας δι' ἐπιστολῆς τοῦ ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1811 πρὸς τὸν Τραπεζοῦντος Παρθένιον καὶ τὸν Χαλδίας Σωφρόνιον νὰ διατάξῃ ὅπως ἐγκατασταθῇ ἐν τῇ Μονῇ

καὶ πάλιν ὁ Γεράσιμος Δομνηνὸς ἐπίτροπος, ἔχων ναζιρηδας τὸν Χατζῆ παπᾶν Τιμόθεον, τὸν ἐξ Ἰμέρας Γερβάσιον καὶ τὸν Λειβερίτην Γρηγόριον ὅπως ὁ τέως ἡγούμενος Ἰωαννίκιος μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του Παρθενίου ἐξέλθωσι τοῦ μοναστηρίου, ἐφοδιαζόμενοι δὲ διὰ καταλλήλων μοναστηριακῶν γραμμάτων περιέλθωσι πρὸς συλλογὴν σινδρομῶν τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ Φιλιπούπολιν· ὅπως ἐπίσης ταξειδεύσωσιν ὑπὲρ τῆς Μονῆς εἰς Σμύρνην ὁ Χριστόφορος καὶ ὁ Κύριλλος. Καὶ ἡγούμενον δὲ δὲν ἐξέλεξεν ἀμέσως ἡ ἐκκλησία, ὑποσχεθεῖσα ἰγκαίρως καὶ περὶ τούτου νὰ φροντίσῃ, δι' ἰδιαιτέρων ὁμως γραμμάτων πρὸς τε τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Μονῇ διάταξεν αὐθωρεὶ νὰ τεθῶσιν εἰς ἐφαρμογὴν αἱ διαταγαὶ τῆς κατασκευαζομένης σφραγίδος τετραμελοῦς, ὅπως ἀνὰ ἓν μέρος αὐτῆς κατέχη ἕκαστος τῶν ναζιρηδῶν μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου Γερασίμου.

Ἐλθὼν ὁ Δομνηνὸς τὸ δεύτερον εἰς τὴν Μονὴν μετ' ἐκτάκτου ὄλωσ ζήλου ἐπελάβετο τοῦ ἔργου τῆς ἀνορθώσεως αὐτῆς, δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ ἐπισπάσῃται ἀμέριστον τὴν ὑπόληψιν τῆς ἐκκλησίας, ἣτις διὰ γράμματος ἀποκαταστικῆς χρωμένῃ δικαίωματι κυριαρχικῶ ἀποκαθιστᾷ αὐτὸν ἡγούμενον, κρίνασα αὐτὸν «ἄνδρα συνετὸν, τίμιον, κόσμιον τοῖς ἤθεσι καὶ δεδοκιμασμένον, ἀξιον καὶ ἀρμόδιον ἐγκριθέντα καὶ βίον ἔντιμον ἐπιδειξάμενον καὶ ζηλωτὴν ὄντα καὶ δόκιμον». Περὶ δὲ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ καὶ δικαιωμάτων προσέθετο: «ὀφείλει δὲ προσέτι κήδεσθαι καὶ ἐπαγρυπνεῖν ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν τῶν διατελούντων ἐν τοῖς σταυροπληγιακοῖς χωρίοις τοῖς προσηλωμένοις τῷ ἱερῷ τούτῳ μοναστηρίῳ, κρίνειν τε καὶ ἀνακρίνειν τὰς ἐμπιπτούσας ἐν αὐτοῖς ὑποθέσεις καὶ εἰς τὸν δίκαιον τρόπον ἀποκαθιστᾶν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς κοσμιότητος καὶ εὐταξίας τῶν ἐν αὐτοῖς ἱερατευόντων· ἀλλὰ καὶ μετὰ πάσης ἀδείας ἔχει ἐπιτρέπειν τὰς ἐπιτελέσεις τῶν συγκροτουμένων ἐν αὐτοῖς τοῖς χωρίοις νομίμων συνοικεσίων καὶ διαζύγια διδόναι τῆς χρείας τυχούσης, ἐπὶ λόνοις νομίμοις καὶ εὐλόγοις καὶ ὅσα ἄλλα ἐπιτρέπουσι τῷ ἀξιωματι τῆς ἡγουμενείας τὰ ἐκδιδόμενα κατὰ καιροὺς ἐκκλησιαστικὰ σιγιλλιώδη ἐν μεμβράναις γράμματα πάντα ἐπιτελεῖν ἀπαρεμποδίστως».

Ἐν ἑκ τῶν σπουδαιωτέρων ἔργων τοῦ Γερασίμου ὑπῆρξεν ἀναμφι-

ὅπως ὁ ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ 1813 καταρτισθεὶς κανονισμὸς, ὁ καταχωρισθεὶς ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐπίσης κατὰ τὸ 1811 καταρτισθέντι κώδικι τῆς Μονῆς. Ἐν αὐτῷ ἐν πρώτοις ὑπάρχει πρακτικὸν ὑπογεγραμμένον ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ μονῇ πατέρων (1), ἐν ᾧ ἠμολογοῦσιν οὗτοι ὅτι ἀφ' ἧς ὁ Γεράσιμος ἐτάχθη εἰς διοίκησιν τῆς Μονῆς ἔχει ἐνθέρμον ζῆλον ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ εὐνομίας καὶ ἀρίστης διοικήσεως αὐτῆς, ἐσκέπτετο μὲν πάντοτε μετὰ τῶν πατέρων ποῖος ἄρα γε τρόπος καὶ τίς διοικήσις ἠδύναντο νὰ βαστάζωσι τὸ ἱερὸν μοναστήριον εἰς ἐπωφελεστέραν σύστασιν καὶ διοίκησιν, καὶ τὴν ἱερὰν ἀδελφότητα εἰς παντοτεινὴν εἰρήνην, ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν· ἀλλὰ διάφορα ἐμπόδια παρεμβάλλοντο εἰς ὀριστικὴν τοῦ ζητήματος λύσιν καὶ ἀπόφασιν, καὶ ἰδίᾳ αἱ ἀλλεπάλληλοι διεξοδικαὶ καὶ σχεδὸν ἀδιάλειπτοι ἀλληλομαχίαι τῶν ἐντοπίων θηρῶν, αἱ συχναὶ ἐναλλαγαὶ τῶν ἐξουσιαστῶν, αἱ καιρικαὶ περιστάσεις καὶ ἀνωμαλῖαι, ἡ ἀπουσία τῶν χρησίμων εἰς τὸ σκοπούμενον πατέρων καὶ ἄλλα τινά. Ἀλλὰ κατιδὼν ὁ Γεράσιμος ὅτι ἡ ἀναβολὴ αὕτη δὲν πρέπει νὰ παραταθῆ ἐπὶ πλεόν καὶ μὴ φέρων βλέπειν ἐν πελάγει δυστυχιῶν εἶναι τὸ ἱερὸν μοναστήριον, καταστενοχωρούμενον ἀπὸ χρέη καὶ ὑστερούμενον τῶν ὧν ἐξωθεν εἶχε συνδρομῶν καὶ βοηθειῶν διὰ τὰς κατὰ τόπους ἀνωμολίας, καταπιεζόμενον ἅμα ἀπὸ τὸ ἀκόρεστον τῶν τυραννούντων, ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ αὐτὸς οὗτος εἰς περιήγησιν. Ἀλλ' ἦτο πρὸς τοῦτο ἀνάγκη νὰ ὀρισθῆ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἔδει ἡ μονὴ νὰ κυβερνᾶται, οὐ μόνον κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἐξῆς. Καὶ οὕτω ἐγένετο ὁ κανονισμὸς τὸν ὅποιον κοινῇ πάντες ἀπεδέχθησαν καὶ ὅστις εἰς δέκα καὶ τέσσαρα ἄρθρα περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς :

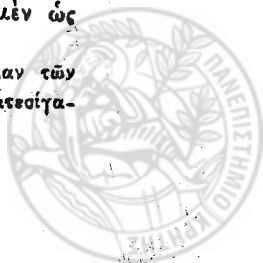
(1) Ἦτοι τοῦ ἡγουμένου Γερασίμου, τοῦ ἐκκλησιάρχου καὶ τοποτηρητοῦ Γερασίου, τοῦ πρώην ἡγουμένου Ἰωαννικίου, τοῦ κλειδοφύλακος Ἰλαρίωνος τοῦ Κελλαρήτου Διονυσίου τοῦ Ἰγνατίου, τοῦ παρεκκλησιάρχου Καλλινηκίου τῶν ἱερομονάχων Θεοκλήτου, Ἱερεμίου Ἰακώβου, Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, Νεοφύτου, Καισαρίου, Τιμοθέου, Παρθενίου, Παισίου, Ἱεροθέου, Παρθενίου, Ἰωαννικίου, Χριστοφόρου, Ἐπιφανίου τοῦ Ἱεροδιακόνου, Ταρσίου καὶ τῶν μοναχῶν Ἀναστασίου, Ἀνθίμου καὶ Νεοφύτου.

- α'. Κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἡγουμένου τοποτηρητῆς καὶ ἐκκλησιάρχης ἀποκαθίσταται ὁ κύρ Γερβάσιος, λαμβάνων καὶ τὸ τμήμα τῆς σφραγίδος τοῦ ἡγουμένου.
- β'. Ὁ πρῶν ἡγούμενος Ἰωαννίκιος, ὁ πνευματικὸς Ἰλαρίων καὶ ὁ Διονύσιος διορίζονται ναζίριδες, λαμβάνοντες ἀνὰ ἓν τὰ λοιπὰ τρία τμήματα τῆς σφραγίδος καὶ ἔχοντες μετὰ τοῦ τοποτηρητοῦ τὴν τε ἐσωτερικὴν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν διοίκησιν τοῦ Μοναστηρίου.
- γ'. Ἡ πλοσίον τῆς ἐκκλησίας νεόδμητος κέλλα καθίσταται τὸ συνοδικὸν καὶ ἡ κάσσα, ὅπου συνερχόμενοι μετὰ τὴν ἐκκλησίαν οἱ ναζίριδες θὰ συσκέπτονται περὶ τῆς διοικήσεως τῆς μονῆς. Καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς καταστίχοις καταγραφόμενα χρήματα θὰ τίθενται εἰς τὴν κάσσαν, τὰ μαλαγματικά δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἀφιερώματα εἰς τὸ ἀνέκαθεν σκευοφυλάκιον, τοῦ ὁποίου τὴν κλεῖδα θὰ κατέχη ὁ τοποτηρητής. Τὰ εἰς φθορὰν καὶ εἰς σῆψιν ὑποκείμενα ἱερὰ ἄμφια καὶ ἄλλα τίμια πράγματα θὰ τίθενται εἰς τὰ ταμεῖα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τὰς κλεῖδας θὰ κρατῆ ὁ παρεκκλησιάρχης. Τὰ ρουχικὰ τέλος καὶ τὰ ἄλλα ἀφιερώματα θὰ τίθενται ἐν τοῖς ταμείοις τοῦ συνοδικοῦ, τοῦ ὁποίου τὰς κλεῖδας θὰ ἔχη ὁ τε τοποτηρητής καὶ ὁ ἐκ τῶν ναζιριδῶν κύρ Διονύσιος. Μόνον δὲ γρόσια κεντακόσια ἐπιτρέπεται νὰ φυλάσσωνται ἐν τῇ συνοδικῇ κάσσᾳ· τὰ πλεονα δέον νὰ τοποθετῶνται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ.
- δ'. Οἱ ναζίριδες ἔχουσιν εἰδικὰ καθήκοντα· ὁ Ἰωαννίκιος θὰ κρατῆ τὰ κατάστιχα· ὁ Ἰλαρίων τὴν κλεῖδα τῆς κάσσης καὶ ὁ Διονύσιος τὸ κελλάρι, τὰ οἰνοδοχεῖα καὶ τὰ κανάκια τῶν μουσαφίριδων. Εἰς τὸν τελευταῖον δὲ τοῦτον ὀφείλουν νὰ ὑπακούωσιν, ὅταν τὴν μονὴν ἐπισκέπτονται περιηγηταί, ὁ ἐκκλησιάρχης, οἱ δύο ἐφημέριοι, ὁ ἱεροδιάκονος καὶ ὁ μάγειρος.
- ε'. Οὔτε ὁ τοποτηρητής μόνος, οὔτε οἱ ναζίριδες μόνοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ κάμωσιν οἰανδῆποτε ληψοδοσίαν.
- ς'. Ἐνταῦθα ὀρίζονται τὰ καθήκοντα τοῦ παρεκκλησιάρχου.

- ζ'. Ἐνταῦθα ὀρίζονται τὰ καθήκοντα τῶν δύο ἡφημερίων, οἵτινες ἀνὰ μίαν ἑβδομάδα ἕκαστος ὀφείλουσι νὰ ἡφημερεύωσιν ἐφ' ἕν ἔτος.
- η'. Ἡ φροντίς τῶν μετοχίων Ἀγίου Κωνσταντίνου, Ἀγουρζιννοῦ Σκύπιας, Ἀγουρσας καὶ Σανσενοῦ ἀνατίθεται εἰς ἓνα τῶν μοναστηριακῶν πατέρων τὸν ἀρ-
μοδιώτερον (ὡς τοιοῦτος ἐξελέγη ὁ Ἰγνάτιος).
- θ'. Ὁ τοποτηρητῆς καὶ οἱ ναζιριδες ὀφείλουσιν ἀδιαλείπτως νὰ διαμένωσιν ἐν τῇ μονῇ καὶ νὰ μὴ ἐξέρχονται αὐτῆς ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης. Ἐάν τις δὲ ἐξέλθῃ νὰ ἀντικαθίσταται προσωρινῶς ὑπ' ἄλλου, εἰς ὃν νὰ παραδίδεται καὶ τὸ τμῆμα τῆς σφραγίδος,
- ι'. Μισθὸς τοποτηρητοῦ ὀρίζεται ἑτησίως γρ. 200, ἐκάστου ναζιρη γρ. 100, ἐπίσης γρ. 100 διὰ τὸν ἐπιστάτην τῶν χωραφίων καὶ διὰ τὸν παρεκκλησιάρχην.
- ια'. Πάντα τὰ ὑπὸ οἰουδήτινος λαμβανόμενα χρήματα δεόν νὰ καταγράφωνται.
- ιβ'. Κοινῶς ὅλοι οἱ πατέρες ὑπόσχονται νὰ πειθαρχῶσι τῷ τοποτηρητῇ.
- ιγ'. Αἱ ἀποφάσεις ὀρίζονται αἰώνιοι· ἐάν δὲ φανῇ τι ἐν τῷ μεταξὺ ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ, ἢ μεταβολὴ δεόν νὰ γείνη κοινῇ πάλιν ἀποφάσει ὄλων τῶν ἀδελφῶν.
- ιδ'. Ὀρίζονται ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ αἱ ποιναὶ κατὰ τοῦ τυχόν παραβίτου τοῦ κανονισμοῦ.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ὄντως προνοητικώτατος κανονισμὸς τοῦ Γερασίμου, ὅστις καὶ προκάλεσεν ἐπικύρωσιν αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου κατὰ τὸ 1814. Ἰδὼν ἐν τούτοις διὰ τοῦ προρατικοῦ του νοῦ ὅτι παρουσία αὐτοῦ ἐν μέσῳ γεροντοτέρων μετ' ἀξιώματος οὕτωσὶ μεταλειτέρου δὲν ἦτο δυνατόν ἢ μετὰ δυσαρκετίας νὰ γίνεται ἀποδεκτὴ, ἀνεχώρησεν αὐτὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀφοῦ οὕτω σοφῶς ἐκανόνισε τὰ κατὰ τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς. Οἱ ἐκλεγέντες ναζιριδῆς, ὁ ἐξ ἡμερας τοποτηρητῆς Γερβάσιος, ὁ ἐκ Κουσιπιδίου Ἰλαρίων, ὁ ἐκ Κουτούλων Διονύσιος καὶ ὁ ἐκ Πλατάνων Ἰωαννίκιος, ὃν ἀποθάνοντα (1) τῷ 1815 διελέχθη ὁ ἐκ Λαρχακῆς Τιμόθεος, ἦσαν μὲν ὡς

(1) Ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Παρθένιος ἐζήτησεν νὰ περιέλθῃ εἰς κληρονομίαν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο οὕτω ἀφορμὴ ἀρκετῶν σκανδάλων, ἕτινα κατεστάσαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ Γεράσιμος.

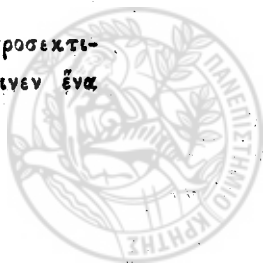

ἐπὶ τὸ πολὺ ἀντίθετοι πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὰ φρονήματα, ἀλλ' ἐφιλοτιμούνοτο τίς νὰ εὐχαριστήσῃ μᾶλλον τὸν ἀπ' υσιάζοντα ἡγούμενον, ἐργαζόμενοι μετὰ ζήλου πολλοῦ. Οὕτω δὲ μετὰ θαυμαστῆς τάξεως διήλθεν ἡ μονὴ τὸ μέχρι τοῦ 1816 χρονικὸν διάστημα, τοῦ ἰσολογισμοῦ αὐτῆς κλείσαντος μετὰ περισσεύματος 24,075 γροσίων κατὰ τὸ 1803, ἐξ ὧν 20,000 κατετέθησαν εἰς τὸ σκευοφυλάκιον, ἀφοῦ πάντα τῆς μονῆς τὰ χρέη ἐπληρώθησαν καὶ πλείστα πολυτιμώτατα ἀντικείμενα ἡγοράσθησαν.

Ἄλλὰ καίτοι μακρὰν τῆς Ἱεράς Μονῆς εὐρισκόμενος ὁ Γεράσιμος, οὐδέποτε ἐπαύσατο μεριμνῶν ὑπὲρ αὐτῆς συχνότατα γράφων καὶ συμβουλευῶν τοὺς ἀδελφούς καὶ διαλύων ἐν πνεύματι ἀγάπης τὰς τυχόν μεταξὺ αὐτῶν ἀναφουόμενας διαφορὰς. Ἐτυχέ ποτε ὁ Τιμόθεος νὰ ὑβρίσῃ τὸν Γεράσιμον ἀπουσιάζοντα, οἱ δὲ πατέρες ἔσπευσαν νὰ ἀποστείλωσι τὸν πταίστην εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλ' ὁ Γεράσιμος, ἀληθῆς τοῦ Χριστοῦ μαθητῆς, συγχωρεῖ αὐτὸν καὶ ἀποστέλλει ὀπίσω, ἀποδίδων, ὡς ἔγραφε, εἰς τὴν ἀπλότητα τὴν πρᾶξιν ἐκείνην, ἀνταμεΐβων τοὺς μέχρι τότε κόπους καὶ τιμῶν τὸ γῆρας του. Παρακαλεῖ μάλιστα τοὺς ἀδελφούς νὰ συγχωρήσωσι καὶ αὐτοὶ τὸν ἀδελφὸν ἱερομόναχον, καὶ νὰ ἀφήσωσιν αὐτὸν νὰ ἀναπαυθῆ ἐν τῇ μονῇ ἀνενόχλητος, ἀσκανδάλιστος καὶ ἀνηρερέαστος, οὐ μὴν ἀλλὰ νὰ τῷ παραδοθῆ καὶ τὸ τμῆμα τῆς σφραγίδος, τοῦ Διο. υσιίου ὡς ἔχοντος πλείστην ἐργασίαν, καὶ νὰ καταστῆ καὶ πάλιν ναζίρης λαμβάνων τὸν ἐκ γρ. 100 μισθὸν καὶ νὰ τιμᾶται τὸ γῆρας του καὶ νὰ ἀγαπάται. Ἀναγγέλλων εἰς τοὺς ἀδελφούς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὅτι ἤβησε κατὰ τι ἡ Ἐκκλησία τὸ ἐτήσιον ἐπίδομα, ὅπερ ὤφειλε νὰ πληρῶνῃ εἰς τὰ πατριαρχεῖα ἡ μονή, προτεθετε : Δὲν βλάπτεται τὸ ἱερὸν μοναστήριον ὅταν ὁ καθεὶς μετέρχεται καὶ κάμνῃ τὸ ἔργον του κατὰ θεῖαν γνώμην καὶ πίστιν· βλάπτεται τὸ μοναστήριον πότε ; Ὅταν προχωρῇ ἢ ἀσυμφωνία, τὸ οὐγιγουνσουσλοῦκι καὶ τὰ σκάνδαλα, καθὼς ἀπὸ αὐτὰ περισσότερον ἄλλοτε ἐβλάβηθη καὶ ἀφανίσθη καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς ἐξουσιαστὰς τόσον. Λοιπόν, ἀδελφοί μου περιπόθητοι, νὰ ἔχετε ἀναμεταξύ σας ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην, συγχωροῦντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὸ ἀνθρώπινον ἐξουκλοῦκι καὶ νὰ ζήσπετε εἰρηνικῶς, φροντίζοντες πάντοτε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σας καὶ διὰ τὴν καλὴν σύστασιν καὶ εἰρηνι-

κὴν κατάστασιν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου· οἱ μὲν μικροὶ πρὸς τοὺς μεγαλειτέρους τῶν νὰ φέρεσθε μὲ τὴν πρέπουσαν ὑπόκλισιν καὶ ταπεινώσιν καὶ τιμὴν καὶ σέβας· οἱ δὲ μεγαλειέτεροι πρὸς τοὺς κατωτέρους μὲ ἀγάπην ἐνθεον φροντίζοντες διὰ τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῶν καὶ νουθετοῦντες καὶ ἐρμηνεύοντες αὐτοῖς τὰ πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν καὶ εἰρηνικὴν ζωὴν καὶ παράδειγμα καλὸν γινόμενοι, φερόμενοι καὶ εἰς τοὺς προσεστώτας καὶ διοικητὰς τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου μὲ τὴν πρέπουσαν ὑποταγὴν καὶ εὐπειθειαν· οἱ διοικηταὶ δὲ πρὸς πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα μὲ πραότητα, εὐμένειάν τε καὶ φιλοφροσύνην καὶ ἀπαύοντες αὐτὴν διὰ νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὸ μέσον κάθε γογγυσμὸς καὶ κάθε σκάνδαλον. — Ἀλλὰ καὶ αἱ ἰδιαιτέρας τοῦ Γερασίμου ἐπιστολαὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ μονῇ πατέρας καταδεικνύουσι τὸν ἄνδρα συνετώτατον καὶ δυνάμενον ὡς ἄριστα νὰ ἐξοικονομῇ τὰς περιστάσεις. Ἐτυχέ ποτε ὁ τοποτηρητὴς Γερβάσιος νὰ ἐρίσῃ μετὰ τοῦ κελλαρίτου Διονυσίου, ὅστις ἔρριψε κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ τοποτηρητοῦ δεινοτάτην κατηγορίαν. Ὁ Γερβάσιος διετίθασεν εὐθύς τὰ παράνομά του πρὸς τὸν Γεράσιμον, ὅστις εἰς ἀπάντησιν τῷ λέγει ὅτι ὄφειλε νὰ ὀκονόμει τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὴν, ἀφοῦ καλῶς γινώσκει ὅτι οἱ λοιποὶ ναζίριδες τὸν μισοῦν, καὶ ἀπόδειξις ὅτι οὗτοι ἐσιώπουν ὅτε ὑβρίζετο. Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τῷ ἐξομολογεῖται ὅτι καὶ αὐτὸς ἤκουσε μουρμουριζομένην ἄλλοτε τὴν αὐτὴν κατηγορίαν : « ἔπρεπε νὰ οἰκονομοῦσες τὸ πρᾶγμα· ἐγὼ δὲν λέγω τίποτε, διότι σὲ ἀγαπῶ, ἀλλὰ καὶ γράφω διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον· αὐτὸς σοὶ τὸ εἶπε προσωπικῶς, οἱ δὲ λοιποὶ τὸ λέγουν μυστικῶς. Ἐν τούτοις ἐγὼ δὲν ἀνέχομαι τὴν ἀτιμίαν σου καὶ ἔγραψα τῷ Διονυσίῳ, πλὴν σοὶ λέγω μὴ δίδης αἰτίαν τῷ πονηρῷ. Ἐκατάλαβες πῶς τώρα ὅτι μὲ ξεχωριστὴν ἀγάπην σὲ ἀγάπησα καὶ σὲ ἀγαπῶ, ἀλλὰ σοὶ συνιστῶ ὑπομονήν, καὶ νὰ ἔχῃς πάντοτε ὑπ' ὄψιν σου τὸ ἰδικόν μου παράδειγμα, διότι τίποτε ἄλλο πρᾶγμα δὲν ὄφελει εἰς τὸν κόσμον παρὰ ἡ μακροθυμία. Σοὶ συνιστῶ μάλιστα, ἀντὶ νὰ θιγῇς νὰ τιμωρῆσῃς, νὰ συγχωρήσῃς τὸν Διονύσιον ».

Ἡ ἱκανότης τοῦ Γερασίμου Δομνηνοῦ δὲν διέφυγε τὸ προσεκτικὸν ὄμμα τῆς Ἐκκλησίας. ἤτις ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ διέκρινεν ἕνα

τῶν μᾶλλον διακεκριμένων στρατιωτῶν αὐτῆς. Διὸ καὶ ἀναδεικνύει αὐτὸν τῷ 1816 εἰς Κων)πολιν ἔτι διπλέοντα μητροπολίτην Οὐτίτσης καὶ Βαλλιόβας ἐν Σερβίᾳ, ὑπέρτιμον καὶ ἑξίρχον πάσης Ἰλ-λυρικῆς, ὅτε καὶ διωρίσθη ἡγούμενος ὁ καλὸς κάγχθος Χριστόφορος. Ἄρχιερεὺς γειόμενος ὁ Δομνηνὸς ἐθεώρησε καθήκον αὐτοῦ αὐτοπροσώπως νὰ κανονίσῃ τὰ τῆς ἡγουμενείας του, διὸ καὶ ἔσπευτε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν μονὴν Σουλεᾶ, ἔνθα λεπτομερεστάτους κατέστρωσε πίνοντας τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, τῶν κειμηλίων καὶ τῶν κτημάτων κ. ἰ ἐν γένει ἐπεστάτηεν εἰς τὴν κανονικὴν διχοδοχὴν τῆς ἡγουμενείας, ἀνδεχθεὶς μάλιστα νὰ πληρώσῃ αὐτὸ· χρεωστικὴν τοῦ μοναστηρίου ἐκ γροσίων 2580, σημειώτας ἐν τῷ κώδικι : πλὴν ἐπειδὴ ἡ κυρία ἡμῶν Θεοτόκος ἐξέχεε τὰ μητρικά της ἑλέην ἐπ' ἐμοὶ τῷ ἀναξίῳ δούλῳ της καὶ ἀπὸ ἀνάξιόν της ἡγούμενον μὲ ἀνέδειξεν ἀρχιερέα καὶ μὲ ἐκυβέρνησε τὸ ἔλεός της, λαβὼν τὴν μοναστηριακὴν μου ὁμολογίαν ἀπὸ ἀλλάξα τὸ μοναστήριον ἀπὸ αὐτὸ τὸ χρέος τῶν 2580 γροσίων, εὐγνωμονῶν πρὸς τὴν κυρίαν ἡμῶν, τῆς ὁποίας ἡ χάρις δι' εὐχῶν ἀπάντων τῶν μοναστηριακῶν ἀδελφῶν καὶ υἱῶν ἀγαπητῶν ἐν πνεύματι ἀγίῳ βοηθήσαι μοι, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θέλω βοηθήσῃ λόγῳ τε καὶ ἔργῳ τὸ ἱερὸν αὐτὸ καὶ σεβάσμιον μοναστήριον τῆς μετανόιας μου, τοῦ ὁποίου καὶ ἦδη εἰμὶ καὶ ἔσομαι γνήσιον μέλος, διὰ βίου ὑπόχρεως εἰς τὸ νὰ δεῖξω ἑμαυτὸν εὐγνώμονα καὶ εὐχάριστον τῇ κυρίᾳ ἡμῶν Θεοτόκῳ. αὐῖ 5'. Νοεμ. 3 (1)».

Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ἐνταῦθα πόσον μεγάλα ἐξετυλίχθησαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους γεγονότα κατὰ τοὺς ἀκολουθήσαντας χρόνους. Πενταχοῦ ταῦτα εὔρον τὸν ἀντίκτυπον αὐτῶν· πολλῶ δὲ περισσότερον εἰς τὴν ἀπομεμακρυσμένην ταύτην χώραν, ἧς οἱ ἐγκάτοικοι μετ' ἀγωνίας παρηκολούθουν τὴν ἀνέλιξιν τῶν γεγονότων. Τότε ἀκριβῶς εὔρον καιρὸν οἱ πολλὰκις ἀναφερθέντες τιμαριῶται νὰ ἐγείρωσι θραυστέραν τὴν κεφαλὴν καθιστῶντες ἀβίωτον ἐντελῶς τὸν βίον. Εἰς ἀγῶνα κατ' αὐτῶν διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ προβῇ ὁ τοῦ Γερασίουμου διάδοχος Χριστόφορος μετὰ τοῦ ἐκλεγέντος σκευοφύλακος Παΐσιου καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων τῆς μονῆς, καθὼς καὶ οἱ ἡγούμενοι τῶν ἄλλων μονα-

1 Ἐπειτα σημειώσας ἱερῶν τιμῶν ἀμφίων, ἅπερ μετ' ἑαυτοῦ παραλαμβάνει καὶ τὰ ὅποια θελοῖ ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ μόλις ἀποκτήσῃ ἰδικά του.

στηρίων. Δεινότερος όλων εἶχεν ἀποβῆ ὁ Ὄσμὰν Ἀγᾶς ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ἑγυπιδῶν, υἱὸς τοῦ Ἀπτῆ Ἀγᾶ, ὅστις ἐπίσης ἐφορολόγει ἐπὶ ἔτη ὄλας τὰς μονάς. Λαβόντες τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἐκκλησίας κατήγειλαν οἱ ἡγούμενοι τῶν τριῶν μοναστηρίων τὰς καταπίσεις τοῦ τιμαριώτου τούτου. Τοῦτο μαθόντες οἱ περὶ τὸν Ὄσμὰν Ἀγᾶν, ἠνάγκασαν τοὺς Χριστιανούς δι' ἀπειλῶν καὶ βίας νὰ συντάξωσιν ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς δῆθεν αὐτῶν διοικήσεως ἀναφορὰν εὐχαριστήμιον, ἣν ἠνάγκασαν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἡγούμενους νὰ ὑπογράψωσιν. Ἡ ἀναφορὰ αὕτη ἐδόθη τῷ διοικητῇ τῆς Τραπεζούντος καὶ ἀπεστάλη παρ' αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ ὅτε ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἀνεφέρθη ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν κατὰ τῆς καταδυναστείας τῶν Ἑγυπιδῶν, ἡ Ὑψηλὴ Ἡύλη ἀντὶ ἀπάντησεως ἀπέσειλε τῷ Πατριάρχῃ τὴν τάναντία διαβεβαιούσαν ἀναφορὰν τῶν κατοίκων, τῆς ὁποίας οὐδεμίαν γνῶσιν εἶχεν ἡ Ἐκκλησία. Διότι εἴ τε ἡγούμενοι καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀναγκασθέντες νὰ ὑπογράψωσι τὴν ὑπὲρ τοῦ Ὄσμὰν Ἀγᾶ ἀναφορὰν εἶχον τὴν ἀπροσῆνη ἢ τὸν φόβον οὐδὲν περὶ τούτου ν' ἀναγγείλωσι τῇ ἐκκλησίᾳ, πιστεύσαντες εἰς τὰς διαβεβαιώσεις ὅτι οὐδεμίαν χρεῖσιν ἤθελε γείνη τῆς ἀναφορᾶς ἐκείνης. Ἐπῆλθε λοιπὸν κατ' αὐτῶν πλήρης ἀγανακτήσεως ἐκκλησιαστικὴ ἐπιστολή, ὥστε, ἵνα δικαιολογηθῶσιν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας καὶ ἵνα ἐξακολουθήσωσι τὰς κατὰ τῶν Ἑγυπιδῶν καταγγελίας καὶ ἀπαλλαγῶσι τῶν περαιτέρω δεινῶν, φοβούμενοι δ' ἐξ ἄλλου καὶ τὴν ἐκδίκησιν τῶν περὶ τὸν Ὄσμὰν Ἀγᾶν, ἀπῆλθον οἱ ἡγούμενοι αὐτοπροσώπως εἰς Κωνσταντινούπολιν συνεπάγοντες καὶ πολλοὺς Χριστιανούς. Καὶ ἐπὶ ἔτη πολλὰ ἐκεῖ διαμείναντες οὐδὲν μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς ἦνυσαν, φοβούμενοι δὲ νὰ ἐπανέλθωσιν οἴκαδε, πολλοὶ μὲν ἀπέθανον ἐν τῇ ὑπερορίᾳ, ἐν οἷς καὶ ὁ ἡγούμενος Σουμελᾶ, ὁ καλὸς καγαθὸς Χριστόφορος, οἱ δὲ λοιποὶ κατῴρθωσαν ἐπὶ τέλους νὰ εἰσακουσθῶσι καὶ οὕτω ἐξώσθη ὁ φοβερός καὶ τρομὸν ἐπὶ 100 ὄλα ἔτη ἐμπνεύσας οἶκος τῶν Ἑγυπιδῶν (1).

Ὑπὲρ τῆς Μονῆς Σουμελᾶ ἐξεδόθησαν ἐν τούτοις τέσσαρα ἄλλα φιλάνια Σουλτάνων, σωζόμενα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς μονῆς, Σελῆμ (1216 ἡγίρας) Μετζιτ (1251) Μαχμοῦτ (1254) καὶ Μετζιτ (1258).

Τὸν Χριστόφορον διεδέχθη ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ τῷ 1832 ὁ ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων πατέρων τῆς Μονῆς Ἰάκωβος ὁ Καραφούλογλους

(1) Ἰδὲ Π. Τριανταφυλλίδου Προλεγ. Φνη. Σελ. 98.

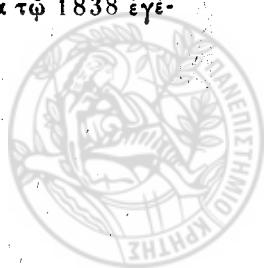

Τραπεζούντιος, ὅστις οὐ μόνον τέως πλείστα ταξείδια ἐπιχειρήσας ὑπὲρ τῆς Μοιῆς ἐγένετο αὐτῇ εὐεργετικώτατος, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδίων ἱκανὰ ποσὰ ἐδώρησατο, ὡς μετ' εὐγνωμοσύνης μνημονεύεται ἐν τῷ κώδικι.

Ἐξῆ δ' ἔτι ἐν τῇ Μοιῇ ὁ ὑπερεκατοντούτης ἤδη ἐκκλησιάρχης καὶ τοποτηρητῆς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δ' μηνιοῦ Γερβάσιος ὁ ἐξ ἡμέρας οὐτινος ὑποτακτικοὶ ἐγένοντο ὁ εἶτα ἡγουμενεύσας Διονύσιος ἐξ ἡμέρας, καὶ ὁ ἤδη γεραρὸς μητροπλίτης Χαλδίας Γερβάσιος. Περὶ τοῦ ἐκκλησιάρχου τούτου Γερβασίου τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον διεσώθη. Τὸ 1830 ἡγουμενεύοντος ἔτι ἐν Σουμελαῖ τοῦ Χριστοφόρου, λησται μὴ δυάμεινοι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν μονὴν κατῶρθωτάν νὰ συλλάβωσιν ἔξωθεν αὐτῆς ἕνα τῶν πατέρων. Κρεμάσαντες δὲ αὐτὸν ἐπὶ δένδρου εἰδιποίησαν τὸν ἡγούμενον νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτὸν ἀντὶ λύτρων, ἄλλως θὰ τὸν ἐφόνευον. Ὁ ἡγούμενος, ὅστις εἶχεν ἀποκάμῃ τσοσαῦτα λύτρα πληρώνων, ἀπαντᾷ ὅτι οὐδὲν ἔχει νὰ δώσῃ, ὅτι δὲ εἶνε πλέον καιρὸς μαρτυρίου, καὶ ἐπομένως χάριν τῆς μοιῆς ὡς ἀποθάνῃ εἰς ἀδελφός. Ἐν τούτοις ἐζήτησε καὶ τὴν γνώμην τοῦ Γερβασίου. Προσκληθεὶς λοιπὸν οὗτος καὶ ἀκούσας τὰ διατρέχοντα, «καλά, ἀπήντησεν, ἐὰν εἶναι καιρὸς μαρτυρίου, ὅπως λέγεις, δεῖξέ μας σὺ τὸν δρόμον καὶ πῆγαν νὰ λάβῃς εἰς τὸ δένδρον τὴν θέσιν τοῦ κρεμασμένου ἀδελφοῦ μας». Ἐνοεῖται ὅτι ἡ θυσία τοῦ ἡγουμένου δὲν ἔφθα εἰς μέγρι τοιοῦτου σημείου, καὶ ὅτι ἐπομένως τῶν λύτρων πληρωθέντων ἐσώθη ὁ συλληφθεὶς μοναχός. Τὴν ὅλην ὁμῶς κατάστασιν τῆς Μοιῆς καὶ ἰδίᾳ τὸ ἀγροϊκὸν καὶ ἀπαίδευτὸν τῶν πατέρων αὐτῆς διαζωγραφεὶ διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων ὁ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους τὴν Μοιὴν ἐπισκεφθεὶς ἱστορικὸς Φαλλμεράϋερ (1) Ἡ διήγησις αὐτοῦ διὰ τὸν εὐσεβῆ τῆς Μοιῆς Σουμελαῖ θαυμαστὴν παρέχει πικρίαν καὶ θλίψιν μεγάλην καὶ δυσπερίγραπτον. Δὲν τολμῶμεν διὰ τοῦτο οὐδὲ λέξιν ἐκ τῶν γραφομένων αὐτοῦ ἐνταῖθα νὰ παραθέσωμεν, ἐφ' ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἢ πηγῇ αὕτη διὰ τὸ ἡμέτερον πόνημα θὰ καθίστατο σπουδαιοτάτη. Εἶνε ἐν τούτοις λυπηρότατον ὅτι δόθη ἀφορμὴ τότε νὰ γραφῶσι τὰ τόσον δυσάρεστα ταῦτα ὑπὸ ἀνδρός, τὰ συγγράμματα τοῦ ὁποίου πλείστοι ἐν Εὐρώπῃ ἀναγινώσκουσι.

Μετὰ τὸν Ἰάκωβον Καραφούλογλον ἀποθανόντα τῷ 1838 ἐγένε-

1 Fragmente aus dem Orient, sel. 98—129.

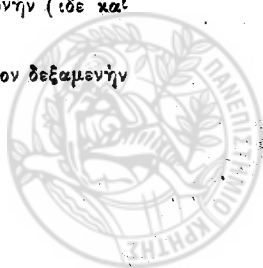
νετο ἡγούμενος ὁ Παΐσιος ἄχρι σχεδὸν τοῦ τέλους τοῦ 1840, ὅτε ἔλθων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐξελέγη ἡγούμενος ὁ Διονύσιος. Κατή-
γετο οὗτος ἐξ Ἰμέρας καὶ ἦν ἀνεψιὸς καὶ ὑποτακτικὸς τοῦ Γερβα-
σίου. Εἰς τὴν μονὴν τῷ Σουμελᾷ προσήλθε νεώτατος τὴν ἡλικίαν, τὸ
δὲ 1827 ἐχειροτονήθη διάκονος. (1) Τὸ 1830 ἀποφάσει τῆς ἀδελφότη-
τος ἀπεστάλη πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδῶν του εἰς Καισαρείαν,
ἐνθα ἀρχιερεὺς τότε διετέλει ὁ Γερβάσιμος Δομνηνός. Ἐν Καισα-
ρεία παρέμεινεν ὁ Διονύσιος καὶ μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν ἀκόμη τοῦ προστα-
τεύοντος αὐτὸν Δομνηνοῦ (2) συλλέγων συνδρομὰς παρὰ τῶν ἐν τοῖς πλη-
σίον μανδενίοις Χριστιανῶν. (3) Εἰς τὴν Μονὴν ἐπέστρεψε κατὰ τὸ 1834
καὶ παρέμεινεν ἐν αὐτῇ ἄχρι τοῦ 1838, ὅτε μετέβη εἰς Κωνσταντινοῦ-
πολιν, ὅπου καὶ παρέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη καὶ ὀπόθεν ἐπιστρέψας τῷ 1840
ἐγένετο ἡγούμενος τῆς Μονῆς. Ἦτο ὁ Διονύσιος κάτοχος ἰκανῆς
παιδείας, γνώστης ἰδίᾳ ἄριστος τῆς Τευρκικῆς γλώσσης, ἦν ἐν Καισα-
ρεία ἐξέμαθεν· ἐξ ἄλλου κατείχετο ὑπὸ ζήλου πολλοῦ ὅπως ἀναφανῆ ἐν
τῇ διοικήσει τῆς Μονῆς (4) ἕνεκα δ' ἀκριβῶς τοῦ πολλοῦ του ζήλου ἀπέ-
πέτυχεν ὀλοσχερῶς ἐν τούτῳ. Ὁ Διονύσιος ἐν πρώτοις εἰργάσθη ὅπως
ἀπαλλαγῆ ἡ μονὴ διαφόρων φόρων, εἰς οὓς καὶ αὐτὴ ὑπεβάλλετο, ὅπερ
καὶ κατώρθωσεν ἐλαφρύνεας οὕτω πλείστον τὰς ἀνάγκας τῆς Μονῆς.

1 Σώζεται ἐν τῇ Μονῇ βακτηρία δωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διονυσίου τῷ γέροντι
αὐτοῦ Γερβασίῳ καὶ φέρουσα τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: Ἡ βακτηρία αὕτη ἐκτί-
σθη διὰ χειρὸς ἐμοῦ Διονυσίου Ἱεροδιακόνου διὰ τὸν γέροντά μου
ἵνα μοῦ δώσῃ τὴν εὐχὴν του. α.ωκζ'. Δεκ.

2 Ὁ Δομνηνός τῷ 1832 ἐπαύθη τῆς θείσεώς του, ὑποβλεπόμενος ὑπὸ τῶν ἐν
τοῖς Πατριαρχείοις, εἶτα δὲ ἐγένετο Ἐφέσου. Ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὅμως πράγ-
μασι ἀναμιχθεὶς καὶ ὑποψήφιος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ὦν ἀπέθανεν ἐξαίφνης,
ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς διαφόρους φήμιας.

3 Ἴδε ἐπιστολὴν Ἀνθίμου Ἀρχιμανδρίτου καὶ διδασκάλου τῆς ἐν Καισαρεία
Ἑλληνικῆς Σχολῆς πρὸς τὸν γέροντα Γερβάσιον καταχωρηθεῖσαν ἐν ταῖς ἡμε-
ριογραφίαις σ. 187 σελ. 193—195. Ὅτι δὲ ἐκ Καισαρείας ἀφθονοὶ πάντοτε ὑπὲρ
τῆς Σουμελᾷ συνδρομαὶ εἰσεκομίζονται μαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ Φαλμερράιερ
(Original Fragmente, σελ. 56), ὅστις ἀναφέρει ὅτι χρόνους τινὰς πρὸ τῆς ἐπισκέ-
ψεώς του εἰς τὴν Μονὴν τεσσαράκοντα χιλιάδες γρόσια, ἦτοι δώδεκα χι-
λιάδες σβάντικες ἐκ Καισαρείας εἰσεκομίσθησαν εἰς τὴν Μονὴν (ἴδε καὶ
Fragmente aus dem Orient. Σελ. 123).

4 Αὐτὸς εἰσεκόμισεν εἰς τὴν Μονὴν καὶ τὸ ἕδωρ κτίσας ἐδρόχωρον δεξαμενὴν
καὶ τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐπιγραφῆν.

Ἐξήτησεν εἶτα νὰ καταγράψῃ πάντα τὰ κτήματα καὶ κειμήλια τῆς Μονῆς, ὅπερ ἀπήτησεν ἡ Ἐκκλησία ἀποστείλασα πρὸς τοῦτο ἴδιον ἑξαρχον, τὸν ἱεροδιάκονον τοῦ μητροπολίτου Ἐφέσου Ἀνθιμον. Οἱ κατάλογοι οὗτοι διεσώθησαν ἐν τοῖς κώδιξι τῆς Μονῆς, μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καταστρωθέντες ὑπὸ τοῦ Διονυσίου. Ἄλλ' ἐν ταῖς πρώταις αὐτοῦ ἤδη ἐνεργείαις αὔρεν ἀντιπολίτευσιν ζωνρὰν παρὰ τοῦ προηγουμένου Παΐσιου. Ἀφορμὴν πρὸς ἑναρξιν τῆς διαπάλης ταύτης ἰδῶκαν ἡ συζήτησις περὶ τινος παρεκκλησίου Ἁγίου Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ, τὸν ὅποιον διεριλονεῖκουν ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰ Λαραχανῖται, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ Κουτουλίται. Οἱ εἰ διαφερόμενοι εἶχον ἀνενεχθῆ πρὸς τὸν πατριάρχην Γερμανόν, ὅστις ὅπως πληροφορηθῆ τὴν ἀλήθειαν ἠρώτησε τοὺς ἐν τῇ Μονῇ γεροντότερους πατέρας, τὸν ζῶντα ἀκόμη Γερόβασιον, τὸν προηγούμενον Παΐσιον, τὸν Τρύφωνα καὶ τὸν Καισάριον. Ἀπαντῶν ὁ Διονύσιος κατήγγειλε τὸν Παΐσιον ὡς τὸν αἴτιον τῶν γεγενημένων σκανδάλων, ὃν συγχρόνως κλητήγρησε καὶ ἐπὶ καταχρήσει κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἡγουμενείας του. Ἐκτοτε οὐδέποτε πλέον ἐπανῆλθεν ἡ ὁμόνοια εἰς τὴν Μονήν, πολέμου ἀληθοῦς κηρυχθέντος μεταξὺ τοῦ γέροντος Παΐσιου καὶ τοῦ νεωτέρου Διονυσίου.

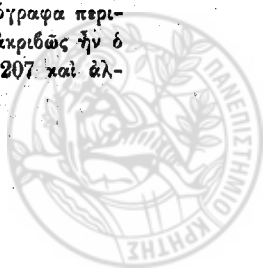
Ἄλλὰ καὶ κατ' ἄλλην περίστισιν ἡ ὑπομονὴ καὶ τὸ αὐθαίρετον τοῦ ἀνδρὸς ἐγένοντο αἴτια πολλῶν σκανδάλων καὶ διεξοδικῶν ἀντεγκλήσεων, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τούτέστι τῶν βιβλίων τοῦ Γεωργίου Ὑπομενά. Περὶ τὸ 1783 ὁ σοφὸς οὗτος Τραπεζούντιος κατέλιπε τὴν πλουσίαν αὐτοῦ ἐκ βιβλίων σπανιωτάτων καὶ ἐκδόσεως ἀρχαιοτάτης βιβλιοθήκην του τῷ ἐν Τραπεζοῦντι Φροντιστηρίῳ, ὡς ἐφανέρου ἡ ἐπὶ ἐκάστου τῶν βιβλίων τούτων ἰδιόχειρος ἀφιέρωσις. (1) Τὰ βιβλία

1 Ὁ πολέμιος φίλος κ Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς φαίνεται φρονῶν ὅτι τὰ βιβλία τοῦ Ὑπομενά ἐδωρήθησαν ὄντως τῇ Μονῇ Σουμελά καὶ οὐχὶ τῷ Φροντιστηρίῳ τῆς Τραπεζοῦντος. (Ἴδε πρόλογόν του ἐν τῷ ὑπισθεν καταλόγῳ τῶν χειρογράφων), ἀφοῦ καλεῖ μονομερεῖς τὰς διηγήσεις περὶ τῆς δωρήσεως ταύτης ἐμοὶ τε καὶ τῶν πρὸ ἐμοῦ γραφάντων Περικλέους Τριανταφυλλίδου καὶ Σάββα Ἰωαννίδου ὡς ἐπιχείρημα τοῦ τοιοῦτου ὁ ἐλλόγιμος φίλος προσάγει ὅτι συνήτησεν αὐτὸς ἐν τῇ Ἱεροσολεμητικῇ Βιβλιοθήκῃ κώδικα (ὁπ' ἀριθ. 406) καὶ ἕτερον (ὁπ' ἀριθ. 417) ὑπὸ τοῦ Τραπεζοῦντιοῦ τούτου λογίου γραφέντας καὶ τῇ Μονῇ Σουμελά ὁπ' αὐτοῦ ἀφιερωθέντας, ὡς δηλοῖ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἀφιέρωσις ἐπίσης δὲ λέγει τὴν αὐτὴν ἀφιέρωσιν φέρει καὶ τὸ ὁπ' ἀριθ. 1 τευχὸς τῶν χειρογράφων τοῦ Σουμελά. Ἄλλ' ἀκριβῶς τὴν ἀφιέρωσιν τὴν ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Ὑπομενά γρα-

τιῦτα ἀγνοούμενα ὅλως ἔμενον ἐν τῇ Μονῇ Σουμελᾷ ἑκατὸν ὄλα ἔτη. Ὁ Τριανταφυλλίδης ὑποθέτει ὅτι τὰ βιβλία παρεδόθησαν εἰς ἰσορομόναχόν τινα Σουμελιώτην ἐκ τῶν καθ' ἕκαστον ἔτος χάριν ἐλέους καὶ βοήθειας τῆς Μονῆς εἰς Βλαχίαν τότε ἀποδημούντων, οὗτος δὲ ἢ δὲν ἐπρόντισε νὰ παραδώσῃ τὰ βιβλία εἰς τὸ Φροντιστήριον, ἢ ἰδὼν τὸ ἀνώμαλον τῶν πραγμάτων καὶ φοβούμενος τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν, ἔχων δὲ καὶ τοιαύτην ἐντολήν, μετεκόμισε τὰ βιβλία ταῦτα τοῦ Ὑπομενεῖ ὡς εἰς ἀσφαλίς εἰς τὴν Μονὴν Σουμελᾷ. Κατ' ἐμὲ ὅμως, ἰδοὺ πῶς ταῦτα μετηνέχθησαν ἐκεῖ. Τὸ πρῶτον οἴκημα, ἐν ᾧ ἐγκτεστάθη τὸ ὑπὸ Σεβαστοῦ τοῦ Κυμννίτου ἰδρυθὲν ἐν Τραπεζοῦντι Φροντιστήριον, ἦν τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Μετόχιον, ὅπου καὶ κατετέθησαν τὰ βιβλία. ⁽¹⁾ ἀλλὰ μετὰ τινα καιροὶ συνέβη νὰ διαλυθῇ καὶ νὰ δια-

φείσαν μετεχειρίζοντο ὡς ὄπλον καὶ οἱ Τραπεζοῦντιοὶ, οὔτινες δὲν ἐζήτουν τότε νὰ παραλάβωσιν ὀλόκληρον τῆς Μονῆς τὴν Βιβλιοθήκην, οὐδ' ὅσα βιβλία καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ Ὑπομενεῖ δὲν ἔφερον ρητὴν τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ Φροντιστηρίου. Ὅτι δὲ πλείστα ὑπῆρχον βιβλία τοῦ Ὑπομενεῖ ἀφιερωθέντα ὑπ' αὐτοῦ τῷ Φροντιστηρίῳ καὶ φέροντα ἰδιόχειρον αὐτοῦ ἀφιέρωσιν, οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ, διότι καὶ σήμερον ἐτι ὑπάρχουσιν ἐπὶ τὰ ἐν ὄλῳ βιβλία ὑποκείμενα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Φροντιστηρίου καὶ φέροντα ρητῶς τὴν ἀφιέρωσιν: ἀφιέρωμα τῷ ἐν Τραπεζοῦντι Φροντιστηρίῳ ὑπὸ Γεωργίου Ὑπομενεῖ Τραπεζοῦντιοῦ ἢ ἐκ τῶν τοῦ Γεωργίου Τραπεζοῦντιοῦ Ὑπομενεῖ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Φροντιστηρίου ὁ Γ. Τρ. Ὑπομενεῖς δωρεῖται. Πιθανῶς νὰ ἀφιέρωσέ τινα βιβλία καὶ εἰς τὴν Μονὴν Σουμελᾷ ὁ Ὑπομενεῖς (ἴσως τὰ χειρόγραφα του, ἀφοῦ μόνον τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ κ. Κεραμῆως ἀναφέρονται). Σημειώθηται ἐνταῦθα ὅτι τὴν περὶ τῶν βιβλίων τοῦ Ὑπομενεῖ ἐκστρατεῖαν εἶχε διοργανώσῃ κυρίως ὁ ἀοιδίμος Π. Τριανταφυλλίδης, ὃν ὁ τότε ἡγούμενος Διονύσιος εἶχε συκοφαντήσει ὅτι ἐπλαστογράφησε τὴν ἀφιέρωσιν!! Κατ' ἐμὲ κριτὴν, κριτὴν ὅμως ἐκ τῶν ὑστέρων, θὰ ἦτο εὐχρῆς ἔργον νὰ μὴ ἀνεκνεῖτο ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ἀφοῦ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ἔμελλε νὰ ὑπάρξῃ ἡ καταστροφὴ τοσοῦτον πλουσίας Βιβλιοθήκης, ἥτις θὰ ἀπέτελε: ἤδη διὰ τὴν χώραν πολέμιον κειμήλιον. Καὶ ἀκριβῶς, διὰ τοῦτο εἶναι ἀξιοκατάκριτος ὁ Διονύσιος, διότι διὰ τοῦ ἀλόγου πείσματος τοῦ ἠγένετο ὁ αἴτιος τῆς καταστροφῆς ταύτης, ὁμοιάσας πρὸς τὴν ψευδῆ μητέρα τῆς δίκης τοῦ Σολομώντος, δεχομένην τὸν διαμελισμὸν τοῦ τέκνου καὶ προδίδουσαν οὕτω ὅτι εὐρίσκετο ἐν τῷ ἀδίκῳ. Λυπηραὶ ὄντως ὑπῆρξαν αἱ γενόμεναι ἐνοχλήσεις, ἀλλὰ πολὺ λυπηρότερα καὶ μᾶλλον ἀξιοβρῆγητα ἀπέβησαν τ' ἀποτελέσματα αὐτῶν διὰ τὴν ἡμετέραν χώραν, δι' ἣν ἠδύνατο νὰ εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν τὰ βιβλία ἀπέκαινο ἐν Τραπεζοῦντι ἢ ἐν Σουμελᾷ.

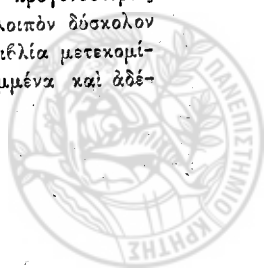
1 Ἡ ὑπόθεσις μου αὕτη ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ ὑπὸ ὀπὸ τοῦ κ. Α. Π. Κεραμῆως ἀναφερομένου ὅτι τὰ εἰς τὴν Μονὴν Σουμελᾷ ἀφιερωθέντα χειρόγραφα περιήλθον εἰς χεῖρας Νικοδήμου ἰσορομόναχου Περισταραῖου, ὅστις ἀκριβῶς ἦν ὁ ἐν τῇ σχολῇ τῆς Τραπεζοῦντος διδάσκαλος (ἴδε ἡμετέ. Βιογρ. σελ. 109, 207 καὶ ἄλλαχοῦ).

τελῆ ἐπομένως πρὸς κειρὸν ἀργὸν τὸ Φροντιστήριον, νὰ μένουν δὲ τὰ βιβλία ἐν τῷ Μετοχίῳ, ἀφοῦ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ συμπεριλάβῃ αὐτὰ μεθ' ἑαυτοῦ. Οὕτω δὲν ἐφάνη πολὺ δύσκολον εἰς τοὺς μοναχοὺς νὰ μετακομίσωσιν εἰς τὴν Μονὴν ἐκ τοῦ Μετοχίου τὰ βιβλία, ὑποθέσαντες ἴσω, ὅτι τὸ Φροντιστήριον δὲν θὰ ἐπανελάβεικε πλέον τὰ μαθήματα αὐτοῦ καὶ καταστήσαντες οὕτω κληρονόμον αὐτοῦ τὴν Μονήν. Ἐκ τούτου ἐξάγεται διατί ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς Σουμελά ἐσημειώθη ὡς ἔτος τῆς δῆθεν ἀφιέρωσews τὸ 1749. ἐνῶ ἐπὶ τινων μὲν ἐκ τῶν βιβλίων ἐσημειώτο 1742 καὶ ἐπὶ ἄλλων 1745. (1) Τὰ β. β. β. λοιπὸν περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Μονῆς τὸ 1749, ὅτε διετέλει κλειστὸν τὸ Φροντιστήριον, ἐξ αὐτοῦ ἐπομένως ληφθέντα. Ἴδου δὲ τί ἐσημειώθη τότε ἐν τῷ κώδικι : 1749 (2) ὁ κύριος Γεώργιος διδάσκαλος εἰς τὴν Βλαχίαν ἀφιέρωσε τὰ βιβλία του πατερικὰ ἐλληνικὰ εἰς τὸ Μοναστήριον μας διὰ νὰ μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα τῶν γονέων του. Οὕτω τὰ βιβλία τοῦ Ἰπομενά ἐπέκειντο ἐν τῇ Μονῇ μέχρι τοῦ 1843, ὅτε ἀναγνωσθείσης τῆς ἀφιέρωσews καὶ γενομένης ἐξετάσεως εὐρέθη ὅτι ἀνήκον τῷ Φροντιστηρίῳ τῆς Τραπεζοῦντος καὶ ἐζητήθησαν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν δημογερόνων. Ὁ Διονύσιος ἠρνήθη νὰ παραδώσῃ αὐτὰ καὶ οἱ ἐν Τραπεζοῦντι κατέφυγον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἅτινα ἐδικαίωσαν αὐτοὺς καὶ διέταξαν τὴν ἀπόδοσιν τῶν βιβλίων. Ὁ Διονύσιος ὁμοῦς κατῴρθησε

1 Ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ τοῦ Α. Π. Κεραμέως ἀναφερομένων χειρογράφων σημειοῦνται τὰ ἔτη 1744 καὶ 1746.

2 Ἡ χρονολογία αὕτη ἢ ἐν τῷ κώδικι σημειωμένη εἶναι καὶ τὸ σπουδαιότερον ἐπιχείρημα ὅτι οἱ Τραπεζοῦντες εὐρίσκοντο ἐν τῷ δικαίῳ των. Ἐὰν ἀντὶ ταύτης ἐσημειώτο ὁ ἀληθὴς τῆς ἀφιέρωσews χρόνος, ἠδύνατό τις νὰ δικαίωσῃ μικρὸν τὸν Διονύσιον, μεθ' ὅλην τὴν ὑπαρξίν τῆς ἰδιοχείρου ἀφιέρωσews. Ἀλλ' οἱ ἐν Σουμελά τὰ βιβλία παρέλαβον τῷ 1749 ἐκ τοῦ Μετοχίου καὶ ἐὰν δὲν ἐγράφη ἐν τῷ κώδικι ὀρθῶς τὸ γεγονός, ἢ χρονολογία ἐν τούτοις δὲν μετεποιήθη. Ἀλλὰ διατί, — δύναιται τις νὰ ἐρωτήσῃ, — ἀνέγραφε τὴν ψευδῆ ταύτην ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς ἀφιέρωσιν ὁ ὀπονηματογράφος αὐτῆς ; Τὴν ἀπορίαν ταύτην θὰ ἐπιλύσωμεν, χωρὶς ν' ἀποδώσωμεν κακὴν προαίρεσιν τοῖς τότε πατράσι. Καὶ εἰς τὴν Μονὴν Σουμελά εἶχεν ἀφιέρωσιν ὁ Ἰπομενάς βιβλία, — μᾶλλον χειρογραφα, ὡς δεικνύονται ἐκ τῶν γραφομένων τοῦ κ. Κεραμέως, — ἢ ἀφιέρωσιν δὲ αὕτη εἶχε γίνεαι πολὺ προγενεστέρως (τῷ 1816 καὶ 1847 κατὰ τοὺς μνημονουθέντας κώδικας) δὲν ἦτο λοιπὸν δύσκολον νὰ νομισθῇ ὅτι ἐγένετο καὶ ἕτερα ἀφιέρωσις, ἀφοῦ μάλιστα τὰ βιβλία μετακομίσθησαν ἐκ τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι Μετοχίου, ὅπου ἔκειντο ἐγκαταλειμμένα καὶ ἀδέσποτα μετὰ τὴν τοῦ Φροντιστηρίου διάλυσιν.

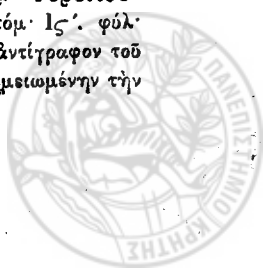

νά λάβῃ ἀπόφασιν πατριαρχικὴν ἐτέραν ἀναιροῦσαν τὴν προηγου-
 μένωσ ὑπὲρ τῶν Τραπεζουντιῶν ἐκδοθεῖσαν. Καὶ τότε ἐπὶ τῆς αὐτῆς
 τοῦ κώδικος σελίδος ἐσημειώσατο : « 1843 ἔκαμαν ταβάν αὐτὰ τὰ
 βιβλία μερικοὶ Τραπεζουντιοὶ μαζὺ μὲ τὸν ἀρχιερέα τους ὡς
 ὅτι εἶναι ἰδικὰ μας λέγοντες· ἔφεραν καὶ συνοδικὴν ἐπιστο-
 λὴν ἀπὸ τὴν Μεγάλῃν ἐκκλῆσιαν. ἀλλ' ὅμως ἀπρακτοὶ ἐγύ-
 ρισαν οἱ ἀθλιοὶ μὲ τὸ νὰ μὴ εἶχαν δίκαιον· τὸ ἔμαθε καὶ ἡ
 ἐκκλῆσσία ἐπὶ Γερμανοῦ πατριάρχου, ἐδικαίωσε τὸ Μοναστηρί
 συνοδικῶσ, καθὰ φαίνεται καὶ εἰς τὸν δεῦτερον κώδικα
 καὶ ἔμειναν πάλιν τὰ βιβλία ἐπὶ ἡγουμένου Διονυσίου ἐκ
 χώρας Γῆμερας· καὶ ὁποῖος ἀδελφὸς ἢ φιλέλλην ἀνοίγει τὴν
 βιβλιοθήκην καὶ διαβάσει τὰ ἄνω εἰρημένα βιβλία, ἄσ εὐ-
 χηθῆ ὁ θεὸς νὰ συγχωρήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀφιερωτοῦ καὶ
 τοῦ ἡγουμένου Διονυσίου. » Οἱ Τραπεζουντιοὶ ἐν τούτοις δὲν ἀπε-
 καρτέρησαν ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ, ἀλλ' ἐπιμείνοντες κατώρθωσαν νὰ
 προκαλέσωσι διαταγὴν ἐκ μέρους τῆς ἐκκλησίας ὅπως τὸ βιβλία στα-
 λῶσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως εὐρεθῆ τὸ δίκαιον. Τότε ὁ Διο-
 νύσιος ἐτόλμησε νὰ ἐπιβάλλῃ ἱερόσυλον χεῖρ ἐπὶ τῶν βιβλίων, ἀφαι-
 ρέσας ἐκ τῶν πλείστων τὴν σελίδα, ἐν ἣ ἦν γεγραμμένη ἡ ἀφίερωσις.
 Ἐκ Κωνσταντινουπόλεωσ δὲ ἐλάχιστα ἐπετράφησαν, διότι τὰ πλείο-
 τερα καὶ πολυτιμότερα εἶχον κρατηθῆ ἐκεῖ. Τοιοῦτον ἀξιοθρήνητον
 πέρας ἔλαβεν ἡ λυπηρὰ αὐτὴ ὑπόθεσις, εἰς ἣν κυριώτατος πταίστης
 τυγχάει ὁ Διονύσιος.

Ὁ Διονύσιος τῷ 1845 (!) προὐκάλεσε τὴν παρὰ τοῦ πατριάρ-
 χου Γερμανοῦ ἐκδοσιν σιγγίλλου ἐπικυροῦντος τὰ ἐξρχιακὰ καὶ
 σταυροπηγιακὰ προνόμια τῆς μονῆσ καὶ ἱπαναλαμβάνοντος τὰ ἐν τῷ
 σιγγίλλῳ τοῦ Γρηγορίου Β' θεθεσπισμένα. Τὸ σιγγίλλιον τοῦτο
 ὑπάρχει ἐν τοῖσ ἀρχείοισ τῆς Μονῆσ ἔχει δὲ ὡσ ἐξῆσ :

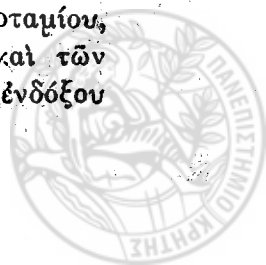
Τῆσ ἐκκλῆσιαστικῆσ περὶ πάντα προνοίας ἔργον ἐστὶ
 περισπούδαστον τὸ συνιστᾶν ὑπερφερόντωσ καὶ κρατύνειν τὰ

1. Ἐξ ἄρθρου τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου Ἰωακείμ Φοροπού-
 λου, ἀρχιεπισκόπου τῶν Πατριαρχείων (ἐν « Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ » τόμ. 15. φύλ.
 19ον, σελ. 156) πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸ ἐν τῷ πατριαρχικῷ κώδικι ἀντίγραφον τοῦ
 σιγγίλλου τούτου ἐκ παραδρομῆσ τοῦ ἀντίγραφέωσ δὲν φέρει ἀσημειωμένην τὴν
 ἡμερομηνίαν.

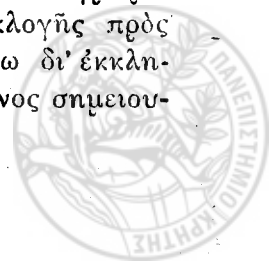

τὰ παρὰ τῶν προγενεστέρων εὐλογα κριθέντα καὶ κερω-
θέντα. Ἄνθ' ὅτου καὶ κατ' ἔχνος ἐπόμενοι τοῖς φθάσασιν
οἱ τὴν πνευματικὴν διαδεχόμενοι προστασίαν, περιέπειν
ὅλη δυνάμει τὰ συμφερόντως ἐξεργασμένα οὐκ ἀπαναίνον-
ται, μάλιστα δὲ καὶ ἐπικυροῦσι τὰ κατὰ φιλοτιμίαν προκε-
χορηγημένα τοῖς Σεβασμίοις Μοναστηρίοις Γράμματα. Τῶν
ὑπὸ χρόνον γὰρ πραγμάτων τῷ ἀκάθεκτα ρέοντι χρόνῳ συρ-
ρεῖν καὶ ἀπορρεῖν πεφυκότων, διαρκείας καὶ συστάσεως διη-
νεκοῦς πρόξενος ἢ ἐν τοῖς τοιοῦτοις κατὰ καιροὺς καινουρ-
γία, καθὰ καὶ ἡμεῖς ποιούμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος. Καὶ γὰρ
ἐνεφανίσθησαν ἡμῖν ἡδὴ, συνοδικῶς προκαθημένοις, τρία
παλαιγενῆ πατριαρχικά Σιγγιλιώδη γράμματα παρὰ τῶν ὀσι-
ωτάτων πατέρων τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος κειμένου
Ἱεροῦ καὶ Σεβασμίου ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ Σταυρο-
πηγιακοῦ Μοναστηρίου, τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπερα-
γίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἐπιλεγομένου τοῦ Σου-
μελά, ἐκδεδομένα τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ ἀοιδίου πατριάρχου κυ-
ροῦ Θεοφίλου κατὰ τὸ ρϛϛ' τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ κυροῦ Ἰακώβου
κατὰ τὸ αϫϫ', τὸ δὲ ἐσχάτως ἐπὶ τοῦ κυροῦ Γρηγορίου κατὰ
τὸ αψϫη, ἅτινα μνημονεύουσι παλαιγενῶν χρυσοβούλων
τῶν ἀειμνήστων βασιλέων, ἥτοι Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ
καὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ, ἀνεγειράντων τὸ ἱερὸν αὐτὸ Κατα-
γώγιον ἐκ βάρθρων καὶ χάριν εὐλαβείας ὑποταξάντων τῇ
εξουσίᾳ αὐτοῦ διαφόρους τόπους καὶ χωράφια ἱκανά, δηλο-
νότι τὴν Ἄλμην, τὸ Κοσπιδιον, τὴν Δουβερᾶν, τὴν Λαρα-
χανῆν, Κούταλά τε καὶ Σκόπια καὶ τὴν Ἀσυλσαν καὶ τὰ
κατὰ τὸ Ρίτσαιον, τὸ Τσαλλι ποτάμι, ἢ Φυλέση καὶ τὰ δύο
Ἄρπαλου μετὰ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφή-
του προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ
ἄλλων πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν Γραμμάτων ἀοιδίων
πατριαρχῶν μνημονεύουσιν, ἥτοι τοῦ Κυρίλλου, τοῦ Πα-
χωμίου, τοῦ Ἱερεμίου, τοῦ Ἰωάσαφ, τοῦ Ματθαίου, τοῦ
Νεοφύτου, τοῦ Παρθενίου τοῦ Γέροντος καὶ τοῦ Διονυσίου
ἐπικυρούντων ἀλλεπαλλήλως τὴν ἀρχαίαν σταυροπηγιακὴν
τούτου ἀξίαν καὶ διαλαμβανόντων καὶ ἀποφαινομένων,
ὅπως τὸ ἱερὸν τοῦτο καταγώγιον μετὰ πάντων τῶν κτημά-

των, τοποθεσιῶν, ἐκκλησιῶν καὶ χωρίων κατὰ τὰ ἀρχαῖα βασιλικά χρυσόβουλλα ὑπάρχει σταυροπήγιον νεμόμενον ἐλευθέρως πάντα τὰ ρηθέντα κτήματα καὶ καρπούμενον τὰ ὑπὸ τῶν οἰκούντων ἐν τοῖς χωρίοις αὐτοῦ χριστιανῶν ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, κανονικὰ δηλονότι, συνοικέσια, πανηγύρεις, ζητείας, καὶ εἴτι ἄλλο σύνθητες τῷ τόπῳ· καὶ ὁ κατὰ καιρὸν ληγούμενος ἔχη τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν κρίνειν τὰς παρεμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς καὶ ἄλλας ὑποθέσεις, καὶ διαζύγια διδόναι μετ' εὐλόγων αἰτιῶν. Ταῦτα τοίνυν καὶ τὰ τοιαῦτα διαλαμβανόντων τῶν ἐμφανισθέντων ἡμῖν, ὡς εἶρηται, Πατριαρχικῶν Σιγίλλιδῶν Γραμμάτων, καὶ ἐνθέρμου αἰτήσεως προσενηθείσης παρὰ τῶν ἐνασκουμένων ὁσιωτάτων πατέρων ἐπιδραβευθῆναι τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μονῇ καὶ τὴν δι' ἡμετέρου ἐκκλησιαστικοῦ ἐν μεμβράναις γράμματος ἐπικύρωσιν τῆς τοιαύτης σταυροπηγιακῆς ἀξίας, ἢ μετριότης ἡμῶν, ἅτε δὴ ἐλέω Θεοῦ τοὺς πνευματικοὺς οἴακας τοῦ Παγκοίνου σκάφους τῆς ἐκκλησίας ἀνεζωσμένη καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἀπανταχοῦ ἱερῶν ἐκκλησιῶν καὶ θείων σκηνωμάτων ἀνειλημμένη, δεῖν ἔγνω μὴ παριδεῖν τὴν αἴτησιν τῆς αὐτῶν ὁσιότητος ὡς εὐλογον καὶ δικαίαν. Οὕτω γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα πάντα μὲν τὰ προκεχορηγημένα τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μονῇ Βασιλικά Χρυσόβουλλα καὶ Πατριαρχικά Σιγίλλιδῶδη γράμματα ἔχωσι τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπαράτρεπτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἕως οὗ τὰ τῆδε ψῦχος καὶ καύσων περιπολεῖ· ἢ δὲ ἱερὰ αὕτη Μονή, ὡς Βασιλική τε καὶ Πατριαρχικὴ ἄνωθεν τυγχάνουσα, μεθ' ὄλων τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων καὶ μετοχίων καὶ ἐκκλησιῶν καὶ χωρίων, ἥτοι τῆς Ἀλμης, Σάντα μετὰ ταῦτα κληθείσης, τοῦ Κουσπουδίου, τοῦ Δουβερᾶ, τοῦ Λαραχανῆ, τῶν Κουτούλων, τῶν Σκοπίων, τῆς Αὐούσης καὶ τῶν κατὰ τὸ Ρίτσιον, τοῦ Τσαλι ποταμίου, τοῦ ἡδὴ Καλοποταμίου λεγομένου, τοῦ Φυλέση καὶ τῶν δύο Ἀρπαλοῦ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ τιμίου ἐνδόξου

προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ τοῦ κατὰ τὸ Γκιαβούρ μεϊδάνι μετοχίου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησίας τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τῶν ἄλλων τοποθεσιῶν, ἐκκλησιῶν καὶ ὀρίων τῶν τε ἡδὴ ὄντων καὶ τῶν εἰσέπειτα προσγεννησομένων ἄν, ὑπάρχη καὶ λέγεται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται ὡς ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, οὕτω καὶ εἰς τὸν ἕξῃς ἅπαντα, ἡμετέρα Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπυγιάκῃ, ἀδούλωτος, ἀκαταπάτητος καὶ ὅλως ἀνενόχλητος παρ' οὐτινοσοῦν προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, μνημονευομένου ἐν αὐτοῖς τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ἔχουσα καὶ τὸ προ-όμοιον, κατὰ πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν, ὥστε τὸν κατὰ καιροὺς ἐν αὐτῇ ἡγουμενεύοντα ἐν ταῖς ἐορτασίμοις ἡμέραις φερεῖν ἐπ' ἐκκλησίαις μανδύαν, προχειρίζομενον καὶ πατερίτζαν. Καὶ πρῶτον μὲν ὑπάρχη ἀππλλαγμένη πάσης ἐξαρχικῆς ἐξουσίας καὶ δεσποτείας. δεῦτερον δὲ λόγῳ ὑποταγῆς ἀποδιδῶ καθ' ἕκαστον ἔτος πεντακόσια γρόσια ἀπαραιτήτως εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης ἐκκλησίας καὶ λαμβάνη ἐξοφλητικὴν ἀπόδειξιν κατὰ τὸ ὕψος τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ οὕτω ἀναλαβοῦσα τὸ ἀρχαῖον γεραρὸν τῆς σταυροπυγιάκῃς ἀξίας προνόμιον διοικῆται καὶ διεξάγεται καλῶς, ὡς μέλος γνήσιον τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ ὁ ἐν αὐτῷ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, οὕτω καὶ αὐτός, γράφῃ ἀμέσως πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ἀξιῶται τῆς προσηκούσης ὑπερασπίσεως ἐν ταῖς συμβαινούσαις χρεῖαις καὶ ὑποθέσεσι· τρίτον διαφυλάττωνται καταγεγραμμένα ἐν τῷ διωρισμένῳ κώδικι τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας ἅπαντα τὰ κτήματα καὶ ἀφιερώματα αὐτοῦ καὶ τὰ χρῆν καὶ τὸ τοῦ ἡγουμένου ὄνομα· τέταρτον, μηδεὶς γίγνηται ἡγούμενος ἄνευ Γράμματος Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ, καὶ ἐπειδὴν ἔλωνται αὐτὸν γνώμη κοινῇ οἱ συγκοινοδιᾶται πατέρες, τότε ἀποστέλλεται παρ' αὐτῶν κοινῇ ἐνυπόγραφος καὶ ἐνσφράγιστος ἀναφορὰ περὶ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς Οἶκουμ. Πατριάρχην καὶ οὕτω δι' ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος ἀποκαθιστᾶται ὁ ἡγούμενος σημειου-

μένου καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τῷ διορισμένῳ κώδικι, ὀφείλων κατ' ἔτος ἀποστέλλειν ἀκριβῶς ἐνυπόγραφον καὶ ἐνσφραγιστον καταγραφὴν τῶν τοῦ ἔτους ἐκείνου μοναστηριακῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Πέμπτον ἡ μοναστηριακὴ σφραγὶς ὑπάρχει διηρημένη εἰς τέσσαρα τμήματα, καὶ ἡ μὲν λαβὶς ἢ παρακατεθειμένη τῷ ἡγουμένῳ, τὰ δὲ τέσσαρα τμήματα τέσσαροι συγκοινοβιάταις πατρᾷσι ἐκλελεγμένοι κοινῶς παρ' ἀπάντων τῶν συγκοινοβιατῶν πατέρων. Οἱ ἐπιτετραμμένοι τὰ τέσσαρα τμήματα καὶ τὴν λαβὴν μὴ ἔχωσιν ἄδειαν καθ' ἑαυτοὺς σφραγίζειν μοναστηριακὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας, ἀλλ' ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐν τοῖς συγκοινοβιάταις προκριτοτέρων, ὑπογραφομένων ὁμοῦ ἰδίαις χερσίν, αἱ δὲ μὴ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον γεγραμμένοι καὶ ἐσφραγισμένοι, ὁμολογίαι λογίζονται οὐχὶ τοῦ μοναστηρίου, ἀλλ' ἴδιαι τῶν κατ' ἴδιαν σφραγισάντων ἀποπληρούντων ἐξ ἰδίων τὰς ἐμπεριεχομένας ἐν ταῖς τοιαύταις ὁμολογίαις ποσότητας· οὗτοι δέ, ὁ τε ἡγούμενος καὶ οἱ τέσσαρες οἱ ἐπιτετραμμένοι τὰ τῆς σφραγίδος τμήματα, ἔχωσι πᾶσαν πληρεξουσιότητα τῆς ἐκκλησίας ἐπιτιμᾶν, σωφρονίζειν, ἀποβάλλειν ἐκ τῆς Μονῆς τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ τοὺς ἐκνευροῦντας, τοὺς μετερχομένους τὸ ἄθλον τῆς ὀκνήσεως, μὴ πειθόμενοις δὲ τελευταῖον ἀναγγελεῖν διὰ κοινῆς ἀναφορᾶς τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐβδομον μὴδεὶς τῶν μοναστηριακῶν δύναται πωλεῖν μοναστηριακὰ ὑποστατικά ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ κατὰ καιρὸν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, εἰ μὴ μόνον τὰς κατ' ἔτος ἐπικαρπίας καὶ τὰ γεννήματα καὶ τὰ μοναστηριακὰ θρέμματα, διὰ τὰς ἀναγκαίας μοναστηριακὰς χρείας. Ὁγδοον οἱ συγγενεῖς τῶν συνασκουμένων πατέρων, ἀφοσιωθέντων ὅλως τῷ θεῷ, μὴδὲ ὅλως δύνωνται ἀναλαμβάνειν προστασίαν αὐτῶν καὶ δεφένδουσιν, ἢ εἰσερχεσθαι εἰς τὰ τῆς κληρονομίας αὐτῶν, ἀνηκούσης τῷ ἱερῷ Μοναστηρίῳ, κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους τε καὶ κανόνας, Ἐννατον, ἐπειδὴν γένηται χρεία χειροτονίας, ἔχωσιν ἄδειαν οἱ ἐνασκούμενοι ὀσιώτατοι πατέρες μετὰ τοῦ ἡγουμένου προσκαλεῖν εἰς τὸ ἱερὸν Μοναστήριον ὅν ἂν βούλωνται τῶν πλησιοχώρων ἀρχιερέων, ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν αὐτὴν μετὰ πᾶ-

σης τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως. Δέκατον δὲ καὶ τελευταῖον ὀφείλωσιν ἅπαντες φυλάττειν τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐκτεθέντα ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαράβατα διὰ παντός καὶ πείθεσθαι τῷ κατὰ καιροῦς ἡγουμένῳ καὶ διάγειν σεμνῶς, εἰρηνικῶς καὶ ἀμέμπτως κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος, ἀφορῶντες πρὸς τὴν κοσμιότητα αὐτῶν, καὶ τὴν κατὰ θεὸν διαγωγὴν καὶ πολιτείαν, καὶ πρὸς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου, καὶ ἐπόμενοι τῷ θεοφιλεῖ σκοπῷ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἀγρύπτως προνοούσης ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ ἱερῶν Σταυροπνιγικῶν Μοναστηρίων. Ταῦτα ἀπεφάνθη καὶ κεκύρωται συνοδικῶς. "Ὁς δ' ἂν καὶ ὁποῖος τῶν ἀπάντων γνώμης σκαιότητα καὶ ἰδιορρυθμίᾳ ἐκκινήθῃς τῇ ἰδιοτελείᾳ κινούμενος τολμῆσῃ παραβῆσαι τὰ ἐν τῷ παρόντι νομίμως καὶ κανονικῶς ἐκτεθέντα καὶ ἀνατρέψαι καὶ παραβλάψαι τὰ ἐπικεχορηγημένα αὐτοῖς βασιλικῶς τε καὶ ἐκκλησιαστικῶς προνόμια καὶ διασεῖσαι τὴν σταυροπνιγικὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου, καὶ βλάβην καὶ ἐπῆρειαν ἐμποιῆσαι τοῖς ἐν αὐτῷ ἀσκουμένοις ὀσιωτάτοις πατρᾷσι, καὶ ὅλως βουλῆθῃ ἀνατρέψαι μέχρι κεραίας τὰ ἐν τῷ παρόντι συνοδικῶς ἐκπεφρασμένα, ὁ τοιοῦτος ὁποῖας ἂν ᾖ τάξεως καὶ βαθμοῦ ὡς κακόβουλος, ἰδιόρρυθμος καὶ κακότροπος ἀφωρισμένος ὑπάρχει παρὰ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωποιοῦ καὶ ἀδιαίρετου μακαρίας Τριάδος. τοῦ ἐνδὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεννῆς καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος. "Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν ἐν μεμβράναις Γράμμα, καταστρωθὲν κἂν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐπεδόθη τῇ ρηθείᾳ Ἱερᾷ Βασιλικῇ τε καὶ Σταυροπνιγικῇ Μονῇ τῆς Ἱυπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου ἐπιλεγομένη τοῦ Σουλεμᾶ καὶ κειμένη κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Τραπεζοῦντος.

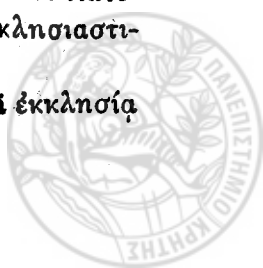
Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αωμέ'. κατὰ μῆνα Νοέμβριον ἐπινεμήσεως Γ'.

Ἡ κατὰ τοῦ Διονυσίου καταφορά τοῦ Παΐσιου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν τοῦ χρόνου προϊόντος ἐπεξετάθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐγένοντο ἐπίσημοι κατ' αὐτοῦ καταγγελίαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὡς καταχρωμένου ἐν τῇ διοικήσει τῆς Μονῆς καὶ διοικοῦντος ἀθαιρέτως. Ἡ Ἐκκλησία ἀπέστειλε τότε ἐξάρχον ὅπως ἐξετάσῃ ἐπιτοπιῶς τὰς ὑποβληθείσας καταγγελίας, δι' ὁμολογίας δὲ κοινῆς τῶν ἀδελφῶν κατεδικάσθη ὁ Διονύσιος ὅστις καὶ ἐπαύθη τῆς ἡγουμενίας τῷ 1846 ἐκλεγέντος ἡγουμένου τὸ δεύτερον τοῦ Παΐσιου, καὶ ναζιριδῶν τοῦ Γερασίου, τοῦ Καισαρίου, καὶ τοῦ Μελετίου. Τῷ 1850 ἀπηλλάγη τῆς ἐπὶ καταχρήσεσι κατηγορίας δι' ὁμολογίας τῶν πατέρων ὅτι ἐξεπίτηδες εἶχον τότε κατηγορήσῃ αὐτὸν. Κατορθώσας δὲ νὰ προκαλέσῃ τῷ 1852 τὴν ἀποστολὴν ὡς ἐξάρχου τοῦ ἱεροδιακόνου τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου παρίστησε τὴν διαχείρησιν ταῦ ἡγουμένου Παΐσιου ὡς μὴ τιμίαν. Οὕτω κοτώρθωσε νὰ ρίψῃ αὐτὸν ἐκ τῆς ἡγουμενίας. τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν ὁ ἴδιος ἔχει συμφώνους τοῖς μᾶλλον τότε σημαίνοντας πατέρας, Τρύφωνα, Καισάρειον, Νεόφυτον Ἰωαννίκιον, Μελέτιον, Δωρόθεον καὶ Ἰωαννίκιον μοναχόν. Τῆς δευτέρας ταύτης ἡγουμενίας τοῦ Διονυσίου τὸ σπουδαιότερον γυγόνος ὑπῆρξεν ἡ σύνταξις κανονισμοῦ ἰσωτερικοῦ πρὸς διοικήσιν τῆς μονῆς, τὸν ὅποιον ὑπεβλήθηεν εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐπεκύρωσεν ὁ πατριάρχης Γερμανὸς κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ πατριαρχίαν τῷ 1853.

Α'. Καθίκοντα ἀφορῶντα εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀκολουθιῶν

1. Ἐκαστος τῶν πατέρων ὀφείλει ἐξάπαντος νὰ παρευρίσκειται εἰς ὅλας τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας· ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ νὰ μὴ γίνεταί οὐδεμία συνομιλία πολλὴ ἢ ὀλίγη μεταξὺ αὐτῶν οὔτε ἄλλη ὁποιαδήποτε χασμωδία.
2. Ὄταν ἀναγίνωσκειται ἡ ἐννάτη ὄλοι οἱ πατέρες νὰ παρευρίσκωνται ἐν τῷ νάρθηκι.
3. Ὄταν ἀναγίνωσκειται τὸ μεσονυκτικόν, ὄλοι οἱ πατέρες νὰ παρευρίσκωνται μέχρι τέλους τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας.
4. Ἐκαστος τῶν πατέρων νὰ εἰσέρχεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ

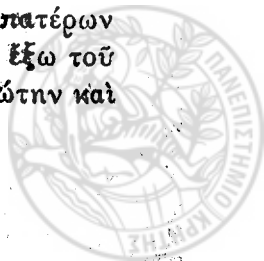

ἢ μετὰ καλυμμαυχίου ἢ μετὰ καλογηρικῆς σκούφιας καὶ οὐχὶ μὲ τὰ νυκτικά του.

5. Εἰς κάθε Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν νὰ γίνεταί ἀνάγνωσις.
6. Εἰς τὰς τέσσαρας νηστείας τοῦ χρόνου νὰ διορίζεται πνευματικὸς πρὸς ἐξομολόγησιν τῶν τε πατέρων καὶ τῶν ἐξαρχιωτῶν χριστιανῶν

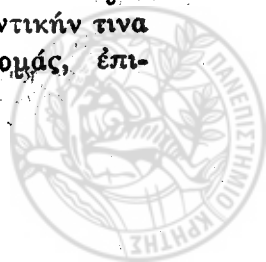
Β'. Χρῆν γενικά τῶν πατέρων

7. Οἱ μικρότεροι καὶ ὑποδεέστεροι τῶν πατέρων ὀφείλουσι νὰ τιμῶσι καὶ νὰ σέβωνται τοὺς πρεσβυτέρους. Οὗτοι δὲ πάλιν νὰ μὴ περιφρονῶσι τοὺς μικροτέρους, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀγαπῶσιν ὁδηγοῦντες αὐτοὺς πατρικῶς εἰς τὰ καθήκοντά των. Ὅλοι δὲ κοινῶς οἱ πατέρες νὰ τιμῶσι καὶ νὰ σέβωνται καὶ ὑποτάσσωνται εἰς τὸν κατὰ καιρὸν ἡγούμενον, ὡς κεφαλὴν καὶ ἀνώτερον πάντων.
8. Ὅδεῖς τῶν πατέρων ἔχει τὴν ἀδειαν νὰ ἐξέρχηται ἐκ τοῦ Μοναστηρίου χωρὶς τινος ὑποθέσεως καὶ ἀνάγκης ἐπειγουσῆς, ἐὰν δὲ εὐρεθῆ ἠναγκασμένος ὑπὸ ὑποθέσεώς τινος νὰ ἐξέλθῃ, θέλει λάβῃ ἐξάπαντος τὴν ἀδειαν παρὰ τοῦ ἡγουμένου ἐν ἡμέρᾳ ρητῆ τῆς ἐπιστροφῆς του. Ἀπερχόμενος δὲ ἐκτάκτως καὶ εὐσχημόνως θέλει ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν διαταγέντα καιρὸν.
9. Ἡ τράπεζα θέλει εἶσθαι κοινή, καὶ ὅλοι μετὰ τοῦ ἡγουμένου ὀφείλουσι νὰ συντρῶγωσι. Ὅθεν οὐδεὶς θέλει ἔχει ἀδειαν λαμβάνειν φαγητὸν εἰς τὸ οἶκμά του ἐκτὸς τῶν ἀσθενῶν.
10. Τὰ φαγητὰ ἀνεξαιρέτως καὶ καθημερινῶς νὰ μὴ εἶναι ὀλιγώτερα τῶν δύο εἰδῶν. Ἐν δὲ Σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ καὶ τὰς ἑορτάς νὰ παρατίθεται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ οἶνος· τὸ δὲ ἀλεύρι νὰ κοσκινίζεται καὶ νὰ ἀνακατόνεται ἢ μὲ κριθᾶρι ἢ μὲ σιτᾶρι.
11. Μῆτε ὁ ἡγούμενος μῆτε οὐδεὶς ἄλλος τῶν πατέρων ἔχει τὴν ἀδειαν νὰ περιφέρηται μὲ τομπαῦκι ἐξω τοῦ οἰκῆματός ται, ὁ δὲ τοῦτο τοῦ μὲν μὲ τὴν πρώτην καὶ

δευτέραν νοθεσίαν νὰ παιδεύηται. Κάθε πρόσωπον μὴ διορθούμενον ν' ἀναφέρηται εἰς τὴν σύναξιν.

12. Μῆτε ὁ ἡγούμενος χωρὶς τῆς εἰδήσεως τῶν ναζιριδων, μῆτε οἱ ναζιριδες χωρὶς τῆς ἀδείας τοῦ ἡγουμένου δύνανται νὰ πωλῶσι καὶ ν' ἀλλάζωσι οἰονδήποτε μοναστηριακὸν ἀκίνητον κτῆμα καὶ πρᾶγμα· ἀλλὰ καὶ οὗτοι ὁμοῦ ἐν προκυψάσῃ ἀνάγκῃ ἐκποιήσεως κτήματος τινος, ὀφείλουσι νὰ ἀναφέρωνται πρὸς τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν, ζητοῦντες τὴν παρ' αὐτῆς ἀδειαν.
13. Τὸ κατάστιχον τῶν παρρησιῶν καὶ τῶν ἄλλων εισοδημάτων, ὅπερ διαμένει εἰς τὸ ἡγαυμενεῖον, εἰς ἔλλειψιν τοῦ ἡγουμένου νὰ μὲνη παρὰ τῷ τοποτηρητῇ καὶ ἐὰν ἔλθωσι προσκυνηταὶ ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ νὰ καταγράφωνται τὰ εισοδήματα μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἡγουμένου καὶ νὰ φυλάττεται ἐν τάξει.
14. Ὁ λογαριασμὸς τῶν ναζιριδων καὶ τῶν κατὰ τόπους κουτίων καὶ παντὸς ἄλλου εισοδήματος τυχηροῦ μακρόθεν ἐρχομένου νὰ παραλαμβάνηται παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν ἡγουμένου, παρόντων καὶ τῶν ναζιριδων καὶ τὰ χρήματα κατατιθέμενα εἰς τὴν κάσσαν νὰ καταγράφωνται καὶ ἐν τοῖς καταστίχοις.
15. Τούτων ἔνεκα ὑπάρχουσι δύο κατάστιχα, τὸ μὲν παρὰ τῷ ἡγουμένῳ, τὸ δὲ παρὰ τοῖς λαμβάνουσι τὰ εισοδήματα κασιτέροις.
16. Ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐκκλησίας νὰ μὴ γράφῃ μόνος τὰς λειτουργίας, ἀλλὰ μεθ' ἑνὸς τῶν ναζιριδων. Γραφέντα δὲ ἢ μετρηθέντα τὰ χρήματα νὰ παραδίδωνται κάθε δευτέραν εἰς τὴν κάσσαν καὶ καταγράφωνται εἰς τὸ κατάστιχον αὐτῆς ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τῶν ναζιριδων.
17. Ὁ ἡγούμενος καὶ οἱ ναζιριδες δὲν ἔχουσιν ἀδειαν χωρὶς τῆς γνώμης καὶ τῆς συγκαταθέσεως τῶν προκριτοτέρων πατέρων νὰ ἐκτελῶσι σημαντικὴν τινα ὑπόθεσιν τοῦ Μοναστηρίου, οἷον οἰκοδομὰς, ἐπισκευὰς καὶ ἄλλα τριαῦτα.

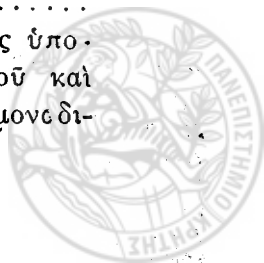
Γ'. Καθήκοντα τοῦ ἡγουμένου

18. Ὁ ἡγούμενος ὀφείλει ἔχειν τὴν πρόνοιαν τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας καὶ πάσης τῆς καλῆς διοικήσεως τοῦ Μοναστηρίου καὶ τῶν πνευματικῶν καὶ ἄλλων ὑποθέσεων τῆς ἐξαρχίας τῶν χριστιανῶν, ἐπαγρυπνῶν ὥστε ἕκαστος τῶν ναζιριδῶν καὶ κασσιέρων καὶ ἐπιτρόπων νὰ ἐκτελῇ ἀκριβῶς τὰ χρέη του καὶ νὰ φυλάττεται παρὰ πάντων ἡ τάξις τοῦ Μοναστηρίου.
19. Ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος νὰ μὴ ἔχη τὴν ἄδειαν νὰ λαμβάνῃ δάνειον καὶ νὰ σφραγίσῃ ἔγγραφα καὶ ὁμολογίας χωρὶς τῆς εἰδήσεως καὶ γνώμης ὄλων τῶν πατέρων. Ἐὰν δὲ τοῦτο τολμήσῃ, νὰ εἶναι εἰς ἴδιον βάρος του τὰ χρέη μὴ ἐνεχομένου τοῦ Μοναστηρίου ἐντελῶς.
20. Ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος δὲν ἔχει ἄδειαν νὰ γράφῃ ἰδιαίτερος μίτε ἀφιέρωμα, μίτε παρρησίαν, μίτε σαραντάρια, ἀλλὰ νὰ γράφῃ παρόντων τῶν ναζιριδῶν, καθὼς καὶ οὗτοι νὰ μὴ δύνανται νὰ γράφωσιν οὐδὲν εἰσόδημα ἄνευ τοῦ ἡγουμένου ἢ τοῦ τοποτηρητοῦ αὐτοῦ.
21. Ὁ ἡγούμενος θέλει προσκαλεῖ τοὺς πατέρας ἐν Σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ καὶ τὰς ἑορτὰς διὰ νὰ πίνωσι τὸν καφὲν εἰς τὸ κελλίον του μετὰ τῶν προσκυνητῶν.

Τὰ παρόντα κεφάλαια θέλουσι τοιχοκολληθῆ εἰς τὸ ἱερὸν Μοναστήριον πρὸς κοινὴν γνῶσιν καὶ ὁ τούτων παραβάτης παιδεύεται ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ἢ δηλοποιεῖται τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐὰν δὲ ὁ ἡγούμενος φωραθῆ χαριζόμενος ἢ ἀδιαφορῶν, ἔχει διδόναι λόγον τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

Ἀποστέλλων εἰς τὴν Μοῆν τὸν κανονισμὸν τοῦτον ἐπικεκυρωμένον ὁ Γερμανὸς συνώδευσε αὐτὸν καὶ δι' ἐπιστολῶν, δ' ὧν ἐρανεροῦτο τὸ ζῶηρόν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Μοῆς ἐνδιαφέρον. Ἐκ μίας τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς.....

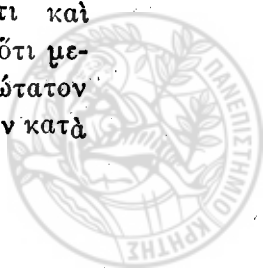
..... Νὰ φυλάττετε ἀπαραλλάκτως τὰς ἱεράς ὑποσχέσεις καὶ ἐπαγγελίας, ἃς δεδώκατε ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀγγέλων περὶ τῆς ἀπαρεγκλίτου διατηρήσεως τῶν μονεδι-

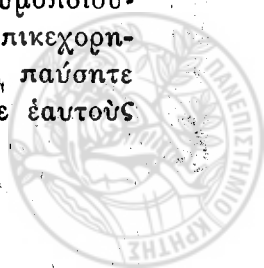
κῶν χρεῶν καὶ καθηκόντων σας, πραγματικῶς ἐκπληροῦν-
 τες προθύμως καὶ ἀνελλιπῶς αὐτά· νὰ εἴσθε ἀφῶσιωμένοι
 εἰς μόνην τὴν λατρείαν καὶ εὐαρέστησιν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὰ
 ἱερά σας καθήκοντα. Ἡ ὁσιότης σου, ὁ ἠγούμενος τοῦ Μο-
 ναστηρίου, νὰ στηρίξῃ τοὺς συναδέλφους σου μὲ τὸ καλὸν
 παράδειγμα, μὲ τὸν ἥπιον καὶ φιλάδελφον τρόπον σου, καὶ
 μὲ τὴν ἐπανάληψιν τῶν πνευματικῶν σου νοθεσιῶν, εἰδὼς
 ὅτι παρὰ σοῦ ἀπαιτεῖται ἡ καλὴ αὐτῶν διαγωγὴ. Οἱ δὲ λοι-
 ποὶ νὰ πείθεσθε καὶ νὰ ὑποτάσσεσθε τῇ ἠγουμένῳ, σεβόμε-
 νοι καὶ ἀγαπῶντες αὐτόν, καὶ σύμπαντες πρὸς ἀλλήλους
 νὰ ἔχητε ἀμοιβαίαν ἀδελφικὴν ὁμόνοιαν καὶ κατὰ Χριστὸν
 εἰρήνην, ὅτι, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, «ὅστις ἀγαπᾷ τὸν
 Θεὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισεῖ ψεύστης ἐστίν» καὶ νὰ
 μὴ τρέφῃτε ἔριδας, μήτε νὰ ἔχητε διαφορὰς περὶ βιωτικῶν
 πραγμάτων καὶ παρατηρήσεις ἀνοικείους μεταξὺ σας καὶ
 κατακρίσεις καὶ ἀλληλομαχίας καὶ ὅσα τοιαῦτα κατά-
 κριτα πάθη, ἀλλότρια τοῖς χριστιανοῖς, πολλῶ μᾶλλον, τοῖς
 τὸν μονήρην καὶ ἀπράγμονα βίον μετερχομένοις· ἐνὶ λόγῳ, νὰ
 εἴσθε ἐν πᾶσι ἄξιοι τοῦ ἱεροῦ ἐπαγγέλματός σας καὶ γνή-
 σιοι λατρευταὶ τοῦ Ἰησοῦ, εἴ γε ὄφελος εὐρεῖν ἐθέλετε
 ἐκ τῆς μοναδικῆς ἀσκήσεως, γνωρίζοντες καλῶς ὅτι τὴν
 ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν πρόνοιαν ἐκτείνοντες περιπλέον καὶ
 εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ μοναδικοῦ σας πολιτεύματος δὲν
 ἀνεχόμεθα ἐπὶ τῆς θείῳ ἐλέει πατριαρχείας μας νὰ συμβῇ ἢ
 παραμικρὰ κατάχρησις καὶ οἰαδήποτε παρεκτροπὴ ἀπὸ μέ-
 ρους σας.

Ἐτέρῳ δὲ τοῦ Γερμανοῦ ἐπιστολῇ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερολογίαν ἔχει
 ὡς ἑξῆς :

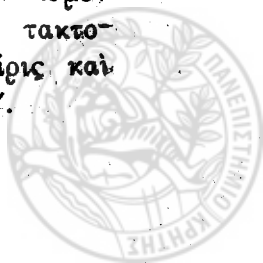
Ὁσιώτατοι ὅ τε ἠγούμενος καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες τοῦ ἐν
 τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος κειμένου ἱεροῦ καὶ Σεβασμίου
 ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Σταυροπηγιακοῦ Μοναστηρίου
 τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Σουμελά, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγα-
 πητὰ ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἶπ τῇ ὑμῶν ὁσιότητι καὶ
 εἰρήνῃ παρὰ Θεῶ. Ἐστω γνωστὸν τῇ ἐσιότητι τι σας ὅτι με-
 τὰ τὴν θείῳ ἐλέει ἐπανάκλησιν ἡμῶν εἰς τὸν Ἁγιώτατον
 Οἰκουμενικὸν θρόνον, προνοοῦντες τῆς εὐσταθείας τῶν κατὰ

τόπους Ἱερῶν Σταυροπηγιακῶν Μοναστηρίων ὡς μελῶν αὐτοῦ γνησίων ὄντων καὶ τῇ ἀμέσῳ αὐτοῦ προστασίᾳ κανονικῶς διατελούντων, καὶ θέλοντες ἵνα τηρῶνται ἀπαραβίαστα τὰ τῆς σταυροπηγιακῆς αὐτῶν ἐλευθερίας προνόμια, τὰ διὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπικεχορηγημένων αὐτοῖς ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων ἐκκλησιαστικῶν σιγίλλιωδῶν γραμμάτων δεδωρημένα, ἐπειδὴ εἶδομεν ὅτι ἀπὸ τινος καιροῦ παρεισέβησαν ἐπιμιξίαι καὶ ἐπεμβάσεις εἰς τὰ τῆς διοικήσεως καὶ τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν κατὰ τόπους Ἀρχιερέων, καὶ ἄλλαι ἐφορικαὶ ἐπιστάσεις καὶ διευθύνσεις, ἀλλότριαι καὶ ἐνάντιοι ὅλως τῶν κανονικῶν διατυπώσεων καὶ τάξεων, κατὰ τὰς ὁποίας πᾶσα ἡ προστασία οἷας δῆποτε προκυνήσεως μοναστηριακῆς ὑποθέσεως ἀνήκει ὀλοσχερῶς πρὸς τοὺς κατὰ καιροὺς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον διέποντας, οὐ καὶ μόνου ὄντος κανονικῶς καὶ ἀποκλειστικῶς προστάτου, ἐφόρου καὶ ὑπερασπιστοῦ τῶν Σταυροπηγιακῶν Μοναστηρίων, πρὸς μόνον αὐτὸν ὀφείλουσι νὰ ἀναφέρονται οἱ ἐν αὐτοῖς μονάζοντες ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτῶν, διὰ ταῦτα, ἐκκλησιαστικῇ διαγνώσει, ἐπὶ τὰς ἀρχαίας ταῦτας ἐπαναφέροντες βάσεις τὴν τάξιν τῆς διοικήσεως ἐκάστου Ἱεροῦ Μοναστηρίου, ἐπαύσαμεν ὅλως καὶ κατηργήσαμεν τὰς ἀπὸ τινος καιροῦ, ὡς εἴρηται, καταχρηστικῶς ἐνεργουμένας ἐφορείας καὶ ἐπιστάσεις καὶ τὰς τῶν κατὰ τόπους ἀρχιερέων ἐπιμιξίας καὶ ἐπεμβάσεις ἀπηγορεύσαμεν δι' ἐγκυκλίων ἡμῶν ἐν τύποις ἐκκλησιαστικῶν ἐπιστολῶν, ἐπιτρέψαντες ἵνα μόνον περὶ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν Μοναστηρίων ἐποπτεύωσι, καὶ τὴν πολιτείαν τῶν ἐνασκουμένων πατέρων, ἥς μὴ συμφώνου οὔσης τοῖς ἱεροῖς ὄροις νὰ γράψωσι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν. Ταῦτα εἰδοποιοῦμεν καὶ τῇ σῇ Ἱερότητι διὰ τῆς παρουσίας ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς καὶ ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ἵνα εὐγνωμονοῦντες τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐπίσης προθυμοποιούμενοι εἰς τὴν κραταίωσιν καὶ συντήρησιν τῶν ἐπικεχορηγημένων τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν μονῇ γεραρῶν προνομίων, παύσητε ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τοῦ νὰ ὑποβάλλητε ἑαυτοὺς

καὶ τὰς μοναστηριακὰς ὑμῶν ὑποθέσεις εἰς διαχειρίσεις καὶ ἐπιστασίας ἀλλοτρίας, ἐκτὸς δηλονότι οὐσας τῶν κανονικῶν ὄρων καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς σιγγιλίοις πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν ἀποφάσεων, καὶ γνωρίζοντες ἄπρακτον τοῦ λοιποῦ καὶ πεπαυμένην πᾶσαν ἐφ' ὑμᾶς καὶ τὴν ἱερὰν ὑμῶν μονὴν ἀρχιερατικὴν ἐπιρροὴν καὶ πᾶσαν ἐφορικὴν οἰανδήποτε ἐπιστάσιαν, καθ' ἃς ἐξεδώκαμεν, ὡς εἴρηται, διατακτικοὺς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν ἐπιστολάς πρὸς τοὺς κατὰ τόπον ἀγίους ἀρχιερεῖς, μηδαμῶς συνυπακούσθε μῆτε ἀπευθύνησθε ἀλλαχοῦ, ὡς πρότερον καταχρηστικῶς ἐπράττετε, ἀλλ' ἀναφέρησθε κατ' εὐθείαν πρὸς ἡμᾶς περὶ πάσης καὶ παντίας προκυσῆσης μοναστηριακῆς ὑμῶν ὑποθέσεως καὶ ἀνάγκης γινώσκοντες ἡμᾶς αὐτοὺς προστάτας, ἐφόρους τε καὶ ὑπερασπιστὰς ἔχοντας ἀντιλαμβάνεσθαι κατ' ἐκκλησιαστικὴν ὀφειλὴν ἡμῶν ἀπαραίτητον καὶ ὑπερασπίζεσθαι προθύμως καὶ δραστηρίως τῶν παντοίων συμφερόντων τῆς ἱερᾶς μονῆς ὑμῶν, ὃν τρόπον καὶ οἱ ἱεροὶ ὄροι ὑπαγορεύουσι καὶ ἡμεῖς φιλοτιμότερον διατιθέμενοι ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς μονῆς ὑμῶν, ὡς μέλους οὐσης τοῦ Οἴκουμενικοῦ ἡμῶν θρόνου καὶ παρέχοντες εὐμενῆ εὐηκοίαν εἰς τὰς αἰτήσεις σας, θέλομεν προστατεῦει προνοητικώτερον τὰς ἀναφερομένας ἡμῖν ὑποθέσεις ἵνα λαμβάνωσι τὸ προσῆκον σέβας. Τούτου ἕνεκα ἐάν ποτε ἐπιγένηται ὑμῖν ὑπόθεσις καὶ ἐνόχλησις παρὰ τινος καὶ μετὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην διαταγὴν ἐπιφανῆ ἢ παρὰ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως ἢ παρ' ἄλλου τινὸς τρόπος τις ἐπεμβάσεως καὶ ἀναμίξεως εἰς τὰ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως καὶ τῶν ὑποθέσεων ὑμῶν, θέλετε δηλοποιῆ ἀμέσως πρὸς ἡμᾶς, διὰ νὰ ἀναστέλληται πᾶσα τοιαύτη κατάχρησις. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δέ, ἐπειδὴ εἶνε ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ ἡ ἐκκλησία τὴν κατάστασιν τοῦ ἱεροῦ ὑμῶν μοναστηρίου, θέλετε ἐτοιμάσῃ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς Μοναστηριακῆς δοσοληψίας σας καὶ ἐγκαίρως ἀποστείλετε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς. Ἐφεξῆς δὲ καὶ ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν διαταγὰς θέλομεν ἀπευθύνῃ πρὸς ὑμᾶς, ἀφορώσας τὴν ἐπὶ τῷ βέλτιον τακτοποίησιν τῆς ἱερᾶς ὑμῶν Μονῆς. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἶν μεθ' ὑμῶν. αὐγ'. Ὁκτώβρ. ιε'.

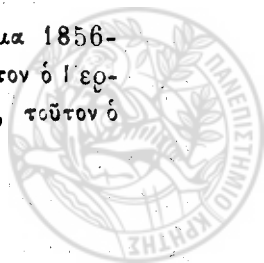

Πρὸς τὴν οὕτω θερμὴν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὑπεράσπισιν τῶν μοναστηριακῶν ὑποθέσεων δὲν ἠδύναντο ἢ εὐχαριστῶς καὶ ἐντελῶς νὰ συμμορφωθῶσιν οἱ πατέρες, οἵτινες ἀπαντῶντες ἔσπευσαν νὰ ὑποβάλωσι τοὺς αἰτουμένους λογαριασμοὺς καὶ νὰ ἐκφράσωσι τὴν βεβαιότητα ὑπακοῆς εἰς τὰ κελεύσματα τῆς ἀνωτάτης αὐτῶν ἀρχῆς. Ἄλλ' ἡ ἐκκλησία δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένη ἐκ τῶν ὑποβληθεισῶν καταστάσεων, διό καὶ γράφουσα νεωτέραν ἐπιστολὴν (ἀπὸ Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους) ἐπαινεῖ μὲν τὴν μετ' εὐγνωμοσύνης ἀποδοχὴν τῶν ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ ἐπιστολῇ διαταγέντων, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὴν κατάστροφον τῆς ἀληθοῦς οἰκονομικῆς θέσεως τῆς Μονῆς μετ' ἀκριβοῦς σημειώσεως πάντων τῶν χρεῶν αὐτῆς, καθὼς καὶ κατάλογον ὅσον ἔνεστι λεπτομερῆ τῶν κτημάτων αὐτῆς καὶ κειμηλίων, ἀπειλοῦσα ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὴν ἀποστολὴν Ἐξάρχου.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην φαίνεται ὅτι δὲν ἔσπευσαν νὰ ἀπαντήσωσι οἱ μοναστηριακοὶ πατέρες, διό καὶ ἐπηκολούθητε καὶ τρίτη τῆς ἐκκλησίας ἐπιστολή, δ' ἧς ἐπανελάμβανε τὴν περὶ ἀποστολῆς ἐξάρχου ἀπειλὴν τῆς (κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1854). Ἐγένετο διὰ τοῦτο τότε ἀεῖα νὰ συνταχθῶσι δ' ἀφοροὶ κατάλογοι, οἱ ὅποιοι καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὸ Πατριερχεῖον, δεικνύοντες τὴν περιουσίαν, τὰ κτήματα καὶ τὰ χρεῖα τῆς Μονῆς, καταστροφέντες δὲ καὶ ἐν τοῖς δύο κώδιξιν αὐτῆς.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ἢ μεταξὺ Παϊσίου καὶ Διονυσίου διαπάλη δὲν κατέπυσεν. Ἐτέρα κατηγορία ἐπὶ καταχρήσει ἀποπέλλεται κατὰ τοῦ τελευταίου τούτου εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἧτις ἀποστέλλει τῷ 1855 ὡς ἐξάρχον τὸν πρῶν μὲγαν πρωτοσύγγελον ὅπως παραλάβῃ τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ Διονυσίου. Ἡ ἐξέλεξις, λέγει ὁ κώδιξ, ἀπέδειξε τὸν Διονύσιον ἰδιοτελεῖ καὶ δόλιον, διό καὶ ἀπεδοκιμάσθη τῆς ἡγουμενείας διὰ τε ταύτην τὴν ἀφορμὴν καὶ διὰ τοὺς ὑπεροπτικοὺς τρόπους, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἐπέσυρε τὴν κοινὴν δυσαρέσκειαν τῶν ἀδελφῶν. Ἐκλεγέντος ἡγουμένου τοῦ Μελετίου, ἐξώσθη ὁ Διονύσιος τῆς μονῆς καὶ ἰγένετο μὲν πάλιν δεικτός τῷ 1857, μεσιτεύσαντος τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου, ἀλλὰ ἐξώσθη καὶ ὑτέραν φορὰν καὶ παρέμεινεν ἔκτοτε ἐν Τραπεζοῦντι, ὅπου καὶ ἀπέθανε.

Ὁ Μελέτιος ὑπῆρξεν ἡγούμενος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα 1856-1860. Τοῦτον διαδέχθη ὁ Ἰωαννίκιος (1860-1865), τοῦτον ὁ Γεράσιος (1865-1867), τοῦτον ὁ Νεόφυτος (1867-1874), τοῦτον ὁ

ἐπιζῶν προηγούμενος Γρηγόριος (1874-1879), τοῦτον τὸ α'. ὁ νῦν ἡγούμενος Γεράσιμος Μωυσιάδης (1879-1882), τοῦτον ὁ ἡδὴ προηγούμενος Παρθένιος Σπινθηρόπουλος (1882-1894) καὶ τοῦτον τὸ β'. ὁ Γεράσιμος Μωυσιάδης (1894-1898). Ἱερομόναχοι δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους διεκρίθησαν Τιμόθεος, Τρύφων, Κασάριος, Κύριλλος, Καλλίνικος, Σωφρόνιος, Ἰάκωβος καὶ Νικόδημος, διὰ τὰ ἀναφέρωμεν τοὺς μὴ ζῶντας σήμερον.

Τῷ 1857 πατριαρχεύοντος Κυρίλλου ἡ ἐκκλησία θέλουσα νὰ λάβῃ τὸ ἄτοπον τῆς χειροτονίας ἱεροδιακόνων καὶ ἱερομονάχων ἐν ἡλικίᾳ μικρᾷ, διέταξε τὸν ἡγούμενον Μελέτιον νὰ χειροτονῶνται ἐν Τραπεζοῦντι μόνον οἱ λεῦται τῆς μονῆς κατόπιν ἐξετάσεως.....

«Παραγγέλλομεν τῇ ὁσιότητί σας, ἵνα μηδεμίαν ἔχητε ὑμεῖς τοῦ λοιποῦ ἄδειαν χειροτονεῖν ἐπὶ λόγῳ σταυροπνηγικοῦ δῆθεν προνομίου, εἴτε ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου, εἴτε ἀλλαχοῦ, ἱερέα ἢ διάκονον ἢ τῆς ὀλομελείας σας ἀνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως ἱερωτάτου μητροπολίτου Τραπεζοῦντος, ἀλλὰ τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι νὰ ἐμφαίνησθε πάντοτε πρὸς τὴν ἱερότητά του καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς αὐτόθι ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς. ὥστε μετὰ τὴν γενομένην παρ' αὐτῶν κανονικὴν ἀνάκρισιν καὶ παραιτήρησιν ἐγκριθεὶς ἄξιος τότε νὰ προάγῃται πρὸς τὸ ἱερατικὸν ἢ διακονικὸν ἀξίωμα. Διὰ τὰ μὴν ἤθελε δὲ θεωρηθῆ ἡ τοιαύτη τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὰ ἱερά καθήκοντα καὶ τὴν διατήρησιν τῶν θείων νόμων προσοχὴ καὶ ἀκρίβεια ὡς ἀνατροπὴ καὶ παρόρασις τῶν σταυροπνηγικῶν προνομίων καὶ γίνηται λαβὴ καὶ αἰτία ἰδιοτελείας ἐπιζημίου τῆς ἱεραῆς μονῆς, διατάττομεν καὶ ἀποφαινόμεθα, ἵνα μετὰ τὴν κανονικὴν ἐξέτασιν τοῦ χειροτονηθησομένου, ὡς διείληπται, καὶ τὴν ἐπίνευσιν καὶ ψῆφον τῆς χειροτονίας νὰ μὴ γίνηται λόγῳ ταύτης ἀπαίτησις χρηματικὴ παρὰ τῆς ἱερότητός του, ὅταν ἐπὶ τούτῳ προσκληθῆ παρ' ὑμῶν, ἀλλ' ὅ,τι ἤθελε ἐγκριθῆ καὶ προσενεχθῆ παρὰ τῆς ὁσιότητός σου ἀνάλογον καὶ δίκαιον διὰ τοὺς κόπους του νὰ τὸ δέχῃται εὐχαρίστως».

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Η΄.

Τὰ κατὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐξαρχίας.—Σύστασις καὶ διάλυσις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ροδουπόλεως.—'Απόπειρα πρὸς ἀναδύσασθιν αὐτῆς.— Σιγίλλιον Ἰωακείμ τοῦ Β΄.—Ματαιώσις τῆς ἀποφασιδθεϊδης ἐποπτείας τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος.—'Ο δήμερινὸς τῆς Μονῆς Κανονισμὸς.

Τῷ 1863 γενομένων τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν κατηργήθησαν πᾶσαι αἱ ἐξαρχίαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ αἱ τρεῖς περὶ τὴν Τραπεζοῦντα ἐξαρχίαι τῶν μονῶν Σουμελά, Περιστερᾶ καὶ Βαζελῶνος, τὰ χωρία τῶν ὁποίων συνενωθέντα ἀπετέλεσαν ἀρχιεπισκοπὴν ἐπικληθεῖσαν Ροδουπόλεως. Τὴν μεταρρυθμίσιν ὁμως ταύτην ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἠνέχθησαν οἱ κάτοικοι τῶν ἐξαρχιακῶν χωρίων, μὴ ἀναγνωρίσαντες τὸν ἀποσταλέντα ἀρχιεπίσκοπον Ροδουπόλεως Γεννάδιον καὶ διαμαρτυρηθέντες ἐντόνως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἄλλως τε τὰ χωρία ταῦτα εἶνε ἔρημα σχεδὸν ἀνδρικῶν ἐργατικῶν χειρῶν, οἱ δὲ ἐν αὐτοῖς ἐναπομείναντες γεωργοὶ πτωχότατοι, μὸς συντηρούμενοι δι' ἄρτου ἀραβοσίτου. Ἐν τῇ τοιαύτῃ των καταστάσει αἱ μοναὶ πάντοτε ὑπῆρξαν δι' αὐτῶς εὐεργετικάι, διότι οὐ μόνον ἐφρόντιζον διὰ τὴν συντήρησιν σχολείων ἐν τοῖς χωρίοις καὶ τὴν καλὴν τῆς Ἐκκλησίας των διατήρησιν, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς παρείχον πολλάκις ἄρτον καὶ τροφήν. Ἐξεναντίας ἡ διατροφή ἀρχιερέως ἦτο αἰ ὑπὲρ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ὅσον δ' ἐλάχιστα καὶ ἰὰν ὑπετίθεντο τὰ ὅσα ἐμελλεν οὗτος νὰ εἰσπράξῃ, ἦσαν πάντοτε διὰ τοὺς πτωχοτάτους αὐτούς ἀνθρώπους φόρος μὴ δυνάμενος νὰ πληρωθῇ. Ἐὰν εἰς καὐτα προσπεθῇ ἀπ' ἐνὸς μὲν ἢ πρὸς τὰς Μονὰς εὐλάβεια

τῶν χωρικῶν, οἵτινες ἀπὸ ἑκατοντατηρίδων ὑπήγοντο εἰς αὐτάς, χαίρουσας προνόμια διὰ Χρυσοβούλλων καὶ σιγιλλίων ἱπανειλημμένως ἐπικυρωθέντα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἢ ἐν τῷ ἔργῳ καταδειχθεῖσα ἀνικανότης τοῦ ἐκλεγέντος ποιμένος καὶ ἢ ἐν γένει ἀποτυχία ἐν τῇ πράξει τῆς ἀποφασισθείσης· ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως, δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ διατὶ τόσον μέγας ὑπῆρξεν ὁ σάλος ὁ ἐπὶ τέσσερα ὄλα ἔτη συνταράξας τοὺς τῶς εἰρηνικωτάτους χωρικοὺς· τῶν ἐξαρχιῶν. Ἀναγράφομεν ἐκ συγχρότου συγγραφῆς, τοῦ Περικλέους Τριανταφυλλίδου (1), κρίσιν περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης ἐν ᾧ ἀκόμη χρόνῳ αὕτη διατηρεῖτο.

Οἱ κάτοικοι τῶν τριῶν μονῶν ἀποζῶσιν ἐκ γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας. ὄρεινὰς ἀροῦντες χώρας· εἶνε δὲ οἱ πλεῖστοι ἀνθρακεῖς· πένονται ἰσχυρῶς, καὶ ἐκτὸς τῶν ἀποδημούντων ἅπαντες ἐν μεγίστῃ ζῶσι καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἀπορία, γυμνητεύοντες καθ' ὄλον τὸ ἔτος καὶ τὸν ξηρὸν ἐξ ἀραβοσίτου ἄρτον τὰ τρία τῶν τεσσάρων μερῶν τοῦ ἔτους στεροῦμενοι. Καὶ ὅμως ἐν τοιαύτῃ ὄντων ἔλεεινῇ καταστάσει ἡ Μ. Ἐκκλησία, πρὶν ἢ ἐπιτοπίως ἐξετάσῃ καὶ πεισθῇ. ἐὰν δύνανται νὰ τρέψωσιν ἀρχιερέα, πρὸς τὰς φωνὰς τῶν δυστυχῶν τούτων ἐλεεινολογούντων καὶ ἀποκαλυπτόντων τὴν κατάστασιν αὐτῶν βύσασα τὰ ὦτα, ἴδιον αὐτοῖς ἀπέστειλεν ἀρχιερέα, καὶ φόρον ἄλλον ἐπέθηκεν αὐτοῖς τὸν διαθρέψοντα τὸν πολλὰ μὲν δι' ἐξαγορὰν αὐτῶν ὀφείλοντα χρέην, πολλὰ δὲ μετὰ τὴν ἀπότισιν αὐτῶν ἐλπίζοντα νὰ ἀποθησαυρίζῃ. . . . Ἀλλ' ἡ φωνὴ τοῦ ὀρθοῦ λόγου δὲν εἰσηκούσθη· οἱ ἐν καλύβαις τὸ πλεῖστον ἀνέστιοι εἰς ἀρχιεπισκοπὴν προεβιβάσθησαν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀρχιερεὺς ἀπεστάλην ἐν ἀγροδιαίτοις καὶ ὄρεισιβίοις ἐν πιναρότητι νομαδικῶς σὺν αὐτοῖς βιωσόμενος. Διότι ἀποροῦμεν ποῖον μεταξὺ τῆς περὶ αὐτὸν ἀθλιότητος θέλει σχηματίσῃ κέντρον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, περὶ ὃ νὰ περιδομῶσι τὰ πειναλέα σμῆνη τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ. Ἦκούσαμεν τὸν χωρεπίσκοπον τοῦτον πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἐκγραμματώσεως αὐτῶν ὑποσχόμενον· ἀλλ' ἀντὶ τούτου

φθὰς ἐν αὐτοῖς ἀσπαστότερον ἄλλο καὶ φυσικώτερον ἔθηκε μέλημα, τὴν ἀπότισιν ἢ ἐλάφρυνσιν τοῦ ἐπιβαρύνοντος αὐτὸν χρέους, γεννησομένην βέβαια δαπάνη τοῦ ἐν χρῶ κειρομένου ποιμνίου, κατ' οὐδὲν τῶν περὶ αὐτὸ τετραπόδων ἄλλων ποιμνίων διαφέροντος. Ἐξευτελεστικωτέραν θεὰν ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος δὲν δύναται τις ἀλλαχοῦ νὰ ἴδῃ ἢ ἐν τῷ ἀρχιερεῖ Ροδουπόλεως, περιστοιχιζομένῳ ὑπὸ ἀγραμμάτων τζαρουχοφόρων ἀνυποφόρων διὰ τὴν δυσσομίαν, ἦν ἀποπνέουσι μεθ' ὧν συγκαθήμενος συνδικάζει καὶ συνδιαλέγεται, ἐκείνων κνηθομένων καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ἀποφθειρομένων, ἢ συνεκκλησιαζόμενος χωροστατεῖ ἐν ἀγραμμάτοις καὶ ἀμαθέσιν ἱερεῦσιν καὶ ἀμαθεστέροις συγχοροστάταις καὶ μουσικοῖς. Ζωντανὴν εἰκόνα τοῦ γελοίου τούτου συμπλέγματος καὶ τῆς γελοιοτέρας ἐτι ἀρμονίας διὰ λόγων εἶνε ἀδύνατον νὰ παραστήσῃ τις».

Προτιμῶμεν νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἐξαισίον ταύτην ἐξεϊκόνισιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ροδουπόλεως οὐδὲν δὲ ἀναφέρομεν περὶ τῶν συμβάντων κατὰ τὴν τετραετίαν ἐκείνην ἀτοπημάτων, ἅτινα ἐξέθετον τὴν θρησκείαν ἡμῶν εἰς τοὺς ξένους καὶ ἀπεδείκνυον πόσον ἐπικίνδυνον εἶνε νὰ διαταράξῃ τις τὰς συνειδήσεις ἀπλοϊκῶν χριστιανῶν. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι κατέφευγον ἐπανελημμένως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ εἰς τὰς μονὰς, ἐπικαλούμενοι τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀπὸ ἐνὸς ζυγοῦ ὄλων ἀφορητοῦ δι' αὐτούς. Καὶ προσεπάθει μὲν ἡ ἐκκλησία δι' ἐπανελημμένων συμβουλῶν καὶ προτροπῶν νὰ καθησυχάσῃ αὐτούς· ἀλλὰ τὰ πνεύματα ἦταν τόσον ἠρεθισμένα, ὥστε ὑπειλοῦντο φόνοι καὶ τοιαῦτα δεινά. Ἀπεστάλη τότε ὁ Ἀμασείας ὡς ἐξαρχος διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὴν κατάστασιν ἀλλ' εὗρεθι ἐν μέσῳ λαβυρίνθου καταγγελιῶν ἀμφοτέρωθεν.

Τινὲς τῶν χωρικῶν, ὡς οἱ ἐν Σάντα, οὐδ' ἠνέχθησαν νὰ πατήσῃ τὸ ἔδαφος τοῦ χωρίου τῶν ὀκλεγεῖς ἀρχιερεῦς τῶν, ἐνῶ ἄλλοι κατηγοροῦν αὐτὸν ἐπὶ ἀνόμοις συνοικεσίοις καὶ ἀνομωτέροις διαζυγίοις καὶ ἐπὶ πράξεσιν ἀντικανονικαῖς. Ὁ Ροδουπόλεως ἐξ ἄλλου ἰθεώρει τοὺς μοναχοὺς τῶν μοναστηρίων ὡς τοὺς κυρίους ὑποκινητὰς τῆς κατ' αὐτοῦ κινήσεως καὶ κατήγγελλεν ὀνομαστὶ αὐτούς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Αἱ ἱεραὶ μοναὶ εὐρεθίσαι ἐν τῷ μέσῳ τοιοῦτου σάλου παρεκάλουν τὴν ἐκκλησίαν νὰ ἀπαλλαγῶσι τουλάχιστον αὐταὶ τῆς ἐποπτείας τοῦ Ροδουπόλεως. Τὴν τελευταίαν ταύτην παράκλησιν ἐδέχθη ἡ ἐκκλησία

ἐλπίζουσα τὴν κατάπαυσιν τῶν σκανδάλων τούτων ἐὰν ἀπεχωρίζοντο πάσης ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ροδουπόλεως αἱ τρεῖς μοναὶ καὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς μετεβίβασε πρὸς τὸν Τραπεζοῦντος Κωνσταντῖον, ὃν καὶ ἔθηκεν ἀνώτερον ἐπόπτην τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ροδουπόλεως. Οὕτω τῷ 1865 ὁ πατριάρχης Σωφρόνιος ἀπεστείλεν τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν εἰς τοὺς ἡγουμένους καὶ τοὺς πατέρας τῶν μονῶν Σουμελά, Βαζελῶνος καὶ Περιστερᾶ.

Σωφρόνιος κ. τ. λ.

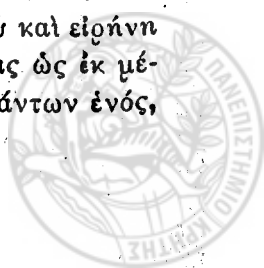
Ὅσιώτατοι πατέρες τῶν τριῶν ἐν Λαζικῇ κειμένων ἱερῶν Πατριαρχικῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν Μοναστηρίων, τοῦ Σουμελά, τοῦ Βαζελῶνος καὶ τοῦ Περιστερεῶτα, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τὴν σταλαῖσαν ἀρτίως πρὸς τὴν ἐκκλησίαν κοινὴν ὑμῶν ἀναφορὰν εὐμενῶς ἐλάδομεν, ἥς τινος ἀναγνωσθείσης συνοδικῶς εἶδομεν ὅσα αὐθις ἐπαναλαμβάνοντες προτείνετε περὶ τῆς διατρεχούσης, ὡς μὴ ὄφειλε, μεταξὺ ὑμῶν καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ροδουπόλεως κύρ Γενναδίου δυσαρρεσκείας, χώραν λαβούσης ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἀρχιερατείας του, μὴ κατευνασθείσης δὲ μετὰ τοσαύτας προτροπὰς καὶ ὑποθήκας τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις, μετὰ λύπης βλέπει ἐπὶ τὸ χεῖρον προβαίνοντα τὰ ἀμοιβαῖα παράπονα καὶ τοὺς ἀνοικεῖους διαπληκτισμοὺς ἐπὶ ἀνησυχία ὑμῶν καὶ ἀδιακόπῳ ἐνοχλήσει ἑαυτῆς. Τούτου ἔνεκα σκεψάμενοι περὶ τῆς ἀναγκαίας θεραπείας καὶ τῆς τῶν σκανδάλων καταπαύσεως, ἔγνωμεν, συνοδικῆ ἀποφάσει, ἵνα ἀνατεθῆ προσωρινῶς ἡ ἐποπτεία τῶν ἱερῶν αὐτῶν μοναστηρίων τῷ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Τραπεζοῦντος κύρ Κωνσταντίῳ, καθὰ καὶ ὑμεῖς ἐξαιτεῖσθε, ὥστε διὰ τῆς διακοπῆς τῆς μετὰ τοῦ ἁγίου Ροδουπόλεως σχέσεως ὑμῶν συνεξαλειφθῶσι καὶ αἱ ἀφορμαὶ τῶν ἐφαρμάκτων διενέξεων. Ἐφ' ᾧ καὶ διευθύνοντες ἤδη τὰς ἀναλόγους ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν διαταγὰς ἀμφοτέροις τοῖς εἰρηνέμοις ἁγίοις ἀρχιερεῦσι, εἰδοποιοῦμεν καὶ πρὸς ὑμᾶς διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας συνοδικῆς ἐπιστολῆς τὸ ἐγκριθέν συνοδικῶς

μέτρον τῆς προσωρινῆς ἐποπτείας τῶν Ἱερῶν Μονῶν ὑμῶν ἐκ μέρους τοῦ Ἁγίου Τραπεζοῦντος, πρὸς ὃν ὀφείλετε ἀπευθύνεσθαι τοῦ λοιποῦ περὶ πάσης Μοναστηριακῆς ὑμῶν ὑποθέσεως, ἐναπαιτούσης κατὰ τὸν κανονισμόν τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ ἐποπτείας. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμία ὑπολείπεται ὑμῖν πρόφασις παθητικῆς δῆθεν διαγωγῆς τοῦ ἁγίου Ροδουπόλεως, θέλετε ἐπιμεληθῆ ἐν ἡσυχία καὶ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κανονισμῶν, λίαν συμφερόντων τῇ καλῇ διακυβερνήσει τῆς μετανοίας ὑμῶν, διαβιβάζοντες, διὰ τοῦ ἁγίου Τραπεζοῦντος περὶ τούτου καθὼς καὶ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν δύο νέων ἡγουμένων Βαζελῶν καὶ Περιστερᾶ πληροφορίας ἡμῖν. Πρὸ πάντων δὲ παραγγέλλομεν ὑμῖν καὶ αὖθις ἵνα ἀπέχητε παντὸς λόγου καὶ τρόπου ἐρεθιστικοῦ τοῖς Χριστιανοῖς ἐναντίον τοῦ κανονικοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν ἁγίου Ροδουπόλεως, καὶ προσέχητε ἵνα διάγητε μετὰ τῆς ἀνηκούσης τῷ μοναδικῷ ὑμῶν πολιτεύματι εὐσχημοσύνης, συντελοῦντες ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ ἡσυχίας αὐτῶν, καθότι, ἐὰν αὖθις ἀναφῶσι παράπονα ἐκ μέρους τῆς Θεοφιλίας του, οἱ πρωταίτιοι τῶν σκανδάλων ὑποστήσονται τὴν πρέπουσαν αὐτοῖς ποινὴν. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶν μεθ' ὑμῶν. ἄωξε Ἰουνίου ιδ'.

Καὶ ὅμως τὰ σκάνδαλα δὲν κατέπαυσαν. Οἱ χωρικοὶ ἐνόησαν νὰ κατισχύσωσιν, ἐπαναλαμβάνοντες τὰ ἀρχαῖα τῶν προνομία καὶ ἐξαρτώμενοι ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν Ἱερῶν μονῶν. Ὁ Ροδουπόλεως ἐξ ἄλλου κατήγγειλεν καὶ πάλιν τοὺς Σουμελιώτας ἰδίᾳ πατέρας ὡς τοὺς μόνους αἰτίους τῆς καταστάσεως. Ἐν Σάντα μάλιστα συνέβαινον τοιαῦτα γεγονότα, ἅτινα ἐξέθετον τὴν ἐκκλησίαν. Αἱ πρὸς αὐτοὺς παροτρύνσεις αὐτῆς ἀπέβαινον εἰς μάτην, ἡ ἐπομένη δὲ τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς Σουμελᾶ ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου (ἀπὸ 27 Ἰουνίου 1866) περιέχει ὠχρὰν εἰκόνα τῆς τότε καταστάσεως.

Ὁσιώτατε ἡγούμενε τοῦ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ροδουπόλεως κειμένου ἱεροῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τοῦ ἐπιλεγομένου τοῦ Σουμελᾶ, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἶν τῇ ὀσιότητι σου καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἐφθασεν εἰς τὰ ὄτα τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐκ μέρους τινῶν μοναστηριακῶν πατέρων καὶ πρὸ πάντων ἑνός,

οὔτινος καὶ τὸ ὄνομα ἐγένετο αὐτῇ γνωστόν, προέρχονται αἱ ὑποκινήσεις καὶ αἱ ἰδιοτελεῖς προτροπαὶ πρὸς τοὺς ἀπλοῖ-
κοὺς Χριστιανοὺς τῆς κωμοπόλεως Σαντᾶ, ὅπως ἐπιμένωσιν
ἐν οὐ δέοντι εἰς τὴν μὴ ἀναγνώρισιν τοῦ γνησίου αὐτῶν
καὶ κανονικοῦ κυριάρχου καὶ πνευματικοῦ προστάτου Θεο-
φιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ροδοπόλεως, ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἐν
Χριστῷ ἀδελφοῦ κὺρ Γενναδίου. Μολονότι δὲ ἡ Ἐκκλησία
μεγάλως ἀγανακτήσασα κατὰ τοῦ ταραξίου καὶ παραιτίου
τοσοῦτων σκανδάλων μεταξὺ τῶν εἰρημένων Χριστιανῶν
γεγεννημένου ἀπεναντίας τοῦ μοναδικοῦ καὶ Χριστιανικοῦ
αὐτοῦ καθήκοντος ἐμελλεν ἦδη ἵνα ἐπιφέρῃ τὴν ἀνήκου-
σαν κατ' αὐτοῦ δριμυτάτην παιδείαν πρὸς σωφρονισμόν καὶ
παραδειγματισμόν καὶ ἄλλων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦδη γράψασα
πρὸς τοὺς ρηθέντας Χριστιανοὺς τὰ εἰκότα διὰ πατριαρχικοῦ
καὶ συνοδικοῦ γράμματος, ἔγνω ἵνα μετὰ τῆς συνήθους
αὐτῇ μακροθυμίας καὶ ἀνοχῆς συμβουλευσῇ αὐτῷ τε καὶ
πᾶσι τοῖς μοναστηριακοῖς πατράσι τὰ δέοντα διὰ τῆς σῆς
ὀσιότητος, ὅπως παύσωσι παρέχοντες σκάνδαλα καὶ ὑποκι-
νοῦντες τοὺς εἰρημένους ἐναντίον τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν.
Διὰ τοῦτο γράφοντες διὰ τῆς παρουσίας πατριαρχικῆς καὶ
συνοδικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν
τῇ ὀσιότητί σου ὅπως κοινοποιήσῃ τοῖς ὀσιωτάτοις μονα-
στηριακοῖς πατράσι τὰς προσφύρους διαταγὰς καὶ ὑποθήκας
τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὅστις ἂν ἢ ἐξ αὐτῶν ὁ παραίτιος τῶν
σκανδάλων — πληροφοροῦμεν καλῶς ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ὑπάρχει γνωστόν τῇ Ἐκκλησίᾳ — παραιτηθῇ τῶν τοιούτων
κινήματων καὶ ἐάσῃ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς κωμοπόλεως
Σάντα, ἵνα ἀναγνωρίσωσι τὸν Θεοφιλεστάτον Ἀρχιεπίσκο-
πον Ροδοπόλεως κὺρ Γεννάδιον ὡς γνήσιον καὶ κανονικὸν
αὐτῶν ἀρχιερέα καὶ πνευματικὸν προστάτην καὶ διάγωσι
τοῦ λοιποῦ εἰρηνικῶς μετὰ τῆς Θεοφιλίας του, διότι ἐὰν καὶ
μετὰ τὴν ἀνοχὴν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας πληροφορηθῶμεν
ἐκ νέου ὅτι ὁ ρηθεὶς οὐκ ἐπαύσατο τῶν ἰδιοτελῶν αὐτοῦ
σκοπῶν καὶ ἐνεργειῶν, οὐ μόνον ἀπόβλητος ἐκ τῆς μονῆς
γενήσεται, ἀλλὰ καὶ τὴν πρέπουσαν αὐτῷ τιμωρίαν ὑποστή-
σεται μεθ' ὅλης τῆς αὐστηρίας ἐπὶ ἀνωφελεῖ μεταμελείᾳ.

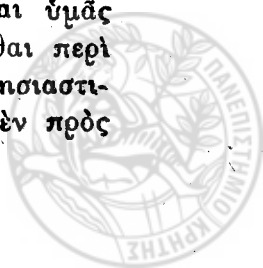
Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος ἢ μετὰ τῆς σῆς
δοσιότητος.

Ἡ κατάστασις εἶχε φθάσῃ εἰς τὸ ἀπροχώρητον, καὶ ἡ ἐκκλησία ἐπι-
θυμοῦσα νὰ δώσῃ ὀριστικὸν πέρας εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἀπέστειλε κατὰ τὸ
1867 πατριαρχικοὺς ἐξάρχους τὸν ἀρχιμανδρίτην Χρῦσανθον καὶ
τὸν ἑμὸν πατέρα Θεόδωρον Κυριακίδην. Οὗτοι ἐξετάσαντες ἐπιτο-
πίως τὸ φρόνημα τῶν χωρικῶν καὶ πειοθέντες περὶ τῆς οὐχὶ ἐν πᾶσι
ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς τοῦ Ροδοπόλεως, αὐτὸν μὲν ἐπέταξαν πρὸς
ᾧραν νὰ ἀπομακρυνθῇ εἰς Τραπεζοῦντα, εἰς δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἐζωγρά-
φισαν τὴν ἀνωμαλίαν, ἣτις ἐγεννήθη ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις διὰ τῆς
ἀρχιεπισκοπῆς καὶ συνεβούλευσαν τὴν κατάργησιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐπα-
ναφορὰν τῶν ἀρχαίων προνομίων τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων. Ἡ
Ἐκκλησία διώρισε τότε ἐπιτροπὴν, ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Κυζικίου Νι-
κοδήμου καὶ Χίου Γρηγορίου ἀποτελουμένην, ἣτις μελετήσασα
ἐμβριθῶς τὸ ζήτημα καὶ βεβαιωθείσα περὶ τοῦ δικαίου τῶν παραπόνων
τῶν χωρικῶν ἐπίσης συνέστησε τὴν κατάργησιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς
Ροδουπόλεως. Καὶ οὕτω ἐλύθη τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ ἐπὶ τετραε-
τίαν ἐτάραξε τὰς συνειδήσεις τῶν χωρικῶν καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ Πατριαρ-
χείου, ἀπελυθέντων ἐπὶ Γρηγορίου τοῦ ς' τῷ 1867 τῶν ἐξῆς Πα-
τριαρχικῶν γραμμάτων.

Γρηγόριος κ. τ. λ.

Ὅσιώτατοι ὃ τε ἡγούμενος καὶ λοιποὶ πατέρες τοῦ ἐν τῇ
ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος κειμένου ἱεροῦ ἡμετέρου πατριαρχι-
κοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῆς Ὑπεραγίας Θεο-
τόκου τοῦ ἐπιλεγομένου Σουμελά, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν
ἀγαπητά, χάρις εἶη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἔστω
γνωστὸν τῇ ὑμετέρᾳ δοσιότητι ὅτι ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-
κλησία ἰδοῦσα ἐκ τῶν ἐπανειλημμένων ἀναφορῶν καὶ προσ-
κλαύσεων τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῶν αὐτόθι πλησιοχώ-
ρων χωρίων, ἅτινα ὑποκείμενα ἀνέκαθεν ἐξαρχικῶς τῷ ἱερῷ
ὑμῶν μοναστηρίῳ εἶχον ὑπαχθῆ πρὸ τεσσάρων χρόνων εἰς
ἀρχιεπισκοπικὴν διοίκησιν τῆς ἀναδειχθείσης τότε ἀρχιεπι-
σκοπῆς Ροδουπόλεως, ὁμοῦ μετὰ τῶν χωρίων τῶν δύο

ἄλλων ἱερῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Περιστερεώτα καὶ τοῦ τιμίου Προδρόμου Βαζελῶν καὶ βεβαιωθείσα καλῶς ἀπὸ τῶν ἐξ ἐκείνου τοῦ καιροῦ προκυψάντων καὶ μέχρι τοῦδε ἀκατευνάστων σκανδάλων καὶ ταραχῶν καὶ ἄλλων δυσαρέστων κινημάτων τὸ ἀτελεσφόρητον καὶ ἀνεφάρμοστον τοῦ μέτρου τούτου, κατήργησεν ἦδη διὰ πατριαρχικοῦ ἡμῶν καὶ συνοδικοῦ ἀποφαντικοῦ γράμματος τὴν πρᾶξιν ἐκείνην τῆς ἐπαρχιακῆς καὶ ἀρχιερατικῆς διοικήσεως τῶν χωρίων καὶ συνωδὰ τοῖς διὰ σιγγιλιωδῶν γραμμάτων ἐπικεχορηγημένοις τοῖς ἱεροῖς αὐτοῖς μοναστηρίοις προνομίαις ἀνεκάλεσε τὰς ἀρχαίας τάξεις καὶ ἀποκατέστησεν αὐθις καὶ τὰ ἀνέκαθεν ὑποκείμενα τῷ ἱερῷ μοναστηρίῳ ὑμῶν χωρία ὑπὸ τὴν μοναστηριακὴν δικαιοδοσίαν, ἵνα ὡς καὶ πρότερον διακυβερνῶνται ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς, καθ' ἃ ἀκριβέστερον πληροφορεῖσθε ἐκ τοῦ ἀποστελλομένου κοινοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ ἡμῶν Γράμματος. Εἶδοποιοῦντες δὲ τῇ ὑμῶν ὁσιότητι διὰ τῆς παρουσίας πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην ἀπόφασιν, ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ὑμῖν, ὅπως ἀναλάβητε αὐθις τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ πνευματικὴν διακυβέρνησιν καὶ προστασίαν τῶν εἰρημένων χωρίων, ὅσα ἀνέκαθεν ὑπῆρχον ὑποκείμενα τῷ ἱερῷ ὑμῶν μοναστηρίῳ, καὶ διεξάγητε ὡς καὶ πρότερον τὰς ἐμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις τῶν ἐγκατοίκων Χριστιανῶν δι' ἀπεσταλμένων μοναστηριακῶν ὑμῶν πατέρων ὡς καὶ πρότερον, ἐκλέγοντες τοὺς μᾶλλον ἐμφρονὰς καὶ ἐναρέτους ἐκ τῆς ὁλομελείας ὑμῶν, καὶ συντρέχητε μετὰ προθυμίας καὶ ζήλου εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας αὐτῶν, φυλάττοντες τὰς τάξεις τὰς ἀπ' ἀρχῆς θεοσπισμένας καὶ ἀνέκαθεν φυλαττομένας ἐπὶ τῇ ἀρίστῃ θεοφιλεῖ αὐτῶν διεξαγωγῇ καὶ προσέχοντες καλῶς ἵνα μὴ ἐξ ἀμελείας ὑμῶν ἢ ἄλλης αἰτίας συμβαίνωσι νομικαὶ παραβάσεις καὶ ἄλλαι ἀντικανονικαὶ πράξεις, καθιστώσαι ὑμᾶς ὑπευθύνους τῇ ἐκκλησίᾳ πρὸς ἣν θέλετε ἀναφέρεσθαι περὶ πάσης ὑποθέσεως οὐσιώδους χρηζούσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ὁδηγίας καὶ προστασίας. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς

πληροφορίαν ὑμῶν, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶν μετὰ τῆς ὑμῶν ὁσιότητος.

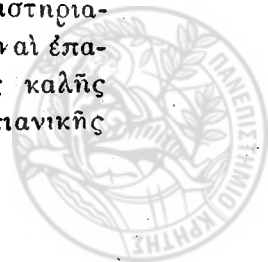
Ἀωξγ'. Σεπτεμβρίου 5'.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως	ἐν Χριστῷ εὐχέτης
Ὁ Κυζίκου ΝΙΚΟΔΗΝΟΣ	ἐν Χριστῷ εὐχέτης
Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	»
Ὁ Δέρκων ΝΕΟΦΥΤΟΣ	»
Ὁ Κρήτης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	»
Ὁ Δράμας ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ	»
Ὁ Χίου ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	»
Ὁ Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ	»
Ὁ Κορυζῆς ΝΕΟΦΥΤΟΣ	»

Γρηγόριος κ. τ. λ.

σιώτατοι ἡγούμενοι καὶ λοιποὶ πατέρες τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος κειμένων τριῶν ἱερῶν ἡμετέρων πατριαρχικῶν καὶ σταυροπνηγιακῶν μοναστηρίων, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Σουμελά, τοῦ Τιμίου Προδρόμου Βαζελῶν καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Περιστερεῶτα, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἶν ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Διὰ τῶν ἀποστελλομένων ἐκάστῳ τῶν ἱερῶν αὐτῶν μοναστηρίων ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ἐπιστολῶν πληροφορεῖσθε τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀπόφασιν περὶ τῆς διαλύσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ροδουπόλεως καὶ τῆς εἰσαῦθις ἀποκαταστάσεως τῶν ἀνέκαθεν ὑποκειμένων τοῖς ἱεροῖς αὐτοῖς μοναστηρίοις πλησιοχώρων χωρίων ὑπὸ τὴν ἐπιτροπικὴν διοίκησιν αὐτῶν τῶν ἱερῶν μονῶν, καθὰ καὶ διὰ κοινοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος ἐκοινοποιήθη πᾶσι τοῖς Χριστιανοῖς κατοικοῖς τῶν χωρίων τούτων. Ἐπειδὴ δέ, κατὰ τὰς ἱερὰς τάξεις, ἡ πνευματικὴ αὕτη διοίκησις καὶ ἐπίσκεψις τῶν ἱερῶν μονῶν ὑπάρχει καὶ θεωρεῖται ἐνεργουμένη ἐπιτροπικῶς ὡς ἐκ μέρους τοῦ οἰκουμένου πατριαρχείου καὶ πᾶσα ἐκκλησιαστικὴ καὶ πνευματικὴ οὐσιώδης ὑπόθεσις ὀφείλει ἐκτελεῖσθαι ἐν γνώσει καὶ ὁδηγίᾳ ἡμῶν, ἵνα μὴ ἐξ ἀγνοίας ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας συμβαίνωσι παραβάσεις τῶν ἱερῶν νόμων καὶ κανόνων, διὰ

τοῦτο παραγγέλλομεν καὶ ὑπαγορεύομεν τῇ ὑμῶν ὁσιότητι, ὅπως, ὡς ἂν προκύπτει οὐσιώδους πνευματικῆς ὑπόθεσις μεταξὺ τῶν κατοίκων Χριστιανῶν, ἤτοι διαζυγίων, ἀφοριστικῶν καὶ συνοικεσίων ἐχόντων κωλύματα κανονικὰ συγγενείας καὶ ἄλλων τοιούτων ὑποθέσεων χρηζουσῶν ἀκριβεστάτης προσοχῆς καὶ παρατηρήσεως, ταύτας θέλετε ἀναφέρει πάντοτε πρὸς ἡμᾶς, ἵνα λαμβάνετε τὰς προσηκούσας ὁδηγίας πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐνδεχομένης παρεκτροπῆς καὶ ἀντικανονικῆς πράξεως. ἥτις δύναται ἐνοχοποιῆσαι ἡμᾶς παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐπὶ τούτοις δηλοποιούμεν ὑμῖν διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐκ προνοίας αὐτῆς θεωροῦσα χρέος ἀπαραίτητον τῶν ἱερῶν αὐτῶν μονῶν, ἵνα πρὸς τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει καὶ τῇ κοσμικῇ προστασίᾳ καὶ τῇ πνευματικῇ αὐτῶν προστασίᾳ φροντίζωσι καὶ περὶ τῆς ἠθικῆς προόδου καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῶν κατοίκων Χριστιανῶν, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἐπὶ τούτῳ τῷ ὄρῳ ἐνέδωκε καὶ ἀπεφάνηται τὴν εἰς τὴν προτέραν ἐξάρτησιν ἐπανάκλησιν αὐτῶν, ὅπως δηλαδὴ, ἕκαστον μοναστήριον ἀναλόγως τῶν πόρων αὐτοῦ συστήσῃ καὶ συντηρῇ σχολεῖα κατάλληλα ἐν τοῖς χωρίοις πρὸς ἐκπαίδευσιν τῆς ἐγγωρίου ὁμογενοῦς νεολαίας, ὅπερ οὐ μόνον συντελεῖ πρὸς εὐκλείαν τῶν ἱερῶν μονῶν καὶ ἐπαυξάνει τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν πρὸς αὐτὰ συνδρομὴν τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ θεωρεῖται καὶ δίκαιον ἀνθ' ὧν καὶ αὐταὶ ἀπολαμβάνουσι δικαιωμάτων καὶ ἄλλων βοηθειῶν, διὰ ταῦτα γράφοντες ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν τῇ ὑμῶν ὁσιότητι, ὅπως γνωρίζοντες ἀπαραίτητον ὑμῶν χρέος τὴν παρ' ἑκάστου ἱεροῦ μοναστηρίου προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐν τοῖς χωρίοις Χριστιανῶν παίδων συνεννοηθῆτε μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς προκρίτων καὶ συστήσητε ἐν τοῖς πρόσφοροτέροις καὶ κετροικωτέροις μέρεσιν, ὅπου ἂν κοινῶς ἐγκριθῇ, σχολεῖα κατάλληλα ἀναλόγως τῶν πόρων ἑκάστου μοναστηρίου, ὅπερ ὀφείλει συντηρεῖν αὐτὰ διὰ μοναστηριακῶν ἐξόδων. Θέλετε δὲ καταβάλλῃ πᾶσαν φροντίδα καὶ ἐπαγρύπνησιν οἱ κατὰ καιροὺς ἡγούμενοι ὑπὲρ τῆς καλῆς αὐτῶν διεξαγωγῆς καὶ καρποφορίας καὶ τῆς Χριστιανικῆς

ἐκπαιδεύσεως καὶ ἠθικῆς προόδου τῶν μαθητευομένων δι' ἐκλογῆς ἀξίων καὶ εὐσεβῶν διδασκάλων. Ἐφ' ᾧ καὶ περιμένομεν πληροφορηθῆναι ἀπὸ γραμμάτων ὑμῶν τὴν ἀνευ ἀναβολῆς πααγματοποίησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἀποφάσεως καὶ διαταγῆς. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἶη μεθ' ὑμῶν.

Ἀωξγ'. Σεπτεμβρίου ζ'.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης	
Ὁ Κυζίκου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ	»
Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	»
Ὁ Δέρκων ΝΕΟΦΥΤΟΣ	»
Ὁ Κρήτης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	»
Ὁ Δράμας ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ	»
Ὁ Χίου ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	»
Ὁ Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ	»
Ὁ Κορυζῆς ΝΕΟΦΥΤΟΣ	»

Γρηγόριος κ. τ. λ.

Ὅσιώτατοι ἡγούμενοι καὶ λοιποὶ πατέρες τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος κειμένων τριῶν ἱερῶν ἡμετέρων πατριαρχικῶν καὶ σταυροπληγιακῶν μοναστηρίων τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Σουμελά, τοῦ Τιμίου Προδρόμου Βαζελῶν, καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου Περιστερεῶτα, καὶ τιμιώτατοι προσεστώτες καὶ πρόκριτοι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι Χριστιανοὶ κῆτοικοι τῶν χωρίων τῶν ἀνέκαθεν ἐξαρχικῶς ὑποκειμένων ἐκάστῳ τῶν ἱερῶν τούτων Μοναστηρίων, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἶη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Μόλον ὅτι πρὸ τεσσάρων ἤδη χρόνων ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία συνειπία τῶν νέων κανονισμῶν, δι' ὧν αἱ κατὰ μέρος πατριαρχικαὶ ἐξαρχίαι κατηργήθησαν, θεωρήσασα τότε καλὸν καὶ ἐπωφελές τοῖς αὐτόθι Χριστιανοῖς ἵνα τὰ χωρία ταῦτα, ἅτινα διεκυβερνῶντο ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ τῶν ἱερῶν αὐτῶν μοναστηρίων, συγκροτηθῶσι καὶ ἀναδειχθῶσιν εἰς μίαν ἐπαρχίαν ὑπὸ τὴν προστασίαν ἰδίου ἀρχιερέως, ἐκλεξαμένη καὶ ἀποκαταστήσασα ὑπὸ τὸν τίτλον ἀρχιεπισκόπου Ροδουπόλεως ἀπέστειλεν αὐτόθι τὸν ἐγκριθέντα εἰς

διακυβέρνησιν αὐτοῖς ἀρχιερέα κύρ Γεννάδιον, καθὰ δι' ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῆς γράμματος ἐκοινοποίησε τότε καὶ πρὸς ὑμᾶς τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων τούτων· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη μεταρρυθμῖσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως αὐτῶν οὐ μόνον οὐδόλως παρήγαγε τὸ ἐλπιζόμενον ἀποτέλεσμα τῆς πνευματικῆς ὠφελείας καὶ τῆς κοινῆς εὐχαριστήσεως τῶν κατοίκων Χριστιανῶν, ἀλλὰ τοῦναντίον μέγα προεκάλεσε σκάνδαλον καὶ κοινὴν δυσαρέσκειαν καὶ ταραχὴν διὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἀρχαίων προνομίων, ἅτινα διὰ σιγγιλλιωδῶν ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων καὶ ἄλλων θεσπισμάτων ἀπελάμβανον τὰ χωρία ταῦτα ὡς πατριαρχικαὶ ἐξαρχίαι ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν σταυροπηγιακῶν τούτων μοναστηρίων, δι' ὃ καὶ ἱκαναὶ ἐπανειλημμένως ἀναφοραὶ ἀπάντων τῶν ἐγχωρίων Χριστιανῶν ἀποστελλόμεναι συνεχῶς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκφράζουσαι τὴν λύπην αὐτῶν μηδαμῶς στεργόντων τὴν εἰς ἐξαρχίαν συνένωσιν καὶ τὴν ὑποταγὴν αὐτῶν ἰδίῳ ἀρχιεπισκόπῳ, ἀλλ' ἐπιμόνως ἐξαιτουμένων τὴν εἰς τὰς ἀρχαίας τάξεις καὶ τὰ προνόμια ἐπανάκλησιν, ἔτι δὲ καὶ κινήματά τινα δυσάρεστα προαχθέντα ἐπὶ ἐνοχλήσει τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσβολῇ τοῦ εἰρημένου ἀρχιερέως μηδόλως κατευνασθέντα ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συμβουλῶν καὶ πολυειδῶν προσπαθειῶν, ἀπέδειξαν ἀτελεσφόρητον καὶ ἀκατόρθωτον τὴν μεταρρυθμῖσιν ἐκείνην, διὰ ταῦτα ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐφιεμένη ρεῖποτε τῆς πνευματικῆς ἀνέσεως καὶ ἡσυχίας τῶν ἀπανταχοῦ Χριστιανῶν, πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, καὶ αἴρουσα ἐκ μέσου τὰς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ὡς μὴ ὄφελε, συμβαίνουσας ταραχὰς καὶ τὰς ἀνησυχίας καὶ σκάνδαλα, ἠκύρωσεν ἤδη διὰ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ αὐτῆς ἀποφαντικοῦ Γράμματος καταστρωθέντος ἐν τῷ ἱερῷ ἐκκλησιαστικῷ κώδικι καὶ κατήργησε τὴν πρᾶξιν ἐκείνην τῆς ἀρχιερατικῆς ἀποκαταστάσεως καὶ τῆς εἰς μίαν ἐπαρχίαν συγκροτήσεως τῶν χωρίων ὑμῶν, ὥστε μήτε εἶναι τοῦ λοιποῦ μήτε λέγεσθαι ἀρχιεπισκοπὴν Ροδουπόλεως, ἐπανήγαγε δ' αὖθις καὶ ἐπανεκάλεσε τὴν ἀρχαίαν τῶν χωρίων ὑμῶν διακυβέρνησιν, ἵνα δῆλον ὅτι τὰ ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου

πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου διατελοῦντα εἰρημένα Σταυροπηγιακὰ Μοναστήρια ἐπισκέπτονται ἐξορκικῶς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας ὑμῶν τῶν ἐν αὐτοῖς κατοίκων Χριστιανῶν, τῇ ἐποπτεῖᾳ πάντοτε καὶ ἐπαγρυπνήσει τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, εἰς ἣν, ὡς ἀνέκαθεν, νὰ ἀναφέρωνται οἱ κατὰ καιροὺς ἡγούμενοι εἰς ὅσα ἔχουσιν ἀνάγκην ὀδηγιῶν καὶ προστασίας ἐκκλησιαστικῆς ἀφορῶντα τὴν θεάρεστον καὶ ἐπωφελῆ διοίκησιν αὐτῶν. Ταῦτα τοίνυν κοινοποιεῦμεν ὑμῖν διὰ τοῦ παρόντος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος καὶ πληροφοροῦντες ὑμᾶς τὴν διάλυσιν καὶ κατάργησιν τῆς ἐπαρχίας Ροδουπόλεως καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν εἰρημένων χωρίων ὑμῶν εἰς τὰ ἱερὰ μοναστήρια, ὅσα ἕκαστον εἶχεν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ σιγιλλιώδη γράμματα, ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ὅπως εὐγνωμονοῦντες τῇ ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ὡς παραδεξαμένη εὐμενῶς τὰς κοινὰς παρακλήσεις ὑμῶν καὶ δωρησαμένη τὰ ἀρχαῖα προνόμια τῆς σταυροπηγιακῆς εὐξίας καὶ ἐλευθερίας, γνωρίζετε τὰ χωρία ὑμῶν ὑποκείμενα ὡς καὶ πρότερον εἰς ἕκαστον μοναστήριον, ὅπου ἀπ' ἀρχῆς ἀνεφέροντο, καὶ ὑμεῖς μὲν οἱ ἡγούμενοι ἀναλαβόντες αὐτὴν τὴν πνευματικὴν προστασίαν καὶ ἐπίσκεψιν τῶν ἐγκατοίκων ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ποιμαίνετε αὐτοὺς θεοφιλῶς καὶ θεαρεστῶς, διδάσκοντες αὐτοῖς τὰ πρὸς εὐσέβειαν καὶ τὴν χριστιανικὴν αὐτῶν πολιτείαν, καὶ διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματος καὶ τῶν νοθεσιῶν ὑμῶν στηρίζετε αὐτοὺς εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χριστιανικῶν καθηκόντων, συντρέχοντες αὐτοὺς εἰς τὰς πνευματικὰς αὐτῶν ἀνάγκας καὶ ὑποθέσεις καὶ ἐμπνέοντες αὐτοῖς τὴν πρὸς ἀλλήλους χριστιανικὴν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν καὶ τὸν περὶ τὰ καλὰ ζῆλον. Ὑμεῖς δὲ οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοὶ ὑπεύκοντες τοῖς ὀσιωτάτοις ἡγουμένοις καὶ λοιποῖς πατράσι τῶν ἱερῶν μοναστηρίων εἰς ἃ ἀναφέρονται τὰ χωρία ὑμῶν, διατηρῆτε πᾶσαν εὐλάβειαν πρὸς τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγῶγια καὶ ἀπονέμπετε τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν εὐπείθειαν καὶ ὑποταγὴν τῇ αὐτῶν ὀσιότητι, ὑπακούοντες εἰς τὰς πατρικὰς αὐτῶν συμβουλὰς καὶ νοθεσίας καὶ σεβόμενοι καὶ ἀγαπῶντες καὶ τοὺς

ἀποστελλομένους ἐν τοῖς χωρίοις ὑμῶν μοναστηριακοὺς πατέρας. Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἀποδίδιντε μετὰ προθυμίας καὶ τὰ ἀνέκαθεν τεταγμένα δικαιώματα τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ συντρέχετε μετὰ πόθου καὶ εὐλαβείας χριστιανικῆς καὶ βοηθῆτε αὐτοῖς ἀμοιβαίως τῶν ὧν ἀπλαμβάνετε περιθίλψεω καὶ προστασίας καὶ λοιπῆς ὠφελείας· ἵνα τοιοῦτοτρόπως διάγοντες ἐν ἀρμονίᾳ θεαρέστῳ ἀπολαμβάνητε τὴν θεϊαν εὐλογίαν καὶ χάριν ἐν τοῖς κτήμασι καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν, ἀξιούμενοι διὰ παντὸς καὶ τῶν ἐγκαρδίων εὐχῶν τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Οὐ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογία εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἀωξγ' ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος α'.

Ὁ Κωνσταντινῶν Πάτρις ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Ὁ Κυζικῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ »

Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ »

Ὁ Δέρκων ΝΕΟΦΥΤΟΣ »

Ὁ Κρήτης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ »

Ὁ Δράμας ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ »

Ὁ Χίου ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ »

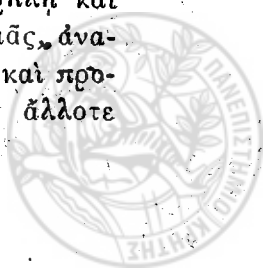
Ὁ Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ »

Ὁ Κρούζας ΝΕΟΦΥΤΟΣ »

Εὐχόμενοι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ λύσει οἱ ἐν Συμελαῖ πατέρες ἀπέστειλαν τὴν ἐξῆς εὐχαριστήριον ἐπιστολὴν πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα.

Παναγιώτατε Δέσποτα Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος

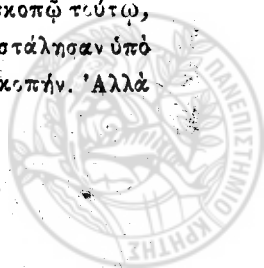
Οἱ βαθυσεβάστως ὑποφαινόμενοι ὃ τε ἡγούμενος καὶ λοιπὰ πατέρες, κάμπτοντες γόνυ ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ αὐτὴν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τολμῶμεν νὰ καταθέσωμεν πρὸ τῶν ἁγίων αὐτῆς ποδῶν τὴν βαθεῖαν ἡμῶν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ὑψηλῇ καὶ πατρικῇ εὐμενείᾳ καὶ ἐμπιστοσύνῃ, ὧν ἠξίωσαν ἡμᾶς, ἀναθέσασα καὶ αὐθις ἡμῖν τὴν πνευματικὴν διοίκησιν καὶ προσίαν τῶν περὶ ἡμᾶς χωρίων τῶν ἀποτελούντων καὶ ἄλλοτε

τὴν ἐξαρχίαν Σουμελαῖ. Σπεύδομεν δὲ συγχρόνως νὰ ἀναφέρωμεν ταπεινῶς, ὅτι θέλομεν καταβάλλῃ πάντα ἀγῶνα καὶ ζῆλον πρὸς τελείαν καὶ ἀκριβῆ καὶ τιμίαν ἔκπ ἠρωσιν τῶν ἀνατεθέντων ἡμῖν ἐκ νέου ἱερῶν καθηκόντων, ὅπως διὰ τῶν ἔργων καταστῶμεν ἄξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τό γε νῦν θὰ συστήσωμεν δύο σχολεῖα ἀλληλοδιδασκτικά, ἓν εἰς Δουβερᾶν καὶ ἕτερον εἰς Ἄγουρσαν, ἐπίσης δὲ καὶ ἓν κεντρικὸν Ἑλληνοαλληλοδιδασκτικὸν εἰς Σάντα, ὅπου ἓν ἐκάστη ἐνορία συστηθήσονται καὶ γραμματοδιδασκαλεῖα, ὅθεν οἱ μᾶλλον ἐπιδίδοντες ἀποσταλήσονται εἰς τὸ κεντρικόν, καὶ ταῦτα πάντα ὡς οἶόν τε τέλειον κατηρτισμένα κατὰ τὴν νέαν ἀλληλοδιδασκτικὴν μέθοδον μὲ διδασκάλους ἰκτινοὺς καὶ κατέχοντας αὐτήν. Προσέτι δὲ ἓν Ἑλληνικὸν εἰς τὴν παρὰ τὴν Μοῆν Ἁγίαν Βαρβάραν. Εἶθε δὲ προϊόντος νοῦ χρόνου διὰ τῆς ὑψηλῆς καὶ πατρικῆς ἀρωγῆς τῆς ἐκκλησίας δυνηθῶμεν νὰ συστήσωμεν ὅμοια καὶ εἰς ἕτερα μέρη σχολεῖα καὶ ἀποστείλωμεν μετὰ τινα ἔτη καὶ οἰκοτρόφους εἰς τὴν Θεολογικὴν σχολὴν ἐκπληροῦντες οὕτω τὴν ἱερὰν ἀποστολὴν ἡμῶν καὶ καθιστῶντες ἑαυτοὺς ἀρεστοὺς τῇ ἐκκλησίᾳ.

Προσέτι ἀναφέρομεν ὅτι ἐμετρήσαμεν τοῖς ἐξάρχοις τὸ ἀνάλογον τῶν δέκα χιλιάδων γροσίων, ἐξ ὧν ἐξ εἶναι τὰ ἐξοδα τοῦ ἁγίου Ἀμασείας, τοῦ ὁποίου τὴν ἐξαρχίαν προεκάλεσεν ὁ πρῶν Ροδουπόλεως καὶ ὁ Ἅγιος Τραπεζοῦντος διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐπιχορηγήσεώς των, εἰς οὓς κατὰ συνέπειαν ἐνομίζομεν ὅτι ἀνῆκον καὶ τὰ ἐξοδα ταῦτα· ἀλλὰ κατεπίομεν καὶ τὸ πικρὸν τοῦτο ποτήριον καίτοι στερούμενοι τῶν πάντων».

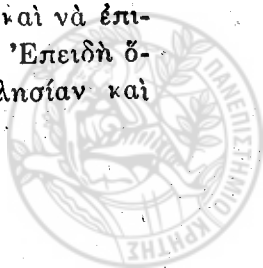
Δὲν παρήλθον ἐν τούτοις πολλὰ ἀπὸ τῆς λύσεως ταύτης ἔτη καὶ οἱ περὶ τὸν παυθέντα τέως Ροδουπόλεως Γεννάδιον ἐπεζήτησαν νὰ ἀνασυστήσῃ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, ἔχοντες πρὸς τοῦτο συμμαχοὺς ἀφ' ἑνὸς μὲν τινος τῶν πατριωτῶν τοῦ Γενναδίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν ἐκ τῆς ἐξαρχίας Βαζελῶνος Παλάσογιουν. Οὕτω ὑπεβλήθησαν τῷ 1874 εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ Ἰωακείμ τοῦ Β'. ἀναφοραὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ, ἐνῶ συγχρόνως ἀναφοραὶ ὑπὸ ὄλως ἀντίθετον πνεῦμα ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς μείζονος μερίδος, τῆς μὴ παραδεχομένης τὴν ἀρχιεπισκοπὴν. Ἀλλὰ

καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξαρχιῶνται διηρέθησαν εἰς δύο μερίδας καὶ ἐνήργουν ἐκάστη διὰ τὸ ὑπ' αὐτῆς σκοπούμενον Ἡ ἐκκλησία τότε ἀπεφάσισε τὴν ἀποστολὴν ἐξάρχων ὅπως κατορθώσῃ νὰ ἐνοήσῃ ποία τις ἦτο ἡ γνώμη τῶν πλειόνων καὶ ὡς τοιούτους ἐξελέξατο τὸν ἐπίσκοπον Χαριουπόλεως καὶ τὸν πατριαρχικὸν διάκονον Νεκτάριον, εἰς οὗ; ἔδωκε ἐντολὴν νὰ κάμωσι τὰς ἐρεῦνας αὐτῶν χωρὶς νὰ ἀφήσωσι τοῦ; μοναχοῦ; νὰ ἐπηρεάσωσι τὰς γνώμας τῶν χωρικῶν. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔσπευταν νὰ ἀνακοινώσῃσι τοῖς ἐν οἴκοι δι' ἐντύπου ἐπιστολῆς οἱ ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξαρχιωτῶν κατὰ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς κεκτησγμένοι ἐχούστη; ᾧδε :

Ἀδελφοί,

Καὶ πέρυσι καὶ φέτω ἐγράψατε γράμματα γενικὰ ὑπογεγραμμένα ἀπὸ ὄλους τοὺς σημαντικοὺς συμπατριώτας μας καὶ ἐλικυρωμένα μὲ τὰς πολιτικὰς σφραγίδας, εἰς τὰ ὁποῖα μᾶς παρακαλεῖτε νὰ μὴ ταραξωμέν τὴν χώραν καὶ νὰ μὴ φέρωμεν σκάνδαλα οὔτε εἰς τὰ μοναστήρια οὔτε εἰς τὰ χωρία. Ἡμεῖς ἠκολουθήσαμεν τὰς ἰδικὰς σας παραγγελίας καὶ ἐπροσπαθήσαμεν πολὺ νὰ μὴ γίνωνται σκάνδαλα· ἀλλὰ ὁ κύρ Γεννάδιος ὁ πρῶν Ροδουπόλεως ἐπειδὴ τὸν ἐδίωξεν ὁ Ἅγιος Ἀμασειᾶς καὶ δὲν ἔχει τώρα καμμίαν ἐργασίαν καὶ κάθεται ἀργός, ἔβαλεν εἰς τὰ λόγια πολιτοὺς ἰδῶ συμπατριώτας, οἱ ὁποῖοι ἔδωκαν καὶ πέρυσι καὶ φέτω ἀναφορὰς εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν μὲ σκοπὸν νὰ μᾶς χωρίσῃ ἀπὸ τὰ μοναστήρια καὶ νὰ κάμῃ πάλιν ἀρχιεπισκοπὴν Ροδουπόλεω, καθὼς ἔγεινε καὶ εἰς τὰ 1863 καὶ ἐβάσταξε τέσσαρα χρόνια. Ἐνθυμεῖσθε πόσα σκάνδαλα ἔγειναν τότε καὶ τί ὑπέφραν οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὸν κύρ Γεννάδιον ποῦ ἐχώριζεν ἀνδρόγυνα κάθε ἡμέραν καὶ ἔλαμνε παράνομα συνοικέσια, καὶ τὰς ὑποθέσεις τῶν χριστιανῶν πῶς τὰς ἐκύτταζε τὸ ἐξεύρει καλά ὁ κύρ Γιώργης ὁ Τσιγκλάνογλους ὅπου ἦτονε πλησίον του. Τόσον καλὰ διωργάνισε τὴν δουλείαν ὁ κύρ Γεννάδιος μὲ τὰ ὄργανά του, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε καὶ νὰ ἐπιτύχουν καὶ ἀμέσως νὰ διορισθῇ καὶ ἀρχιερεὺς. Ἐπειδὴ ὁμοῦ καὶ ἡμεῖς ἐδώκαμεν ἀναφορὰν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ

ἀπὸ τὰς ἐξαρχίας ἦλθαν δύο ἀναφοραὶ ὑπὲρ τῶν μοναστηρίων, ὁ Οἰκουμένικὸς Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν ἐξάρχους διὰ νὰ ἐξετάσουν τί θέλει ὁ λαός. Τώρα ἔρχονται αὐτοὶ οἱ ἐξάρχαι καὶ θὰ ἐξετάσουν, σεῖς δὲ νὰ εἴπετε τὰ παράπονά σας καὶ νὰ δείξετε τί ὑπέφεραν τὰ χωρία, ὅταν ἦτον ὁ κύριος Γεννάδιος δεσπότης εἰς τὰ χωρία καὶ τὰ καλὰ τὰ ὅποια ἐγένεον εἰς τὰ χωρία ἀφοῦ ἔφυγεν ὁ κύριος Γεννάδιος. Νὰ μὴ φοβηθῆτε καθόλου καὶ νὰ μὴ πιστεῖετε τὰ ὅποια θὰ σᾶς εἴπουν ὁ Παλάσογλος καὶ ὁ Μασκούλογλος, οἱ ὅποιοι καθὼς μανθάνομεν ἔρχονται μὲ τοὺς ἐξάρχους νὰ φοβίσουν τὸν κόσμον. Σᾶς διαβεβαοῦμεν ὅτι ὁ Οἰκουμένικὸς Πατριάρχης εἶνε δίκαιος καὶ ἐπιθυμεῖ τὸ καλὸν τῶν χριστιανῶν καὶ ἡ ἁγία Σύνοδος τὸ ἴδιον ἐπιθυμεῖ. Εὐθὺς ἅμα μάθη ὁ Οἰκουμένικὸς Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος ὅτι οἱ χριστιανοὶ εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὰ μοναστήρια, θὰ διώξῃ τοὺς ψεύστους καὶ ἀπατεῶνας, οἱ ὅποιοι προσεπάθησαν νὰ γελάσουν τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν. Μολονότι καμμίαν ἀνάγκην δὲν ἔχομεν ἀπὸ δεσπότην, ἐὰν ὅμως εἶναι ἀνάγκη καὶ καλὰ νὰ μᾶς δώσουν δεσπότην, ἃς εἶναι καλὰ ἡ Τραπεζοῦς, μὲ τὴν ὁποίαν εἰμποροῦμεν καὶ νὰ συνεννοηθῶμεν καὶ διὰ τὰ σχολεῖα καὶ διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς πατρίδος μας. Ἐὰν εἶναι ξεχωριστὸς δεσπότης, αὐτὸς θὰ κυττάξῃ μόνον πῶς θὰ μαζεύῃ χρήματα καὶ τίποτε ἄλλο, ἐνῶ τὰ μοναστήρια ἔχουν τὰ κτήματά τους καὶ τοὺς προσκυνητὰς καὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκην νὰ γίνουν πλούσιοι ἀπὸ τὸν ἰδρώτα τῶν χριστιανῶν, τὸ ὅποιον καὶ θὰ γίνεται ἐὰν ἔχωμεν ξεχωριστὸν δεσπότην. Σεῖς δὲ οἱ Σανταληῆδες, οἱ ὅποιοι καθόλου δὲν ἐδέχθητε τὸν κύριον Γεννάδιον εἰς τὰ χωρία σας, τώρα εἶναι καιρὸς νὰ δείξητε ὅτι εἴχετε δίκαιον καὶ νὰ φερθῆτε ὅπως πρέπει, διὰ νὰ σᾶς ἐπαινέσῃ καὶ ὁ Οἰκουμένικὸς Πατριάρχης καὶ ἡ Ἁγία Σύνοδος καὶ νὰ παύσουν πλέον ἐξ ὀλοκλήρου τὰ σκάνδαλα, καὶ νὰ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ ἓνα Παλάσογλον καὶ ἓνα Μασκούλογλον, οἱ ὅποιοι ἐπιιδὴ κατεδικάσθησαν διὰ παρανομίας νὰ πληρώσουν εἰς τὰ σχολεῖα ὁ πρῶτος 2 1)2 λίρας καὶ ὁ δεύτερος 10 λίρας ἐγένεον ἄσπονδοι ἐχθροὶ τῶν μοναστηρίων καὶ τώρα κατατρέχουν

αὐτά. Νὰ σᾶς ἴδωμεν, ἀδελφοί, νὰ δείξητε στήθος καὶ νὰ μὴ φοβῆσθε καθόλου.

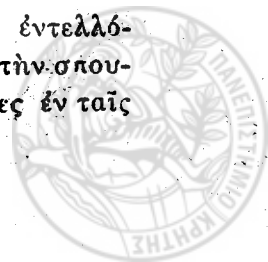
Στέλλομεν δὲ καὶ τὸν κύριον Ἀντώνιον Ἀντώνογλου ἀντιπρόσωπον ἡμῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδώκαμεν τὴν ἀδειαν νὰ εὐρίσκειται ἐκ μέρους ἡμῶν ὅπου θὰ ὑπάγουν οἱ ἔξαρχοι καὶ νὰ μὴ ἀφίνη νὰ γίνωνται καταχρήσεις ἀπὸ τοὺς ἐναντίους καὶ ἀπὸ αὐτὸν θὰ μάθετε τὰ καθέκαστα.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει 23 Ἰουλίου 1874.

Οἱ ἐδῶ εὐρισκόμενοι συμπατριῶται ἰ ας.

Τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐξάρχων ἀνήγγειλεν ἡ ἐκκλησία διὰ τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς.

Ὅσιώτατοι κτλ. Οἱ πολλοὶ τῶν ἐν αἴθα παρεπιδημούντωνε χριστιανῶν τῶν ὑπὸ τὴν ἐξαρχικὴν ὑμῶν διοίκησιν διατελούντων ἐνεφανίσθησαν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν, ἐξαιτούμενοι τὴν διάλυσιν τῶν ἐξαρχιῶν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν αὐθις ἀρχιεπισκόπου Ροδουπόλεως, ὡς ἦν πρότινων ἐτῶν, βεβαιώσαντες ὅτι τοιαύτη ἐστὶ καὶ ἡ τῶν αὐτόθι πατριωτῶν αὐτῶν ἐφεσις· ἐτέρα δὲ ἐνοντιοφρονοῦσα μερίς κατενεχθεῖσα κατὰ τῆς τοιαύτης διαδηλώσεως, διεβεβαίωσεν ἐπίσης ὅτι σύμπασα ἡ πατρις εὐχαρίστως ἔχει ἐκ τῆς ἐξαρχικῆς διοικήσεως ὑμῶν· ἐκ συμφώνου δὲ ἐκάτεραι αἱ διαφωνοῦσαι μερίδες ἐξητήσαντο ἵνα ἀποσταλῶσιν ἐπιτοπίως ἐκκλησιαστικοὶ ἔξαρχοι τὴν κοινὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνώμην ἀκριβολογήσοντες. Διὰ ταῦτα συνοδικῆ ἀποφάσει διορισθέντες ἀποστέλλονται ἐξαρχινῶς εἰς τὰ χωρία τῶν Μοναστηριακῶν ὑμῶν ἐξαρχιῶν ὁ τε θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως ἀγαπητὸς ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς κύρ Γεννάδιος καὶ ὁ ἐκ τῶν ἡμετέρων πατριαρχικῶν διακόνων κύρ Νεκτᾶριος ἐνεργήσοντες ἀμερολήπτως τὰς δεούσας ἐξετάσεις, καθ' ἃς ἔχουσι λαβόντες ἐκκλησιαστικὰς ὁδηγίας. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην κοινοποιοῦντες καὶ τῇ ὑμῶν ὁσιότητι διὰ τῆς παρουσίας πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ὅπως λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν σπουδαιότητα τοῦ πράγματος διατελήτε ἐφηνουχάζοντες ἐν ταῖς

ιεραῖς ὑμῶν μοναῖς καὶ μηδόλως ἐπηρεάζοντες κρυφίως ἢ φανερώς τὴν κοινὴν τῶν χριστιανῶν γνώμην, γινώσκοντες ὅτι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἀνακολυθῶσι τυχόν ὑποκινήσεις τινές καὶ ἀντενέργειαι ἐκ μέρους ὑμῶν ἔσεσθε ὑπεύθυνοι παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἶη μεθ' ἡμῶν. Ἀποδ'. Αὐγούστου ιδ'.

Ἐντὶ ἄλλης διευγήσεως τῶν κατὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐξαρχῶν τούτων δημοσιεύμεν ὧδε ὁλόκληρον τὴν ἐκθεσιν ἣν ὑπέβαλον αὐτοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

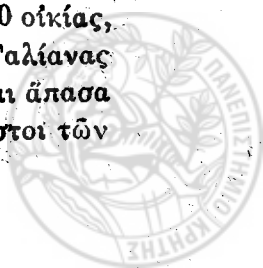
Μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς Νικοπόλεως ἀναχώρησιν ἡμῶν μετέβημεν εἰς τὰ χωρία τῶν ἐξαρχικῶν τριῶν ἱερῶν Μονῶν, Σουμελαῖ, Βαζελῶν καὶ Περιοστερεῶτα. Καὶ πρῶτον ἦλθομεν εἰς Σάντα, κωμόπολιν ὑπαγομένην εἰς τὴν ἐξουρχίαν Σουμελαῖ, τὴν 19 Σεπτεμβρίου ἡμέραν Πέμπτην. Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀφίξεως ἡμῶν εἰδοποιήσαμεν δι' ἀποδείξεων ὅτι τὴν προσεχῆ Κυριακὴν γενήσεται μονοεκκλησία καὶ ἀρχιερατικὴ λειτουργία ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Κυριακῆς τῆς συνοικίας Ἰοχανάντων, μετὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν γενήσεται συνεδρίασις ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Σχολῆς. Κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας ἐπεσκέφθησαν ἡμᾶς ὀλίγοι τινές τῶν κατοίκων, ὧν τὴν διάθεσιν πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν διοίκησιν ἐρευνήσαντες κατ' ἰδίαν εὔρομεν σύμφωνον ὑπὲρ τῶν ἐξαρχικῶν μοναστηρίων.

Τὴν Κυριακὴν 21 τοῦ μηνὸς γενομένης μονοεκκλησίας καὶ ἀρχιερατικῆς λειτουργίας, ἀνεγνώσθη τὸ Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Γράμμα, μεθ' ὃ καὶ λόγος διδακτικὸς ἀπηγγέλλθη περὶ Προσευχῆς μετὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἀνάγνωσιν. Μετὰ δὲ τὴν θείαν μυσταγωγίαν ἐγένετο ἡ γενικὴ συνεδρίασις, ἐν ἣ παρῆσαν πάντες οἱ αὐτόθι ἐνδημοῦντες κάτοικοι, οἵτινες καὶ ἐξέφρασαν ἐλευθέρως καὶ ἀπὸ κοινοῦ τὴν ὑπὲρ τῆς ἐξαρχίας διάθεσίν των, ὃ δὲ πρόεδρος τῆς μεγαλειτέρας συνοικίας Πιστοφάντων καλουμένης ἐνεχερίρισεν ἡμῖν ἀναφορὰν ἀπὸ τῆς 25 Αὐγούστου σημειωμένην καὶ ὑπογεγραμμένην ὑπὸ τῶν κατοίκων. Τότε εὐσχημόνως παρατηρήσαμεν αὐτοῖς ὅτι ἡ ἀναφορὰ δεῖον νὰ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ νὰ

ὑπογραφή ὑπὸ τῶν κατοίκων ἐνώπιον ἡμῶν. Τότε μετὰ τινα συζήτησιν συνέταξαν νέαν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀναφοράν, ἐν ἧ ποιοῦσι μνείαν καὶ περὶ τῆς πρώτης, ζητοῦντες ἵνα ἡ Ἐκκλησία λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκείνην, καὶ τοῦτο ἕνεκα τῆς ἀπουσίας τῶν κατοίκων, δι' ἣν συνεπέρανον ὅτι ὀλίγας θέλει ἔχει ὑπογραφὰς ἢ νέα αὕτη ἀναφορά. Ὅθεν ἀπεφάσισαν ἵνα ὑπογράψωσιν αὐτὴν κατ' ἐντολὴν τῶν παρευρεθέντων κατοίκων μόνον τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου αὐτῶν καὶ οἱ πρόεδροι τῶν συνοικιῶν, ἀντιπροσωπεύοντες ἅπαντας τοὺς τε ἀποδημοῦντας καὶ ἐνδημοῦντας πατριώτας αὐτῶν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὅθεν ἐπισυνάψαντες τὴν νέαν αὐτῶν ταύτην ἀναφοράν, τὴν ἐνώπιον ἡμῶν ὑπογραφεῖσαν καὶ σφραγισθεῖσαν, εἰς τὴν πρώτην ἀναφοράν των, ἐνεχείρισαν ἡμῖν ἀμφοτέρας, ἵνα παρουσιάσωμεν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀποχαιρετίσαντες ἡμᾶς ἀπῆλθον ἐν εἰρήνῃ, εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς πολυχρονίου ὑγείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

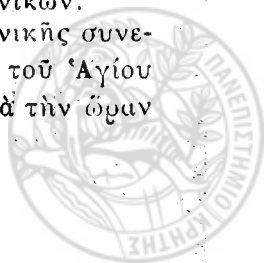
Ἡ Σάντα περιέχει 7 συνοικίας οὐ πολὺ ἀπεχούσας ἀλλήλων καὶ καλουμένας Πιστοφάντων, Ἰσχανάτων, Τερεζάντων, Πινατάντων, Τσακαλάντων, Ζουρναζάντων καὶ Κοσζαράντων. Ἀριθμεῖ δὲ οἰκίας ὑπὲρ τὰς 800, ἀλλὰ μόνον τῶν 100 οἱ ἄνδρες ἐνδημοῦσι ἐν τῇ πατρίδι των, οἱ δὲ λοιποὶ ἀποδημοῦσιν εἰς Τραπεζοῦντα καὶ εἰς τὰς πόλεις τῆς Ρωσσίας χάριν ἐργασίας, εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς μόνος Σανταῖος ὑπάρχει, ὁ ἱερωμένος Θεόφιλος, προϊστάμενος τῆς ἐν Ευλοπόρτῃ Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Ἀπὸ τῆς Σάντας μετέβημεν εἰς Γαλίαναν, ἐνθα ἀφίχθημεν μετὰ ὀκτώωρον ἐδοιπορίαν. Ἡ Γαλίανα περιέχει δέκα συνοικίας ἀπεχούσας ἀπ' ἀλλήλων ἀπὸ μιᾶς ὥρας ἕως ἐνὸς τετάρτου· εἰσὶ δὲ Ἀρμενί, Κοτίλια, Λειβάδια, Τζουπανό, Βάλενα, Κουταλά, Σάνγκαρ, Μανδρανό, Κοστούλινο καὶ Μισαίλαντο. Ἡ μεγαλειτέρα συνοικία Ἀρμενί ἔχει 140 οἰκίας, ἡ δὲ μικροτέρα Σάνγκαρ 15. Ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς Γαλίανας δὲν ὑπερβαίνουνσι τὰς 550. Ἐκ τούτων δὲ σύγκειται ἅπασα ἡ ἐξαρχία τῆς ἱερᾶς μονῆς Περιστερεῶτα. Οἱ πλείστοι τῶν

κατοίκων εἰσὶν ἀγροδίαιτοι καὶ αἱ οἰκίαι τῶν κεῖνται σποραδικῶς. Πρὶν δὲ ἢ ἀφίχθῶμεν εἰς Γαλίαναν προϋπὴντησαν ἡμᾶς ἐπὶ τινοσ λόφου Κιουμουσλῆ λεγομένου δύο τῶν προκρίτων ἐπὶ τούτῳ ἐλθόντες, ὁ μὲν ἐκ τῆς συνοικίας Ἀρμενί, ὁ δὲ ἐκ τῆς συνοικίας Λειθάδια, Χ' Παναγιώτης καὶ Χ' Σάββας. Δύο ὥρας μετ' αὐτῶν ὁδοιπορήσαντες ἐτι ἐφθάσαμεν εἰς Γαλίαναν. Ἐν εἰ ἐξῆλθον πολλοὶ ἱερεῖς καὶ λαϊκοὶ ἐξ ὄλων τῶν συνοικιῶν καὶ ὑπεδέχθησαν ἡμᾶς. Τινὲς δὲ καὶ μᾶς συνώδευσαν μέχρι τῆς ὀρισθείσης πρὸς ἀνάπαυσιν ἡμῶν κατοικίας, ἥτις ἦτο ἡ ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀρμενί οἰκία τοῦ διαληφθέντος Χ' Σάββα, ἣν ἐξέλεξαν ὡς κεντρικωτέραν ἔλων τῶν ἄλλων καὶ μεγαλειτέραν. Ἄμα δὲ ἀφίχθέντες καὶ ἀναπαυθέντες ἀμέσως προσεκαλέσαμεν δι' ἀποδείξεων τοὺς χριστιανοὺς ὄλων τῶν συνοικιῶν εἰς γενικὴν συνεδρίασιν γεννησομένην τὴν προσεχῆ Πέμπτην, ἡμέραν ἐορτάσιμον, 26 Σεπτεμβρίου μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Γεωργίου, ὅπου γενήσεται μονοεκκλησία. Οὕτω δὲ γινωσθείσης τῆς ἀφίξεως ἡμῶν, ἔσπεσαν πολλοὶ τῶν χριστιανῶν νὰ μᾶς ἐπισκεφθῶσιν, ἡμεῖς δὲ ἐξητάζομεν αὐτῶν τὴν διάθεσιν πῶς ἔχουσιν ὡς πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν διοίκησιν. Ἐνταῦθα ἀνεύρομεν δύο μερίδας ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς. Εὐάριθμοι δὲ τινες νομίσαντες ὅτι ἡ ἀποστολὴ ἡμῶν εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν καὶ δικάσωμεν τοὺς ἔχοντας διαφορὰς παρουσιάζοντο πρὸς ἡμᾶς ἔχοντες γραπτὰ τὰ παράπονα αὐτῶν, ἡμεῖς δὲ τὰ μὲν τοιαῦτα ἔγγραφα ἐκρατοῦμεν εἰς παρηγορίαν τῶν, ἐλέγομεν δὲ αὐτοῖς, ὅτι ἔργον τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν δὲν εἶναι θεωρῆσαι τοιαύτας διαφορὰς ὑφισταμένας μετοξὺ τῶν χριστιανῶν ἢ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἡγουμένων, ὅτι δὲ παράπονα ἂν ἔχωσι κατὰ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς αὐτῶν ἄς ἀναφέρωσιν εἰς τὴν πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν γεννησομένην ἀναφορὰν τῶν. Ἄλλως τε καὶ τὰ παράπονα αὐτῶν δὲν ἦσαν δίκαια, διότι προῆρχοντο ἐξ ἀδίκων ἀπαιτήσεων καὶ ἀντικανονικῶν.

Ἐν τούτοις ἐπέστη ἡ ὀρισθεῖσα ἡμέρα τῆς γενικῆς συνεδριάσεως πάντες συνῆλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἰς τὴν συνοικίαν Ἀρμενί, ἡμεῖς δὲ κατὰ τὴν ὥραν

τῆς θείας μυσταγωγίας μετὰ τὴν ἀναγνώσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἀνεγνώσαμεν τὸ Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Γράμμα, μετὰ τοῦτο δὲ ἐξεφώνησαμεν λόγον διδακτικὸν περὶ ὁμονοίας. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας, ἐγένετο ἀμέσως ἡ συνεδρίασις εἰς τὸ ὑπαιθρον τοῦ προαυλίου τῆς ἐκκλησίας, ὅπου παρουσιάσθησαν αἱ τῶν δύο μερίδων πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀναφοραὶ ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἐξ ὧν λαβόντες ἀνὰ μίαν ἑκάτερος ἡμῶν, προσεκαλέσαμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους ἵνα ὑπογράψωσιν εἰς οἶαν τῶν δύο θέλουσι. Παρατηρήσαντες δὲ ὅτι εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν ἱερῶν μονῶν ἀναφορὰν μόνον ἀπὸ τὸ Μισαϊλάντο, συνοικίαν περιέχουσαν 35 οἰκίας, οὐδεὶς ὑπέγραψε καὶ ἐρωτήσαντες τὴν αἰτίαν ἐμάθομεν ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ πατρὶς τοῦ ἁγίου πρώην Ροδουπόλεως καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς συγγενεῖς ὄντες ἐκείνου ἐπιθυμοῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀνασύστασιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς.

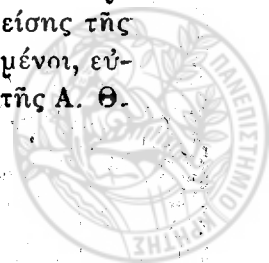
Ἄπαντες εἰς ἑκατέρας τὰς ἀναφορὰς ὑπέγραψαν ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἐνώπιον δύο τῆς ἐναντίας μερίδος των, οἱ μὲν ἰδιοχείρως, οἱ δὲ δι' ἡμῶν ὡς ἀγράμματοι. Ἐπειδὴ οἱ τοῦ Μισαϊλάντο κάτοικοι διεμαρτυρήθησαν ὅτι μετ' αὐτῶν καὶ ἄλλους ἔχουσιν ὁμοφρονούντας, οἵτινες δὲν ἤλθον εἰς τὸ Ἀρμενί, φοβούμενοι, ἀμέσως ἐσπεύσαμεν νὰ εὐχαριστήσωμεν αὐτοὺς διὰ τῆς προσωπικῆς ἡμῶν μεταβάσεως εἰς τὴν συνοικίαν ἐκείνην, ἵνα οἱ βουλούμενοι ἐλευθέρως καὶ ἀφόβως ὑπογράψωσιν εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἀνασυστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἰδίαν αὐτῶν ἀναφορὰν. Ὅθεν ἀπῆλθεν ἐκεῖσε ὁ κύρ Νεκτάριος συνοδευόμενος παρ' ὄλων τῶν κατοίκων Μισαϊλάντο καὶ δύο τῆς ἐναντίας μερίδος των, ἀλλὰ δὲν προσετέθησαν εἰς τὰς προγεγραμμένας ὑπογραφὰς παρὰ ὀκτὼ μόνον, καίπερ ἐπὶ τέσσαρας ὥρας διαμεινάντων ἐν τῇ ἐν λόγῳ συνοικίᾳ.

Τὴν ἐπαύριον λαβόντες τὰς ἀναφορὰς ἐκατέρων τῶν μερίδων ἀνεχωρήσαμεν ἐντεῦθεν καὶ μετέβημεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Περιστερεῶτα, ἐνθα εὔρομεν ὀλίγους πατέρας καίτοι τὸ ὄλον αὐτῶν ὑπερβαίνει τοὺς 25, ὧν οἱ πλεῖστοι κατάγονται ἐκ τῶν χωρίων τῆς ἑξαρχίας ταύτης. Τὴν ἐποῦσαν ἀπὸ πρώτης ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς διηυθύν-

θημεν εἰς Λιβερά, ὅπου ἐφθάσαμεν μετὰ ὀκτώωρον ὁδοπορίαν.

Ἡ Λιβερά ὑπάγεται εἰς τὴν ἐξαρχίαν Σουμελά καὶ ἀριθμεῖ ἕως διακοσίας οἰκίας σποράδαν κειμένας· ἔχει ἐκκλησίαν μιάν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ πλεῖστα παρεκκλήσια, ἱερεῖς δὲ τέσσαρας. Ἐνταῦθα ἅμ' ἀφικθέντες διηυθύνθημεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ τὸ εἶναι ἐσπεραν Σαββάτου, ἐν ἧ ἠκροασάμεθα τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἐσπερινοῦ, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὁποίου παρεκλήθημεν ἵνα ἐπιτελέσωμεν τὴν ἐπαύριον ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν.

Καὶ ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος ἐξεφωνήθη λόγος διδακτικὸς περὶ ἀγάπης, μετὰ δὲ τὴν θεῖαν μυσταγωγίαν ἐγένετο γενικὴ συνεδρίασις, ἐν ἧ γνωσθείσης τῆς αἰτίας τῆς εἰς τὰ αὐτόθι ἀφίξεως ἡμῶν ἠρωτήθη ἡ διάθεσις τῶν Χριστιανῶν ἐὰν ἦνε εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τοῦ ἐξαρχικοῦ αὐτῶν μοναστηρίου ἢ ἐπιθυμοῦσιν ἀρχιερέα. Τότε οἱ πάντες ὁμοφώνως ἀπεκρίθησαν ἐκφράσαντες τὴν ἄκραν αὐτῶν εὐχαρίστησιν ἀπὸ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν διοικήσεως. Γενομένης δὲ ἐξελέγξεως τῶν ὑπογραφῶν τῶν κατὰ τῆς ἐξαρχίας ἀναφορῶν, ἐγνώσθησαν τινὲς ἀναφοραὶ ὅτι εἰσὶ πατριωτῶν αὐτῶν ἀποδημούντων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐξ ὧν τινες εἰσὶ μαθηταὶ εἰς ἐργαστήρια πατριωτῶν αὐτῶν, ὧν οἱ γονεῖς παρουσιάσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐξαρχίας τὴν γνώμην αὐτῶν ἐκφράσαντες. Ὅθεν συνετάχθη ἀναφορὰ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ὑπὲρ τῆς ἐξαρχίας, εἰς ἣν καὶ ὑπέγραψαν οἱ πάντες, προσεπεκύρωσαν δὲ τὰ μέλη τῆς δημογεροντίας διὰ τῆς κοινῆς σφ. ἀγίδος τῆς χώρας. Ὑπὲρ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς δὲ δὲν παρουσιάσθησαν παρὰ τρεῖς μόνον ἀνευ ἀναφορᾶς καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐξῆς: Σάββας Φιλίππου Τερζῆς, Γεώργιος Χ' Κωνσταντινοῦλου, Χ'' Γεώργιος Χ'' Νικολάου. Δύο δὲ προβεηκότες ἐξέφρασαν οὐδετερότητα φοβούμενοι τὰς ἀρὰς καὶ ἀφίνοντες τὴν ἐκλογὴν τοῦ συμφεροντοτέρου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα. Οὕτω διαλυθείσης τῆς συνεδριάσεως ἀνεχώρησαν πάντες λίαν εὐχαριστημένοι, εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος καὶ εὐημερίας τῆς Α. Θ.

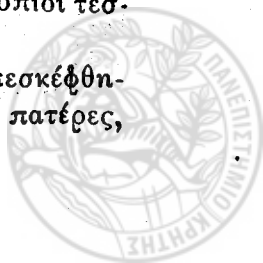

Παναγιόττος καὶ τῶν τὴν Α. καὶ Ἰ. Σύνοδον ἀποτελούντων Σεβασμίων Ἱεραρχῶν.

Τὴν ἐπιούσαν, Δευτέραν, μετέβημεν εἰς Κοσπιδί, χώραν ἀπέχουσαν τῆς Λιβεράς ὑπὲρ τὰς 9 ὥρας καὶ ὑπαγομένην εἰς τὴν ἐξαρχίαν τοῦ Σουμελά.

Αὕτη περιέχει 7 συνοικίας τὰς ἐξῆς: Ἀγουρζενό, Σκαλίτα, Σκόπια, Ἀγουρσα, Κοσπιδί, Λαραχανῆ καὶ Κούτουλα. Ὅλοι δὲ ὁμοῦ ἔχουσιν ἕως 280 οἰκίας. Ἐνταῦθα διὰ τὸ μὴ εἶναι ἕτερον κατάλυμα ὠδηγήθημεν ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων ἐν τινι γυναικείῳ μονυδρίῳ τιμωμένῳ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ κειμένῳ παρὰ τῆ συνοικία Κοσπιδί. Ἐνταῦθα συνῆλθον τὴν ἐπιούσαν οἱ Χριστιανοὶ δῶλον τῶν διαληφθεισῶν συνοικιῶν, κατὰ προηγηθεῖσαν αὐτοῖς ἡμετέραν εἰδοποίησιν, καὶ ἀκροασάμενοι τῷ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος, πρῶτον ἐξέφρασαν ἀπειρον πρὸς τὴν Ἐκκλῆσίαν εὐγνωμοσύνην, δι' ἣν αἰετοτε πρόνοιαν ἔχει ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐημερίας καὶ ἡσυχίας τῶν τέκνων τῆς ἀκολούθως δὲ ἐξέφρασαν τὴν πολλὴν αὐτῶν εὐχαρίστησιν ἀπὸ τῆς πνευματικῆς διοικήσεως τοῦ μοναστηρίου τῶν, ἐφ' ᾧ καὶ συντάξαντες ἀναφορὰν περὶ τούτου πρὸς τὴν Ἐκκλῆσίαν ὑπέγραψαν αὐτὴν ἐνώπιον ἡμῶν πάντες, οἱ μὲν ἰδιοχείρως, οἱ πλεῖστοι δὲ δι' ἡμῶν ἐκεῖνοι μόνον σταυροποιοῦντες ὡς ἀγράμματοι. Μόνον οἱ τῆς συνοικίας Λαραχανῆς κάτοικοι κωλυόμενοι ἕνεκα τῆς συγκομιδῆς τῶν νὰ ἔλθωσι πρὸς ἡμᾶς παρεκάλεσαν ἵνα ἡμεῖς ἐπισκεφθῶμεν αὐτούς, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπῆλθε μόνος ὁ κύρ Νεκτᾶριος ἀσθενήσαντος τοῦ Χαριουπόλεως. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα, ἐν Λαραχανῆ, οἱ πλεῖστοι τῶν Χριστιανῶν ὑπέγραψαν ὑπὲρ τῆς ἐξαρχίας, εὐάριθμοι δὲ τινες ἐγνωμοδότησαν ὑπὲρ ἀρχιεπισκοπῆς προφορικῶς καὶ οὐχὶ δι' ἰδιατέρας ἀναφορᾶς, καὶ τινες οὐδετερότητα, φοβούμενοι τὰς ἀράς. Ἐνταῦθα ἔλθεν ἡ ἐξαρχία Σουμελά, δι' ἧς καὶ ἡμεῖς μετέβημεν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, διαμείναντες εἰς Κοσπιδί τέσσαρας ὅλας ἡμέρας.

Ἦν ἡμέρα Παρασκευὴ 4 Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ἐπεσκέφθημε τὴν οὕτω σεβασμίαν μονὴν Σουμελά, ἧς οἱ πατέρες,

ἀφοῦ ὀλίγον ἀνεπαύθημεν ἀπὸ τοῦ κόπου τῆς ὁδοιπορίας, ἐλθόντες εἰς ἐπίσκεψιν ἡμῶν προσεκάλεσαν ὅπως τὴν αὐριον διὰ τὸ εἶναι ἡμέραν Σαββάτου ἐπιτελέσωμεν λειτουργίαν ἀχιρατικὴν καὶ μνημονεύσωμεν τοῦ πρό τινων ἡμερῶν ἀποβιώσαντος καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς ταύτης μονᾶς Ἱερομονάχου Νεοφύτου, ὅπως καὶ ἐγένετο. Ἐνῶ δὲ προετιθέμεθα μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀναχωρήσωμεν, βροχὴ ῥαγδαιοτάτη διαρκέσασα μέχρι τῆς τρίτης ὥρας τῆς Κυριακῆς ἠνάγκασεν ἡμᾶς νὰ ἀπέλθωμεν τῆς Μονῆς μετὰ τὴν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς, ἔνθεν μετέβημεν εἰς Χορτοκόπιον τὴν ἕκτην Ὀκτωβρίου ὅπου κατελύσαμεν εἰς τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν σχολὴν τὴν παρὰ τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Ἀκινδύνου κειμένην, ἔνθα διεμείναμεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

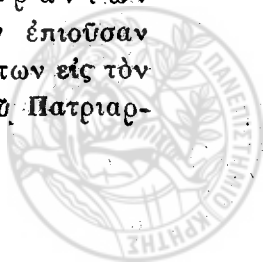
Τὸ Χορτοκόπιον ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐξαρχίας Βαζελῶν καὶ διαιρεῖται εἰς δύο χωρία, εἰς τὸ καθαυτὸ Χορτοκόπιον καὶ τὸ Χαμουρῆ. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔχει καὶ ἄλλην συνοικίαν Ἀγίαν καλουμένην, τὸ δὲ δεύτερον ἔχει τρεῖς συνοικίας, Χαμουρῆ, Θέρσαν καὶ Σαχνόν. Αἱ πέντε αὗται συνοικίαι περιέχουσι διακοσίας οἰκίας σποράδην κειμένας, οἱ δὲ κάτοικοι εἰσὶ πάντες ἀγροδίαιτοι.

Ἐνταῦθα ἡ γενικὴ συνεδρίασις ἐγένετο τὴν 8 Ὀκτωβρίου ἐν ἧ παρῆσαν ἐκ πασῶν τῶν συνοικιῶν ἐκτὸς μιᾶς τῆς Ἀγίας, ἀριθμούσης 25 οἰκίας ταύτης οἱ κάτοικοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ παρουσιασθῶσι διὰ τὸ εἶναι κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐν τῇ συνοικίᾳ αὐτῶν τοὺς λαμβάνοντας τὰ δέκατα τῶν καρπῶν. Ἐδιδλώθη ὅμως ἡμῖν ὅτι ἡ γνώμη αὐτῶν εἶναι νὰ παραδεχθῶσι ὅ,τι ἀποφασίσῃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ ἡ Ἀγ. καὶ Ἱ. Σύνοδος. Ἐκτὸς τῶν κατοίκων τῆς συνοικίας ταύτης πάντες οἱ λοιποὶ συνῆλθον καὶ ἀκροασάμενοι τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος, ἀνεφώνησαν πρῶτον εὐχαριστήσεις πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν δι' ἣν ἔλαβε πρόνοιαν ἀποστέλλουσα ἐξάρχους εἰς τὴν ἐκ τοῦ σύνεργος ἐξέτασιν τῶν κατ' αὐτοὺς πραγμάτων, ἀκολούθως δὲ ἐξέβρισαν τὴν εὐχαριστήσιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς πνευματικῆς τῶν διοικήσεως τῶν ἱερῶν ἐξαρχικῶν Μονῶν. Ὅθεν συνέ-

τοξαν ἀναφορὰν ὑπὲρ τῆς Ἐξαρχίας εἰς ἣν ὑπέγραψαν πάντες ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ἐκφρασάντων οὐδετερότητα.

Ἀπὸ τοῦ Χορτοκολίου μετέβημεν τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν Τετάρτην 9 Ὀκτωβρίου εἰς Ποντίλιαν χωρίον ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἑξαρχίαν Βαζελῶν. Ἡ Ποντίλια ἔχει συνοικίας ἑπτὰ νὰς ἑξῆς : Κ ρ έ ν α σ α ν , Ἄ δ ο λ ή , Ζ ι ο υ γ ι α ν ά ν τ ω ν , Π ο ν τ ί λ ι α ν , Γ ι α ν α κ ά ν τ ω ν , Κ ο υ ν ά κ α ν καὶ Σ τ ά μ α ν . Ὅλαι δὲ ὁμοῦ σύγ·εινται ἐκ 270 οἰκιῶν σποράδην κειμένων, κατελύσαμεν δὲ εἰς τινα Ξενῶνα (χάνιον) ὅπου οἱ κάτοικοι ἐνέκριναν καταλληλότερον νὰ ὑποδεχθῶσιν ἡμᾶς. Ἐν τούτοις καὶ ἐνταῦθα ἅμα ἀφιχθέντες εἰδοποιήσαμεν καὶ ἦλθον ἅπαντες οἱ χριστιανοὶ εἰς οὓς διεδηλώσαμεν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν καὶ ἀνεγνώσαμεν τὸ Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Γράμμα. Ἐκεῖνοι δὲ ἀφοῦ ἐξέφρασον τὴν πρόθυμον αὐτῶν ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν εἰς τὸ θέλημα τῆς μητρὸς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας διεβεβαίωσαν καὶ τὸ ἀνεπόλητον αὐτῶν ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τὴν εὐχαριστησίαν των ἀπὸ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν διοικήσεως. Τινὲς δ' εἶπον ὅτι καὶ ἡ παρουσία ἀρχιερέως οὐκ ὀλίγον ἠθέλησεν ὠφελήσῃ τὴν πατριδα. Ὅθεν κατ' αἰτησίαν ἡμῶν συνέταξαν ἀναφορὰς οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἀνασυστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς οἱ δὲ ὑπὲρ τῆς ἑξαρχίας, τινὲς δὲ ἔμειναν οὐδέτεροι ἀναθέσαντες τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ συμφέροντοτέρου εἰς τὰ Σεβαστὰ Πατριαρχεῖα καὶ οὗτοι εἰσὶν ἰδίως οἱ κάτοικοι τῆς συνοικίας Στάμας ἐκ 32 οἰκιῶν συνισταμένης, οἵτινες δὲν ἠθέλησαν νὰ συντάξωσιν ἰδίαν ἀναφορὰν ἀφέντες ἵνα ἡμεῖς ἀναφέρωμεν τοῦτο εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐντεῦθεν μετέβημεν εἰς Χαμφίκιοι.

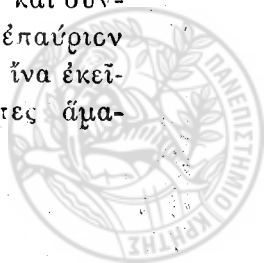
Τὸ Χαμφίκιοι ἀπ·χει τῆς Ποντίλιας μίαν ὥραν. Ἐνταῦθα ἦλθομεν τὴν ἑσπέραν τῆς Πέμπτης 10 Ὀκτωβρίου, ἡ δὲ ἀφίξις ἡμῶν ἐδηλώθη πάραυτα εἰς ἅπασαν τὴν χώραν, ἥτις περιέχει τέσσαρας συνοικίας πολὺ πλησίον πρὸς ἀλλήλας, Φ ε ρ γ α ν ά ν τ ω ν , Μ ε λ μ α ν ά ν τ ω ν , Τ σ ι χ α ρ ά ν τ ω ν καὶ Ζ ά β ε ρ α ν . περιεχοῦσας οἰκίας 103. Τὴν ἐπιούσαν συνῆλθον οἱ χριστιανοὶ ὄλων τῶν συνοικιῶν τούτων εἰς τὸν Ξενῶνα ὅπου κατελύσαμεν καὶ ἀκροασόμενοι τοῦ Πατριαρχ-

χικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος διεκρίθησαν εἰς δύο μερίδας, ὅθεν καὶ συνέταξαν τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀναφορὰς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ὑπογράψαντες εἰς οἷαν ἕκαστος ἤθελεν ἐνώπιον ἡμῶν, οἱ μὲν ἰδιοχείρως, οἱ δὲ μὴ εἰδότες γράφειν δι' ἡμῶν. Δὲν ἔλειψαν δὲ εὐάριθμοὶ τινες ἐκφράσαντες οὐδετερότητα φοβούμενοι τὰς ἀρὰς καὶ ἀναθέσαντες τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ συμφεροντοτέρου εἰς τὴν πάσχουσαν πατρίδα εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς Α. Θ. Παναγιόττος κοὶ τῆς Ἀγ. καὶ Ι. Συνόδου. Τὴν ἐπαύριον Σάββατον ἀπὸ πρωίας ἀναχωρήσαντες ἐκεῖθεν μετέβημεν εἰς τὰ Σπέλια μετὰ ἐξάωρον ὁδοιπορίαν.

Τὰ Σπέλια καθὼς καὶ τὸ πλῆσιον αὐτῶν χωρίον Δανίαχα ὑπάγονται εἰς τὴν ἐξαρχίαν Βαζελῶν, ἐξ αὐτοῦ δὲ ὁρμάται ὁ γνωστὸς παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο Ἰωάννης Παλάσογλου. Ἐνταῦθα ἀνεγνώσαμεν τὸ Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Γράμμα ἐπ' ἐκκλησίαις τὴν Κυριακὴν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας γενομένης τῆς συνεδριάσεως, πάντες οἱ χριστιανοὶ ἐξέφρασαν διάθεσιν ὑπὲρ τῆς ἀνασυστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, καίτοι οὐδεμίαν ζημίαν ἢ βλάβην ἔχοντες παρὰ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἀλλὰ μόνον ἐπιθυμοῦντες τὸν στολισμὸν τῆς πατρίδος τῶν καὶ δι' ἀρχιερατικῆς παρουσίας. Ὅθεν συνέταξαν ἀναφορὰν εἰς ἣν ὑπέγραψαν πάντες ἐνώπιον ἡμῶν καὶ τοῦ διαληφθέντος Ἰωάννου Παλάσογλου συμπαρακαθημένου.

Τὸ χωρίον Σπέλια ἔχει τέσσαρας συνοικίας τὰς ἐξῆς, Κοστορτιό, Χαβανζιντζῆ, Μοταντό, Σπέλια καὶ Σανογιά, οἰκίας δὲ ἕως 130. Ἐνταῦθεν αὐθημερὸν μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς συνεδριάσεως μετέβημεν εἰς τὸ ἕτερον χωρίον Δανίαχα, ὅπου καὶ ἐφιλολοξενήθημεν παρὰ τοῦ κυρίου Ἰωάννου Παλάσογλου ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποίου προσκληθέντες οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου πεφωτισμένοι ὄντες διὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν ἐξέφρασαν ἡμῖν τὴν ὑπὲρ τῆς ἀνασυστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς διάθεσιν αὐτῶν, καὶ συντάξαντες ἀναφορὰν ὑπέγραψαν ἐνώπιον ἡμῶν. Τὴν ἐπαύριον ἀναχωρήσαντες ἐκεῖθεν μετέβημεν εἰς Τσεβιζλίκι, ἵνα ἐκεῖθεν καταβῶμεν εἰς Τραπεζοῦντα. Ἀλλὰ μὴ εὐρόντες ἀμα-

Ξαν ἐβιάσθημεν νὰ μείνωμεν ἐκεῖσε δύο ἡμέρας μετὰ τὰς ὁποίας ἤλθομεν εἰς Τραπεζοῦντα τὴν 17 Ὀκτωβρίου. ὅπου ἐφιλοξενήθημεν παρὰ τῷ ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἱεροδιδασκάλῳ Χρυσάνθῳ Ἱεροκλεῖ μέχρι τῆς 22ας τοῦ μηνὸς αὐτοῦ, καθ' ἣν ἐπιβάντες τοῦ ἀτμοπλοίου «Ὀδησὸς» ἀφίχθημεν τὴν 12 ὥραν τῆς 26 τοῦ ἰδίου.

Ὅτι καθ' ὅλην τὴν περιόδειαν ἡμεῖς ἡμεῖς ἠδυνήθημεν νὰ συμπεράνωμεν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ὅτι ἅπαντες ἐν γένει οἱ χριστιανοὶ ἐπιθυμοῦσιν ἀρχιερέα. Ἄλλ' οἱ μὲν διότι νομίζουν ὅτι δυσαρεστήσουσι τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν πατέρας τῶν ἱερῶν μονῶν, οἱ δὲ διότι τὴν πενίαν αὐτῶν ἀναλογιζόμενοι καὶ ἀνεπαρκῆ τὰ πρὸς τὸν ἀρχιερέα παρ' αὐτῶν δικαιώματα νομίζοντες φοβοῦνται μὴ εἰς ἀδικίας ὁ ἀρχιερεὺς ὑποπέσῃ, ἄλλοι δὲ διότι πτωχοὶ ὄντες καὶ εἰς πᾶσαν αὐτῶν ἀνάγκην καταφεύγοντες ὡς εἰς ἄσυλον εἰς τὰς ἱεράς Μονὰς περιθάλλονται καὶ τρέφονται παρ' αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο φοβοῦνται μὴ στερηθῶσι τῆς τοιαύτης παρὰ τῶν Ἱερῶν Μονῶν βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως συνεπεία τῆς ἀνασυστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, διὰ ταῦτα πάντα προτιμῶσι νὰ μένωσι ὅπως ἤδη ἔχουσι καὶ δὲν γνωμοδοτοῦσι ὑπὲρ τῆς ἀνασυστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς.

Αὕτη εἶναι ἡ ταπεινὴ ἔκθεσις τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν, ἣν εὐσυνειδήτως καταστρώσαντες ἐνταῦθα, φέρομεν εὐσεβάστως εἰς γνῶσιν τῆς μητρὸς ἡμῶν ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλήσιας διὰ τὰ περαιτέρω.

Πεισθεῖσα ἡ Ἐκκλησία ὅτι ἡ γνώμη τῶν πλείονων ἦν ὑπὲρ τῆς διατήρησεως τῶν μοναστηριακῶν ἐξαρχιῶν ἀπεφάσισε καὶ πάλιν τῷ 1876 τὴν διατήρησιν αὐτῶν καὶ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔσπευσε νὰ ἀνακοινώσῃ τοῖς τριχωρικοῖς καὶ τοῖς μοναστηριακοῖς πατέρασι, συγχρόνως δὲ νὰ ἐκδώσῃ καὶ σιγγλίον ἐπιβραβυῶν ὁριστικῶς τὰ ἀνεκὰθεν κεχορηγημένα προνόμια τῶν μονῶν. Ἡ πρὸς τοὺς μοναστηριακοὺς πατέρας ἐκκλησιαστικὴ ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἑξῆς.

Ἰωακείμ κ. τ. λ.

Ὁσιώτατοι κτλ. Ἐστω γνωστὸν τῇ ὑμῖν ὁσιότητι ὅτι ἡ

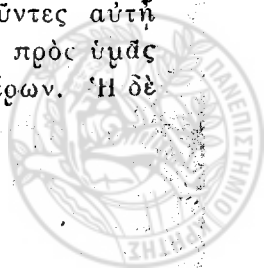
Ἁγία τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία βεβαιωθεῖσα ἀπὸ τὰς ἐκθέσεις τῶν προσταλέντων αὐτόσε ἐξάρχων καὶ ἀπὸ κοινῶν ἀναφορῶν τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῶν ἐξαρχικῶν χωρίων ὅτι ἡ πλειοψηφία αὐτῶν κατέληξεν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐξαρχικῆς δικαιοδοσίας τῶς ἱερῶν Μοναστηρίων, ἀπέρριψε τὰς περὶ ἀνασυστάσεως τῆς προὔπαρξάσης ἀρχιεπισκοπῆς Ροδουπόλεως προτάσεις τῶν ὀλίγων μειοψηφούντων καὶ ἀπεφάνητο ἵνα τὰ ἀνέκαθεν ὑποκείμενα ἐκάστῳ τῶν αὐτόθι τριῶν Μοναστηρίων χωρία διοικῶνται ἐξαρχικῶς ὑπ' αὐτῶν καὶ τοῦ λοιποῦ ὡς τὸ πρότερον, ἐκδοῦσα Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν σιγίλλιδες ἐν μεμβράναις γράμμα περιέχον ὀνομαστί ἅπαντα τὰ ἐν τῇ Ἱερᾷ ὑμῶν Μονῇ προσηρημένα ἀνέκαθεν χωρία. Κοινοποιοῦντες τοίνυν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην ἀπόφασιν καὶ πρὸς τοὺς χριστιανοὺς κατοικοῦς τῶν τῇ Ἱερᾷ ὑμῶν Μονῇ ὑποκειμένων χωρίων δι' ἰσίας ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, εἰδοποιοῦμεν καὶ τῇ ὑμῶν ὁσιότητι, ἐντελλόμενοι ὅπως ἐξακολουθῆτε ἐπισκεπτόμενοι πνευματικῶς τοὺς ρηθέντας χριστιανοὺς μετὰ τῆς δεούσης ἐπαγρυπνήσεως καὶ προσοχῆς καὶ τῆς προθυμίας εἰς τὰς πνευματικὰς αὐτῶν ἀνάγκας, ἀποστέλλοντες αὐτοῖς ἱερεῖς καὶ πνευματικοὺς πατέρας σεβασμίους καὶ ἐναρέτους εἰς πνευματικὴν αὐτῶν ἐπίσκεψιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν θείων μυστηρίων καὶ ἄλλων ἱερῶν τελετῶν, ἐν αἷς ἔχουσι μνημονεύειν τοῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ὡς νενόμισται, καὶ συνιστῶντες αὐτοῖς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν τῶν ἱερατικῶν αὐτῶν καθηκόντων, καὶ ὅπως διδάσκωσι καὶ συμβουλεύωσι τοὺς χριστιανοὺς τὰ ψυχικὰ αὐτῶν συμφέροντα καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην, καθ' ἣ καὶ ἡ ἐκκλησία πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς καταπούσεως τῶν σκανδάλων ἐνέκρινε τὴν διατήρησιν καὶ ἐνέργειαν τῶν ἐξαρχικῶν ὑμῶν δικαιωμάτων, καὶ ἐνὶ λόγῳ φροντίζετε ἵνα ἐπαυξάνητε τὸ σέβας καὶ τὴν εὐλάβειαν αὐτῶν πρὸς τὴν Ἱερὰν Μονὴν καὶ πρὸς ὑμᾶς δι' ἔργων πατρικῆς ἀγάπης καὶ προστασίας συμφώνως τῇ προνοίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μεθ' ὑμῶν. Ἀωσ'· Νοεμβρ. 5.

Ἡ δὲ πρὸς τοὺς χωρικοὺς ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ ἔλεγε.

Ἰωακείμ κ. τ. λ.

Τίμιοι προεστῶτες καὶ πρόκριτοι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῶν ἐξαρχικῶν χωρίων τῶν ὑποκειμένων τῷ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος κειμένῳ Ἱερῷ ἡμετέρῳ Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροπληγιακῷ Μοναστηρίῳ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐπιλεγομένης τοῦ Σουμελαῖ, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ὅτε προλαμβάνοντως ἀννέχθησαν πρὸς τὴν ἐκκλῆσίαν καὶ προσωπικῶς καὶ δι' ἀναφορῶν τινὲς ἐξ ὑμῶν, καθὼς καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐξαρχικῶν χωρίων τῶν Ἱερῶν Μονῶν Βαζελῶν καὶ Περιστερεῶτα, οἱ μὲν ἐξαιτούμενοι τὴν ἀνασύστασιν τῆς πρώτων χρόνων σχηματισθείσης ἐξ ὄλων τῶν αὐτόθι ἐξαρχικῶν χωρίων καὶ ὑστερον καταργηθείσης ἀρχιεπισκοπῆς Ροδουπόλεως, οἱ δὲ τοῦναντίον θέλοντες ἵνα διαμεῖνῃ ἡ ἐξάρτησις τῶν χωρίων αὐτῶν ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Ἱερῶν Μοναστηρίων, ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ ἐκκλῆσία ἐγκρίνασα ἐπὶ τῶν διαφωνιῶν τούτων ἵνα δι' ἀκριβοῦς ἐξετάσεως λάβῃ γνῶσιν τῆς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου κοινοτέρας ἐφέσεως ὄλων τῶν κατοίκων χριστιανῶν καὶ ποία ἡ τῶν πλειόνων αἰτησις καὶ γνώμη, εἴτε πρὸς ἀνασύστασιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, εἴτε ὑπὲρ τῆς ἐξαρχίας, ἀπέστειλεν ἐπίτμηδες ἐξάρχους αὐτῆς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Χαριουπόλεως κύρ Γεννάδιον καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων πατριαρχικῶν διακόνων τὸν κύρ Ἰεκτάριον, οἵτινες συμφῶνως τῇ δοθείσῃ αὐτοῖς ἐντολῇ περιελθόντες εἰς ἐν ἕκαστον τῶν ἐξαρχικῶν χωρίων καὶ τῶν τριῶν Ἱερῶν Μοναστηρίων καὶ ἐξετάσαντες ἀκριβῶς πάντας τοὺς ἐν αὐτοῖς κατοίκους χριστιανούς, ἐπιστρέψαντες ἐπληροφόρησαν καὶ παρέστησαν τῇ ἐκκλῆσῃ διὰ λεπτομεροῦς αὐτῶν ἐκθέσεως τὴν ὑπὲρ τῆς ἐξαρχίας πλειονοψηφίαν, κομίσαντες καὶ ἀναφορὰς ἀπ' ἑκάστου χωρίου, ἐξ ὧν ἐγνώσθη ὅτι ἅπαντες, ὡς εἰπεῖν, οἱ χριστιανοὶ, ἐκτὸς ὀλίγου μέρους, στέργουσιν εὐχαρίστως καὶ ἐξαιτοῦνται τὴν ἐπὶ τῶν χωρίων αὐτῶν πνευματικὴν προστασίαν καὶ

διοίκησιν τῶν Ἱερῶν Μοναστηρίων. Ταῦτα τοίνυν βεβαιωθεῖσα ἡ ἐκκλησία καὶ ἐφιεμένη τῆς πνευματικῆς ἡσυχίας καὶ ἀνέσεως ὑμῶν, οὐ ἔνεκεν καὶ τὰς δι' ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς ἐξετάσεις ἐνήργησε, καὶ προνοοῦσα ὑπὲρ τῆς εὐαρέστου ἐπισκέψεως καὶ τῆς ἐν εἰρήνῃ χριστιανικῇ διεξαγωγῆς τῶν πνευματικῶν ὑμῶν ὑποθέσεων καὶ ἀναγκῶν ὑπὸ τὴν ἀμεσον κηδεμονίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀπεφάνητο συνοδικῶς καὶ κατενύρωσε τὴν ἐξαρχικὴν δικαιοδοσίαν καὶ πνευματικὴν προστασίαν τῶν Ἱερῶν Μοναστηρίων. ἐπὶ τῶν ἀνεκάθεν ὑποειμένων ἐκάστῳ αὐτῶν χωρίων, ἐκδοῦσα Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν αὐτῆς Σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα, ἐν ᾧ ἀναφέρονται ὀνομαστικῶς πάντα τὰ τῆ ἱερᾶ ὑμῶν Μονῆ ἐξηρητημένα χωρία. Ταῦτα τοίνυν κοινοποιοῦντες καὶ πρὸς ὑμᾶς διὰ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, συμβουλευόμεν καὶ προτρεπόμεθα ὅπως γινώσκοντες καλῶς ὅτι ὁ διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς πλειονοψηφίας πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς ἐξαρχίας σκοπὸς τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἀφορᾷ τὴν κατάπαυσιν καὶ ἐξάλειψιν τῶν σκανδάλων καὶ διαφωنيῶν καὶ τὴν κοινὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν ὑμῶν καὶ ἀγάπην καὶ εὐγνωμονοῦντες τῇ φιλοστοργῷ προνοίᾳ αὐτῆς, διάγντε σύμπαντες ἀγαπητῶς καὶ θεοφιλῶς ἀποφεύγοντες τὰς ἐφ' ἀμαρτοῦς καὶ ματαίας ἐριδας καὶ γνωρίζοντες καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὰ χωρία ὑμῶν ὑποκειμενα ἐξαρχικῶς τῷ ρηθέντι Ἱερῷ Μοναστηρίῳ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Σουμελά, δέχνησθε μετὰ σεβασμοῦ τοὺς πρὸς πνευματικὴν ὑμῶν ἐπίσκεψιν ἀποστελλομένους ἱερεῖς καὶ πνευματικούς πατέρας καὶ ἀναφέρησθε περὶ πάσης πνευματικῆς ὑμῶν ὑποθέσεως καὶ ἀνάγκης πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς ἡγούμενον καὶ τοὺς πατέρας τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς, πρὸς οὓς ὀφείλατε δεικνύειν αἰετοτε τὴν ὀφειλομένην ὑποταγὴν καὶ εὐπειθειαν, χορηγοῦντες προθύμως καὶ τὰ ἀνεκάθεν εἰθισμένα δικαιώματα, συντρέχοντες καὶ βοηθοῦντες αὐτῇ κατὰ τὸ χριστιανικὸν ὑμῶν χρέος, ἵνα ἐφέλκῃτε πρὸς ὑμᾶς τὴν πατρικὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν τῶν πατέρων. Ἡ δὲ

τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἶν μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ἄωσ'. Νοέμβρ. π'.

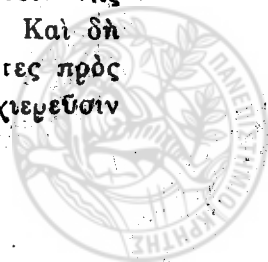
Ἰδοὺ καὶ τὸ σιγγλίον ὅπερ ἐπὶ μιμβράνης γραζέν ἐξεδόθη τῷ 1876
ὅπερ τῶν ἐξαρχιακῶν καὶ σταυροπηγιακῶν προνομίων τῆς Μονῆς Σου-
μελά.

Ἰωακείμ κ. λ. π.

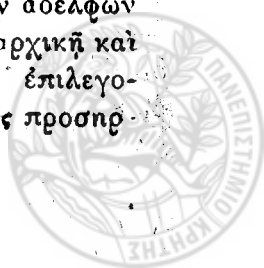
Εἰ μὲν ἐπὶ πάντων τὰ δεδογμένα εὐαρέστως ἐτύγχανεν
ἔχοντα καὶ κατὰ σκοπὸν προεχώρει, οὔτε ἂν πράγματα καὶ
ἀνωμαλίας τοῖς ἀνθρώποις συνέβαινον, οὔτε μεταβουλεύ-
σεων καὶ ἐπανορθώσεων ἔδει· νῦν δὲ οὐκ εὐάριθμα πρόκει-
ται ἰδεῖν, οὐχ ὅπως ἐν τοῖς κοσμικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς
ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν, ὅσα προθέσει μὲν ἀγαθῇ καὶ
προνοίᾳ καὶ ἐλπίδι τοῦ βελτίονος μεθαρμοστέα δόξαντα καὶ
ἀνύσιμα. εἶτα τῆς προτέρας τῶν σφῶν καθεσιῶτων τάξεως
μετακινήθηεντα εἰς τὸναντίον, ἢ ὡς κέκριται, περιέστη καὶ
ὠλισθε τοῦ σκοποῦ, ὡς τῆς οἰκείας ἐκστάντα δυνάμεως καὶ
ἀλληλουχίας. Ταῦτη τοι ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ
Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἀρχικῆς ταύτης περιωπῆς
ἐγρηγοροῦσι τοῖς ὄμμασι περισκοποῦσα καὶ τοῖς καλῶς καὶ
εὐρύθμως κειμένοις τὰ γε πρὸς πνευματικὴν τῶν πιστῶν
σωτηρίαν τὴν διαμονὴν καὶ συντήρησιν βραβεύειν ὀφεί-
λοσα καὶ περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὰ ἄλλω καὶ παρὰ
προσδοκίαν φθάσαντα ἐπὶ βλάβῃ μεταβολὴν ὑποστῆναι
ἀξιοχρέως ἐπανορθοῖ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανάγει κατά-
στασιν, ὅπερ ἔγνωμεν ἤδη ποιήσασθαι καὶ περὶ τῶν κατὰ
τὴν Λαζικήν χώραν κειμένων χριστιανικῶν χωρίων, τὰ καθέ-
καστα περὶ αὐτῶν διὰ βραχέων προδιαλαβόντες. Ταῦτα καὶ
γὰρ ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων προσηρητημένα
ὄντα ἐκκλησιαστικῶς τοῖς γειτνιαζούσιν αὐτοῖς ἱεροῖς πατρι-
αρχικοῖς καὶ Σταυροπηγιακοῖς Μοναστηριοῖς τοῖς ἐν ταῖς
ἐπαρχίαις Τραπεζοῦντος καὶ Χαλδίας κειμένους, τὰ μὲν
ὀρθῶς ὅτι τῷ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐπιλεγομένῳ τοῦ
Σουμελά, τὰ δὲ τῷ τοῦ Τιμίου Προδρόμου τοῦ Βαζελῶν, τὰ
δὲ τῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Περιστερεῶτα, καὶ ἐξαρ-

χικὰ αὐτῶν γνωρίζομενα κατὰ τὰ ἐν ταῖς ρηθείσαις Μοναῖς
 σωζόμενα Πατριαρχικὰ καὶ Συνοδικὰ Σιγγιλλιώδη γράμματα
 καὶ βασιλικὰ Χρυσόβουλλα καὶ ἄλλα ὑστερογενῆ ὑψηλὰ θε-
 σπίσματα, διείποντο πνευματικῶς ὑπὸ ἱερωμένων πατέρων,
 παρ' ἐκάστου αὐτῶν ἀποστελλομένων, ἡ δέτοιαύτη αὐτῶν
 διακιδέρνησις μείποτε ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀρμονικῇ κοινῇ τῶν
 κατοίκων Χριστιανῶν εὐχρησθήσει διευθυνομένη διετέλεσεν
 ἀσκανδαλίως διατηρουμένη μέχρι τοῦ παρελθόντος αὐξή-
 σωτηρίου ἔτους, ὅτε καθ' Ὑψηλὴν διαταγὴν συγκροτηθεί-
 σης ἐνταῦθα ἐπὶ διευθετήσει τῶν κοινῶν ἐκκλησιαστικῶν
 καὶ ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων γενικῆς Συνελεύσεως, μεταξὺ
 τῶν ἄλλων ἐν τοῖς ἐκδοθεῖσιν αὐτῆς Κανονισμοῖς ὀροθετη-
 θέντων, καταργησάσης πάσας τὰς ἀπανταχοῦ πατριαρχικὰς
 ἐξουχίας ἢ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐπὶ τῆς πρώτης ἡμῶν
 Θεοῦ ἐλπίει Πατριαρχείας ἐγκρίνασα καλὸν καὶ πρὸς μεί-
 ζονα συντελοῦν πνευματικὴν εὐκλειαν τῶν Χριστιανικῶν
 χωρίων τούτων, ὑπὲρ τὰ τε σαρᾶκοντα ἀριθμουμένων πλη-
 θυῖ τε ὀρθοδόξων κομῶντων καὶ ἰκανῶν εἰς διατροφὴν Ἀρχι-
 ερέως, προήχθη σχηματίσαι ἐξ αὐτῶν ἐπαρχίαν ἰδίαν, ὥστε
 πάντας τοὺς ἐν αὐτοῖς Χριστιανοὺς ἀντιλαμβάνειν διηνεκῶς
 Ἀρχιερατικῆς εὐλογίας καὶ προστασίας διὰ καὶ εἰς Ἀρχιε-
 πισκοπὴν ταῦτα ἀνέδειξεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥοδουπόλεως,
 χειροτονήσασα κανονικῶς ἀρχιερέα αὐτῆς καὶ διὰ τόμου
 Συνοδικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ τὴν προᾶξιν ταύτην ἐπικυρώ-
 σαισα. Ἀλλ' οὐ κατ' εὐχὴν, οὐδὲ συμφώνως τῷ τῆς ἐκκλη-
 σίας σκοπῷ συνηνέχθη τὰ πράγματα· τὴν γὰρ μεταρρυθ-
 μισιν ταύτην τῶν πλείστων ἐκ τῶν κατοίκων Χριστιανῶν
 μηδόλως παραδεξαμένων δεινὸν δ' ἠγνισαμένων τὴν τῶν
 ἀρχαίων καθετότων ἀνατροπὴν, καὶ τὴν κατήργησιν τῶν
 ὧν ἀπ' αἰῶνων ἀπύλαυον προνομίων τῆς Πατριαρχικῆς
 ἐξουχίας καὶ τοῦ ἀμέσως ὑποκεῖσθαι τῷ Πατριαρχικῷ θρόνῳ,
 ἐπὶ δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς τὰς ῥηθείσας ἱεράς Μοναῖς εὐλάβειαν
 οὐ φερπὴν λογισμένων τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀποξένωσιν,
 ταρχαὶ ἀνεφύησαν ἐν αὐτοῖς καὶ ἐριδες καὶ διχοστασίαι,
 ἐξ ὧν μύρια δσα ἐτολμήθη ἀπενκταῖα καὶ δυσάρεστα μέχρι
 καὶ τραγικῶν σκηνῶν, ὧν τὴν κατεύνασιν ἡ ἐκκλησία πολυ-

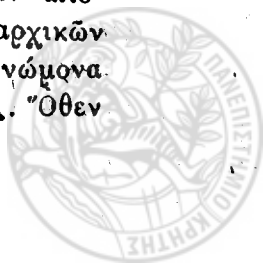
ειδῶς διὰ τε συμβουλευτικῶν γραμμάτων ἀγωνισθεῖσα ἐπενεγκεῖν, ἐγκειμένων ἀνευδότης τοῦ πλείστου μέρους τῶν Χριστιανῶν καὶ συνεχῶς προσκλαιομένων, τελευταῖον ἐπὶ τοῦ Παναγιωτάτου προκατόχου ἡμῶν κυρίου Γρηγορίου ἀνέθετο τὰ τῆς ὑπόθεσεως ταύτης τῇ συσκέψει καὶ γνώμῃ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς συγκειμένης ὑπὸ δύο συνοδικῶν μελῶν, τῶν ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν Κυζίκου κύριον Νικοδήμου καὶ Χίου κύριον Γρηγορίου, ἥτις ὑπ' ὄψιν λαβοῦσα πάντα τὰ περὶ τῆς ἐξαρχίας ταύτης παλαιγενῆ τε καὶ ἄλλα ἔγγραφα, καὶ τὰς βῆσεις θεωρήσασα, ἐφ' ὧν αὕτη ἐκπαλαί θεμελιωθεῖσα ἀδιάσειστος τέως καὶ ἀσκανδάλιστος διετέλεσε, καὶ ἐπὶ πάντων ὠρίμως καὶ ἐμβριθῶς διασκεψαμένη, τὰς μὲν τῶν Χριστιανῶν προσκλαύσεις καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων καθεστώτων αὐτῶν αἰτήσεις πληρέστατα ἐδικαίωσε, ἀδύνατον δ' ἀπεφάνετο λόγοις πολλοῖς ἀποδοκιμάσασα τὴν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ὑπαρξίν τε καὶ σύστασιν. Τότε μὲν οὖν συνεπῶς τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ρηθείσης ἐπιτροπῆς κατήργηται καὶ ἠκυρώθη ὁ περὶ συστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς πεσοκδοθεὶς Τόμος διὰ πραξεῶς Συνοδικῆς τῷ αὐξζ' σωτηρίῳ ἔτει ὡς ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Κώδικι κατεστρωμένη φαίνεται, καθ' ἣν καὶ τὰ ρηθέντα ἐξαρχικὰ χωρία ἐπανῆλθον ἔκτοτε εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἱερῶν Μονῶν ἐπισκεψὶν καὶ κυβέρνησιν. Ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τινος καιροῦ μερίς τις τῶν ἐκ τῶν ρηθέντων χωρίων χριστιανῶν ἀνεφάνη τὴν ὑπόθεσιν ἀνακινοῦσα καὶ διηρημένως ἐνεφανίσθησαν ἑκατέρωθεν προσωπικῶς τε καὶ δι' ἀναφορῶν τινὲς ἐξ αὐτῶν, τῶν μὲν προτεινόντων τὴν ἀνασύστασιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ὡς δῆθεν ἐξ ἀπάντων τῶν κατοίκων τῶν χωρίων χριστιανῶν ἐφιεμένην καὶ ἐξαιτουμένην, τῶν δὲ τάναντία προβαλλόντων καὶ διαψευδόντων ἐκείνους, ὡς δηλονότι πάνυ εὐάριθμοί εἰσι οἱ τὴν ἀνασύστασιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς στέργοντες, ἐδέησε, κατὰ λόγον καὶ πρὸς παντελῆ νέων σκανδάλων περιστολήν, ἐνεργηθῆναι ἐπιτοπίως τὰς δεούσας ἐξετάσεις καὶ γνώσιν λαβεῖν τῆς κοινοτέρας τῶν Χριστιανῶν γνώμης καὶ ἐφέσεως. Καὶ δὴ πρὸ ἐνός ἡδὴ ἔτους συνοδικῇ ἐγκρίσει διορισθέντες πρὸς τοῦτο ἀπεστάλησαν ἐπίτιδες ἐξαρχοὶ ὃ τε ἐν ἀρχιερεῦσιν

ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως Γεννάδιος καὶ ὁ ἐκ τῶν ἡμετέρων Πατριαρχικῶν ἱεροδιακόνων Νεκτάριος, οἵτινες περιελθόντες εἰς ἕκαστον τῶν διαληφθέντων χωρίων καὶ ἀκριβῶς καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ ἐξετάσαντες τοὺς ἐν αὐτοῖς χριστιανούς, ἐπανελθόντες διεβεβαίωσαν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐ μόνον διὰ λεπτομεροῦς αὐτῶν ἐκθέσεω, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν ἐκόμισαν κοινῶν γνησίων ἀναφορῶν τῶν χριστιανῶν, ὡς ἐλαχίστου διαφωνοῦντος μέρους, εὐόριθμοι μὲν εἰσιν ἐξ αὐτῶν οἱ τὴν ἀναούστασιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς βουλόμενοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀδιαφόρως πρὸς τοῦτο ἔχοντες ἀφιοῖντο τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἐγκρίσει καὶ διαίτησει, πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς ἐκάστου χωρίου ὁμοθύμως ἐπιποθεῖν τὴν τῶν ἀρχαίων αὐτῶν καθεστώτων διαμονήν, τὴν ἀμεσον δηλονότι ὑποταγὴν αὐτῶν πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς ἀγιώτατον οἰκουμενικὸν θρόνον ὑπὸ τὴν ἐπιτροπικὴν ἐπίσ. εψιν καὶ διακυβέρνησιν τῶν Ἱερῶν Μονῶν, ὡς ἐκπαλαί, ὑπὲρ ἧς καὶ θερμῶς ἐκλιπαροῦντες ἐξαιτοῦνται καὶ αὐθις τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἐπίρρωσιν, ὡς διὰ μακρῶν χρόνων ἐπισθέντες τῇ πνευματικῇ ταύτῃ καταστάσει καὶ τῇ ἀμοιβαίᾳ εὐαρεστούμενοι τῶν πατέρων ἀγάπῃ καὶ περιθάλλῃ. Συσκεψάμενοι τοίνυν συνοδικῶς καὶ ἐνθεν μὲν τὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν τῶν ῥηθέντων Χριστιανῶν καὶ τὴν κατάπαυσιν τοῦ λοιποῦ τῶν σκανδάλων πραγματευόμενοι, ἐνθεν δὲ τὸ αἶσθημα τῆς χριστιανικῆς αὐτῶν ἐπιρρωνύοντες εὐλαθείας, ἦν ἐκ προγόνων ἐτήρησαν ἀπονέμοντες τοῖς ἱεροῖς ἐκείνοις δικαιώμασι, ἐγνωμεν κοινῇ καὶ συνοδικῇ διαγνώσει ἀποδέξασθαι εὐμενῶς τὰ θερμὰς αὐτῶν παρακλήσεις, κρατῦναι, δηλονότι, ἐμπεδῶσαι καὶ ἀνανεῶσαι τὰ τῆς πατριαρχικῆς ἐξαρχίας ἀρχαῖα προνόμια δι' ἐκδόσεως Πατριαρχικοῦ ἡμῶν καὶ Συνοδικοῦ Σιγγιλλιώδους Γράμματος, χορηγομένου ἐκάστη τῶν εἰρημένων Ἱερῶν Μονῶν, διὰ τὰ ἐξ αὐτῶν ἐκπαλαί παρ' αὐτῆς ἐξαρτώμενα χωρία. Καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὰ τῇ ἱερᾷ ἡμετέρᾳ πατριαρχικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ Μονῇ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐπιλεγομένη τοῦ Σουμσλᾶ ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐξαρχικῶς προσηρ-

τημένα καὶ ὑποτεταγμένα χωρία τὰ ἐν τῇ Λαζικῇ κείμενα ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα Σάντα, ἤτοι τὸ Ζιχανάντων, Πινατάντων, τὸ Πιστόφ, τὸ Κοζλαράντων, τὸ Τουρναιζάντων, τὸ Τερζάντων, ἡ Φτελένη, ἡ Δεβερά, τὸ Κοσπιδῆ, ἡ Λαραχανί, ἡ Ἄγουρσα, τὸ Κούτουλο, τὰ Σκόπια, ἡ Σκαλίτα καὶ ἡ Βωρίζαινα, ἅπαντα τὸν ἀριθμὸν δεκαπέντε, ὑπάρχωσι τοῦ λοιποῦ καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον ὑπαγόμενα καὶ ὑποκείμενα τῇ ἐξαρχικῇ διοικήσει καὶ διεξαγωγῇ τῆς Μονῆς ταύτης, καὶ παρ' αὐτῆς ἔχωσι τὴν ἐξάρτησιν, διακυβερνόμενα πνευματικῶς ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς κοινῇ γνώμῃ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων ἀποστελλομένων παρ' αὐτοῖς ἱερωμένων προσώπων, ἀνδρῶν μέντοι κοσμίῳ τοῖς ἤθεσι καὶ ἱεροπρεπῶν. οἵτινες ὀφείλουσιν ἐπισκέπτεσθαι θεοφιλῶς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας καὶ ὑποθέσεις τῶν κατήκων χριστιανῶν, κατὰ τὰς διατυπώσεις καὶ τοὺς κανονικοὺς ὄρους καὶ θεσμοὺς τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, εὐλογεῖν τε καὶ ἀγιάζειν αὐτούς, καὶ πάντα τὰ Ἱερά Μυστήρια ἐπιτελεῖν. μνημονεύοντες αἰεὶ, ὡς νενομίσται, τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ἔτι δὲ καὶ διὰ τῶν νοθεσιῶν αὐτῶν καὶ ἐναρέτων παραδειγμάτων ποδηγετεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν εἰσέδειαν καὶ τὴν ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρίαν. Ὁφείλουσι δὲ ἐν πίσῃ περιστάσει καὶ ὑποθέσει τῶν χριστιανῶν χρηζούσῃ τῆς ἐκκλησιαστικῆς προστασίας καὶ ἀντιλήψεως, ἀναφέρεσθαι τῷ κατὰ καιροὺς Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ὡσπερ καὶ ἐν περιπτώσει κανονικῆς τινος ἀπορίας καὶ ἀμφιγνοίας ἀαγγέλλειν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐξαιτεῖσθαι τὰς ὁδηγίας αὐτῆς. Ὁφείλουσι δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις κάτοικοι χριστιανοὶ διατρεῖν ἀκμαίαν τὴν πρὸς τὴν Ἱεράν ταύτην Μονὴν εὐλάβειαν καὶ ἀφοσίωσιν αὐτῶν, ὑπέκειν τε καὶ ὑποτάσσεσθαι τῷ ἡγουμένῳ καὶ τοῖς ἀποστελλομένοις πρὸς πνευματικὴν αὐτῶν ἐπίσκεψιν ἱερεῦσι καὶ τὸ προσῆκον αὐτοῖς ἀπονέμειν σέβας, προθυμοποιοῦμενοι καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀνέκαθεν ὀρισμένων καὶ τεταγμένων ἐξαρχικῶν δικαιωμάτων καὶ τὴν ἀμοιβαίαν ἐπιδεικνύμενοι εὐγγύμονα διάθεσιν. Ταῦτα ἀπεφάνθη καὶ κεκύρωται συναδικῶς. Ὅθεν

εις ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλωδες ἐν μεμβράναις Γράμμα καὶ ἐδόθη τῇ διαληφθείσῃ Ἰερᾷ ἡμέτερα Πατριαρχικῇ καὶ Σταυραπηνιακῇ Μονῇ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐπιλεγομένη τοῦ Σουμελαῖ.

Ἐν ἔτει σωτηριῶ χιλιοσιῶ ὀκτακοσιαστῶ ἑβδομηκοστῶ ἔκτῳ κατὰ μῆνα Νοέμβριον, ἐπινεμήσεως πέμπτῃς.

ΙΩΑΚΕΙΜ ἑλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης Οἰκουμενικὸς καὶ Πατριάρχης.

Ὁ Κυζίκου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ὁ Χαλκηδόνος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ὁ Δέρκων ΙΩΑΚΕΙΜ

Ὁ Τορνόβου ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ Πρόεδρος Βερβοῖας ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

Ὁ Γρεβενῶν ΚΥΡΙΑΛΟΣ

Ὁ (ς) ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ὁ Χαλδίας ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

Ἐσωτερικαὶ μεταξὺ τῶν πατέρων διαμάχαι ἐφ' ἱκανὸν καιρὸν διέταραξαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη (1878) τὴν εἰρήνην τῆς Μονῆς. Ὁ περὶ αὐτῶν λόγος παρέλκει ὄλως, διότι ἡ ἱστορία τῶν συγχρόνων εὐδέποτε γράφεται· εἶναι ἀνάγκη ὁ χρόνος νὰ διασκορπίσῃ πάντα τὰ ἐπικαλύμματα, τὰ ὅποια ἡ συμπάθεια ἢ αἰσθημα ἀντίθετον δύναται νὰ παρεμβάλλῃ· ἐν τούτοις τὰ τότε συμβαίνοντα ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε νὰ ἐπισπᾶσῃσι σὺντονον τὴν προσοχὴν τῆς ἐκκλησίας, ἣτις προβλέπουσα ἐκ τῆς τοιαύτης διαπάλης τὴν μέλλουσαν νὰ συμβῆ ἐπὶ τῶν ἐπαρχιακῶν χωρίων καταστροφὴν, καὶ θέλουσα νὰ προλάβῃ ταύτην, διώρισε κατὰ τὸ 1879 δι' ἀπράξεως τῆς Ἰερᾶς Συνόδου τὸν Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος Γρηγόριον Καλλιῶν ἐπόπτην τῶν Ἱερῶν Μονῶν, ἐξουσίαν ἔχοντα περῆρεσθαι τὰ χωρία τακτικῶς, εὐλογεῖν καὶ ἀγιάζειν αὐτά, ἐκτελεῖν τὰς ἐμπιπτούσας ἱεροτελεστίας, χειροτονεῖν ἱερεῖς καὶ ἱπαρκεῖν πάσαις ταῖς κοιναῖς καὶ ἰδιωτικαῖς ὑποθέσεσιν αὐτῶν, ἐπίσης δὲ καὶ δίκας καὶ διαζύγια ἐξετάζειν καὶ ἐμβατοῖκια παρὰ τῶν ἱερέων λαμβάνειν. Τῇ ἀπόφασιν ταύτην ἤγγειλε τῇ Μονῇ Σουμελαῖ ὁ τότε τοῦ εἰσάκτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἰθύνων βίκτης καὶ διαπρεπέστατος πατριάρχης Ἰωακείμ, ὁ Γ', ὅστις ἐπέζητησε διὰ τῆς τοιαύτης λύσεως

νά ησυχάση και τους διαμαγομένους πατέρας. Αί επόμεναι δύο επιστολαί αυτού, ή μὲν ἀπὸ 21 7/βρίου 1879 ή δὲ ἀπὸ 1 8/βρίου εἰσι κατακειχωρέσμεναι ἐν τῷ Κώδικι τῆς Μονῆς.

Ἰωακείμ κ. τ. λ.

σιώτατοι κ.τ.λ. Ἡ ἐκκλῆσια λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς ἀλλοτριότητας καὶ διαιρέσεις καὶ τὴν οὐχὶ εὐάρεστον ὑπὸ θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἔποψιν κατάστασιν τῶν χριστιανῶν τῶν ὑπὸ τὴν ἐξαρχικὴν ὑμῶν δικαιοδοσίαν ὑπαγομένων χωρίων καὶ μὴ ἀνεχομένη τὴν στασιμότητα τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ προαγωγῆς αὐτῶν προερχομένην ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας ὑμῶν πρὸς τὴν πνευματικὴν ποιμαντορίαν καὶ ἐπίσκεψιν, τὴν ἐπιτήρησιν τῆς καταστάσεως τῶν σχολείων αὐτῶν καὶ τῆς προόδου τῆς νεολαίας, τὴν διεξαγωγὴν τῶν διεμπιπτουσῶν αὐτῶν συζυγικῶν διαφορῶν καὶ προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν τῶν διαφορῶν ὑποθέσεων αὐτῶν ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, καὶ ἐν γένει τὴν πρόληψιν καὶ θεραπείαν τῶν παντοίων κοινωνικῶν καὶ θρησκευτικῶν αὐτῶν ἀναγκῶν, ἐν ἐρίνε, μηδὲ ὁλως παραβλάπτουσα τὰ ἐξαρχικὰ ὑμῶν δικαιώματα ἐπὶ τῶν χωρίων αὐτῶν καὶ κατ' οὐδὲν παραμειοῦσα τὴν εὐλάβειαν τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ὑμῶν μονῆς, ἵνα διορίσῃ ἓνα τῶν πλησιοχώρων ἀρχιερέων, τὸν μᾶλλον κατάλληλον ὅπως ἐποπτεύῃ καὶ ἐπαρκῆ εἰς τὰς προεκτεθείσας ἀνάγκας αὐτῶν, καὶ ὡς τοιοῦτον ἐξελέξατο τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Τραπεζοῦντος ἀγαπητὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν κύρ Γρηγόριον, ᾧ καὶ ἐνετείλατο ἵνα περιέρχεται τὰ χωρία ταῦτα, εὐλογῇ καὶ ἀγιάζῃ τοὺς χριστιανοὺς ἀρχιερατικῶς, κηρύττῃ τὸν θεῖον λόγον, θεωρῇ τὰς συζυγικὰς διαφορὰς, χειροτονῇ τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν, ἐπιτηρῇ τὰς σχολὰς, καὶ πάσας τὰς ἀνάγκας αὐτῶν προλαμβάνῃ, καὶ ταῦτα ἀνευ οὐδεμιᾶς ὑλικῆς ζημίας τῆς Μονῆς. Τὸ μέτρον τοῦτο ὡς τὸ μόνον συντελεστικὸν ἵνα κατευνάσῃ τὰς διχονοίας καὶ διαιρέσεις καὶ ἐπιφέρῃ καὶ τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν προαγωγὴν εἰς τὰ κοινὰ αὐτῶν πράγματα ἀποφασίσαντες συνοδικῶς ἐφαρμόσαι εἰς τὰ περὶ ὧν

ὁ λόγος ἐξαρχικὰ χωρία, κοινοποιοῦμεν τῇ ὑμῶν ὁσιότητι τὴν ἀπόφασιν ταύτην, προτρεπόμενοι καὶ παραγγέλλοντες ἵνα ἀσπασθῆτε αὐτὴν ὡς κοινωφελῆ μὲν εἰς τοὺς χριστιανούς, οὐδεμιᾶς δὲ βλάβης πρόξενον εἰς ὑλικά συμφέροντα τῆς ὑμετέρας Μονῆς, καθόσον καὶ τὸ ταξειδίον, ὅπερ μέχρι τοῦδε εἶχεν αὐτὴ ἐν τοῖς ἐξαρχικοῖς τούτοις χωρίοις, θέλει ἔχει καὶ τοῦ λοιποῦ νεμομένη καὶ πάντα τὰ δικαιώματα ἀνελλιπῶς. Προσέξατε δὲ καλῶς μήποτε ἀποπειραθῆ τις ἐξ ὑμῶν πλαγίως ἢ φανερῶς ἀντιπρᾶξαι καὶ ὑποκινῆσαι τοὺς χριστιανούς ἢ ἀποπλανῆσαι δι' εἰσηγήσεων ἀντικειμένων εἰς τὸ ἀγαθοεργὸν πνεῖμα τῆς ἐκκλησίας, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει αἱ συνιπυαὶ δι' ὑμᾶς ἔσσονται λίαν δυσάρεστοι. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μεθ' ὑμῶν.

Ἰωακείμ κ. τ. λ.

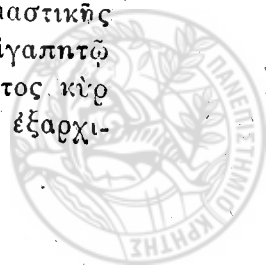
Ἄσπιώτατε κ. τ. λ. Οὐδόλως λανθάνει τὴν ὑμῶν ὁσιότητα ὅτι ὡς πάντες οἱ ἀρχιερεῖς εἰσὶ παρὰ τῆς ἐκκλησίας διορισμένοι ἐπόπται τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν ἱερῶν σταυροπηγιακῶν Μονῶν, οὕτω καὶ ὁ κατὰ καιροὺς ἱερώτατος μητροπολίτης Τραπεζοῦντος ἐντολὴν ἔχει ἐποπτεῦειν ἐπὶ τῶν τριῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ κειμένων, τῆς ὑμετέρας, δῆλον ὅτι, τῆς τοῦ Βαζελῶν καὶ τῆς τοῦ Περιστερῶτα. Κατὰ συνέπειαν ὁ ἀρτίως ἐμπειστητευμένος τὴν ποιμαντορίαν τῆς ἐπαρχίας ταύτης περισπούδαστος ἡμῶν ἀδελφός κύρ Γρηγόριος ἐνετάλη παρ' ἡμῶν ἐξασπείν τὸ καθῆκον τοῦτο τῆς ἐποπτείας ἐπὶ τῶν εἰρημένων μονῶν, ἐπισκεπτόμενος αὐτὰς τακτικῶς καὶ ἐποπτεύων μακρόθεν τε καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τό τε πολίτευμα ὑμῶν τῶν ἐνασκουμένων πατέρων καὶ τὴν κατάστασιν ἐν γένει τῶν Μονῶν τούτων, ἅμα δὲ καὶ προστατεύων αὐτὰς ἐν πάσαις ταῖς ἐμπιπτούσαις ὑποθέσεσιν ἐνώπιον καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, ἵνα οὕτω προάγωνται βελτιούμεναι ἠθικῶς τε καὶ ὑλικῶς καὶ τὴν ἀρχαίαν εὐκλειαν ἀνακτῶμεναι. Ἐντελλόμεθα οὖν τῇ ὑμῶν ὁσιότητι διὰ τῆς παρουσίας πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, ὅπως γινώσκοντες τὴν αὐτοῦ ἱερότητα ἐπόπτην

τῆς ἱερᾶς ὑμῶν Μονῆς ἀπονέμντε αὐτῷ τὸ προσῆκον σέβας καὶ τὴν εὐλάβειαν, ὑπακούετε εἰς τὰς συμβουλὰς αὐτοῦ κοὶ παραινέσεις καὶ ἐργάζεσθε μετὰ ζήλου καὶ δραστηριότητος ἰπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς κοινῆς μεταοίας ὑμῶν, προσπαθοῦντες ἵνα αἱ πρόσοδοι αὐτῆς χρησιμοποιοῦνται θεόντως, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἐπαυξάνετε οὕτω τὴν εὐλάβειαν καὶ τὸ σέβας τῶν χριστιανῶν πρὸς τὸ ἱερὸν ὑμῶν σκίνωμα καὶ ὑμᾶς αὐτοῦς, ἐτι δὲ κοὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πλοσασίαν καὶ ὑπεράσπισιν ἐν πάσαις ὑμῶν ταῖς ἀ ἀγκαις καὶ ὑποθέσεσιν. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος εἶν μετὰ τῆς ὑμῶν δοιότητος.

Ἐπειδὴ τινες τῶν πατέρων ἦσαν ἐξωσμένοι τῆς Μονῆς καὶ ἄλλοι εἶχον ἐγκαταλίπη αὐτὴν, κατωρθώθη νὰ γένηται δεκτὴ ἡ ἐπιβληθεῖσα ἐποπτεία, ἣτις ἀπατέλει ἀναίρεσιν ὄλων τῶν ἐπιχειρηθημένων τῆ Μο ἢ προνομίων. Μόνος σχεδὸν ἐπάλασε κατ' αὐτῆς ὁ τῆς Μονῆς Πριστερὰ ἠγούμενος Γρηγόριος, ὅστις τότε δι' ἡρωϊκῆς ὄντως αὐταπαρνήσεως ὑπερησπίσατο τὰ προνόμια. Ἄπερ διὰ τοσοῦτων θυσιῶν οἱ προκάτοχοι του εἶχον διασώσῃ. Καὶ προσεκλήθη μὲν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἠπειλήθη καὶ ἐβ ἄσθη· ἀλλ' οὗτος μίαν εἶχεν ἀπόφασιν νὰ ἐπιμείνῃ ἄχρις ἰσχυρῶν εἰς στάσιν ἐναντίαν τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐκκλησίας. Οἱ ἐν τῇ Σουμεῖᾳ ἐν τούτοις πατέρες παρεδέχθησαν τὸ μέτρον ἀπαντήσαντες τῇ ἐκκλησίᾳ ὅτι ἦσαν πρόθυμοι νὰ ὑπακουσῶσιν εἰς τὰς διαταγὰς αὐτῆς. Ἐννεῖται ὅτι εἰς τοιούτην συγκατάθεσιν προέβαινον κατόπιν οὐχὶ μικρᾶς ἐξωθεν πίσεως. Ἡ ἐπομένη ἐπιστολὴ ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου 1880 τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὑπὸ τῶν ἐν Σουμεῖᾳ ἐγένετο ἀποδεκτὸν τὸ μέτρον τῆς ἐποπτείας.

Ἰωακείμ κ. τ. λ.

Ἐσιώτατοι κτλ. Ἀμφότερα τὰ ἀπὸ 18 τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου γράμματα ὑμῶν λαβόντες εἶδομεν τὴν εὐπειθῆ παραδοχὴν τῆς προδιακοινωνείσεως ὑμῖν ἐκκλησιαστικῆς ἀποφάσεως περὶ τῆς ἀνατιθεσῆς τῷ ἐν Χριστῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ ἱερωτάτῳ κλημτροπολίτῃ Τραπεζοῦντος κτλ. Γρηγορίῳ ἐποπτείας τῆς τε ἱερᾶς Μονῆς καὶ τῶν ἐξαρχι-

νῶν ἡμῶν χωρίων, καὶ εὐαρετηθέντες ἐπὶ τῇ ἐκδηλώσει τῶν αἰσθημάτων τοῦ σεβασμοῦ πρὸς ταύτην τὴν μητέρα ἡμῶν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν προαγόμεθα διὰ τῆς παρουσίας ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς ἐπιστολῆς διαβιβάσαι τῇ ἡμῶν ὁσιότητι τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας. ἅμα δὲ δηλώσαι ὅτι τὸ μέτρον τοῦτό ἐστιν ὀριστικὸν καὶ ἀμεταίτητον καὶ διαβεβαιῶσαι ὅτι καὶ τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Μονῇ πολλῆς ἠθικῆς ὠφελείας γενήσεται πρόξενον καὶ οἷς ἐξαρχιώταις χριστιανοῖς, πρόχειρον ἔξουσι τὴν ἀρχιερατικὴν προστασίαν τῆς αὐτοῦ ἱερότητος ἐν πάσις ταῖς κοιναῖς καὶ ἰδιωτικαῖς αὐτῶν ὑποθέσει· δι' ὃ μὴ παύσητε ἀπονεύοντες τὸν προσήκοντα σεβασμὸν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς αὐτοῦ ἱερότητος καὶ ἀποκαθιστῶντες οὕτως αὐτὸν προθυμότερον εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ καθήκοντος τούτου τῆς ἐλοπιτείας, ἵνα πρὸς τῇ εὐνοίᾳ αὐτοῦ ἐφέλκύσητε εἰς ἑαυτοὺς καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν εὐαρέκειαν. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μεθ' ἡμῶν.

Κατόπιν τῆς τοιαύτης συγκαταθέσεως τῶν Συμελιωτῶν ὁ Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος Γρηγόριος συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ν. μάρχου Σιρρῆ Πασσᾶ (1) ἐπετέφχε τὴν 3 Ἰουλίου 1880 τὴν Μονὴν Σουμελά, ὅπου τὴν 9 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς συνεκάλεσε συνεδρίαν παρόντων πάντων τῶν πατέρων τῶν ἐν τῇ Μ. νῇ εὐρισκομένων, δύο ἀντιπροσώπων τῶν ἄλλων ἐξαρχιακῶν Μονῶν καὶ ἀντιπροσώπων τῆς Σάντα Λα-

1. Ὁ λόγιος οὗτος νομάρχης ἀφῆκε λαμπρὰν τῆς ἐπισκέψεώς του ταύτης ἀνάμνησιν τοῖς ἐν τῇ Μονῇ δι' ὧν ἐν τῷ κώδικι αὐτῆς ἔγραψεν Ἀποσπῶμεν ἐκ τούτων τὰ ἐκόμμενα : Τοῦτο τὸ σεμνον Μοναστήριον ἀφιερωμένον εἰς τὴν ἁγίαν Μιρίαν δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι εἶναι τὸ ὕψος τῶν ἐπτὰ θαυμάτων Ὡς πρὸς τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν κομψότητα τὸ εὖρον τόσον ἠνώτερον ἀφ' ὅσον τὸ ἔχω ἀκούσῃ, ὥστε ἐγὼ καὶ οἱ σύντροφοί μου πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὴν τέρψιν καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, ἃς ἠσθάνθημεν ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης, δὲν θὰ τὴν εὐρωμεν ἄλλοῦ πλέον, εἰμὴ εἰς τὸν Παράδεισον, ὃν τὰ ἅγια βιβλία ὑπόσχονται εἰς τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἕτεροι δὲ λόγιοι Τοῦρκοι διελθόντες διὰ τῆς Μονῆς κατέστρωσαν ἐν τῷ κώδικι αὐτῆς τὰς ἐντοπώσεις αὐτῶν. Ἐπίσης ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι ὁ γεραρὸς καὶ φιλόστον Μητροπολίτης Ἀμασσίας Ἀνθίμος ὠραῖον πλέκει τῇ Μονῇ ἐγκώμιον, ἐπισκεφθεὶς αὐτὴν τῷ 1894, ὅτε ἀπεστάλη εἰς Τραπεζοῦντα ὡς ἐξαρχος πατριαρχικός.

ραχανῆς, Ἀούρους καὶ Χορτοκόπης. Ὁμιλήτας ἐν αὐτῇ περὶ τοῦ σκοποῦ, τὸν ὅποιον ἡ ἐκκλησία ἐπεδίωξε διὰ τῆς ἀποφασισθείσης ἐποπτείας, ἐζήτησε νὰ συνυπογράψωσιν εἰ παρόντες ὑπόσχασιν ὅτι δέχονται αὐτὸν ὡς ἐπόπτην, ὅπερ καὶ ἐγένετο, ὡς φανεροῦται ἐκ τοῦ κώδικος τῆς Μονῆς, εἰς τὸν ὅποιον τότε κατεχωρήθησαν καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἐπιστολαί. Ἐν τούτοις δὲν παρῆλθε τοῦς καιρὸς καὶ ἠγέρθησαν σφοδραὶ διαμαρτυρίαι, αἵτινες ἐπὶ διατίαν ὀλόκληρον ἔθηκαν εἰς ἀνησυχίαν οὐχὶ μικράν τὴν τε Μητρόπολιν Τραπεζοῦτος καὶ τὴν Μεκάλην Ἐκκλησίαν. Ἰδίᾳ τὰς διαμαρτυρίας ταύτας ὑπέβαλλεν εἰ χωριοί, οἵτινες εἶχον συνειθίσει εἰς τὴν τελείαν ἀσυδοσίαν, ἣν παρά τῶν Μοῶν ἀπέλαμβάνον καὶ ἧτις ἀνταπεκρινετο εἰς τὴν ἐλεινήν ὑπὸ πᾶσαν ἐποφιν οἰκονομικῆν τῶν κατὰστατιν. Εἰς τὴν ἀντίστασιν ταύτην εἶδεν θάρρος τοῦ Περιστερεώτου Γρηγορίου τὸ παράδειγμα, μηδέποτε θελήσαντος ν' ἀναγνωρίσῃ ἐποπτείαν ἐκ μέρους τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦτος. Ἡ ἐκκλησία ἐδοκίμασε καὶ πάλιν νὰ καθυπαχίσῃ τὰ πύματα τῶν χριστιανῶ ἐπανελημμένας ἀποστείλασα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο πορρεπτικὰς ἐπιστολάς, ὅποια ἡ ἐπομένη τοῦ Ἰωακείμ Γ'. ἀπὸ Ὀκτωβρίου τοῦ 1882.

Ἰωακείμ κ. τ. λ.

Ὅσιώτατοι κ.τ.λ. Χριστιανοὶ τινες κάτοικοι τῶν αὐτόθι ἐξαρχικῶν χωρίων ἀννήχθησαν πρὸ τίνος τῆ Ἐκκλησίας προσκλαιόμενοι αὐτῇ κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς πρὸ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν ληφθείσης περὶ ἐποπτείας ἐπὶ τῶν χωρίων αὐτῶν τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Τραπεζοῦτος κυρ Γρηγορίου, ὡς δῆθεν ἐπιβλαβοῦ καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀσυμφόρου αὐτοῖς, καὶ ἐξαιτούμενοι τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν εἰς τὸ πρότερον καθεστῶς. Τῆς αἰτίας οὖν ταύτης ληφθείσης ὑπ' ὅσιν συνοδικῶς, ἐπειδὴ παρετηρήθη ὅτι κακῶς καὶ ἐσφαλμένως ἠρμηνεύθη τοῖς Χριστιανοῖς ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς Ἐκκλησίας, ἧτις οὐδὲν ἄλλο διὰ ταύτης ἐσκόπει εἰ μὴ ἵνα θέσῃ ἐπ' αὐτῶν τῇ ἀξιοχρέῳ προνοητικῇ μερίμνῃ ἀπλῆν τινα ἀνωτέραν ἀρχιερατικὴν ἐποπτεῖαν πρὸς μίξανα ὑπεράσπισιν καὶ προστασίαν τῶν τοιοῦτων συμφερόντων αὐτῶν, διὰ τοῦτο ἐνεκρίναμεν ἵνα ἀπευθύνωμεν κοινὴν πρὸς πάν-

τας πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν ἐπεξηγοῦντες αὐτοῖς σαφέστερον τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν καὶ συνιστῶντες ἵνα ἀποδέξωνται ταύτην προθύμως ὡς αὐτὸ τὸ συμφέρον αὐτῶν ἀποβλέπουσαν. Ἐν τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ γράφοντες καὶ γνωστοποιοῦντες τοῦτο καὶ τῇ ὑμῶν ὁσιότητι προτρεπόμεθα ὑμᾶς πατρικῶς ὅπως συντελέσητε παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς, συμβουλευόντες καὶ παραινοῦντες αὐτοῖς τὰ εἰκότα εἰς εὐόδωσιν τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, ὑπεῖκοντες οὐχ ἥττον καὶ ὑμεῖς εἰς ταύτην καὶ ἀναγνωρίζοντες τὴν αὐτοῦ ἱερότητα τὸν μητροπολίτην Τραπεζοῦντος ὡς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διωρισμένον ἐπόπτην τῶν χωρίων τούτων, ἐν γνώσει ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου φελέκυσετε ἐφ' ἑμᾶς τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐαρέσκειαν. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶν μεθ' ὑμῶν.

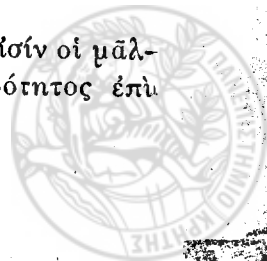
Καὶ ἐν τούτοις ἡ ἐποπτεία οὐδέποτε κατωρθώθη νὰ ἐξασκηθῇ καὶ οὐδέποτε ἐγένετο δεκτὴ. Καὶ αὕτη δὲ ἡ Ἐκκλησία ἠναγκάσθη διὰ τρόπον πλαγίου νὰ ἀποσύρῃ τὴν ἀπόφασίν της, ἐπικυρώσασα κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1886 τὸν κανονισμόν τῆς Μονῆς Σουμελά, δι' οὗ καὶ πάλιν ἀναγνωρίζεται ὑπερτέρα πνευματικὴ ἀρχὴ ἐπὶ τῶν ἐξαρχικῶν χωρίων ὁ ἡγούμενος. Ὁ κανονισμὸς οὗτος, ὅστις ἤδη εὕρεται ἐν ἐνεργείᾳ ἔχει ὡς ἐξῆς :

Περὶ ἡγουμένου

Ἄρθρ. 1^{ον} Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Σουμελά διατελεῖ ἀνέκαθεν σταυροπηγιακὴ ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ιδιόρρυθμον βίον ἐξ ἀνάγκης ἔχουσα, διευθύνεται δὲ παρὰ ἡγουμένου καὶ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρ. 2^{ον} Ὁ ἡγούμενος ἐκλέγεται διὰ ψηφοφορίας ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου πατέρων τῆς Μονῆς, δι' αἷωμα δὲ ψήφου ἔχουσιν, ὅσοι μετὰ τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν αὐτῶν κατετάγησαν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν πατέρων τῆς Μονῆς.

Ἄρθρ. 3^{ον} Ὑποψήφιοι διὰ τὴν ἡγουμενεῖαν εἰσὶν οἱ μᾶλλον διακρινόμενοι μεταξὺ τῆς ἀδελφότητος ἐπὶ

ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ καὶ εὐσεβείᾳ καὶ συνέσει, ἀπολαύοντες δὲ τοῦ κοινοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ὑπολήψεως· ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν ὑπάρχει ἀνατεθειμένη καὶ ἡ πνευματικὴ διακυβέρνησις τῶν χριστιανῶν τῆς ἐξαρχίας Σουμελά, οἱ ὑποψήφιοι διὰ τὴν ἡγουμενίαν δέον σὺν τοῖς ἄλλοις νὰ διακρίωνται καὶ ἐπὶ διοικητικῇ καὶ ποιμαντορικῇ φρονήσει καὶ ἰκανότητι.

*Ἀρθρ. 4^{ον} Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγουμένου συντάσσεται Πρακτικὸν καταχωριζόμενον ἐν τῷ κώδικι τῆς Μονῆς καὶ ὑπογραφόμενον παρὰ τῶν λαβόντων μέρος εἰ τὴν ψηφοφορίαν πατέρων, κοινοποιεῖται δὲ τοῦτο διὰ γράμματος τῷ Πατριάρχῃ πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς.

*Ἀρθρ. 5^{ον} Ὁ ἐκλεγείς ἡγούμενος τῆς Μονῆς ἀναλαμβάνει ἐπίσημως τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἅμα τῇ ἀποστολῇ τῆς πατριαρχικῆς ἀναγνωρίσεως καὶ ἐπικυρώσεως.

*Ἀρθρ. 6^{ον} Ὁ ἡγούμενος χαίρει μὲν τὰς πρώτας τιμὰς κατὰ τὰς προνομίας τῆς Μονῆς καὶ χωρὶς αὐτοῦ οὐδὲν γίνεται, τὰ σπουδαιότερα ὅμως συναποφασίζει, συνεπικυροῖ καὶ ἐνεργεῖ τῇ συμπράξει τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου.

*Ἀρθρ. 7^{ον} Ὁ ἡγούμενος ὀφείλει ἵνα φροντίζη περὶ τῆς καλῆς διοικήσεως καὶ εὐκοσμίας τῆς Μονῆς καὶ ἐπιβλέπη ἀγρύπνως τὴν διαγωγὴν τῶν ἐν αὐτῇ πατέρων, καθοδῶν ὧν ἕνα ἕκαστον εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς διακονίας αὐτοῦ καὶ ποδηγετῶν πάντας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς χρηστότητος καὶ τῆς ἀρετῆς μετὰ πραότητος καὶ δικαιοσύνης.

*Ἀρθρ. 8^{ον} Ὁ ἡγούμενος ὀφείλει ἵνα μεριμνᾷ καὶ περὶ τῶν ὑλικῶν τῆς Μονῆς συμφερόντων, προνοῇ ὅπως γίνεται ἀκριδῆς καταγραφὴ παρὰ τοῦ Γραμματέως τῶν τε προσόδων καὶ τῶν δαπανῶν τῆς Μονῆς, καὶ κατ'ἀλληλὸς καὶ δικαίᾳ διανομῇ τῶν διακονημάτων, φροντίζη δὲ καὶ περὶ τῆς διατη-

ρήσεως καὶ βλετιώσεως τῶν κτημάτων καὶ πραγμάτων τῆς Μονῆς καὶ ἐν γένει περί τε τῆς ἐσωτερικῆς εὐκοσμίας καὶ τῆς ἐξωτερικῆς εὐπρεπείας τῆς Μονῆς καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ Ἱεροῦ Ναοῦ.

*Ἄρθρ. 9^{ον} Ὁ ἡγούμενος μεριμνῶν περὶ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τῶν πατέρων ὀφείλει οὐ μόνον ἵνα διορίζη ἓνα ἐκ τῶν μᾶλλον σεβαστῶν καὶ εὐπαιδευτῶν πατέρων πνευματικὸν τῆς Μονῆς ἐξομολογοῦντα καὶ καθοδηγοῦντα τοὺς πατέρας εἰς τὰς τρίβους τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἐξομολογῇ τοὺς προσερχομένους αὐτῷ ἐκ τῶν πατέρων, στήριζων αὐτοὺς διὰ προσφῶρων νουθεσιῶν καὶ ποδηγετῶν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας.

Β'. Καθήκοντα τοῦ ἡγουμένου ὡς ἐξάρχου

*Ἄρθρ. 10^{ον} Κατὰ τὰς ἀρχαίας τῆς Μονῆς προνομίας, ἐπικυρωθείσας καὶ διὰ νεωτέρων πατριαρχικῶν σιγγιλλίων, τὰ περὶ τὴν Μονὴν χωρία ὑπάγονται ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν καὶ ποιμαντορίαν αὐτῆς, τὰς δὲ πνευματικὰς τῶν ἐν αὐτοῖς χριστιανῶν ἀνάγκας καὶ ὑποθέσεις θεωρεῖ ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος τῆς Μονῆς, ἀναφερόμενος περὶ πάσης σπουδαίας ὑποθέσεως ἀπ' εὐθείας τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.

*Ἄρθρ. 11^{ον} Ὁ ἡγούμενος ὀφείλει ἐπισκέπτεσθαι τρίς τοῦ ἐνιαυτοῦ τὰ χωρία τῆς ἐξαρχίας, δις μὲν χάριν ἐπισκέψεως τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τῶν ἐν αὐτοῖς χριστιανῶν, ἅπαξ δὲ πρὸς εἰσπραξίν τῶν ὀρισμῆνων κανονικῶν δικαιωμάτων τῆς Μονῆς· ἀλλὰ καὶ ἂν ἐν ἄλλῃ τινὶ ἐποχῇ τοῦ ἔτους ἤθελε προσκληθῆ παρὰ τῶν χριστιαν-

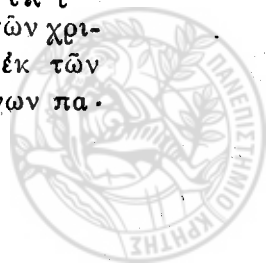

νων ἔνεκα ἐπειγούσης τινὸς πνευματικῆς αὐτῶν ἀνάγκης ὀφείλει ἀπέρχεσθαι εἰς ἐπίσκεψιν τούτων.

Ἄρθρ. 12^{ον} Ὁ ἡγούμενος, ὡς ποιμὴν καὶ πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῶν ἐν τοῖς χωριοῖς τῆς ἐξαρχίας χριστιανῶν, ὀφείλει οὐ μόνον προνοεῖν περὶ τῆς ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ Κυρίου προκοπῆς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ θεωρεῖν καὶ δικάζειν τὰς εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτοῦ ἀναγομένας ὑποθέσεις τῶν χριστιανῶν, παρευρίσκεσθαι εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ συνεννοεῖσθαι μετὰ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν πρὸς ἐπιτυχῆ ὑπερρῶσιν τῶν συμφερόντων τῶν χριστιανῶν.

Ἄρθρ. 13^{ον} Ὁ ἡγούμενος, ὡς πατριαρχικὸς ἐξαρχος μεριμῶν περὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν χριστιανῶν τῆς ἐξαρχίας, συνεργάζεται μετὰ ἐπιτροπῆς ἐκλεγομένης ἐκ τῶν ἐξαρχιωτῶν, ἥτις καὶ ἐπιβλέπει τὰ ὑπάρχοντα σχολεῖα, φροντίζει περὶ τῆς συντηρήσεως καὶ ἀναπτύξεως αὐτῶν καὶ περὶ τῆς συστάσεως τοιούτων ἔνθα ὑπάρχει ἔλλειψις, βελτιώσεως ἐν ἀνάγκῃ ὑλικῶς καὶ τῆς Μονῆς. Ἐὰν δὲ αἱ πρόσοδοι τῆς Μονῆς ἐπιτρέπωσι τοῦτο, δύναται προνοῆσαι καὶ περὶ συστάσεως ἀνωτέρου κεντρικοῦ σχολείου παρὰ τῇ Μονῇ ἐν τῷ Μετοχίῳ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας.

Ἄρθρ. 14^{ον} Ὁ ἡγούμενος ὀφείλει, ὡς πνευματικὸς ποιμὴν τῶν ἐξαρχιωτῶν, προνοεῖν περὶ τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως τούτων, διορίζων εἰς τὰ διάφορα τμήματα τῆς ἐξαρχίας πνευματικούς ἐξομολογοῦντας τοὺς χριστιανούς, κατὰ δὲ τὰς ἡμέρας τῶν ἁγίων νηστειῶν οὐ μόνον ἀποστέλλων ἰδιαιτέρους πνευματικούς περιερχομένους τὴν ἐξαρχίαν πρὸς ἐξομολόγησιν τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνατιθεὶς εἰς τινα ἐκ τῶν εὐπαιδευτῶν καὶ ἐπ' ἀρετῇ διακρινομένων πα-

τέρων ἢ καὶ ἐκ τῶν ἱερέων τῆς ἐξαρχίας ὅπως κηρύττη ἐν τοῖς χωρίοις τὸν θεῖον λόγον πρὸς καταρτισμὸν τῶν εὐσεβῶν.

Ἄρθρ. 15^{ον} Ὁ ἡγούμενος θεωρεῖ τὰς ὑποθέσεις τῶν ἐξαρχιωτῶν συζυγίας καὶ ἄλλας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἢ τῆς δημογεροντίας τοῦ μέρους, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καταφεύγει πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ζητῶν τὰς δεούσας ὁδηγίας.

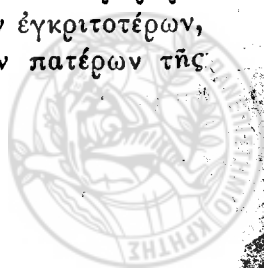
Ἄρθρ. 16^{ον} Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἡγουμένου καὶ τοῦ Συμβουλίου ἢ τῆς Δημογεροντίας θεωρουμένων ὡς Πρωτοδικείων ἐκκαλοῦνται ἐν περιπτώσει ἐφέσεως ἀμέσως ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρ. 17^{ον} Τοῦ ἡγουμένου περιερχομένου τὰ χωρία πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν χριστιανῶν καὶ λύσιν τῶν μεταξὺ αὐτῶν διαφορῶν, πᾶσαν τὴν γενομένην δαπάνην ὑφίσταται ἡ Μοῦνη, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν γινομένην παρὰ τῶν ἀποστελλομένων παρὰ τοῦ ἡγουμένου εἰς διακονίαν τῆς Μοῦνης δαπάνην.

Ἄρθρ. 18^{ον} Ὁ ἡγούμενός ἐστίν ὁ ἄμεσος πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῶν ἐν τῇ ἐξαρχίᾳ ἱερέων, οἵτινες ὀφείλουσι σέβεσθαι αὐτόν, μνημονεύειν ἐν ταῖς ἱεροπραξίαις τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀποτίειν εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὰ κανονικὰ δικαιώματα καὶ τὰ τῆς Θεολογικῆς σχολῆς, μὴ μεταβαίνειν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ λαμβάνειν τὰ γράμματα τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν καὶ ἐν περιπτώσει ἀποχωρήσεως ἐκ τῆς ἐξαρχίας τὰ ἀπολυτήρια αὐτῶν.

Γ'. Περὶ Συμβουλίου

Καθ' ἐκάστην διετίαν ἐκλέγονται διὰ ψηφοφορίας τέσσαρες Σύμβουλοι ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων, σεβασμιωτέρων καὶ ἱκανωτέρων πατέρων τῆς ἀδελφότητος.

- Ἄρθρ. 19^{ον} Τὸ συμβούλιον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἡγουμένου συνερχόμενον ἐκλέγει ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ τὸν ταμίαν τῆς Μονῆς, ἓνα δὲ γραμματέα ἐκ τοῦ ὄλου προσωπικοῦ τῆς Μονῆς λαμβάνοντα μέρος εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου ἀνευ δικαιώματος ψήφου.
- Ἄρθρ. 20^{ον} Πρόεδρος τοῦ συμβουλίου ἐστὶν ὁ ἡγούμενος· πάρεδροι δὲ οἱ τέσσαρες σύμβουλοι μετ' ὧν συσκέπτεται καὶ συνυπογράφει πάσης ὑποθέσεως ἔγγραφα.
- Ἄρθρ. 21^{ον} Τῆς σφραγίδος τῆς Μονῆς οὔσης τετραμεροῦς, ὁ ἡγούμενος κρατεῖ ἐν τμημα αὐτῆς, τὰ δ' ἄλλα τρία διανέμονται ἀνά ἓν εἰς τοὺς τρεῖς πρεσβυτέρους συμβούλους.
- Ἄρθρ. 22^{ον} Τὸ ἡγουμενικὸν Συμβούλιον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἡγουμένου διευθύνει καὶ κυβερνᾷ τὴν Μονήν, εἰς αὐτὸ ἀναφέρονται αἱ τὴν Μονὴν καὶ τὰ διάφορα αὐτῆς συμφέροντα ἀφορῶσαι ὑποθέσεις καὶ αὐτὸ ἀποφασίζει ἐπὶ πάσης ὑποθέσεως ἀναγομένης εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Μονῆς διὰ πλειονοψηφίας· τηρεῖ πρακτικὰ ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτοῦ· ὁ ἐκ τῶν συμβούλων μειονοψηφῶν δύναται ἵνα ζητήσῃ ὅπως καταχωρισθῇ ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐν τοῖς πρακτικοῖς μετὰ τῶν λόγων, δι' οὓς δὲν ἀσπάζεται τὴν γνώμην τῆς πλειονοψηφίας· ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας τῶν Συμβούλων ἰσχύει ἡ γνώμη τοῦ μέρους, εἰς ὃ ἤθελε προστεθῆ ἡ γνώμη τοῦ ἡγουμένου.
- Ἄρθρ. 23^{ον} Ἐν περιπτώσει σπουδαίας τινὸς ὑποθέσεως δύναται ὁ ἡγούμενος λαμβάνειν καὶ τὴν γνώμην τοῦ Συμβουλίου ἵνα προσκαλέσῃ γενικὴν συνεδρίαν τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου πατέρων καὶ ὑποβάλλῃ αὐτοῖς εἰς διάσκεψιν τὸ ζήτημα περὶ οὗ πρόκειται.
- Ἄρθρ. 24^{ον} Πᾶσα μοναστηριακὴ ὑπόθεσις θεωρηθεῖσα

ὑπὸ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου καταγράφεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὑπογραφομένοις παρὰ τοῦ ἡγουμένου, τῶν Συμβούλων καὶ τοῦ Γραμματέως.

Ἄρθρ. 25^{ον} Τὸ ἡγουμενικὸν Συμβούλιον ἀποφασίζει περὶ πάσης σπουδαίας δαπάνης γενησομένης ἐν τῇ Μονῇ, περὶ καταλλήλου διατροφῆς τοῦ προσωπικοῦ αὐτῆς καὶ ἐν γένει περὶ παντὸς ἀφορῶντος εἰς τὰ ὑλικά συμφέροντα τῆς Μονῆς, τὰς δὲ ἀποφάσεις ἐκτελεῖ ὁ ἡγούμενος καὶ ὁ ἐκ τῶν συμβούλων ταμίας· μικρὰς τινὰς μόνον δαπάνας δύναται ἵνα διατάξῃ ἀπ' εὐθείας ὁ ἡγούμενος.

Ἄρθρ. 26^{ον} Ὁ ἡγούμενος καὶ τὸ ἡγουμενικὸν Συμβούλιον παραλαμβάνει πάσας τὰς προσόδους τῆς Μονῆς τὰς τε ἐκ τῶν κτημάτων προερχομένας καὶ τὰς ἐκ τῶν τυχηρῶν εἰσπράξεων, οἷον πωλήσεως κηρίων, προσφορῶν παρὰ τῶν προσκυνητῶν, λειτουργιῶν κλπ. παραδίδουσι δὲ ταύτας τῷ ταμίᾳ.

Ἄρθρ. 27^{ον} Τὸ ἡγουμενικὸν Συμβούλιον συνεδριάζει τακτικῶς μὲν κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις ὁ ἡγούμενος ἤθελε προσκαλέσῃ αὐτό.

Περὶ ταμίου

Ἄρθρ. 28^{ον} Ὁ ταμίας ὀφείλει κρατεῖν α) βιβλίον πρόχειρον, ἐν ᾧ νὰ καταγράψῃ ἡμέσως πᾶν παραδιδόμενον αὐτῷ ποσὸν καὶ πᾶσαν γινομένην δαπάνην, β.) βιβλίον μέγα, ἐν ᾧ νὰ καταγράψῃ ἔνθεν μὲν τὰς προσόδους, ἐτέρωθεν δὲ τὰς δαπάνας τῆς Μονῆς· πᾶσα δὲ δαπάνη δεόν ἵνα δικαιολογῆται δι' ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ ἡγουμένου.

Ἄρθρ. 29^{ον} Ὁ ταμίας δεόν ἵνα καθ' ἕκαστον ἔτος διδῶ λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ εἰς τὴν γενικὴν

τῶν πατέρων Συνέλευσιν, ὀφείλει δὲ συνάμα ἵνα καταστρώσῃ γενικὸν καταστατικὸν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Μονῆς, ὅπερ ὑπογράφημενον ὑπὸ τῶν πατέρων ἀποστέλλεται εἰς τὸ Οἰκουμινικὸν Πατριαρχεῖον.

Περὶ Γραμματέως

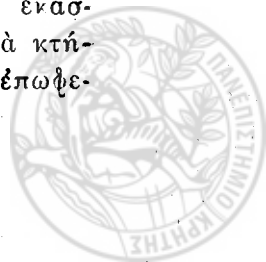
Ὁ Γραμματεὺς διοριζόμενος ὑπὸ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου ἐκ τῶν λογιωτέρων πατέρων τῆς Μονῆς συντάσσει τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριώσεως τοῦ Συμβουλίου καὶ πᾶν ἐγγραφὸν ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Μονῆς, κρατεῖ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Μονῆς, καὶ βοηθεῖ ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὸν ταμίαν εἰς κατὰστροφισιν καὶ ἀντιγραφὴν ἐν τῷ κώδικι τῶν προσόδων καὶ τῶν δαπανῶν τῆς Μονῆς.

Ἄρθρ. 30^{ον} Ὁ Γραμματεὺς κρατεῖ καὶ τὸ Μοναχολόγιον, ἐν ᾧ σημειοῖ τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ἐκάστου τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς, τὴν πατρίδα αὐτοῦ, πότε κατετάχθη εἰς τὴν ἀδελφότητα, ποῖον τινὰ ἔχει βαθμὸν, ποίαν ἡλικίαν καὶ εἴ τι τοιοῦτον. Ἀποθανόντος δὲ τινος ἐκ τῶν ἀδελφῶν σημειοῖ τὰ κυριώτερα τοῦ βίου αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 31^{ον} Ὁ Γραμματεὺς ἐργάζεται ἀμέσως ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἡγουμένου καὶ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου, οὐδὲν πράττων ἄνευ τῆς διαταγῆς τούτων.

Περὶ τῶν κτημάτων τῆς Μονῆς

Ἄρθρ. 32^{ον} Κατὰ πᾶν ἔτος τὸ ἡγουμινικὸν Συμβούλιον διορίζει ἐπιστάτης τῶν κτημάτων τῆς Μονῆς καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκόντων Μετοχιῶν ἕκαστος δὲ τούτων ὀφείλει ἐπισκέπτεσθαι τὰ κτήματα τῆς Μονῆς, φροντίζειν περὶ τῆς ἐπιφει-

λοῦς ἐνοικιάσεως αὐτῶν, τῆς καλλιεργείας τῶν ἀμέσως ὑπὸ τῆς Μο ἢς καλλιεργουμένων γαιῶν, τῆς ἐπισκευῆς τῶν ἐν αὐτοῖς οἰκημάτων, σταύλων, ἀχυρώνων, καὶ πληροφορεῖν περὶ πάντων τούτων τὸ ἡγουμενικὸν Συμβούλιον, ὑπεύθυνος ὢν ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ πᾶσαν τυχόν ἀταξίαν ἢ ἀμέλειαν.

Ἄρθρ. 33^{ον} Τῶν κτημάτων ἀπάντων τῆς Μονῆς συντάσσεται γενικὸν κτηματολόγιον τῇ ἐπιτοασίᾳ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρ. 34^{ον} Πώλησις ἀκινήτου κτήματος τῆς Μονῆς ἐστὶν ἀπηγορευμένη, ἐκτὸς ἐὰν λόγῳ οἰκονομίας ἀνταλλαγῇ δι' ἄλλου κτήματος, ἢ ἐὰν τὸ κτῆμα τιγγάνῃ εὐτελὲς ἢ δὲν φέρῃ οὐδεμίαν πρόσοδον, τότε πωλεῖται τῇ τῇ ἐγκρίσει τῆς ἐκκ. νσίας καὶ ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ πωληθέντος ἀγοράζεται ἕτερον προσοδοφόρον.

Ἄρθρ. 35^{ον} Ἡ ἐνοικίασις τῶν κτημάτων τῆς Μονῆς γίνεται κατὰ τὰς ἐν ὁμοίαις περιστάσεσιν εἰθισμένας διατυπώσεις, ἧτοι διὰ πλειστηριασμοῦ, ἀγγελιομένης τῆς ἐνοικιάσεως διὰ τῶν ἐν χρήσει ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις μέσων τῆς εἰδοποιήσεως καὶ κατακυρομένου τοῦ κτήματος τῷ τελευταίῳ ὑπερθεματιστῇ. λαμβανομένων ὄλων τῶν νομίμων ἐγγυήσεων πρὸς ἀσφαλῆ εἰσπραξίν τοῦ μισθώματος.

Περὶ τοῦ σκευοφυλακείου

Ἄρθρ. 36^{ον} Γενομένης ἐτησίως τακτικῆς καὶ ἀκριβοῦς καταγραφῆς πάντων τῶν Ἱερῶν ἀμφοῶν καὶ σκευῶν, παραδίδονται ταῦτα παρὰ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου τῷ ἐκκλησιαρχῇ τῆς Μονῆς ἐντεταλμένῳ τὴν φύλαξιν καὶ εὐπρέπειαν τοῦ σκευοφυλακείου ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην καὶ ὑποχρέου δοῦναι λόγον τῷ ἡγουμενικῷ Συμβου-

λίῳ περὶ ἐκάστου ἱεροῦ ἀμφίου ἢ σκεύους παραδιδόντος αὐτῷ.

*Ἄρθρ. 37^{ον} Εἰς τὸν ἐκκλησιαρχὴν πρὸς τούτοις τυγχάνει ἀνατεθειμένη ἡ φροντις περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς εὐπρεπείας τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ὀφείλοντα γνωστοποιεῖν τῷ ἡγουμενικῷ Συμβουλίῳ περὶ παντὸς ἀφιερώματος γινομένου εἰς τὴν Μονὴν ἢ τὸν ἱερὸν ναὸν παρὰ τῶν εὐσεβῶν.

Περὶ τῆς Βιβλιοθήκης

*Ἄρθρ. 38^{ον} Τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἐχούσης οὐκ εὐκαταφρόντων Βιβλιοθήκην, ἡ ἐπιστασία αὐτῆς ἀνατίθεται ὑπὸ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου εἰς ἕνα ἐκ τῶν μᾶλλον εὐπαιδευτῶν πατέρων, ὀφείλοντα ἵνα τηρῇ αὐτὴν φείποτε ἐν καλῇ τάξει, ἔχη δὲ κατάλογον ἀκριβῆ καὶ λεπτομερῆ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ βιβλίων. καὶ ἐγγράφῃ ἐν αὐτῷ πᾶν νέον βιβλίον ἀγοραζόμενον παρὰ τῆς Μονῆς πρὸς πλουτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης αὐτῆς. Ὁ Βιβλιοθηκᾶριος δίδωσι λόγον τῆς ἐπιστασίας αὐτοῦ εἰς τὸ ἡγουμενικὸν Συμβούλιον.

*Ἄρθρ. 39^{ον} Ὁ Βιβλιοθηκᾶριος ὀφείλει πρὸς τούτοις ἵνα διατηρῇ ἐν καλῇ ὅσον οἶόν τε καταστάσει τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἐναποτεθειμένα ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Μονῆς, οἷον Χρυσόβουλλα, σιγίλλια, πατριαρχικά γράμματα, φερμάνια καὶ εἴ τι ἄλλο, κρατῶν ἀκριβῆ καὶ ὅσον οἶόν τε λεπτομερῆ κατάλογον τούτων, ὑπεύθυνος δὲ ὢν ἐνώπιον τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου διὰ πᾶσαν τυχὸν ἀπώλειαν.

Περὶ τῶν ἄλλων σκευῶν καὶ ἐπίπλων τῆς Μονῆς

*Ἄρθρ. 40^{ον} Ἐκτὸς τῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν πατέρων

ἀπαιτουμένων, σκευῶν καὶ ἐπίπλων, ἐπειδὴ ἡ Μονὴ ἡ ξενίζουσα διαφόρους περιηγητὰς ἔχει καὶ πολλὰ ἄλλα σκευὴ καὶ ἐπιπλα προωρισμένα διὰ τὴν χρῆσιν τούτων, τὸ ἡγουμενικὸν Συμβούλιον διορίζει ἕνα ἐκ τῶν ἰκανωτέρων πατέρων Κελαρίτην, εἰς ὃν ἀνατίθεται ἡ ἐπιμέλεια τῆς καλῆς διατηρήσεως τῶν σκευῶν καὶ ἐπίπλων τῆς Μονῆς.

Ἄρθρ. 41^{ον} Εἰς τὴν Κελαρίτην ἐστὶν ἐμπειστευμένη καὶ ἡ ἀποθήκη τῶν τροφίμων, ὡς πρὸς τὴν ἀγορὰν τῶν ὀσίων διατελεῖ ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ ἡγουμένου.

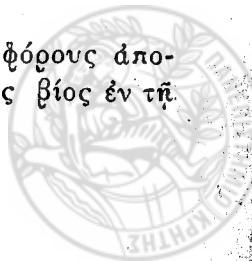
Περὶ τῶν χρεῶν τῆς Μονῆς

Ἄρθρ. 42^{ον} Ἐν ἑκ τῶν σπουδαιοτέρων μελημάτων τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου δέον ἐὰν ἡ διὰ τῶν προσόδων τῆς Μονῆς ἀπόσβεσις τῶν χρεῶν αὐτῆς.

Ἄρθρ. 43^{ον} Οὐδὲν νέον χρέος συνομολογεῖται ἀνευ σπουδαίας ἀνάγκης συζητουμένης ἐν τῷ ἡγουμενικῷ Συμβουλίῳ, ὅταν δὲ ἀναγνωρισθῆ μετὰ ὄριμον σκέψιν ἡ ἀνάγκη τῆς συνομολογήσεως τοῦ χρέους καὶ γίνηται περὶ τούτου πρακτικὸν τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου καὶ ζητηθῆ περὶ τούτου ἄδεια τῆς Ἐκκλησίας προκειμένου περὶ χρεῶς ἀνωτέρου τῶν χιλίων γροσίων, συνομολογεῖ τὸ χρέος ὁ ἡγούμενος καὶ ὑπογράφει καὶ σφραγίζει τὸ συντασσόμενον ἔγγραφον· ἄλλως τὸ χρέος μένει ὑπ' εὐθύνην τοῦ συνάψαντος αὐτό.

Περὶ μοναχῶν

Ἄρθρ. 44^{ον} Ἐπειδὴ μετὰ πολλὰς καὶ διαφόρους ἀποπείρας ὅπως εἰσαχθῆ ὁ κοινοβιακὸς βίος ἐν τῇ

Μονῆ κατεδείχθη ὅτι τοῦτο τυγχάνει ἀδύνατον ἕνεκα τῆς ἀνατεθειμένης αὐτῷ πατριαρχικῆς ἐξουχίας καὶ τῆς συρροῆς τῶν χριστιανῶν ἐν τῇ Μονῇ, μένει ἐν ἐνεργείᾳ τὸ σύστημα τοῦ ἰδιορρύθμου βίου τῶν ἐν αὐτῇ ἀδελφῶν.

*Ἀρθρ. 45^{ον} Οἱ μοναχοὶ ὀφείλουσι διάγειν ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀρμονίᾳ πρὸς ἀλλήλους ὡς ἀρμόζει ἀνθρώποις τοιοῦτον ἐκλεξαμένοις βίον, βιοῦν ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ ὡς ἀπυρην σάμενοι ἑαυτοὺς καὶ ἄραντες τὸν σταυρὸν αὐτῶν ἵνα ἀκολουθήσωσι τῷ Κυρίῳ, ὑποτάσσεσθαι δὲ προθύμως καὶ ἀγογγύστως τῷ ἡγουμένῳ καὶ τῷ Συμβουλίῳ.

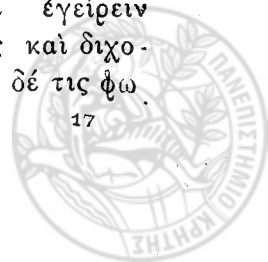
*Ἀρθρ. 46^{ον} Οἱ μοναχοὶ ὀφείλουσιν ἐκτελεῖν μετὰ πάσης προθυμίας, εὐλικρινείας καὶ ζήλου τὰ ἀνατιθέμενα αὐτοῖς παρὰ τοῦ ἡγουμένου καὶ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου ἱερὰ δικαιώματα.

*Ἀρθρ. 47^{ον} Οἱ μοναχοὶ ὀφείλουσιν ἵνα μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως κήδωνται τῶν συμφερόντων τῆς ἱερᾶς αὐτῶν μετανοίας, οὐδενὶ δ' ἐπιτρέπεται τῶν μοναχῶν πρὸς ἴδιον ὄφελος ἢ ὅπως χαριοθῆ ἄλλοις ἢ σφετερισθῆ τι τῶν τῆς Μονῆς.

*Ἀρθρ. 48^{ον} Οἱ μοναχοὶ ἀποστελλόμενοι παρὰ τοῦ ἡγουμένου εἰς τὰ χωρία τῆς ἐξουχίας ὀφείλουσιν ἵνα διάγωσι καὶ πολιτεύωνται ἐν αὐτοῖς ὁσίως, θεαρέστως καὶ θεοφιλῶς, ἐπισπώμενοι τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην τῶν χριστιανῶν, τιμῶντες δὲ καὶ τὸ ἱερόν σχῆμα ὑπερ φέρουσι.

*Ἀρθρ. 49^{ον} Οἱ νεώτεροι τῶν μοναχῶν ὀφείλουσιν ἵνα σέβωνται καὶ τιμῶσι τοὺς πρεσβυτέρους, οὔτοι δ' ἀγαπῶσι καὶ καθοδηγῶσιν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς τοὺς νεωτέρους.

*Ἀρθρ. 50^{ον} Οὐδενὶ τῶν μοναχῶν ἐπιτρέπεται ἐγείρειν σκάνδαλα καὶ προκαλεῖν διαιρέσεις καὶ διχοστασίας μεταξὺ τῆς ἀδελφότητος, εἰ δὲ τις φω

ραθῆ ταῦτα πράττων, νουθετεῖται παρὰ τοῦ ἡγουμένου καὶ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου ὅπως μεταβάλῃ βίον, εἰ δὲ καὶ ἄπαξ καὶ δις καὶ τρίς νουθετηθεὶς ἐπιμένει ταραττων τὴν εἰρήνην ἐν τῇ Μονῇ, καὶ ἐν γένει βίον ἀνάρμοστον τῷ μοναχικῷ σχήματι ἔχων, ὁ τοιοῦτος καταγγέλλεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀποστελλομένου τοῦ σχετικοῦ πρακτικοῦ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου, ἐν ᾧ διατυποῦνται τὰ περὶ τούτου καὶ ζητεῖται ἡ ἔγκρισις τῆς ἀποπομπῆς τοῦ τοιούτου ἐκ τῆς Μονῆς.

*Ἀρθρ. 51^{ον} Οἱ μοναχοὶ ὀφείλουσιν ἀκριβῶς καὶ ἀνελλιπῶς συχνάξιν εἰς πάσας τὰς ἱεράς ἀκολουθίας, ψάλλειν καὶ ἱερουργεῖν ἐν αὐταῖς, καθὰ περὶ τούτου ἠθέλην ἀποφασίσῃ ὁ ἡγούμενος, οὐδενὶ δ' αὐτῶν ἐπιτρέπεται ἀπουσιάζειν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ τελετῶν ἄνευ δεδικαιολογημένης καὶ εὐλόγου ἀνάγκης.

*Ἀρθρ. 52^{ον} Οἱ μοναχοὶ ὀφείλουσιν εἰσερχεσθαι ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ φέροντες πάντα τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, μετ' εὐλαβείας δὲ καὶ φόβου Θεοῦ τῶν ἱερῶν τελετῶν ἀκροώμενοι.

*Ἀρθρ. 53^{ον} Οἱ μοναχοὶ ἐνδιαιτῶνται ἐντὸς τῆς Μονῆς ἀνεξαιρέτως ἐκτὸς τῶν εἰς διακονίας τῆς Μονῆς ἀποστελλομένων ἢ τῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐξαρχίας ἀπουσιαζόντων.

*Ἀρθρ. 54^{ον} Ὅπως γένηται τις δεκτὸς μεταξὺ τῆς ἀδελφότητος ὀφείλει παρουσιάσαι ἀποδεικτικὰ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ καὶ τοῦ βίου, ὃν μέχρι τούδε διήγαγε. Τῶν ἰγγράφων τούτων ἐξεταζομένων καὶ ἐκτιμωμένων παρὰ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου, ὁ νεωστὶ προσελθὼν προσκολλᾶται ὡς ὑποτακτικὸς ἐνὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ μᾶλλον εὐπαιδευτῶν πατέρων, παρ' ᾧ καὶ δοκιμάζεται

ἐπὶ τέσσαρα τοῦλάχιστον ἔτη, διδασκόμενος ὅ,τι ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. Μετὰ τοῦτο ἐὰν φανῇ ἄξιος τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, αἰτήσῃ μὲν τοῦ γέροντος αὐτοῦ, τῇ ἐπιδοκίμασίᾳ δὲ τοῦ ἡγουμενικοῦ Συμβουλίου, κείρεται μοναχός, καὶ ἐὰν ἔχη τὴν ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ὀριζομένην ἡλικίαν καὶ τὰ λοιπὰ προσόντα χειροτονεῖται ἱεροδιάκονος ὀφείλων διακονῆσαι ἐπὶ τρία τοῦλάχιστον ἔτη, εἶτα χειροτονούμενος ἱερεὺς καὶ ἐφημερεύσας ἐπὶ δύο ἔτη ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μονῆς, κατατάσσεται εἰς τὴν ἀδελφότητα τῶν ἱερωμένων ἀδελφῶν τῆς Μονῆς, ἀπολαύων τῶν προσόντων τοῖς ἱερωμένοις ἀδελφοῖς δικαιωμάτων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Θ'.

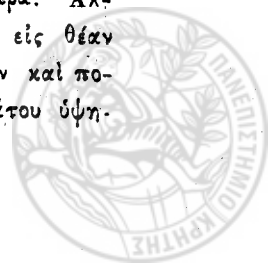
Ἡ Μονὴ Σουμελά ὑπὸ τὴν σημερινὴν τῆς κατάστασιν. — Περιγραφὴ τῶν ἐξαρχικῶν χωρίων τῆς ἐξαρχίας Σουμελά.

Τὴν σήμερον ἡ Μονὴ ὀλίγα διατηρεῖ τῶν ἀρχαίων τῆς ἐρείπων καὶ ταῦτα μὴ ἀνερχόμενα εἰς πολὺ ἀπομεμακρυσμένην ἐποχὴν. Τῷ 1860, οἰκονόμου τῆς Μονῆς διατελοῦντος τοῦ ἐκ Λεβερᾶς ἱερομονάχου Νικοδήμου Μυρίδου, ὅστις ἐφ' ἱκανὰ ἔτη ὑπῆρξε διὰ τὴν Μονὴν ὁ κυριώτατος μοχλὸς τῆς κινήσεως αὐτῆς, ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος λαμπροῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ σήμερον ἐγείρεται ἄποπτον καὶ τετραώροφον ἐκεῖ ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ λόφου, περιέχον δώματα εὐρύτατα καὶ παρρουσιάζον εἰς τὸν κάτωθεν θεώμενον ἔκπαγλον εἰκόνα οἰκοδομῆς ὠραίας καὶ λιθίνης. Παρ' αὐτὴν πρό τινων ἐτῶν ἤρξατο οἰκοδομουμένη καὶ ἐτέρα μεγάλη ἐπίσης οἰκοδομή, ἣτις συνεχίζει τὴν πρώτην καὶ ἣτις περατουμένη θὰ παρουσιάζῃ εἰς τὸ βλέμμα τοῦ κάτωθεν θεωμένου ἕν συνεχές οἰκοδόμημα. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἱερομονάχων τινὲς ἤγειραν ἴδια οἰκήματα ἀρκούντως εὐρύχωρα, καὶ οὕτω ἠυρύνθη δι' αὐτῶν οὐχὶ μικρὸν ἡ Μονή, εἰς πολλὰς ὑποδιαιρουμένη οἰκοδομάς, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀρχαιότερων, αἵτινες ὅμως μικρὸν κατὰ μικρὸν καταρρίπτονται ἀντικαθιστάμεναι. Καὶ ὅσον ἀφ' ἐνὸς εὐχαριστεῖται τὶς βλέπων τὰς νέας ταύτας οἰκοδομάς, λιθίνους πάσας καὶ στερεάς, καλλωπιζούσας δὲ οὐχὶ μικρὸν τὸν τόπον τοῦτον, τόσον ἐξ ἄλλου αἰσθάνεται λύπην, διότι τὸ ἕν μετὰ τὸ ἄλλο πύ-

πτουσι καὶ ἐκλείπουσι τὰ ἐρείπια ἐκεῖνα, ἅτινα τοσοῦτων ἐτῶν ἐγκλείου-
σιν ἱστορίαν καὶ τοσοῦτον σεβασμὸν εἰς τὸν ἐπισκέπτην ἐμπνέουσιν. Ἄλλ'
ὁ χρόνος ρεῖ καὶ τὰ ὑπὸ χρόνον συµμεταβάλλονται καὶ ἐρείπιύμενα ἐκ-
λείπουσι καὶ ταῦτα, ἅξει δὲ νέα εἰς ἀκμὴν ἔρχονται καὶ νέαι ὄψεις καὶ νέα
πράγματα πανταχοῦ τὰς πηλαιὰς ὄψεις καὶ τὰ παλαιὰ ἀντικαθιστῶσι
πράγματα.

Ἄλλὰ θὰ μείνη ἐκεῖ αἰωνίως ὁ ἐν τῷ σπηλαίῳ ναός, αὐτὸς αὐτός ὃν
ἠκοδόμησαν οἱ ἰδρύσαντες τὴν Μοῆν Βαρνάβας καὶ Σωφρόνιος,
ὅστις δὲν ὑπόκειται εἰς φθοράν καὶ σὺδαμῶς ἀπειλεῖται ὑπὸ ἐρειπίω-
σεως καὶ καταστροφῆς, καθ' ὅσον ἐκτισμένος ἐντὸς σπηλαίου θόλον
ἔχει τὸ αἰωνόβιον βουνὸν καὶ ἔδαφος στερρότατον πάλιν αὐτὸ τὸ βου-
νὸν καὶ πλευρὰς αὐτὰς πάλιν τοῦ βουνοῦ τὰς πέτρας. Ἐμμεῖνεν ἐκεῖ καὶ
μένει καὶ θὰ μένη τὸ μόνον ἀναλλοίωτον τῆς Μοῆς κειμήλιον, αὐτὸ μόνον
διηγούμενον τὴν χιλίων καὶ πεντακοσίων ἐτῶν ἱστορίαν τῆς Μοῆς,
αὐτὸ μόνον εἰς τὴν μνήμην τῶν εὐτεβῶν προκυητῶν ἐπαναφέρον ὅλην
τῶν παρελθόντων χρόνων τὴν εὐκλειαν, ὅλην τῶν παρελθόντων δεινῶν
τὴν ἀνάμνησιν, ὅλην τῶν ἐνταῦθα συμβάντων τὴν ἐξιστόρησιν. Χαῖρε,
ἄντρον τῆς Παρθένου σεβάσιμον σὺ καὶ μόνον δύνασαι τὸ δάκρυ εἰς τοῦ;
ὀφθαλμοῦ; νὰ φέρῃς δι' ὅτα οἱ πατέρες ἡμῶν καὶ οἱ πρόγονοι ἐπαθον
δεινά σὺ καὶ μόνον δύνασαι τὴν καρδίαν νὰ συγκινήσῃς διὰ τὴν ἐλ-
θοῦσαν καὶ παρελθοῦσαν ἀκμὴν. Ποῖ οἱ χρόνοι, καθ' οὓς μετὰ τοσοῦτου
σεβασμοῦ ἐπάτουν τὸ ἔδαφός σου οἱ Μεγάλοι ἐκεῖνοι Κομνηνοί! Ποῖ
οἱ χρόνοι, καθ' οὓς ἀθρόως τὸν Χριστὸν ἐλάτρευον ἐν τῷ σκηνώματί σου
οἱ ἐκ διαφορῶν σημείων πρὸς σέ προστρέχοντες χριστιανοί, μόνον ἐν σοὶ
ἐπαναπαύοντες τὰ κεκμηκότα των μέλη, μόνον ἐν σοὶ εὐρίσκοντες πα-
ρηγορίαν τῶν θλίψεων των, ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν, προστασίαν ψυχῆς
καὶ σώματος! Χαῖρε τῆς Ἀγνῆς Παρθένου πανάρχαιον οἰκητήριον, ὅπερ
ὁ χρόνος δὲν κατώρθωσε νὰ προσβάλῃ, ὅπερ ἀλλόφυλοι ἐσεβάσθησαν,
ὅπερ μυριάδες ψυχῶν προσεκύνησαν!

Καὶ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ τὸ πολυτιμότεον, τὸ ἀτίμητον σήμερον κει-
μήλιον ἢ ἱερά τῆς Θεοτόκου εἰκὼν ἢ εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν
ἀποδιδομένη, διεσώθη ἄχρι τῆς σήμερον πεπαλαιωμένη μὲν ὑπὸ τοῦ
χρόνου, ἀκριβῶς ὅμως ἔνεκα τούτου μᾶλλον σεβασμῶ καὶ ἱερά. Ἄλ-
λοτε ἢ εἰκὼν αὕτη ἐφυλάσσετε ἐν τῷ ἱερῷ βήματι, σπανίως εἰς θέαν
καὶ προσκύνησιν παρουσιαζομένη. Σήμερον ὅμως ὑπὸ πλουσίων καὶ πο-
λυτίμων περιβεβλημένη στολισμάτων ἐρίδεται ἐπὶ στολοβάτου ὑψη-

λοῦ καὶ κομφοτάτου, ὑπὸ ἄλλων περικυκλουμένη εἰκόνων τῆς Θεοτόκου, ὥστε δύναται ὁ ἐπισκέπτης νὰ θαυμάσῃ τὸ λαμπρὸν τοῦτο τῆς ὀρθοδόξιας κειμήλιον. Ἄλλὰ καὶ αἱ ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ εἰκόνες Ἀλεξίου τοῦ τρίτου, Μανουὴλ τοῦ τρίτου καὶ Ἀνδρονίκου, αἱ μολὶς διαφανόμεναι, ἀποτιλοῦσιν ἐπίσης κειμήλιον διὰ τὴν Μονὴν πολύτιμον, τὸ ὅποιον ὁμως δυστυχῶς ὁ χρόνος ἀπειλεῖ ἐντελῶς νὰ ἐξαλείψῃ.

Γερμανὸς ἱστορικὸς διασημώτατος, ὁ πολὺς καὶ διαδότης Fallme-gayer (1), ἰδοῦ πῶς ἐν ὀλίγοις διαζωγραφεῖ τὸ ὅλως θαυμάσιον καὶ ἐκπληκτικὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι τῆς Μονῆς Σουμελαῶν δεκάκωρον ταξείδιον. «Παρὰ τὴν πόλιν τῆς Τραπεζοῦντος ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν χεῖμαρρος ὕδατοβριθῆς, ὑπὸ τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν Μωαμεθανῶν τῶν περιχώρων Δερμὲν—Δερσεσί (2), ἀρχαιότερον ὁμως Πυξίτης ὀνομαζόμενος. Ἡ κυρία διὰ τὴν ὄρεινὴν τῆς Χαλδίας χώραν συγκοινωνίας ὁδὸς πρὸς τὴν ἀρμενικὴν μεθοριακὴν πόλιν Ἐρσεντζάν, ἄγει μέχρις Δζεβισλοῦκ (3), ἔξ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ὀδοιπορικῆς ὥρας, παρὰ τὸν ποταμὸν, διὰ τῆς χαριέσεως ταύτης καὶ καρποβριθοῦς κοιλάδος. Ἐκεῖ ἡ κοιλάς χωρίζεται, ἢ τε ὁδὸς δὲ καὶ ὁ κύριος τοῦ Πυξίτου βραχίον. τῆς κοιλάδος βαθμηδὸν στενουμένης καὶ βαθύτερον κατερχομένης, παρὰ Καρυδέας καὶ μονήρη Κάστρων ἐρείπεια, στρέφονται ἀριστερῶς εἰς δευτέραν διακλάδωσιν διὰ μιᾶς τολμηρῶς ὑπὲρ τὸν χεῖμαρρον ὑπερκειμένης τοξοειδοῦς γεφύρας ἐκ λίθων ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Κομνηνῶν (4). Ἐντεῦθεν μέχρι τῆς Παναγίας, εἰς τὴν ἐνδοτάτην γωνίαν μιᾶς ἀκόμη στενωτέρου κεκλεισμένης καὶ ἀκόμη βαθύτερου κειμέ-

1 Τὴν περιγραφὴν ταύτην λαμβάνομεν ἐκ τῶν Original-Fragmente κτλ. (σελ. 52-55) ἐκτενέστερον ἐν τούτοις ἐκθέτει ὁ συγγραφεὺς τὰς περὶ Σουμελαῶν ἐντυπώσεις του καὶ σημειώσεις ἐν ἑτέρῳ συγγράμματι, Fragmente aus dem Orient, (καφ. Γ'. Der immergrüne Buschwald von Kolchis und das Höhlenkloster Sumelas, σελ. 89-129), ἔξ οὗ περιληπτικῶς ἐν τῷ πρώτῳ ἀναφερθέντι νεωτέρῳ συγγράμματι του παρέλαβε τὴν ὕψ. ἡμῶν ὡς παρατιθεμένην περιγραφὴν.

2 Ἦτοι ποταμὸς μύλων.

3 Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Καρυδέα. Ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν ἐκαλεῖτο Δικαιόσημον.

4 Ἡ Γέφυρα αὕτη διασώζεται καὶ σήμερον, τρία τῆς ὥρας τέταρτα ἀπὸ τοῦ Δζεβισλοῦκ, ἐν Κουσπιδιῷ, δὲν ζευγνύει ὁμως τὴν ὄλην ἐκεῖ ποτάμιον ἐκτασιν εὐρονθεῖαν πλείστον ἐκ τῶν καταχώσεων τοῦ Πυξίτου διὸ καὶ ὁ διὰ τὴν Μονὴν Σουμελαῶν ταξιδιώτης δὲν διέρχεται πλέον δι' αὐτῆς, ἀλλὰ δι' ἄλλης ὀλίγον περαιτέρω ξυλίνης.

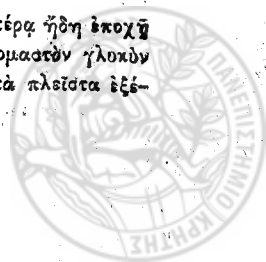
νης χαράδρας, διαρκεί ἡ ὁδοιπορία τέσσαρας ἔτι ὥρες, εἰς τὸ χαριέστατον ἴσως καὶ μᾶλλον μονήρες τμήμα τῶν ἀειπρασίνων δασωδῶν βουνῶν τῆς Κολχίδος :

Walis erat piceis et acuta densa cupresso
Nomine Gargaphia, succinctae cura Diana (1).

«Τὸ στενὸν τοῦτο τοῦ Πυξίτου εἶναι περαιτέρω ἀκόμη πυκνότερον δεδασωμένον καὶ μᾶλλον ὕδατοβριθές ἢ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ τμήμα. Κλήματα (2), Λεπτοκαρέαι, Συκαί, Καρυδέσι, Ἀπιδέαι, Μηλείαι, Ἀκταίαι, Κρανέαι, Μεσπιλέαι, Δρυς, Ὄξυαί, Πτελέαι, εἰς μῆκος δένδρου Πυξοί, καὶ Πλάτανοι, μετὰ δυσπεριγράπτου πλούτου ἐλικοειδῶν φυτῶν καὶ θάμνων, ἀπὸ τὸ βάθος αὐτὸ μέχρις ἐπάνω, ἐκεῖ ὅπου αἱ μεταξὺ Ὄξυῶν καὶ πρασίνων Δρυῶν βραχυβέλοιοι Ἐλάται ὀρίζουσι τὸ βελονοφυλλον δάσος ἀπὸ τὸ γυμνὸν βουνόν, σχηματίζουσι πυκνῶς δεδασωμένην θάλασσαν δένδρων, μὲ φλοισβοῦντα ρυάκια πολλὰ, μὲ πηγὰς καὶ μὲ σκιάς, μὲ καλύβας ἀπομεμωμένους καὶ διὰ σχιστῶν τεμαχίων ξύλων ἐστεγασμένους, μὲ ἐκτεταμένα κολοκυνθῶν χωράφια καὶ ὄρεινά λιβάδια. Ὑπεράνω τῶν πετρῶν καὶ τῶν γυμνῶν κλιτύων, εἰς πυκνῶς ἐλισσομένους ἡμιθάμνους, ὑπὸ τὸ φύλλωμα τῶν ὑπερκειμένων δένδρων καὶ θάμνων, ἀνέρχεται ἀπὸ τοῦ βάθους ἡ ὁδὸς ὑψηλὰ εἰς τὸ τοίχωμα τῆς κοιλάδος, καὶ διερχομένη παρεκκλήσια καὶ φοβεράς ἀβύσσους κατέρχεται πάλιν εἰς τὴν στενὴν τοῦ Πυξίτου χαράδραν δι' ἐστεγασμένης γεφύρας ὑπεράνω τῶν μεταξὺ τῶν βρίχων θροούντων ρυάκων, ὅπου γιγαντιαία Καστανέαι καὶ Καρυδέαι, Ὄξυαί καὶ σπανίας μεγαλοπρεπείας Ροδοδάφναι, καὶ παντὸς ἄλλου εἶδους φυλλώματα, ἀπερίγραπτον παρέχουσι μαγεῖαν εἰς τὸν φλοισβὸν τῶν ἐκ τῶν δύο ἐκατέρωθεν πλευρῶν καταπιπτόντων καταρρακτῶν καὶ εἰς τὸν πάταγον αὐτοῦ τοῦ Πυξίτου, ἐν τῇ γλυκεῖᾳ ἐκείνῃ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐσπερινῇ αὔρᾳ. Εἰς τὴν ρωμαντικὴν ταύτην ἐρημίαν μᾶς εὔρεν ἡ νύξ, καὶ αἴφνης ἐνεφανίσθη τῆς

1. Ἦτο κοιλάς πευκῶν καὶ πυκνῶν κυπαρίσσων
ὀνόματι Γαργαφία, τῆς εὐζώνου Ἀρτέμιδος ἱερά.

2. Κλήματα δὲν ὑπάρχουσι πλέον, τῆς φυλλοξήρας ἐν προγενεστέρᾳ ἡδὴ ἐποχῇ γυμνωσάσης τὴν Τραπεζουσιαν γῆν ἀπὸ τὸν ἄλλοτε ἄφθονον καὶ ὀνομαστὸν γλοκὸν τῆς ἀμπέλου καρπόν. Ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιπροφύρων δένδρων τὰ πλείστα ἐξέλιπον, ἢ ἐν ἀγρία μόνον διετηρήθησαν καταστάσει.

Πανσελήνου ὁ δίσκος ἐν τῷ τμήματι τῶν βουνῶν τῆς ἐδοτάτης ἐν τῇ κοιλάδι γωνίας μεταξύ ὑψηλῶν Πτελεῶν καὶ Πλατάνων ἐν τῷ βάθει κάτω. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἡ κοιλάς τόσο στενή, τὸ δάσος τόσο σκοτεινόν, τὸ ὄρος τόσο ὑψηλόν, ὥστε ἐξηφανίσθη καὶ πάλιν τὸ φῶς τῆς Σελήνης καὶ μετὰ κόπου μόλις ἐν τῷ σκότει ὑπεράνω γεφυρῶν, πετρῶν, πλαγιῶν ρυακίων, διαφόρων τοῦ βράχου προεξοχῶν καὶ κυρτώσεων, ἐστράφημεν πρὸς τοῦ: πρόποδης τοῦ βουνοῦ τοῦ Σουμελά, καὶ εἶδομεν ἐκ τῆς σκοτεινῆς κοιλάδος ὑπὲρ τὰ τοιχώματα τοῦ βράχου τὸ ὑπὸ τῆς Σελήνης λαμπρῶς τότε φωτισθὲν καὶ ἀπρόσιτον ὅλως φαινόμενον Μοναστηρίου τῆς Πηνχγίας. Ἐισαίτος ἄ: φαντασθῆ αὐτὴν σκηνήν. Ἄς φαντασθῆ τὸ ἀπόκεντρον ἐν τῇ ἐνδοτάτῃ γωνίᾳ τῆς πρασίνης χαράδρας· τὰ ἄπότομα, μὲ ὀλίγας μόνον σχισμάς, τραχέως ἀνερχόμενα, πέντε χιλιάδων καὶ ἡμισείας τοῦλάχιστον πόδας ὑψηλά, τοιχώματα· τὴν γιγαντιαίαν χλωρίδα τὴν πλήρη φυλλωμάτων, τὴν πλήρη ρυακίων· τὰ ἀργυρὰ νήματα τῶν καταρρακτῶν τῶν βουνῶν τὰ λάμποντα διὰ μέσου τῶν φύλλων ἐν τῷ σεληνιακῷ φωτί· τὸν παταγοῦντα κάτω ποταμόν· τὴν σιωπηλὴν ἐν τῷ δάσει ἐρημίαν· τὴν ἐντελῆ ἔλλειψιν ἐπὶ μακρὸν καὶ μιᾶς ἀνθρωπίνης κατοικίας· καὶ ὑπεράνω, εἰς τὸ ὄριον τοῦ φυλλώδους καὶ τοῦ βελονοφύλλου δάσους, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πρασίνου βουνοῦ, ἐν μορφῇ ὀρθίως ἰσταμένου παραλληλογράμμου, μὲ λίαν κατακόρυφον πρόσοψιν, μὲ βαθύ ἡμικυκλοειδῆς ἐν τῷ μέσῳ ἄντρον, ὡς ἀνάγλυφον προεξέχον βραχῶδες κοίλωμα· καὶ περὶ αὐτό, ἄνωθεν καὶ κάτωθεν καὶ ἐκ τῶν δύο ἐκατέρωθεν πλευρῶν, δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ, τὰ πάντα μὲ δάσος καὶ μὲ πρασίαν κεκαλυμμένα!

Ἄ' Ἐν μέσῳ τῶν νυκτερινῶν τοῦ βάρθου; σκιῶν ἀναβαίνομεν διὰ πυκνῶν δασυλλίων ἐλικοειδῶς τρία τοῦλάχιστον τῆς ὄρος τέταρτα εἰς τὸ αὐτὸ μὲ τὴν βᾶσιν τοῦ σπλαίου ὕψος, ὅπου παρεκκλήσιον καὶ σταῦλος διὰ τὰ φορτηγὰ ζῶα καὶ τοὺς ἀγωγιάτας. Κλίμαξ κινητὴ (1), ἐκ δύο μακρῶν κορμῶν δένδρων, μὲ ἐγκαρσίας βαθμίδας καὶ μὲ κιγκλίδας, φέρει ὑψηλά, εἰς μικρὰν θύραν, τεσσάρων μόνον ποδῶν ὕψους, στενὴν καὶ σιδηρόφρακτον, εἰς τὸ χεῖλος τοῦ βραχῶδους παραλληλογράμμου, καὶ μόλις ἀπ' αὐτῆς κατέρχεται τις διὰ μακρᾶς λιθίνης κλίμακος (2)

1. Δὲν ὑπάρχει πλέον, ἀντικατασταθεῖσα ὑπὸ ὀρειᾶς λιθίνης κλίμακος ἐξ 80 βαθμίδων, ὡς ἔστιν καὶ ἐκ τῆς εἰκόνας παρατηρηθεῖσαι.

2. Ἐξ 90 ἐν ἑλφ βαθμίδων.

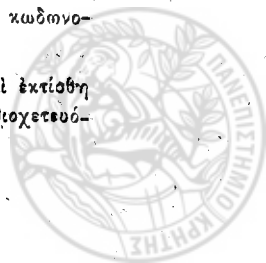
εις τὴν βάσιν τοῦ σπηλαίου καὶ εἰς τὰς κατοικίας τῶν καλογήρων. Ἐπὶ δωματίων κτιστῶν καὶ θολωτῶν θεμελίων ἀνήγειραν ἄνευ σχεδίου καὶ ἄνευ τάξεως ξύλινα χωρικά δωμάτια (1) με σκέπην ἐκ σχιστῶν τεμαχίων ξύλου καὶ με ἐξώττας πρὸ τῶν παρθύρων, ὑπεράνω τοῦ φοβεροῦ βάθους, τὰ μὲν ὑψηλά, τὰ δὲ χθαμαλά, ἀναλόγως τῆς ἀνισότητος τῶν γωνιῶν, συνδεόμενα μετ' ἀλλήλων διὰ κλιμάκων ξυλίνων καὶ διὰ θυρῶν ἐκτὸς τοῦ βράχου ἐσιαλισμένων. Καὶ ὅπως εἰς τοὺς ἐντὸς τῶν βράχων ναοὺς τῆς Νουβίας, αὐτὸ τοῦτο τὸ σπήλαιον ἀποτελεῖ τὸν ναὸν τῆς Μονῆς, εἰς τὸν ὅποιον μόνον προσέθηκαν τεχνήντως ἀψίδα μετὰ μικροῦ θολωτοῦ πυργίσκου (2), οὕτως ὥστε οἱ εὐτεβεῖς δὲν στρέφουσιν, ὅπως ἐν Ὑμψαμπόλῃ, πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ πρὸς τὸ στόμιον αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸ ἀπέναντι κείμενον βουνόν, ὃ δὲ ἀνατέλλων ἥλιος εἰσδύει διὰ τῶν ἡμιδιαφανῶν ὑέλων τῶν βελαντινῶν παραθύρων. Τέτοιας χάρις εἰς τὴν μοσχοβιτικὴν εὐλάβειαν μετενεχθέντες εἰς τὴν ἀπόκεντρον ταύτην ἐρημίαν κώδωνες κρέμνται ἐκ τοῦ τόξου (3) μιᾶς τῶν ἐντὸς τοῦ βράχου πυλῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς. Καὶ μό οὐκ οἱ μακρὰ ἀπηχοῦντες ἤχοι τῶν καθιερωθέντων τοῦτων μετάλλων καὶ ὀφλοῖσθός τῶν ἐκ τῶν ἀπέναντι ὄρεων εἰς τὸ βάθος κυλινδουμένων χειμάρρων διακόπτουσι τὴν σιωπὴν τῆς ἐρημικῆς κοιλάδος. Ἀπὸ τῆς σκέπης τοῦ σπηλαίου καταστάζει καθαρὸν πηγίον ὕδωρ εἰς λεκάνην μαρμαρίνην, ἐξαρκοῦν διὰ τὴν χρῆσιν τῆς ἱεράς κοινότητος· ἐν ἀνάγκῃ ὡς εὐρισκόμενον ἐκτὸς τῆς περιοχῆς ἐχθρικῆς δυνάμεως. Κετὰ τοὺς νεωτάτους ὅμως χρόνους ἡ εὐεργεσία Τραπεζουνοῦ πολίτου ἔφερε τεχνήντως εἰς τὸ σπήλαιον θαψιλῆ ὀρεινὴν πηγὴν, ἥτις σχηματίζει νέον καταρράκτην με μακρὰ ἀργυρὰ νήματα ὑπεράνω τῆς ἀβύσσου (4). Αἱ παλαιοὶ τοχογραφίαι ἐπὶ τοῦ κεκαπνισμένου τοιχώματος τοῦ ναοῦ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ δι' αὐτοῦ τοὺς εὐσε-

1. Ἐλέγομεν καὶ ἀνωτέρω, ὅτι τῶν τοιούτων δωματίων ἐλάχιστα διεσώθησαν, καὶ ταῦτα σὺν τῷ χρόνῳ ἔρειπούμενα.

2. Ἐνθα τὸ Ἴερὸν τοῦ ναοῦ.

3. Ἀπὸ πολλοῦ, χάρις εἰς ἰδιωτικὴν δωρεάν, ἰδρῶθη ἐν τῇ ἀλῆ καὶ κωδωνοστάσιον.

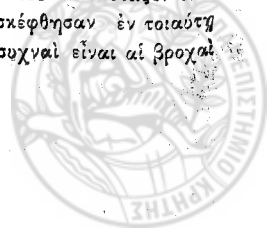
4. Τὰ ὑδραυλικά ταῦτα ἔργα συνεπληρώθησαν βραδύτερον, ὅτε καὶ ἐκτίσθη (ἐπὶ τῆρουμένου Διογυσίου, 1840) καὶ δεξαμενὴ. Τὸ ὕδωρ ὅμως τοῦτο διοχετεύ-

θείς πατέρες ὑπῆρξαν νέον τι, καθ' ὅσον οὐδείς ἀκόμη τὰς εἶχε παρατηρήσει. Ἀλέξιος ὁ Γ', ὁ νόμιμος αὐτοῦ υἱὸς καὶ διάδοχος Μανουὴλ ὁ Γ' καὶ ὁ ἐν τῇ γυναικειᾷ μονῇ τῆς Θεοσκεπάστου ταφῆς νόθος οὐτοῦ υἱὸς Ἀνδρόνικος ἀπεικονίζονται ἐν τῷ ἐπανορθωθέντι ὑπ' αὐτῶν νοφῶς εὐεργέται ἄγαν κομψῶς καὶ μετ' ἐπιγραφῶν περίξ εἰς ζωγράφωματα».

Ἐντὸς τῆς Μονῆς ὑπάρχουσιν ἑννέα παρακλήσια, τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τῆς Μεταμορφώσεως, τῆς Ἀγίας Ἄννης, τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου, τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος, τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καὶ τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ. Πρὸς νότον τῆς Μονῆς ἐκτὸς αὐτῆς ἐγείρεται παρεκλήσιον πολὺ τῶν ἄλλων εὐρυχωρότερον, τὸ τῆς Ἀγίας Βαρβάρας, ἀποτελοῦν μετὰ τῶν παρ' αὐτὴν οἰκημάτων παράρτημα τῆς Μονῆς. Ὑπὸ τὴν μονῆν, ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἀνηφορικῇ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ αὐτῆς, ὑπάρχει τὸ παρεκλήσιον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. Κατὰ τὴν βορείαν τῆς Μονῆς πλευρὰν ἐν τῷ βράχῳ αὐτῆς ἰδρυταὶ τὸ παρεκλήσιον Συμεῶν τοῦ Στυλίου καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς τὸ τῆς Εὐαγγελιστρίας, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς ἀσκητήριον. Πέραν δὲ τοῦ ποταμοῦ ἀπέναντι τῆς Ἀγίας Βαρβάρας κεῖται τὸ τοῦ Ἀγίου Βασιλείου. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς μετοχλαῖς τῆς Μονῆς διατώζονται οὐκ ὀλίγα, οἷον ἐν τῷ μετοχίῳ Ἀγίου Κωνσταντίνου τὰ παρεκλήσια Ἀγίου Κωνσταντίνου, Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἐν τῷ μετοχίῳ Σανσενοῦ ἐντὸς σπηλαίου τὸ παρεκλήσιον τῆς Εὐαγγελιστρίας Ἐν τῷ μετοχίῳ Ἀγουύρης τὸ παρεκλήσιον τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ. Τῇ Μονῇ Σουμελᾷ ὑπάγεται καὶ τὸ ἐν Κουσιπιδῇ μονύριον τῶν παρθένων Ἅγιος Ἰωάννης, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγείρεται ναὸς ὁμώνυμος, καὶ περὶ τὸ ὁποῖον διασώζεται παρεκλήσιον τοῦ προφήτου Προδρόμου, ὑπὸ δὲ τὸ κωδωνοστάσιον τὸ τῶν

μενον διὰ σωλήγων ὑπεράνω ἐπὶ τοῦτω κτισθεῖσάν στοῶν διερχομένων (ἴδε αὐτὰς ἐν τῇ εἰκόνι, ἀριστερᾷ τῆς ἐξωτερικῆς κλίμακος), ὑπόκειται εἰς τὴν περιοχὴν ἐχθρικῆς δυνάμεως, ἐνῶ ἐξ ἄλλου τὸ ἐκ τῆς σκέπης τοῦ σπηλαίου καταστάζον οὐδ' ἐν ἀνάγκῃ ἐξαρκεῖ. Φαίνεται μοι ὅμως ἄπορον διατί δὲν ἐσκέφθησαν ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει νὰ χρησιμοποιοῦσι τὸ ὕδρειον ὕδωρ, ἀφοῦ τόσοι σὺν γαί εἶναι αἱ βροχαὶ ἐν τῇ περιχώρῳ ἐκεῖνῃ.

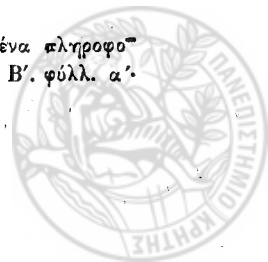
Ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων. Τέλος ἐν τῷ ἐν Τραπεζοῦντι μετοχίῳ τῆς μονῆς ἐγείρεται νῶς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

Ἐὰν ἐν τῇ Μονῇ Συμμελᾶ διασώζοντο ἀλώβητα καὶ σῶα πάντα τὰ κατὰ διαφόρους καιροῦ: προσενεχθέντα αὐτῇ κειμήλια, ὀλίγα τῶν μουσειῶν τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας θὰ εἶχον νὰ ἐπιδείξωσι τοσοῦτον πλοῦτον, ὅποιον αὕτη. Δυστυχῶς αἱ ἐπανελημμένοι κλοπαί, ἄς ὑπέστη ἡ Μονή, αἱ διαρπαγαί, αἱ οἰκονομικαὶ στενοχωρίαι, αἱ καιρικαὶ περιστάσεις, ἴσως δέ ποτε καὶ ἀκηδία τῶν μοναχῶν, συνετέλεσαν εἰς τὸ ν' ἀπολεθῶσι σχεδὸν πάντα. Καὶ ἤδη ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ αὐτῆς καὶ ἐντὸς τοῦ νοῦ διασώζονται τινά, οὐχὶ ὅμως τὰ πολυτιμότερα τῶν ἀφιερωμάτων, οἷον σταυροί, εἰκόνες, εὐαγγέλια, ἄμφια καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν οἷς καὶ τὸ ὑπὸ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ προσενεχθὲν τεμάχιον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Ἡ Β.βλιοθήκη τῆς Μονῆς δὲν ἔχει μέγαν ἀριθμὸν βιβλίων. Εἶνε ὅμως, χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ τέως ἡγουμένου αὐτῆς Παρθενίου Σπινθηροπούλου (1), κατηρτισμένη ἐν ἀρκετῇ τάξει φυλασσομένων ἐντὸς θηκῶν τῶν βιβλίων αὐτῆς καὶ χειρογράφων, ὧν πλεῖστα εἰσὶν ἀφιερώματα λογίων τῶν παρελθουσῶν ἑκατονταετηρίδων. Περὶ τῶν χειρογράφων τῶν ἐν αὐτῇ φυλασσομένων δὲν κάμνομεν ἐνταῦθα λόγον, ὡς συνδημοσιευομένης περὶ τούτων πραγματείας ἀναλυτικωτάτης τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως, ὅστις ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ ποιεῖται λόγον περὶ τῆς ἄλλοτε καταστάσεως τῆς Β.βλιοθήκης τῆς Μονῆς. Ἐν τοῖς ἀρχείοις δὲ τῆς μονῆς σώζονται ἱκανὰ ἔγγραφα, οἷον Χρυσόβουλλα, σιγίλλια, φερμάνια καὶ πατριαρχικὰ γράμματα, ὧν ἱκανὰ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδημοσιεύσαμεν.

Κυριώτερὰ κτήματα τῆς Μονῆς εἶνε: ἐν Πλατάνοις (ἐν τῇ ἀγορᾷ) μέγα διώροφον οἰκοδόμημα, οὗτινος τὸ κάτω πάτωμα φέρει ὀκτώ μαγαζεῖα καὶ εἰς τὸ ἐπάνω τέσσαρας ἀποθήκας. Ἐν Πλατάνοις (ἐν τῇ κωμοπόλει) οἰκία. Ἐν Τραπεζοῦντι εὐρύχωρον Μετόχιον μετὰ πολλῶν παραρτημάτων, ὧν τὰ δύο μεγαλείτερα μετὰ πολλῶν μαγαζείων νεόδμητα. Ἐν Τζεδιζλοῦκ οἰκοδόμημα εὐρύχωρότατον μετὰ ξειῶνος καὶ

1. Ὅτι τέως τὰ βιβλία κατέκειντο ἡμελημένα καὶ κατεστραμμένα πληροφώρα ῥοῦμεθα ἀπὸ ἔκθεσιν ἐν τῷ περιοδικῷ "Ἐξέεινος Πόντος," τομ. Β'. φύλλ. α'. σελ. 9—10.

μαγαζείων, νεοδημάτων. Ἐν Τζεβιζλοῦκ μύλος. Ἐν Σανσενοῦ μύλος. Ἐν Κορδογιώ εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ λόφου Μελέ μύλος καὶ ἐργαστήριον. Ἐν Οὔν Καπὰν Κωνσταντινουπόλεως κτήμα ἡρειπωμένον. Ἐν Φαναριῷ Κωνσταντινουπόλεως γήπεδον ὑπὸ τὸ ὄνομα Μετόχιον, ὅπου ἄλλοτε ὑπῆρχεν οἰκοδόμημα ἀποτεφρωθέν. Τὰ κυριώτερα δὲ τῶν Μετοχίων τῆς Μονῆς εἶνε : Τραπεζοῦντος, Ἀγίου Κωνσταντίνου, Ἀγουρζενοῦ. Ἀγουρσης, Σκοπιῶν καὶ Ἀπιδίων (χωρίου πρὸ τὰ Πλάτανα).

Ἡ Μονὴ Σουμελά ἔχει ἰδιόρρυθμον τάξιν, οὐχὶ δὲ κοινοβιακὴν. Ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τὸν κατὰ τὸ 1886 ἐπικυρωθέντα τελευταῖον κανονισμόν αὐτῆς, ὅστις διέπει τὰ τῆς Μονῆς. Προσθέτομεν ἐνταῦθα τινὰ περὶ τῆς καλογηρικῆς τάξεως. Οἱ ἀδελφοὶ ἐγείρονται τρεῖς ὥρες πρὸ τῆς χαραυγῆς. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτῶν ἀναγινώσκουσι τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μεσονυκτικοῦ, ἀμέσως μετ' αὐτὴν τὴν τοῦ Ὁρθρου, μετ' ἧς τὴν τῆς Πρώτης Ὁρας, καὶ μετ' αὐτὴν ἄρχεται ἀμέσως ἡ Ἁγία Λειτουργία. Πρὸ τοῦ Κοινωνικοῦ ἀναγινώσκεται ἡ Τρίτη καὶ ἡ Ἑκτη ὥρα. Δύο πρὸ τῆς δὺς ὥρας τοῦ ἡλίου ἔρχε ἀναγινώσκουσιν ἐν τῷ προκυλίῳ τῆς ἐκκλησίας (ἐὰν ὁ καιρὸς ἐπιτρέπη) τὴν Ἐννάτην ὥραν, κρουομένου τοῦ σημάντρου. Μετ' αὐτῆς, κρουομένων τῶν κωδῶνων, ἐπισυνάπτουσιν ἐν τῷ ναῷ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ. Τέλος μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀναγινώσκουσι τὸ Ἀποδείπνον. Τὴν 18ην Αὐγούστου, καθ' ἣν πανηγυρίζεται ἡ ἑορτὴ τῶν Ἱδρυτῶν τῆς Μονῆς ὁσίων Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου καὶ τοῦ ἱεροῦ Χριστοφόρου, ἀναγινώσκεται ἡ ἰδιαιτέρα εἰς τιμὴν αὐτῶν ἀκολουθία ἢ ὑπὸ Νεοφύτου τοῦ Καυσοκαλυβίτου ποιηθεῖσα ἐν τῷ πρεκκλησίῳ τῶν Ἀρχαγγέλων κτισθέντι ὑπὸ τῶν θεορῶν πιτέρων. Τρώγουσι δὲ οἱ πατέρες δις τῆς ἡμέρας, ὀλίγον πρὸ μεσημβρίας καὶ μετὰ τὸ ἔσπερινον καὶ ἀποδείπνον, λαμβάνοντες ἕκαστος ἐκ τῆς κοινῆς κατασκευαζομένης δι' ὅλους τροφῆς συνισταμένης ἐκ ζωμοῦ καὶ ἄρτου ἐξ ἀραβίστιτου, ἕκαστος ὁμοῦς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρασκευάσῃ δι' ἑαυτὸν τροφήν ἐν τῷ κελλίῳ του. Τὴν ἡμέραν διέρχονται ἀσχολούμενοι εἰς τὰς ἑνδον τῆς Μονῆς ἐργασίας, ὡς καὶ εἰς τινὰς ἐργασίας ἔξω αὐτῆς. φροντίζοντες ἰδίᾳ πρὸς ἔγκαιρον συλλογὴν τῆς διὰ τὸν χειμῶνα κηυσίμου ὕλης, ἣν λαμβάνουσιν ἐκ τῶν περὶ τὴν Μονὴν δασῶν ἀνηκόντων αὐτῇ. Ἐν καιρῷ τοῦ θειρισμοῦ ἐπιστατοῦσι, διαμένοντες τότε ἐν τοῖς διαφόροις λειβαδίαις τῆς Μονῆς. Συγκομίζει δὲ ἡ Μονὴ ἀραβό-

σιτον, ὀλίγον σίτον καὶ χόρτον. Ἐὰν δὲν ἔχωσιν ἄλλην τῆς Μονῆς ἐργασίαν, διέρχονται τὰς ὥρας αὐτῶν μελετῶντες πατερικὰ καὶ ἄλλα θρησκευτικὰ βιβλία. Τῷ ἡγουμενοσυμβουλίῳ ὅμως πρέχει οὐχὶ μικρὰν ἐργασίαν ἢ περὶ τῶν ἐν τῇ ἑξαρχίᾳ μέριμνα, καθ' ὅσον τὸ γραφεῖον αὐτοῦ ἐκπληροῖ οἶα χρέη τὰ γραφεῖα τῶν μητροπόλεων. Ἔνεκα δὲ τούτου καὶ γραμματεὺς ὄλην τὴν ἡμέραν ἐργαζόμενος διατηρεῖται ἐν τῇ Μονῇ.

Εἴπωμεν ἤδη καὶ τινα περὶ τῆς ἑξαρχίας τῆς Μονῆς περιγράφοντες ἐν συντόμῳ τὰ διάφορα αὐτῆς χωρὶς (1).

Εἰς τὰ ἀρχαιότερα τῶν σιγίλλων ἢ Σάντα ἀναγράφεται Ἄλμυ. Πόθεν ἄρα νε προῆλθον τό τε ἀρχαιότερον καὶ τὸ νεώτερον ὄνομα τῆς κωμοπόλεως ταύτης; Πολλοὶ παραδέχονται τὸ ὄνομα Σάντα παρὰ χθὲν ἐκ τῶν Σινδῶν λαοῦ ἀρχαίου κατοικοῦντος εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Καυκάσου ἀπέναντι τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου Ἄλλὰ μοὶ φαίνεται πιθανώτερον ὅτι τὸ ὄνομα προῆλθεν ἐκ τοῦ σχήματος τῆς κωμοπόλεως προσομοιαζούσης πρὸς λέμβον (τουρκιστὶ σαντάλ). Τὸ ἀρχαιότερον Ἄλμυ παράγουσιν ἐκ χωρίου Ἐλμῆ νομίζω ὅμως ὅτι ἔπρεπε νὰ συτχετισθῇ τὸ ὄνομα τοῦτο πρὸς τὴν πρὸ εἰκοσαετίας γενομένην ἀνακάλυψιν ἀποθήκης ἄλατος, ὀλίγον κατωτέρω τῆς Μιντζινᾶς, ἀποθήκης διατηρουμένης ἄχρι τῆς σήμερον ἐν τινὶ οἰκίᾳ τῆς συνοικίας Πιστοφάντων. Πρὸ πενταετίας ἐγειρομένου ἐν τῇ θέσει Μιντζινᾶ ὑψηλότερον τῆς Σάντας κειμένη τοῦ ναυῦ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, ἀνευρέθησαν ὄστᾶ καὶ σταυρὸς ξύλινος. Οἱ Σανταῖοι θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ἀποίκους τῶν Πλατανιτῶν καὶ Θρασιτῶν (Τονγιαλίδων), ἢ Σινωπέων διελθόντων διὰ τῶν Πλατάνων, διηγούνται δὲ ὅτι τὸ πρῶτον ἦλθον ὀκτῶ ἀδελφοὶ κατοικήσαντες ἐν Οὐζ ὀκτάκρον τῆς Σάντας ἀπέχοντι. Ἄλλ' ἔλθόντες ποτὲ εἰς ἐρῖδα μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐρόνευσαν ἐξ αὐτῶν ἕνα πρὸς σωτηρίαν των δὲ οἱ

1. Σημειώσεις περὶ αὐτῶν αὐτοπροσώπως ἔλαβον ἐκ Σάντας, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν χωρίων παρὰ τοῦ καλοῦ καὶ καθαροῦ γραμματέως τῆς Μονῆς κ. Δαμιανοῦ Πιστοφίδου, διδασκάλου τέως ἐν Χαμφίκιοι καὶ Ἐάντα, ἀνδρὸς προθύμου, ἱκανοῦ καὶ εἰς ἄκρον χρησίμου τῇ ἑξαρχίᾳ. Ἐγράφησαν δὲ τινα παρὰ Π. Τριανταφυλλίδου (Ποντικὰ καὶ Φυγάδες), Σ. Ἰωαννίδου (Ἱστορία καὶ Στατιστ. Τραπεζοῦδος), Γ. Δομνινοῦ (Γεωγραφία τοῦ Πόντου) καὶ καὶ Κ. Σπυρόντη (περὶ τῆς κωμοπόλεως Σάντας ἐν τῷ περιοδικῷ „Ἐσνοφάντης“, τόμ. Α' τεύχος 10ον σελ. 446).

μὲν ἑπτὰ ἀνεχώρησαν ἀναζητοῦντες ἄλλον τόπον κατοικήσεως, εἰς δὲ ἐξισλαμισθεὶς παρέμεινεν ἐν (Ὑζ. Τὴν παράδοσιν κρατῦνει τὸ γεγονός διὰ τοῦ ἐν Οὐζ Ὀθωμανοὶ θεωροῦσιν ἑαυτοὺς συγγενεῖς τῶν Σανταίων, ἱερῶν δὲ ἀπιδεῶν ἐν Οὐζ πεφυτευμένων ὁ καρπὸς συγκομιζέ-σσι ὑπὸ τῶν Σανταίων. Οἱ ἑπτὰ λοιπὸν ἀδελφοὶ ἀπέκησαν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν Μιν-τσινᾶ, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα δάση δὲν ἦσαν ἐπαρκῆ, κατέ-βησαν χαμηλότερα, ὅπου ἀποκατεστάθησαν συνεικίσαντες τὴν σημερι-νὴν Σάντα, ἣτις ἐξηπλοῦτο καθ' ὅσον αὐτοὶ ἐπληθύνοντο.

Κεῖται ἡ Σάντα ΒΔ τῆς Τραπεζοῦντος, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ πο-ταμῶ Γιάμπολη (Ἰωαννοπόλεως), ὅστις ἀποτελεῖ τὸ σύνορον μεταξὺ Σουρμένων καὶ Γεμουράς, καὶ ὁ ὁπίσθιος ὄρισειδῶς διερχόμενος ἐκβάλλει ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν θάλασσαν, διανύων δρόμον ὠρῶν δώδεκα. Εἶνε δὲ οἱ ὅλοι Σανταῖοι περὶ τοὺς 6 ἢ 7 χιλιάδας, διότι πλὴν τῶν πολλῶν ἤδη ἐν Ρωσσίᾳ ἀποκατασταθέντων ἔχουσιν ἀποικίας εἰς Κόχαλην καὶ Κούχλαν τῆς Γεμουράς, χωρὶα ὅλως ὑπὸ Σανταίων οἰκούμενα μετὰ σχολείων καὶ ναῶν, καὶ εἰς Καταγούλ, ἐν ἧ μίᾳ συνοικίᾳ ὀλόκληρος ὑπ' αὐτῶν κατοικεῖται, ἐχόντων ἰδιαιτέρως ναὸν καὶ σχολήν. Ἐπίσης καὶ ἐν Σάννα τῆς Γεμουράς καὶ ἐν Δρόβινα καὶ ἐν Μέσσωνα ὑπάρ-χουσιν ἀρκετοὶ Σανταῖοι, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ ἐν Χότζη. Οἱ εἰς Ρωσ-σίαν ἀποικισθέντες εἶνε ἱκανοί, οἱ πλείστοι ὅμως ἐκ τῶν εἰς Ρωσσίαν μεταβαινόντων ἐπιστρέφουσι κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς τὴν πατρίδα των, ὅπου τὸ θέρος μόνον γυναῖκες σχεδὸν παραμένουσιν. Ἐν Ρωσσίᾳ οἱ Σαν-ταῖοι ἀσχολοῦνται εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα, ἰδίως τοῦ λιθοξόου, τινὲς δὲ πλουτοῦντες καὶ ἐπιστρέφοντες οἴκοι εὐεργετοῦσι τὴν πατρίδα των διὰ ναῶν καὶ ἀφιερωμάτων. Εἰσὶν ἀρειμάνιοι, γενναῖοι, ἀλλὰ καὶ εἰρηνικώ-τατοι. Ὁ πληθυσμὸς τῶν χωρίων των εἶνε ὅλως ἀμιγῆς, οὐδὲ τολμῶσιν οἱ γείτονες νὰ τοὺς προσβάλωσι, διότι προσβολαὶ τοιαῦται εἰς ἀρχαιο-τέρας ἑποχὰς πάντοτε ἀπέβησαν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν. Ἡ ἀνωτέρα αὐτῶν ἀρχὴ εἶνε ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Σουμελά, τὰ κοινὰ δὲ διαχει-ρίζονται ὁ ἔφορος τῆς Σχολῆς, ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐκκλησίας, ὁ μου-χτάρης καὶ δύο ἀξάδες. Οἱ ἱερεῖς τῶν χωρίων των ἔχουσιν ἱκανὴν μέρωσιν διδασθέντες οἱ πλείστοι ἐν τῇ μονῇ Σουμελά ὑπὸ διδάσκαλον τὸν Κ. Κεφαλίδην (1). Ἡ παιδεία δὲ ὅλον ἐν διαδίδεται ἐν αὐταῖς καὶ

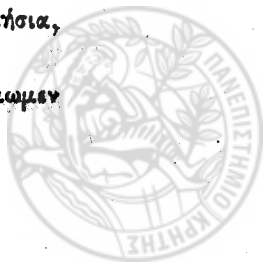
1. Ἐκαμ. Θ. Κυριακίδου, Βιογραφίαι, σελ. 197.

ἡ φιλοτιμία των πρὸς διατήρησιν τῶν σχολείων εἶνε πολλῶν ἐπαίνων ἀξία. Ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Πιστοφάντων ὑπάρχει ἀστική σχολὴ με-
 ὀκτὼ τάξεις, τέσσαρας διδασκάλους καὶ 130 μαθητάς, διδασκομένους
 καὶ τὴν ρωσικὴν γλῶσσαν. Ἄλλ' ὅσοι ἀπόφοιτοι τῆς σχολῆς δὲν με-
 ταβαίνουν εἰς Τραπεζοῦντα, ὅπου κατατάσσονται εἰς τὴν πρώτην
 γυμνασιακὴν συνήθως τάξιν, παραμένουσιν ἐν ἔτι ἔτος εἰς ἀκρόσιν μα-
 θημάτων τῆς Ρωσικῆς. Εἰς τὴν σχολὴν δὲ Πιστοφάντων φοιτῶσι
 καὶ οἱ ἐκ τῆς συνοικίας Τσακαλάντων πλησίον κειμένης. Ἐν τῇ
 συνοικίᾳ Ἰσχανάντων ὑπάρχει δευτέρα δημοτικὴ σχολὴ μετ' ἑξ τά-
 ξεις, δύο διδασκάλους καὶ 70 μαθητάς. Ἐν τῇ συνοικίᾳ Τερζάντων
 διατηρεῖται σχολὴ μετ' ἑνὸς διδασκαλοῦ, ἐν δὲ τῇ τῶν
 Πινατάντων ἄλλη σχολὴ μετ' ἑσσάρας τάξεις καὶ ἑνὸς διδασκαλοῦ.
 Εἰς τὰς δύο ταύτας σχολὰς φοιτῶσι καὶ οἱ ἐκ τῆς πλησίον συνοικίας
 Κοζαράντων παῖδες· ἐν ὅλῳ μαθηταὶ τῶν δύο τούτων σχολῶν περὶ
 τοῦς 100. Τέλος ἐν τῇ συνοικίᾳ Ζουρναζάντων ὑπάρχει ἑτέρα σχολὴ
 μετ' ἑνὸς διδασκαλοῦ καὶ 60 μαθητάς.

Ἡ συνοικία Πιστοφάντων εἶνε ἡ μεγαλειτέρα πασῶν ἔχει οἰκίας
 300, ἐκκλησίαν ἐνοριακὴν τοῦ Ἁγίου Χριστοφύρου καὶ παρεκκλήσια
 Ἁγίου Γεωργίου (ἐνθα ἰδρύεται νῦν νεκροταφεῖον) καὶ Ἁγίου Παν-
 τελεήμονος, ἱερεῖς δὲ δύο. Ἡ συνοικία Τσακαλάντων ἀριθμεῖ οἰκίας
 53, ἔχει ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἱερέα ἕνα καὶ
 παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἡ συνοικία Ἰσχανάντων ἀριθμεῖ
 οἰκίας 260, ναὸν ἐνοριακὸν τῆς Ἁγίας Κυριακῆς, ἱερεῖς πέντε καὶ
 παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἡ συνοικία Τερζάντων ἔχει
 οἰκίας 200, ἱερεῖς δύο, ναὸν ἐνοριακὸν τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου καὶ
 παρεκκλήσιον τῆς Μεταμορφώσεως. Ἡ συνοικία Πινατάντων ἀριθ-
 μεῖ οἰκίας 60, ἱερέα ἕνα, ἐκκλησίαν ἐνοριακὴν τὸν Προφήτην Ἡλίαν
 καὶ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἡ συνοικία Κοζαράντων
 ἀριθμεῖ οἰκίας 60, ἱερέα ἕνα, ναὸν ἐνοριακὸν τῶν Ἀποστόλων Πέ-
 τρου καὶ Παύλου. Τέλος ἡ εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ
 κειμένη συνοικία Ζουρναζάντων ἀριθμεῖ οἰκίας 120, ἱερεῖς δύο, δύο
 ναοὺς, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ
 Ἐλένης καὶ παρεκκλήσιον τῆς Ἁγίας Κυριακῆς. Τὸ ὅλον ἀριθμεῖ
 ἢ Σάντα 7 ἐνορίας, 1050 οἰκίας, 8 ναοὺς, 15 ἱερεῖς, 7 παρεκκλήσια,
 5 σχολεῖα, 9 διδασκάλους καὶ 360 μαθητάς.

Ἐὰν δὲ καὶ περὶ ἡθῶν καὶ ἐθίμων ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ κάμωμεν

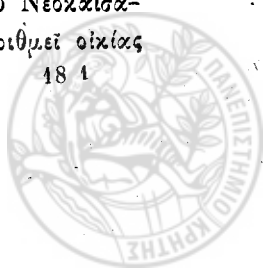

ένταῦθα λόγον, πολλά θά ἐλέγομεν τὰ ἐπαινετικά διὰ τοὺς καλοὺς Σανταίους. Αἱ κόραι τῆς Σάντας ὑπανδρεύονται πρὶν ἢ τὸ δεκατὸν ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας φθάσωσιν, οὐ μόνον δ' αὐταὶ οὐδὲν εἰς τὸν οἶκον τοῦ συζύγου φέρουσιν, ἀλλ' εἶνε οὗτος ὑπόχρεως νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ νυμφικὰ φορέματα τῆς νύμφης· καὶ ἐζήτησαν μὲν τινες τῶν πλουσιωτέρων νὰ ἐφοδιάσωσιν αὐτοὶ τὰς θυγατέρας των διὰ πολυτελεστέρων φορεμάτων, ἀλλ' ἐγένετο ἀνάστατον τὸ κοινόν καὶ τὸ καλὸν ἔθιμον παραμένει ἀναλλοίωτον ἔτι. Οὐ μόνον δ' ἐπὶ κάλλει, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀνδρείᾳ φημίζονται αἱ γυναῖκες τῆς Σάντας, μόναι καὶ δι' ὄπλων ἐν ἀνάγκῃ ἑαυτὰς ὑπερασπιζουσαι. Τὰ ἀγροτικά ἔργα καὶ ένταῦθα ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν γυναικῶν, καθ' ὅσον οἱ ἄνδρες ἀπόντες ἀναπληρώνονται ὑπ' αὐτῶν. Πτωχεῖα καὶ ἐπαιτεία ένταῦθα δὲν ὑφίστανται, δύναται τις νὰ εἴπῃ, αἱ χῆρξι δὲ καὶ τὰ ὄρφανά βοηθοῦνται ὑπὸ τῶν ἄλλων. Εἶνε ἐν γένει φιλόκαλοι καὶ φιλόξενοι οἱ Σανταῖοι, ἀγαπῶσι δὲ καθ' ὑπερβολὴν καὶ σέβονται τὴν ἱερὰν Μοῆν τῶ Σουμελᾶ. ὑπὲρ ἧς πάντοτε εἶνε ἔτοιμοι νὰ χύνωσι καὶ τὸ αἷμα των, ὡς πλειστάκις ἀπέδειξαν, καθ' ὅλας τὰς γενομένης ἀποπέρας πρὸς κατάργησιν τῆς ἐξαρχίας τῆς Μοῆς. Ἔργατικοὶ ὡς εἶνε καὶ εὐφυεῖς, πλουτοῦσι τοχέως διὰ τοῦ ἰδρώτος καὶ τῆς ἐργασίας των, καὶ μεταξύ αὐτῶν ἀναδεικνύονται ἔστιν οἱ φιλογενέστεροι. Ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἔλειπεν ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν ἡ μονομερῆς προσήλωσις ἐκάστου εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐνορίαν, καὶ ἡ δράσις των νὰ ἐπεξετείνετο ἐφ' ὅλης τῆς κωμοπόλεως των, ἐὰν ἰδίᾳ ἀνεδείκνυον ἐν κέντρον κοινῆς ἐνεργείας, τὰ ἀποτελέσματα τῆς φιλογενείας των θά ἦσαν πολὺ εὐεργετικώτερα διὰ τὴν πατρίδα των.

Ἡ κωμόπολις Λειβερά, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἐξαρχιακὰ χωρ'α, τὰ ὁποῖα θά περιγράψωμεν, διαφέρουσιν ἰδίᾳ κατὰ τοῦτο τῶν τῆς Σάντα, ὅτι δὲν ἔχουσιν ὡς ἐκείνη τὰς οἰκίας των ἐν συνεχείᾳ, ἀλλ' ἐν ἀποστάσει μεγάλη ἀπ' ἀλλήλων, ὅπερ οὐχὶ μικρὰς παρέχει δυσκολίας περὶ τὴν ἐκγραμμάτωσιν τῶν χωρικῶν, καθ' ὅσον, τὸν χειμῶνα ἰδίᾳ, οἱ πλείστοι τῶν παιδῶν ἀδυνατοῦσι νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ σχολεῖον, μεγίστην ἀπόστασιν πολλάκις ἀπέχον ἀπὸ τὸ οἰκημὰ των. Ἡ χώρα ἄφορος ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον οὐτα δὲν δύναται νὰ θρέψῃ τοὺς κατοίκους, ὧν οὕτω οἱ πλείστοι μεταναστεύουσιν ἐν τῇ ξένῃ ἐπιζητοῦντες πόρον ζωῆς. Οἱ τοῖς Λειβεράς κάτοικοι εἶνε οἱ πλείστοι χαλκεῖς, σχετικῶς δὲ τυγχάνουσι καὶ πλουσιώτεροι τῶν κατοίκων τῶν ἄλλων χωρίων. Τὸ χωρίον των, ὅπερ εἰς τὰ Χρυσόβουλλα καὶ τὰ σιγίλλια τῆς Μοῆς φέρεται ὡς Δου-

βερά, εἶνε τερπνότατον, κείμενον ἐπὶ ὑψιτενοῦς λόφου, πλουτοῦν ὑδάτων ψυχρῶν καὶ διαχυρῶν, καὶ ἀποτελοῦν μίαν τῶν μαγευτικωτέρων θερινῶν κατοικιῶν. Συνορεύει πρὸς τὸ βόρειον αὐτοῦ μέρος μετὰ τοῦ χωρίου Κυπί-κισὶ ἀνήκοντος τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος, συνίσταται δὲ ἐκ τριῶν συνοικιῶν, τῆς Φωλαίνης, τῆς Σανσενοῦ καὶ τῆς κυρίως Λειβερά, ἥτις ὑποδικιρεῖται εἰς ἕξ ἄλλας μικροτέρας συνοικίας. Ἀριθμεῖ ἐν ὄλῳ ἡ Λειβερά περὶ τὰς 260 οἰκίας. Ὁ κύριος ναὸς αὐτῆς τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος, κείμενος ἐν τῇ κυρίως Λειβερά. Ἐν Φωλαίνῃ ὑπάρχει ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νεοκαισαρείας. Παρεκκλήσιαι ἀριθμεῖ ἡ Λειβερά ἄνω τῶν τεσσαράκοντα, κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶνε τοῦ Προδρόμου, τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου, τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, τῆς Ἁγίας Ἄννης, τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ, τῆς Ὑψώσεως τοῦ Στζυροῦ, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, Λογγίνου τοῦ Ἐκατοντάρχου, τῆς Μετμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἁγίας Μαρίνης, κτλ., κείμενα πάντα ἐν τῇ κυρίως Λειβερά. Ἐν Σανσενοῦ δὲ ὑπάρχουσι παρεκκλήσιαι τὸ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου καὶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Ἱερεῖς ἡ Λειβερά ἔχει τρεῖς. Διατρεφῆ δὲ σχολὴν δημοτικὴν ἐκ πέντε τάξεων καὶ ἐνὸς διδασκάλου. Ἄλλ' ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδρεύουσα ἀδελφότης τῶν Λειβεριτῶν «Κυψέλη» σκέπτεται νὰ αὐξήσῃ τὰς τάξεις τοῦ σχολείου, προβιβάζουσα αὐτὸ εἰς τελείαν ἀστικὴν σχολὴν.

ὑπὸ τὸ ὄνομα Κουσπιδῆ περιλαμβάνονται τρεῖς ἐνορίαί, ἡ κυρίως Κουσπιδῆ κειμένη ἀπέναντι τῆς Λειβεράς πρὸς τὴν μανὴν, ὁ Ἀγουρζενὸς πρὸς νότον τῆς Λειβεράς, καὶ ἡ Σκαλίτα πρὸς νότον τοῦ Ἀγουρζενοῦ. Ἐκάστη δὲ τῶν συνοικιῶν τούτων ἔχει ἰδικαιτέρως ναὸν, ἱερέα, σχολὴν καὶ διδασκαλον. Ἡ κυρίως Κουσπιδῆ δικιρεῖται εἰς τρεῖς μικροτέρας συνοικίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Βωρίζαινα ἢ Σαλαφούντα κεῖται ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ ποταμοῦ, ἔχει ναὸν ἐπ' ὀνόματι τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ σχολεῖον μετὰ τεσσάρων τάξεων καὶ ἐνὸς διδασκάλου. Ὁ Ἀγουρζενὸς ἔχει ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος καὶ σχολεῖον ὅμοιον. Ἡ δὲ Σκαλίτα ἔχει ναὸν τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου, ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας, καὶ σχολεῖον ὅμοιον. Ὀλόκληρος ἡ Κουσπιδῆ ἀριθμεῖ οἰκίας

περί τὰς 200. Εἰς ἑκάτερον τῶν σχολείων Ἀγουρζενού καὶ Σκαλίτας φοιτῶσιν ἀνά τοὺς 25 περίπου μαθηταί, ἐν δὲ τῇ κυρίως Κουσπιδῇ 40. Τὰ σχολεῖα ταῦτα ὑποστηρίζονται ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδρευούσης ἀδελφότητος τῶν Κουσπιδιτῶν. Παρεκκλήσια πλείστα (1). Κυριώτερα τούτων ἐν μὲν τῇ κυρίως Κουσπιδῇ: Ἅγιος Θεόδωρος ὁ στρατηλάτης, Ὑπαπαντή, Ἅγιος Γεώργιος, Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἀρχ. Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, Μεταμόρφωσις, Ἅγιος Νικόλαος, Εἰσόδια, Ἅγιος Παντελεήμων, Εὐαγγελισμός· ἐν δὲ τῷ Ἀγουρζενῷ: Ὑπαπαντή, Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, Τίμιος Σταυρός, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, καὶ ἐν Σκαλίτῃ: Ἅγιος Γεώργιος, Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, Ζωοδόχος Πηγὴ, Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης. — Ὑπὲρ τὴν Κουσπιδὴν εὔρηται τὸ μονοῦριον Κελογκραιῶν τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ ὑπαγόμενον εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μονῆς Σουμελά.

Τὸ χωρίον Σκόπεια κεῖται πρὸς Δ τῆς κυρίως Κουσπιδῆς. Ἀριθμεῖ οἰκίας 35, ναὸν ἐπ' ὀνόματι Ἁγίου Γεωργίου Μεγαλομάρτυρος μεθ' ἑνὸς ἱερέως, σχολεῖον μετὰ τριῶν τάξεων καὶ 15 μαθητῶν, παρεκκλήσια δὲ τοῦ Ὁσίου Ὀνουφρίου καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

Πρὸς τὸ ΝΑ τῆς Σκόπειας κεῖται ἡ Ἀγουρσα, ἔχουσα 130 οἰκίας, ναὸν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἱερεῖς δύο, σχολεῖον μετὰ πέντε τάξεων, ἓνα διδασκαλόν καὶ 60 μαθητάς. Παρεκκλήσια κυριώτερα: Ἡ ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου, Ἅγιος Γεώργιος, Ἅγιος Κωνσταντίνος καὶ Ἑλένη, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἁγία Παρασκευή, Λογγίνος ὁ Ἐκατόνταρχος, Ἁγία Μαρίνα, Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, Ἀρχ. Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ.

Ἡ Λαραχανὴ κεῖται πρὸς Ν τῆς Ἀγούρσης, χθρῖζομένη ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ ποταμοῦ Νικάχολα-δερέ. Ἐχει 200 οἰκίας, ὧν αἱ 30 ὀθωμανικαί, αἱ μόναι καθ' ὅλην τὴν ἐξαρχίαν Σουμελά. Ναὸν κέκμηται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μετὰ δύο ἱερέων. Τὸ σχολεῖον περιλαμβάνει πέντε τάξεις, ἓνα διδασκαλόν καὶ 80 μαθητάς, ὑποστηρίζεται δὲ ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀδελφότητος τῶν Λαραχανιτῶν. Κυριώτερα παρεκκλήσια: Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, Ζωοδόχος Πηγὴ, Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, Θεόδωρος ὁ Τύρων, Ἱερομάρτυς Χαραλάμπης,

(1) Ὅθεν καὶ τὸ δημῶδες: «Ἡ Βωρίζαινα ἔχει 9 σπίτια καὶ 10 ἐκκλησίας».

Τίμιος Σταυρός, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, Ἀνάργυροι Κοσμάς καὶ Δαμιανός, ἡ Γέννησις τῆς Θεοτόκου, Ἅγιοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη, Ἰωάννης Χρυσόστομος.

Τὸ χωρίον τέλος **Κούτουλα** πρὸς Α τῆς Λαραχανῆς καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς τοῦ ποταμοῦ ὄχθης ἔχει οἰκίας 100, καὶ τὸν Ἅγιον Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου μετὰ δύο ἱερέων, σχολεῖον μετὰ τεσσάρων τάξεων, ἑνὸς διδασκάλου καὶ 40 μαθητῶν. Κυριώτερα παρεκκλήσια: Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἅγιος Γεώργιος, Ἄρχ. Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, Ἅγιος Νικήτας, Ἅγιοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Ὡς κατὰ κλειδα τοῦ ἡμετέρου τούτου περὶ τῆς Μονῆς Σουμειᾶ Ἱστορικοῦ σχεδίασματος σπεύδομεν νὰ παραθέσωμεν τὰ ἐπόμενα γενικὰ συμπεράσματα, ἅτινα προφανῆ προκύπτουσιν ἐκ τῶν ἐκτεθέντων γεγονότων καὶ τὰ ὁποῖα δεόντως δικαιολογοῦσι τὸν πολὺν σεβασμὸν πρὸς τὴν ἱερὰν ταύτην μονὴν τῶν πέριξ χριστιανῶν.

α'.) Ἡ Μονὴ Σουμειᾶ ἀποτελεῖ ἀναμφερῆτως ἐν τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ εὐκλεσετέρων ἱερῶν καταγωγῶν τῆς ἡμετέρας Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας, οὗτινος ἡ ἱστορία καὶ ὁ βίος ἀριθμοῦσι δέκα καὶ πέντε ἐκατονταετηρίδων ὑπαρξιν.

β'.) Ἡ Μονὴ Σουμειᾶ ἠξιώθη τῆς εὐμενείας πλείστων βασιλέων, ἡγεμόνων καὶ αὐτοκρατόρων, ὁμοδόξων καὶ ἀλλοδόξων, ὧν οἱ πλείστοι καὶ Χρυσόβουλλα ὑπὲρ αὐτῆς ἐξέδοντο, ἐμπράκτως τὴν εὐμένειαν αὐτῶν ἐκδηλοῦντες.

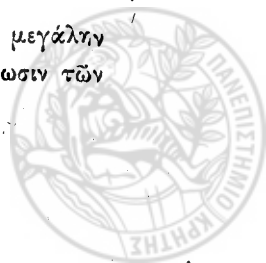
γ'.) Ἡ Μονὴ Σουμειᾶ μετὰ τῶν ἄλλων περὶ αὐτὴν τοῦ Πόντου μονῶν διέσωσεν ἐν τοῖς περὶ αὐτὴν χωρίοις τὸν χριστιανισμόν, καθ' οὗς ἀκριβῶς χρόνους οὗτος ἠπειλείτο ὑπὸ ἐντελοῦς ἐξαφανίσεως.

δ'.) Ἡ Μονὴ Σουμειᾶ ἐγένετο καὶ τῆς παιδείας κέντρον σπουδαιότατον, ἐξ οὗ τὰ γράμματα διεδόθησαν εἰς τὴν πέριξ χώραν καὶ ἐκ τῆς ὁποίας λόγιοι καὶ διδάσκαλοι οὐχὶ ὀλίγοι ἀνεδείχθησαν.

ε'.) Ἡ Μονὴ Σουμειᾶ διέθρεψε κληρικούς εὐλαβεῖς καὶ ἐνχρέτους, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ προχειρισθέντες εἰς ἀρχιερεῖς διέπρεψαν ἐν τῇ πνευματικῇ διακυβερνήσει τοῦ λογικοῦ των ποιμνίου.

ς'.) Ἡ Μονὴ Σουμειᾶ περιέκλειε πλείστα καὶ σπουδαιότατα κειμήλια, ἡ μελέτη τῶν ὁποίων σήμερον θὰ ἀπέδιδεν αὐτῇ φήμην παγκόσμιον, ἐὰν μὴ συνετέλουν διάφορα περιστατικὰ εἰς τὸ ν' ἀφαιρεθῶσιν ἀπ' αὐτῆς ταῦτα. Ἀλλὰ καὶ τὰ διασφύζόμενα εἰσέτι δὲν εἶνε ἀνάξια σπουδῆς καὶ μελέτης διὰ τε τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν τοπογραφίαν τῆς χώρας καὶ διὰ τὴν καθόλου φιλολογίαν.

ζ'.) Ἡ Μονὴ Σουμειᾶ τιμωμένη διὰ προνομίου ἐξαρχικοῦ μεγάλην τὴν ὠφέλειαν ἐπαγγέλλεται διὰ τὴν μόρφωσιν καὶ ἐγκραμμάτωσιν τῶν

πέρις χωρίων τῶν ὑπαγομένων τῇ ἐξαρχίᾳ αὐτῆς, ἐὰν ἰδίᾳ οἱ τὰ πράγματτα αὐτῆς διευθύνοντες τοῦτο ἔχωσιν ὡς κύριον μέλημα, ἐνισχύοντες μὲν τὰς ὑπαρχούσας σχολάς, συνιστῶντες δὲ νέας τοιαύτας καὶ ἐγκαθιδρύοντες ἱερατικὴν σχολὴν ἐν τῇ Μονῇ καὶ μεγάλην κεντρικὴν σχολὴν ἐν τῇ ἐξαρχίᾳ.

Εἰς τοὺς σήμερον ἐν αὐτῇ τῆς μετανοίας τὸν βίον μετερχομένους ἔστω ὁδηγὸς ἀσφαλῆς ἡ ἱστορία τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν καταγωγίου. Ὅσκις διηύθυνον αὐτὴν ἄνδρες ὡς τὸν *Σωφρόνιον* καὶ τὸν *Καραφύλογλου*, ὡς τὸν *Χριστοφόρον* καὶ *Δαμιανόν*, ὡς τὸν *Γεράσιμον Δομνητόν*, ἡ Μονὴ ἦνθι καὶ ἀνεδεικνύετο. Ἄλλ' ὅσκις αἱ ἔριδες ἀνεστάτου τὴν ἱεράν αὐτῶν μετάνοιαν, ἐντὸς βραχείας ἔφθανεν εἰς τῆς ἀβύσσου τὸ χεῖλος. Οὐδ' εἶνε μακρὰν τὰ παραδείγματα τοιούτων καταστροφῶν, περὶ ὧν θὰ ἀσχοληθῆ ποτε, μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινῶν, ἄλλος τῶν γεγονότων ἐρευνητής. Τὸ ὑπάρχον οἰκοδόμημα πρέπει διὰ τοῦτο νὰ καλλωπισθῆ δι' ἔργων ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας, δι' ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος τιμίας, δι' ἀγάπης καὶ ὁμοιοίας, διὰ πατρικῆς ἐπιβλέψεως καὶ διαμορφώσεως τῶν ἐξαρχικῶν χωρίων. Μὲ τοιαύτην ἐλπίδα καταλήγοντες τὸ ἡμέτερον πόνημα, πολὺ εὐτυχεῖς ἡμᾶς αὐτοὺς θὰ θεωρήσωμεν ἐὰν τοῦτο προώριστο νὰ συμβᾶλη ὅπως ἐπὶ πλέον ἐν τῷ μέλλοντι ἀναδειχθῆ ἡ ὄντως περίφημος καὶ περιδοξὸς Μονὴ Σουμελά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Προσθήκαι και διορθώσεις.

Σημειώσεις. Πρὸς ἐπανόρθωσιν παρεστρησασῶν τινων ἀνακριθειῶν και πρὸς διόρθωσιν τῶν σπουδαιότερων τυπογραφικῶν σφαλμάτων, ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ προσθέσω ἐν τέλει τὸ μικρὸν τοῦτο παράρτημα, παραλιπὼν ὅμως νὰ σημειώσω και ὅσα παρορκομικτὰ διήκουσι δι' ὅλου σχεδὸν τοῦ βιβλίου (οἷον κῶδιξ ἀντὶ κώδιξ, χρυσόβου.λογ. ἀντὶ χρυσόβου.λογ), ἧ εἶνε ἥττονος σημασίας (ιδίᾳ τὰ ἐξ ἐναλλαγῆς και ἐκπτώσεως τυπογραφικῶν στοιχείων και τὰ περὶ τὴν στίξιν σφάλματα). Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐγένοντο ἐνιαχοῦ και τινες μικραὶ προσθήκαι, εἰς τὰς ὁποίας γίνεται παραπομπὴ διὰ τοῦ ἀλφabethικοῦ πίνακος τῆς ἐμπεριεχομένης ὕλης ἐν τῷ οἰκείῳ ἐκάστοτε τόπῳ.

Ε. Θ. Κ.

Σελ. ζ'. Στίχ. 29. Ἡ ἐνταῦθα σημειουμένη γνώμη τοῦ κ. Γρ. Εὐαγγελίδου περὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Μονῆς τῇ 10ῃ ἑκατονταετηρίδι και ἀποδόσεως ἐπομένως τῆς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου τῷ ὀσίῳ Λουκᾷ τῷ Στειριώτῃ εἶνε κυρίως γνώμη τοῦ μακαρίτου σοφοῦ ἀρχαιολόγου Τάσσου Νερούτσου, ὅστις θυμασίως ἠρμήνευσε τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίης τῆς Ἀθηναίας, τῆς Γοργοπηκού (ἡμερ. Ἀττικόν και Χριστιανικαὶ Ἀθήναι ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορ. και Ἐθνογρ. ἐταιρείας, τόμ. 3, σελ. 87—90), ἣν ἐν Κύπρῳ ἐπανεῦρεν ὁ κ. Α. Π. Κεραμεὺς, και τῆς ὁποίας φωτοτυπικὸν ἀπεικόνισμα ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Α. Γ. Καμπούρογ.λος (Δελτίον Β' τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολ. ἐταιρείας ἐν Ἀθήναις 1894, σελ. 80—81).

Σελ. ι'. Στίχ. 1. Γράφε τὰ περὶ αὐτὸ ἀντὶ τὰ περὶ αὐτόν.

Σελ. ι'. Στίχ. 23. Γράφε συνδέση ἀντὶ συνδέση.

Σελ. ιβ'. Στίχ. 2. Γράφε Χαλδίας ἀντὶ Χαλδίας.

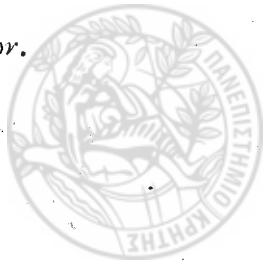
Σελ. ιδ'. Στίχ. 19. Περὶ Ἰωάννου Σιφυλίτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως παράβαλε Α. Ehrhard ἐν τῇ Gesch. d. byz. Litteratur τοῦ κ. K. Krumbacher (ἐκδ. 6', σελ. 170

- 172). Ἐξ ἀπροσεξίας ἐλήφθη ἐνταῦθα ἐκ τοῦ Κτιτορικοῦ τοῦ *Κανσοκαλυβίτου* ἢ ἐκεῖ ἀπαντῶσα ἐσφαλμένη πληροφορία, ὅτι ὁ Σιφιλιῖνος ἔγραψε καὶ περὶ τοῦ βασιλείου τῆς Τραπεζοῦντος, τὸ ὁποῖον ἰδρῦθη αἰῶνας ὅλους βραδύτερον.
- Σελ. ιδ'. Στίχ. 39. Ὁ *Κύριλλος Ἀθανασιάδης* δὲν κητάγεται ἐκ Σάμου ἀλλ' ἐκ Περιστάσεως, ἡ δὲ περὶ Δουσιθείου προχρηματεία του ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ περιοδικῷ «*Σωτήρι*» (τόμ. 14ος καὶ 15ος).
- Σελ. ιε'. Στίχ. 9. Γράφει ἀπόκειται ἀντὶ κατάκειται.
- Σελ. ιθ'. Στίχ. 2. Περαιτέρω ἐπανορθοῦμεν τὰ περὶ τοῦ διασωθέντος ἐν τῇ Μονῇ Σουμελαῖ Χρυσοβούλλου τοῦ *Ἀλεξίου Κομνημοῦ*. Παράβαλλε καὶ τὴν σχετικὴν μελέτην μου τὴν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ *Σκόκου* τοῦ ἔτους 1900 δημοσιευθησομένην.
- Σελ. 25. Στίχ. 13. Ἐνταῦθ' τε καὶ ἐν τῇ ὑποσημειώσει γράφει *Κόκκου* ἀντὶ *Κόκκου*.
- Σελ. 28. Στίχ. 2. Γράφει *Στειρίου* ἀντὶ *Στηρίου*. Ἐσφαλμένως ἐν ὑποσημειώσει ἐτέθη ὅτι ἡ Μονὴ Στειρίου εἶνε ἡ νῦν τῶν Μετεώρων ἐν Θεσσαλίᾳ. Τῆς ἐν Φωκίδι διασήμευ Μονῆς τοῦ ὀσίου Λουκά τοῦ Στειρώτου ἱστορίαν εἰς 4 μεγάλους τόμους ἔγραψεν ὁ καθηγητὴς *Γ. Κρέμιος* (Φωκικά, Προσκυνητάριον τῆς ἐν Φωκίδι Μονῆς τοῦ ὀσίου Λουκά τοῦτύπικλην Στειρώτου. Ἐν Ἀθήναις 1874—1880).
- Σελ. 29. Στίχ. 30. Περὶ τῆς θέσεως τοῦ Πηκπικίου ὄρους ὅρα μελέτην *Α. Μηλιαράκη* ἐν τῇ ἐπετηρίδι τῆς ἐν Ἀθήναις Ὀρθοδόξου Ἀδελφότητος (1897, σελ. 70—78).
- Σελ. 33. Στίχ. 34. Καὶ ἡ ἐνταῦθα σημείωσις ἐτέθη ἐσφαλμένως, καθ' ὅσον *Ρούσιος* δὲν εἶνε ἡ *Ραιδεστός*, ἀλλὰ τὸ χωρίον *Ρούσιος* (ὄρα *Pape-Benseler Wört d. griech Eigenamen* καὶ *Tafel Symbol B'*. 121).
- Σελ. 33. Στίχ. 35. Γράφει *Μαιάρδρον* ἀντὶ *Μεάρδρον*. Περὶ δὲ τῆς μονῆς *Λάτρου* ἴδε *Α. Μηλιαράκη* Ἱστορία τοῦ Βασιλείου τῆς Νικαίας σελ. 79.
- Σελ. 34. Στίχ. 36. Παράβαλλε *Α. Μηλιαράκη* ἐνθα ἀνωτέρω σελ. 185.
- Σελ. 41. Στίχ. 31. Γράφει τὸν *εἰρημέρον* ἀντὶ τὸ *εἰρημένον*.
- Σελ. 41. Στίχ. 32. Γράφει διὰ τῶν *κληρικῶν* ἀντὶ διὰ τοῖς *κληρικοῖς*.
- Σελ. 61. Στίχ. 33. Γράφει *περιτετυλιγμένον* ἀντὶ *περιελυγμένον*.
- Σελ. 64. Αἱ εἰκόνες καὶ τὰ προτασσόμενα ἐν τῷ ἐν τῇ Μονῇ Σουμελαῖ

σφζομένῳ πρωτοτύπῳ χρυσοβούλλῳ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ γράμματα τόσον ἀκαλλῆ τυγχάνουσιν, ὥστε ὁ μὲν *Pa.ll.μεράνερ* ἐποίησατο ὅσας ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ἐδημοσιεύσαμεν παρατηρήσεις, ἡμεῖς δέ, καὶ πρὸ ἡμῶν ἕτεροι (*Σ' Ἰωαννίδης*), ἐθεωρήσαμεν τὸ ἔγγραφο μὴ γνήσιον. Ἐν τούτοις ὁ πολύτιμος ἡμῶν φίλος κ. *A. Παπαδόπουλος Κεραμεύς*, ἀνὴρ περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδικώτατος, παρέσχεν ἡμῖν ἐξήγησιν ἀκριβῆ τοῦ τί ὄντως συνέβη. Κατ' αὐτὸν τὸ τε κείμενον καὶ ἡ ὑπογραφή καὶ τὰ ὀπισθεν στοιχηδὸν γεγραμμένα εἶνε ἀθηναικώτατα, καίτοι ἐν τισιν ὡς ἐκ τοῦ χρόνου βεβλαμμένα. Αἱ εἰκόνες ὁμῶς τοῦ Ἀλεξίου καὶ τῆς Θεοδώρας, καθὼς καὶ τὰ προκτεσόμενα γράμματα ἐν ὀνόματι... κτλ. εἶνε ἀνακαινίσις τοῦ 13' αἰῶνος, οὕτως ὥστε τὸ πρωτότυπον ἄρχεται ἐκ τῶν λέξεων... ἴς οἱ πολεμίων ἔροδον κτλ. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἀνεγνωσθῆ ὑπὸ Σεβαστοῦ τοῦ *Κυμινήτου* κατὰ τὰ τέλη τῆς 13' ἑκατονταετηρίδος, συμφώνως δὲ πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ *Κυμινήτου* ἀντιγραφὸν κείμενον ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τε τοῦ *Μεταξοποῦλου* καὶ ὑπὸ τοῦ *Pa.ll.μεράνερ*. Ὁ χάρτης, βομβύκινος τοῦ ἰδ' αἰῶνος, ἔχει, κατὰ τὴν σημερινὴν τοῦ ἐγγράφου κατάστασιν, μήκος 2 γαλλ. μέτρων καὶ πλάτος 6 ἑκατοστῶν. Εἰς τὸ τέλος ὑπάρχει διὰ κινναβάρειως γεγραμμένη ἡ ὑπογραφή: « Ἀλέξιος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ Αὐτοκράτωρ πάσης Ἀνατολῆς, Ἰθίων καὶ Περσικῆς ὁ Μέγας Κομνηνός ». Ὅπισθεν δὲ στοιχηδὸν ἀνωθεν ἕως κάτω ἀνέγνωσεν ὁ *Κυμινήτης*: « τὸ παρὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ χρυσοβούλλον διωρίσθη καὶ ἐπεδόθη τῇ σεβασμικῇ μονῇ τῆς Παναγίας Θεοτόκου τῆς Σουμειλᾶ κατὰ τὸν παρόντα Δεκέμβριον τῆς γ' ἰνδικτιῶνος 5ωογ' ἔτους ».

- Σελ. 67. Στίχ. 32. Γράφε ἐς ἀντὶ εἰς.
 Σελ. 67. Στίχ. 34. Γράφε ἔγνω ἀντὶ ἐγώ.
 Σελ. 68. Στίχ. 19. Γράφε καθηγούμενος ἀντὶ καθοδηγούμενος.
 Σελ. 69. Στίχ. 13. Γράφε δοκαινῇ ἀντὶ Δοκαινῶ.
 Σελ. 70. Στίχ. 9. Γράφε πκρένθεσιν εἰς τὸ τέλος.
 Σελ. 71. Στίχ. 6. Θέσον κόμμα μετὰ τὴν λέξιν *Κομνηνοῦ*.
 Σελ. 71. Στίχ. 13. Γράφε τούτους ἀντὶ τούτοις.
 Σελ. 71. Στίχ. 28. Θέσον τελείαν μετὰ τὴν λέξιν *παροιῶν*.
 Σελ. 73. Στίχ. 20. Γράφε ὅσα δῆτα ἀντὶ ὅσα δ' εἶτα,

- Σελ. 73. Στίχ. 35. Γράφε *έξισωται* αντί *έξισώται*.
- Σελ. 74. Στίχ. 20. Γράφε *αυτήν μέρ την* αντί *αυτήν μέρ*.
- Σελ. 81. Στίχ. 26. Γράφε *θυγατέρα* αντί *θυγατέραν*.
- Σελ. 82. Στίχ. 20. Γράφε *κύριος της πόλεως* αντί *κύριος αυτής*.
- Σελ. 93. Στίχ. 16. Γράφε 1680 αντί 1880.
- Σελ. 99. Στίχ. 30. Γράφε *Λαραχανή* αντί *Μαραχανή* και "Αγουρσα
αντί "Αγουρβα.
- Σελ. 102. Έκ των ένταύθα ύπογραφών αι μέχρι του Φιλίπ-
πων είνε σύγχρονοι τής έκδόσεως του έγγράφου. Πρόσθετος
είνε ή σημείωσις, ήν έγραψεν ο πατριάρχης Ίεροσολύμων Δοσίθεος
και επεκύρωσε κατόπιν ο διάδοχος αυτού Χρύσανθος. — Έν στίχῳ
11 γράφε *Ίεροσολύμων* αντί *Ίεροσολήμ*. — Έν στίχῳ 16 γράφε
Θεσσαλονίκης αντί *Έφέσου*. — Έν στίχῳ 17 γράφε *Καλλιπικός*
αντί *Ίερεμίας*. — Έν στίχῳ 18 γράφε *Τορνόβου* αντί *Τυρνόβου*.
— Έν στίχῳ 18 και έν στίχῳ 19 έξαλειπτόν τὸ διστακτικόν ση-
μείον (;). — Έν στίχῳ 35 γράφε *Δράμας* αντί *Δρόμας* και *Μα-
κάριος* αντί *Αρτώνιος*. — Σημειωθήτω έν τέλει ότι τῷ 1680 γι-
νώσκειται μητροπολίτης Λιτίτζης Θεοδόσιος.
- Σελ. 117. Στίχ. 32. Γράφε *Σεραφείμ* αντί *Σωφροτίου*.
- Σελ. 133. Στίχ. 22-23. Γράφε *Έρζεγκιάρ* αντί *Έρζεβγκιάρ*.
- Σελ. 136. Στίχ. 30. Γράφε *αφγ'*, αντί *αφιγ'*.
- Σελ. 144. Στίχ. 12. Γράφε *τοιαύταις γάρ θυσίαις* αντί *τοιαύτης γάρ
θυσίας*.
- Σελ. 145. Στίχ. 34. Γράφε *πατράσι* αντί *μεγάσι*.
- Σελ. 152. Στίχ. 13. Γράφε *Καφάρ* αντί *Λαφάρ*.
- Σελ. 155. Στίχ. 37. Γράφε *aus* αντί *vus*.
- Σελ. 157. Στίχ. 28. Γράφε *άναρευόμενοις* αντί *άναρευομένωνς*.
- Σελ. 158. Στίχ. 4. Γράφε *δ τε* αντί *δε*.
- Σελ. 158. Στίχ. 34. Γράφε *Ίερὸν* αντί *Ίεράν*.
- Σελ. 161. Στίχ. 10. Γράφε *καθ' ημᾶς* αντί *καθαρώς*.
- Σελ. 162. Στίχ. 4. Γράφε *μη λογιζονται* αντί *λογιζονται μέρ*.
- Σελ. 162. Στίχ. 29. Γράφε *άφορῶντες* αντί *άφορῶντας*.
- Σελ. 162. Στίχ. 33. Γράφε *προνοούσης* αντί *πονοούσης*.
- Σελ. 163. Στίχ. 25. Γράφε *έτεροι* αντί *έτεροι*.
- Σελ. 165. Στίχ. 30. Γράφε *κατέχῳσε* αντί *κατέχῳσι*.

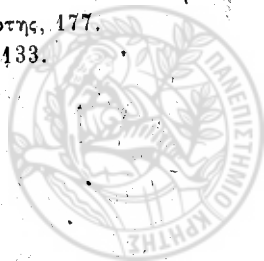
- Σελ. 165. Στίχ. 31. Γράφε *ψυλὴν* ἀντὶ *ψυχῶν*.
- Σελ. 167. Στίχ. 33. Γράφε *ἐπιζητήσας* ἀντὶ *ἐπεζητησε*,
- Σελ. 170. Στίχ. 23. Γράφε *διείληπται* ἀντὶ *διείληπτου*.
- Σελ. 173. Στίχ. 4. Μετάθεσον τὸ εἰς καταλλήλως.
- Σελ. 177. Στίχ. 31. Γράφε *Καλλιλικίου* ἀντὶ *Καλλιυικίου*.
- Σελ. 179. Στίχ. 4. Γράφε *Σκόπιας* ἀντὶ *Σκόπιας*.
- Σελ. 180. Στίχ. 5. Γράφε 1813 ἀντὶ 1803.
- Σελ. 180. Στίχ. 20. Γράφε *ἀνεπηρέαστος* ἀντὶ *ἀνηρεάστος*.
- Σελ. 186. Στίχ. 9. Γράφε τὸ ὁποῖον ἀντὶ τὸν ὁποῖον.
- Σελ. 186. Στίχ. 19. Γράφε *ἐπιμορῆ* ἀντὶ *ὑπομορῆ*.
- Σελ. 186. Στίχ. 22. Γράφε 1743 ἀντὶ 1783.
- Σελ. 187. Στίχ. 18. Γράφε *ἀποκείμενα* ἀντὶ *ὑποκείμενα*.
- Σελ. 190. Στίχ. 26. Γράφε *Ἄγουροα* ἀντὶ *Ἄουλοα*.
- Σελ. 193. Στίχ. 21. Γράφε τὸν *ἄθλον* ἀντὶ τὸ *ἄθλον*.
- Σελ. 194. Στίχ. 12. Γράφε *σκαιότητι* ἀντὶ *σκαιότητα*.
- Σελ. 195. Στίχ. 15. Γράφε *ἔχωρ* ἀντὶ *ἔχει*.
- Σελ. 203. Στίχ. 4. ἠγούμενος τῆς Μονῆς σήμερον (1899) ὁ ἐκ Γαλλ-
λαϊνῆς ἀρχιεπιδρ. Ἰγνάτιος.
- Σελ. 204. Στίχ. 18. Γράφε *ἐξ ἀραβοσίτου* ἀντὶ *ἀραβοσίτου*.
- Σελ. 204. Στίχ. 22. Γράφε *ἦτό τι ὑπέρ*.
- Σελ. 218. Στίχ. 13-14. Παράλειψον τὸ εἰς *τήν*.
- Σελ. 236. Στίχ. 33. Γράφε *φορητῆν* ἀντὶ *γορηπῆν*.
- Σελ. 256. Στίχ. 2. Γράφε ὡς *ξερίζουσα* ἀντὶ *ἡ ξερίζουσα*.
- Σελ. 257. Στίχ. 2. Γράφε *αὐτῇ* ἀντὶ *αὐτῶ*.
- Σελ. 260. Στίχ. 7. Γράφε *Λειβεράς* ἀντὶ *Λεδεράς*.
- Σελ. 265. Στίχ. 7. Γράφε *ἐντὸς* ἀντὶ *ἐκτὸς*.
- Σελ. 267. Στίχ. 10. Γράφε *ἐντὸς τοῦ ναοῦ* ἀντὶ *ἐντὸς τοῦ ναοῦ*.

ΠΙΝΑΞ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ

Σημειώσεις. Ὅπου δὲν ὑπάρχει ἀπέναντι τῆς λέξεως ὁ ἀριθμὸς τῶν σελίδων, ἄς ζητήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὴν παρχπομπὴν εἰς τὴν παρατεθειμένην λέξιν.

- A**
- Ἄγαθάγγελος, μητροπολίτης Δράμας, 212, 214, 217.
 Ἄγαρῆνοί, 74.
 Ἄγγελόπουλος, 157.
 Ἄγιά, 228.
 Ἅγιος Κωνσταντῖνος, χωρίον, 71, 266, 268.
 Ἄγκυρα, θ', 134, 135, 140, 172.
 Ἄγουρζενός, 179, 227, 268, 273.
 Ἄγουρσα, 99, 159, 160, 179, 190, 191, 218, 227, 239, 245, 266, 268, 274.
 Ἄδολή, 229.
 Ἄζαρίης Σουμελιώτης, 116, 136, 140, 151.
 Ἄζαρίης Περιστεριώτης, 156.
 Ἄθανασιάδης Κύριλλος, ιδ' καὶ ἐν παρτήματι.
 Ἄθανάσιος Δαιμονοκαταλύτης, μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, ιγ', ιε', ις', 62.
 Ἄθανάσιος, μητροπολίτης Δημητριάδος, 163.
 Ἄθανάσιος Σουμελιώτης, 170, 173.
 Ἄθῆναι, 25, 26.
 Ἄθηναία (εἰκὼν), 25, 26 καὶ ἐν παρτήματι.
 Ἄθως (Ἅγιον ὄρος), ιδ', 28, 29, Αἴγυπτος, 34.
 Αἰθέρισσα, ἴδε Θέρσα.
 Ἀκάκιος Σαββαΐτης, η', ιγ', ις'.
 Ἀκρόστιχα βασιλικά, 73.
 Ἀκύλαι, μάρτυς, ιδ'.
 Ἀλέξανδρος Γκίκας.
 Ἀλεξάντων, 61, 69.
 Ἀλέξιος Κομνηνός ὁ Β', 60, 71.
 Ἀλέξιος Κομνηνός ὁ Γ', ιβ', ιε', ις', ιθ', 61 — 74, 76, 82, 90 — 91, 105, 116, 143, 145, 159, 190, 262, 266 καὶ ἐν παρτήματι.
 Ἀλετσέσια, 61, 69.
 Ἀλληλέγκυα, 71.
 Ἄλυή, ἴδε Σάντα.
 Ἀμάσεια, 142, 152, 172.
 Ἀμβρόσιος, ἐκ τῆς μονῆς Λάτμου, 33, 34.
 Ἀναγραφικά, 70.
 Ἀνανίας, μητροπ. Τραπεζοῦντος ὁ Α', 94, 132.
 Ἀνανίας, μητροπ. Τραπεζοῦντος ὁ Β', 151.
 Ἀνανίας Σουμελιώτης, 113, 116.
 Ἀνανίας Σουμελιώτης, 124, 137, 140.
 Ἀνανίας Σουμελιώτης, 140, 152.
 Ἀνανίας Θηβαῖος, 25.
 Ἀναστάσιος Σουμελιώτης, 177.
 Ἀνάκτων ἐπίσκοπη, 133.
 Ἀνδριανούπολις, 176.

- * Ανδρόνικος Κομνηνός, 262, 266.
 * Ανθιμος Σουμελιώτης, 124.
 * Ανθιμος Σουμελιώτης, 124.
 * Ανθιμος Σουμελιώτης, 124.
 * Ανθιμος Σουμελιώτης 177.
 * Ανθιμος ἀρχιμανδρ. ἐκ Καισαρείας, 185.
 * Ανθιμος ἱεροδιάκονος Ἐφέσου, 186.
 * Ανθιμος Ἀλεξούδης, μητροπολ. Ἀμασείας, 244.
 * Άννα, μήτηρ τοῦ Βαρνάβα, 26.
 * Αντώνιος, ἀσκητής, 42.
 * Αντώνιος (:), μητροπολίτης Φιλιππων καὶ Δράμας, 102 καὶ ἐν παρρηματι.
 * Αντώνογλους Ἀντώνιος, 221.
 * Ἀπία, ιγ'.
 * Ἀπίδια, χωρίον παρὰ τὰ Πλάτανα, 226.
 * Ἀπτῆ Ἀγᾶς, 183.
 * Ἀργυρούπολις (Κριουμουσχανέ), ιε', ις', 93—94, 116, 120.
 * Ἀρμενῆ (ἐν Γαλλίαινη), 223, 224.
 * Ἀρπαλοῦ, 86, 87, 99, 159, 160, 190, 191.
 * Ἀρσένιος, ἀσκητής, 34.
 * Ἀρσένιος Σουμελιώτης, 92—93.
 * Αὐγουστάσιος Κουρτάκιος, 90.
 * Αὐξέντιος ἐκ μονῆς Κομφάλλου, 32.
 * Αὐξέντιος, μητροπολίτης Σοφίας, 102.
 * Ἀφουζένης (Παππᾶ) ὁ Ζεθλινός, 73.
 * Ἀχιλλεῖος, Ἅγιος, 28.
 * Ἀχίτ-Ναμές, 82.
 * Ἀχμέτ ὁ Γ', 89.

B

- Βαγδάτιον, 82.
 Βαγιαζήτ, 80.
 Βαζελῶνος μονή, ἴδε Μονὴ Βαζελῶνος.
 Βακαρέσκουλος Ἰωάννης, 147.
 Βακαρέσκουλος Ράδουλος, 146.
 Βαλαθάνης Ἰωάννης, κγ'.
 Βάλεννα, 223.

- Βάνδου, 61, 67, 70.
 Βάρβαρος, ἅγιος, 28.
 Βαρβολομαῖος, μητροπ. Ἡρακλείας, 102.
 Βαρβολομαῖος, μητροπ. Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, 102.
 Βαρβολομαῖος Σουμελιώτης 140.
 Βαρνάβας, ὁ ἕτερος τῶν ἰδρυτῶν τῆς Μονῆς Σουμελᾶ, η', θ', ι', ια', ιβ', ιδ', ις', κβ', 25—51, 55, 58, 150, 261, 268, 274.
 Βαρνάβας, μητροπ. Τραπεζοῦντος, 77.
 Βαρνασοῦφιος, ὄσιος, 30.
 Βασίλειος ὁ Μακεδῶν, ιε'.
 Βασίλειος ὁ καὶ Βαρνάβας.
 Βασίλειος ὁ Μέγας, 56'.
 Βασίλειος Κομνηνός, 60, 61, 69.
 Βασίλειος Καρούχης, 70.
 Βατοπέδιον, ἴδε Μονὴ Βατοπέδιου.
 Βελαρᾶς Νικόλαος, ιβ', ιγ', ιδ'.
 Βενέδικτος, μητροπ. Βερροίας, 240.
 Βενετία, ιβ', 25.
 Βενιαμίν, μητροπολίτης Ἀμασείας, 94.
 Βεστιάριον, 73.
 Βησσαρίων, ἐκ τῆς μονῆς Παππικίου, 30.
 Βησσαρίων ὁ Καρδινάλιος, 76.
 Βιβλιοθήκη Φροντιστηρίου Τραπεζοῦντος, 132, 155, 164, 186—189.
 Βιβλιοθήκη Εἰφιλίνου, ιδ'.
 Βιβλιοθήκη Μαυροκορδάτειος, ιθ'.
 Βιβλιοθήκη Πόντου, ιθ'.
 Βιβλιοθήκη Σουμελᾶ, 255, 267.
 Βίγκης, 70.
 Βιλιγέλιμος Γόττλωβ Σόμμερ, ια'.
 Βλαχία 140, 187, 188.
 Βλαχομπογδανία, 152, 172, 173.
 Βουεξικεσία, 61, 69.
 Βουκουρέστιον ις', 147, 150, 173.
 Βούλγαρις Εὐγένιος, 156.
 Βρετοῦ Κατάλογος, ιβ'.
 Βυζάνων ἐπισκοπή, 133.
 Βωρίζαινα, 239, 273.

Γ

Γαβριήλ, πατριάρχης Κωνσταντινουπό-
λεως, 116, 159.
Γαβριήλ, συγγραφεὺς νομοκάνονος, 133,
156.
Γαβριήλ, μητροπ. Φιλιππουπόλεως, 96.
Γαβριήλ Σουμελιώτης, 137, 140.
Γαζαρή, χωρίον, 52, 54.
Γαλακτίων Σουμελιώτης, 68, 74.
Γαλήσιον ὄρος, 36.
Γαλλίαίνα, 75, 223 — 225.
Γεδεών Μανουήλ, ιδ', 86.
Γεδεών, μητροπολ. Γοθίας καὶ Καφῶ
94, 149, 151.
Γεδεών Σουμελιώτης, 137, 139.
Γεμουρά, 61, 69, 70, 270.
Γεννάδιος, μητροπ. Τραπεζοῦντος, 75.
Γεννάδιος Σουμελιώτης, 124.
Γεννάδιος, ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως,
219 — 240.
Γεννάδιος, ἐπίσκ. Ροδουπόλεως, 204 - 240
Γεράσιμος Δομνηνός.
Γεράσιμος, μητροπολ. Ἀμασειάς, 96.
Γεράσιμος Σουμελιώτης, 119, 121, 124,
134, 138, 150.
Γεράσιμος Σουμελιώτης, 195.
Γεράσιμος Μωϋσιάδης, Σουμελιώτης, ε',
203.
Γεράσιμος ὑπερόριος, 155.
Γεράσιμος, μητροπ. Χαλκηδόνος, 212,
214, 217.
Γερβάσιος Σουμελιώτης, 113.
Γερβάσιος Σουμελιώτης, 120, 121, 124,
133, 134, 137, 140, 152, 154,
172, 176 — 184, 185, 186.
Γερβάσιος Σουμελιώτης, 202,
Γερβάσιος Σουμελιώτης, ε'.
Γερβάσιος ἐξ Ἰθηρίας Σουμελιώτης, 151.
Γερβάσιος Σουμελιώτης, μητροπολίτης
Χαλδίας, 184, 240.

Γερμανός Σουμελιώτης, 52.
Γερμανός, μητροπολ. Καισαρείας, 102.
Γερμανός, πατριάρχης Κωνσταντινουπό-
λεως, 164, 186, 189 — 202.
Γεώργιος Κωδινός
Γεώργιος Τραπεζοῦντιος, ιζ', 81.
Γεώργιος ἱερεὺς, 69.
Γεώργιος ὁ Χαλαμᾶνος, 73.
Γεώργιος μεγαλομάρτυς, 75.
Γεώργιος Ὑπομενάς, 132, 186 — 189.
Γεώργιος Κύπριος, 133.
Γεώργιος Μαυροκορδάτος
Γιαγιτζάν, 134.
Γιάμπολης, ποταμός, 270.
Γιανακάντων, 229.
Γκένασσα, 133.
Γκίκας Σκαρλάτος, ιε', 141 — 142, 145.
Γκίκας Ἀλέξανδρος, 142.
Γκίκας Μιχαήλ, 142.
Γκίκας Νικόλαος, 142.
Γκίκας Γρηγόριος, 142, 145, 174.
Γκίκας Δημήτριος, 146.
Γονικάριοι 71.
Γοργουπήκος (εἰκόν), ἐν παραρτήματι.
Γοθία, 149, 155.
Γόττλωβ Βιλιγέλιμος.
Γουλζάκης, 72.
Γρηγόριος Σουμελιώτης, 77.
Γρηγόριος Σουμελιώτης, 92.
Γρηγόριος Σουμελιώτης, 113, 151.
Γρηγόριος Σουμελιώτης, 124, 132, 137,
139.
Γρηγόριος Σουμελιώτης, 172, 173, 176.
Γρηγόριος Σουμελιώτης, ε', 203.
Γρηγόριος Σουμελιώτης, ε'.
Γρηγόριος Φυτιᾶνος, μητροπ. Χαλδίας,
94, 103.
Γρηγόριος, μητροπολ. Μυτιλήνης, 102.
Γρηγόριος, πατριάρχης Κωνσταντινου-
πόλεως δ' Ε', 115, 116, 157 — 163,
175, 189, 190.

Γρηγόριος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Γ', 210 — 217, 237.
 Γρηγόριος ἱερέυς, 156.
 Γρηγόριος Γκίκας.
 Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, 144, 149.
 Γρηγόριος, μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας, 146.
 Γρηγόριος, μητροπολ. Τορνόβου, 240.
 Γρηγόριος Καλλίδης, μητροπολ. Τραπεζοῦντος, 240 — 246.
 Γρηγόριος Περιστεριώτης, 243, 245.
 Γρηγόριος, μητροπολ. Χίου, 210, 213, 214, 217, 237.

▲

Δαβὶδ Κομνηνός, ις', 77, 79.
 Δαβὶδ προφητάναξ, 31.
 Δαβὶδ Σουμελιώτης, 77.
 Δαβὶδ, μητροπ. Γοθθίας, 96.
 Δαβὶδ, μητροπολ. Λιτίτζης (;), 102 καὶ ἐν παραρτήματι.
 Δαβὶδ, ἱερέυς, 149.
 Δαιμονοκαταλύτης Ἐθανάσιος.
 Δαμασκηνός Ἰωάννης.
 Δαμιανός Σουμελιώτης, ιά', 115, 124, 132, 134, 135, 137, 138, 140, 148, 151 — 156.
 Δαμιανός Σουμελιώτης, 93.
 Δαμιανός Σουμελιώτης, 140.
 Δαμιανός Πιστοφίδης.
 Δανίαχα, 230.
 Δανιὴλ, μητροπολίτης Τορνόβου, 102 καὶ ἐν παραρτήματι διὰ σελ. 102.
 Δανιὴλ Σουμελιώτης, 113.
 Δανιὴλ Σουμελιώτης, 120, 124.
 Δανιὴλ Σουμελιώτης, 137, 140.
 Δερμέν-δερε, ἴδε Πυζίτης.
 Δημητράσκος, ἴδε Ὑψηλάντης.
 Δημήτριος, μεγαλομάρτυς, 28.
 Δημήτριος Γκίκας.
 Δημήτριος Ραχοβίτσας.

Δημήτριος Λογοθέτης, 147.
 Διαθήκη Βαρνάβα, 44 — 48.
 Διαθήκη Σωφρονίου, 48 — 49.
 Διαθήκη Χριστοφόρου, 55 — 58.
 Δικαιοσύμον, ἴδε Τσεβισλοῦκ.
 Δικαιώματα, 66, 70.
 Διονύσιος Κουζάνος, μητροπολίτης Χαλδίας, ιβ', ιγ', ις'.
 Διονύσιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Β', 85, 98.
 Διονύσιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Βυζάντιος, 85, 88, 90, 93 — 96, 97, 159, 190.
 Διονύσιος, μητροπ. Ἀμασειάς, 94.
 Διονύσιος, μητροπολίτης Λαρίσης, 163.
 Διονύσιος, μητροπολίτης Κρήτης, 212, 214, 217.
 Διονύσιος Σουμελιώτης, 113.
 Διονύσιος Σουμελιώτης, 124, 140.
 Διονύσιος Σουμελιώτης, 164, 184 - 202 265.
 Διονύσιος Σουμελιώτης, 177 — 181.
 Διπλώματα, 66.
 Δόμνη μοναχή, 91.
 Δομνηνός Ἰωάννης ἡ Πουτπούτας, ιζ', 173.
 Δομνηνός Γεώργιος, 269.
 Δομνηνός Γεράτιμος, Σουμελιώτης, ιη', 155, 164, 173 — 182, 185.
 Δόμνος, 73.
 Δοσίθεος, πατριάρχ. Ἀλεξανδρείας ιγ', ιδ', 80, 81, 90, 93, 94, 98, 102, 106 καὶ ἐν παραρτήματι.
 Δουβερά, ἴδε Λειθερά.
 Δουδέσκολος Νικόλαος, 146.
 Δούκας Κωνσταντῖνος, ιδ'.
 Δοῦκες, 72.
 Δριμύκαλος, 72.
 Δρόινα, 270.
 Δωρόθεος Σουμελιώτης, 195.

Ε

- Ἐβρος, ποταμός, 31.
 Εἰρήνη Κομνηνή, 76.
 Ἐκθεσις ἐξάρχων, 222, 231.
 Ἐλαφᾶς, 72.
 Ἐλένη ἁγία, 38.
 Ἐλευθέριος Σουμελιώτης, 93.
 Ἐλισσαϊέ, προφήτης, 52.
 Ἐλισσαϊέ Σουμελιώτης, 113.
 Ἐλλάς, 28.
 Ἐλλήσποντος, 37.
 Ἐμμανουήλ Κομνηνός ἴδε Μανουήλ.
 Ἐνεργηταί, 72, 74.
 Ἐξαρχία Σουμελᾶ, ι', κα', κβ', 204-246
 καὶ 269 μέχρι τέλους.
 Ἐξισωταί, 73.
 Ἐπιφάνιος Σουμελιώτης, 177.
 Ἐργαστήρια ὑδραυλικά, 70.
 Ἐρζεγκιάν, 133, 152, 262.
 Εὐαγγελίδης Τρύφων, ζ', 81, καὶ ἐν
 παραρτήματι.
 Εὐγένιος Σουμελιώτης, ιβ', 92, 140,
 151.
 Εὐγένιος, ἅγιος, ιδ', ιε', 38.
 Εὐγένιος, μητροπολίτης Θεοδοσιουπό-
 λεως, 94.
 Εὐγένιος, μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας,
 153.
 Εὐγένιος Βούλγαρις.
 Εὐδοκία Παλαιολογίνα, 69.
 Εὐθύμιος Φυτιᾶνος, μητροπολίτης Χαλ-
 δίας, 94.
 Εὐθύμιος Σουμελιώτης, 103, 109, 113,
 115, 116.
 Εὐθύμιος Σουμελιώτης, 137, 140, 151,
 152, 157.
 Εὐθύμιος Σουμελιώτης, 124.
 Εὐθύμιος, μητροπολ. Προύσσης, 163.
 Εὐξείνιος Πόντος, θ', ιθ', 38.
 Εὐξείνιος Πόντος, περιοδικόν, κγ', 267.

- Εὐστάθιος, νεομάρτυς, 149.
 Εὐφραΐμ, πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ιβ',
 25.
 Εὐφραΐμ Σουμελιώτης, 113, 115, 126,
 127, 159.
 Εὐφράτης ποταμός, θ'.
 Ἐφεσος, 33, 36.

Ζ

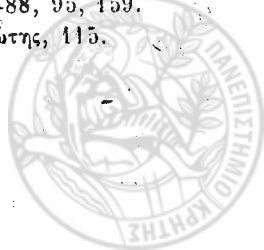
- Ζάβερα, 229.
 Ζαβουλών, ἴδε Βαζελών.
 Ζανίκων, 42.
 Ζαρμακάων ἐπισκοπή, 133.
 Ζεέτης, 72.
 Ζεϋλάντας, 72.
 Ζευλινός, 73.
 Ζιχανάντων, 239.
 Ζουγιανάντων, 223, 271.
 Ζωναρᾶς, ιδ'.

Η

- Ἡλίας Κανδήλογλους.
 Ἡλιού προφήτης, 40, 41.
 Ἡράκλειος αὐτοκράτωρ, 52.

Θ

- Θεοδοσία (Καφᾶς), 149.
 Θεοδόσιος Πάνος, ιβ'.
 Θεοδόσιος μέγας, 25.
 Θεοδόσιος, μητροπολίτης Λιτίτζης, ἐν
 παραρτήματι διὰ σελ. 102.
 Θεοδοσιούπολις, ἴδε Ἐρζεγκιάν.
 Θεόδουλος Σουμελιώτης, 120, 124, 133.
 Θεόδουλος ἡγούμενος, 27.
 Θεόδωρα Κομνηνή, 91, 116 καὶ ἐν πα-
 ραρτήματι.
 Θεοδωρῖνος ὁ Χαζούρης, 72.
 Θεόδωρος Κυριακίδης.
 Θεόκλητος, πατριάρχ. Κωνσταντινουπό-
 λεως, 79, 85—88, 95, 159.
 Θεόκλητος Σουμελιώτης, 115.

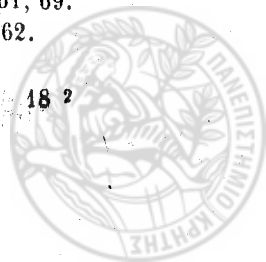

Θεόκλητος Κυριακίδης Σουμελιώτης, 144, 152, 153, 154 — 155, 177.
 Θεόπεμπτος, 73.
 Θεοσκεπάστος, ἴδε Μονὴ Θεοσκεπάστου.
 Θέρσα, 228.
 Θεσσαλία, 28.
 Θεσσαλονίκη, 28.
 Θεοφάνης Σουμελιώτης, 74 — 76.
 Θεοφάνης, μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, 83 — 84.
 Θεόφιλος, αὐτοκράτωρ, 25.
 Θεόφιλος Σανταῖος, 233.
 Θῆβαι, 25.
 Θεανία, ἴδε Τόνγια.
 Θράκη, 33.
 Θωμάς, ναύκληρος, 29.

II

Ἰακώβ, 58.
 Ἰάκωβος ὁ Χῖος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, 88, 90, 93, 94, 97, 101, 116, 159, 190.
 Ἰάκωβος, μητρ. Θεοδοσιουπόλεως, 94.
 Ἰάκωβος, μητροπολ. Ἀνδρου, 96.
 Ἰάκωβος, μητροπολ. Ἀθηνῶν, 102 καὶ ἐν παραρτήματι.
 Ἰάκωβος Καραφούλογλου Σουμελιώτης, 144, 152, 154 — 156, 172, 177, 183 — 184.
 Ἰάκωβος Σουμελιώτης, 177.
 Ἰάκωβος Σουμελιώτης, 203.
 Ἰβηρία, 63, 66, 151, 152.
 Ἰγνάτιος, μητροπολ. Γορθίας, 155.
 Ἰγνάτιος, μητροπολ. Σαμακέβου, 155.
 Ἰγνάτιος, μητροπ. Χαλδίας, 132, 133.
 Ἰγνάτιος Σουμελιώτης, 113, 115.
 Ἰγνάτιος Σουμελιώτης, 137, 139, 152, 177, 179.
 Ἰγνάτιος Σουμελιώτης ἐν παραρτήματι.
 Ἰδη, ὄρος, 37.
 Ἰερεμίας Βαζελιώτης, 170.

Ἰερεμίας, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Τρανός, 79, 83 — 85, 94, 98, 159, 190.
 Ἰερεμίας, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, 174 — 176.
 Ἰερεμίας, μητροπολίτης Δέρκων, 155.
 Ἰερεμίας, μητροπολ. Χαλκηδόνος, 102.
 Ἰερεμίας (;), μητροπολίτης Προύσης, 102 καὶ ἐν παραρτήματι.
 Ἰερεμίας Σουμελιώτης, 93.
 Ἰερεμίας Σουμελιώτης, 116, 120, 124.
 Ἰερεμίας Σουμελιώτης, 151, 152, 177.
 Ἰερόθεος, μητροπολ. Εὐρίπου, 163.
 Ἰερόθεος Σουμελιώτης, 116, 132.
 Ἰερόθεος Σουμελιώτης, 177.
 Ἰεροσόλυμα, ιβ', ιγ', ιδ', ιε', 25, 29, 81.
 Ἰλαρίων ἀσκητής, 43.
 Ἰλαρίων Σουμελιώτης, 144, 151, 152, 177 — 181.
 Ἰμβραΐμ, 88.
 Ἰμερα, 151, 185.
 Ἰνσπουργ, κγ'.
 Ἰορδάνης Σουμελιώτης, 124.
 Ἰουστινιανὴ νέα, 32.
 Ἰτχανάντων, 222, 223, 271.
 Ἰωακείμ, μητροπολ. Κυζίκου, 163.
 Ἰωακείμ, μητροπολ. Βερροίας, 96.
 Ἰωακείμ, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Β', 204 — 240.
 Ἰωακείμ, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Γ', 240 — 246.
 Ἰωακείμ, μητροπολ. Δέρκων, 240.
 Ἰωακείμ Σουμελιώτης, 137, 140, 156.
 Ἰωάννης Δομνηνός.
 Ἰωάννης Ξιφιλίνος.
 Ἰωάννης Οἰκονόμου.
 Ἰωάννης Βαλαβάνης.
 Ἰωάννης Δαμασκηνός.
 Ἰωάννης Κομνηνός, 60, 61, 69.
 Ἰωάννης, δοῦξ Σουμελά, 62.
 Ἰωάννης Πρωτόνοτάριος.

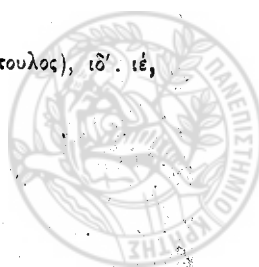

- Ἰωάννης, μέγας δούξ καὶ εὐνοῦχος, 70.
 Ἰωάννης Τσουῆς, 72.
 Ἰωάννης ὁ Μαΐστωρ, 72.
 Ἰωάννης ὁ Ψωμάς, 73.
 Ἰωάννης Τζάρος, 116.
 Ἰωάννης Βακαρέσκουλος.
 Ἰωάννης Ὑπομενάς.
 Ἰωάννης Ραχοβίτζας.
 Ἰωάννης Ὑψηλάντης.
 Ἰωαννίδης Σάββας, ιδ', 60, 62, 81, 82,
 90, 133, 186, 269 καὶ ἐν παραρ-
 τήματι.
 Ἰωαννίκιος, μητροπολ. Ἐλασσῶνος, 96.
 Ἰωαννίκιος Σουμελιώτης, 109, 111.
 Ἰωαννίκιος Σουμελιώτης, 134, 137,
 139, 150, 152, 154 — 155, 156,
 164, 170 — 179.
 Ἰωαννίκιος Σουμελιώτης, 140.
 Ἰωαννίκιος Σουμελιώτης, 177.
 Ἰωαννίκιος Σουμελιώτης, 195.
 Ἰωαννίκιος Σουμελιώτης, 195, 203.
 Ἰωαννοπόλεως ποταμός, 270.
 Ἰωάσαφ, μητροπολίτης Νεοκαισα-
 ρείας, 163.
 Ἰωάσαφ, πατριάρχης Κωνσταντινουπό-
 λεως ὁ μεγαλοπρεπής, 85, 94, 98,
 159, 190.
 Ἰωάσαφ, μητροπολ. Ἀμασείας, 102.
 Ἰωάσαφ Βαζελιώτης, 114.
 Ἰωάσαφ Σουμελιώτης, 124, 126, 127,
 133, 134, 138, 141.
 Ἰωάσαφ Σουμελιώτης, 152, 172, 177.
 Ἰωσήφ, 58.
 Ἰωσήφ Λαζαρόπουλος, μητροπολίτης
 Τραπεζούντας, ιε', 77.

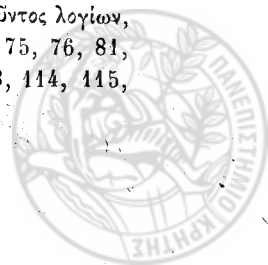
Κ

- Καθασίται, 76.
 Καθσίγρι, 37.
 Καισάρεια, θ', 172, 177, 185, 186.
 Καισάρειος Σουμελιώτης, 195, 203.

- Καλλίνικος, πατριάρχης Κωνσταντινου-
 πόλεως, 114.
 Καλλίνικος, πατριάρχης Κωνσταντινου-
 πόλεως, 164, 167—172.
 Καλλίνικος, μητροπολίτης Μεσημβριο-
 θάρης, 155.
 Καλλίνικος, μητροπ. Χαλκηδόνος, 240.
 Καλλίνικος, μητροπολίτης Προύσης, ἐν
 παραρτήματι διὰ σελ. 102.
 Καλλίνικος Σουμελιώτης, 134.
 Καλλίνικος Σουμελιώτης, 177.
 Καλλίνικος Σουμελιώτης, 203.
 Καλλίνικος Σουμελιώτης, 113, 115.
 Καλλιούπολις ἢ Καλλίπολις, 37.
 Καμπούρογλους Δ. Γ. ἐν παραρτήματι.
 Κανδύλογλους Ἡλίας, 173.
 Κανίδιος μάρτυς, ιδ'.
 Κανονισμὸς ἔτους 1686, σελ. 109—113.
 Κανονισμὸς ἔτους 1733, σελ. 119—124.
 Κανονισμὸς ἔτους 1753, σελ. 139—140.
 Κανονισμὸς ἔτους 1813, σελ. 178—179.
 Κανονισμὸς ἔτους 1853, σελ. 195—199.
 Κανονισμὸς ἔτους 1886, σελ. 246—259.
 Καπάλιον, 70, 73.
 Καπίχοϊ, 273.
 Καπιτανικά, 73.
 Καπιτᾶνοι, 72.
 Καραβᾶς, 72.
 Καρατζᾶς Σκαρλάτος, 117.
 Καραφούλογλους Ἰάκωβος.
 Κροῦγας Βασιλείος.
 Καταγούλ, 270.
 Καύκασος, θ', 269.
 Καυμένα, ἢ Καμμένα, 50.
 Κουσοκαλυβίτης Νεόφυτος, ἡ, ι, ιά-ιζ',
 κά, 62, 72, 81, 141, 150, 268
 καὶ ἐν παραρτήματι.
 Καφᾶς, 149, 152, 155.
 Κελλοῦν ἕρος, 28.
 Κελνέτι, 133.
 Κεραμεὺς (Α. Παπαδόπουλος), ιδ'. ιε',

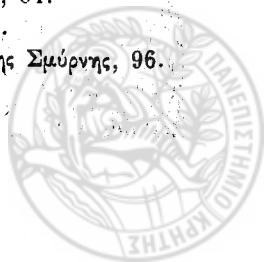
- ιή, ιθ', κ', κβ', 62, 78, 86, 87, 88, 90, 92, 93, 94, 97, 106, 116, 117, 133, 144, 146, 149, 150, 151, 155, 156, 186—188, 267 και ἐν παραρτήματι.
 Κεραμείον ἐπισκοπή, 133.
 Κερασούς, 114.
 Κεφαλάδες, 74.
 Κεφαλίδης Κ., 270.
 Κιντζηκερά, 69.
 Κιουμουσλή, ὄρος, 224.
 Κλήμης (;), μητροπ. Ἰωαννίνων, 102.
 Κλιμοπόταμον. Ἰδε Ἰσαλί-ποτάμι
 Κόγκκας, 72.
 Κοζλαράντων ἢ Κοζαράντων, 223, 239, 271.
 Κολχίς, ιγ', ις', 42, 66, 263.
 Κολώνεια, 27.
 Κομμερά, 73.
 Κομνηνὴ Ἄνα.
 Κομνηνὴ Θεοδώρα.
 Κομνηνοί, ζ', η', θ', ι', ιβ', ιε', ις', ιθ', κα', κβ', 60—78, 83, 90, 91, 101, 114, 159, 261, 262.
 Κομνηνὸς Μιχαήλ.
 Κομνηνὸς Ἰωάννης.
 Κομνηνὸς Ἀλέξιος Β'.
 Κομνηνὸς Ἀλέξιος Γ'.
 Κομνηνὸς Βασίλειος.
 Κομνηνὸς Μανουήλ.
 Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος.
 Κομνηνὸς Δαβίδ.
 Κομνηνὸς Ὑψηλάντης.
 Κοντητέσια, 61, 69.
 Κοντός, 73.
 Κορδόνιον, 268.
 Κόρινθος, 27.
 Κόρους, 71.
 Κορτάκιος Αὐγουστάλιος.
 Κορώνη, ιγ'.
 Κοσμά, 61, 69.
- Κοσμάς, ἐπίσκ. Πισιδίας, 120, 122, 124.
 Κοσμάς Σουμελιώτης, 113.
 Κοσμάς Σουμελιώτης, 136, 140, 152.
 Κοσόφης, 72.
 Κοστορότο, 270.
 Κοστουλάντο, 223.
 Κοτίλια, 223.
 Κουζάνος Διονύσιος.
 Κούκουρος, 72.
 Κουνάκα, 229.
 Κουσπί α ἢ Κουσπιδή, 39, 41, 64, 71, 96, 99, 134, 159, 190, 191, 227—239, 262, 266, 273.
 Κούτουλα, 73, 99, 115, 159, 190, 191, 223, 227, 239, 275.
 Κούχλα 270.
 Κοχάλη, 270.
 Κρέμος Γ. ἐν παραρτήματι.
 Κρένασα, 229.
 Κρετζουλέσκουλος, 147.
 Κριμαία, 140, 152, 154.
 Κρονστάνδη, ια'.
 Krumbacher Κ. ἐν παραρτήματι.
 Κρώμη, 91.
 Κύζικος, 37.
 Κύλιμος, 87.
 Κυμινήτης Σεβαστός, ιζ', 62, 81, 187 και ἐν παραρτήματι.
 Κύμφαλλος, 32.
 Κυπριανός, μητροπολ. Δέκιων, 102.
 Κυπριανός Σουμλιώτης, 120, 124.
 Κύπριος Γεώργιος, 133.
 Κύπρος 25, 29.
 Κυριαζής, ἱερεύς, 149.
 Κυριακίδης Θεόδωρος, 154, 210.
 Κυριακίδης Θεόκλητος.
 Κυριακίδης Χατζή-Κυριάκος, 154.
 Κυριακίδου Ἐπαμεινώνδα Θ., Βιογραφίαι τῶν ἐκ Τραπεζοῦντος λογίων, ι', ιδ', ιε', ις', ιζ', 75, 76, 81, 83, 90, 92, 93, 113, 114, 115,

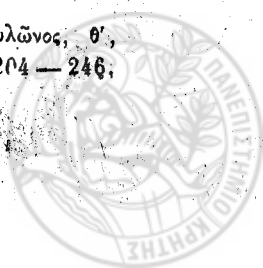
- 116, 132, 134, 135, 148, 150,
151, 154, 173, 174, 185, 186 —
188, 270.
- Κυριακὸς ἀναχωρητῆς, 27.
- Κύριλλος Ἀθανασιάδης.
- Κύριλλος Δούκαρις, πατριάρχης Κων-
σταντινουπόλεως, 88, 94, 97, 116,
159, 190.
- Κύριλλος, πατριάρχης Κωνσταντινου-
πόλεως, 195, 202, 203.
- Κύριλλος, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας,
90, 103.
- Κύριλλος, πατριάρχης Κωνσταντινουπό-
λεως, 179.
- Κύριλλος, μητροπ. Γρεβενῶν, 240.
- Κύριλλος Περιστερωτῆς, 170.
- Κύριλλος Σουμελιώτης, 113.
- Κύριλλος Σουμελιώτης, 140, 151, 152,
172.
- Κύριλλος Σουμελιώτης, 172.
- Κύριλλος Σουμελιώτης, 172, 176.
- Κύριλλος Σουμελιώτης, 203.
- Κωδινὸς Γεώργιος, 38.
- Κώνστας αὐτοκράτωρ, 52.
- Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, ις', 34, 90.
- Κωνσταντῖνος Πωγωνάτος, ις'.
- Κωνσταντῖνος Μαυροχορδάτος.
- Κωνσταντῖνος Δούκας.
- Κωνσταντῖνος πατὴρ τοῦ Βαρνάβα, 26.
- Κωνσταντῖνος ὁ Χαζούρης, 72.
- Κωνσταντῖνος ὁ Κοντός, 73.
- Κωνσταντῖνος ὁ Μασκούθης, 73.
- Κωνσταντῖνος Θεόπεμπτος, 73.
- Κωνσταντῖνος Ραχοδίτζας.
- Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης.
- Κωνσταντῖνος, μητροπολίτης Τραπεζοῦν-
τος, 91, 206.
- Κωνσταντινούπολις, η', ιδ', ιθ', κá, 25,
35, 37, 38, 62, 64, 82, 83, 151,
152, 172, 179, 182, 183, 188,
189, 223, 268.
- Λαζαρόπουλος Ἰωσήφ.
- Λάζαρος Σκριβας.
- Λάζαρος ἐκ Βατοπεδίου, 28, 29.
- Λαζική, 42, 74, 75, 91.
- Λάμψακος, 37.
- Λαρχαγανή, 96, 99, 159, 190, 191.
227, 239, 245, 274.
- Λάρισσα 28.
- Λάτρον καὶ Λάτμον, 33 καὶ ἐν παραρ-
τήματι.
- Λαυδός, 72.
- Λαυρέντιος Σουμελιώτης, 124, 151.
- Λεγατευτικά, 70.
- Λειβάδια, 223, 224.
- Λειβερά, 64, 70, 71, 81, 82, 95, 99,
132, 134, 151, 159, 190, 191,
218, 226, 227, 239, 260, 272
—273.
- Λειψία, ιά, 64.
- Λεκτόν, ἀκρωτήριον, 37.
- Λεόντιος, 62.
- Λεόντιος, μητροπ. Καρπάθου, 96.
- Λεόντιος Σουμελιώτης, 113.
- Λεόντιος Σουμελιώτης, 124, 132.
- Λερίου ἐπισκοπή, 133.
- Λέσθος, 37.
- Λογοθέτης, 76.
- Λούκαρις Κύριλλος.
- Λουκάς Εὐαγγελιστῆς, ή, θ', ια', ιβ',
25, 143, 145, 166, 261.
- Λουκάς ὁ ἐν Στείρηδι, η', καὶ ἐν παραρ-
τήματι.

Μ

- Μαβραίας, 72.
- Μαθαῖ, 86.
- Μαϊάνδρος ποταμός, 33, 34.
- Μαΐστωρ Ἰωάννης, 42.
- Μακάριος, μητροπολίτης Σμύρνης, 96.

- Μακάριος, μητροπολ. Μεθύμνης, 102.
 Μακάριος μητροπολ. Δέρκων, 163.
 Μακάριος, μητροπολίτης Θεοδοσιουπό-
 λεως, 94.
 Μακάριος, μητροπολίτης Φιλίππων, ἐν
 παραρτήματι διὰ σελ. 102.
 Μακάριος Σουμελιώτης, 126, 127, 137,
 151.
 Μακεδονία, 28.
 Μακεδὼν Βασίλειος.
 Μακρὺς Σάββας, 73.
 Μανδρανό, 223.
 Μανουὴλ Κομνηνός, 77, 116, 262,
 266, 267.
 Μανωλάκης Κριτζουλέσκουλος, 147.
 Μάξιμος, ἱερομάρτυς, 93.
 Μαρία Σουλτάνα (Γκιουλ — μπαχάρ),
 81 — 82.
 Μαρώνεια, 29.
 Μασκούθης Κωνσταντῖνος, 73.
 Ματθαῖος, πατριάρχης Κων]σταντινουπόλεως, 85,
 88, 94, 97, 159, 190.
 Ματθαῖος Σουμελιώτης, 113.
 Ματσοῦκα, 71, 76, 79.
 Μαυροκορδάτειος Βιβλιοθήκη, ιθ'.
 Μαυροκορδάτος Θεόδωρος, ιθ'.
 Μαυροκορδάτος Νικόλαος, ιζ', 132.
 Μαυροκορδάτος Κωνσταντῖνος, ιζ', 132.
 Μαυροκορδάτος Γεώργιος, 147.
 Μαχμούτ, 183.
 Μέγας Ἄγρος, ἕρος, 37.
 Μεθόδιος, μητροπολίτης Νεοκαισαρείας,
 94.
 Μεθόδιος Περιστερωάτης, 75.
 Μεθόδιος Σουμελιώτης, 137, 140.
 Μελανάντων, 229.
 Μελάς, ἕρος ἐν Τυρόλῳ, κγ'.
 Μελέτιος, μητροπολ. Δρύστας, 99.
 Μελετίδης, μητροπολ. Ἰκονίου, 102.
 Μελέτιος, μητροπολ. Ἐφέσου (;), 102
 καὶ ἐν παραρτήματι.
 Μελέτιος, μητροπολ. Ἡρακλείας, 163.
 Μελέτιος, μητροπολίτης Θεσσαλονίκης,
 ἐν παραρτήματι διὰ σελ. 102.
 Μελέτιος Σουμελιώτης, 93.
 Μελέτιος Σουμελιώτης, 115, 120, 124,
 132, 134, 136, 139, 140, 148,
 151.
 Μελέτιος Σουμελιώτης, 195, 202.
 Μεροῦ, κγ'.
 Μέσσωνα, 270.
 Μεταξόπουλος Παρθένιος, ι, ιά, ιβ', ιγ',
 ιέ, ις', ιζ', κβ', 60, 62, 66, 73,
 82, 115, 134, 135, 136, 140,
 148 — 150.
 Μεταφραστῆς Συμεών.
 Μετέωρα, 29 καὶ ἐν παραρτήματι.
 Μετζιτ 183.
 Μεχμέτ 88.
 Μηλιαράκης Α. ἐν παραρτήματι.
 Μηνᾶς Σουμελιώτης, 78.
 Μητροφάνης, μητροπ. Κυζίκου, 96.
 Μιθρίτης, λόφος, 90.
 Μιντζινᾶ, 269, 270
 Μικρὰ Ἀσία, θ'.
 Μισαϊλάνο, 223, 224, 225.
 Μίσογλους Στέφανος, 146.
 Μιχαὴλ Παραπινάκης, ιδ'.
 Μιχαὴλ Κομνηνός, 62.
 Μιχαὴλ Γκίικας.
 Μιχαὴλ Ρακοβίτσας.
 Μολδοβλαχία, ιβ', 141, 142.
 Μοντανό, 230.
 Μοναὶ Ἁγίου Ὄρους 28.
 Μοναὶ Αἰγύπτου, 34.
 Μοναὶ Κελλῶν, 28.
 Μοναὶ Κωνσταντινουπόλεως, 38:
 Μοναὶ Λάτρου ἢ Λάτμου.
 Μοναὶ Παπικίου Ὄρους, 29, 30.
 Μοναὶ Ρουσίου, 33.
 Μονὴ Βαζελῶνος ἢ Ζαβουλῶνος, θ',
 41, 116, 167—172, 204 — 246.

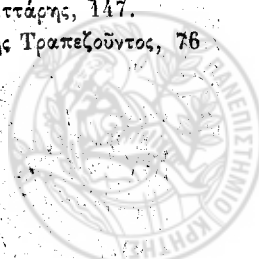

Μονὴ Βατοπεδίου, 28.
 Μονὴ Γαλησίου Ὄρους, 36, 37.
 Μονὴ Διονυσίου ἐν Ἄθῳ, ιδ', ιε',
 64, 65.
 Μονὴ Ἐλεούσης (Κύκκου) ἐν Κύπρῳ 25.
 Μονὴ Θεοσκεπάστου ἐν Τραπεζοῦντι, ις'
 90—91, 266.
 Μονὴ Ἰβήρων, 116.
 Μονὴ Καλλιθέρων, 34 καὶ ἐν παραρ-
 τήματι.
 Μονὴ Κλαυδίου ἐν Κωνσταντινουπό-
 λει, 38.
 Μονὴ Ξηροποτάμου ἐν Ἄθῳ, 116.
 Μονὴ Περιστερά, κ', 75, 113, 116.
 Μονὴ Προδρόμου Καλογραιῶν ἐν Σου-
 μελιᾷ (Κουσπιδῆ), 96, 99, 159,
 160, 190, 191, 227, 266.
 Μονὴ Προδρόμου ἐν Κυψάλῳ, 32.
 Μονὴ Σάββα ἐν Ἱεροσολύμοις, ις'.
 Μονὴ Σπηλαίου ἐν Πελοποννήσῳ, 25.
 Μονὴ Στερίου, 28 καὶ ἐν παραρτήματι.
 Μονὴ Συγγρίου, 37.
 Μονὴ Χουτουρᾶ ἐν Χαλδίᾳ, 116.
 Μονὴ Χρυσοκεφάλου ἐν Τραπεζοῦντι,
 ις', 38, 77.
 Μοσχόβια, 134.
 Μουράτ, ιβ', 78—83.
 Μουρούζης, 174.
 Μουσκούλογλους, 220.
 Μουσταφᾶς, 89, 147.
 Μουτεβελλῆς, 134.
 Μεχλάντων, 61, 69.
 Μπαϊμπούρτ, 133.
 Μπαρσέσκουλος Νικόλαος, 147.
 Μύρις Σουμελιώτης, 132
 Μωάμεθ ὁ κατακτητῆς, 79.
 Μωϋσῆς, 40.

N

Νεκτάριος, ἱεροδιάκονος, 219.
 Νεκτάριος Σουμελιώτης, μητροπολίτης

Τραπεζοῦντος, 90, 94, 103, 113,
 114.
 Νεκτάριος Σουμελιώτης, 120, 124.
 Νεοκαισάρεια, 114, 141, 152.
 Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης.
 Νεόφυτος, πατρ. Κων)πόλεως, 85, 88,
 94, 97, 159, 190.
 Νεόφυτος, μητροπολίτης Γοθίας, 102.
 Νεόφυτος, μητροπολίτης Καρπάθου, 102.
 Νεόφυτος, μητροπολίτης Δέρκων, 212,
 214, 217.
 Νεόφυτος, μητροπολίτης Κορυτζᾶς, 212,
 214, 217.
 Νεόφυτος Ὑπερόριος, 155.
 Νεόφυτος Σουμελιώτης, 177.
 Νεόφυτος Σουμελιώτης, 177.
 Νεόφυτος Σουμελιώτης, 195, 202, 228.
 Νερούτσος Ἰάσσος, ἐν παραρτήματι.
 Νίκαια, 28.
 Νικηφόρος, μητροπ. Εὐρίπου, 102.
 Νικηφόρος νεομάρτυς, 149.
 Νικηφόρος Σουμελιώτης, 132.
 Νικόδημος, μητροπολίτης Βοδενῶν, 212,
 214, 217.
 Νικόδημος μητροπολίτης Κυζίκου, 240,
 212, 214, 217, 237, 240.
 Νικόδημος Περιστερεώτης, 155, 187.
 Νικόδημος ἐκ Κολχίδος Σουμελιώτης,
 ιγ', ις', 62, 63, 81, 93.
 Νικόδημος Μυρίδης Σουμελιώτης, 106,
 203, 260.
 Νικόδημος Σουμελιώτης, 152.
 Νικόλαος Βελραῆς.
 Νικόλαος Μαυροκορδάτος.
 Νικόλαος Σουμελιώτης, 132.
 Νικόλαος Γκίκας.
 Νικόλαος Δουδέσκουλος.
 Νικόλαος Μπαρσέσκουλος.
 Νικόλαος, μέγας Πιπτάρης, 147.
 Νίφων, μητροπολίτης Τραπεζοῦντος, 76
 καὶ 77.

Π

Ξενοφάνης, περιοδικόν, 269.
Ξεφιλίνος Ἰωάννης, πατριάρχης Κων-
σταντινουπόλεως, ἡ, ιγ' ; ιδ', καὶ
ἐν παραρτήματι.

Ο

Οἰκονόμου Ἰωάννης ιδ'.
Οἰνόη, 116.
Οἰνόη, 116.
Ὁσμάν Ἀγάς, 183.
Ὁσπηταπάκια, 70.
Ὁτοῦν - παζάρ, 116.
Οὐαλεριανός, μάρτυς, ιδ'.
Οὐγγροβλαχία, ιβ', ις', ιζ', 142, 143,
144, 146, 147, 151.
Οὐζ, 269, 270.
Ὄν - Κατάν, 268.
Ὄσπένσκης θ', ιδ'.
Ὄφης, 87, 91, 92.

Π

Παγκράτιος, Σουμελιώτης, 140.
Παγκράτιος Σουμελιώτης, 140.
Πάϊπερ, 133.
Παῖσιος, πατρ. Ἀλεξανδρείας, 93.
Παῖσιος, μητροπ. Τραπεζοῦντος, 94.
Παῖσιος, μητροπ. Πισιδίας, 94, 115.
Παῖσιος Σουμελιώτης, 115, 116.
Παῖσιος Σουμελιώτης, 137, 140.
Παῖσιος Σουμελιώτης, 177, 183, 185
— 202.
Πακτσεσαράγιον, 149.
Παλάσσογλους, 218, 220, 230.
Πανάρετος, κγ', 76, 77.
Πάνος Θεοδοσίου.
Πάνος Φιλιππέσκουλος, 146.
Παπᾶ Ἀφουζίνης, 72.
Παπαδόπουλος Γ. 157.

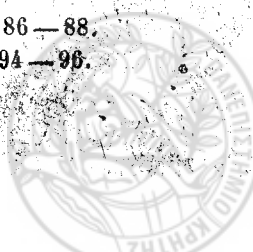
Παπαδόπουλος Κεραμεύς.
Παπᾶ Κωνσταντίνος Κοντός, 72.
Παπαμάπας, 72.
Παπαπαῦλος, 72.
Παππίκιον ἕρος, 29 καὶ ἐν παραρτή-
ματι.
Παραπινάκης Μιχαήλ,
Πάροικοι, 60, 71.
Παρθένιος Σουμελιώτης ὁ Μεταξόπουλος.
Παρθένιος ὁ θαυματουργός, 37.
Παρθένιος, πατριάρχης Κωνσταντινου-
πόλεως ὁ Γέρων, 88, 159, 190.
Παρθένιος, ἐπίσκοπος Ἀμύδης, 94.
Παρθένιος, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας,
98, 101.
Παρθένιος, μητροπολ. Ρόδου, 102.
Παρθένιος (;), μητρ. Ἡρακλείας, 103.
Παρθένιος, μητροπολίτης Τραπεζοῦντος,
156, 167 — 176.
Παρθένιος Σουμελιώτης, 109, 111, 113.
Παρθένιος Σουμελιώτης, 140.
Παρθένιος Σουμελιώτης, 176 — 181.
Παρθένιος Σουμελιώτης 177.
Παρθένιος Σπινθηρόπουλος Σουμελιώτης,
203, 267.

Πατριαρχικά γράμματα :

Ἰερμείου Κων]πόλεως, 83 — 85.
Κυρίλλου Ἀντιοχείας, 103 — 106.
Σεραφεῖμ Κων]πόλεως 117 — 119
καὶ 125 — 131.
Καλλινίκου Κ]πόλεως, 168 — 172.
Γερμανοῦ Κ]πόλεως, 198 — 203.
Σωφρονίου Κ]πόλεως, 207 — 210.
Γρηγορίου Κ]πόλεως ε', 210 — 217.
Ἰωακείμ Κ]πόλεως β', 235 — 240.
Ἰωακείμ Κ]πόλεως γ', 241 — 246.

Πατριαρχικά ἀγγέλια :

Θεολήπτου Κ]πόλεως, 86 — 88.
Διονυσίου Κ]πόλεως, 94 — 96.

Ἰακώβου Κ]πόλεως, 97 — 103.
 Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, 106—109.
 Γρηγορίου Κωνσταντινουπόλεως Ε',
 157 — 163.
 Γερμανοῦ Κ]πόλεως, 189 — 194.
 Ἰωακείμ Κωνσταντινουπόλεως Β',
 231—235.
 Πατρικίος Σουμελιώτης, 77.
 Παῦλος, ἀπόστολος, 144.
 Παφνούτιος Σουμελιώτης, 124.
 Πάφρα, 152, 173.
 Παχώμιος, ἀσκητής, 42.
 Παχώμιος, πατριάρχης Κωνσταντινου-
 πόλεως, 88, 159, 190.
 Πελαμιδης, 72.
 Πελοπόννησος, 25.
 Πεπεήγη, 133.
 Περαιτεία, 42, 63, 66 καὶ ἐν παραρτή-
 ματι.
 Περίστασις, ἐν παραρτήματι.
 Περιστερά, ἴδε Μονὴ Περιστερεώτα.
 Περτία, 42, 81.
 Πέτρος, ἐπίσκοπος Κολωνίας, 27.
 Πέτρος Τζάρος, 116.
 Πετρούπολις, ιε', ιθ', 86.
 Πιλιπίλογλους Σωφρόνιος.
 Πινατάντων, 223, 239, 271.
 Πιστοφάντων, 223, 239, 269, 271.
 Πιστοφίδης Δαμιανός, 269.
 Πιτσάρης, 72.
 Πιτσελέσια, 61, 69.
 Πλάτανα, 62, 91, 151, 267, 268.
 Ποδάρης, 72.
 Ποντίλια, 229.
 Ποσνάκ, 134.
 Ποιτιπούτας, ἴδε Δομνηνός.
 Πράκτορες, 72.
 Πρακτορικά, 73.
 Πρασιβός, 115.
 Πρασκοβᾶνος, 147.
 Πρασοβ, ια'.

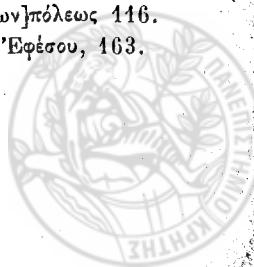
Πρσλάβα, 140.
 Πριμηκῦριοι, 72.
 Προνοιάρης, 72.
 Προνοιαστικά, 72.
 Προῦσα, 172.
 Πρωτονοτάριος Ἰωάννης, 64, 69, 72.
 Πτερυγιωνίτας Νίφων, 76.
 Πυξίνης ποταμός, 38, 39, 50, 262, 263.
 Πωγωνάτος Κωνσταντῖνος.

P

Ράδουλος Βακαρέσκουλος, 146.
 Ράδουλος Χερέσκουλος, 147.
 Ραιδεστός, 33 καὶ ἐν παραρτήμ.
 Ρακοβίτσας Στέφανος, ιε', 142—143.
 Ρακοβίτσας Μιχαήλ, 143.
 Ρακοβίτσας Κωνσταντῖνος, 143.
 Ρακοβίτσας Δημήτριος, 147.
 Ρίζον, 86, 87, 91, 99, 159, 160, 190,
 191.
 Ροδουπόλεως ἐπισκοπὴ 204—240.
 Ρούμελη, 140, 151, 152.
 Ρούσιον, 33 καὶ ἐν παραρτήματι.
 Ρωμανός, 72.
 Ρωμανός Αὐτοκράτωρ, 116.
 Ρωσία, δ', 116, 223, 270.

S

Σαββαίτης Ἀκάκιος.
 Σάββας Ἰωαννίδης.
 Σάββας ὁ Μακρὸς, 73.
 Σάββας ἐξ Οἰνός, 116.
 Σάββας Φιλίππου Τερζῆς, 226.
 Σάθας, ια', ιδ', ιε' 83.
 Σακάβου ἐπισκοπὴ, 133.
 Σαλαφουντής, 72, 273.
 Σάμος, ἐν παραρτήματι.
 Σαμουήλ, πατρ. Κων]πόλεως 116.
 Σαμουήλ, μητροπ. Ἐφέσου, 163.
 Σάναρ, 223.

Σάννα, 270.
 Σανογιά, 230.
 Σανσενοῦ, 179, 266, 268, 273.
 Σάντα, 95, 99, 159, 190, 191, 206,
 208, 209, 218, 222—223, 239,
 245, 269—272.
 Σαντζάκιον, 69.
 Σαξονία, ια', 64.
 Σατήρογλους, 91.
 Σαγγόη, 228.
 Σεβαστὸς Κυμινήτης.
 Σελήμ, ιβ', ιε', 78—81, 83, 183.
 Σελλράϊνταλ, κγ'.
 Σεραφεΐμ, πατριάρχης Κωνσταντινουπό-
 λεως, 115—131.
 Σεραφεΐμ, μητροπολίτης (;), 103.
 Σεραφεΐμ Σουμελιώτης, 120, 124, 132.
 Σεραφεΐμ Σουμελιώτης, 152.
 Σερβία, 182.
 Σερμάτζου ἐπίσκοπή, 133.
 Σίλβεστρος, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας,
 94, 95, 98.
 Σινᾶ, 82.
 Σινώπη, θ', ιη'.
 Σιπαχῆς, 72.
 Σιπαχικά, 72.
 Σιρρῆ πασσᾶς, 244.
 Σκαλίτα, 227, 239, 273.
 Σκαρλάτος Γκίκας.
 Σκαρλάτος Καρατζᾶς, 147.
 Σκόκος, ἐν παραρτήματι.
 Σκρίβας Λάζαρος, ιδ', ιζ', 72, 132,
 150.
 Σκόπεια, 99, 159, 179, 190, 191, 227,
 239, 268, 274.
 Σκυθούπολις, 140.
 Σμύρνα, 37, 172, 176.
 Σόμμερ Βιλιγιέλμος.
 Σουλειμάν, 88.
 Σουμεροῦ κγ'.
 Σούμλα, 140.

Σούρμενα, 69, 87, 270.
 Σπανδωνῆς πρωτεύδικος, 114.
 Σπέλια, 230.
 Σπυράντης, 269.
 Στάμα, 229.
 Στάσις, 61, 67, 70.
 Στέφανος Ρακοβίτσας.
 Στέφανος Μίσογλους.
 Στέφανος Πρασκοβᾶνος.
 Στεφανούπολις, ια'.
 Συγκριανή, 37.
 Συμενός, 73.
 Συμεών Μεταφραστής, 25.
 Συχοντοῦ, 133.
 Σχολάριος, 76.
 Σώκανον, 69.
 Σωτήριος ὁ καὶ Σωφρόνιος.
 Σωφρόνιος, ὁ ἕτερος τῶν ἰδρυτῶν τῆς
 Μονῆς Σουμελᾶ, ἡ, ι, ια', ιβ', ιδ',
 ις', κβ', 25—51, 55, 58, 150,
 261, 268.
 Σωφρόνιος Πιλπίλογλους Σουμελιώτης,
 115—133, 137.
 Σωφρόνιος Σουμελιώτης, 137, 140.
 Σωφρόνιος Σουμελιώτης, 203.
 Σωφρόνιος, μητροπολ. Καλδίας, 175.
 Σωφρόνιος, πατριάρχης Κωνσταντινου-
 πόλεως, 207—210.

Τ

Ταβίλογλους, 134.
 Τάινα, 147.
 Ταράσιος Σουμελιώτης, 177.
 Τάσσος Νεροῦτσος.
 Ταυρική, 149, 152, 269.
 Τερετζέν, 133.
 Τερζάντων, 223, 239, 271
 Τζαναλίτσα, 153.
 Τζανδόν, 149.
 Τζάρα, 146, 147.
 Τζαχανέσινα, 61, 69.

Τιμόθεος Σουμελιώτης, 152.
 Τιμόθεος Σουμελιώτης, 172, 176, 181.
 Τιμόθεος Σουμελιώτης, 203.
 Τόνγια, 91, 92.
 Τουρναζάντων, 239.
 Ταχαρτζιτζου, 133.
 Τοχαντιέρτζ, 133.
 Τρανσουλθανία, ιά, ιγ'.
 Τριανταφυλλίδης Περικλῆς, 77, 90, 92,
 114, 186, 187, 205 — 206, 269.
 Τρύφων Σουμελιώτης, 186, 195, 203.
 Τρφάς, 37.

Ρ

Υδρομυλικά ἐργαστήρια, 70.
 Υπομενάς Γεώργιος, 132, 186 — 189.
 Υπομενάς Ἰωάννης, 132.
 Υψηλάντης, ιδ'.
 Υψηλάντης Α. Κομνηνός, 80.
 Υψηλάντης Ἰωάννης, 143 — 147.
 Υψηλάντης Κωνσταντῖνος, 146.
 Υψηλάντης Δημητράσκος, 146.

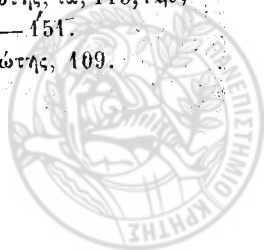
Φ

Φαλλμεράυερ, ιβ', ιε', ις, κ', κγ', 60,
 61, 64 — 65, 66, 70, 71, 76, 77,
 82, 91, 155, 184, 185, 262 — 266
 και ἐν τῷ παραρτήματι.
 Φανάριον Κ]πέλεως, 135, 268.
 Φαράω, 40.
 Φασιανῆς ἐπισκοπή, 133.
 Φεργανάντων, 229.
 Φιλόθεος Σουμελιώτης, 116, 137.
 Φιλολογικός Σύλλογος Κ]πέλεως, ιδ'.
 Φιλιππέσκουλος Πάνος, 146, 147, 152.
 Φιλιππούπολις, 134, 140, 176.
 Φλάμπορο, 69.
 Φρόπουλος Ἰωακείμ, 86, 189.
 Φτελένη, 239.
 Φυλέση, 86, 87, 99, 159, 160, 190, 191.

Φυτιᾶνος Εὐθύμιος.
 Φυτιᾶνος Γρηγόριος.
 Φωλαίνη, 273.

Χ

Χαβαζιντζή, 230.
 Χαβραίας, 73.
 Χαζούρης, 73.
 Χαζούρης Κωνσταντῖνος, 73.
 Χαζούρης Θεοδωρῖνος, 72.
 Χαλαίου ἐπισκοπή, 133.
 Χαλαμᾶνος Γεώργιος, 73.
 Χαλδία, ιβ', ιγ', ιδ', 94, 114, 116,
 262.
 Χαλδογεώργιος, 70, 73.
 Χαμουζούρ, 133.
 Χαμουρῆ, 228.
 Χαμφικιοῦ, 229, 269.
 Χανθίαρης, 133.
 Χαρά, χωρίον, 61, 69.
 Χαρίτων Σουμελιώτης, 115, 136, 140,
 151 — 156, 172.
 Χαρσιώτης ποταμός, 116.
 Χαρτία, 66, 70.
 Χατζῆ Κυριακός Κυρτακίδης.
 Χατζῆ Γεώργιος Χατζῆ Νικολάου, 226.
 Χατζῆ Σάββας, 224.
 Χατζῆ Κωνσταντινογλου Γεώργιος, 226.
 Χατζῆ Παναγιώτης, 224.
 Χερέσκουλος Ράδουλος, 147.
 Χεριάνων ἐπισκοπή, 133.
 Χῖος, 116.
 Χορτοκόπιον, 228, 229, 245.
 Χοτζέτ, 70.
 Χουμαίας, 73.
 Χριστόφορος (ὁ ὄσιος), ιά, ιβ', ιγ', κβ',
 52 — 59, 268.
 Χριστόφορος Σουμελιώτης, ιά, 115, 120,
 132, 134, 135 — 151.
 Χριστόφορος Σουμελιώτης, 109.

Χριστόφορος Σουμελιώτης, 156, 172,
176, 177, 182 — 183, 184.

Χρύσανθος, 73.

Χρύσανθος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων,
93, 102 καὶ ἐν παραρτήματι.

Χρύσανθος ἀρχιμανδρίτης, 210.

Χρύσανθος Ἱεροκλῆς, 231.

Χρύσανθος Σουμελιώτης, 152.

Χρυσάνθου Εὐαγγέλιον, 124.

Χρυσόβουλλα, 60—74, 79—83, 88—89
141—142, 142—144, 144—147,
147—148 καὶ ἐν παραρτήματι.

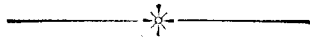
Ψ

Ψωμῆς Ἰωάννης, 73.

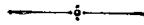

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΣΟΥΜΕΛΑ

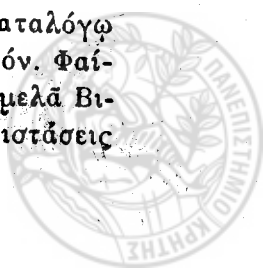
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ περιγραφή τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ χειρογράφων τῆς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σουμελά Βιβλιοθήκης ἐγένετο μεταξύ τῆς 3ης καὶ τῆς 11ης Νοεμβρίου τοῦ 1884ου ἔτους, ἐπὶ τῆς ἡγουμενείας τοῦ σεβασμίου ἀρχιμανδρίτου Παρθενίου, καὶ σκοπὸν εἶχον νὰ συμπεριλάβω ἐκείνην ἐν τῇ ὑπ' ἐμοῦ τότε συντασσομένη Μαυρογορδατείῳ Βιβλιοθήκῃ, ἣν ἐδημοσίευσεν, δαπάναις τοῦ φιλομούσου ὁμογενοῦς κ. Θεοδώρου Μαυρογορδάτου, ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος· ἀλλ' ἡ συγγραφή μου ἐκείνη, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς τυπώσεως τῆς, ἔληξεν ἐνωρὶς καὶ ἡ περιγραφή τῶν ἐν τῷ Σουμελά χειρογράφων ἔμεινεν ἄχρι τοῦδε τύποις ἀνέκδοτος· καὶ ἐπειδὴ νῦν αὐτῆς χρήζει αὐτὴ ἡ μονή, πρὸς πλουτισμὸν τοῦ νέου αὐτῆς Προσκυνηταρίου, ἡ περιγραφή μου ἐκείνη καταρτισθεῖσα, κατὰ τὸ ἐνόν, καὶ ὑπομνηματισθεῖσα μέ τινας βιβλιογραφικὰς ὁδηγίας, παραδίδοται τέλος εἰς τὸ δημόσιον. Ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ χειρογράφων ἕνια εἶναι λίαν ἀξιόλογα ὑπὸ παλαιογραφικὴν ἔποψιν, ἀλλὰ δέ τινα σπουδαῖα, διὰ τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα τύποις ἀνέκδοτα κείμενα, καὶ πάλιν ἕτερα διὰ τὴν διαφώτισιν τῆς νέας Ἑλληνικῆς γραμματείας. Τὸ ὅλον ποσὸν τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ χειρογράφων ἀνέρχεται εἰς τὸν 84ον ἀριθμὸν. Φαίνεται βέβαιον, ὅτι πρὸ τοῦ 1884ου ἔτους ἡ τοῦ Σουμελά Βιβλιοθήκη ἦτο κάπως πλουσία, καὶ ὅτι καιρικαὶ περιστάσεις

καί τινες συνήθεις ἀκηδία, σπουδαίως ἐζημίωσαν αὐτήν (1). Ἀπ' αὐτοῦ τοῦ 18ου αἰῶνος ὑπέστη ζημίαν τινὰς σημιαντικὰς. Οὕτω τὰ ἔτει 1770 ᾧ μετακομισθέντα εἰς Τρανσυλδανίαν ἐξ σπουδαιοτάτης ἱστορικῆς ὕλης τεύχη, δὲν ἐπεστράφησαν ἐκεῖθεν, γενόμενα ἔκτοτε παντελῶς ἄφαντα, καίτοι ταῦτα πάντα περιεῖχον ἐν ἑαυτοῖς ἱστορικὰ ὑπομνήματα αὐτῆς ταύτης τῆς μονῆς (2). Καὶ πάλιν μέρος τῶν ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Ὑπομενᾶ ἀφιερωθέντων τῇ μονῇ, περὶ τὸ μέσον τοῦ 18ου αἰῶνος, Ἑλληνικῶν χειρογράφων, ἐγένετο τότε ἐνωρὶς κτῆμα Νικοδήμου τινὸς ἱερομονάχου (3) πιθανῶς τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι ὁμωνύμου διδασκάλου (4), ὅσαι δὲ κατόπι προυξενήθησαν ἀξιολύπητοι ἐνοχλήσεις τῇ μονῇ, διὰ τὰ ὑπόλοιπα τῶν βιβλίων τοῦ Ὑπομενᾶ, πάντες ἦδη γνωρί-

1. Ὁ βουλόμενος νὰ γνωρίσῃ ὅποια τις ἦτο ἡ κατάστασις τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σουμελᾶ βιβλίων ἔτει 1881φ, δύναται νὰ συμβουλευθῇ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, τ. 2, σ. 9—10.

2. Τὰ ἐξ ταῦτα τεύχη περιεῖχον ἐν ἑαυτοῖς πονήματα Ἰωάννου τοῦ Σιφιλίνου, Ἀθανασίου τοῦ Δαιμονοκαταλύτου, Ἀκακίου Σαβαίτου, Διονυσίου Χαλδίας, Νικοδήμου Κόλχου καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς μονῆς. Ὅρα τὸ βιβλίον: Ἡ θεία καὶ ἱερὰ ἀκολουθία τῶν ὁσίων Βαρνάβα, Σωφρονίου, Χριστοφόρου. Ἐν Λειψία 1775.

3. Ὅτι ὁ Γεώργιος Ὑπομενᾶς ἀφιέρωσε πραγματικῶς τῇ μονῇ τοῦ Σουμελᾶ βιβλία χειρόγραφα, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ 1ου τεύχους τοῦ παρόντος καταλόγου καὶ ἐκ τοῦ 40θου κώδικος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης. Ὁ κώδιξ οὗτος περιέχει ἐν ἑαυτῷ Θεοφίλου Κορυθαλλέως ὑπομνήματα εἰς τὰ περὶ οὐρανοῦ καὶ ψυχῆς βιβλία τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἐγράφη ὑπὸ Γεωργίου τοῦ Ὑπομενᾶ. Ἐν τῷ κώδικι τούτῳ ὑπάρχουσι τὰ ἐπόμενα σημειώματα. «Καὶ τοῦτο τὸ ἰδιόχειρον ἀφιερῶθη τῷ ἁγίῳ μοναστηρίῳ τοῦ Σουμελᾶ παρὰ Γεωργίου Τραπεζοῦντιου. 1744, Μαρτίῳ. Ἐκ τῶν τοῦ Γεωργίου Τραπεζοῦντιου τοῦ Ὑπομενᾶ· νῦν δὲ Νικοδήμου ἱερομονάχου η. Καὶ ὁ 417ος κώδιξ τῆς αὐτῆς Βιβλιοθήκης ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Ὑπομενᾶ καὶ περιλαμβάνει Σεβαστοῦ τοῦ Κυμινίτου ἐρμηνείαν εἰς τὰ τοπικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους· ἔχει δὲ καὶ οὗτος τὸ ἐξῆς σημείωμα· «καὶ τότε Γεωργίου Τραπεζοῦντιου τοῦ Ὑπομενᾶ· νῦν δὲ Νικοδήμου ἱερομονάχου». Ὅρα τὴν ἡμετέραν Ἱεροσολυμιτικὴν Βιβλιοθήκην, τ. 1, σελ. 411 καὶ 416.

4. Ὅρα περὶ τούτου τὰς ὑπὸ Ε. Θ. Κυριακίδου συγγραφείδας Βιογραφίας, σ. 206—207.

ζουσιν ἐκ τῶν μονομερῶν διηγήσεων Τραπεζουντίων συγγραφέων· οὐχ ἥττον ὅμως ἐγένετο φανερόν καὶ ἐκ τούτων, ὅτι καὶ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1843 καὶ 1846 ἡ τῆς μονῆς Βιβλιοθήκη ὑπέστη καὶ φθορὰς καὶ μειώσεις οὐ μικρὰς (1). Χαρακτηριστικὸν ὁπωσδήποτε εἶναι, ὅτι ἀπὸ τοῦ 1840οῦ ἔτους ἡ μονὴ τοῦ Σουμελᾶ ἠρίθμει διακόσια περίπου βιβλία, καὶ ὅτι τὰ πλείω τούτων ἦσαν ἔντυπα, ὀλίγα δὲ μόνον χειρόγραφα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Fallmerayer (2).

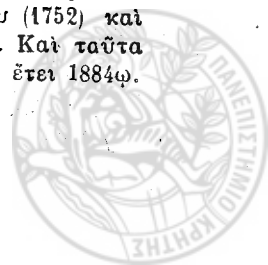
ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ, τῆ 1ῃ Νοεμβρίου 1897.

A. Π. Κ.

1. "Ὁρα Π. Τριανταφυλλίδου τὰ Παντικά, σελ. 41. Σ. Ἰωαννίδου, Ἱστορία καὶ στατιστικὴ Τραπεζοῦντος, σελ. 150. Ε. Θ. Κυριακίδου, Βιογραφίαι, σ. 101—104. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ βεβαιούμενον ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Ἰωαννίδου (ἐνθ. ἀνωτ. σ. 150), ὅτι πρὸς κατάπαυσιν τοῦ μεταξὺ Τραπεζοῦντος καὶ Σουμελᾶ προδάντος σκανδάλου περὶ τῶν βιβλίων τοῦ Ὑπομενᾶ, ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἠνάγκασε τοὺς Σουμελιώτας νὰ φέρωσι τὰ βιβλία ἐκεῖνα εἰς Κων/πολιν, πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ δικαίου. Τὰ βιβλία ταῦτα μετ' ἄλλων τινῶν βιβλίων τῆς μονῆς ἐστράλσαν ἐκεῖ· ἀλλ', ὡς λέγει ὁ κ. Ἰωαννίδης «τὰ πλεῖστά καὶ τὰ καλλίτερα» ἐκλάπησαν ἐν Κων/πόλει καὶ μόνον πατερικά τινα ἐπεστράφησαν τοῖς ἐνάγουσι Τραπεζουντίοις. Ὁ κ. Σ. Ἰωαννίδης (σελ. 244) λέγει προσέτι, καὶ ταῦτα· «ἡ δὲ βιβλιοθήκη (τῆς μονῆς) οὕσα πλουσιωτάτη ἀπὸ ἀξιολόγων διαφόρων χειρογράφων, ἀπώλεσε ταῦτα ἀρπαγέντα ὑπὸ τῶν κατὰ καιρὸν πατριαρχικῶν ἐξάρχων, ὡς καὶ τῶν ξένων περιηγητῶν, πολλὰ δὲ καὶ ἐξ ἀγνοίας τῶν μετὰ ταῦτα (=πατέρων) ἀπωλεσθέντα».

2. J. Ph. Fallmerayer, Fregmete aus dem Orient. Stuttgart 1877, σ. 1877, σ. 126. Ὁ Ζαχαρίας von Lingenthal εἶδεν ἐν τῇ μονῇ ἔτει 1840 ᾧ ἓνα νομοκάνονα τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ δύο κανονάρια τῆς αὐτῆς ἐποχῆς (Ἀνέκδοτα. Lipsiæ 1843, σ. x xi)· ὁ δὲ Π. Τριανταφυλλίδης (Οἱ φυγάδες, σ. 128—129) ἐμνημόνευσε ἔργα τινὰ καλλιγράφων, οἷον Κυρίλλου ἐκ Μυριοφύτου (1737), Λαζάρου Ἐλευθερίου (1694), Μακαρίου Σουμελιώτου, Σεραφεῖμ Σουμελιώτου, Θεοδώρου Χατζῆ Πέτρου (1752) καὶ Ἰωάννου Δομνηνοῦ (1760), ἀντιπροσωπεύοντα ἐξ τεύχην. Καὶ ταῦτα καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ζαχαρίου μνημονευθέντα δὲν εἶδον ἐγὼ ἔτει 1884φ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΣΟΥΜΕΛΑ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

ΕΤΕΙ 1894φ

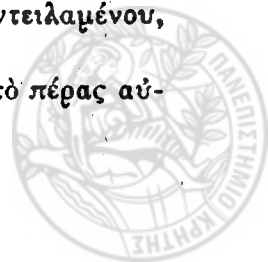
Ἄριθ. 1.

Τεῦχος μεμβράνινον τῆς ἑνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκ φύλλων 248 (μήκους 0,38, πλάτους 0,28), οὗ τὸ τῆς γραφῆς ὕψος ἐστὶ ποικίλον· ὡς δὲ φαίνεται, τὸ τεῦχος τοῦτο ἔγραψαν ὁμοῦ διάφοροι καλλιγράφοι. Τετραεὺαγγέλιον.

Φύλλ. 1: Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον, διηρημένον εἰς ξη' κεφάλαια. Μετὰ τὸ κείμενον αὐτοῦ ἀναγινώσκειται τὸ σημείωμα τοῦτο: «Τέλος εἴληφε τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ἐν κεφαλαίοις τξ'. στίχοι βφκδ'. Ἐγράφη ἐν Ἱερουσαλήμ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ μετὰ χρόνους η'. τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως». Ὁ πίναξ τῶν κεφαλαίων, συνιστάμενος ἐκ δύο φύλλων, εὐρίσκεται πρὸς τῷ τέλει τοῦ κώδικος.

Φύλλ. 66. Ὑπόθεσις τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου, ἧς ἡ ἀρχή. «Οὗτος ὁ δεῦτερος, Πέτρου ἐν Ρώμῃ ἐντειλαμένου, Μάρκος» κτλ.

Φύλλ. 67. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον. Μετὰ τὸ πέρασ αὐ-

τοῦ ἐγράφησαν ὕστερον, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, σημειώματα τινά· οἷον (φύλλ. 111ον). «† Ἐκινήθη ὑ δούλη τοῦ Θεοῦ Μαρία η θυγάτηρ Ἰω(άννου) καὶ τάχ(α) ἱεροθύτου σύμβνος Ἰω(άννου) Μανόλη τοῦ Νομικοῦ σεμνοῦ βύου κὲ ποληποτίας. Εὐχεσθε ἡνα παύση (γρ. ἀναπαύση) αὐτὴν ὁ Θεός. Ἀνάπασ(ον) αὐτῆν Κ(ύρι)ε· ἐνθα ἡδύκεν· ἐπανεπαύβοντ(αι). Μνήσθητι Κ(ύρι)ε καὶ ἀνάπασσον τὴν ψηχ(ὴν) τῆς δούλης του Θεοῦ Μαρίας. Ἐκινήθη ἔτους Ὡωλγ (=1325)· μν(νι) ἰουνίο δεκάτη τετάρτ(η) ἡμέρα Παρασκεβῆ : Εὐξῶμενθα υπερ αὐτῆς ∴ ἀμὴν ἀμὴν ἀμὴν γένιτο Χ(ριστ)έ μου· τῆς δεξιάς μερήδος : κατὰτάξον». Ἐπεται τῷ σημειώματι τούτῳ ἕτερον ὁμοειδὲς σημείωμα τοῦ 1440^{ου} ἔτους ὑπὲρ Πέτρου τινὸς ἀναγνώστου· καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ἀναγινώσκονται ἕτερά τινά σημειώματα, ὧν ἓν ἐστὶ τῆς ἐκκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, δῆλον ποιοῦν ὅτι τὸ Ἅγιον Ὅρος ἠρίθμει μοναχοὺς 350, διακόνους 608, ἱερομονάχους 1665.

Φύλλ. 112. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκάν. Μετὰ τὸ 188^{ον} φύλλον ὑπάρχει ἔλλειμμα, ὅπερ ὁ τοῦ κώδιτος δέτης ἐδήλωσε διὰ φύλλου τινὸς χαρτίνου· ἐν δὲ τῷ φύλλῳ τούτῳ ὑπάρχουσιν ὀνόματα διαφόρων μοναχῶν, ὧν ἓν ἐστὶ καὶ τὸ «Ἰωάννου ἱερομονάχου καὶ δουκὸς τῆς Σουμελάς».

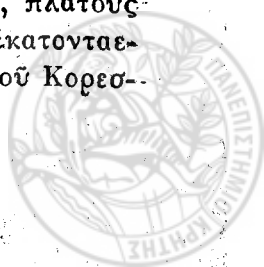
Φύλλ. 200. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην.

Φύλλ. 246. Τὸ πέρασ προιμίου τινὸς εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον.

Φύλλ. 247—248. Πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. Ἐν τῷ 248^ῳ φύλλῳ ἔτει 1746^ῳ ἐγράφη τὸ σημείωμα τοῦτο· «Τὸ παρὸν ἐπέμφθη εἰς τὴν Παναγίαν Σουμελά ἐκ Βλοχίας παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Γεωργίου Ὑπομενᾶ ἱατροφιλοσόφου Τραπεζουντίου· ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψμ⁵».

Ἄριθ. 2.

Τεῦχον χάρτινον ἐκ φύλλων 384, μήκους 0,323, πλάτους 0.21. Ἐγράφη περὶ τὸ τέλος τῆς ἑπτακαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ περιέχει συγγραφάς τινάς Γεωργίου τοῦ Κορεσ-

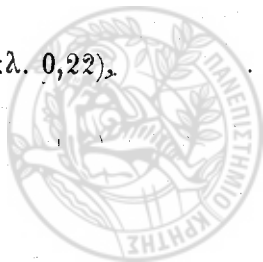
σίον· οίον ἐν τῷ 2ῳ φύλλῳ. «Περὶ τῆς μεταμορφώσεως Ζή-
τησις α'». Ἄρχ. «Πάν ὑποπίπτον τῷ ὀφθαλμῷ ὑπάρχει
χρῶμα κτιστόν» κτλ. Φύλλ. 4. «Ἐκλογαὶ ὑπὸ (=ἀπὸ) διαφό-
ρων διδασκάλων παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Γεωρ-
γίου Κορέσση συλλεγεῖσθαι». Ἄρχ. «Τὰ μὲν οὖν τῆς πανυ-
περτάτου δεσποίνης ἡμῶν ὀνόματα» κτλ. Ἔτερα ἀντίγραφα
τῶν ἐκλογῶν τούτων σημειοῦνται ἐν τοῖς ἐξῆς βιβλίοις μου.
Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Σμύρνῃ βιβλιοθήκης
τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς. Σμύρνη 1887, σ. 5 Ἱεροσολυμι-
τικὴ Βιβλιοθήκη. Ἐν Πετροπόλει 1891—1897, τ. 1, σ. 220,
221, 223.

Ἄριθ. 3.

Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων 290, μήκους 0,33, πλάτους
0,215. Ἐγράφη καὶ τοῦτο περὶ τὸ τέλος τῆς ἑπτακαιδεκάτης
ἑκατονταετηρίδος ὑφ' ἧς χειρὸς καὶ τὸ πρότερον (ἀριθ. 2)
χειρογράφον.— Γεωργίου Κορεσίου «περὶ τῆς ἐξοχῆς τῆς
Θεολογίας» μετὰ διαφόρων ἐν ταῖς ῥαῖς ἀναγνωσμάτων,
συλλεγέντων ἐξ ἐτέρων ἀδύλων ἀντιγράφων. Τοῦ τύποις
ἔτι ἀνεκδότου τούτου πονήματος τοῦ Γεωργίου Κορέσση
ἀντίγραφα τίνα ὄρα ἐν τῷ ἐμῷ Καταλόγῳ τῆς Εὐαγγελικῆς
Σχολῆς, σ. 5, ἐν τῇ ἐμῇ Ἐκθέσει περὶ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ
τῆς Παλαιᾶς Φωκαίας ἑλληνικῶν χειρογράφων (Σμύρνη
1876), σ. 4, καὶ ἐν τῇ ἐμῇ Ἱεροσολυμ. Βιβλιοθήκῃ, τ. 1, σ.
219, 221, 222, 427. Ὅρα ὡσαύτως Σακκελίωνος, Κατάλ. τῶν
χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν
Ἀθήναις 1892, σ. 93, 237, Σακκελίωνος, Πατριακὴ Βιβλιο-
θήκη. Ἀθήνησιν 1890, σ. 154. Ἔτερον ἀντίγραφον ἔχει ὁ ἐν
Καίρῳ κ. Χρῆστος Μαισοῦλης. ὅπερ αὐτὸς οὗτος περιέγρα-
ψεν ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι, τῷ ἐπιγεγραμμένῳ Ὁ
Ἐξηγητῆς τῶν Ἱερῶν Γραφῶν ἐν Μασσαλία 1894). τ. 5,
σ. 111.

Ἄριθ. 4.

Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων 258 (μήκους 0,328, πλ. 0,22).

γραφὴν ὡσαύτως ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς, ὑφ' ἧς ἐγράφησαν καὶ τὰ δύο προηγούμενα χειρόγραφα (ἀριθ. 2 καὶ 3).

Φύλλ. 1—194. «'Απολογία Γεωργίου Κορεσίου, θεολόγου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, πρὸς τὸν ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ τῶν σοφῶν σύλλογον ὡς ἐκ μέρους τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κληρικῶν». Ἄρχ. «Πρῶτον φῆς, μὴ εἶναι ἀναγκαίαν » κτλ. Ἄ. Π. Κεραμέως, Κατάλ. τῶν χειρ. τῆς ἐν Σμύρνη βιβλιοθ. τῆς Εὐαγγελ. Σχολῆς, σ, 5. Τοῦ αὐτοῦ, Ἱεροσολ. Βιβλιοθήκη, τ, 1, σ. 220, 221. Σακελίωνος. Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. σελ. 237.

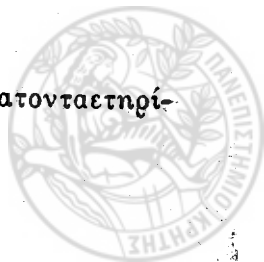
Φύλλ. 195 κε'. Τοῦ αὐτοῦ Κορεσίου «περὶ τῆς τῶν Ἀγγέλων δημιουργίας». Ἄρχ. «Περιωδευμένης τῆς περὶ τῶν σωμάτων θεωρίας» κτλ. Τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς συγγραφῆς λαύτης τὸ πραγματευόμενον περὶ τοῦ «εἰ εἰσιν Ἄγγελοι» κατεχώρισα ἐν τῇ «Ἰωνίᾳ», 1874, ἀριθ. 12. Ἔτερα δὲ ἀντίγραφα τῆς ὅλης συγγραφῆς ὄρα ἐν τῷ Καταλ. τῆς Εὐαγγελ. Σχολῆς, σ. 5, καὶ ἐν τῇ Ἱεροσολ. Βιβλιοθήκῃ, τ. 1, σ. 221.

Ἄριθ. 5.

Τεύχος χάρτινον ἐκ φύλλων 366 (μήκος 0,317, πλ. 0,215), γραφὴν περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Ματθαίου Βλαστάρεως «Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον τῶν ἐμπεριεχομένων ἀπασῶν ὑποθέσεων τοῖς ἱεροῖς καὶ θείοις κανόσι». Εἶτα αἱ τῶν ἁγίων πατέρων κανονικαὶ ἐπιστολαὶ καὶ οἱ κανόνες τῶν τοπικῶν, τῶν οἰκουμενικῶν, τῶν ἀποστολικῶν καὶ τῶν πατρικῶν κανόνων μεθ' ἐρμηνείας τοῦ Βλαστάρεως. Μεταξὺ τῶν φύλλων 141 καὶ 142 δι' ἑτέρας χειρὸς ἐγράφη τὸ «Ἐκ τῶν τοῦ Ψελλοῦ περὶ τοῦ Πάσχα λεπτότερον», οὗ ἡ ἀρχή. «Τί ἐστι τοῦτο, ὃ λέγεται κύκλος ἡλίου; Ὁ Νομοκάνων οὗτος ἦν πρότερον Κωνσταντίνου ἱερομόναχου, ἀρχιεπίτου (=πρωτοπαπᾶ) Τραπεζοῦντος.

Ἄριθ. 6.

Τρία χάρτινα τεύχη τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκατονταετηρί-

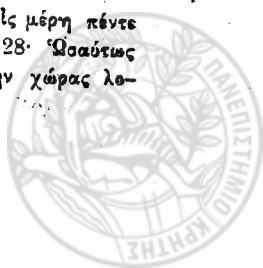
δος, ὁμοῦ συνδεδεμένα καὶ φύλλα συναποτελοῦντα 213, μήκος 0,30, πλ. 0,21.

α'.) Φύλλ. 1—128. Μαθηματάριον Καλλινίκου ἱερομονάχου τοῦ Φυτιάνου, περιέχον ἐν ἑαυτῷ τὸ κείμενον βίου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζινοῦ, συγγραφέντος ὑπὸ Γρηγορίου πρεσβυτέρου (Migne τ. 35, σ. 244 κέ), καὶ λόγους τινὰς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζινοῦ· πάντα δὲ ταῦτα τὰ κείμενα συμπαρίστανται ἐν τῷ κώδικι μεθ' ὑποθέσεων τῆς ὕλης αὐτῶν, μετὰ σχολίων ἐν ταῖς φαις καὶ μετὰ ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας. Τὴν ἀρχὴν αὐτῶν κοσμεῖ ἐν ἰδίῳ πίνακι ἢ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου εἰκῶν καὶ τὸ ἐξῆς ὑπόμνημα. «Ἐγράφη τὸ παρὸν μαθηματᾶρι διὰ χειρὸς ἐμοῦ Καλλινίκου ἱερομονάχου τοῦ Φυτιάνου (1), ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῆς νήσου Πάτμου, κατὰ τὸ ἀψλν' (=1738) ἔτος, ἐρμηνευθὲν καὶ ἐξηγηθὲν μετὰ πλείστης ἐπιμελείας παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ θεολογικωτάτου κυρίου κυρίου Μακαρίου». Σημειωτέον ἔτι, ὅτι ἐν τῷ μαθηματᾶρι τούτῳ τοῦ Καλλινίκου προσετέθη ὁ περὶ προσευχῆς λόγος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἠρμηνευμένος καὶ οὗτος ψυχαγωγικῶς· ὃν ἔγραψε τῇ 25 Φεβρουαρίου τοῦ 1789 ἔτους Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος Σουμελιώτης.

β'). Φύλλ. 129—168 «Γεωργίου Κορεσσίου, θεολόγου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος» ἐπιστολιμαία διατριβή, ἧς ἡ ἀρχή. «Ἐντυχόντι μοι τοῖς σοῖς γράμμασιν ἐπεισὶ μοι ἡδεσθαι» κτλ. Ἡ διατριβὴ αὕτη ἀπεστάλη, καθ' ἕτερον ἀντίγραφον, τῷ Γάλλῳ Λεονάρδῳ Ἀ. Δημητρακοπούλου, Ὁρθόδοξος Ἑλλάδας. Ἐν Λειψίᾳ 1872, σ. 153.

γ'.) Φύλλ. 169—213. «Βακτηρία τῶν ἀρχιερέων» ἧς τὸ κείμενον δίστηλον, συντεθεῖσα ὑπὸ Ἰακώβου ἀρχιμανδρίτου καὶ ἐπιτρόπου Ἰωαννίνων ἔτει 1645_φ. Λεπτομερεστάτην περι-

1). Ὅρα τὸ βιβλίον Π. Τριανταφυλλίδου. Οἱ φυλάδες· δράμα εἰς μέρη πέντε μετὰ μακρῶν προλεγόμενων περὶ Πόντου. Ἐν Ἀθήναις 1870, σ. 128. Ὡσαύτως Ἐπ. Θ. Κοριακίδου, Βιογρ. τῶν ἐκ Τραπεζοῦντος καὶ τῆς περὶ αὐτὴν χώρας λογίων. Ἐν Ἀθήναις 1897, σ. 110.

γραφὴν τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑλλάδος εὐρισκομένου τῆς ἀνεκδότου ταύτης συγγραφῆς ἀντιγράφου κατεχώρισεν ὁ κ. Ἀντώνιος Μομφερράτος ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας, τ. 3, σ. 129—218. Ἄλλο ἀντίγραφον, εὐρισκόμενον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, περιγράφη ἐν τῇ ἐμῇ Ἱεροσολυμιτικῇ Βιβλιοθήκῃ, τ. 4, σ. 45—46.

Ἄριθ. 7.

Μαθηματάριον χάρτινον τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος (μήκους 0,285, πλ. 0,20), συνιστάμενον ἐκ σελίδων ἠριθμημένων 543 καὶ περιέχον ἐν ἑαυτῷ λόγους ὀκτὼ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μετὰ σχολίων πυκνῶν καὶ ἐρμηνείας ψυχαγωγικῆς.

Ἄριθ. 8.

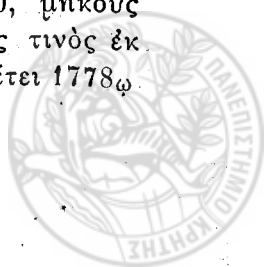
Μηνναῖα χάρτινα τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου καὶ τοῦ μηνὸς Μαΐου γραφέντα φιλοκάλως περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἑπτακαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Σελίδες 560. Ὁ χάρτης στιλπνός. Μήκους 0,308, πλ. 0,21.

Ἄριθ. 9.

Τεῦχος ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, γραφὴν τῇ ὀκτωκαιδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι καὶ συνιστάμενον ἐκ φύλλων χάρτου στιλπνοῦ 320, μήκους 0,295, πλ. 0,21. Στιχηράριον καὶ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν τριώδιον καὶ πεντηκοστάριον.

Ἄριθ. 10.

Τεῦχος χάρτινον τῆς ἑκκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, συνιστάμενον ἐκ φύλλων χάρτου στιλπνοῦ 240, μήκους 0,295, πλ. 0,20. Ἦν δὲ τοῦτο ἔτει 1676 ἱερέως τινὸς ἐκ Μουντανιῶν, ἔτει 1775_φ Γεωργίου τινὸς καὶ πάλιν ἔτει 1778_φ.

Γερβασίου Σουμελιώτου τοῦ ἐκ Γουμεράς· οὗτος δὲ ἔΓερβασίος ἐστὶν ἴσως ὁ πρότερον ἔτι 1775^ω καλούμενος Γεώργιος. Τὸ ἥμισυ τοῦ 1ου φύλλου τούτου τοῦ τεύχους ἐλλείπει. «Βιβλίον χρονογραφημένον περιέχων ὡς ἐν συντόμῳ τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, βασιλέως τῶν Ρωμαίων. Ἔτι περιέχων καὶ τὰ τῆς βασιλείας τῶν Τουρκῶν, ἕως τοῦ σουλτὰν Σελίμ. Ὁμοίως καὶ τῶν πατριάρχων ποιοὶ ἔγιναν καὶ πῶς ἐκατήντησαν· συλεχθὲν καὶ διορθωθὲν παρὰ τοῦ λογιωτάτου κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Μαλαξοῦ ἐκ διαφόρων βιβλίων εἰς τὴν κοινὴν γλῶτταν». Ἔτερα ἀντίγραφα τοῦ τύποις ἀνεκδότου τούτου χρονικοῦ ὄρα παρὰ τῷ Κ. Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Litteratur*. München 1897, σ. 400—401.

Ἄριθ. 11.

Τετραεναγγέλιον τοῦ 1668ου ἔτους, φιλοκάλως γεγραμμένον καὶ συνιστάμενον ἐκ φύλλων 438 σείλπνοῦ καὶ παχέος χάρτου· ἐστὶ δὲ μήκους 0,265, πλ., 0,195. Μετὰ τὸ κείμενον ἀναγινώσκεται τὸ ἐξῆς τοῦ καλλιγράφου σημείωμα. «† Ἐτεληῶθη ἐν τῇ ἐκκλῆσια τῆς εἰπεραγίας μου Θεοτόκου τῆς Μαγουλνοτίσης ἐν τῇ Κονσταντίνου πῶλῃ ἐνέτει - ζροσ - καὶ ἀπὸ Χριστοῦ - 1668 μὴν ἰουλίου - 28 ἡμέρα Τρίτη ὄρα - 8 δια χιρὸς Εὐθιμου ἱερομοναχοῦ· καὶ προτοσυνγγέλου τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλῆσιας οἰκεία χιρος μοι γραφέντα». Ναδς Θεοτόκου τῆς Μαγουλιωτίσης ἐστὶν ὁ νῦν καλούμενος Παναγιά ἡ Μουχλιώτισσα.

Ἄριθ. 12.

Μηνναῖον τοῦ μὴνὸς Ἰανουαρίου, γραφὲν περὶ τὸ τέλος τῆς πεντεκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ συνιστάμενον ἐκ φύλλων 168 παχέος καὶ σπιλπνοῦ χάρτου· ἐστὶ δὲ μήκους 0,283, πλ. 0,21. Ἐν τῷ 2^ω φύλλῳ ἀνέγνων τὰ ἐξῆς δύο σημειώματα· α') † Πεφύτευται ὁ τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ τῆς Χάλκης νήσω λοιμὼν (sic), ἐν τῷ κάμπῳ τῆς Ἀλαμίας, ἐν

ἔτει ζ' κω θω ιν(δικτιῶν)ος θ' ης (=1520—1521). β') «εἰς τὰς 19 τοῦ Μαΐου μηνὸς ἐχειροτονήθηκα ἱερεὺς κατὰ Διαμαντὶς παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Χαλδίας κυρίου κῦρ Φιλοθέου, ἐν ἔτη 1700· τηκοστῆς».

Ἄριθ. 13.

Λειτουργικὸν Εὐαγγέλιον μεμβράνινον τῆς ἑνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ συνιστάμενον ἐκ φύλλων 319, μήκους 0,275, πλ. 0,21. Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο ἐστὶ τετονισμένον καὶ περικεκοσμημένον ὑπὸ πολλῶν κεχρυσωμένων καὶ κεχρωματισμένων ἀξιολόγων κεφαλαιωδῶν γραμμάτων. Τὸ κείμενον δίστηλον.

Ἄριθ. 14.

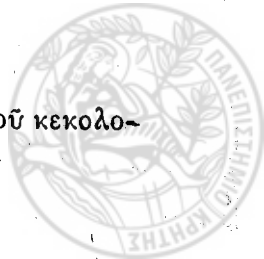
Λειτουργικὸν Εὐαγγέλιον μεμβράνινον τῆς ἑνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, συνιστάμενον ἐκ φύλλων 250, ὧν τὰ πρῶτα ἑνδεκά ἐστὶν ἀναπληρωματικὰ χάρτινα· ἐγράφησαν δὲ ταῦτα τῇ ἑκκαίδεκάτῃ ἑκατ. Τὸ κείμενον δίστηλον. Μήκους 0,265, πλ. 0,22.

Ἄριθ. 15.

Τετραεὐαγγέλιον μεμβράνινον τῆς δυοκαίδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, μήκους 0,257, πλ. 0,175. Ἐξω τῶν χαρτίνων φύλλων, ἅτινα προσετέθησαν αὐτῷ τῇ 15' ἑκατ., πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν τότε χασμάτων, ἀριθμεῖ σήμερον ὁ κῶδιξ οὗτος φύλλα μεμβράνινα 304, τούτων δὲ τὸ κείμενόν ἐστὶ μονόστηλον ἐκ γραμμῶν 21. Ὁ κῶδιξ οὗτος εἶχε, φαίνεται, πρότερον ἐν τῇ ἀρχῇ ἑκάστου Εὐαγγελίου κοσμήματά τινα καλά, καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα βέδνηλός τις χεῖρ ἀπέκοψεν ἐκ παλαιοῦ διὰ ψαλίδος, συναποκόψας αὐτοῖς καὶ τὰς ἐπιγραφὰς αὐτὰς τῶν Εὐαγγελίων.

Ἄριθ. 16.

Τετραεὐαγγέλιον ἀκέφαλον, ἀτελὲς καὶ πολλαχοῦ κεκολο-

δωμένον. Ἐγράφη περὶ τὸ τέλος τῆς δυοκαίδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, καὶ ὡς ἔχει σήμερον, ἀριθμεῖ φύλλα μεμβράνινα 336, μήκους 0,245, πλ. 0.18. Τὸ κείμενον ἐν μιᾷ τῶν σελίδων ἐκάστη μονόστηλον ἐκ γραμμῶν 20. Αἱ τῶν εὐαγγελιστῶν εἰκόνες ἐφθαρμένα.

Ἄριθ. 17.

Τεῦχος χάρτινον (μήκους 0,235, πλ. 0,162) ἐκ σελίδων ἠριθμημένων 511. Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου « Ἀδολεσχία φιλόθεος, ἥτοι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἱερᾶς Μωσαϊκῆς πεντατεύχου Βίβλου ἐπιστάσεις ψυχωφελεῖς τε καὶ σωτηριώδεις », τύποις ἐκδοθεῖσα ἐν Βιέννῃ ἔτει 1801-φ « ἀντεγράφη δὲ διὰ χειρὸς ἐμοῦ τλήμωνος Γερβασίου ἱερομονάχου Σουμελιώτου κατὰ τὸ αὐε' [=1805] μηνὶ ἰουνίου 13^η ».

Ἄριθ. 18.

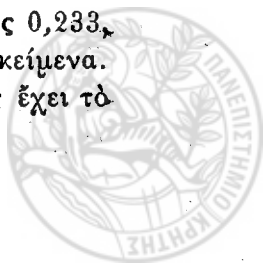
Τεῦχος βομβύκινον, ἀκέφαλον, ἀτελὲς καὶ πολλαχοῦ κεκολωμένον· ἀριθμεῖ φύλλα 118 (μήκ. 0,25 πλ. 0.175), γράφεντα περὶ τὸ τέλος τῆς δεκάτης καὶ τετάρτης ἑκατονταετηρίδας. Συλλογὴ παραινήσεων ἀσκητικῶν, ὡς δὲ φαίνεται, ἐκ τῆς τοῦ Παύλου τοῦ Εὐεργετινοῦ συναγωγῆς.

Ἄριθ. 19.

Τεῦχος χάρτινον τῆς ὀκτωκαίδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκ φύλλων 192, μήκους 0,215, πλ. 0,16. Ξενοφῶντος Κύρου ποιδεῖα μετὰ διαφερόντων ἀναγνωσμάτων καὶ μετὰ τινῶν κριτικῶν διορθώσεων ἐν ταῖς ᾠαῖς.

Ἄριθ. 20.

Μαθηματάριον χάρτινον ἐκ φύλλων 216, μήκους 0,233, πλ. 0,175. Ψυχαγωγικαὶ ἐρμηνεῖαι εἰς διάφορα κείμενα.
α) Ἀντωνίου Βυζαντίου χρησοτόθεια, ἧς τὸ πέρας ἔχει τὸ

σημείωμα τοῦτο. «Πέρασ πεποιήθη, καὶ γραφὴ παρεδόθη, ἡ παροῦσα χρῆστοθήθεια, ἐμοὶ Ἰωαννικίῳ ἱερομονάχῳ Σουμελιώτῃ. αψοδῶ [=1774] ἐν τῇ πόλει Τραπεζουντίῳ· σχολῆ δὲ Νικοδήμῳ ἱερομο: Περιστεριώτῃ! ἀρχιερατεόντος τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου κυρίου, κυρίου Δωροθέου». Περὶ τῆς ἐν Τραπεζοῦντι σχολῆς τοῦ Νικοδήμου ὄρα κατ' ἕκτασιν ἐν ταῖς ὑπὸ Ε. Θ. Κυριακίδου συνταχθείσαις βιογραφίαις τῶν ἐκ Τραπεζοῦντος καὶ τῆς περὶ αὐτὴν χώρας λογίων, σελ. 206—209. β') Συμεῶνος τοῦ Μεταφράστου λόγος εἰς τὸν θρῆνον τῆς Θεοτόκου, γραφεὶς ὡσαύτως ὑπὸ Ἰωαννικίου τοῦ Σουμελιώτου ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Νικοδήμου τῇ 15 Φεβρ. τοῦ 1773-ου ἔτους. γ') Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζινοῦ λόγος εἰς τοὺς Μακκαδαίους, γραφεὶς τῇ 10 Φεβρ. τοῦ 1770-ου ἔτους. δ') Δημηγορίαι Κύρου παρὰ τῷ Ξενοφῶντι. ε') Συνεσίου λόγος περὶ βασιλείας, οὗ τὸ πέρασ ἔχει τὸ σημεῖωμα τοῦτο. «Ἐἴληφε πέρασ ὁ παρὼν λόγος παρ' ἐμοὶ Ἰωαννικίῳ τῷ εὐτελεστάτῳ ἐν ἱερομονάχοις Σουμελιώτῃ· ὅπερ μόλις τὸ ἡμισυ ἐδιδάχθην ὑπὸ τοῦ πανοσιολογιωτάτου τε καὶ Περιστεριώτου Θεοφάνους, τὸ δὲ ἕτερον ἐγεγράφη ὑπ' ἐμοῦ σὺν σπουδῇ πολλῇ. κατὰ τὸ αψον' [=1778]. δεκεβ. 8».

Ἄριθ. 21.

Τετραεναγγέλιον μεμβράνινον τῆς δυοκαιδεκάτης ἑκτονταετηρίδος, οὗ τὸ τέλος ἐλλείπει ἀριθμεῖ δὲ φύλλα 188 (μῆκ. 0,22, πλ. 0,16). Αἱ τῶν εὐαγγελιστῶν εἰκόνες ἐφθαρμένοι. Τὸ κείμενον ἐν μιᾷ τῶν σελίδων ἐκάστη μονόστηλον ἐκ γραμμῶν 25.

Ἄριθ. 22.

Τεῦχος χάρτινον ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐκφύλλων στιλπνῶν 138, μῆκος 0,222, πλ. 0,164. Πέτρου Πελοποννησίου «ἀνθολογία στιχηραρίου, περιέχουσα πάντα τὰ δοξαστικά τοῦ ἔνιαυτοῦ». Ἐν τῷ 136 φύλλῳ ἀναγινώσκειται τὸ σημεῖωμα τοῦτο. «Ἀντεγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἀναστασίου Προικον-

νσιού, ἐκ τοῦ ἰδίου ἰδιοχείρου Πέτρου δομestίκου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας». Μετὰ τοῦτο οἱ ἐξῆς, ὡς ἔχουσι, στίχοι.

Καλύπτει λίθος τὴν γράψασάν με χεῖρα
ὡς ὀλιγώρως τῆσδ' ἠδυφώνου βίβλου
κύδιστον Πέτρον ποιητὴν, πολλῶν τ' ἄλλων·
ἀλλ' ἔμ' οὐ κρύψει γαῖν ἔης κόνεσιν,
πάντων δ' ἀνθρώπων κείσομ' ἐν τοῖς στομάσι.

Ἄριθ. 23.

Μαθηματάριον τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, ἐκ φύλλων 230 (μήκους 0,215, πλ. 0,16), περικλειῶν ἐν ἑαυτῷ λόγους τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μεθ' ἐρμηνείας ψυχαγωγικῆς ἦν δὲ τοῦτο ἔτει 1832 φ' Ἱεροθέου Σουμελιώτου τοῦ ἐκ Σινώπης.

Ἄριθ. 24.

Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων στιλπνῶν 360 (μήκους 0,22, πλ. 0,165), γραφὲν ἐπιμελῶς καὶ φιλοκάλως περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος. Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλέως ὑπόμνημα εἰς τὴν φυσικὴν ἀκρόασιν τοῦ Ἀριστοτέλους. Ὑπεράνω τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ὑπομνήματος τούτου Καλλίνικος ὁ Φυτιάνος ἔγραψε τὸ σημεῖωμα τούτο. «Ἐκ τῶν τοῦ Καλλινίκου ἱερομονάχου τοῦ Φυτιάνου, ὄπερ ἐγράφη διὰ χειρὸς Νικηφόρου μοναχοῦ Βυζαντίου, ἐν τῇ σκίτῃ τῆς ἁγίας Ἄννης· καὶ ἠγοράσθη ὑπὸ Ἀρσενίου μοναχοῦ τοῦ ἐπιστημονικωτάτου· ἐξ ἐκείνου δὲ ἐδωρήθη ἐμοὶ Καλλινίκῳ».

Ἄριθ. 25.

Τεῦχος χάρτινον (μήκ. 0,215, πλ. 0,16) ἐκ σελίδων ἠριθμημένων 761 καὶ ἐτέρων οὐκ ἠριθμημένων 210. Ἐγράφη τοῦτο περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ περιέχει ἐν ἑαυτῷ τὸ Θεοφίλου Κορυδαλέως ὑπόμνημα εἰς τὴν φυσικὴν ἀκρόασιν τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἐν τῷ τέλει τοῦ τεύχους ἀναγινώσκειται τὸ τετραστίχον τούτο,

Ἦδε βιβλος φυσικῶν Ἀριστοτέλους πέρας ἔσχε Βουκουρεστίου ἐν Σχολῇ ἔξοχα τῇ περὶ δόξῳ. (1), ἐκδόσει εὐγενέος Μάρκου Κυπρίοιο σοφῆ γε, κλεινοῦ ἐφ' ἠγεμόνος Κωνσταντίνου Βασσαράμδα.

Μᾶρκος ὁ Κύπριος ὑπῆρχε σχολάρχης τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ σχολῆς· παρέφρασε καὶ τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ Ἴπποκράτους καὶ τὰ ἀνέκδοτα τοῦ Προκοπίου. Ὅρα Σ. Οἰκονόμου, Περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου. Ἐν Ἀθήναις 1843. Α. Π. Κεραμέως, Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Σμύνῃ βιβλιοθήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, σ. 46. Κ. Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τ. 2, σ. 192, 491, 528. Α. Δημητρακοπούλου, Προσθῆκαι καὶ διορθώσεις εἰς τὴν νεολληνικὴν φιλολογίαν Κ. Σάθα. Ἐν Λειψία 1871, σ. 100, Ἀλήθεια· σύγγραμμα ἐκκλησιαστικόν. Ἐν Κων(σταντι)πόλει 1880, σ. 206, 207. Ἀ Π. Κεραμέως, Ἰεροσολ. Βιβλιοθήκη, τ. 4, σ. 94.

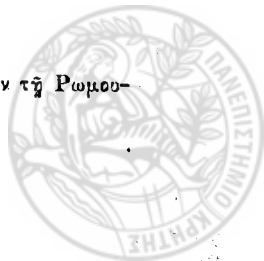
Ἄριθ. 26.

Τεῦχος μεμβράνινον τῆς δυσκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, ἀκέφαλον, συνιστάμενον ἐκ φύλλων 174 (μῆκ. 0,22, πλ. 0,16), ὡς δὲ φαίνεται, περικλείει ἐν ἑαυτῷ τὰ ἀσκητικά τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Ἄριθ. 27.

Τεῦχος χάρτινόν ἐκ φύλλων 159 (μῆκ. 0,21, πλ. 0,16), ὅπερ ἦν πρότερον Ἰακώβου Καραφούλογλου Τραπεζουντίου, ἱερομονάχου Σουμελιώτου. Μανουὴλ Μαλαξοῦ νομοκάνων ἐκ κεφαλαίων σιδ', ὧν ὁ πίναξ ἐγράφη ἔτει 1737 ρ. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου ὑπάρχει τὸ σημείωμα τοῦτο. «Ἔτους αἰψλδ-ψ [=1734] ἔτελειώθη ὁ θεῖος καὶ ὁ θεῖος (sic) καὶ ἱερὸς νόμος ἐν μὴν ἰουνίῳ - ι'. διὰ χειρὸς κάμου Γαβριὴλ υἱοῦ τοῦ εὐλαβεστάτου παπᾶ κῦρ Γρηγορίου».

1. Περὶ τῆς σχολῆς ταύτης ἔγραψε κατ' ἔκτασιν ὁ C. Erbiceanu ἐν τῇ Ρωμο-
νικῇ Rev. Teologica, τ. 3, σ. 262—264, 268—270.

Ἄριθ. 28.

Ψαλτήριον, Εὐχολόγιον καὶ Λειτουργία. Τεῦχος ἀκέφαλον ἐκ φύλλων 425 στιλπινοῦ καὶ παχέος χάρτου (μῆκ. 0,215, πλ. 0,14), γραφέν, ὡς φαίνεται, περὶ τὸ τέλος τῆς πεντεκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος.

Ἄριθ. 29.

Μαθηματάριον χάρτινον ἐκ φύλλων 163 (μῆκ. 0,215, πλ. 0,16), περιέχον ἐρμηνείας ψυχαγωγικὰς εἰς τὰς μονοστίχους γνῶμας τοῦ Χρυσολωρᾶ, εἰς στίχους τοῦ Φωκυλίδου καὶ εἰς τὰ πρῶτα πέντε στοιχεῖα τῆς Ἰλιάδος· ἐτι δὲ θέματα, ἀλλὰ τέ τινα μαθήματα καὶ ποράφρασιν τῶν ἰαμβικῶν κανόνων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκνοῦ. Αἱ τοῦ Χρυσολωρᾶ γνῶμαι ἐγράφησαν τῇ 12ῃ Ἀπριλίου τοῦ 1713ου ἔτους· μετὰ δὲ τὴν θεματογραφίαν ὑπάρχει τὸ ἐξῆς ἔμμετρον σημεῖωμα·

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν χρόνους εἰς τοὺς χιλίους,
εἰς τοὺς τετάρτους καὶ δεκάτους μὲ τοὺς ἑπτακοσίους.

εἰ μὴν μαθεῖν ἐθέλῃς, ὁποῖός ἐστιν οὗτος,

Μαρτίου τελειώθηκεν, τοῦ Θεοῦ εὐδοκοῦντος·

εἰ δὲ καὶ δεύτερον ποθεῖς νοεῖν ἡμέραν τε καὶ ὥραν,
ἡ ἡμέρα ὑπῆρχεν Παρασκευὴ καὶ ἡ ὥρα ἑσπέρα·

εἰ δὲ καὶ τρίτον τοῦ μινδὸς τὸν ἀριθμὸν μαθεῖν θέλῃς,
δωδέκατος εὐρίσκεται, ὡς ἡ ὀλίγη μου γνῶσις·

καὶ χαρίσθηκεν ὑπ' ἐμοῦ κυρίῳ Νικολάῳ

τῷ λίαν ἀγαπῶν τε καὶ γνησιῶ μου φίλῳ.

Ἐτει 1768-φ τὸ τεῦχος τοῦτο ἦν Τέτελα υἱοῦ Γεωργίου.

Ἄριθ. 30.

Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων ἠριθμημένων 354 (μῆκ. 0,21, πλ. 0, 155 ἐγράφη περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος. — Νικήτα, μητροπολίτου Σερρών, ἐρμηνεῖα λόγων τινῶν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζινοῦ.

Ἄριθ. 31.

Τεῦχος ἀκέφαλον τῆς ἑπτακαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος

ἐκ φύλλων χάρτου στιλπνοῦ 248, μήκ. 0,213, πλ. 0,157.—
'Ασκητικαὶ διηγήσεις ἐκ τῆς συναγωγῆς Παύλου τοῦ Εὐεργετηνοῦ.

Ἄριθ. 32.

Μηναῖον κοτοδὸν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, γραφὲν περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκκαίδεκάτης ἑκατονταετηρίδος· ἀριθμεῖ δὲ νῦν, ὧ. ἔχει, φύλλα χάρτινα 173, μήκ. 0,218 πλ. 0,15.

Ἄριθ. 33.

Τεῦχος χάρτινον, γραφὲν ἔτει 1727φ καὶ συνιστάμενον ἐκ φύλλων 218.— «Λόγοι διάφοροι καὶ διδαχαί, συντεθέντες παρὰ τοῦ ἐν διδασκάλοις ἐλαχίστου Ἐφραὶμ ἱερομονάχου τοῦ Δεκάρχου καὶ Κρητός, κήρυκος εὐαγγελικοῦ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. αἰκζ' μαΐου κγη. (1) Μετὰ τὸ τέλος αὐτῶν ἀναγινώσκειται τὸ σημείωμα τοῦτο (φ. 100)· «Ἐγράφη ὑπὸ Χρυσάνθου ἱεροδιακόνου Ῥοδίου ἐν τῇ περιφύμῳ..... εἰς πολιτείαν λεγομένην... (2) ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1727». Εἶτα τύποι διαφόρων ἐπιστολῶν.

Ἄριθ. 34.

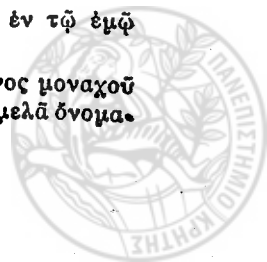
Τελετουργικὸν τεῦχος εἰς γλῶσσαν τουρκικὴν, γραφὲν ἑλληνικοῖς γράμμασι «διὰ χειρὸς ἐμοῦ ταπεινοῦ Γερβασίου ἱερομονάχου Σουμελιώτου ἐκ χώρας Γήμερας. 1782 Φεβρουαρίου ι'». Φύλλα χάρτινα 216, μήκους 0,208, πλ. 0,15.

Ἄριθ. 35.

Τεῦχος χάρτινον (μήκ. 0,198, πλ. 0,16) ἐκ σελίδων ἠριθμημένων 1341. Ὁ χάρτης στιλπνός· ἡ γραφὴ ἀραιὰ καὶ ἐπιμελής.—Μανουὴλ Μαλαξοῦ νομοκάνων ἐκ κεφαλαίων τριε' Μετὰ τὸ πέρασ αὐτοῦ ἀναγινώσκειται τὸ σημείωμα τοῦτο·

1. Ἐν χειρόγραφον τῆς τοῦ Δεκάρχου Βιβλιοθήκης ὄρα ἐν τῷ ἐμφ. Καταλόγῳ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, σ. 6.

2. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἀπεξέσθησαν ἐκ παλαιοῦ ὑπὸ τινος μοναχοῦ Σουμελιώτου, γράψαντος ἀντ' ἐκείνων τὸ τῆς μονῆς τοῦ Σουμελαῶ ὄνομα.

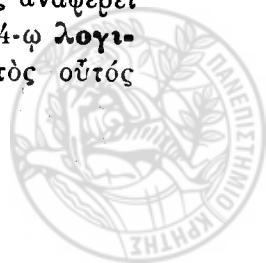
«†'Εγράφη διὰ χειρός, ὁ παρὼν θεῖος νόμος, κάμου τοῦ ταπεινοῦ, καὶ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Φιλοθέου, Ἰβηρίτου τε καὶ Χίου, καὶ ἐτελειώθη κατὰ τὸ, αψις' [1716] ἔτος τὸ σωτήριον, κατὰ μῆνα ὀκτώβριον». Ἐτερον σημείωμα δῆλον ποιεῖ, ὅτι τοῦτο τὸ τεῦχος ἀνεκαινίσθη, τοὔτέστιν ἐσταχώθη, τῇ 11-ῃ τοῦ Ἰουλίου μηνός, ἔτους 1764, ὑπὸ Ἱερεμίου ἱερομονάχου τοῦ ἐκ Δουβερᾶς.

Ἄριθ. 36.

Μαθηματάριον χάρτινον ἐκ φύλλων 220 (μῆκ. 0,22, πλ. 0,167), γραφὲν περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκτονταειτηρίδος ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ ὑπὸ Ἀναστασίου τινὸς ἱερομονάχου διὰ τὸν Καλλίνικον Φυτιάνον· δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ἐξῆς αὐτογράφου σημειώματος τοῦ Καλλινίκου (φύλ. 1α). «Ἐκ τῶν τοῦ Καλλινίκου ἱερομονάχου τοῦ Φυτιάνου ἐπονήθη δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ παρὰ τινος Ἀναστασίου ἱερομονάχου ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῆς Πάτμου». — α' Τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζινοῦ λόγοι στυλιτευτικοὶ κατὰ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, μετὰ ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας. — β' Φωτίου Πατριάρχου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Βουλγαρίας ἄρχοντα Μιχαήλ, μετὰ ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας.

Ἄριθ. 37.

Τεῦχος χάρτινον (μῆκ. 0,215, πλ. 0,16) ἐκ σελίδων ἡριθμημένων 556. — Θεοφίλου Κορυδαλέως ὑπόμνημα εἰς τὴν λογικὴν πραγματείαν, ἀντιγραφὲν ὑπὸ Λαζάρου Ἐλευθερίου Τραπεζουντίου τοῦ Σκρίδα καὶ πέρας λαβὸν τῇ 1-ῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός 1710ου ἔτους. Περὶ τοῦ Λαζάρου Σκρίδα ὄρα Γ. Ζαβίρα Νέαν Ἑλλάδα (Ἀθῆν. 1872), σ. 414. Κ. Σάθα, Νεοελλ. φιλολογ. σ. 606. Π. Τριανταφυλλίδου, Οἱ φυγάδες, σ. 121. Ε.Θ. Κυριακίδου, Βιογραφίαι κτλ. σ. 107—109. Ἐν τῇ 85ῃ σελίδι τῶν Βιογραφιῶν ὁ κ. Ε. Κυριακίδης ἀναφέρει τινὰ Λάζαρον Ἐλευθερίου ὡς γράψαντα ἔτει 1694-φ **λογικὴν πραγματείαν**. ἀλλ' οὗτος ὁ Λάζαρος αὐτὸς οὗτός ἐστιν ὁ Σκρίδας.

Ἄριθ. 38.

Συμελιωτικὸς λειτουργικὸς κώδιξ τοῦ 1691-ου ἔτους διὰ τοὺς ἐν τῇ πόλει Σινώπῃ ὀρθοδόξους χριστιανούς· ἀριθμεῖ ὁ κώδιξ οὗτος φύλλα χάρτου στιλπνοῦ 61 (μῆκ. 0,21, πλ. 0, 155), καὶ χρησιμώτατός ἐστιν εἰς τὴν σύνταξιν εἰδικῆς περὶ τῆς πόλεως ἐκείνης πραγματείας, μάλιστα δὲ τὰς ἐν αὐτῇ ἑλληνικὰς ἀπαριθμούσης οἰκογενεῖας. Κατὰ τὸν κώδικα τοῦτον, ἡ Σινώπη ἔτει 1691-φ διηρεῖτο εἰς πέντε ἐνορίας (μ α χ α λ ά δ ε ς): Ἁγίου Κωνσταντίνου, Παναγίας, Ἰωαννου τοῦ Θεολόγου, Ἁγίου Νικολάου καὶ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἡ ἐπιγραφή τοῦ κώδικος ἔχει οὕτως· «Ἔτους ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ αχ'ια'. Κατάστιχων ὑπάρχει τῆς Παναγίας τῆς Σούμελδς ἐν ᾧ γοάφονται, αἱ προθέσεις καὶ σαραντάρια τῶν εὐλογιμένων Σινωπίτων· ἔτους 1691 ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ 20». Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ καταστίχου ὑπάρχει τὸ σημεῖωμα τοῦτο· «Κατάστοιχον τῆς Συνώπης· Ἀνεκενήσθη καὶ ἐγράφη παρ' ἐμοῦ, Χριστοφόρου υἱοῦ Στεφάνου ἑκόμης [ἐκ κώμης] Ζέρας καὶ ἐκ χώρας Ἀνδρικάντιον ὑγουμενεύωντος ὁ πανοσιώτατος καὶ αἰδεσιμώτατος κύρ Εὐθύμιος· ἔτους ᾠ̅ι̅ ᾠ̅ καὶ ζρ'ιθ ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ 24 ἡγουν κδ. καταστίχον του Σινωπιου».

Ἄριθ. 39.

Τεῦχος χάρτινον τῆς ἑκκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκ φύλλων 46, μῆκ. 0,205, πλ. 0,115. — Ψαλτήριον ἀνεφάλων καὶ κολοβόν· ψαλμοὶ μδ ρη'.

Ἄριθ. 40.

Μηνναῖον τοῦ Μαρτίου μηνός, γραφὲν ἔτει 1586 φ. Φύλλα στιλπνοῦ χάρτου 264, μῆκ. 0,205, πλ. 0,15. Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ κειμένου ὁ τοῦ μηνου καλλιγράφος ἔγραψε τὸ σημεῖωμα τοῦτο· «Ἔτους ζιδ' μηνὶ φευρ. 16'».

Ἄριθ. 41.

Τεῦχος χάρτινον τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης ἑκατονταετη-

ρίδος, ὅπερ ἀριθμεῖ φύλλα 173, μήκ. 0,202 πλ. 0,135 ἦν δὲ τοῦτο πρότερον Ἰωάννου τινὸς χαρτοφύλακος (1616), οὗ καὶ τῆς σφραγίδος ὁ τύπος ὑπάρχει ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ τεύχους· εἶτα δὲ (ὄρα φύλλ 129α) Γερβασίου ἱερομονάχου Σουμελιώτου τοῦ ἐξ Ἰδύρων (1752), ὅστις καὶ κατήνεγκε τὸ τεῦχος ἐκ τῆς πόλεως Ἐρζερούμ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Σουμελά.— Φύλλ. 1κέ. «Διδασκαλῖαι δ' ἀφορμὴ τοῦ ὁσ(ίου) Δωροθέου πρὸς τοὺς μαθητὰς» αὐτοῦ. Migne τ. 88, σ. 1612 κέ.—Φύλλ. 130 Ἀποκάλυψις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ τῆς ἀγίας μεταλήψεως ἀκολοῖθία.

Ἄριθ. 42.

Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων 120 (μήκ 0,208, πλ. 0,15), γραφὴν ὑπὸ Καλλινίκου ἱερομονάχου τοῦ Φυτιάνου.— «Ἱστορία ψυχοφελῆς ἐκ τῆς ἐνδοτέρας τῶν Αἰθιοπῶν χώρας, τῶν Ἰνδῶν λεγομένης, μετενεχθεῖσα πρὸς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ διὰ Ἰωάννου μοναχοῦ μονῆς τοῦ ἁγίου Σάββα». Boissonade, Anecdota graeca (Parisiiis 1829-1833), τ. 4, σ. 1-365. Migne τ. 95, σ. 869 κέ. Ἐτέρα ἐκδοσις Σωφρονίου μοναχοῦ Ἀγιορείτου ἐν Ἀθήναις 1885. Τεμάχην πάλιν ἐξ ἐτέρων πολλῶν ἀντιγράφων ὅσα παρὰ τῷ H. Zotenberg, Notice sur le livre de Barlaam et Joasaph, accompagnée d'extraits du texte grec et des versions arabe et éthiopienne Paris 1886, σ. 96-126.

Ἄριθ. 43.

Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ, γραφεῖσα ἔτει 1775 ὑπὸ Παρθενίου ἀρχιμανδρίτου τῆς Σουμελάς. Φύλλα στιλβηνοῦ χάρτου 26 μήκ. 0,21, πλ. 0,15. Παρθένιος οὗτος ὁ ἀρχιμανδρίτης ἐστὶν ὁ Μεταξόπουλος, περὶ οὗ κατ' ἑκτασιν ὄρα τὰς ὑπὸ Ἐπ. Θ. Κυριακίδου συνταχθεῖσας βιογραφίας τῶν ἐκ Τραπεζοῦντος καὶ τῆς περὶ αὐτὴν χώρας λογίων ἀνδρῶν, σ. 129-131.

Ἄριθ. 44.

Σουμελιωτικὸς λειτουργικὸς κῶδιξ διὰ τοὺς ἐν τῇ πόλει

κδ'

Τραπεζοῦντι καὶ τοὺς ἐν ταῖς περὶ ταύτην χώραις οἰκοῦντας ὀρθοδόξους χριστιανούς, τοὺς συνδραμόντας εἰς ἀνακαίνισιν τῆς μονῆς τοῦ Σουμελαῖ περι τὸ τέλος τῆς ἐπτακαϊδεκάτης ἑκατοντάετηρίδος. Καὶ οὗτος ὁ κῶδιξ χρῆζει μελέτης εἰδικῆς, πρὸς συλλογὴν τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων τοπικῶν εἰδήσεων καὶ μάλιστα τῶν οἰκογενειακῶν ὀνομάτων. Ἡ τοῦ κώδικος ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτω· «Κατάστιχον ὑπάρχει τῆς Παναγίας ἐν πρώτοις κάστρου Τραπεζοῦντος».

Ἄριθ. 45.

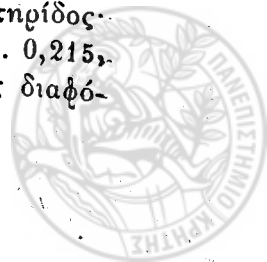
Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων 86 (μῆκ. 0,21, πλ. 0,145), ὅπερ ἐγράφη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1524 καὶ 1525.— «Ἐκλογαὶ ἀπὸ διαφόρων βιβλίων τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου». Ἐν τῷ 92ῳ φύλλῳ ὑπάρχει τὸ σημεῖωμα τοῦ καλλιγράφου, ἔχον οὕτω. «† Πάντων τῶν καλῶν Χριστὸς ἀρχὴ καὶ τέλος. Ὁ ἐν μοναχοῖς ἐλάχιστος Σισίνιος, Χ(ριστ)έ, σωθεῖν ἐν τῇ δίκῃ χάρισαι τὴν σωτηρίαν. Ἔτους, ζ(αγ) ἰνδικτιῶνος ιγ ».

Ἄριθ. 46.

Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων 61 μῆκ. 0,202. πλ. 0,15), ὅπερ ἐγράφη καὶ πέρας αὐτῷ ἔδωκεν ἐν τῇ πόλει Βουκουρεστίῳ τῇ 15ῃ τοῦ μηνὸς Ἰουνίου, ἔτους 1767ου, Παρθένιος ἱερομόναχος Σουμελιώτης ὁ Μεταξόπουλος—[Νόννου] «Συναγωγὴ καὶ ἐξήγησις ὧν ἐμνήσθη ἱστοριῶν ὁ ἐν ἀγίοις πατὴρ ἡμῶν Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σπηλιτευτικῷ» κατὰ Ἰουλιανοῦ. Migne τ. 36, σ. 985 κέ.

Ἄριθ. 47.

Τεῦχος ἀκέφαλον καὶ λίαν ἐφθαρμένον, γραφέν, ὡς φαίνεται, περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκκαϊδεκάτης ἑκατονταετηρίδος· ὡς δὲ νῦν ἔχει, ἀριθμεῖ φύλλα χάρτινα 252 (μῆκ. 0,215, πλ. 0,155), καὶ περιέχει ἐν ἑαυτῷ ποικίλους λόγους διαφό-

ρων τῆς ἐκκλησίας πατέρων, βίους τινὰς ὁσίων ἀνδρῶν, περικοπὰς τε εὐαγγελικὰς καὶ λόγους ἀνωνύμους ἐν παραφράσει διὰ τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην Τεσσαρακοστήν· ἐξαιρέτως δὲ μνήμης ἀξιά εἰσι τὰ ἐφεξῆς κείμενα.

1. Ἀποκάλυψις ἀπόκρυφος τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀρχ. «Μετὰ τὴν ἀνάληψιν» κτλ., φύλλ. 11β Tischendorf, Apocalypses apocryphae. Lipsiæ 1866, σ. 70 κέ.

2. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Λόγος περὶ ἐξόδου ψυχῆς καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως». Ἀρχ. «Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ὅσοι τὰ τοῦ βίου μάται» κτλ.· φύλλ. 28. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου παρὰ τῷ Assemani, τ. 3, σ. 308. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Χρυσοστόμου παρὰ τῷ Migne τ. 60, σ. 735.

3. «Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ νηστείας», οὗ ἡ ἀρχή. «Πόθνησον τὴν καλὴν νηστείαν» κτλ., φ. 34 β. Ἀπόκρυφος καὶ ἀμνημόνευτος παρὰ τῷ Karles, Bibl. Græca, τ. 8, σ. 515.

4. «Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία εἰς τὸν ληστήν», ἧς ἡ ἀρχή. «Δεῦτε πάντες», φ. 47 β. Ἀπόκρυφος.

5. «Λόγος Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων εἰς τὴν γέννησιν τῆς ὑπαραγίας Θεοτόκου». Ἀρχ. «Ἐν ταῖς ἱστορίαις» κτλ., φ. 53 β. Tischendorf, Evangelia apocrypha. Lipsiæ 1876, σ. 1κέ.

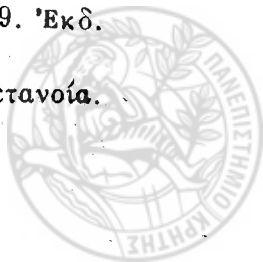
6. Γερμανοῦ α', ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἐγκώμιον εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ὅτε ἀπεδόθη ἐν τῷ ναῶ· τριετίζουσα ὑπὸ τῶν γονέων». Ἀρχ. «Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἐτέρα» κτλ., φ. 69 β. Migne τ. 100, σ. 309.

7. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «λόγος εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ Κυρίου». Ἀρχ. «Χριστὸς γεννᾶται· δοξάσατε», φ. 76 β. Migne τ. 36, σ. 312.

8. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Λόγος εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια», οὗ ἡ ἀρχή. «Ἡ πηγὴ τῶν εὐαγγελικῶν» κτλ., φ. 82 α3. Migne τ. 50, σ. 805.

9. Ἐφραίμ τοῦ Σύρου «Λόγος περὶ κρίσεως καὶ κατανύξεως», οὗ ἡ ἀρχή. «Δεῦτε πάντες, ἀδελφοί», φ. 99. Ἐκδ. Assemani τ. 2, σ. 50.

10. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος «περὶ μετανοία.

καὶ νηστείας καὶ ἔλενημοσόνης». Ἀρχ. «Καλὴ ἡ νηστεία κτλ. φ. 109. Fabricii-Harles, Bibl. græca, τ. 8, σ. 491.

11. Ἐφραίμ τοῦ Σύρου «Λόγος εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν». Ἀρχ. «Ἀγαπητοί, μηδὲν προτιμησώμεθα» κτλ., φ. 115. Fabricii Harles Bibliotheca Græca, τ. 8, σ. 235.

12. Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου «Λόγος εἰς τὸν τετασήμερον Λάζαρον, οὗ ἡ ἀρχή. «Ὡσπερ μήτηρ φιλόστοργος», φ. 124 β. Migne τ. 62. σ. 775.

13. Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου «Λόγος εἰς τὸ πάθος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὸ ὀπίσταν ἰξεβλήθῃ ὁ Ἀδάμ ἐκ τοῦ Παραδείσου, ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰσῆλθεν ὁ ληστής εἰς τὸν Παράδεισον» Ἀρχ. «Τῆς χθὲς ὑποσχέσεως» κτλ., φ. 128 β. Λόγος ἀπόκρυφος. Fabricii-Harles Biblioth. græca, τ. 8. σ. 525.

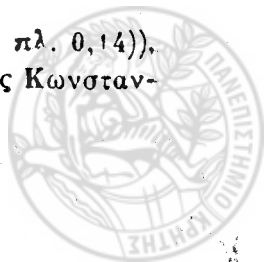
14. Ἰππολύτου, πάπα Ρώμης, λόγος παραβολικὸς εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ταύτην τοῦ ἀνθρώπου, καὶ περὶ τοῦ ὄψεως». Ἀρχ. «Δεῖ πάντα χριστιανὸν» κτλ., φ. 134.

15. Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὀσίας Παῖσας (γρ. Ταΐσας) τῆς ἀπὸ ἐταιρίδων. Ἀρχ. «Ἀγαπητοί μοι ἀδελφοί, βούλομαι διαγῆσασθαι» κτλ., φ. 138 β. Ἔτερα ἀντίγραφα τοῦ τύποις ἀνεκδότου τούτου βίου ὄρα παρὰ τῷ Harles. Bibl. græca, τ. 10, σ. 330. Ἀ. Π. Κεραμέως, Μαυρογορδάτειος Βιβλιοθήκη. Ἐν Κων)πόλει 1884—1888, τ. 1. σ. 156.

16. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὀσίου Ἀλεξίου. Ἀρχ. «Ἐγένετο τις ἀνὴρ εὐσεβής» κτλ., φ. 150. Ἔτερα ἀντίγραφα τοῦ τύποις ἀνεκδότου τούτου βίου ὄρα παρὰ τῷ Harles, Biblioth. græca, τ. 10, σ. 191. Ἀ. Π. Κεραμέως, Ἱεροσολυμιτὴν βιβλιοθήκην, τ. 1, σ. 226. Τομ. 2. σ. 67. H. Coxe, Catalogi cod. MSS. bibliothecæ Bodleianæ. Oxoni 1853, τ. 1, σ. 251. H. Omont, Catal. codicum hagiographorum græcorum bibliothecæ nationalis Parisiensis. Bruxellis 1896, σ. 5, 64 κτλ.

Ἀριθ. 48.

Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων 440 (μῆκ. 0 20, πλ. 0, 14)). ὄπερ ἐγράφη ἔτει 7174 [=1665—1666] ὑπὸ τινος Κωνσταν-

τίνου· περι δὲ τὸ τέλος τῆς ἑπτακαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος εἶχε τοῦτο Παντελῆς τις ἱερεὺς, ἐκ τῆς κώμης Ἀμπρηγκάντων. — Μαξίμου τοῦ Πελοποννησίου διδαχαί, ἦτοι Κυριακοδρόμιον. Ἔτερα ἀντίγραφα τῶν τύποις ἀνεκδότων τούτων διδαχῶν ὄρα ἐν τῇ ἐμῇ Ἐκθέσει παλαιογραφικῶν ἐρευνῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1886, σ. 4, 35, 38, 44. Ὡσαύτως ἐν τῇ ἐμῇ Ἱεροσολυμιτικῇ Βιβλιοθήκῃ, τ. 1, σ. 384, 416. Τόμ. 2, σ. 469, 594. Τόμ. 4, σ. 44. IV. Gardthausen, Catalogus codicum graecorum Sinaiticorum. Oxonii 1886, σ. 237. Σακελίωνος, Πατριακὴ Βιβλιοθήκη, σ. 177, 219. Σακελίωνος, Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, σ. 50, 60, 62, 68. Ἀ. Π. Κεραμέως, Μαυρογορδάτειος Βιβλιοθήκη, τ. 1, σ. 153. Ν. Κατραμῆ, Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζηκύνθου, σ. 159 καὶ 167. Β. Μυστακίδου, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐν Ἰωαννίνοις σχολείων. Ἐν Ἀθήναις 1886, σ. 31, 36.

Ἄριθ. 49.

Νομοκάνων ἐκ κεφαλαίων 286, γραφεὶς τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι. Ἄριθμεῖ φύλλα χάρτινα 222, μήκ. 0195, πλ. 0,145. Τὸ τεῦχος τοῦτο ἔτει 1765 φ ἢ Παρθενίου τοῦ Μεταξοπούλου.

Ἄριθ. 50.

Νομοκάνων ἐκ κεφαλαίων 262, γραφεὶς ἔτει 1614 φ, καθὰ δηλοῖ τὸ ἐν τέλει αὐτοῦ σημεῖωμα· ὅπερ ἔχει οὕτως. «Ἐτελῶθη αὐτῇ ἡ βύβλος τῶ θεῶν καὶ τῶ ἔρων νόμιμον εἰς τας α·χι·δ. ἐν μῆνι ἰουλλίου, τῆ ὑποχείρωσ Διμητρίου ἀμαρτωλοῦ. — Διμήτριος τὰχα καὶ ἱερεὺς.» Μετὰ τὸσημεῖωμα τοῦτο εὐρίσκονται πίνακες πασχαλίων. Τὸ τεῦχος τοῦτο ἀριθμεῖ φύλλα 178, μήκ. 0,20, πλ. 0,14.

Ἄριθ. 51.

Τετραεευαγγέλιον μεμβράνινον τῆς ὀνοκαιδεκάτης ἑκατον-

κη'

ταετηρίδος, ἀκέφαλον καὶ σφόδρα κεκολοβωμένον· πολλὰ δὲ φύλλα αὐτοῦ κεκομμένα εἰσι λίαν ἀσπλάγχχνως, ὡς ἔτυχε, καὶ πάλιν ἕτερα τεχνικῶς διὰ κοπίδος. Ἐντεῦθεν ἔστιν εἰκάσαι, ὅτι τὸ τεῦχος τοῦτο πρότερον εἶχεν ἐν ἑαυτῷ καὶ κοσμήματα, καὶ εἰκόνας ὀλοσελίδους καὶ γράμματα κεφαλαιώδη περικεκοσμημένα· ὡς δὲ νῦν ἔχει τὸ οὕτω κατεστραμμένον τοῦτο τεῦχος, ἀριθμεῖ φύλλα μόνα 194, μήκους 0, 21, πλάτους 0, 16.

Ἄριθ. 52

Τετραευαγγέλιον μεμβράνινον τῆς τρίτης καὶ δεκάτης ἑκονταετηρίδος· ἀριθμεῖ φύλλα 253 (μήκ. 0, 196, πλ. 0, 145) καὶ κεκοσμημένον ἔστι ταῖς εἰκόσι τῶν εὐαγγελιστῶν· τούτων δὲ τρεῖς ἐν ἀπλῷ σχεδίῳ καὶ ἀχρωμάτιστοι. Τὸ κείμενον ἐν μιᾷ τῶν σελίδων ἑκάστη μονόστηλον ἐκ γραμμῶν 26.

Ἄριθ. 53.

Μανουὴλ Μαλαξοῦ νομοκάνωτ ἐκ κεφαλαίων 272. Ἄριθμεῖ φύλλα χάρτου στυλπνοῦ 311 (μήκ. 0, 197, πλ. 0, 142), καὶ ἐγράφη τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ ἑκονταετηρίδι.

Ἄριθ. 54.

Τεῦχος ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐκ φύλλων χάρτου στυλπνοῦ 174, μήκ. 0, 195, πλ. 0, 13. Ἐγράφη περὶ τὸ τέλος τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκονταετηρίδος. — Φύλλ. 1 κέ. «Ἀναστασιματάριον σύντομον, κατὰ τὸ ὕφος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας· συντεθεῖς [sic] παρὰ τοῦ Λαμπαδαρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου». — Φύλλ. 78 κέ. «Εἰρημολόγιον συντεθὲν κατὰ τὸ ὕφος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας παρὰ τοῦ μακαρίτου Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου».

Ἄριθ. 55.

Μαθηματικόν χάρτινον ἐκ φύλλων 172, μήκ. 0, 19, πλ.

0,145. Ἐγράφη περιτὸ τέλος τῆς ἐπτακαίδεκάτης ἐκατονταετηρίδος καὶ περιέχει ἐν ἑαυτῷ τὰ ἐξῆς κείμενα μετὰ τῆς συνήθους ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας Σεβαστοῦ τοῦ Κυμνίτου. — α') Κανόνες ἰαμβικοὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκνοῦ. — β') Βασιλείου τοῦ μεγάλου ὁμιλία περὶ τοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν αἷτιος τῶν κακῶν ὁ θεός. — γ') Θεοδώρου Προδρόμου «τετραστιχα ἰαμβεῖα καὶ ἠρῶα εἰς τὰ κεφαλαιώδως ρηθέντα ἐν τῇ Παλαιᾷ Πάσῃ Γραφῇ».

Ἄριθ. 56.

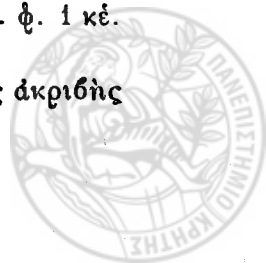
Ἠράξεις καὶ ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων. Τεῦχος ἀκέφαλόν τε καὶ κολοβόν, γραφὲν τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἐκατονταετηρίδι, καὶ νῦν, ὡς ἔχει, συγκείμενον ἐξ 117 φύλλων βαμβακεροῦ χάρτου· ἔστι δὲ μήκους 0,21, πλ. 0,135.

Ἄριθ. 57.

Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων 167, μήκους 0,197, πλ. 0,145. Ἐγράφη τοῦτο τῇ ἐπτακαίδεκάτῃ ἐκατονταετηρίδι, καὶ ἐκοσμήθη φιλοκάλως πολλοῖς μεγάλοις κεφαλαιώδεσι γράμμασιν, ἅτινα πάντα εἰσὶ γεγραμμένα διὰ κοκκίνης βαφῆς, οὕτω δὲ εἰσὶ περικεκοσμημένα, ὥστε τινὰ μὲν παριστῶσιν ἄνθη ποικίλα, ἕτερα δὲ ἀνθρώπους, ἕτερα δὲ πάλιν ἄλλα τινὰ ἀντικείμενα πάντων ὁμῶς τούτων τῶν γραμμάτων ἐν ἑστὶ μέγιστον, τὸ ἐν τῷ 166ῳ φύλλῳ Τ, ὅπερ ἐμπερικλείει μικροῖς κεφαλαιώδεσι γράμματι τὸ ὄνομα τοῦ καλλιγράφου· ἀναγινώσεται δὲ τοῦτο οὕτω. «ΧΕΙΡΙΕΡΕΗΙ' | 8 Ἰ ΚΡΙΤΟΣ ΚΑΙ ΓΡΩ | ΤΟΣ \textbackslash ΓΓΕΛΔ' ΑΛΕΞ | ΑΝΔΡΕΙ = «Χεῖρ Ἰερεμίου τοῦ Κριτὸς (sic) καὶ πρωτοσυγγέλ(λ)ου Ἀλεξανδρείας». Ἐν σούτῳ μὲν οὖν τῷ τεύχει περιέχονται διάφορα κείμενα, ἐξ ὧν ἐγὼ μνήμης ἄξια κρίνω τὰ ἐπόμενα.

1. «Ἐκθεσις κεφαλαίων παραινετικῶν, σχεδιασθεῖσα παρὰ Ἀγαπητοῦ διακόνου τῆς Μεγάλης Ἐκκλήσιας» κτλ. φ. 1 κέ. Migne τ. 86, σ. 1164—1185.

2. Τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκνοῦ «ἐκθεσις ἀκριβῆς

τῆς ὀρθοδόξου πίστεως». Ἄρχ. «Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε» κτλ. φ. 10. Migne τ. 94, σ. 789 κέ.

3. «Μιχαὴλ συγκέλου λίβελλος περὶ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀνωμίτου ἡμῶν πίστεως», φ. 34 β. Fabricii-Harbes, Bibl. graeca, τ. 11, σ. 187.

4. Διάφοροι λόγοι ἀνώνυμοι χαρακτῆρος ἀσκητικοῦ.

5. Τεμάχην ἐκ συγγραφῶν Γρηγορίου Νύσσης, Θεοδώρου ἐπισκόπου Κύρου, Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Γρηγορίου Θεολόγου, Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, Ἰουστίνου μάρτυρος, Ἀναστασίου Σιναΐτου, Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας, Μιχαὴλ Γλυκᾶ, καὶ τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ.

6. «Θεωρία ὠφελιμωτάτη περὶ τοῦ γινώσκειν ἑαυτὸν παρὰ Μανουήλου τοῦ Μωσχίτου» (sic). Ἄρχ. «Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου ταλαιπωρίας κτλ.», φ. 150. Ἐμμανουὴλ ὁ Μοσχέτης ἦν Κρήσις καὶ ἀπλῶς ἐγινώσκετο ὡς ἀπόφοιτος τοῦ ἐν Παταδίῳ πανεπιστημίου (Κ. Σάθα, Νεοελληνικὴ φιλολογία, σ. 237)· νῦν δὲ πρῶτον γινώσκεται ἐντεῦθεν ὡς συγγραφεὺς πονηματίου περὶ τοῦ γινῶθι σαυτὸν.

Ἄριθ. 58.

Τεῦχος ἐκ φύλλων 166 στιλπνοῦ χάρτου, μήκ. 0,186. πλ. 0,142. Κατὰ τοὺς ἐν τέλει αὐτοῦ πασχαλίους πίνακας ἐγράφη ἔτει 1675-φ, τῆς δὲ μονῆς τοῦ Σουμελαῖ κτῆμα ἐγένετο ἔτει 1755 φ.—Ἐπιγραφή. «Τὸ παρὸν βιβλίον ἐσύθησεν εἰς ἑλληνικὴν γλῶτταν ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς ἡμῶν κύριος Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός, ὁποῦ ὕστερον ὀνομάσθηκεν δι' ἃ του θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχῆματος Ἰωᾶσαφ μοναχός· εἰς τοὺς ᾧ τξ ἀπὸ τὴν ἑνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ μετὰ φρασθεῖς δὲ εἰς κοινήν γλῶτταν ὑπο Μελετίου Συρίγου ἁχλε ον δεινυβρίου ᾰπ εἰς Μολδοβλαχίαν (διὰ παρακινήσεως τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ θεοσεβεστάτου αὐθέντιου πάσης Μολδοβλαχίας) κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου βρεβόνδα». Ἔτερα ἀντίγραφα τῆς τύποις ἀνεκδότου ταύτης παραφράσεως Μελετίου τοῦ Συρίγου ὄρα παρὰ τῷ Σακκελίῳ, Πατμιακῇ βί

βλαιοθήκη, σ. 167, καὶ ἐν τῇ ἡμετέρῃ Ἱεροσολυμιτικῇ βιβλιοθήκῃ, τ. 4, σ. 40.

Ἄριθ. 59.

Τεῦχος μεμβράνινον ἐκ φύλλων 51, μῆκ. 0,186, πλ. 0,13. Ἐγράφη τοῦτο περὶ τὸ μέσον τῆς τετάρτης καὶ δεκάτης ἑκονταετηρίδος, καὶ περιέχει ἐν ἑαυτῷ τὰς θείας καὶ ἱερὰς λειτουργίας Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Βασιλείου τοῦ μεγάλου, καὶ τὴν τῶν Προηγιασμένων.

Ἄριθ. 60.

Πανηγυρικὸν ἐκ φύλλων 205 παχινάτου χάρτου (μῆκ. 0,20, πλ. 0,135) ὅπερ ἐγράφη περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς τετάρτης καὶ δεκάτης ἑκονταετηρίδος. Ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ κειμένων ἐσημειωσάμην ἐξαιρέτως τὰ ἐπόμενα.

1. Πρόκλου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως «Λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν». Ἄρχ. «Δεῦτε, φιλέορτοι, καὶ σήμερον», φ. 15. Migne τ. 65, σ. 764.

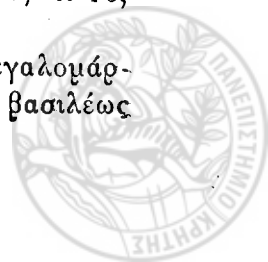
2. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «λόγος περὶ ψυχῆς ὠφέλειαν» (κῶδ. ὀφέλιαν). Ἄρχ. «Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, μηδὲν προτιμησώμεθα» κτλ., φ. 19. Ἐν τῷ 47^ο κώδικι (φύλλ. 115) ἐπ' ὀνόματι Ἐφραίμ τοῦ Σύρου.

3. Ἐφραίμ τοῦ Σύρου «λόγος -- κατανυκτικὸς καὶ περὶ ψυχῆς ὠφέλειαν». Ἄρχ. Δεῦτε, ἀγαπητοί, δεῦτε» κτλ., φ. 24.

4. Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, οὗ ἡ ἀρχή. «Σήμερον τοῦ σωτῆρος» κτλ., φ. 35. Κείμενον ἀσημείωτον παρὰ τῷ Φαβρικήῳ (τ. 10, σ. 230) καὶ κατ' ἀκολουθίαν τύποις ἀνέδοτον.

5. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου Νικολάου. Ἄρχ. «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν» κτλ., φ. 48. Καὶ τοῦτο τὸ κείμενον ἀσημείωτον ἐν τῷ ἀγιολογικῷ πίνακι τοῦ Φαβρικήου, τ. 10, σ. 298.

6. «Θαῦμα γενόμενον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου». Ἄρχ. «Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως

Κωνσταντίνου», φ. 63. Καὶ τοῦτο ἀσημεῖωτον παρὰ τῷ Φαβρικήῳ, τ. 10, σ. 333 κέ.

7. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Λόγος εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου», φ. 72 β.

8. Τοῦ αὐτοῦ «Λόγος εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια», φ. 77 β.

9. Τοῦ αὐτοῦ «Λόγος εἰς τὴν τριήμερον ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου», φ. 81.

10. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτῆτα», φ. 83.

11. Τοῦ αὐτοῦ «Λόγος εἰς τὸ γενέσιον τοῦ Κυρίου», οὐ ἡ ἀρχή. «Χριστὸς γεννᾶται», φ. 85.

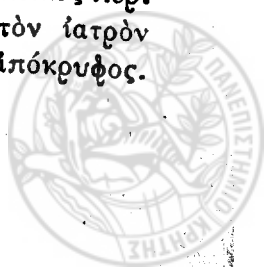
12. Κυρίλλου (Ἀλεξανδρείας) «Λόγος εἰς τὴν Ἰπαπαντήν», οὐ ἡ ἀρχή : «Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ», φ. 94 β. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἀπάντων αὐτοῦ, τῇ γενομένῃ ὑπὸ Θωμᾶ Milles (Oxonīa 1703, σ. 318) καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογία τοῦ Milne, τ. 33, σ. 1188.

13. Μαρτύριον τῆς ἁγίας Βαρβάρας, οὐ ἡ ἀρχή ; «Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς» κτλ., φ. 100. Ἔτερα ἀντίγραφα τοῦ τύποις ἀνεκδότου τούτου κειμένου ὄρα παρὰ τῷ Φαβρικήῳ. Harles, Bibl. græca τ. 10, σ. 203. Α. Π. Κεραμέως, Μαυρογορδάτειος Βιβλιοθήκη, τ. 1. σ. 160. H. Omont, Catalogue des MTS. grecs de la bibliothèque royale de Bruxelles. Gand 1885, σ. 40. Catalogus codicum hagiographicorum græc. bibl. nat. Parisiensis, σ. 34, 63, 328 κέ.

14. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Λόγος εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον» Ἄρ. «Σήμερον (ἐκ νεκρῶν) ἐγειρόμενος», φ. 104 β. Fabricii-Harles, Bibl. græca, τ. 8, σ. 521.

15. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου Συμεῶν τοῦ Στυλίου. Ἄρχ. «Μυστήριον ξένον καὶ παράδοξον», φ. 113. Κείμενον τύποις ἀνεκδοτον. Ὅρα Fabricii-Harles, Bibl. græca, τ. 10, σ. 324.

16. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Λόγος κατανοητικὸς περὶ ψυχῆς ὠφέλιαν». Ἄρχ. «Σήμερον, ἀγαπητοί, τὸν ἰατρὸν (τῶν ψυχῶν) προσκυνήσωμεν», φ. 114. Λόγος ἀπόκρυφος. Fabricii Harles, τ. 8. σ. 521.

17. Θαῦμα γενόμενον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τὸ πῶς εἶδεν ὁ ἐνδόξος Γεώργιος τὸν Θεὸν φανερώς», Ἀρχ. «Ἄρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς» κτλ., φ. 117 β. Κείμενον ἀσημεϊωτον παρὰ τῷ Φαβρικήῳ Harles, τ. 10, σ. 229 κέ. Ἀντίγραφον ὁμοῦ αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐν Παρισίοις. "Ora Catal. codicum hagiographicorum, σ. 69.

18. Μαρτύριον τῆς ἁγίας Μαρίνης, οὗ ἡ ἀρχή. «Τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου» κτλ., φ. 121 β. H. Usener, Acta S. Marinae et S. Christophori. Bonn, 1886, σ. 15 κέ.

19. Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ ἐγκώμιον εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου, φ. 133 β.

20. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Λόγος εἰς τὸν χαιρετισμὸν» τῆς Θεοτόκου, φ. 138 β.

21. «Θεοδότου ἐλαχίστου μοναχοῦ λόγος εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν» τῆς Θεοτόκου. Ἀρχ. «Ὅταν ἡ χειμέριος» κτλ., φ. 145. Bollandiani, Bibliotheca agiographica graeca. Bruxellis 1895, σ. 79.

22. Ἐπιφανίου Κύπρου λόγος εἰς τὴν Θεόσωμον ταφήν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀρχ. «Τί τοῦτο σήμερον» κτλ., φ. 152. Migne τ. 43, σ. 440.

23. Μαρτύριον τῆς ἁγίας Κυριακῆς, οὗ ἡ ἀρχή. «Οὐδὲν τοῦ κατὰ Θεὸν» κτλ., φ. 168. Κείμενον ἀσημεϊωτον παρὰ τῷ Φαβρικήῳ-Harles, τ. 10, σ. 216.

24. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου Παφνουτίου καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης. Ἀρχ. «Ἐγένετο ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ» κτλ., φ. 181 β. Analecta Bollandiana, τ. 2, σ. 196 κέ.

25. «Διήγησις τοῦ ἀββᾶ Ἡσαίου», ἧς ἡ ἀρχή: «Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Ἡσαίας, ὅτι καθεζομένου» κτλ., φ. 191.

26. Μαρτύριον τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, οὗ ἡ ἀρχή: «Κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους» κτλ., φ. 195.

27. Βίος καὶ ἀνατροφή τοῦ ἁγίου Βασιλείου τοῦ μεγάλου. Ἀρχ. «Ἀρχὴ τῶν χαρίτων», φ. 292 β. Τὸ τέλος τοῦ τύποις ἀνεκδότου τούτου κειμένου ἐλλεῖπει τῷ κώδικι.

Ἀριθ. 61.

Τετραευαγγέλιον μεμβράνινον μετὰ τοῦ κανόνος τοῦ Εὐ-

σεβίου καὶ τῶν ὑποθέσεων· ἐγράφη τῇ ἐνδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι καὶ σύγκειται ἐκ φύλλων 324, μῆκ. 0, 18, πλ. 0, 145.

Ἄριθ. 62.

Τεῦχος ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐκ φύλλων 193 στιλ-
πνοῦ χάρτου, μῆκ. 0,19 πλ. 0,125. Ἐγράφη καὶ τοῦτο ὑφ'
ἥς χειρὸς ἐγράφη καὶ τὸ 54ον τεῦχος. — «Ἀνθολογία συντε-
θεῖσα παρὰ διαφόρων ποιητῶν, οἷον Πέτρου Πελοποννησίου,
Ἰακώβου πρωτοψάλτου καὶ Μπερεκέτη». Τὸ τέλος ἐλλείπει.

Ἄριθ. 63.

Νομοκάνων χάρτινος ἐκ φύλλων 240, μῆκ. 0,16, πλ. 0,11.
Ἐγράφη ἔτει 1311 φ, καθὰ δείκνυσι τὸ ἐν τέλει αὐτοῦ ση-
μείωμα, ἔχων οὕτως. «† Ἐτελιώθη ἡ παροῦσα καὶ ψυχό-
φελ(ο)ς βίβλ(ο)ς αὕτη μὲν δεκεμβρίῳ 6' ἰνδ. ἰ ἔτους 5ῶκ.
ἐξεπιτροπ(ῆς) καὶ μοχθοῦ τοῦ πανοσ(ιω)τ(ά)τ(ου) καθ(η)γου-
μεν(ου) τῆς εὐάγους μονῆς τῆς ὑπεραγίας.Θ(εοτό)κου τῆς
Σουμειλητήσης Λε(ον)τ(ίου) ιερω(μον)άχ(ου) διὰ χειρὸς
Γερμανοῦ ιερω(μον)άχ(ου) καὶ ἀμαρτωλ(οῦ), καὶ οἱ ἐντυχά-
νοντες [εὐχ]εσθε αὐτοῦς δια τὸν Κ(ύριο)ν καὶ Κ(ύριο)ς [συγ-
χω]ρίση τα ὀφιλήματα ἡμῶν».

Ἄριθ. 64.

Ψαλτήριον χάρτινον τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης ἑκατοντα-
ετηρίδος ἐκ φύλλων 115 (μῆκ. 0,17, πλ. 0,12), ὧν ἕνια ἐγρά-
φησαν τῇ 16-ῃ ἑκατονταετηρίδι.

Ἄριθ. 65.

Τεῦχος ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐκ φύλλων 610 στιλ-
πνοῦ χάρτου (μῆκ. 0,165, πλ. 0,11). Ἐγράφη ἔτει 1813 φ. —
Ἐπιγραφή: «Κύρ Ἰωάννου τοῦ Κοκουζέλι. Ἐξήγησις κύρ
τρην λαμπαδαρίου Πελοποννησίου --- μεταγραφὴν δὲ ἐκ

τοῦ προτοτύπου (sic) ἐν τῇ κατα Καισαρ(ε)ία (sic) μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου (ὑπὸ Θεοφίλου μοναχοῦ ἐν ἔτη (sic) σωτηρίῳ αὐγ' κατὰ μῆνα, μαΐου απ.). Ἐν τῷ τεύχει τούτῳ περιέχονται καὶ συνθέσεις Γεωργίου τοῦ Κρητός, Γεωργίου Λαμπαδαρίου, Ἀποστόλου Κανσταχίου (κανστρισίου;), Ἰακώβου πρωτοψάλτου καὶ Δανιὴλ πρωτοψάλτου.

Ἄριθ. 66.

Τεύχος χάρτινον ἀκέφαλόν τε καὶ κολοβόν καὶ σφόδρα πολλαχοῦ καταβεβλαμμένον· ὑπερ ἐγράφη, κατὰ τὰ πρὸς τῷ τέλει αὐτοῦ πασχάλια, μεταξὺ τοῦ 1325-ου καὶ τοῦ 1326-ου ἔτους· ὡς δὲ νῦν ἔχει, ἀριθμεῖ φύλλα 105, μήκ. 0,165, πλ. 0,11· τῶν δ' ἐν αὐτῷ περιεχομένων κειμένων ἐγὼ κατ' ἐξαιρέσιν ἐσημειώσαμην ταῦτα:— α') Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου «Λόγος περὶ τῆς τῶν παρόντων ματαιότητος καὶ περὶ ἐξόδου ψυχῆς». Ἄρχ. «Ἄγαπτοι, ὅσοι τὰ τοῦ βίου μάταια» κτλ., φ. 34.-- β') Ἐφραίμ τοῦ Σύρου «Περὶ τῶν λεγόντων μὴ εἶναι ἀνάστασιν νεκρῶν, οἵτινες ἐστράφησαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ γεγόνασιν ὅμοιοι ἐθνικῶν». Ἄρχ. «Μὴ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί μου» κτλ., φ. 43.— γ') Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου «Λόγος περὶ νηστείας, οὗ ἡ ἀρχή· «Σήμερον ἀγαπτοι» κτλ., φ. 47.— δ') Ἀναστασίου Σιναΐτου «Ὁμιλία ῥηθεῖσα εἰς τὸν ἕκτον ψαλμόν». Ἄρχ. «Πρέπουσαν ἀρχὴν εἰλικρινοῦς» κτλ., φ. 79.— ε') Πασχάλια μεταξὺ τῶν ἐτῶν Ψωλδ' καὶ Ψωμθ', φ. 104 β.

Ἄριθ. 67.

Τεύχος ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἀκέφαλόν τε καὶ κολοβόν καὶ πολλαχοῦ σφόδρα κατακερματισμένον. Ἐγράφη τῇ ἑπτακαδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι καὶ, ὡς νῦν ἔχει, ἀριθμεῖ φύλλα χάρτου στιλπνοῦ 189, μήκ. 0,15, πλ. 0,105.

Ἄριθ. 68.

Τεύχος χάρτινον καὶ ἀκέφαλον ἐκ φύλλων 212, μήκ. 0,157,

πλ. 0,10. Ἐγράφη, κατὰ τὸ ἐν αὐτῷ πασχάλιον, ἔτει 1573 φ-
σημειωτέα δὲ κείμενα περιέχει μεταξὺ ἄλλων τινῶν καὶ ταῦτα:

1. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Λόγος περὶ τῆς μελλού-
σης κρίσεως». Ἀρχ. «Τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου φανέντος»
κτλ., φ. 18 β. Κείμενον ἀσημείωτον ἐν τῷ πίνακι τῶν χρυ-
σοστομικῶν πονημάτων.

2. Ἐφραὴμ τοῦ Σύρου «Λόγος περὶ ἀγάπης καὶ περὶ μετα-
νοίας καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως». Ἀρχ. «Μηδὲν προτιμη-
σώμεθα» κτλ., φ. 23. Ὅρα τεῦχος 47-ον, φ. 115.

3. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Περὶ Παλαιᾶς Διαθήκης
καὶ ἱστορίας περὶ τοῦ δικαίου πατριάρχου Ἀβραάμ». Ἀρχ.
«Ἀβραάμ τὸ μέτρον» κτλ., φ. 48.

4. «Πασχάλιον σὺν Θεῷ ἀρχόμενον ἀπὸ Χριστοῦ ἔτει (sic)
ἀφοῦ. ζπα' ἰνδικτιῶνος α', ἡλίου κύκλ. κε' σελήνης κύκλ.
ιγ', θεμέλιον σελήνης κς'», φ. 77.

5. Διήγησις περὶ τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ.
Ἀρχ. «Ἐγένετο ἐν πόλει Νεοκαισαρείας δαιμόνων κατοικη-
τήριον» κτλ. φ. 101.

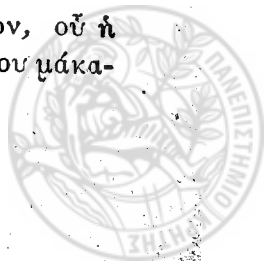
6. Ἀποσπάσματα περὶ νηστείας ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν
Ἀποστόλων, ἐκ τοῦ Νομοκάνονος καὶ ἐκ τῶν συγγραφῶν
διαφόρων πατέρων, οἷον Πέτρου Ἀλεξανδρείας, Ἐπιφανίου
Κύπρου, Βασιλείου Καισαρείας, Νικολάου (πατριάρχου) κτλ.
φ. 110 κέ.

7. «Τοῦ ἀγίου Σοφριανοῦ [Σωφρονίου;] φιλοσόφου καὶ ὀη-
τόρου (sic) ὁμιλία περὶ ἐκκλήσιαστικῆς καταστάσεως». Ἀρχ.
«Εἰ μετρεῖτε σπιθαμῆ» κτλ., φ. 140.

8. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «Ἀλφάβητος παραινετικὸς
πρὸς φιλόπονον παιδίον». Ἀρχ. «Ἄνω πτέρωσον» κτλ., φ.
146 β. Migne τ. 37, σ. 908.

9. Θαύματα τοῦ ἀγίου Γεωργίου. «Εἰς τὸν τόπον τῆς Συ-
ρίας» κτλ., φ. 178.

10. Ποίημα ἀνεπίγραφον καὶ τύποις ἀνέκδοτον, οὗ ἡ
ἀρχή: «Ἐξαγόρευσις, ἰλέωσις πταισμάτων | Ἀλεξίου μάκα-
ρος, τρισαριστέως» κτλ., φ. 197.

Ἄριθ. 69.

Νομοκάνων ἐκ κεφαλαίων 235, ὅστις ἐγράφη ἔτει 1697 φ, καθὰ δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐξῆς τοῦ καλλιγράφου σημειώματος· «† Ἐτελειώθη σὺν Θεῷ μὲνι ἰουλλίφ λ̄ ᾱ ἠ ἀχ'ιζ' διὰ χειρὸς εὐτελοῦς τῶν ἱερομονάχων Ἀρσενίου». Φύλλα 194, μήκ. 0,148, πλ. 0,105.

Ἄριθ. 70.

Τεῦχος χάρτινον τῆς ἐπτακαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκ φύλλων 166. μήκ. 0,15, πλ. 0,10. Ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ κειμένων ἐσημειωσάμην ἐξαιρέτως τὰ ἐπόμενα :

1. Διήγησις περὶ τοῦ βίου τοῦ μαῖστορος τῆς μουσικῆς Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη. Ἀρχ. «Δεῦτε πάντες οἱ λαοὶ» κτλ., φ. 1. Στεφάνου Λαμπαδαρίου, Κρηπὶς, ἤτοι νέα στοιχειώδης διδασκαλία τοῦ θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἐν Κων/πόλει 1875, σ. 132—136. Πολυχρονίου Σύρκου. Ὁ βίος Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη ὡς πηγὴ τῆς βουλγαρικῆς ἱστορίας (ρωσιστί). Ἐν Πετρούπολει.

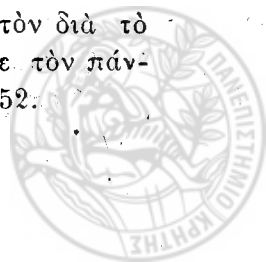
2. Παραινέσεις πρὸς ἀρχαρίους μοναχοὺς.

3) «Διήγησις εἰς τὸν θρῆνον τοῦ προφήτου Ἰερεμίου περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ εἰς τὴν ἀνάλωσιν ταύτης, καὶ περὶ τῆς ἐκστάσεως Ἀβιμέλεχ». Ἀρχ. «Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις» κτλ., φ. 130. Ἔτερα ἀντίγραφα ὄρα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἱεροσολυμ. βιβλιοθήκῃ, τ. 1, σ. 152. Τόμ. 2, σ. 545.

4. Διήγησις περὶ τῶν ἁγίων ἐπτὰ παιδῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ. Ἀρχ. «Οὗτοι οἱ ἅγιοι ὑπῆρχον ἐπὶ Δεκίου» κτλ., φ. 142 β.

5. Ὠδάριον τοῦ βασιλέως κυροῦ Λεοντος τοῦ σοφοῦ κατανυκτικόν, κατὰ ἀλφάβητον» κτλ. Ἀρχ. «Ἄρα τίς γῆθεν ἀείρας» κτλ., φ. 149. Migne τ. 107, σ. 309.

6. Στίχοι θρηνητικοὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν διὰ τὸ Μέγα Σάββατον. Ἀρχ. «Δεῦτε, βροτοί, θεάσασθε τὸν πάντων βασιλέα ἐπὶ σταυροῦ κρεμάμενον» κτλ., φ. 152.

Ἄριθ. 71.

Εὐχολόγιον ἀκέφαλον τῆς ἐκκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκ φύλλων χάρτου 189, μήκ. 0,14, πλ. 0,105.

Ἄριθ. 72.

Εὐχολόγιον χάρτινον ἐκ φύλλων 228, μήκ. 0,141, πλ. 0,105. Ἐγράφη ἔτει 1613 | 1614· ἔτει δὲ 1759φ ἦν τοῦτο ἱδιον Εὐγενίου Σουμελιώτου. Τὸ σημεῖωμα τοῦ καλλιγράφου ἔχει οὕτως (φ. 130 β). «Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον, ἐπὶ ἔτους, ζρκῶ φ ἰνδικτιῶνος ιβ'ης, ὑπὸ χειρὸς Γρηγορίου (μον)αχ(οῦ) καὶ ἀμαρτωλοῦ τῶν πάντων».

Ἄριθ. 73.

Ψαλτήριον ἀκέφαλον τῆς ἐκκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκ φύλλων 168 στιλπνοῦ καὶ παχέος χάρτου, μήκ. 0,145, πλ. 0,105.

Ἄριθ. 74.

Τετραευαγγέλιον, γραφὲν διὰ γραμμάτων λεπτοτάτων περὶ τὸ τέλος τῆς ἑνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ συνιστάμενον ἐκ φύλλων μεμβρανίνων 266 καὶ 44 βουβυκίνων φύλλων, ἅτινα προσετέθησαν, ἀναπληρώσεως ἕνεκα τοῦ κειμένου, τῆ 13ῃ ἑκατονταετηρίδι.

Ἄριθ. 75.

Τεῦχος ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐκ φύλλων 368 στιλπνοῦ χάρτου, μήκ. 0,14, πλ. 0,10. Ἐγράφη περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος. — Παλαδική, ἧς προτέτακται ἡ συνήθης περὶ τῶν σημαδοφῶνων πραγματεία. Ἐν τῷ 311φ φύλλῳ ὑπάρχουσιν οἱ ἐπόμενοι τοῦ καλλιγράφου στίχοι.

Ἐἴληφε τέρμα βίβλος ἡ Θεοῦ λόγων
ἐκ χειρὸς καμοῦ τοῦ τάλανος Δαμιανοῦ·

σὺ δὲ παντάναξ ὁ ὢν αὐχὴν καὶ στύλος
 συναύλησόν με ἐν τῇ τῶν ζώντων χώρα,
 ὡπως ἀγαλλόμενος διηνεκῶς τε
 σὸν κράτος ὑμῶ μετὰ τῶν ἀγίων.

Ἄλλοι στίχοι

Αὕτη ἡ βίβλος εἶληθε, τὸ τέλος ἀπομύνα
 Δαμιανὸν τὸν μουσικὸν Παρασκευῆ ἡμέρα.
 Ὅσοι λοιπὸν τὴν ψάλλεται, κί ὅσοι τὴν μελετᾶται,
 παρακαλῶ σας ἀδελφοὶ μὴν μοῦ ἀμνημονεῖτε.

Οὗτος ὁ Δαμιανὸς ταυτίζεται πιθανῶς τῷ ὁμωνύμῳ ἱερο-
 μονάχῳ τῷ Βατοπεδινῷ, οὗ ποικίλα μουσικὰ συνθέματα εὑ-
 ρον ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις. Ὅρα τὴν ἡμε-
 τέραν Μαυρογορδ. Βιβλιοθ. σ. 27, 113, 115, 118, καὶ τὴν Ἱε-
 ροσολυμ. Βιβλιοθ. τ. 1, σ. 248, 367, 371, 378.

Ἀριθ. 76.

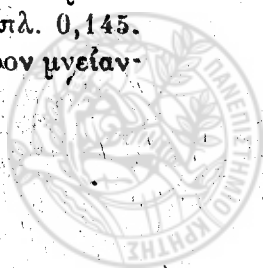
Σύλλογὴ παρακλητικῶν ῥηματικῶν κανόνων καὶ ποικίλων
 εὐχῶν, γραφεῖσα φιλοκάλως διὰ λεπτογραμμίας τῇ πεντε-
 καιδεκάτῃ ἑκατονταετηρίῳ. Τεῦχος ἐκ φύλλων 339 στιλπνοῦ
 καὶ παχέος χάρτου, μήκ. 0,124, πλ. 0,098.

Ἀριθ. 77.

Τεῦχος ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, γραφὲν περὶ τὸ τέλος
 τῆς ἑπτακαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ συνιστάμενον ἐκ
 φύλλων 249 στιλπνοῦ χάρτου, μήκ. 0,15 πλ. 0, 105. Ἦν δὲ
 τοῦτ' ὅτε Θεοχαρόγλου τινὸς ἐκ κώμης Δηβερᾶς.

Ἀριθ. 78.

Λεξικὸν ἀκέφαλον καὶ κολοβόν, γραφὲν περὶ τὴν ἀρχὴν
 τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ συνιστάμενον
 ὡς νῦν ἔχει, ἐκ φύλλων χάρτου 144, μήκ. 0,213, πλ. 0,145.
 Ἐν τῷ λεξικῷ τούτῳ οὐδενὸς ἐγὼ συγγραφέως εὑρον μνησάν-

μ'

δείγματος ἕνεκα, παρατίθεται ὧδε τὸ ἐπόμενον ἀπόσπασμα (φ. 5): «**Ἀγκυλοτόξους, ἐπικαμπῆ τόξα ἔχοντας. Ἀγκωνίσκοι, σκευὴ τιμωρητικά. Ἄγροικος ὁ ἀμαθής, ἄγροικος καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ αὐλιζόμενος. Ἀγλαότιμος ὁ λαμπρῶς τετιμημένος. Ἀγχιμαχῆται (οἱ) συστάδην μαχόμενοι. Ἀγχίστροφος ὁ εὐπερίστροφος. Ἀγνωρίδης, αὐθάδης. Ἀγαστόρων, τῶν ὁμογάστρων**» κτλ. Τέλος «**Παίει, τύπτει**».

Ἄρ.θ. 79.

Αἱ θεῖαι λειτουργίαι, γραφεῖσαι μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1670-1671. Φύλλα στιλπνοῦ χάρτου 93, μήκ. 0,208, πλ. 0,15. Ἐν τῷ τέλει τοῦ κώδικος ὁ τῶν λειτουργιῶν ἀντιγραφεὺς ἐσημειώσατο ταῦτα: «† Ἡ Θεία λειτουργία ἐγράφη διαχειρὸς Ἀρσενίου ἐλαχίστου θυροδὸς ἐκ μονῆς τῆς παντοκράτορος Θεοτόκου καὶ δειπαρθένου Μαρίας τῆς Σουμελύτισας. Ἔτους, ζροθ'». Περὶ τοῦ Ἀρσενίου τούτου ὄρα Ε. Κυριακίδην ἐν ταῖς Βιογραφίαις, σ. 60.

Ἄριθ. 80.

Ἀπύστολος χάρτινος τῆς ἐπτακαϊδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκ φύλλων 133, μήκ. 0,21, πλ. 0,15. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου ὑπάρχει τὸ σημεῖωμα τοῦτο «Ὁ παρὸν θεῖος καὶ ἱερός Ἀπόστολος ἐτιλειώθει ἐν μηνὶ αὐγοῦστῳ κς'».

Ἄριθ. 81.

(Ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς).— Τετραευαγγέλιον μεμβράνινον, τὸ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου λεγόμενον, περιέχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν πρὸς Καρπιανὸν ἐπιστολὴν τοῦ Εὐσεβίου καὶ τὰ κακόνια αὐτοῦ. Ἐγράφη δὲ τοῦτο τῇ ἐδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι καὶ ἀριθμεῖ φύλλα μεμβράνινα 219 (μήκ. 0,22, πλ. 0,18) καὶ 4 ἀναπληρωματικά χάρτινα τῆς 13ης ἑκατ. Περιέχονται ἐν αὐτῷ τέσσαρες ὁλοσέλιδοι πίνακες, ἀπεικάζοντες μετὰ ζωηρῶν χρωμάτων καὶ χρυσογρα-

φίας τοὺς εὐαγγελιστάς, κοσμήματά τε ζωηρὰ καὶ χαρίεντα, σχήματος τετραγώνου παραλληλογράμμου, καὶ καλὰ τινα κεφαλαιώδη γράμματα· ἀλλὰ τὸ τεῦχος τοῦτο κατεβύρωσαν ἀτυχῶς πολλαχοῦ διάφοροι διάφορων ἐποχῶν προσκυνηταί τε καὶ ἱερεῖς, γράψαντες ἐν αὐτῷ σημειώματα, ὀνόματα καὶ δεήσεις. Τὸ κείμενον τῶν Εὐαγγελίων ἐν μιᾷ τῶν σελίδων ἐκάστη ἐστὶ μονόστηλον ἐκ γραμμῶν 22. Τὸ ὅλον τεῦχος ἐστὶν ἐσταχωμένον, ἡ δὲ πρώτη τῶν πινακίδων αὐτοῦ φέρει κοσμήματά τινα ἀργυρᾶ· ταῦτα δὲ περικυκλοῦσι σταυροὺς ἀργυροῦν, ὃν ὁ τεχνίτης ἐκόσμησεν ἐκτετυπωμένως ταῖς εἰκόσι τῶν τεσσάρων εὐαγγελιστῶν.

Ἄριθ. 82.

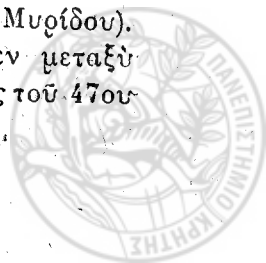
(Ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς).—Τετραευαγγέλιον μεμβράνινον τῆς τρίτης καὶ δεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκ φύλλων 235, μήκ. 0,223, πλ. 0,145. Τὸ κείμενον ἐν μιᾷ τῶν σελίδων ἐκάστη μονόστηλον ἐκ γραμμῶν 25. Μετὰ τὸ πέρας αὐτοῦ ὑπάρχει τὸ τοῦ καλλιγράφου σημείωμα. «Ἰερὸθ(εὸς ἱερεὺς ὁ γράψας τὴν βίβλον ταύτην».

Ἄριθ. 83.

(Ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νικοδήμου Μυρίδου).—Τεῦχος χάρτινον ἐκ φύλλων 124 (μήκ. 0,218, πλ. 0,16), γραφὴν περὶ τὸ τέλος τῆς ἑπτακαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος.— α') [Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινήτου] «Ψυχαγωγίαι τῆς λογικῆς»— β'. [τοῦ αὐτοῦ Κυμινήτου]. «Εἰς ἅπασαν τὴν τῆς Λογικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους μέθοδον εἰσαγωγή», διηρημένη εἰς δύο βιβλία.

Ἄριθ. 84.

(Ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νικοδήμου Μυρίδου).—Τεῦχος χάρτινον (μήκ. 0,21, πλ. 0,156), γραφὴν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1691 καὶ 1700· τούτου δὲ ἡ πρώτη σελὶς τοῦ 47ου

φύλλου ἔχει ἐν τῇ ἐπάνω ὡς τὸ σημεῖωμα τοῦτο : «Ὠνήθη ὑπό τινος τῶν Τραπεζουντίων παρὰ Καλλινίκου ἱερομονά-
φου τοῦ Φυτιάνου ρσ $\lambda\epsilon$ φ» [=1735]. — Συγγραφαὶ καὶ ἐπι-
στολαὶ Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινήτου καὶ τινες
ἐπιστολαὶ ἐτέρων λογίων ἀνδρῶν.

1. [Σεβαστοῦ] «πίναξ ἀκριβῆς τῶν ὑποθέσεων τῆς Θείας
Γραφῆς», φύλλ. 3.

2. «Παραφράσεις ἐρμηνευτικαὶ κατὰ σύνοψιν εἰς τὰ τετρα-
στιχα καὶ μονόστιχα τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου, καὶ περιλή-
ψεις συντομώταται ἰδίᾳ ἐκάστου τῶν τετραστίχων ἐκ πρώ-
των σχεδίων μεταγραφεῖσαι, πονηθεῖσαι ὑπὸ Σεβαστοῦ Τρα-
πεζουντίου τοῦ Κυμινήτου», φ. 47 κέ. Δεύτερον ἀντίγραφον
τῶν παραφράσεων τούτων ὑπάρχει ἐν τῷ 47ῳ κώδικι τῆς ἐν
τῷ Γκιουμουσχανὲ σχολῆς, φύλλ. 175 κέ. Τρίτον ἀντίγρα-
φον εὑρίσκεται ἐν τῷ 93ῳ κώδικι τῆς Μονῆς τοῦ Ἐσφιγμέ-
νου (Σ. Λάμπρου, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ
Ἁγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κανταβρυγίᾳ 1895,
τ. 1. σ. 181), καὶ τέταρτον παρ' ἐμοί.

3. [Τοῦ αὐτοῦ Σεβαστοῦ] «ἐρμηνεῖαι κατὰ παράφρασιν
τῶν μονοστίχων τοῦ Θεολόγου», φ. 61.

4. [Τοῦ αὐτοῦ] «περὶ προγυμνασμάτων Ἀθθονίου σοφι-
στοῦ», φ. 64. Ἔτερον ἀντίγραφον ἐν τῷ 47ῳ κώδικι τῆς ἐν
τῷ Γκιουμουσχανὲ σχολῆς.

5. „Ἰωάννου Γεωμέτρου ἐκ τῶν τοῦ Γεροντικοῦ εἰς ποιη-
τικὴν τάξιν, ἧς ἡ ἐπιγραφή Παράδεισος. Ἐν ἄλλῳ Νείλου
μοναχοῦ“, φ. 78. Migne τ. 106, σ. 867—889.

6. „Ἐρμηνεῖα κατὰ παράφρασιν εἰς τὰ Ὀλύμπια τοῦ Πιν-
δάρου, πονηθεῖσα ὑπὸ Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμι-
νήσου“, φ. 79. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς ἐρμηνείας ὁ καλλιγράφος
ἔγραψε τὸ σημεῖωμα τοῦτο. „Τέλος τῶν εἰς τὰ Πινδάρου
Ὀλύμπια παραφράσεων καὶ τῷ Θεῷ ὀόξα. ἔτει σ(ωτη)ρίῳ
α χ ος φ. ὁκ.ομβρίου 16 η. ἡμέρα ἐσπέρας. ἐκ πρώτων σχεδίων
μεταγραφεῖσαι ἐν ἔτει σ(ωτη)ρίῳ α χ ιαφ :- ἰουνίου 16'. ἡμέρα
Σαββάτῳ“. Ἔτερον ἀντίγραφον τῆς ἐρμηνείας ταύτης εὑρον
ἐν τῷ 143ῳ κώδικι τοῦ ἐν Κ/ολοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου
Τάφου. Ὅρα τὴν ἡμετέραν Ἱεροσολ. Βιβλιοθ τ. 4. σ. 124.

7. [Σεβαστοῦ Κυμινῆτου] „προοίμιον εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους λόγους τοῦ Ἰσοκράτους, καὶ παράφρασις τῶν αὐτῶν λόγων, φ. 103 κέ.

8. « Ἑρμηνεία κατὰ πεζὴν φράσιν εἰς τὴν κεφαλαιώδη παραινέσιν τοῦ σοφωτάτου Ἀγαπητοῦ, δι' ἡκούου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα μέγαν Ἰουστινιανόν, πονηθεῖσα μὲν ὑπὸ Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινῆτου, ἀφιερωθεῖσα δὲ εἰς τὸν ὑψηλότατον, εὐσεβέστατον καὶ θεοδόξαστον αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας κύριον κύριον Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Μπασσαράμπα βοεβόνδα τὸν Μπραγκοβάνον,» φ. 157 κέ. Ἡγεῖται τῆς ἐρμηνείας ταύτης ὁ τῶν κεφαλαίων πίναξ, μετὰ δὲ τὴν ἐρμηνείαν ὑπάρχει ἡ τοῦ Σεβαστοῦ ἀφιερωτικὴ πρὸς τὸν Μπραγκοβάνον ἐπιστολή, ἐν ἣ περιέχεται καὶ „ὁ σκοπὸς, τῆς πραγματείας καὶ σύντομος περίληψις τῶν παραινετικῶν κεφαλαίων“. Τὸ καθαρὸν ἀντίγραφον, ὅπερ ὁ Σεβαστὸς ἐνεχείρισε τῷ Μπραγκοβάνῳ ἔτει 1700ῶ, εὐρίσκεται νῦν ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης, καὶ περιεγραφήν τοῦτο λεπτομερῶς ἐν τῷ τετυλωμένῳ τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων αὐτῆς καταλόγῳ. "Ora. A. Fr. Kollarii ad Petri Lambecii commentariorum . . . supplementorum liber primus posthumus. Vindobonæ 1790, σελ. 442 - 446, ἀριθ. κώδικος 68.

9. [Σεβαστοῦ Κυμινῆτου] Λόγος ἀνεπίγραφος. ἀναγνωσθεῖς τοῖς μαθηταῖς τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Ἑλληνικοῦ Φροντιστηρίου. Ἄρχ. „Πάν τὸ κινούμενον ἕνεκά του κινεῖται“ κτλ., φ. 191 κέ. Τὸ αὐτόγραφον τοῦ Σεβαστοῦ ὑπάρχει ἐν τῷ 19φ κώδικι (φύλλ. 14 κέ) τῆς ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ Τραπεζοῦντος βιβλιοθήκης.

10. Ἐπιστολαὶ Σεβαστοῦ καὶ ἐτέρων (φ. 213 κέ), ἐξ ὧν ἐγὼ κατ' ἐκλογὴν ἐσημειώσαμην τὰς ἐπομέ ας.

α'. Σεβαστὸς ἀνωνύμῳ. Ἄρχ. « Ἐν μὲν τῶν οἰονοῦν » κτλ.

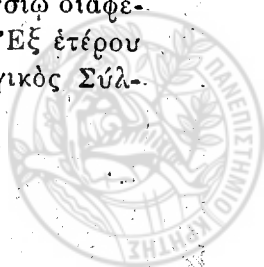
β'. Ὁ αὐτὸς Δοσιθέῳ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων ἐκ Κ/πόλεως 1680. Ἄρχ. „Οἶδα μὲν“ κτλ.

γ) Ὁ αὐτὸς Καλλινίκῳ μητροπολίτῃ Προύσης. Ἄρχ « Ἀκούσατε ταῦτα πάντα » κτλ.

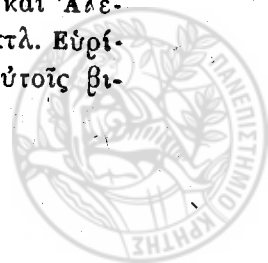

μδ'

- δ'. Ὁ αὐτὸς ἀνωνύμω. Ἀρχ. «Τῶν ὅσα Θεόθεν» κτλ.
- ε'. Ὁ αὐτὸς ἀνωνύμω φιλόλογω ἐκ Κων/πόλεως. Ἀρχ. «Ἄλλ' ὅτι μὲν φίλου» κτλ.
- ς'. Ἀνώνυμος τῷ Σεβαστῷ. Ἀρχ. «Φίλος μὲν ἄλλος ἐγώ» κτλ.
- ζ'. Σεβαστὸς Ἰωάννη Καρνοφύλλη, μεγάλω λογοθέτῃ. Ἀρχ. «Λύπης ἅμα καὶ χαρᾶς ἡμῖν αἰτία» κτλ.
- η'. Ἰωάννης τῷ Σεβαστῷ 1683. «Ἐδεξάμην σου» κτλ.
- θ'. Σπαντωνῆς τῷ Σεβαστῷ. «Τοῖς ὑμετέροις σεβασμίοις» κτλ.
- ι'. Σεβαστὸς Νικολάω. «Τὸ μὲν συνεχές φασι» κτλ.
- ια'. Ἀνώνυμος τῷ Σεβαστῷ 1682. „Πάλαι ποτὲ διττῶν ἄθλων“ κτλ.
- ιβ'. Σεβαστὸς Δοσιθέω Ἱεροσολύμων. „Οἱ οὐρανοὶ διηγούνται“ κτλ.
- ιγ'. Ὁ αὐτὸς ἐκ Κ/πόλεως Καλλινίκω Προύσης. ἰαν. 1679. „Πάλιν δεινοπαθοῦντες“ κτλ.
- ιδ'. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ „Δι' ἧς μὲν οὖν αἰτίας“ κτλ.
- ιε'. Σεβαστὸς Χρυσίππω ἱεροδιακόνω. «Ἐδεξάμεθά σου τὴν καλὴν» κτλ.
- ισ'. Ὁ αὐτὸς Γρηγορίω. «Φιλίαν ἢ μὲν σωματικὴν» κτλ.
- ιζ'. Ὁ αὐτὸς ἀνωνύμω. «Τὸ γλαφυρόν σου τῶν νομμάτων» κτλ.
- ιη'. Ἐφραίμ ὁ Δέκαρχος «Σεβαστῷ πρώτῳ ἀρχιγυμνασιάρχῃ Κ/πόλεως 1683. «Οὐκ ἐλύθη, ὧ τὰν» κτλ. Ἐξεδόθη, κατὰ τοῦτον τὸν κώδικα, ὑπὸ Π. Τριανταφυλλίδου. Οἱ φυγάδες, σ. 118. Ὅρα καὶ Ε. Κυριακίδου· βιογραφίας, σ. 64.
- ιθ'. Μελέτιος (ὁ Πηγᾶς) Νικηφόρω καὶ Διονυσίω διαφερομένοις. «Κελεύετε με μαντεῦσαι» κτλ. Ἐξ ἐτέρου κώδικος ἐξεδόθη ὑπ' ἐμοῦ. Ἑλλην. Φιλολογικὸς Σύλλογος, τ. 17, σ. 79. ἀριθ. 44.

- κ'. Σεβαστός Δοσιθέω Ἱεροσολύμων 1684. «Ὅρος καὶ οὗτος πίστεως» κτλ.
- κα'. Ἱερόθεος Μονεμβασίας «πρὸς τὸν μέγαν λογοθέτην τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὄντα ἐν Πελοποννήσῳ σὺν τῷ πρωτονοταρίῳ». Ἀρχ. «Αἶ γαρ, Ζεῦ τε πάτερ» κτλ.
- κβ'. [Σεβαστός] Χρυσάνθω ἱεροδιακόνῳ [τῷ Νοταρᾷ]. «Τῶν ὄντων φησὶν» κτλ.
- κγ'. Νεόφυτος Ἀδριανουπόλεως τῷ Σεβαστῷ 1693. «Εὐγέ σοι τῆς φιλοτιμίας» κτλ.
- κδ'. Σεβαστός Ἐφραίμ τῷ Δεκάρχῳ. «Τὸν Μακεδόνα φησὶν» κτλ.
- κε'. Ὁ αὐτὸς Ἀλεξάνδρῳ Μαυροκορδάτῳ. «Εὐθυβόλως ἄγαν» κτλ.
- κς'. Ὁ αὐτὸς Πέτρῳ νοταρίῳ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. „Σωμάτων μὲν ἀκαπηλεύτους“ κτλ.
- κζ'. Ὁ αὐτὸς τῷ μεγάλῳ διερμηνευτῇ. „Ἄλλ' ὁ μὲν τφ-ὄντι,, κτλ.
- κη'. Γρηγόριος Θεοδώρῳ διακόνῳ 1683. „Μὴ ὅτι γε εἶπερ“ κτλ.
- κθ'. Ὁ αὐτὸς ἀνωνύμῳ. 1683. „Ἡ μὲν ἀμαθία“ κτλ.
- λ'. Ἰωάννης Λεονάρδος ἐκ Χίου πρὸς Θεόκλητον πατριάρχην. Ἀπριλίῳ ἰνδικτ. ιε'. „Γράμματα τίμια καὶ σεβάσμια“ κτλ.
- λα'. Συμεὼν καθηγητῆς (ὁ Καβάσιλας) πρὸς τὸν μέγαν λογοθέτην Ἱέρακα, ἐκ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων. „Τοὺς τῆς σοφίας δεινοὺς“ κτλ. Ἐξεδόθη δις ὑπὸ Μ. Γεδεών. Ἐταιρία τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν. Δελτίον τῶν ἐργασιῶν τοῦ α' ἔτους. Ἐν Κ/πόλει 1880, σ. 137. Ἐκκλῆσ. Ἀλήθεια, 1884. σ. 479.
- λβ'. Ὁ αὐτὸς τοῖς ἀδελφοῖς Ἀδριανῷ ῥήτορι καὶ Ἀλεξάνδρῳ πρωτοκανονάρχῳ. „Εἰ μὲν διχῶς“ κτλ. Εὐρίσκεται καὶ αὕτη κατακεχωρισμένη ἐν τοῖς αὐτοῖς βιβλίοις.

μσ'

- λγ'. 'Ο αὐτὸς ἀνωνύμῳ 1588. „Τὴν τῶν ὀφθαλμικῶν“ κτλ. Καὶ αὕτη κατακεχωρισμένη αὐτόθι.
- λδ'. Θεόδωρος Ἀλεξάνδρῳ 1684. «Τιμώτατε, λογιώτατε» κτλ.
- λε'. 'Ο αὐτὸς Γρηγορίῳ. «Οὐκ ἐξ ἀδιαθέτου» κτλ.
- λς'. Σεβαστὸς ἀνωνύμῳ. «Φιλίας μὲν σήμαντρα» κτλ.
- λζ'. Ἰωάννης (Καρυοφύλλης) Σεβαστῷ. «Εὐθύμειν οὐκ ἔχομεν» κτλ.
- λη'. Σεβαστὸς Γερμανῷ μητροπολίτῃ Νύσσης 1687. „Ἡ ἀμαθία μὲν θρασεῖς“ κτλ.
- λθ'. Σιγίλλιον πατριαρχικὸν διὰ τὴν μονὴν τοῦ Σουμελᾶ 1682. „Θεὸς ἦν μὲν δεῖ“ κτλ.
- μ'. Σεβαστὸς τῷ ἀρχοντὶ Μανωλάκῃ. „Οὐ δέεται σκότους τὸ φῶς“ κτλ.
- μα'. 'Ο αὐτὸς τῷ Σπαντονῇ, „ἐκ παίδων μοι συντρόφῳ“ 1693. „Σοφίας οὐδὲν κτῆμα“ κτλ.
- μβ'. Ἰωάννης ἱατρός ὁ Κόμνηνός τῷ διδασκάλῳ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικοῦ φροντιστηρίου Σεβαστῷ, ἐκ Τριγούστου.
- μγ'. Σεβαστὸς Ἰωάννῃ τῷ Κομνηνῷ Αὐγ. 1698, „Ἀγαθὴ φήμη“ κτλ.
- μδ'. Σεβαστὸς τῷ πατριάρχῃ Καλλινίκῳ ἐκ Βουκουρεστίου Ἰαν. 20, ἔτει 1695ῳ. „Εἰ καὶ βάθος ἀπύθμαντον“ κτλ.
- με'. 'Ο αὐτὸς τῷ αὐτῷ 1689. „Ἀνίσχων μὲν ὁ αἰσθητὸς“ κτλ.
- μς'. Μῆνυμα τῆς πατριαρχίας Διονυσίου τοῦ Βυζαντίου 7 Νοεμβρ. 1671.
- μζ'. Σεβαστὸς Ἀλεξάνδρῳ διερμηνευτῇ. „Ἐν καὶ μόνον τῶν πάντων“.
- μκ'. Ἰωάννης Κομνηνός ἐκ Βουκουρεστίου Γρηγορίῳ μη-

τροπολίτη Σελευκείας, 10 Μαρτ. 1701. „Τῶν ἐναρέτων καὶ θεοφιλῶν ψυχῶν“ κτλ.

μθ'. Καθαίρεσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ Ἀνανίου, δεκεμ. 1670. „Ταπεινοφροσύνη δῆλου“ κτλ. [Π. Νεοκλέους], Τὸ κανονικὸν δίκαιον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ. Ἐν Κ/πόλει 1868, σ. 44—47.

Ἐγγραφοὺς τοῦ Κ/πόλεως Ἰακώβου. „Τῶν ἀπορρήτων“ κτλ..

να'. Σεβαστὸς Ἀλεξάνδρῳ Μαυροκορδάτῳ 1702. „Ὁ τῶν ὄντι σοφώτατος Σολομών“ κτλ.

νβ'. „Προσίμιον Εὐθιμίου Ζυγαβηνοῦ εἰς τὴν αὐτῷ πονηθεῖσαν, καλουμένην δογματικὴν πανοπλίαν, βίβλον“. Ἀρχ. „Καὶ πάντα μὲν τὰ κατορθώματα“ κτλ.

νγ'. Ἀλεξίου τοῦ Κουρηνοῦ ἐπιγράμματα εἰς τὴν Δογματικὴν Πανοπλίαν κτλ.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ

Τετραευαγγέλια καὶ Εὐαγγέλια. — Τεύχος 1, 11, 13, 14, 15, 16, 21, 51, 52, 61, 74, 81, 82.

Πράξεις καὶ ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων. — Τεύχος 56, 80.

Ψαλτήρια. — Τεύχος 28, 39, 64, 73.

Εὐχολόγια. — Τεύχος 28, 71, 72, 76. Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ 43.

Αιτουργικά. — Τεύχος 28, 34, 59, 79.

Μηναια. — Τεύχος 8, 12, 32, 62.

Πανηγυρικόν. — Τεύχος 60.

Ἀσκητικά. — Τεύχος 18, 26, 31, 41, 66, 68, 70.

Πατερικά. — Τεύχος 30, 42, 45, 46, 47, 57, 58.

Νομοκάνονες. Τεύχος 5, 6(γ'), 27, 35, 49, 50, 53, 63, 68.

Ἐκκλησ. Μουσική. — Τεύχος 9, 22, 54, 65, 67, 75, 77.

Μαθηματάρια. — 6, 7, 20, 23, 29, 36, 55.

Χρονογραφικόν. — Τεύχος 10.

Τοπογραφικά. — Τεύχος 38, 44.

Αεξικόν. — Τεύχος 78.

Κλασικοὶ συγγραφεῖς. — Τεύχος 19 (Ξενοφῶν).

Συγγραφεῖς νέοι. — Τεύχος 2, 3, 4, 6β' (Γεώργιος Κορέσιος), 24, 25, 37 (Θεόφιλος Κορυδαλεύς), 48 (Μάξιμος Πελοποννήσιος), 83, 84 (Σεβαστὸς Κυμινίτης), 33 (Ἐφραίμ Δέκαρχος) 17 (Εὐγένιος Βούλγαρις).

Τεύχη κεχρονολογημένα

Έτος Τεύχος	Έτος Τεύχος	Έτος Τεύχος
1311.— 63.	1668.— 11.	1716.— 35.
1325-1326.— 66.	1670-1671.— 79.	1727.— 33.
1524 1525.— 45.	1675.— 58.	1734-1737.— 27.
1573.— 68.	1691.— 38.	1738.— 6α'
1586.— 40.	1691 1702.— 84.	1767.— 46.
1613-1614.— 72.	1697.— 69.	1770-1778.— 20.
1614.— 50.	1710.— 37.	1775.— 43.
1665-1666.— 48.	1713-1714.— 29.	1782.— 34.
		1805.— 17.
		1813.— 65.

Τεύχη άχρονολόγητα

11 ης έκατ.—Τεύχος	1, 13, 14, 61, 74, 81.
12-ης » — »	15, 16, 21, 51.
13-ης » — »	52, 82.
14-ης » — »	18, 41, 56, 59, 60, 64, 78.
15-ης » — »	12, 28, 76.
16-ης » — »	5, 32, 39, 47, 71, 73.
17-ης » — »	2, 3, 4, 8, 10, 31, 44, 49, 53, 55, 57, 67, 70, 77, 80, 83.
18-ης » — »	ββ'γ', 7, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 30, 36, 42, 54, 62, 75.

Τεύχη μεμβράνινα

Άριθ. 1, 13, 14, 15, 16, 21, 26, 51, 52, 59, 61, 74,
81, 82.

Βιβλιοδέτης

1764; Ίερεμίας έκ Δουβερās, ιερομόναχος. Τεύχος 35-ον.

Ἀντιγραφεῖς ἢ καλλιγράφοι

- Ἀναστάσιος Προικονήσιος.— Ἄριθ. 22.
 Ἀναστάσιος ἱερομόναχος Πάτιμος.— Ἄριθ. 36.
 Ἀρσένιος ἱερομόναχος Σουμελιώτης.— 1697, ἀριθ. 69.
 Ὁ αὐτὸς θυρωρὸς τῆς μονῆς Σουμελά 1671—1671,
 ἀριθ. 79.
 Γαβριὴλ παπᾶ Γρηγορίου.— 1734, ἀριθ. 27.
 Γερβάσιος ἐκ Γήμερας, ἱερομόεαχος Σουμελιώτης.—
 1785, ἀριθ. 34. Ὁ αὐτὸς 1805, ἀριθ. 17.
 Γερμανὸς ἱερομόναχος Σουμελιώτης.— 1311, ἀριθ. 63.
 Γρηγόριος μοναχός.— 1613-1614, ἀριθ. 72.
 Δαμιανὸς μουσικὸς (ὁ Βατοπεδινός).— Ἄριθ. 75.
 Δημήτριος ἱερεὺς.— 1614, ἀριθ. 50.
 Εὐθύμιος ἱερομόναχος καὶ πρωτοσύγκελλος τῆς μεγά-
 λης ἐν Κ/πόλει Ἐκκλησίας.— 1668, ἀριθ. 11.
 Θεόφιλος μοναχὸς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου Καισα-
 ρείας Καπαδοκίας.— 1813, ἀριθ. 65.
 Ἱερεμίας Κρής, πρωτοσύγκελλος Ἀλεξανδρείας.— Ἄριθ. 57.
 Ἱερόθεος ἱερεὺς 13-ης ἐκατονταετηρίδος.— Ἄριθ. 82.
 Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος Σουμελιώτης.— 1770-1778,
 ἀριθ. 20.
 Καλλίνικος Φυτιάνος.— 1737, ἀριθ. 6α'. Ἄριθ. 42.
 Κωνσταντῖνος.— 1665-1666, ἀριθ. 48.
 Λάζαρος Ἐλευθερίου Τραπεζούντιος ὁ Σκριβας.— 1710
 ἀριθ. 37.
 Νικηφόρος Βυζάντιος, μοναχὸς τῆς Σκήτης τῆς ἀγίας
 Ἄννης.— Ἄριθ. 24.
 Παρθένιος ὁ Μεταξόπουλος.— 1765, ἀριθ. 49.— 1767,
 ἀριθ. 46.— 1775, ἀριθ. 43.
 Σισίνιος μοναχός.— 1524-1525, ἀριθ. 45
 Φιλόθεος Χίος, μοναχὸς Ἰδηρίτης.— 1716, ἀριθ. 85.
 Χριστόφορος Στεφάνου ἐκ Ζέρας Ἀνδρικάντων.— 1691,
 ἀριθ. 38.

Κτήτορες χειρογράφων

- 'Αρσένιος μοναχὸς ἐπιστημονιῶτατος.— 'Αριθ. 24.
 Γεώργιος ἐκ Γουμερᾶς (1775), μετονομασθεὶς Γερβάσιος
 (1778) Σουμελιώτης.— 'Αριθ. 10.
 Γερβάσιος ἐξ 'Ιθῆρων, ἱερομόναχος Σουμελιώτης.—1752,
 ἀριθ. 41.
 Γεώργιος Ὑπομενᾶς — 1746, ἀριθ. 1.
 Εὐγένιος Σουμελιώτης.— 1759, ἀριθ. 72.
 Θεοχάρογλος ἐκ Δουβεραῶς.— 'Αριθ. 77.
 Ἰάκωβος Καραφούλογλος, ἱερομόναχος Σουμελιώτης.—
 'Αριθ. 27.
 Ἰερόθεος Σινωπεύς, Σουμελιώτης.— 1832, ἀριθ. 23.
 Ἰωάννης χαρτοφύλαξ.— 1616, ἀρι. 41.
 Καλλίνικος Φυτιάνος.— 'Αριθ. 24, 36.
 Κωνσταντῖνος ἱερομόναχος, πρῶτοπαπᾶς Τραπεζοῦντος.—
 'Αριθ. 5.
 Μουντανιώτης ἱερεύς.— 1676, ἀριθ. 10.
 Νικόλαος.—1714, ἀριθ. 29.
 Παντελῆς ἱερεύς.— 'Αριθ. 48.
 Τέτελας Γεωρ. ἱου.— 1768, ἀριθ. 29.

Πίναξ Συγγραφέων

- 'Αγαπητὸς διάκονος.— 57, 84.
 'Αθανάσιος 'Αλεξανδρείας.— 57.
 'Αλέξιος Κομνηνός.— 84.
 'Αναστάσιος Σιναΐτης.— 57, 66.
 'Ατῶνιος Βυζάντιος.— 20.
 'Αριστοτέλης.— 25, 24.
 Βασίλειος Καισαρείας.— 27, 55, 59, 68.
 Γερμανὸς Κων)πόλεως.— 47,
 Γερμανὸς Νέων Πατρῶν.— 9.
 Γεώργιος Κορέσσιος.— 2, 3, 4, 6.
 Γεώργιος Κρής.— 65.
 Γεώργιος Λαμπαδάριος.— 65.
 Γρηγόριος ὁ Θαυματουργός.—

- Γρηγόριος Ναζιανζίνδος ὁ Θεολόγος. — 6, 7, 20, 23, 36,
46, 47, 57, 60, 68, 84.
- Γρηγόριος Νύσσης — 57.
- Δανιὴλ πρωτοψάλτης. — 65.
- Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης. — 57.
- Δωρόθεος ἁββάς. — 41.
- Ἐπιφάνιος Κύπρου. — 60, 68.
- Εὐγένιος Βούλγαρις. — 17.
- Εὐθύμιος Ζυγαθινός. — 84.
- Εὐσέβιος. — 61.
- Ἐφραίμ Δέκαρχος. — 33, 84.
- Ἐφραίμ Σύρος. — 47, 60, 66, 68.
- Ζωσιμᾶς ἁββάς. — 57.
- Ἡσαΐας ἁββάς. — 60.
- Θεόδοτος μοναχός. — 60.
- Θεοδώρητος Κύρου. — 57.
- Θεόδωρος διάκονος. — 84.
- Θεόδωρος Πρῶδρομος. — 55.
- Θεοφάνης Περιστερεώτης. — 20.
- Θεόφιλος Κορυθαλεύς. — 24, 25, 37.
- Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος. — 47.
- Ἰάκωβος Κ)πόλεως. — 84.
- Ἰάκωβος πρωτοψάλτης. — 62, 65.
- Ἰάκωβος ἀρχιμ. Ἰωαννίνων. — 6.
- Ἰερεμίου θρῆνοι. — 70.
- Ἰερόθεος Μονεμβασίας. — 84.
- Ἰουστῖνος φιλόσοφος. — 57.
- Ἰππόλυτος Ρώμης. — 47.
- Ἰωάννης Γεωμέτρης. — 84.
- Ἰωάννης Δαμασκηνός. — 29, 42, 55, 57.
- Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. — 1, 41, 46.
- Ἰωάννης Καντακουζηνός. — 58.
- Ἰωάννης Καρσοφύλλης. — 84.
- Ἰωάννης Κομνηνός. — 84.
- Ἰωάννης Κουκουζέλης. — 65.
- Ἰωάννης Χρυσόστομος. — 6, 45, 47, 57, 59, 60, 66, 68.
- Κύριλλος Ἀλεξανδρείας — 60.
- Λέων ὁ Σοφός. — 70.
- Λουκᾶς ὁ ἀπόστολος. — 1.
- Μακάριος Πάτιμος. — 6.
- Μανουὴλ Μαλαξός. — 10, 27, 35.
- Μανουὴλος Μοσχίτης. — 67.

- Μάξιμος Πελοποννήσιος. — 48.
 Μάρκος ὁ ἀπόστολος. — 1.
 Μάρκος (Πορφυρόπουλος) Κύπριος. — 25.
 Ματθαῖος ὁ ἀπόστολος. — 1.
 Ματθαῖος Βλάσταρης. — 5.
 Μελέτιος Συρίγος. — 58.
 Μελέτιος Πηγᾶς. — 84.
 Μιχαὴλ σύγκελλος. — 57.
 Μιχαὴλ Γλυκᾶς. — 57.
 Μιχαὴλ Ψελλός. — 5.
 Νεόφυτος Ἀδριανουπόλεως. — 84.
 Νικήτας Σερρών. — 30.
 Νικόδημος Περιστεριώτης. — 20.
 Νικόλαος (Πατριάρχης. — 68.
 Νόννος. — 46.
 Ξενοφῶν Ἀθηναῖος. — 19.
 Ὅμηρος. — 29.
 Παῦλος ὁ Εὐεργετηνός. — 18, 31.
 Πέτρος Ἀλεξανδρείας. — 68.
 Πέτρος Πελοποννήσιος. — 22, 54, 62, 65.
 Πίνδαρος. — 84.
 Πρόκλος Κ)πόλεως. — 60.
 Σεβαστὸς Κυμινήτης. — 55, 83, 84.
 Σοφιανός (;). — 68.
 Σπαντωνῆς. — 84.
 Συμεὼν Καβάσιλας. — 84.
 Συμεὼν Μεταφράστης. — 20.
 Φωκυλίδης. — 29.
 Φώτιος Πατριάρχης. — 36.
 Χρυσολωρᾶς. — 29.

Βίοι, μαρτύρια, θαύματα

διαφόρων Ἀγίων

- Ἀλέξιος. — 47.
 Ἀναστασία ἡ Ρωμαία. — 60.
 Βαρβάρα. — 60.
 Βαρλαάμ καὶ Ἰωάννης. — 42.
 Βασίλειος ὁ Μέγας. — 60.

- Γεώργιος ὁ μεγαλομάρτυς. — 60, 68.
 Γρηγόριος ὁ Θαυματουργός. — 68.
 Ἑπτὰ παῖδες ἐν Ἐφέσῳ. — 70.
 Θεόδωρος ὁ μεγαλομάρτυς. — 60.
 Ἰωάννης Κουκουζέλης. — 70.
 Κυριακὴ ἡ μάρτυς. — 60.
 Μαρίνα. — 60.
 Νικόλαος ὁ Μύρων. — 60.
 Παφνούτιος, Εὐφροσύνη. — 60.
 Συμεὼν ὁ Στυλίτης. — 60.
 Ταῖσία. — 47.

Πίναξ διαφόρων ὀνομάτων

- Ἀδριανὸς ῥήτωρ. — 84
 Ἀλέξανδρος πρωτοκανὸς ἀρχιεπίσκοπος. — 84.
 Ἀλέξανδρος (ἐξ ἀπορρήτων). — 84.
 Ἀνασίας Σιναίου. — 84.
 Βασίλειος Βοεδόδας. — 58.
 Γρηγόριος, φίλος Σ. Κυμινήτου. — 84.
 Γερμανὸς Νύσσας. — 84.
 Διαμαντὶς ἱερεὺς 1700. — 12.
 Δοσίθεος Ἱεροσολύμων. — 84.
 Δωρόθεος Τραπεζοῦντος. — 20.
 Θεόκλητος Κ/πόλεως. — 84.
 Ἰωάννης ἱερεὺς 1325. — 1.
 Ἰωάννης Μαν. Νομικὸς 1325. — 1.
 Καλλίνικος Κων/πόλεως. — 84.
 Καλλίνικος Προύσης. — 84.
 Κωνστ. Βασσαράδας. — 25.
 Λεόντιος ἠγούμενος Σουμελά 1311. — 63.
 Μαρία Νομιοῦ + 1325. — 1.
 Νικόλαος, φίλος Σ. Κυμινήτου. — 84.
 Πέτρος νοταριεὺς Μ. Ἐκκλησίας. — 84.
 Πέτρος Ἀναγνώστης 1440. — 1.
 Φιλόθεος Χαλδίας 1700. — 12.
 Χρῦσανθος Νοταρᾶς. — 84.
 Χρῦσιππος ἱεροδιάκονος. — 84.

Πίναξ τοπικῶν ὀνομάτων

- Ἅγιον Ὄρος.— 1.
 Ἀδριανούπολις.— 84.
 Ἀμπρηγκάντων.— 48.
 Ἀνδρικάντων.— 38.
 Ἀπαμίας κάμπος ἐν τῇ νήσῳ Χάλκη.— 12.
 Βλαχία.— 1.
 Βουκουρέστιον.— 25, 46, 84.
 Γουμερά.— 10.
 Γήμερα.— 34.
 Δήβερα.— 77.
 Δουβερά.— 35.
 Ἐρζερούμ.— 41.
 Ζέεα.— 38.
 Θεοτόκου μονὴ ἐν τῇ νήσῳ Χάλκη.— 12.
 Ἰδύρων μονὴ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει.— 84.
 Ἰωάννινα.— 6.
 Καισάρεια Καππαδοκίας.— 65.
 Κωνσταντινούπολις.— 11, 84.
 Μργουλιωτίσσης ναὸς ἐν Κ/πόλει.— 11.
 Μολδοβλαχία.— 58.
 Μουντανιά.— 10.
 Πάτμος.— 6, 35.
 Πελοπόννησος.— 84.
 Προῦσα.— 84.
 Σινὰ ὄρος.— 84.
 Σινώπη.— 23, 38.
 Σκήτη Ἀγίας Ἄννης ἐν Ἀθῶ.— 44.
 Σουμελᾶ ὄρος.— 1, 38, 41, 43, 44, 58, 63, 84.
 Τιμίου Προδρόμου μονὴ ἐγγὺς Καισαρείας.— 65.
 Τραπεζοῦς.— 20, 43.
 Χαλδία.— 12.
 Χάλκη νήσος.— 12.
 Χίος.— 84.

